Žiuljeta Benconi

Katrina

Romanas

2

Vilnius 1995

UDK 840-3
Ba 173

ISBN 9986-444-24-1 (2 tomas)
9986-444-23-3 (2 tomai)

Pirma dalis

Žana
1428 m.

Pirmas skyrius

Jano van Eiko misija

Buvo ruduo. Senų medžių šakos, nukarusios virš tamsaus kanalo vandens, žaižaravo auksu ir raudoniu. Saulės spinduliai glostė Briugės namų smailius stogus ir įvairiaspalvius frontonus. Dvelkė vėsa, ir visi langai buvo uždaryti. Virš kaminų sukosi dūmai, balkšvi jų ratai tirpo debesyse, plaukiančiuose melsvai pilku dangumi. Vėjo gūsiai plėšė nuo medžių lapus ir mėtė juos į tamsų vandenį. Artinosi žiemos ramybė...

Kaip ir kituose būstuose, Katrinos name degė ugnis. Ugnies liežuviai linksmai šoko aukštame akmeniniame židinyje. Ji ir dailininkas sėdėjo erdviame kambaryje. Katrina pozavo van Eikui jau dvi valandas ir juto nuovargį. Jai įsmilko rankos ir kojos, nejučia įsitempė veido bruožai, ir dailininkas tai pamatė.

— Kodėl nepasakėt man, kad pavargot? — paklausė su šypsniu, kuris teikė žavesio jo liesam veidui.

— Todėl kad jūs piešiate taip uoliai, jog aš jaučiuosi neturinti teisės jums trukdyti, meistre Janai. Ar jūs patenkintas?

— Daugiau nei patenkintas. Jūs esate modelių karalienė... šiai dienai užteks. Dar vienas seansas, ir paveikslas bus baigtas.

Dailininkas įmetė teptuką baltai žalsvon fajansinėn vazon, kurioje jų jau buvo dvidešimt ar daugiau, ir atsitraukė atbulas, kad apžvelgtų savo darbą.

Jo pilkai melsvos, įdėmios lyg gydytojo akys bėginėjo nuo aukšto, iš klevo padaryto panelio, ant kurio jis tapė Katrinos portretą, prie modelio.

Jis vaizdavo ją madona. Ji sėdėjo ant aukštos kėdės, stovinčios ant gobelenu dengtos pakylos, apsirengusi nuostabia, žemyn krentančiomis klostėmis purpurinio aksomo suknia, po krūtine surišta auksiniu raiščiu.

Suknelės šleifas dengė sosto laiptelius. Katrina nebuvo pasipuošusi jokiomis brangenybėmis, tik siaura auksine grandinėle su ametistais ir perlais; ji prilaikė gelsvų plaukų garbanas, laisvai krintančias ant pečių. Rankose turėjo kažką panašaus į lelijos formos skeptrą.

Van Eikas patenkintas giliai atsiduso.

— Norėčiau žinoti, ar man kada nors nusibos piešti jus, Katrina? Jeigu neklystu, tai jau trečias jūsų portretas. Tačiau argi dailininkas gali pavargti nuo tokio neprilygstamo grožio?

Katrina atsakydama irgi atsiduso. Ji nusileido laipteliais nuo savo sosto, padėjo ant stalo auksinę leliją ir priėjo prie bufeto, ant kurio stovėjo daugybė įvairiaspalvių Venecijos stiklo taurių ir aukštas stiklinis grafinas su aukso spalvos gėrimu. Ji pripylė dvi taures ispaniško vyno ir padavė vieną jų dailininkui; nugėrusi gurkšnį iš savo taurės, ji atlaidžiai nusišypsojo.

— Nereikia vėl apie tai... Dar akimirka, ir jūs tikinsite, kad esu vienintelė pasaulyje ir kad jūs mane aistringai mylite. O man reikės duoti įprastą atsakymą... tad ar verta pradėti?

Janas van Eikas gūžtelėjo pečiais, paskui vienu mauku ištuštino savo taurę ir pastatė ją ant stalo.

— Aš visąlaik tikiuosi, jog kada nors jūs atsakysite kitaip. Jau treji metai, Katrina, kai hercogas padarė mane savo rūmų dailininku, treji metai turiu galimybę matyti jus gyvenančią šalia jo, treji metai, kai jus myliu ir dievinu...

Pavargusiu judesiu Katrina nusiėmė nuo galvos auksinę grandinėlę ir numetė ją ant stalo šalia lelijos taip nerūpestingai, lyg tai būtų daiktas, neturintis jokios vertės.

— Žinau... Trejus metus gyvenu šalia Pilypo kambarinio šunelio gyvenimą, žaisliuko, kurį rengia ir puošia. Pati gražiausia krikščioniškojo pasaulio dama! Štai vardas, kuriuo jis, Didysis Krikščionių Pasaulio Hercogas, mane apdovanojo. Treji metai!.. Janai, nėra moters labiau vienišos negu aš...

Ji liūdnai nusišypsojo dailininkui. Van Eikas buvo trisdešimtmetis vyras, protingo veido, paženklinto šaltumu ir santūrumu. Jis turėjo ilgą tiesią nosį, plonas lūpas, tokius šviesius antakius, kad vos buvo įžiūrimi, šiek tiek išgaubtas akis; tai greičiau buvo valstybės veikėjo nei dailininko veidas.* Ir vis dėlto tarp gyvųjų jis buvo didžiausias dailininkas! Jam prilygo tik brolis Hubertas, miręs prieš dvejus metus Gente. Nedaugelis tesuprato, kad šis

---

* Janas van Eikas — Nyderlandų tapytojas. Gimė apie 1390 metus netoli Mastrichto. Nuo 1425 m. Burgundijos hercogo Pilypo Gerojo rūmų dailininkas. Manoma, jog Katrina pavaizduota paveiksle “Madona bažnyčioje”, nutapytame apie 1427 metus. Dabar paveikslas yra Berlyno valstybiniame muziejuje.

aukštas, santūrus, ironiško žvilgsnio ir aštraus proto žmogus slepia savyje audringas aistras, karštą meilę grožiui ir labai jautrią prigimtį. Katrina kaip tik buvo viena iš tų nedaugelio... Nuo pirmojo susitikimo van Eikas persekiojo ją su ištikima ir karšta aistra.... be to, labai atkaklia. Nebuvo nieko, ko van Eikas negalėtų iškęsti dėl šios nepaprasto grožio moters. Jai buvo leista viskas, nes ji buvo nuostabi; kartais Katrina patirdavo pagundą nusileisti šiam atkakliam, kantriam jausmui. Tačiau ji buvo pavargusi nuo meilės...

Ketveri metai praėjo nuo jos vyro Gareno mirties, tačiau viską ji prisiminė taip ryškiai, lyg būtų jo netekusi tik vakar. Gerai prisiminė ir išvykimą iš Dižono, praslinkus keletui dienų po Gareno žūties. Norėdama apsaugoti draugę nuo miestelėnų smalsumo, kuris būtų tik dar labiau veikęs sukrėstą jaunąją buvusio valstybės iždininko našlę, Ermengarda nusprendė kuo greičiau ją išvežti. Lydimos Saros, jos kartu apleido miestą; tą pačią dieną statybininkai pradėjo griauti puikų namą Pergamentininkų gatvėje — tai buvo dar vienas liudijimas apie Gareno mirtį. Katrina matė griovėjus, kurie lupo auksines delfinų formos vėjarodes, puošiančias namo stogą. Ji nusisuko ir sukando lūpas, kad užgniaužtų virpulį, trokšdama kuo greičiau užversti šį savo gyvenimo puslapį... Jeigu jie abu nebūtų tapę žiauraus likimo aukomis, koks gyvenimas jų laukė? Jie galėjo būti laimingi...

Dižone Katrina nepaliko nieko, tik gailestį. Jos motina ir dėdė apleido Grifono gatvę ir persikėlė į Marsaną, kuriame ruošėsi gyventi visą laiką. Dėdulė Matjė buvo pakankamai turtingas, galėjo gyventi iš savo fermų ir vynuogynų, todėl nebenorėjo ilgiau likti toje dvokiančioje skylėje — taip jis vadino šią vietą. Loiza buvo vienuolyne Tarte, o Landri — Sen Sino vienuolyne. Ermengardai našlaujančios hercogienės mirtis buvo baisus smūgis, ir ji nutarė pasitraukti į savo valdas Šatovilene.

— Ten auklėsiu tavo kūdikį, — pasakė ji Katrinai. — Jis turės gauti išsilavinimą, vertą savo hercogiško kraujo. Mes padarysim iš jo riterį arba gerai išauklėtą damą...

Grafienė neturėjo anūkų; mintis apie kūdikį, kurį ji galėtų globoti ir lepinti, žavėjo Ermengardą, matyt, dar ir todėl, kad ji turėjo nedaug artimųjų. Jos vyras liko su Pilypu ir gyveno savo amžiui gana palaidą gyvenimą. "Jis niekada nesupras, kad jau nebe jaunuolis ir kad moterys — labiausiai alinantis užsiėmimas pasaulyje!" — grafienė mėgo viską aiškinti filosofiškai. Jo neištikimybė nejaudino Ermengardos. Jos meilė savo teisėtam valdovui seniai užgeso; sūnus buvo toli, ir ji retai jį tematė. Jis buvo narsus kovotojas. "Toks jo kraujas", — sakydavo Ermengarda. Katrinos kūdikis

būtų miela pramoga nuobodžiame kaimo gyvenime, nes dabar Ermengarda nusprendė likti Šatovilene, užsiimti ūkiu ir prižiūrėti valstiečius.

Ermengarda gyveno už stiprių Šatovileno pilies sienų, tad Katrina, kaip ir pilies šeimininkė, jautė šių mūrų galybę ir patikimumą.

Feodalų pilis su tyliuose Ožono vandenyse atsispindinčiomis senovinėmis sienomis buvo Katrinai saugi prieplauka, ir ilgais vakarais ji mėgdavo žiūrėti, kaip už medžių viršūnių leidžiasi saulė. Kaip tik čia vieną rugpjūčio rytą po ilgos skausmo ir kančių nakties Katrina pagimdė sūnų, kurį pilies kapelionas nedelsdamas pakrikštijo Filipu... Ermengarda netvėrė džiaugsmu žiūrėdama, kaip maitina kūdikį žindyvė, išrinkta iš daugybės pretendenčių. Grafienė akivaizdžiai buvo laimingesnė už Katriną, nejaučiančią didelės motiniškos meilės. Katrina netroško Pilypo kūdikio. Jos meilė hercogui iš esmės buvo kūniška. Jis patrauklus, mokėjo uždegti ugnį jos gyslose ir jo kaip meilužio išradingumas teikė jai daug laimės, tačiau galvos dėl jo ji nepametė. Pilypas nesukėlė Katrinai tokios beprotiškos meilės ir aistros kaip Arno, ir ji nesiilgėdavo hercogo, kai jo nebūdavo šalia.

Vis dėlto, kai po kokio mėnesio Pilypas atvyko į Šatovileną, ji pasijuto labai laiminga. Pilypas skleidė neatremiamą žavesį, ir šalia jo Katrina nesunkiai patikėdavo, kad nieko kito jai nereikia. Jis puolė jai po kojomis maldaudamas atleisti už tai, kad neatvyko anksčiau. Jis prisiekinėjo mylįs ją labiau negu bet kada ir aistringai įrodė tai dar tą pačią naktį. Katrina jautė, kaip jo rankos pažadina ją gyventi. Gilus aistringas susijaudinimas, kurį jis sugebėjo jai sukelti, vėl atgaivino jos gyvybingumą, koketiškumą ir ji suvokė vėl trokštanti būti graži.

Pilypas neslėpė nuo jos vėl ketinąs vesti. Spalio mėnesį jis turėjo susituokti su grafiene Bonė d'Artua, daug vyresne už save moterimi, kuri buvo jo dėdės, žuvusio mūšyje prie Azenkūro, našlė. Sąjunga su ja, ligota, romia būtybe, buvo svarbi Burgundijai ir Pilypas, ją vesdamas, negalėjo galvoti apie savo jausmus.

— Nereikia pavyduliauti, — tikino jis Katriną. — Aš myliu ir visuomet mylėsiu tik tave. Nuo šiol visuomet būsi greta manęs; jeigu nori, padarysiu tave hercogienės garbės kambarine...

Katrina atsisakė daugiau iš išdidumo negu iš padorumo. Ji neketino dieną tarnauti moteriai, su kurios vyru susitikinėja naktimis. Katrina paprašė leidimo dar truputį paviešėti pas Ermengardą, ir Pilypas sutiko. 1424 metų spalio 30 d. jis vedė Bonė d'Artua, bet po keleto dienų atidūmė į Šatovileną, kad gautų skubotų savo meilužės bučinių ir vėl paprašytų ją vykti drauge. Katrinai patiko kaimo gyvenimas, ją raminamai veikė Ermengardos drau-

gija bei kūdikis, kurį ji mylėjo vis labiau... Tačiau naujosios Burgundijos hercogienės dienos buvo suskaičiuotos. Ji mirė po nepilnų metų, 1425—ųjų rugsėjo 17—ąją, palikdama Pilypą be teisėto įpėdinio. Kaip tik tada hercogas išsivežė Katriną iš tylios priebėgos, išsivežė beveik jėga ir padarė ją savo oficialia favorite, turinčia neribotą įtaką, akinančia žvaigžde, aplink kurią sukosi visas jo dvaras, vienas iš puikiausių Europoje.

Jis grąžino Katrinai šimteriopai daugiau, negu teisėjai atėmė per Gareno teismą. Katrina tapo grafiene de Brazi, taigi mažasis Filipas gavo titulą, o ji — pilį Dižono apylinkėse ir nedidelius rūmus Briugėje. Be to, jos žinioje buvo daug dvarų, brangenybių, nuostabių suknelių ir neblėstanti Pilypo meilė. Jis tebedievino jos grožį, kurį mokėjo pabrėžti ir išgarsinti per turnyrus bei puotas.

Ji buvo mylima, šlovinama, jai pataikavo, ją lepino. Ji turėjo jaustis laiminga, bet nesijautė. Praėjus ketveriems tokio gyvenimo metams ji gulėjo šilku išmuštame kambaryje kamuojama nemigos ir tyrinėjo savo širdį, tačiau ji nieko nesakė. Katriną supo meilė, daugelis vyriškių buvo taip ją įsimylėję, kad rizikuodami sukelti Pilypo pavydą troško prisipažinti jai, tačiau ji neturėjo ką jiems atsakyti. Kai kurie iš jų kaudavosi ir užmušdavo vieni kitus, vildamiesi bent jos žvilgsnio ar šypsenos, tačiau ji įstengė tik gailėtis jų, bet tas gailestis niekad nevirsdavo meile. Net aistringiausiais momentais Pilypo glėbyje ji kartais nejausdavo nieko, tik abejingumą. Ji jau neatsiliepdavo į jo išradingas glamones kaip pirmosiomis jų meilės dienomis, nors jis glamonėjo ją taip pat aistringai kaip ir anksčiau.

Tik vienas vyriškis galėtų pažadinti puikiosios Katrinos jausmus, tačiau ji uždraudė sau net galvoti apie jį. Jis buvo toli, vedęs, neprieinamas, amžinai prarastas. Tai buvo Arno, kurio net vardo skambesys versdavo skausmingai susigniaužti širdį...

Janas van Eikas tylėjo ir nežadino jaunosios moters iš susimąstymo. Ji stovėjo prie židinio, žvelgdama į liepsnas pro rubino spalvos savo taurės stiklą, ir buvo tokia gracinga, jog dailininkas jautė pagundą vėl čiupti savo teptukus ir imtis naujo portreto. Viduje jis nusišaipė iš savęs suprasdamas, kad “Madona su taure” vargu ar sulauktų pritarimo. Bet jam nepatiko, kai Katrina taip išsisukdavo nuo jo, o pastaruoju metu tai pasidarė vos ne taisyklė.

Ji jau ketino prabilti, bet įėjo tarnas, vilkintis purpurine, sidabru papuošta de Brazi namų livrėja. Tyliai prisiartinęs spindinčiomis mozaikos grindimis, tarnas pranešė Katrinai, kad už durų laukia mesiras de Sen Remi ir prašosi

priimamas. Katrina krūptelėjo išgirdusi mažordomo balsą, pažadinusį ją iš susimąstymo, ir įsakė pakviesti lankytoją. Van Eikas atsiduso:

— Dabar teks visą valandą sėdėti ir klausytis rūmų apkalbų. Negaliu pakęsti to juokingo gražbyliautojo. Mielai pasišalinčiau.

— Ne, prašom neišeiti, — tarė Katrina. — Jis nedrįs asistuoti man, jeigu būsime ne vieni.

— Ir jis taip pat! — susiraukė dailininkas. — Katrina, mano brangioji, ar yra nors vienas vyriškis Flandrijoje ir Burgundijoje, kuris nebūtų daugiau ar mažiau susižavėjęs jumis. Gerai, aš lieku.

Besišypsantis Sen Remi jau žengė į kambarį, kaip visuomet elegantiškai ir prabangiai pasipuošęs. Vizito pas Katriną proga šis Burgundijos madų diktuotojas pasirinko rudens spalvas. Jo aksominės rudų tonų striukės didžiulės rankovės buvo pamuštos brokatu ir papuoštos auksiniais bei purpuriniais lapais. Aptempti pantalonai buvo ryškiai raudoni, o aksominę skrybėlę puošė nuostabūs auksiniai lapai, tokie pat kaip ir dengiantys auksinę jo durklo rankeną. Batai traukė žvilgsnį didžiulėm smailom purpuro spalvos nosimis, dėl kurių jo eisena juokingai panėšėjo į anties.

Sen Remi išsakė susižavėjimą Katrinos išvaizda ir negailėjo pagyrų nebaigtam portretui. Žinovo mina jis apžiūrėjo ant komodos gulinčius papuošalus, pasisukiojo po kambarį ir pagaliau krito į krėslą. Šeimininkė padavė svečiui vyno taurę. Sen Remi pažvelgė į Van Eiką kupinu užuojautos žvilgsniu.

— Na, mesire pasiuntiny, — sušuko jis, — girdėjau, vėl ketinate palikti mus! Patikėkite, pavydžiu jums, juk keliaujate į šiltus kraštus ir paliekate mus, vargšus šiauriečius, paskendusius žiemos niūrume.

— Jūs iškeliaujate, van Eikai? — nustebusi sušuko Katrina. — Nieko man apie tai nesakėte.

Dailininkas tirštai paraudo ir metė į Sen Remi priekaištingą žvilgsnį.

— Kaip tik ketinau pasakyti, — tarė jis rūškanu balsu, — bet scenoje pasirodė mesiras Sen Remi...

Jaunasis svečias dabar išraudo ne mažiau kaip dailininkas. Jis sumišęs žvelgė čia į Katriną, čia į van Eiką.

— Jei neklystu, — tarė jis mikčiodamas, — aš vėl padariau šiurkščią klaidą...

Katrina nesivaržydama nutraukė jį, pasisuko į van Eiką ir atsistojo taip, kad šis buvo priverstas pasižiūrėti jai į akis.

— Kur jūs rengiatės, Janai? Jūs abu pasakėte per daug, kad nesužadintumėte mano smalsumo. Taigi aš turėčiau žinoti apie jūsų naująją misiją, argi ne? Jūs juk iškeliausite hercogo pavedimu?

Tai buvo ne pirmas kartas, kai Pilypas Burgundietis panaudodavo savo mėgstamo dailininko diplomatinį talentą. Kaip menininkas būdamas labai jautrus, van Eikas ypač tiko atlikti delikačias užduotis. Jis gūžtelėjo pečiais.

— Taip, hercogas siunčia mane kaip pasiuntinį. Būtų maloniau, jei jis pats praneštų šią naujieną jums, tačiau vėliau ar anksčiau vis tiek viską sužinosite. Hercogas siunčia mane į Portugaliją. Turiu pradėti derybas dėl galimų infantės Izabelės ir hercogo...

— Hercogo Burgundiečio vedybų! Tęskite, tęskite, mano drauge, juk nemanote, kad nežinau, jog hercogas privalo vėl vesti ir susilaukti įpėdinio? Jau seniai laukiu šios žinios. Ne taip jau ji mane nustebino. Tad kam toks atsargumas?

— Bijojau, kad galite susikrimsti. Hercogas jus labai myli, ir aš žinau, jog numatoma santuoka yra grynai politinė. Infantei daugiau kaip trisdešimt ir nors kalbama, jog ji graži, bet taip kalbama apie visas princeses...

— Na štai, — nusijuokė Katrina, — jūs vėl atsiprašinėjate! Veltui laužote galvą, kaip pateisinti hercogą. Monsinjoro jausmai man žinomi geriau negu jums... ir mano pačios jausmai — taip pat. Jūs manęs visai nenuliūdinote. Geriau pakalbėkime apie svarbesnius dalykus. Kada gi baigsite mano portretą, jeigu iškeliaujate su šia misija?

— Aš neišvyksiu iki mėnesio pabaigos, taigi laiko turiu daug.

Naujiena, kurią išplepėjo Sen Remi, paveikė Katriną labiau, negu ji parodė. Vadinasi, jos gyvenimas visiškai pasikeis. Ji visuomet žinojo, dar nuo tada, kai mirė antroji Pilypo žmona, kad ateis diena, ir jam teks išsirinkti naują hercogienę. Hercogo galybė nuolat augo. Jam sekėsi viskas, ko imdavosi, ir jo valdos nepaliaujamai plėtėsi. Neseniai jis pergalingai užbaigė karą su Olandija — sutramdė nenuolankiąją pusseserę, puikiąją Žakliną Liuksemburgietę, apie kurią rūmų poetai kūrė balades. Patyrusi pralaimėjimą grafienė buvo priversta padaryti Pilypą savo paveldėtoju. Be to, grafas de Namiuras, kurio valdas Pilypas turėjo gauti po jo mirties, sunkiai sirgo. Tokioms plačioms valdoms reikėjo ne tik valdovo, bet ir teisėto įpėdinio; vaikai, kuriuos Pilypas sugyveno su įvairiomis meilužėmis, į tai pretenduoti negalėjo.

Katrina žinojo, jog kita moteris teisėtai užims vietą šalia Pilypo, ir jau seniai buvo tvirtai nusprendusi: kai ta diena ateis, ji pasišalins. Per pastaruosius trejus metus Pilypo meilė padarė ją tikra nekarūnuota karaliene,

rūmų šeimininke. Jos išdidumas maištavo galvojant apie tai, kad vėl turės pasitenkinti meilužės, nors ir favoritės, vaidmeniu. Atėjo laikas ieškoti išeities, bet kokios? Išmintingiausia, žinoma, būtų grįžti į Burgundiją, ir pirmiausia į Šatovileną. Jau dveji metai ji nematė savo sūnaus, kurį Ermengarda augino su švelnia meile ir jai būdinga energija. Katrina ėmė ilgėtis vaiko.

— Apie ką galvojate? — paklausė Sen Remi. — Matau, jūsų mintys toli nuo čia. Van Eikas nori atsisveikinti, o jūs net negirdite.

Katrina šypsodamasi atsiprašė:

— Atleiskite man. Iki rytojaus, Janai. Pabaikime paveikslą kuo greičiau, nes, manau, būsite užimtas...

Dailininkas neatsakė. Jis liūdnai linktelėjo sugavęs Katrinos balse vos jaučiamą susierzinimą, paskui palinko prie jos ištiestos rankos.

"Kodėl būtent man patikėta ši misija... juk paaukočiau gyvybę už tai, kad jai nereiktų išlieti nė ašaros? Kokia likimo ironija!" — pagalvojo jis.

— Dabar eikite. Keliaukite į Portugaliją ir niekuo nesirūpinkite. Nutapykite puikų infantės portretą ir kuo geriau atlikite savo misiją. Patikėkite, ši naujiena manęs nenuliūdino. Aš paliksiu rūmus neapgailestaudama, nes pavargau nuo šitokio gyvenimo. O kai sugrįšite, žinosite, kur mane rasti. Mes visuomet būsime draugai.

Jis nenorom paleido dailią Katrinos ranką ir išėjo netaręs nė žodžio. Žanas de Sen Remi palydėjo jį akimis.

— Galvą guldau, jog šis žmogus beprotiškai jus įsimylėjęs! Bet, manau, tai neišvengiama, jūsų grožis negalėjo neužburti dailininko širdies... Nežiūrėkite į mane taip, brangioji. Žinau, ką galvojate: šitam Sen Remi, atnešusiam nemalonių naujienų, derėjo išeiti pirmam. Ne ne, nebandykite to neigti, tai natūralu. Buvau toks kvailas ir likau tik todėl, kad turiu jums kai ką pasakyti... kai ką svarbaus.

— Jūs irgi išvykstate?

— Ne, žinoma, ne. Tiesiog išmokau būti budrus. Jaučiu, kad jūs beveik pasirengusi priimti sprendimą, ir nenorėčiau šį kartą keliauti jūsų ieškoti į pasaulio kraštą. Jūs pati mįslingiausia, nuolat iš rankų išslystanti... ir labiausiai dievinama moteris!

— Žanai, — susierzinusi tarė Katrina. — Šiandien visiškai nenoriu klausytis komplimentų. Nekalbėkite man apie mano grožį ir žavesį... maldauju! Neįsivaizduojate, kaip pavargau visą laiką klausytis vieno ir to paties. Jei ne jūs, tai van Eikas, jeigu ne van Eikas, tai Rusė, de Lanua, Tulonžeo-

nas... net metras Nikolia Rolenas pastaruoju metu dažnai čia lankosi baisiai man įkyrėdamas.

— Be abejo, jis mėgina paįvairinti savo rūsčią kasdienybę su dorybingąja žmona Gigona de Salin. Mūsų kanclerio gyvenimas ne itin linksmas. Bet aš atėjau čia kalbėti ne apie jį, o apie save.

— Labai patraukli tema... — paerzino pašnekovą Katrina.

— O... nežinau, ar patraukli! Bet garantuoju, kad įdomi. Taigi... — Žanas de Sen Remi pakilo, ištiesė savo ilgą liesą kūną ir atsistojo prieš Katriną visu ūgiu. — Taigi, mano vardas Žanas Lefevras de Sen Remi. Man trisdešimt dveji metai, aš turtingas, mano puiki sveikata. Man priklauso pakankamai daug žemių, mano gyslomis teka pakankamai daug mėlynojo kraujo... ir aš myliu jus taip, kaip tik Sen Remi gali ką nors mylėti. Jūs tekėsite už manęs? Jūs našlė, vadinasi, esate laisva...

— ir šiuo metu neužimta? — su pašaipia šypsena baigė Katrina. — Mano brangusis Žanai, jūsų pasiūlymas mane giliai sujaudino. Jūs pasakėte sau: ji liks viena, aš pasiūlysiu jai savo vardą, solidžią padėtį... argi ne tiesa? Visuomet žinojau, kad jūs mano draugas...

— Kodėl jūs kalbate apie draugystę, nors aš nuolat tvirtinu, kad myliu jus?

— Tiesiog todėl, kad niekuomet netekėsiu už jūsų. Jeigu mylite mane, taptumėte per daug nelaimingas. Būtų neteisinga atiduoti jums tik ranką, o aš jaučiu jums vien draugiškumą... nuoširdų draugiškumą. Bet to juk nepakanka!

Jaunuolio veide pasirodė nuoširdus nusivylimas, net jo akinantis pliumažas nuslinko į šoną ir nublanko.

— Aš pakankamai myliu jus, kad tenkinčiausi tuo, — tarė jis. — Žinoma, negaliu tikėtis pakeisti hercogo. Jūs mylite jį ir...

Katrina nutraukė pašnekovą:

— Puikiai žinote, kad aš jo nemyliu! Esate per daug artimas mano draugas, kad tuo abejotumėt. Niekada nerasdavau tinkamų žodžių, kuriais galėčiau išreikšti savo jausmus jam. Aš daugiau nebegaliu mylėti, Žanai, net jeigu norėčiau... ir jūs tai žinote!

Stojo tyla. Už lango tirštėjo sutemos, pamažu užpildydamos kambarį. Vienintelis šviesos šaltinis buvo židinyje liepsnojanti ugnis, kurios fone išsiskyrė tamsus Katrinos siluetas. Sen Remi pasitraukė atgal, į šešėlį. Jam rodės, kad tarp jo ir šitos nepaprastos moters kažkas stovi. Jis neužmiršo dvikovos prie Araso sienų ir riterio juodais šarvais, kuris tiesiog beprotiškai sujaudino šią šaltą moterį. Jis sumurmėjo:

— Aš suprantu. Per tiek metų jums nepavyko pamiršti Mon...

— Tss! — nutraukė jį Katrina. — Nenoriu girdėti jo vardo.

Ji drebėjo it šalčio krečiama, o didelėse žibuoklių spalvos akyse spindėjo toks sielvartas, jog Sen Remi pagailo jos.

— Atleiskite, — sumurmėjo Katrina. — Aš susijaudinusi... Mano drauge, jums geriau būtų palikti mane vieną. Jūs kalbate man apie meilę, o viskas, ką galiu atsakyti — niekai... greitai ateikite vėl...

Ji ištiesė šaltą ranką, kurią jaunuolis akimirkai pakėlė prie lūpų. Jis atrodė toks sunerimęs ir susirūpinęs, jog Katrina švelniai nusišypsojo jam, sujaudinta, kad šis plevėsa gali nuoširdžiai kentėti.

— Ateikite, kai aš nebūsiu tokia susijaudinusi, — tarė ji. — Aš net leidžiu jums vėl pasakyti, jog mylite mane.

— Ir vėl pasipiršti jums?

— Kodėl gi ne?.. Jeigu tik jūs pageidaujate išgirsti neigiamą atsakymą. Labos nakties, mano drauge.

Kai Sen Remi išėjo, Katrina su palengvėjimu atsiduso. Pagaliau ji viena! Tamsa, gaubianti kambarį, veikė raminamai. Katrina mėgo sutemas. Ji prisiartino prie vieno iš smailiaviršūnių langų ir pastūmė rėmą su spalvotais stiklais, papuoštais jos herbu — mėlyna chimera sidabro fone, apvainikuota grafo karūna. Šaltas drėgnas oras padvelkė į jos veidą, pakedeno palaidus plaukus. Apačioje, kanale, tekėjo juodas vanduo, lyg veidrodis atspindėdamas kaimyninių namų žiburius. Nušniokštė vėjo gūsis, blaškydamas nukritusius lapus. Ant artimiausio bastiono riktelėjo sargybinis, akimirkai nustelbdamas liutnios melodiją, sklindančią iš kažkurio namo už kanalo. Buvo taip ramu, kad Katrinai norėjosi ilgai stovėti prie lango, įsiklausius į tilstančius miesto garsus. Bet buvo jau vėlu ir Pilypas šį vakarą turėjo ateiti vakarieniauti su ja. Nenoromis ji uždarė langą kaip tik tuo momentu, kai durys atsidarė ir pasirodė Sara, nešina kandeliabru su dvylika žvakių, kurios apšvietė jos paslaptingą tamsų veidą. Čigonės elgesys buvo kažkoks iškilmingas, jos antakiai suraukti. Ji pastatė kandeliabrą ant medinės skrynios ir išėmusi vieną degančią žvakę ėmė degioti kitas.

Jos judesiai atrodė kažkokie nenatūralūs, įsitempę, ir tai nustebino Katriną.

— Kas atsitiko? Tu šiandien kažkokia keista.

Sara pasisuko į ją. Katrina pastebėjo, kad jos veidas sutrikęs ir neramus.

— Ką tik atvyko pasiuntinys iš Šatovileno, — tarė ji bespalviu balsu. — Vaikas serga. Grafienė Ermengarda nori, kad atvažiuotumėte pas ją...

Daugiau ji nieko nepasakė, nieko nepridūrė. Ji tiesiog stovėjo, žvelgdama į Katriną, ir laukė... Jaunoji moteris išblyško. Jai niekad neatėjo į galvą, kad mažajam Filipui gali kas nors atsitikti. Ermengardos laiškai visada buvo tarsi pagiriamoji giesmė jo sveikatai, grožiui, protui. Katrina pakankamai gerai pažinojo savo draugę, kad suprastų: jeigu Ermengarda atsiuntė kviesti jos, vadinasi, vaikas serga... smarkiai serga. Ji netikėtai suvokė, koks didelis atstumas skiria ją nuo sūnaus, ir ją užliejo atgailos banga. Katrina nesigailėjo, kad paliko sūnų su Ermengarda, nes ši dievino berniuką. Vargu ar ji būtų radusi jam geresnę globėją. Teisybę sakant, būtent norėdama padaryti malonumą beprotiškai kūdikį mylinčiai grafienei, ji ir paliko sūnų ten. Dabar gi ji priekaištavo sau už tai, kad nepakankamai jį mylėjo, mėnesių mėnesiais nematydavo jo. Katrina susitiko su Saros akimis.

— Mes iškeliaujame auštant, — tarė ji, — kai tik atsidarys miesto vartai. Tjerselinas prižiūrės namus. Eik, sukrauk dėžes kelionei...

— Perina jau krauna...

— Gerai. Mums reikės ištvermingų arklių ir trijų ginkluotų tarnų. Bagažo daug neimsime. Jeigu ko pritrūks, galėsiu ką nors atsiųsti...

Katrinos balsas buvo ramus ir šaltas, įsakymai — tikslūs. Sara veltui ieškojo susijaudinimo pėdsakų gražiame abejingame veide. Rūmų gyvenimas išmokė jaunąją moterį meistriškai slėpti savo jausmus ir valdyti veido išraišką.

— O... šis vakaras? — paklausė Sara.

— Ateis hercogas. Pasakysiu jam, kad išvykstu. Padenk stalą, paskui padėsi man apsirengti.

Katrinos kambaryje, žavioje priebėgoje, išpuoštoje blyškiai rausvu Genujos aksomu, kur visi baldai buvo gryno sidabro, Perina ir dar dvi kambarinės plušėjo kraudamos bagažą. Tačiau balto atlaso "namų suknelė", išsiuvinėta smulkiais perlais, buvo išskleista ant lovos. Pilypas mėgo, kad Katrina vilkėtų baltai tais retais atvejais, kai galėdavo pabūti su ja dviese, ir griežtai draudė rodytis su vakarinėmis suknelėmis. Per pasimatymus su Pilypu Katrina dėvėdavo paprastas sukneles, o jos plaukai būdavo paleisti ant pečių.

Palikusi tarnaites prie darbo, Katrina nuėjo į tualeto kambarį; ten jos laukė vonia, į kurią ji paskubom pasinėrė. Suprasdama, kad Katrinos nervai be galo įtempti, Sara įdėjo į vandenį truputį verbenos lapų. Trumpam Katrina atsipalaidavo švelnioje vonios šilumoje, prisiversdama negalvoti apie sergantį vaiką. Ji jautėsi pavargusi, tačiau jos protas buvo stebėtinai aiškus. Jai atrodė keista, kad turi palikti Pilypą tą pačią dieną, kai sužinojo

apie artėjantį išsiskyrimą. Pats likimas nurodė jai, kokį žingsnį turi žengti. Laikas pasitraukti. Kurį laiką ji pabus Šatovilene ir pamėgins nuspręsti, ką daryti su savo gyvenimu...

Katrina išlipo iš vonios, ir Sara, susupusi ją į didžiulę ploną drobulę, energingai ištrynė. Bet kai čigonė atnešė dėžutę su brangiais kvepalais, Katrina atstūmė ją.

— Ne... ne šiandien, man skauda galvą, — tarė ji.

Sara nesispyrė, bet jos akys akimirką žvelgė į moterį, kai rankšluostis nukrito ant grindų.

— Aprenk mane, — tarė Katrina.

Kol Sara atnešė atlaso suknią, Katrina stovėjo prieš veidrodį nežiūrėdama į save. Jai nebebuvo malonu gėrėtis savo pačios grožiu. Nepasotinamas Pilypo geismas geriau už veidrodį sakė jai, kad ji gražesnė negu bet kada anksčiau. Po gimdymo jos figūra suapvalėjo, išnyko paskutiniai nebrandumo požymiai. Talija, tokia plona, kad Pilypas galėjo ją suimti delnais, tebebuvo mergiška, bet klubai tapo apvalesni, o krūtys pilnesnės. Jos auksinė oda buvo švelni, ir Katrina gerai jautė, kokią turi galią vienam iš pačių galingiausių krikšioniškojo pasaulio valdovų. Pilypas tebebuvo toks pat aistringas meilužis... bet dabar visa tai nejaudino Katrinos.

Sara, nesakydama nė žodžio, aprengė ją suknele, kuri apkrito dailiomis klostėmis. Šalto atlaso prisilietimas prie nuogos odos privertė Katriną suvirpėti. Ji buvo tokia išblyškusi, kad Sara sušnibždėjo:

— Pasiųsti į rūmus laiškelį, kad tu nesveikuoji?

Katrina papurtė galvą.

— Ne, nesirūpink. Turiu pasimatyti su juo šiandien. Be to, jau per vėlu, jis čia.

Tą pat akimirką pasigirdo greiti žingsniai ir vyriškas balsas linksmai pasisveikino su kambarinėmis gretimame kambary. Vonios kambario durys atsidarė ir vidun veržliai įėjo Pilypas.

— Palik mus, Sara... kad galėčiau ją bučiuoti kiek širdis geidžia! Trys dienos be tavęs, mano meile... tris dienas klausytis Briuselio valdovo skundų! Kokia nuobodybė!

Kai Sara nusilenkusi išskubėjo iš kambario, hercogas priėjo prie Katrinos ir stipriai ją apkabino, apipildamas godžiais bučiniais.

— Mano širdie... mano gyvenime... mano karaliene... mano auksaplauke burtininke... amžina meile, — švelniai šnibždėjo jis, lūpomis liesdamas jaunosios moters krūtinę, kurios beveik neslėpė gili suknelės iškirptė. —

Kiekvieną kartą, kai matau tave, atrodai man dar nuostabesnė... tokia nuostabi, kad nuo šito grožio man kartais skauda širdį...

Katrina švelniai priešinosi Pilypo glamonėms, beveik dusdama jo aistringame glėbyje. Neįprastai linksmas ir įsimylėjęs, jis ėmė segioti jos suknelę, bet Katrina atstūmė jį.

— Ne, Pilypai... ne dabar.

— O! Kodėl? Aš taip troškau pamatyti tave, mieloji, kad turi suprasti mano nekantrumą. Juk žinai, kaip mane veikia tavo grožis! Katrina... mano žavioji Katrina, niekad anksčiau tu man neatsakydavai. Blogai jautiesi? Tu labai išblyškusi...

Jis atstūmė ją, kad geriau įsižiūrėtų, o paskui susirūpinęs prisitraukė, abiem delnais laikydamas jos dailų veiduką, kad priverstų ją pažvelgti į save. Netikėtai Katrinos skruostais nusirito ašaros ir ji užmerkė akis.

— Tu verki! — išsigandęs sušuko Pilypas. — Kas atsitiko? Mano mylimoji... mano širdie... niekada nemačiau tavęs verkiančios.

Rodės, jis irgi pravirks. Jo plonos lūpos virpėjo prie jos smilkinio.

— Aš turiu išvykti, — sušnibždėjo ji. — Ermengarda atsiuntė manęs... Vaikas serga.

— Smarkiai?

— Nežinau, bet bijau, kad taip. Ermengarda nebūtų siuntusi pasiuntinio. Pilypai, aš staiga išsigandau... baigėsi mūsų bendras laimingas gyvenimas.

Jis švelniai apkabino ją guosdamas, paskui nuvedė prie lovos ir privertė atsisėsti, o pats atsiklaupė ant persiško kilimo prie jos kojų.

— Nekalbėk kvailysčių, — švelniai tarė jis, spausdamas jos rankas. — Vaikas gali susirgti, bet tai nereiškia, kad jo gyvybei gresia pavojus. Juk žinai, kad Ermengarda rūpinasi juo kaip tikru savo vaiku. Aš suprantu tavo nerimą, bet jaučiuosi nelaimingas dėl to, jog privalai mane palikti. Kada išvyksti?

— Auštant...

— Labai gerai. Įsakysiu, kad tave lydėtų ginkluotas eskortas... Taip taip, aš reikalauju. Kelias ilgas ir pavojingas. Bet... neužsibūk ten per daug ilgai, maldauju tavęs. Aš skaičiuosiu dienas...

Katrina žvelgė į šalį ir mėgino ištraukti savo rankas, bet Pilypas stipriai laikė jas.

— Galbūt aš pasiliksiu Burgundijoje ilgiau, negu tu manai. Iš tikrųjų aš gal niekad negrįšiu į Flandriją, — lėtai pasakė ji.

— Ką? Bet... kodėl?

Ji pasilenkė ir paglostė liesą jo veidą, kurio išdidžius ir subtilius bruožus savotiškai mylėjo.

— Pilypai, — švelniai sušnibždėjo ji, — laikas mums atvirai pakalbėti. Tu privalai vėl vesti... Dabar... dabar nesijaudink. Žinau, kad tu pasiuntei van Eiką į Portugaliją, nors ne jis man tai pasakė. Aš tavęs nekaltinu — tu privalai savo valdiniams padovanoti įpėdinį. Bet... aš pati dabar mieliau pasitraukčiau. Nebenoriu... slapto gyvenimo, slapto ryšio. Mes mylėjome vienas kitą atvirai ir nemanau, kad galėsiu susitaikyti su patamsių meile.

Pilypas šiurkščiai griebė ją už pečių ir atsiklaupęs ant lovos žvelgė į ją iš viršaus žemyn.

— Nusiramink! Nieko nesakyki. Aš niekad neversiu tavęs gyventi slapto gyvenimo. Dabar aš myliu tave taip, kaip niekada nemylėjau, ir tai, kad esu priverstas vesti, nepažemins tavęs. Aš — Burgundijos hercogas, ir esu tikras, kad tu išsaugosi tą padėtį, kurią suteikiau tau.

— Tai neįmanoma... bent jau čia. Aš galiu gyventi Burgundijoje... Jūs nedažnai joje lankotės, tačiau bent jau galite atvykti tenai vienas...

Sara, kuri pasirodė pranešti, jog vakarienė paruošta, nutraukė jų pokalbį. Pilypas padavė Katrinai ranką, kad nuvestų prie stalo. Vakarienė buvo patiekta prie židinio, patarnavo trys liokajai. Tarnų akivaizdoje Katrina kalbėjo mažai. Hercogas buvo susimąstęs. Gili raukšlė įsirėžė tarp jo pilkų akių. Kai jis žvelgdavo į Katriną, jo akyse ji matė maldavimą. Jis nepalietė patiekalų, pastatytų prieš jį... Kai tarnas jau buvo pasirengęs pjaustyti pyragą, hercogas pašoko ir taip stipriai atstūmė stalą, kad tas apvirto. Pilypas rankos mostu parodė tarnams duris.

— Lauk visi, visi! — riktelėjo jis.

Jie pakluso, nedrįsdami surinkti taurių ir auksinių indų, kurių turinys išlakstė ant grindų. Pilkos hercogo akys pasidarė beveik juodos, veidą iškreipė mėšlungis.

— Pilypai! — sušuko Katrina.

— Nebijok, aš nenuskriausiu tavęs...

Jis prisiartino prie jos, pakėlė ant rankų taip lengvai, lyg ji nieko nesvertų, ir greitai nusinešė į miegamąjį. Jo veidu sruvo ašaros... Jis pasodino ją, nesiliaudamas stipriai glausti prie savęs.

— Klausyk, — sušnibždėjo jis, — niekad neužmiršk to, ką tau pasakysiu: aš myliu tave labiau už viską pasaulyje, labiau už savo gyvybę ar sielos išgelbėjimą... ir labiau už savo valdas. Jeigu paprašysi, rytoj pat atsižadėsiu sosto, kad tik turėčiau tave. Galų gale kam man įpėdinis? Įsakysiu van Eikui niekur nevykti... Aš apskritai nevesiu. Nenoriu prarasti tavęs, ar girdi?

Niekada nesutiksiu tavęs netekti! Jeigu reikalauji, leisiu tau rytoj išjoti, bet prisiek, jog grįši...

— Pilypai, — sudejavo Katrina. — Aš turiu pamatyti savo sūnų, mūsų sūnų!

— Nesvarbu! Prisiek, kad grįši, kai tik įsitikinsi, jog viskas gerai. Prisiek, arba duodu riterio žodį, kad niekad nepaliksi šio miesto. Jau greičiau pasodinsiu tave į kalėjimą.

Jis jau nebesivaldė. Jo ploni stiprūs pirštai suteikdami skausmą paglemžė ją po savim. Karštas kvėpavimas degino sunerimusios belaisvės lūpas. Didelės ašaros ritosi iš jo akių ant Katrinos veido. Ji niekad nebuvo jo tokio mačiusi. Jis visas drebėjo ir netikėtai priminė jai Gareną, kai vieną sykį jis neįstengė sutramdyti savo geismo. Gareno buvo toks pat žvilgsnis, kupinas kankinančios aistros ir atkaklaus maldavimo.

— Prisiek, Katrina. Prisiek, kad grįši, — sušnibždėjo jis pusiau įsakomai, pusiau maldaujamai. — Arba pasakyk, kad niekada manęs nemylėjai.

Katrina jautė, kaip stipriai plaka Pilypo širdis prie jos krūtinės. Netikėtai ji pasijuto pavargusi, kupina gailesčio, ir galbūt nesuvokdama, kad ją vis dar jaudina aistra valdovo, kuris šalia jos virsta tik beprotiškai įsimylėjusiu vyriškiu, kapituliavo.

— Prisiekiu, — sušnibždėjo ji. — Aš grįšiu, kai tik vaikas pasveiks...

Jos žodžiai tučtuojau paveikė. Pilypas atsipalaidavo. Jo dėkingumas kankino ją. Jis atsiklaupė prieš ją ant kelių ir bučiavo jos rankas bei kojas.

— Ne, Pilypai, — maldavo ji, — nereikia.

Jis atsistojo, dar kartą apkabino ją ir pabučiavo į lūpas. Bučinio aistringumas sujaudino Katriną, ji jautė, kaip silpnėja jos valia ir dingsta noras priešintis. Rodės, Pilypas staiga suprato, kokia stebuklinga jėga taip ilgai laikė prikausčiusi prie jo Katriną.

Vėlai naktį, kai Pilypas pagaliau užmigo jai ant krūtinės, ji gulėjo plačiai atvertomis akimis žvelgdama į tamsą, apšviečiamą gęstančio židinio ugnies. Ji buvo apimta tos pusiau sąmoningos būsenos, kuri išlaisvina sielą ir leidžia prasiskverbti į ateitį. Pilypas niekad nemylėjo jos taip kaip šią naktį. Jo aistra atrodė nepasotinama. Šios valandos buvo pačios nuostabiausios per visą jų meilės laiką. Kodėl taip, kodėl ji nujaučia, jog buvo su juo paskutinį sykį, nors ir prisiekė grįžti?

Trumpi šviesūs Pilypo plaukai lietė jos skruostą. Katrina pasuko galvą ir pažvelgė į jį. Jis miegojo kaip kūdikis ir piktoka jo veido išraiška buvo panaši į išbarto berniūkščio. Labai švelniai, kad neišbudintų, Katrina palietė lūpomis jo smilkinį toje vietoje, kur pro ploną odą jautėsi pulsas. Paskui ji

nejučiom pravirko, suvokusi, kad niekada nemylėjo jo taip stipriai kaip dabar.

Pajutęs Katrinos judesį, Pilypas stipriau suspaudė ją savo glėbyje. Ji gulėjo tyliai, bijodama trukdyti jo miegą. Greitai išauš, ir ji išsiskirs su juo. Ar ilgam?

Ji jautė, kad jau nebepriklauso šiam žmogui ir jo rūmams. Ji jau buvo kely, kuris vedė pas sūnų ir seną draugę...

Antras skyrius

Vienuolis iš Bevrė

Kai po ilgos varginančios kelionės Katrina ir jos eskortas pagaliau išvydo Šatovileno bokštus, ją apėmė niūri nuojauta. Mažame kaimelyje, prigludusiame prie Ožono upės vingio pilies kalno papėdėje, skambėjo laidotuvių varpai, ir liūdni dūžiai lėtai sklido šaltame ore. Aukščiau, ant kalvos, iš rūko kilo stačios pilies sienos, jos grėsmingi bokštai, kurių stogai blizgėjo nuo lietaus. Akimis Katrina paieškojo raudonos Šatovileno vėliavos, kuri paprastai kabėdavo virš centrinio bokšto, bet ten vangiai plevėsavo juoda vėliava.

Ji paspaudė pentinus ir nušuoliavo stačiu takeliu. Nors buvo pats dienos vidurys, pilis atrodė stebėtinai tyli. Tiltas buvo pakeltas ir niekur nesimatė sargybinių... Katrina pasisuko į eskorto vadą, jaunutį leitenantą, kuris rausdavo kiekvieną sykį, kai susitikdavo su ja akimis, ir liepė jam papūsti ragą. Ją kankino nerimas, krėtė šaltis. Grėsminga mažojo kaimelio atmosfera slėgė ją.

Jaunasis leitenantas pakluso. Vienas iš karių pajojo į priekį ir pakėlė prie lūpų ragą. Miglota lyguma nuplaukė ilgas liūdnas garsas; kai jis pasikartojo trečiąjį kartą, viename bokšte pasirodė galva su šalmu. Katrina drebėjo po savo nuo lietaus permirkusiu apsiaustu. Ji apsidairė ieškodama Saros, kuri jojo kiek atsilikusi. Kelionė atrodė begalinė. Jiems ne kartą teko gintis nuo banditų ar badaujančių valstiečių, nuvarytų nuo savo žemių ir priverstų plėšikauti, kad prasimaitintų. Ir, beje, tie, kuriuos kamavo alkis, buvo žiauresni už tuos, kurie troško praturtėti. Katrina apgailestavo, kad šalia nėra jos nuolatinio palydovo Žako de Rusė, kuris negalėjo šį kartą joti su ja, nes buvo susilaužęs koją. Jį pakeitęs jaunas karys sunkiai susidorojo su savo pareigomis. Atsakomybė slėgė jį, dėl menkiausio nemalonaus įvykio jis

puldavo į paniką. Tačiau kai jis pareikalavo atidaryti vartus ir įleisti grafienę de Brazi, jo balsas skambėjo tvirtai.

— Laukite! — sušuko balsas nuo bokšto.

Laikas Katrinai slinko beprotiškai lėtai. Ji nenuleido akių nuo pakeliamojo tilto. Pagaliau baisiai girgždėdamas jis ėmė leistis, ir prieš akis atsivėrė aukšti vartai su Šatovilenų giminės herbu. Pro kylančias į viršų apsaugines grotas matėsi lankininkai, skubiai bėgantys į savo postus. Tiltas nusileido, ir rąstais subildėjo arklių kanopos. Katrina pirmoji įjojo į kiemą ir atsidūrė prieš masyvią citadelę. Ji aplenkė duris į bokštą ir pasuko pagrindinio pastato su dailiais blizgančiais langais link. Tuo momentu ant slenksčio pasirodė juodai apsivilkusi moteris su lazda. Katrina ne iš karto pažino, jog tai Ermengarda. Jaunoji moteris nušoko nuo arklio, neįstengdama atitraukti žvilgsnio nuo juodo silueto, lėtai slenkančio jos pasitikti. Kažkada putli Ermengarda taip sulyso, kad juoda aksominė suknelė kabėjo ant jos kaip ant mieto. Plaukai visai nubalo, veidas buvo pelenų spalvos, akys užtinusios nuo verksmo.

Katrina, sukrėsta šio vaizdo net labiau negu savo spėjimo, puolė prie draugės ir apkabino ją.

— Ermengarda! Dieve mano... Kas? Filipas?

Slopindama raudą vargšė moteris prigludo prie Katrinos ir gailiai sukūkčiojo, įsikniaubusi į jos petį. Šitas gyvybingos grafienės bejėgiškumas pasakė Katrinai viską, ką ji norėjo žinoti: pasitvirtino blogiausi spėjimai.

— Ak, jis... — Katrina neįstengė užbaigti frazės.

Ermengarda patvirtindama linktelėjo... Sara ir kareiviai, stovintys prie laiptų, apstulbę žvelgė į moteris, raudančias viena kitos glėbyje. Katrinos skausmas prasiveržė konvulsyvios raudos priepuoliu, purtančiu visą jos kūną. Kai praėjo pirmasis baisiosios žinios šokas, Sara, skubiai nulipusi nuo arklio, pribėgo prie verkiančiųjų, atsargiai išskyrė jas, paskui paėmė už parankių:

— Eime, jums negalima čia stovėti. Lauke šalta ir drėgna...

Gūdi tyla apgaubė visą pilį. Tarnai, irgi vilkintys juodai, šmėkščiojo lyg šešėliai, nedrįsdami pakelti akių. Kai mirė mažasis Filipas, baisus Ermengardos sielvartas pripildė senovinį pastatą nerimo ir baimės. Tą rytą kapelionas turėjo atplėšti grafienę nuo vaiko lovos, kad kūną būtų galima pašarvoti. Gilus Ermengardos sielvartas privertė Katriną susigėsti. Ji pati jautėsi tarsi suvyniota į storą vatos sluoksnį, kuris trukdė iš tikrųjų įsisąmoninti, kas atsitiko.

— Kaip tai įvyko? — paklausė ji bespalviu pasikeitusiu balsu.

Ermengarda, kurią Sara privertė atsisėsti, pakėlė į Katriną gailų, sielvarto sudarkytą veidą.

— Siaubinga karštinė... — ištarė ji. — Keletas valstiečių kaime numirė išgėrę užnuodyto šaltinio vandens. Berniukas irgi išgėrė, grįždamas iš pasivaikščiojimo su savo tarnu. Jis buvo ištroškęs, sustojo prie malūno ir paprašė gerti... Kitą dieną jis jau kliedėjo — tada ir pasiunčiau tavęs. Pilies vaistininkas darė viską, ką galėjo... ir man net nepalengvėjo, kai liepiau pakarti malūnininką, — pridūrė Ermengarda taip žiauriai, kad Katrina sudrebėjo. — Vaikas mirė tą patį vakarą nuo prakeikto šaltinio vandens... Ar galėsi kada nors man atleisti? Tu patikėjai jį man, o dabar jis numirė... mano mažasis Filipas, mano mielasis berniukas negyvas!

Grafienė susiėmė galvą rankomis ir vėl ėmė gailiai raudoti. Katrina pasilenkė ir apkabino ją per pečius.

— Ermengarda! Liaukis taip save kankinusi! Tau nėra kuo savęs kaltinti... Buvai jam geriausia pasaulyje motina, daug geresnė negu aš! Taip, iš tikrųjų geresnė negu aš...

Katrinos akys prisipildė ašarų ir ji jau buvo bepravirkstanti, kai pirštų galais įėjo kapelionas ir pasakė, jog viskas paruošta vaikui pernešti į bažnyčią. Akimirką atrodė, kad Ermengarda tapo panaši į ankstesniąją. Grafienė pakilo ir paėmė Katriną už rankos.

— Eime eime, pasižiūrėsime į jį.

Ji išėjo iš kambario, lydima Katrinos ir Saros, ir nulipusi laiptais nuskubėjo plačia skliautuota galerija, kurios vieną pusę puošė gotiški langai spalvotais stiklais. Iš galerijos durys vedė į koplyčią. Įėjusi vidun Katrina nustebusi šūktelėjo. Šventykla buvo nedidelė: vėduoklės formos skliautas rėmėsi į romaniško stiliaus pilko akmens kolonas. Vidury ant katafalko, užtiesto juodu paauksuotu audeklu, apvilktas prabangiais juodo aksomo drabužiais ilsėjosi vaikas. Prie jo kojų gulėjo jo motinos herbas, greta Burgundijos hercogo herbas. Keturi kariai spindinčiais šarvais stovėjo remdamiesi į alebardas po vieną prie kiekvieno katafalko kampo, sustingę tarsi statulos. Daugybė storų geltonų vaško žvakių apšvietė koplyčią, kurios senas sienas dengė vėliavos ir juodos aksomo drapiruotės. Viskas atrodė nepaprastai didingai ir iškilmingai. Tai apstulbino Katriną ir ji atsuko į draugę nustebusį veidą. Ermengarda netikėtai sukūkčiojo ir kilstelėjo ranką gestu, kupinu nesąmoningo išdidumo.

Netarusi nė žodžio Katrina priėjo ir atsiklaupė prie katafalko. Ji jautė sūnui kažkokį baimingą dievinimo jausmą ir vos drįso pažvelgti į jo kūną: jai buvo skaudu matyti, kaip stulbinamai vaikas panašus į savo tėvą. Ji taip

seniai nematė jo, kad sunkiai atpažino. Sapnuodamas paskutinį savo sapną Filipas atrodė toks didelis su savo mažomis rankelėmis, sukryžiuotomis ant krūtinės! Jo bruožuose jau reiškėsi išdidumas, o trumpi šviesūs plaukai buvo lygiai tokie pat kaip tėvo. Miglotas pavydo jausmas sustiprino Katrinos sielvartą. Atrodė, kad mažasis Filipas tyčia nusisuko nuo savo motinos, atsiskyrė nuo jos, kad priartėtų prie žmogaus, suteikusio jam gyvybę. Veriantis liūdesio ir atgailos skausmas sugniaužė moters širdį: ji gailėjosi to laiko, kurį prarado. Matyt, ji buvo netekusi proto. O dabar mirtis išskyrė juos amžinai... Ji žiauriai priekaištavo sau už šaltumą, už abejingumą... Jau susilpnėjęs kraujo ryšys netikėtai vėl atgijo suteikdamas nepakeliamą skausmą.

Ji troško priglausti mažą kūnelį, sušildyti jį, įkvėpti gyvybę, kad galėtų pamatyti atmerktas Filipo akis, jo šypseną. Bet ne jai, o Ermengardai jis paskutinį sykį nusišypsojo. Perverta skausmo, Katrina paslėpė veidą delnuose ir ilgai verkė prie savo mirusio sūnaus kojų. Mažas berniukas, besiilsintis prabangiame guolyje, jau priklausė kitam pasauliui.

Visą kitą naktį, nepaisydama nuovargio po sunkios kelionės, Katrina meldėsi koplyčioje. Nei švelnūs Saros ir Ermengardos protestai, nei patarimai kapeliono, kuriam kėlė nerimą jos nepaprastas blyškumas, negalėjo atitraukti Katrinos nuo savo vaiko.

— Turiu būti su juo tiek, kiek leis jėgos! — karčiai sušuko ji. — Aš taip gailiuosi dėl tų visų metų, kai nemačiau jo...

Ermengarda nesispyrė suprasdama savo draugės jausmus. Ji meldėsi drauge. Ryte vaikas buvo palaidotas, dalyvaujant visam kaimui. Paskui, kai akmuo, dengiantis angą į šeimyninį Šatovilenų rūsį, buvo užristas į vietą, paslėpdamas mažąjį hercogo sūnų, Katrina ir Ermengarda liko vienos. Dvi moterys, gedinčios to paties mirusiojo... Abi tą vakarą atsisakė vakarienės ir drauge grįžo į grafienės kambarį. Gana ilgai jos sėdėjo aukštuose ąžuolo krėsluose abipus židinio, žvelgdamos į ugnį. Jos atrodė labai keistai su savo gedulingais drabužiais, kaip motina ir duktė, prislėgtos bendro skausmo... Nė viena nedrįso prabilti pirmoji, menkiausia pastaba bijodama užgauti kitą... Pagaliau Ermengarda pažvelgė į Katriną.

— O kas dabar? — paklausė ji.

Šie žodžiai, rodės, išsklaidė piktus kerus, vertusius jas tylėti. Katrina veržliai pašoko ir pripuolusi prie savo draugės atsiklaupė ant grindų, paslėpdama veidą jos juodos suknelės klostėse.

— Aš nieko nebeturiu, Ermengarda, — raudojo ji. — Nei vyro, nei vaiko, nei meilės... Turiu tik tave! Leisk man likti su tavim. Mano gyvenimas

tuščias, tuščias! Aš noriu gyventi su tavim čia, kur palaidotas mano sūnus. Leisk man pasilikti...

Ermengarda nuėmė Katrinai nuo galvos juodą apdangalą, suglamyžtą į jos kelius, ir paglostė auksines jaunosios moters kasas. Švelni šypsena pasirodė jos sielvartingame veide.

— Žinoma, tu gali likti čia, Katrina... Nieko nebūtų maloniau, kaip visuomet gyventi drauge su tavim. Juk žinai, kad myliu tave, kaip tikrą dukterį. Bet tu pati paliksi šią vietą, nes neįstengsi kaip aš užsidaryti iki dienų galo senoj pily.

Sniegas iškrito praėjus trims dienoms po Filipo laidotuvių. Jo privertė tiek, kad Šatovileno miestelyje beveik sustojo gyvenimas. Pati pilis, virš kurios dabar plevėsavo juoda ir raudona vėliavos, rodės, snaudė savo išdidžioj vienatvėj. O už jos sienų slinko dviejų sielvarto palaužtų moterų gyvenimas, kurio kiekviena nauja diena niekuo nesiskyrė nuo praėjusios. Kas rytą jos išklausydavo mišias koplytėlėje, o paskui eidavo į vieną iš kambarių, kur visą dieną užsiimdavo rankdarbiais. Antradieniais keletas valstiečių ateidavo į pilį su savo skundais. Tada Ermengarda užimdavo vietą valdovės soste ir ilgas valandas klausydavosi pretenzijų ir ginčų dėl žemės ribų ar takelio, kertančio lauką. Kartais ji nagrinėdavo paveldėjimo bylas, duodavo leidimą tuoktis ar bausdavo neištikimą žmoną. Ermengardos sprendimai buvo nešališki, greiti ir energingi, pilni išminties. Po truputį Katrina labai susidomėjo šiais dalykais, jie atitraukdavo ją nuo niūrių minčių.

Per Kalėdas atvyko hercogo pasiuntinys su laišku ir puikia maldaknyge, įrišta dramblio kaulu ir auksu — Pilypo dovana. Tai buvo ne pirmasis laiškas, pasiekęs Šatovileną. Po vaiko mirties Pilypas Burgundietis parašė savo meilužei išreikšdamas visą liūdesį, kurį jautė dėl šio beprasmiško praradimo. Kad sušvelnintų motinos sielvartą, jis rado be galo meilių žodžių, ir jeigu ne jo artėjančios vedybos, Katrina būtų sugrįžusi pas jį. Bet ji nesijautė turinti pakankamai jėgų, kad dabar, kamuojama nevilties, galėtų pakęsti smalsius dvariškių žvilgsnius, trokštančius pamatyti, kaip ji reaguoja į tai, kad jau nėra dėmesio centre, taip pat pakęsti pyktį moterų, kurios slapta jau seniai jos neapkentė.

Kitas laiškas buvo toks pat švelnus kaip ir pirmasis, bet tarp jo eilučių Katrina pajuto valdingą Pilypo troškimą priversti ją grįžti atgal. Ji negalėjo suklysti: primindamas jos pažadą grįžti, Pilypas jai tarsi įsakė tai padaryti.

— Tikrai skamba kaip įsakymas, — tarė Ermengarda, kai Katrina parodė jai laišką. — Ką darysi? Paklusi?

Katrina papurtė galvą.

— Nemanau. Aš nenoriu. Po keleto mėnesių atvyks infantė, ir vėl būsiu priversta išvažiuoti.

— Jis myli tave, puikiai žinai, ir negali be tavęs apsieiti... Jis apie tai rašo, — tarė Ermengarda, rodydama į eilutę laiške.

— Jis taip rašo... O, žinoma! Bet jis gali apsieiti be manęs. Tu per daug gerai pažįsti Pilypą, kad patikėtum, jog aš viena galėjau patenkinti jo neišsenkamą geidulingumą per paskutiniuosius trejus metus! Daugybė moterų dalijosi su manimi jo prieraišumą, ir taip bus visuomet. Žinau, jis myli mane, jis visuomet geidė manęs, o dabar ypač. Bet yra ir kitų moterų. Beje, infantė garsėja savo grožiu. Ji atitrauks jo mintis nuo manęs.

Ermengarda paėmė Katrinos rankas į savąsias.

— Iš tikrųjų, mieloji, kokią ateitį sau tu numatai? Ko tu nori? Kuo pasikliauji? Aš negaliu patikėti, kad tokia jauna... ir labai graži moteris kaip tu netrokšta nieko kito kaip tik leisti savo dienas senės draugijoje niūrioje pilyje. Aš galiu suprasti, kad tu atsisakai žeminančio oficialios meilužės vaidmens, kai hercogas turės žmoną. Bet kodėl tau nepakeitus savo gyvenimo? Yra daugybė kitų vyrų, kurie mielai nusivestų tave prie altoriaus.

— Aš tuo neabejoju, — melancholiškai šypsodamasi atsakė Katrina. — Bet nenoriu, kad mane vestų kuris nors iš jų.

— Ką tu atsakysi hercogui?

— Nieko!.. Nežinau, ką jam atsakyti. Jeigu čia būtų mano senasis draugas Abu al Chairas, jis, be abejo, rastų kokią nors puikią filosofo ar poeto citatą, galinčią nusakyti mano dabartinę būklę. Esu tikra, jis turi citatų visiems gyvenimo atvejams... Bet jis toli...

Iš tikrųjų mažasis Mauritanijos daktaras netrukus po Gareno mirties iškeliavo į Grenadą, nors Ermengarda ne kartą siūlė jam savo svetingumą. Jo ponas sultonas Mahomedas VIII, įtrauktas į begalinius pilietinius karus, galų gale pasiuntė žmones pakviesti geriausią draugą ir patarėją. Daktarui tikrai buvo gaila skirtis su Katrina, kurią nuoširdžiai pamilo.

— Jeigu kada nors taip atsitiks, kad neturėsite kur eiti, atvažiuokite pas mane. Citrinmedžiai ir migdolmedžiai vešliai auga sode aplink mano namelį ant upės kranto, o oras didžiąją metų dalį kvepia rožėmis. Jūs taptumėt man seserim, ir aš išmokyčiau jus išminties...

Dabar, kai, rodos, atsidūrė aklavietėje, Katrina prisiminė jo draugiškus žodžius ir tie prisiminimai privertė ją nusišypsoti.

— Galbūt galėčiau nuvykti pas Abu al Chairą.

— Tikriausiai išėjai iš proto! — sušuko Ermengarda. — Kol pasieksi Grenadą, tau reiks perkirsti daugybę svetimų šalių, ir kol pasieksi tikslą, tave dvidešimt kartų išprievartaus ir, be abejo, daug kartų nužudys!

— Užtektų ir vieno karto! — atsakė Katrina. — Bet tu teisi. Geriau ramiai palaukime ir pažiūrėkime, kas atsitiks. Galbūt likimas parodys man palankumą ir atsiųs kokį nors ženklą.

Nepaisant Pilypo dovanos ir meilės laiško, Kalėdos abiem moterims buvo liūdnos. Drauge jos dalijo dovanas valstiečiams ir miestelėnams, daug laiko praleisdavo koplyčioje prie Kūdikėlio Jėzaus prakartėlės ir prie mažojo Filipo kapo. Visą apylinkę dengė sniegas. Kiekvieną rytą pabudusi ir pažvelgusi pro langą Katrina pajusdavo neviltį: rodės, saulė niekada neprašvis. Visur buvo šalta ir tamsu, ir ji jautė, kad jos širdis po truputį ima stingti.

Bet žemė po sniegu buvo gyva ir greitai žiema turėjo užleisti vietą pavasariui. Iš žemės lindo gležni daigeliai, brinko medžių pumpurai. Ir štai vieną kovo dieną vienuolis ant mulo atjojo stačiu takeliu, vedančiu prie pakeliamojo Šatovileno tilto.

Sargybinių keliauninkas paklausė, ar gyvena pilyje ponia de Brazi, ir gavęs teigiamą atsakymą, paprašė nuvesti pas ją.

— Ponia de Brazi gerai mane pažįsta, pasakykite jai, kad atvyko brolis Etjenas de Šarlo.

Katrina liepė pakviesti jį į kambarį. Ji buvo viena. Ermengarda nuėjo į arklides aplankyti kumelės, turinčios atsivesti kumeliuką. Šis vienuolio vizitas, sugrąžinęs Katriną į praeitį, suteikė jai malonumą. Ji nematė brolio Etjeno iš Sen Bevrė nuo to laiko, kai jis ir Odeta de Šandiver buvo išsiųsti į tremtį. Netrukus po to, kai gimė sūnus, Katrina sužinojo, kad buvusiojo Karolio VI favoritė mirė tik atvykusi į Dofinė. Kalėjimo sunkumai ir vargas palaužė jos trapią sveikatą. Odetos motina Marija de Šandiver greitai nuėjo paskui dukterį: sielvartas sutrumpino jos dienas.

Katriną labai sukrėtė šios mirtys, ir ji manė, kad brolis Etjenas irgi jau palikęs šią ašarų pakalnę. Bet kai jis pasirodė kambaryje, jaunoji moteris įsitikino, kad jis beveik nepasikeitęs. Plaukai jo buvo nubalę, bet veidas toks pat apvalus, o akys — spindinčios.

— Broli Etjenai! — sušuko Katrina, pasitikdama jį išskėstomis rankomis. — Aš ir nesitikėjau vėl jus pamatyti šiame pasaulyje!

— Teisybę sakant, vos nepalikau jo, ponia, nes po kalėjimo labai sirgau. Bet mano brolių vienuolių rūpestingumas ir grynas Morvano oras, dėkui Dievui, grąžino man sveikatą!

Katrina pasodino svečią šalia savęs ant ilgo medinio suolo prie židinio. Paskui ji liepė atnešti vaišes ir paruošti kambarį.

— Nesirūpinkite manimi, — tarė vienuolis, sumišęs dėl tokio malonaus priėmimo. — Kai sužinosite, ko atvykau, galbūt nepanorėsite, kad pas jus pasilikčiau. Aš čia, kad paprašyčiau jus vienos paslaugos.

— Nežinau, ką galėčiau dėl jūsų padaryti, broli Etjenai, tačiau kad ir koks būtų jūsų prašymas, mano vaišingumas dėl to nesumažės. Iš pradžių pavalgykite, o paskui papasakosite, kas jus atvedė pas mane...

Energingai kibęs į šaltą šernieną, brolis Etjenas ištuštino visą butelį vyno, paskui išdėstė savo vizito tikslą. Nuo praeitų metų spalio 12 dienos anglai laiko apgulę Orleaną, ir apie beviltišką šio didžio miesto padėtį norėjo pasikalbėti vienuolis. Nepaisant to, kad anglai ir burgundai neįstengė visiškai blokuoti miesto ir į jį vis dar buvo galima įeiti iš šiaurės rytų, Orleano gyventojų padėtis darėsi tokia beviltiška, kad jie pasiuntė Ksantrajų pas Burgundijos hercogą prašyti jį paimti miestą savo globon... bet jo kariai apgulties nenutraukė.

— Hercogas linkęs pamiršti, jog jis Prancūzijos princas, — rūsčiai tarė vienuolis. — Kalbama, jis nori steigti riterių ordiną... tačiau jis turėtų žinoti, kad Orleano apgultimi pažeidžiamas vienas svarbiausių riterystės principų: draudžiama atakuoti miestą, kurio valdovas paimtas į nelaisvę, ypač jei miestas sumokėjo duoklę, kad išvengtų užpuolimo. Burgundijos hercogas tai puikiai žino.

— Man tai ne naujiena, — tarė Katrina, kuri ne kartą priekaištavo Pilypui už jo simpatijas anglams, o Ermengarda tiesiog virė pasipiktinimu nuo pat apgulties pradžios. Grafienė manė, kad Pilypas nebevertas nešioti auksinių riterio pentinų.

— Bet ką aš galiu padaryti? — paklausė jaunoji moteris.

Etjeno veide pasirodė maldaujama išraiška. Jis pasilenkė, paėmė Katrinos ranką į savąsias ir suspaudė taip smarkiai, kad jai net suskaudo.

— Ponia... šalyje nėra vyro ar moters, kurie nežinotų apie didžią monsinjoro Pilypo meilę jums... Jūs turite paprašyti jį, kad atitrauktų kariuomenę nuo Orleano. Neįsivaizduojate, ką šis miestas reiškia karaliui Karoliui. Jeigu Orleanas kris, Prancūzija ir karalius pasmerkti. Valdantis Paryžiuje anglas turės prie savo kojų visą šalį. Jolandos Aragonietės pastangos neatneš naudos ir tuščiai prasilies daug kraujo.

Akimirką vienuolis patylėjo, paskui labai tyliai pridūrė:

— Daugelis riterių pasirengę žūti dėl puikiojo miesto! Nuostabieji Orleano priemiesčiai sugriauti, žmonės grumiasi beviltiškai, tačiau su giliu

tikėjimu. Jūs galite padaryti stebuklą, ponia! Visur pranašingi balsai skelbia, jog kažkokia moteris atneš Orleanui sėkmę. Pagalvokite... Kapitonas Monsalvi kovoja mieste drauge su saujele narsių riterių!

Netikėtai nuskambėjęs Arno vardas paveikė Katriną kaip botago kirtis. Jos širdis sustojo, ji visa plykstelėjo raudoniu, paskui, kai kraujas vėl suplūdo į krūtinę, ji išblyško ir ėmė drebėti.

— Broli Etjenai, — tarė ji blankiu balsu, — nedera jums žadinti neįgyvendinamos vilties širdyje, kuri siekia tik vieno — užmiršti. Aš našlė, mano broli, aš praradau sūnų, ir nors tikrai kažkada prašiau jus padėti minėtam kapitonui Monsalvi, dabar nieko negaliu dėl jo padaryti. Jeigu jam nepadeda jo žmonos maldos, ką galiu padaryti aš?

— Jo žmonos? — nustebęs paklausė vienuolis. — Kokios žmonos?

Nejaugi vienuolis išėjo iš proto? Katrina žvelgė į jį ir klausė savęs: ar jis prarado atmintį, ar juokiasi iš jos?

— Paskutinį kartą girdėjau apie kapitoną Monsalvi prieš keletą metų, — tarė ji lėtai, nes ištarti šį vardą jai buvo sunku. — Jis ketino vesti Izabelę de Severak, maršalo dukterį, ir...

— Izabelė de Severak, ponia, mirė prieš du mėnesius iki savo vestuvių! Sklido gandai, kad mesiras Arno ne itin veržėsi atsisakyti savo laisvės ir neieškojo, kas ją pakeistų.

— Ką?!

Katrinos rankos, spaudžiančios krėslą, sudrebėjo. Jai suspaudė krūtinę, akys prisipildė ašarų. Ji buvo sukrėsta... Ji taip ilgai neleido sau galvoti apie žmogų, kurio vien vardas vertė apmirti nuo švelnumo, kurio mylimą paveikslą ji taip ryžtingai išgujo iš savo minčių kaip neįgyvendinamą svajonę! Ir staiga visai netikėtai ji girdi, kad jis laisvas — laisvas kaip ir ji pati! Nuo to galima prarasti protą.

— Mano broli, — tarė ji liūdnai, — kodėl jūs anksčiau nesusiradote manęs? Kodėl man to nepasakėte? Kodėl visus tuos metus jūs leidote man manyti, kad esu jį praradusi?

— Bet kaip galėjau manyti, jog jūs nieko nežinote? — susijaudinęs sušuko vienuolis. — Na, vyksta karas, karaliaus Karolio rūmų naujienos kaip ir anksčiau pasiekia hercogo rūmus... ir dar galiu jums priminti, kad tremtis sutrukdė pamatyti jus. Mano priorui pagaliau pavyko pakeisti nuosprendį... ir štai aš čia. Ar jūs susitiksite su hercogu dėl Orleano?

Katrinos akys spindėjo kaip žvaigždės. Brolis Etjenas jautė, kad ji toli nuo čia, paskendusi svajonėse.

— Ponia... — švelniai papriekaištavo jis, — jūs nesiklausote. Ar važiuosite pas Pilypą?

Ji staiga tarsi grįžo į žemę ir nusišypsojo tokia akinama šypsena, jog vienuolis pralinksmėjo. Ši liūdna, užgesusi moteris pasikeitė jo akyse. Rodės, ji tiesiog nusimetė juodą sunkų apsiaustą, slėpusį jos spindesį. Ji papurtė galvą.

— Ne, mano broli! Aš niekada negrįšiu pas Pilypą Burgundietį. Liaukitės prašęs mane. Aš negaliu! Pats to nežinodamas jūs davėte man ženklą, kurio laukiau. Viskas baigta!

— Bet ponia... O kaip Orleanas?

— Orleanas? Aš ruošiuosi tenai... Rytoj pat iškeliauju į apgultąjį miestą. Jūs sakėte, kad ten vis dar įmanoma patekti — na, tai aš įeisiu į miestą ir mirsiu ten, jeigu reikės.

— Jūsų mirtis nepadės miestui, ponia, — rūsčiai pasakė vienuolis. — Orleanui nereikia dar vieno lavono. Orleaną reikia išvaduoti nuo burgundų.

— Dar anksčiau, spalio mėnesį, aš prašiau hercogo atitraukti kariuomenę, — tarė ji. — Jis to nepadarė. Kodėl dabar jis turėtų pakeisti savo sprendimą? Hercogas ketina vėl vesti; mano valdžia jam baigėsi. Viskas, ką galiu dėl jūsų padaryti, tai duoti žinią hercogui, kad ketinu nusigauti į apgultą miestą. Ir jeigu jam ne vis tiek, gyva aš ar mirusi, jis atitrauks savo kariuomenę... Galbūt tai padės jums... o gal ne! Bet nieko daugiau padaryti negaliu.

Katrina pakilo drebėdama iš džiaugsmo ir susijaudinimo, trokšdama tučtuojau leistis į kelionę. Ji greitai pasuko durų link ir kailiu apsiūtas juodos suknios šleifas nusidriekė paskui ją.

— Vaišinkitės toliau, broli, — tarė ji. — Aš turiu kai ką padaryti...

Ji puolė laiptais pasitikti Ermengardos, kuri kilo į viršų. Neįstengdama susilaikyti Katrina apkabino draugę ir apdovanojo ją dviem skambiais bučiniais į abu skruostus.

— Ermengarda, sveikink mane. Aš išvažiuoju!

— Išvažiuoji? Kur?

— Į Orleaną, kad numirčiau, jeigu reikės! Aš niekada nebuvau tokia laiminga!

Nespėjus grafienei ištarti nė žodžio, Katrina nulėkė susirasti Saros ir liepti jai kuo greičiau paruošti bagažą. Širdis šokinėjo jos krūtinėje. Dabar ji visiškai tiksliai žinojo, ką turi daryti: bet kokia kaina rasti Arno, paskutinį kartą prisipažinti jam meilėje ir būti palaidotai drauge su juo paskutinėje

Prancūzijos karalių tvirtovėje. Orleanas bus didžiulis kapas jos neaprėpiamai meilei...

Nei Katrina, nei brolis Etjenas nežinojo, kad tą pačią dieną jauna aštuoniolikmetė mergina iš Loreno, vilkinti šiurkščios medžiagos vyriškais drabužiais, klūpėjo prieš Karolį VII milžiniškoje Šinono rūmų salėje ir kalbėjo: "Brangusis dofine, aš esu Mergelė Žana ir atėjau padėti jūsų karalystei. Dangiškasis Karalius lemia jums per mane būti pateptam Šventu Aliejum ir karūnuotis Reimse..."

Tai buvo 1429 metų kovo aštuntąją.

Kitą rytą auštant šeši rateliai šuoliais perlėkė pakeliamąjį Šatovileno tiltą. Juodai vilkinti moteris iš vieno bokšto stebėjo, kaip jie nušuoliavo žemyn pilies kalnu, perkirto Ožoną senu romėnišku tiltu ir dingo lygumą užklojusiame rūke. Kai nutilo kanopų bildėjimas, Ermengarda de Šatovilen nuėjo į koplyčią melstis. Jos širdį slėgė sunkumas ir liūdesys, nes ji nežinojo, ar pavyks jai kada nors vėl pamatyti Katriną. Jaunoji moteris taip lengvabūdiškai puolė į beprotišką avantiūrą! Nepasakytum, kad grafienė nepritarė Katrinai. Būdama jos vietoje ji pasielgtų taip pat. Ermengardai neliko nieko kito, kaip tik tikėtis ir melsti dangų, kad pasiųstų Katrinai laimę, kuri, rodos, nuolat vengė jos.

Tuo metu Katrina savo nedidelio būrio priešakyje įveikė pirmąsias ljė iš tų septyniasdešimties iki Orleano. Ilgai kelionei ant žirgo ji pasirinko vyriškus drabužius ir neapsiriko, nes jautėsi su jais labai patogiai. Juodos kojinės aptempė jos ilgas kojas, apautas minkštais auliniais batais iki kelių. Trumpa juoda striukė, papuošta karakuliu, jojimo apsiaustas su nedideliu gobtuvu slėpė viską, išskyrus blyškų veido ovalą. Durklas su graviruoto plieno rankena buvo užkištas už juostos. Per ilgus nevilties mėnesius Katrina sublogo ir su griežta vyriška apranga priminė kilmingos šeimos atžalą.

Sara, kurios vešliai figūrai neitin tiko pilkai žydras kostiumas, nebuvo iš moterų, linkusių labai krimstis dėl savo išvaizdos, ir joti gryname ore kaimo vietove buvo jai nepaprastai malonu. Paskui jas jojo brolis Etjenas, leisdamas tarp pirštų rožančiaus karoliukus, ir buvo aišku, kad jis įpratęs leisti arkliui pačiam rinktis kelią. Kavalkadą užbaigė trejetas kareivių, kurie, reikalaujant Ermengardai, lydėjo keliautojus.

Visą dieną jie jojo monotoniška Šatiljono lyguma, kurią retkarčiais kirsdavo miškas. Vakare būrys pasiekė Šatiljono miestą. Katrina nusisuko nuo Burgundijos hercogų rūmų, kur vien jos vardo paminėjimas būtų garantavęs jiems šiltą priėmimą. Ji nusprendė praleisti naktį prieglaudoje.

Poelgis buvo simboliškas. Dabar, nepaklususi Pilypui ir prisidėjusi prie jo priešų, ji nenorėjo naudotis jo pilimis. Per dieną ji pavargo ir miegojo kaip užmušta, o kitą rytą pabudo pailsėjusi, pakilios nuotaikos ir kupina energijos.

Antroji jų kelionės diena buvo panaši į pirmąją. Vietovę kartkartėm kirsdavo gilūs slėniai, paįvairindami kelionės monotoniją. Katrinai, kamuojamai nekantrumo greičiau išvysti Orleano įtvirtinimus, atrodė, kad jie kasasi į priekį nežmoniškai lėtai, bet jie nesiryžo joti greičiau, bijodami užvaryti arklius. Kitą naktį keleiviai praleido piligrimų namuose. Reikia pasakyti, kad kareiviai didžiausią laiko dalį šveitė ir galando ginklus. Kitą dieną jie turėjo palikti Burgundiją ir pavojus būti užpultiems labai padidėjo. Bet Katrinos tai nė kiek nejaudino: svarbiausia — rasti Arno.

Trečią dieną, kai nedidelis būrelis vėl leidosi į kelią, prasidėjo liūtis. Vandens srovės, plūstančios iš dangaus, permerkė šešetą raitelių iki siūlo galo.

Vidudienį Sara pareiškė:

— Turime sustoti, Katrina.

— Kur sustoti? — nervingai paklausė ši. — Mes pavojingose vietose, ir kiekvieni svetingi namai gali pasirodyti esą spąstai. Mums dar liko apie lję iki Kulanžo. Ten galėsime sustoti.

— Kulanžas nėra nepavojingas, — paprieštaravo vienas iš karių. — Tenykštę pilį užėmęs armanjakas banditas Žakas de Puji, vadinamas Fortepisu. Geriau joti iki Oksero.

— Oksere nė kiek ne geriau, — ryžtingai nutraukė jį Katrina. — Šiaip ar taip, mes neturime nieko, kas galėtų suvilioti plėšikus. Tokiu bjauriu oru tas jūsų Fortepisas sėdės prie pleškančios ugnies ir žais šachmatais su vienu iš savo žmonių. Ar yra Kulanže vienuolynas?

— Taip, bet...

— Na, tai mes jame ir apsistosime, nepajudėsime iš ten iki aušros, o paskui josime toliau. Dabar pirmyn, vyrai, juk jūs, žinoma, nebijote! O jeigu būgštaujat, geriausia sukit atgal į Burgundiją, kol ji dar netoli.

— Ponia, ponia... — papriekaištavo jai brolis Etjenas. — Keliauti priešo teritorija reikia daug drąsos. Šie žmonės tik atlieka savo pareigą, įspėdami jus apie pavojų.

Katrina gūžtelėjo pečiais ir paragino savo arklį. Netrukus pro pilką lietaus maršką pasirodė Kulanžo la Vinezo kalva ir pilis. Tačiau kai jie prijojo arčiau, Katrina pajuto neaiškų nerimą. Vietovė, kuri anksčiau tikriausiai buvo turtinga ir patraukli, atrodė dabar keistai niūri. Už jų nugarų liko

taikios, saugios Burgundijos žemės. O čia juoda žemė buvo išdeginta, ir nesimatė nieko, be retų susisukusių medžių liekanų, kurios anksčiau gal buvo vynuogienojai. Retkarčiais raiteliai prajodavo sugriautus namus, paverstus atšalusių pelenų krūvomis, arba pro ant šakos pakartą žmogaus kūną, lėtai pūvantį po atviru dangumi... Kai jie prisiartino prie vieno išlikusio namo, Katrina ir Sara iš siaubo užsimerkė, išvydusios ant klėties durų nukryžiuotą ir išskrostą moterį ilgais juodais plaukais.

— Dieve mano, — sukrėsta sumurmėjo Katrina, — kur mes atsidūrėm?

Kareivis, kuris prieš tai ragino ją pakeisti kryptį, vėl prabilo:

— Sakiau jums, ponia, kad Fortepisas niekšas, bet aš nė nemaniau, jog jis taip įsisiautėjo! Pažvelkite į sugriautus namus priešaky! Tai vienuolynas, kur jūs ketinote praleisti naktį. Banditas tikriausiai sudegino jį! Turime bėgti iš čia, ponia, kol dar laikas. Galbūt, kaip jūs ir manote, Fortepisas sėdi pilyje dėl blogo oro, tačiau būtų kvaila rizikuoti. Matote takelį, vedantį į mišką? Jokime juo. Už dviejų ljė nuo čia yra Kursono miestas, ten apsistosime nakčiai. Tiesa, aš nežinau, kas dabar valdo Kursono pilį...

Katrina, sukrėsta ką tik matyto klaikaus vaizdo, neprieštaravo. Ji leido kariui paimti jos arklį už kamanų ir pasukti į mišką. Takas vingiavo tarp tamsių krūmų, kurių susivijusios šakos kilo kaip siena. Kuo toliau būrys skverbėsi į mišką, tuo siaurėjo takelis, virš galvos susipynusios šakos sudarė juodą tunelį. Girdėjosi tik kanopų bildesys, kartkartėm pakildavo išgąsdintas paukštis. Ir čia juos netikėtai užpuolė.

Ginkluotų žmonių gauja iššoko ant tako iš medžių ir iš už akmenų. Vieni griebė arklių pavadžius, kiti traukė iš balnų žemėn raitelius. Akimirksniu Katrina ir jos palydovai gulėjo surišti ir bejėgiai ant pažliugusio tako. Užpuolikai buvo stiprūs vyrai, bet nuskurę, jų veidus slėpė medžiaginės kaukės. Jų ginklai buvo geri ir puikiai išvalyti. Vienas iš banditų dėvėjo plieno antkrūtinį, turėjo ilgą kalaviją ir riterio pentinus. Jis atsiskyrė nuo kitų ir priėjo apžiūrėti belaisvių.

— Menkas grobis, — suurzgė kažkuris banditas. — Žmogeliai su tuščiomis piniginėmis. Geriau juos iš karto pakarti.

— Arkliai ir ginklai geri, — šaltai nutraukė jį vyriškis su antkrūtiniu, matyt, jų vadeiva. — Čia aš sprendžiu.

Aukštas liesas banditas truputį pastovėjo, kad geriau ištyrinėtų surištuosius. Paskui jis staiga nusijuokė, nusiimdamas purviną kaukę nuo veido. Katrina nustebusi pamatė, kad vyras daug jaunesnis, negu ji manė: kokių dvidešimt dvejų trisdešimties metų. Bet šis liesas veidas godumu degančiomis akimis jau turėjo ištvirkusios sielos žymę.

— Šioje puikioje kavalkadoje tik trys raiteliai vyrai! — sušuko jis. — Kiti — vienuolis ir, Dieve mano, dvi moterys!

— Dvi moterys! — apstulbęs sušuko kitas banditas, tiesdamas kaklą, kad geriau įsižiūrėtų. — O, be abejo, viena iš jų — moteris, bet galėčiau prisiekti, jog kita — berniūkštis!

Užuot atsakęs, vadeiva išsiėmė savo durklą ir perrėžęs įniršusios Katrinos apsiaustą apnuogino jos krūtinę.

— Su tokiu berniuku mes galėtume apsieiti be moterų! — sušuko jis linksmai. — Bet man ji per liesa. Aš mėgstu putnias. Antroji tiks labiau.

— Kiaule! — sušuko Katrina. — Tu užmokėsi už savo įžūlumą! Tebūnie tau žinoma, jog aš grafienė de Brazi, ir monsinjoras Burgundijos hercogas privers tave pasigailėti dėl šito užpuolimo... ir įžeidimo!

— Nusispjaut man ant galingojo hercogo, mano gražuole! Ir tebūnie tau ne paslaptis, kad greta šio išdaviko aš, Fortepisas, laikau save tikru angelu! Gali kalbėti ką nori apie mano manieras, bet leisiu sau dar vieną įžeidimą, kad įsitikinčiau, ar tu nemeluoji.

Jis pasilenkė, nutraukė nuo Katrinos galvos gobtuvą, ir storos auksinės kasos suspindėjo pilkoje lietingos dienos šviesoje.

— Grafienė de Brazi, žavingoji Pilypo Burgundiečio meilužė, garsi tuo, kad turi pačius gražiausius pasaulyje plaukus. Tegu mane pakaria, jeigu taip nėra!

— Nesirūpinkite, — šaltai tarė Katrina. — Jus pakars.

— Ne per daug greitai, tikiuosi! Na, grobis vertesnis, negu aš maniau. Kertu lažybų, hercogas pasirodys esąs tikrai dosnus princas, kad atgautų tave, mano gražuole. Kol nebus atsiųsta išpirka, tau teks paviešėti mano pilyje Kulanže. Maistas prastas, tačiau vynas nuostabus. O dėl kitų... Beje, kas ši graži dama juodomis akimis, žiūrinti į mane taip, lyg būčiau pats velnias?

— Mano draugė, — išdidžiai atsakė Katrina.

— Tada ji sudarys tau kompaniją, — netikėtai galantiškai pasakė Fortepisas.

Jis nusišypsojo, ir ta šypsena sukėlė Katrinai didesnį nerimą negu jo pasityčiojimai. Pasisukęs į savo parankinį, jis paliepė:

— Tranšimerai, pririšk moteris ir vienuolį prie balnų. Jie jos drauge su mumis. Man kartais reikia kapeliono, ir vienuolis puikiai tiks. O dėl kitų...

Gestas, palydėjęs paskutinius žodžius, buvo toks iškalbingas, jog Katrina sušuko:

— Jūs negalite užmušti šių žmonių! Jie man tarnauja ir yra narsūs kareiviai bei ištikimi palydovai! Draudžiu jums liesti juos! Už juos jūs irgi gausite pinigų...

— O gal ir ne! — sušuko Fortepisas. — Nėra prasmės maitinti dar kelias burnas. Daryk, ką liepiau.

— Žmogžudys! — veriamai suriko Katrina. — Jeigu padarysite tai, prisiekiu, kad...

Fortepisas giliai atsiduso ir paniuro.

— O ji kelia per daug triukšmo, šita kvaila moteris! Aš nemėgstu triukšmingų žmonių. Užkimškite jai burną, Tranšimerai.

Kad ir kaip ji priešinosi, Tranšimerui galų gale pavyko užkimšti jai burną nešvariu skuduru, kurį nešiojo kaip kaukę. Kamštis beveik uždusino ją ir ji buvo priversta iš siaubo plačiai atmerktomis akimis tyliai stebėti, kaip banditai užpuolė kareivius ir šaltakraujiškai perpjovė jiems gerkles. Pasipylė kraujo čiurkšlės, aplaistydamos žolę ir susimaišydamos su purvino vandens balomis. Trys aukos mirė, neišleidę nė garso...

Banditai skubiai atrišo lavonus, pasiėmė jų ginklus ir drabužius.

— Ką su jais daryti? — paklausė Tranšimeras.

— Takas veda į lauką netoliese. Nuneškite juos tenai. Visu kitu pasirūpins varnos....

Kol vyrai, vadovaujami Tranšimero, vykdė šiuos kraupius nurodymus, Fortepisas užšoko ant vieno iš arklių, priklausiusių jo aukoms, ir savo gaujos priekyje pasuko į Kulanžą.

— Visą dieną nesisekė medžioti! — sušuko jis, žvelgdamas į Sarą. — Bet dėl tokio grobio negaila prarasto laiko.

Trečias skyrius

Via Dolorosa*

Pilis, kurioje slėpėsi Fortepisas, buvo pusiau sugriauta, bet vis dar atrodė grėsminga, sienos buvo tvirtos ir, banditų vadeivos nuomone, neįveikiamos. Pilies vidus stebino siaubinga nešvara. Purvas prasidėjo jau vidiniame kieme, kur dvokiančiuose gyvulių aptvaruose mėšlo buvo iki kelių. Gyvenamosios patalpos irgi nebuvo patogios. Katrina gavo mažą kambarėlį

* Via Dolorosa (lot.) — Sielvarto kelias.

pačiame kampinio bokšto viršuje, iš kurio atsivėrė vaizdas į Jonos slėnį. Pusapvalį kambarį apšvietė siauras romaniško stiliaus langas. Visiškai tuščias sienas dengė voratinkliai, virpantys nuo skersvėjo, o grindys, nešluotos jau daugelį dienų, buvo padengtos storu dulkių sluoksniu ir senais pūvančiais šiaudais, kurių niekas nesiteikė išnešti ar pakeisti. Kambaryje buvo drėgna, dvokė pelėsiais, bet žemos durys su stipria stūma iš lauko pusės buvo pateptos ir negirgždėjo.

— Tik prašom be skundų! — tarė Katriną atlydėjęs Tranšimeras. — Čia mūsų geriausias kambarys, net yra kur užkurti ugnį.

Kambario kampe po gaubtu matėsi židinys, bet, kaip pastebėjo Katrina, jame nedegė ugnis.

— Bus malkų, bus ir ugnies židinyje, — filosofiškai tarė Tranšimeras. — Dabar jų vos užtenka maistui išvirti. Žmonės pasiųsti į mišką žabų. Vakare galėsite užsikurti ugnį.

Jis išėjo palikęs jaunąją moterį vieną su savo mintimis, kurios toli gražu nebuvo linksmos. Jos pyktį pakeitė depresija ir pasišlykštėjimas pačia savimi. Kaip kvaila buvo joti į šią pavojingą vietą! Kiek dabar jai reiks prabūti? Fortepisas kalbėjo apie išpirką. Jis turbūt ketina pasiųsti savo žmogų pas Pilypą Burgundietį, ir Pilypas, žinoma, pasistengs išlaisvinti savo mylimąją. Tačiau kad ir kas atvyks jos vaduoti, tai tebus naujo kalėjimo sargas, be abejo, turintis įsakymą kuo greičiau nugabenti ją į Briugę. Pilypas vargu ar leis jai vykti į Orleaną... Ji turi rasti būdą pati išsikapstyti, kol dar neatvežta išpirka...

Katrina prisiglaudė prie lango kolonos ir niūriai žvelgė žemyn į svaigią bedugnę. Uola, ant kurios stovėjo pilis, buvo kokių šešiasdešimties pėdų aukščio, o ji neturėjo sparnų. Staiga dingtelėjus netikėtai minčiai, Katrina puolė prie lovos ir nutraukusi panešiotą užtiesalą terado skylėtą šiaudų čiužinį. Nebuvo jokių antklodžių ar paklodžių, iš kurių būtų galima nusivyti virvę... Ji atsisėdo ant čiužinio. Negalima leisti sau atsipalaiduoti, pulti į neviltį ir verkti, nes ašaros aptemdo protą, o dabar jos protas turi būti šaltas ir blaivus. Kad tik jie leistų Sarai būti drauge su ja! Bet Fortepisas nusivedė čigonę į savo kambarį, net neslėpdamas savo ketinimų. Ir brolis Etjenas dingo nežinia kur.

Kad ir kaip stengėsi Katrina nepasiduoti nuovargiui, jos blakstienos ėmė lipti. Lova buvo nežmoniškai nepatogi, bet Katrina taip pavargo, jog nejautė šito. Ji užmerkė akis ir jau ėmė grimzti į miegą, kai ją išbudino atsidarančios durys. Ji atsisėdo. Tai buvo Tranšimeras su geležine žvakide, apšviečiančia

jo raupų išėstą veidą, raudoną girtuoklio nosį ir išsišiepusią burną. Jis atnešė kažkokį drabužį ir numetė ant lovos.

— Tai jums! Vadas pasakė, kad čia jums nereikalingi vyriški drabužiai. Jis atsiuntė geriausia, ką rado. Jis nori jus matyti. Paskubėkite! Vadas nemėgsta laukti!

— Gerai. Aš persirengsiu. Jūs galite eiti.

— Ne, — plačiai išsišiepęs atsakė Tranšimeras. — Liksiu čia, kad įsitikinčiau, jog tikrai persirengiate, be to, paimsiu vyriškus drabužius. Na ir padėsiu jums, jeigu reikia.

Katrina supyko. Nejaugi šis bukagalvis mano, kad ji rengsis jam matant!

— Aš nenusirengsiu, kol neišeisite iš kambario! — sušuko ji.

Tranšimeras pastatė žvakidę ir prisiartino prie jos.

— Puiku, — ramiai tarė jis. — Tada aš jums padėsiu. Žinokite, galiu pašaukti ir pagalbininką!

— Gerai. Aš persirengsiu.

Katrina nervinosi nežinodama, kaip elgtis. Vien nuo minties, kad ją palies bandito rankos, jai darėsi bloga. Ji išskleidė drabužius: tamsiai rudą aksominę suknelę, truputį sukandžiotą, tačiau gana švarią, apatinį drobės sijoną ir storą vilnonę skraistę.

— Nusisukite, — tarė ji, neturėdama jokios vilties, kad jos bus paklausyta.

Tranšimeras liko stovėti kaip stovėjęs, apžiūrinėdamas ją su neslepiamu smalsumu. Staiga įpykusi, ji nusimetė vyriškus drabužius ir užsimovė apatinį sijoną taip greitai, kad jos baltą kūną banditas galėjo matyti ne ilgiau kaip sekundę kitą. Bet ir to pakako, kad Tranšimeras taip garsiai atsidustų, jog, rodės, lubos užgrius.

— Velniai griebtų! Ir mums uždrausta jus liesti. Vadas, matyt, išėjo iš proto, kad pasirinko ne jus, o jūsų tarnaitę.

— Kur ji? — susijaudinusi paklausė Katrina, baigdama segiotis korsažą.

Sudrėkusios rankos neklausė jos. Ji su džiaugsmu būtų apskaldžiusi ausis šitam idiotui, spoksančiam į ją. Tranšimeras nusijuokė.

— Prisiekiu Viešpačiu, kurgi bus, jei ne vado lovoje! Jis negaišta laiko veltui. Jeigu bobelė jam patinka, iš karto tempia į guolį... Tikėsimės, kad jo nuotaika gera.

— Kodėl jūs to tikitės? — šaltai paklausė Katrina.

Kvaila Tranšimero šypsena įsiutino Katriną dar labiau.

— Velnias! Jeigu jis bus gerai nusiteikęs, tai po to atiduos ją mums. Gražių moterų retai pasitaiko šiais sunkiais laikais. Šiose apylinkėse jos

visos liesos kaip nususiosios katės... Tokia moteris kaip jūsų tarnaitė dabar tikra retenybė...

Juokaujamas Tranšimero tonas buvo paskutinis lašas, perpildęs kantrybės taurę. Kraujas užliejo Katrinos veidą.

— Jūs eisite ir surasite Fortepisą, kad ir kur jis būtų, ir atvesite jį čionai! — sušuko ji.

Tranšimero akys iššoko ant kaktos.

— Ką? Sutrukdyti jį dabar? Už jokius pinigus. Jis man gyvam nudirs kailį!

Katrina pribėgo prie lango ir parodė į jį iš pykčio drebančia ranka.

— Nudirs kailį? Jis tuo nepasitenkins, jeigu pasakysite, kad numiriau jūsų akyse, ar ne? Pažadu jums, kad iššoksiu pro langą, jeigu neatvesite jo!

— Išprotėjote? Kas jums rūpi, kad vyrai pasismagins su jūsų tarnaite?

— Nesikiškite ne į savo reikalus ir darykite, ką sakau. Kitaip...

Ji ėmė ropštis ant palangės. Tranšimeras sutriko. Jis norėjo pulti prie Katrinos ir taip jai trenkti, kad ta nulėktų į kampą be sąmonės. Bet vienas velnias žino, ką ji padarys, kai atsigaus. Problema pasirodė per daug sudėtinga primityviam bandito protui. Jis suprato viena: nieko negali atsitikti įkaitei, už kurią laukia didelė išpirka. Fortepisas tikėjosi įsigyti už belaisvę didelį turtą. Ir Tranšimeras žinojo, kad jeigu šitai velnienei kas nors atsitiks, Fortepisas surengs savo mėgstamą pramogą — nudirs jam kailį lopas po lopo. Taigi vertėjo sukliudyti besismaginantį vadą.

— Nusiraminkite, — šiurkščiai įsakė jis. — Aš eisiu jo, bet jūs atsakysite už pasekmes.

Kai tik Katrina nulipo žemėn, Tranšimeras išėjo uždarydamas paskui save duris. Galvoti apie ištikimąją Sarą, pakliuvusią banditams į rankas, buvo nepakeliama. Katrina nušoktų nuo bokšto nesvyruodama, kad tik Tranšimeras atsidurtų beviltiškoje padėtyje. Tačiau dabar ji turėjo sukaupti visas savo jėgas susitikimui su Fortepisu.

Fortepisas atėjo po keleto minučių ir atrodė kaip šuo, iš kurio atėmė kaulą. Jis dėvėjo aptemptas kelnes ir keliose vietose įplėštus marškinius atviru kaklu.

— Ko jums reikia? — paklausė jis nuo slenksčio. — Jeigu nesielgsite ramiai, mes sukaustysime jus grandinėmis.

Dabar, be savo karinės amunicijos, jis atrodė daug jaunesnis. Katrina pajuto, kad nebebijo jo.

— Jeigu jūs ir sukaustysite mane grandinėmis, tai nepakeis to, ką pasakysiu, — šaltai atsakė ji. — Aš pasiunčiau jūsų, kad pasakyčiau: palikite

Sarą ramybėje. Mintis apie tai, kad ji jūsų nešvariose rankose, kelia man ne mažesnį siaubą, kaip galimybė atsidurti jūsų rankose man pačiai. Visa tai, kas vyksta, gali labai sumažinti monsinjoro Pilypo dosnumą.

Fortepisas ironiškai pažvelgė į ją ir trumpai nusižvengė lyg arklys.

— Kaip belaisvė jūs per daug įžūli! O dėl Saros, tai jūsų įspėjimai pavėluoti.... ji mane visiškai patenkino, jeigu norite žinoti, ir aš neturiu nė menkiausio noro paleisti ją. Ji liks su manim.

— Viską apie jus žinau! — suriko Katrina, raudona iš įniršio. — Iš pradžių pasismaginsite su ja, o paskui atiduosite savo gaujai. Prisiekiu, jūs negausite nė skatiko, jeigu šitie šlykštūs gyvuliai bent pirštu palies ją! Aš noriu ją matyti. Girdite? Aš reikalauju!

Plėšikų vadeiva priėjo prie jos ir nespėjus jai pasipriešinti apkabino per liemenį ir prispaudė prie savęs. Iš pykčio jis buvo išbalęs kaip kreida.

— Pakaks! Aš neketinu atiduoti jos savo vyrams, jeigu tai norėjote išgirsti. Bet įspėju: elkitės ramiau, jei nenorite patekti į mano lovą.

— Aš per liesa.

— Nesu tikras! Su vyrišku kostiumu — galbūt. Bet vilkėdama šią suknelę atrodote visai kitaip, ir man gali kilti pagunda pamiršti didelę išpirką. Nemanau, kad jūs nekalta mergelė, taigi Pilypas Burgundietis nedaug praras, jeigu aš pasismaginsiu su jumis. Taigi įspėju: netriukšmaukite!

Jis apkabino jos kaklą, prisitraukė išsigandusį veidą ir godžiai pabučiavo. Katrina, kad ir kaip stengėsi, negalėjo išsiveržti iš geležinio glėbio. Kai jis paleido ją, ji susvyravo ir prisiglaudė prie lovos galo.

— Dabar supratote? — paklausė Fortepisas, staiga nusiraminęs. — Patariu jums būti klusniai.

— Aš noriu, kad Sara būtų čia! — suriko Katrina nesivaldydama.

Akimirkai jų žvilgsniai susitiko. Žibuoklių spalvos Katrinos akys degė pašėlusiu įniršiu, ir banditas suprato, kad ji pasirengusi viskam. Jis gūžtelėjo pečiais ir nuėjo prie durų.

— Atsiųsiu jums ją rytoj ryte. O kol kas jums patarnaus Tranšimeras. Tuojau jis atneš vakarienę. Labos nakties!

Katrina atsiklaupė prie lovos ir padėjo galvą ant užtiesalo. Ji visai nusilpo, galva plyšo iš skausmo. Ji laimėjo šiokią tokią pergalę. Bent jau niekas, be vadeivos, nelies Saros. Jėgų galvoti apie tai, kas bus toliau, jau neturėjo. Ji buvo alkana, ir kai Tranšimeras atnešė maisto ir ąsotį vyno, ji godžiai kibo į valgį. Tai buvo skysta neskani sriuba, kurioje plaukiojo keletas gabalėlių mėsos.

— Jūs ne itin gerai maitinate belaisvius, — kandžiai pareiškė Katrina.

— Nėra ko skųstis! Šitą maistą valgom ir mes visi. Jūsų sriuboje net yra mėsos! Vakar de Kursonas pavogė mūsų vienintelę karvę ir dvi kiaules, todėl vakarienė šiandien tokia skurdi. Gal rytoj bus geresnė.

— Kodėl? Jums atveš maisto?

— Iš kur? Ne, mes pamėginsime pavogti Kursono ožkas. Reikia gi kaip nors gyventi.

Maistas buvo šlykštus, tačiau vynas stebėtinai geras. Katrina išgėrė daugiau kaip paprastai, ir jai apsvaigo galva. Jau buvo tamsu, ir neliko nieko kito, kaip gultis miegoti. Ji puolė į lovą nenusirengusi, užsitraukė užtiesalą ir užmigo.

Pabudusi ji pamatė ties savim palinkusią Sarą. Buvo jau diena ir silpna saulės šviesa metė lango kolonos šešėlį ant grindų. Katrina apkabino čigonę už kaklo ir sušuko:

— Sara! Pagaliau tu čia! Aš taip dėl tavęs rūpinausi. Ar viskas gerai?

Sara šyptelėjo ir patraukė pečiais. Jos tamsus veidas sulyso, po akimis tamsavo ratilai, bet nepaisant to ji neatrodė kaip kankinė. Jos plaukai gaubė pečius lyg juoda spindinti srovė ir dėl to ji atrodė jaunesnė. Vilkėjo ji senutėle geltono šilko suknele tokiomis ilgomis rankovėmis, kad jomis buvo galima šluoti grindis, ir gilia iškirpte priekyje.

— Viskas gerai, — tarė ji. — Bet jeigu tu klausi, kaip elgėsi Fortepisas, pasakysiu, jog jis elgėsi kaip paprastas vyriškis, nei geriau, nei blogiau už kitus. Manau, jo prasta šlovė kiek perdėta.

Nors Sara atrodė susirūpinusi, jos balsas skambėjo beveik linksmai, ir Katrinai pasirodė, jog Sara netgi patenkinta. Bet Katrina skubiai nuvijo šią baisią mintį.

— Kokie tavo planai? — paklausė Sara.

Katrina pažvelgė į ją apstulbusi. Koks kvailas klausimas!

— Mano planai? Neturiu kitokių planų kaip tik kuo greičiau ištrūkti iš čia!

— Ar tau neatrodo, kad protingiausia būtų ramiai laukti išpirkos? Fortepisas naktį pasiuntė žmogų į Flandriją su brolio Etjeno laišku. Dabar aš suprantu, kodėl jam buvo reikalingas šventikas: ne tam, kad laikytų mišias ar melstųsi už žuvusius jo draugus. Tiesiog gaujoje niekas nemoka rašyti!

Katrina pašoko ant kojų:

— Ką tu nori pasakyti? Laukti čia išpirkos? Ar tik nemanai, jog leidausi į šią pavojingą kelionę tam, kad sėdėčiau uždaryta apgriuvusiame bokšte ir laukčiau, kol Pilypas išpirks mane už maišą aukso? Jeigu taip būtų, galėjau

iš karto keliauti į Briugę ir išvaduoti visus nuo nemalonumų. Bet kaip tik to man nereikia. Aš bijau Pilypo aukso labiau negu banditų. Nes pakliūti pas jį — vadinasi, atsidurti kalėjime, iš kurio negalėsiu pabėgti.

Ji griebė Sarą už pečių ir šiurkščiai supurtė ją.

— Aš nenoriu matyti Pilypo, — suriko ji degančiomis akimis, — ar tu girdi? Aš noriu pas Arno! Arno! Supratai?

— Iš proto išėjai, Katrina. Jis nekenčia tavęs. Jis nieko daugiau ir nedaro, tik skaudina ir niekina tave!

— Žinau, bet aš jį myliu! Ir tai vienintelis svarbus dalykas. Aš verčiau sutikčiau būti sudeginta Orleane negu karūnuota Briugėje, kad tik prieš mirtį galėčiau apkabinti Arno. Ar gali suprasti, kad myliu ir mylėsiu jį vieną iki pat mirties? Noriu ištrūkti iš čia, ir kuo greičiau.

Sara išsilaisvino iš jos rankų.

— Man skauda, — įsižeidusi pasakė ji. — Manau, tu tikrai išsikraustei iš proto.

— Kas tau, Sara? — suriko Katrina. — Nejaugi Fortepiso glamonės taip pakeitė tave per vieną naktį? Tu tikrai siūlai man ramiai sėdėti ir laukti išpirkos? Ar tik nenori, kad Fortepisas gautų savo pinigus?

Katrina buvo taip įpykusi, kad jau nesuprato, ką kalba. Sara krūptelėjo. Jos balse pasigirdo ašaros:

— Kaip gali taip kalbėti su manimi? Nejaugi mes per naktį tapome priešais?

Katrina nusisuko ir priėjo prie lango.

— Aš tau ne priešas, Sara. Bet, keista, tu nebesupranti manęs. Arno — vienintelis žmogus, kurio man reikia. Jeigu jis netaps mano, aš neįstengsiu gyventi!

Sara nuleidusi galvą nuėjo durų link. Saulės spindulys apšvietė jos skruostus, ir Katrina pamatė, kad jie ašaroti.

— Aš nepykstu ant tavęs, nes žinau, kaip tu kenti. Aš rasiu būdą išlaisvinti tave iš čia šiandien naktį. Taigi lauk ir nedaryk kvailysčių.

Ji išėjo, ir Katrina liko viena, jausdama labai menką sąžinės graužimą. Net Saros jausmai dabar jai nieko nereiškė. Ją nenugalimai traukė įdėmaus žvilgsnio ir švelnaus balso vyriškis, kurio ji niekada nepamirš. Ji gyveno tik dėl susitikimo su juo akimirkos...

Visą rytą ji praskrajojo svajonėse žvelgdama į sidabrinį Jonos kaspiną, blizgantį saulės spinduliuose. Jos mintys buvo taip toli, kad įėjus su pusryčiais Tranšimerui, ji krūptelėjo — grįžti į realybę buvo skaudu. Pusryčius

sudarė keletas ožkienos gabalėlių, truputį perkeptų, bet skanių. De Kursono ožkos šią naktį, matyt, gavo galą!

Diena slinko nepaprastai lėtai. Tačiau viltis palaikė Katrinos jėgas. Sara žadėjo, kad šią naktį padės pabėgti iš Kulanžo — bet kaip? Ji su džiaugsmu sutiko saulėlydį. Dar kiek, ir ji sužinos...

Po vakarienės, kurią atnešė Tranšimeras, atkakliai, bet nesėkmingai mėginęs įtraukti belaisvę į pokalbį, vėl ėmė slinkti begalinės valandos. Triukšmas pilyje po truputį tilo. O Sara vis nesirodė. Tamsoje aidėjo sunkūs sargybinio žingsniai. Vidurnaktį Katrina, praradusi viltį, ketino gultis miegoti, kai durys tylutėliai atsidarė ir įėjo Sara. Vilkėjo ji taip pat kaip ir ryte, o po pažastimi nešėsi didelį virvės ritinį. Katrina pašoko iš lovos.

— O aš jau nesitikėjau...

— Kaip galėjai? Laukiau, kol užmigs Fortepisas — nuo vyno ir... nesvarbu. Bet mes neturime gaišti nė minutės. Tai vienintelis įmanomas būdas pabėgti...

Sara ėmė vynioti virvę, vieną jos galą pririšusi prie lango kolonos. Kitas virvės galas nuniro į tamsą lyg nuodinga gyvatė ir dingo iš akių. Sara pasisuko į Katriną, kuri stovėjo nebyliai žvelgdama į ją, ir padėjo jai ranką ant peties.

— Tai viskas, ką galiu padaryti. Ar užteks tau drąsos nusileisti iš tokio aukščio? Aš liksiu čia ir žiūrėsiu, kad neatsirištų virvė. Kai tik pasieksi žemę, suvyniosiu ją ir padėsiu į vietą. Pasuksi už rytinio pilies sparno, rasi ten takelį, kuris nuves tave pas tavo meilę, jeigu jau taip pas jį veržiesi...

Nevilties banga vos neišmušė Katrinos iš pusiausvyros.

— Taip pildosi lemtis, kurią tu man labai seniai išpranašavai, Sara, jeigu prisimeni. Bet aš maniau, kad tu mane taip myli, kad nepaliksi vienos. Nejaugi leisi man išeiti vienai! Ką tau padarė tas banditas, kad lieki čia?

— Nieko nepadarė. Aš mielai sekčiau paskui tave, bet jis taip mane įsimylėjo, jog pagrasino, jei pabėgsiu, nudirti broliui Etjenui gyvam odą. Nenoriu, kad jis numirtų per mane, todėl lieku. Bet kai tik mums su broliu Etjenu pavyks pabėgti, aš susirasiu tave. O dabar eik. Daug duočiau, Katrina, kad galėčiau būti su tavimi, patikėk...

Katrina puolė ištikimosios draugės glėbin.

— Žinoma, aš tavim tikiu! Atleisk man, Sara. Aš einu iš proto nuo tada, kai sužinojau, kur Arno ir kad galiu jį rasti...

— Linkiu tau laimės. Čia trys sidabrinės monetos, kurias paėmiau iš Fortepiso kišenės. Galėsi atiduoti jas valtininkui, kad nuplukdytų tave į Orleaną.

Bet Katrina ryžtingai atstūmė sidabrą.

— Ne, Sara, jeigu Fortepisas sužinos, kad pavogei jo pinigus, užmuš tave.

Sara tyliai nusijuokė. Jai grįžo gera nuotaika.

— Aš taip nemanau. Pasakiau jam, kad tu ragana ir gali skraidyti oru. Ir kad anksčiau jam to nesakiau, nes labai bijojau tavęs!

— Kodėl nepasakei jam to, kai mes atsidūrėm čia? — atsidususi paklausė Katrina.

— Jis labai patiklus ir prietaringas. Jeigu būčiau tai pasakiusi anksčiau, jis būtų liepęs sukrauti didelį laužą ir sudeginti tave, tikėdamasis, jog Viešpats už tai grąžins jam dvigubai daugiau malkų... Bet taip galim prakalbėti visą naktį. Negaiškime laiko. Turiu grįžti pas jį, kol nepabudo. Tai vienintelis realus pavojus...

Ji priglaudė Katriną prie savęs ir pabučiavo į kaktą.

— Tepadeda tau Viešpats pasiekti tikslą, — ištarė ji virptelėjusiu balsu.

Paskui priėjo prie lango pažiūrėti, ar bokšto papėdėje nieko nėra. Katrina tuo tarpu nuplėšė savo suknelės kraštą, kad galėtų laisviau judėti.

— Jei būtum galėjusi atnešti man vyrišką kostiumą, — atsiduso ji.

— Fortepisas žinojo, ką daro, kai atėmė mūsų vyriškus kostiumus. Jis supranta, kad su šia geltona suknele toli nenubėgsiu, — atsakė Sara, mostelėjusi ilgomis rankovėmis. — Bet tu su savo tamsia suknele ir vilnone pelerina nesušalsi ir netrauksi per daug dėmesio. Man pavyko atgauti kai kuriuos tavo daiktus, štai...

Ji išsitraukė durklą, kurį Katrina buvo pasiėmusi iš Šatovileno. Jaunoji moteris patenkinta paėmė jį ir užsikišo už korsažo. Jos švelniai apsikabino.

— Pasistenk rasti mane, kai tik galėsi, — tarė Katrina, mėgindama nusišypsoti, — juk žinai, kad be tavęs prapulsiu.

— Mes susitiksime, — pažadėjo Sara, — esu tikra!

Tamsi erdvė apačioje privertė Katrinos širdį susigūžti iš baimės. Būdama vaikas ji mėgo laipioti po medžius. Bet tuomet tai buvo žaidimas. Ar sugebės ji tai padaryti dabar? Juk nuo to priklauso jos išsigelbėjimas! Už pilies sienų buvo tamsu nors durk į akį, bet Katrina prisivertė apie nieką negalvoti ir nesijaudinti. Ji stengėsi neprisiminti bedugnės, į kurią žiūrėjo, kai laukė Saros. Katrina sukalbėjo maldą, persižegnojo, čiupo virvę ir perlipo per palangę. Paskutinis dalykas, kurį ji matė prieš užmerkdama akis, buvo išsigandęs Saros veidas. Laimė, nebuvo stipraus vėjo, ir virvė beveik nesiūbavo. Katrina įsikibo į šiurkščią virvę, apsikabino ją kojomis ir ėmė greitai slysti žemyn. Tai buvo lengviau, negu ji tikėjosi: padėjo vaikystės

patyrimas. Ji leidosi vis žemiau ir žemiau, nusilupdama delnų odą, bet nesustodama. Katrina pravėrė akis, kad apsižvalgytų kur esanti. Bokšto langas buvo aukštai virš galvos — vos šviečiantis kvadratas su Saros siluetu. Katrina pajuto, kokioje siaubingoje padėtyje atsidūrė! Ji buvo tarp dangaus ir žemės. Jeigu virvė išsprūstų jai iš rankų, ji nusilaužtų sprandą, atsitrenkusi į akmenis apačioje. Ją pasiekė vos girdimas Saros balsas:

— Drąsiau! Kaip tu ten?

— Viskas gerai, — atsakė Katrina.

Jos rankos degė nuo skausmo, ji iš visų jėgų skubinosi pasiekti apačią, bijodama, kad neišlaikys ir paleis virvę. Jai rodės, kad rankos tuoj apskritai atitrūks. Kartais ji pasijusdavo mirštanti, nes širdis nustodavo plakusi. Katrina stengėsi galvoti tik apie Arno, visa siela šaukdamasi prisiminimų apie jį, bet fizinė įtampa buvo jai per daug sunki. Ji visa drebėjo, širdis daužėsi, kūnas liovėsi jos klausęs. Sužalotų delnų skausmas darėsi nepakeliamas ir Katrina... paleido virvę!

Žemė pasirodė esanti visai arti. Nuo smūgio ji tik akimirką prarado sąmonę. Uolos buvo apaugusios gervuogių krūmais, ant kurių nukritusi ji susidraskė, bet susitrenkė ne itin smarkiai. Ji šiaip taip atsistojo, prisiminė Sarą ir tris kartus truktelėjo virvę, kuri tučtuojau dingo. Katrina matė, kaip Sara pasitraukė nuo lango. Greitai šviesa kambaryje užgeso ir jaunoji moteris liko viena neįžvelgiamoje tamsoje...

Katrina taip ilgai apžiūrinėjo pro langą apačioje besidriekiantį peizažą, kad dabar jos galvoje susiklostė visiškai aiškus vietovės planas. Laikydamasi sienos, supančios seną tvirtovę, ji išėjo į takelį, apie kurį kalbėjo Sara, ir nuskubėjo juo. Jos akys priprato prie tamsos ir nesunkiai rado kelią. Truputį paėjusi ji sustojo ir apsidairė aplinkui. Gigantiška medžių gyvatvorė, tamsi ir nepraeinama, priminė sieną. Kaipgi rasti taką, vedantį į vieškelį? Susijaudinusi Katrina karštai pasimeldė. Ji turi rasti taką, turi...

Tarsi atsiliepdami į jos tylią maldą debesys prasiskyrė ir pro juos prasimušė silpnas sidabrinės šviesos spindulys, kurio kaip tik užteko, kad Katrina pamatytų siaurą tarpą medžių sienoje. Nieko nelaukdama ji pasileido link jo, net neatsisukusi pažvelgti į juodą pilies siluetą. Kaip Sara patarė, ji išėjo tiesiai į laukus aplenkdama kaimą ir todėl galėjo nebijoti atsitiktinai ką nors susitikti. Dabar, einančios šiuo saugiu miško taku, jos neįmanoma bus pamatyti iš pilies.

Pasislėpusi už medžių Katrina sustojo atsikvėpti ir palaukti, kol nurims smarkiai besidaužanti širdis. Ji pasirąžė jausdama, jog nors ir skauda nugarą,

nors delnai nutrinti iki kraujo, ją vėl apima ryžtas... Dėkui Dievui, krisdama ji nepametė durklo. Ir apskritai viskas pasisekė labai gerai. Ji laisva...

Katrina drąsiai leidosi į kelią, stengdamasi laikytis tako. Tai buvo nelygus keliukas. Jis vis platėjo. Katrina nusprendė eiti visą naktį, o paskui rasti kokią nors užuoglaudą ir pamiegoti. Didžiausia problema buvo maistas. Kur rasti pavalgyti šioje nualintoje šalyje? Ji net abejojo, ar duos kokios naudos Saros pinigai. Bet nereikia užbėgti įvykiams už akių, — išmintingai nusprendė ji. Dabar svarbiausia kuo toliau pabėgti nuo Fortepiso. Visą naktį Katrina ėjo pasikliaudama intuicija. Ji kirto miškus ir laukus, kuriuose šmėkščiojo ežerai bei upės, stengdamasi nepamesti krypties. Auštant iš miško, kurio pakraštyje atsidūrė, ji išvydo miestą, virš kurio kilo įspūdinga ir neabejotinai gerai įtvirtinta pilis. Prieš pasukdama į miesto pusę Katrina ėmė dvejoti — turint omeny jos dabartinę padėtį stipri tvirtovė reiškė pavojų. Ji visai nenorėjo dar kartą patekti į rankas žmogui, trokštančiam hercogo išpirkos. Bet ji pavargo nuo ilgo ėjimo ir turėjo kur nors gauti duonos. Miestas atrodė gerai apsaugotas ir klestintis... Kaip tik tuo metu vieškelyje pasirodė valstietis su kirviu ant peties. Jis atrodė pakankamai draugiškas, ir Katrina prisiartino prie jo.

— Kaip vadinasi šis miestas? — paklausė ji.

Žmogus nustebęs pažvelgė į ją. Ji suprato atrodanti keistai su savo suplėšyta aksomo suknia ir apgailėtina pelerina. Valstiečio drabužiai buvo irgi prasti, tačiau tvarkingi.

— Iš kur jūs? — lėtai paklausė jis. — Šitas miestas — Tusi, o pilis, kurią ten matote, priklauso Oksero vyskupui. Jūs einate ten?

Ji papurtė galvą ir pridūrė:

— Viskas, ko aš noriu, tai truputis duonos. Aš alkana, o prieš akis ilgas kelias...

Valstietis akimirką susimąstė. Katrina jautė jo žvilgsnį, mėginantį nustatyti, kas ji per moteris. Tai buvo tyras doras žvilgsnis, ir ji nusprendė, kad šiuo žmogumi galima pasitikėti.

— Aš buvau nelaisvėje Kulanžo pilyje, — greitai tarė ji. — Man pavyko pabėgti ir dabar aš keliauju į Orleaną.

Nespėjus jai baigti sakinio, valstietis paėmė ją už rankos ir tarė:

— Eime. Nebijokite. Tiesiog eikite paskui mane.

Jis nuvedė ją ta kryptimi, iš kur atėjo, greitais plačiais žingsniais. Netrukus Katrina išvydo mažą namelį, prisiglaudusį prie miško. Vyras dar paspaudė žingsnį, tartum skubėdamas greičiau pakliūti į namus. Jis stumte-

lėjo stiprias lentų duris. Šviesiaplaukė mergina, triūsianti prie ugniakuro, nustebusi atsisuko į Katriną.

— Radau ją miške, Madlena, — paaiškino vyriškis. — Ji pabėgo nuo Fortepiso. Ji alkana... Štai ir parsivedžiau...

— Gerai padarei!

Netaidama daugiau nė žodžio mergina patraukė taburetę, paėmė nuo skrynios dubenėlį ir pripylė sriubos, paskui atpjovė keletą riekių tamsios duonos. Visa tai ji padėjo priešais Katriną.

— Valgykite, — tarė ji paprastai. — Paskui galėsite truputį pamiegoti. Jūs turbūt pavargusi...

Jos nuoširdus vaišingumas iki ašarų sujaudino Katriną. Ji pažiūrėjo į merginą. Apvalus skaistus Madlenos veidelis spinduliavo gerumu.

— Jūs net nežinote, kas aš, tačiau atvėrėte savo duris.

— Jūs pabėgote nuo Fortepiso, — tarė vyriškis balsu, kuriame skambėjo tramdomas pyktis. — Ir keliaujate į Orleaną. Tai viskas, ką mums reikia žinoti. Dabar pavalgykite ir pamiegokite.

Katrina buvo per daug pavargusi ir išalkusi ginčytis. Ji padėkojo, suvalgė duoną su sriuba, paskui su džiaugsmu išsitiesė ant čiužinio kampe, kuris, matyt, buvo Madlenos guolis, ir tučtuojau užmigo.

Kai ji pabudo, jau temo. Valstietis, sėdėdamas prie ugnies, drožė peiliu ąžuolo pliauską. Katrina pamatė, kad jis skaptuoja nedidelę skaisčiausios Mergelės statulėlę. Mergina sėdėjo šalia jo, kažką tepdama ant duonos riekių. Pastebėjusi, kad Katrina pabudo, ji nusišypsojo:

— Jums geriau?

— Taip, dėkoju. Jūs tokie malonūs. Dabar aš vėl turiu eiti.

Vyriškis pakėlė akis nuo savo darbo ir pažvelgė į Katriną tuo pačiu atviru nuoširdžiu žvilgsniu, kuris padarė jai tokį didelį įspūdį rytą.

— Kodėl jūs norite keliauti naktį?

— Pjerai, — priekaištingai tarė mergina. — Tu neturi teisės jos klausinėti!

— Nieko baisaus, — nusišypsojo Katrina. — Aš tiesiog noriu išvengti pavojaus pakliūti į Fortepiso rankas.

— Geriau vis dėlto būtų keliauti dieną. Ypač jeigu ši vietovė jums nepažįstama. Jūs žinote kelią į Orleaną?

Katrina papurtė galvą. Pjeras padėjo į šalį statulėlę su peiliu ir priėjo prie jaunosios moters.

— Jį lengva rasti. Eikite senuoju romėnišku keliu iki Žjeno. Iš ten jums kelią rodys Luara. Ką jūs ketinate veikti Orleane?

— Pjerai! — sušuko Madlena. — Jos gyvenimas tau neturi rūpėti.

Bet Katrina meiliai nusišypsojo jam.

— Kodėl gi jam šito nesužinojus. Aš einu ten, kad būčiau drauge su vyriškiu, kurį myliu. Jis mieste.

Madlena, palikusi viryklę, priėjo prie Katrinos ir apkabino ją per taliją.

— Eime, pasėdėsime drauge, — tarė ji. — Jeigu tu įsimylėjusi vieną iš tų vyriškių, kurie gina dofino Karolio miestą, esi mūsų šeimos narys. Mano sužadėtinis Kolenas — jo brolio Bastardo* armijos šaulys. Dabar pasakyk savo mylimojo vardą.

— Arno, — tarė Katrina.

Geriau tegul Madlena laiko ją paprasta mergina, titulas tik priverstų ją varžytis ir galbūt įtarti ką nors negero. Juk sunku patikėti, kad turtinga kilminga dama klajoja po šalį ieškodama kažkokio šaulio! Ji pridūrė:

— O aš vardu Katrina...

— Dabar mes dar labiau džiaugiamės tavo viešnage, — draugiškai tarė Pjeras. — Lik šiandien čia! Galėsi išeiti auštant. Aš palydėsiu tave iki romėnų kelio.

Vakarą, praleistą kukliame namelyje, Katrina prisimins ilgai. Šių žmonių gyvenimas ir paprastumas buvo tarsi ilgai laukta atvanga tarp tų išmėginimų, kuriuos ji ką tik patyrė, ir tų, kurie jos dar laukė. Visi nuėjo miegoti netrukus po vakarienės, taupydami žvakę. Katrina atsigulė drauge su Madlena. Pjero lova buvo namelio priestate. Nors Katrina buvo pramiegojusi visą dieną, tačiau greitai vėl užmigo. Jos delnai skaudėjo jau ne taip smarkiai. Madlena patepė juos taukais ir aprišo drobės skiautėmis.

Pjeras pažadino Katriną auštant. Jis turėjo eiti dirbti į laukus ir negalėjo gaišti laiko. Madlena jau seniai buvo atsikėlusi.

— Naktį viską apmąsčiau, — tarė Pjeras, — ir nusprendžiau, jog keliauti bus lengviau, jeigu apsimesi piligrime, traukiančia į Sen Benua abatiją. Nelaimei, šiuose kraštuose pasitaiko ir blogų žmonių... Tu jauna... ir graži. Piligrimės lazda apgins tave...

Jis ištraukė iš sieninės spintos medinę lazdą su pritvirtinta gertuve ir ištiesė Katrinai.

— Mano dėdė buvo nukeliavęs į Santjago de Kompostelą, — juokdamasis tarė jis. — Su ja tu būsi panaši į tikrą piligrimę.

---

* Žanas, grafas Diunua, Orleano Bastardas (1403—1468) — mylimas Karolio VII pusbrolis, karvedys, diplomatas, Šimtamečio karo herojus, Žanos d'Ark draugas. Vadovavo apsiausto Orleano armijai.

Tuo tarpu Madlena užmetė Katrinai ant pečių storą apsiaustą, tikindama, kad taip bus saugiau. Paskui mergina įdavė jai gabalą duonos, nedidelį ožkos sūrį ir pabučiavo ją.

— Tesaugo tave Dievas, — nuoširdžiai tarė ji, — ir tepadės jis tau rasti mylimąjį. Jeigu susitiktum Koleną, pasakyk jam, kad aš jo laukiu ir lauksiu amžinai.

Katriną iki ašarų sugraudino jų gerumas ir dosnumas. Ji norėjo atsisakyti dovanų, tačiau pajuto, kad tuo tik įžeis juos. Dėl tos pat priežasties ji nedrįso pasiūlyti jiems savo trijų sidabrinių monetų. Ji švelniai atsibučiavo su Madlena, iš susijaudinimo neįstengdama ištarti nė žodžio, o paskui priėjo prie Pjero, kuris laukė jos prie durų. Ji keletą sykių atsisuko pamojuoti ranka merginai, kol jie dar nebuvo nuėję per toli. Madlena ilgai žvelgė jiems įkandin...

Pjeras ėjo prieky plačiais, lygiais, neskubiais žingsniais. Katrina pažino vietą, kur jie vakar susitiko. Nuo ten jie pasuko laukais, kol pasiekė kelią, kurio dideli plokšti akmenys buvo sudėti dar romėnų laikais ir dabar, apaugę žole ir samanomis, vis dar tarnavo žmonėms. Čia Pjeras sustojo ir parodė į vakarus.

— Štai kelias! Laikykis jo, kol nepasieksi didelės upės.

Ji pažvelgė į jį.

— Kaip galėčiau atsidėkoti jums ir jūsų seseriai?

— Nepamiršk mūsų, — tarė jis, gūžtelėdamas plačiais pečiais. — Mes melsimės už tave...

Tarsi skubėdamas išsiskirti Pjeras pasuko atgal į laukų takelį, bet paskui staiga atsigręžė ir vėl pažvelgė į ją.

— Galų gale, — tyliai tarė jis, — niekada juk nežinai... Jeigu nerasi savo mylimojo, žinok, kad visada gali grįžti pas mus. Mes būtume laimingi, Madlena ir aš... ypač aš, jeigu tu gyventum su mumis...

Katrinai dar nespėjus suvokti šio naivaus prisipažinimo prasmės, Pjeras nusisuko ir nubėgo per lauką, tarsi jį kas vytųsi. Ji pastovėjo žvelgdama, kaip jo vyriška figūra ištirpo miglotame pilkame ore. Katrinos skruostais tekėjo nesulaikomos ašaros. Ją sujaudino ši nedrąsi meilė, tokia netikėta ir beveik nedrįstanti egzistuoti. Tai buvo tarsi maža draugiška ugnelė, kuri šildys ją kelyje. Auštanti diena sklaidė ryto rūką, išryškindama aplinkinių daiktų kontūrus. Ji galėjo matyti rūkstančius kaminus ir mėlyną vėliavą, plevėsuojančią virš dantytų pilies sienų. Varpas kvietė rytinių mišių, ir jo trapūs garsai sklido virš derlingų žalių apylinkių. Kažkur užgiedojo vyturys, ir Katrinos širdį užliejo toks pat gilus, paprastas ir pirmykštis džiaugs-

mas kaip visa ši platybė aplink ją. Senasis kelias ėjo tarp dviejų nedidelių slėnių. Karštai padėkojusi Šventajai Mergelei už šį laimės mirksnį, Katrina, pasiremdama lazda, leidosi į kelią.

Kitai dienai merkiantis Katrina sėdėjo nendrėse ir žiūrėjo, kaip teka pilki Luaros vandenys. Visą laiką ji nepaprastai ryžtingai keliavo į priekį nekreipdama dėmesio į skaudančias kojas, kirsdama kalvas ir miškus, aplenkdama ežerus. Temstant Katrina apsistojo apleistoje medkirčio trobelėje. Prarijusi pusę savo duonos ir sūrio, ji užmigo, nepaisydama nepatogumo, o auštant vėl leidosi į priekį, nors rankas ir kojas traukė mėšlungis. Kiekvienas jos kaulelis, kiekvienas raumuo, rodės, virto kankinimo instrumentu. Kojos taip skausmingai degė, kad kartkartėmis jas turėdavo mirkyti tvenkiniuose. Pėdos nuėjo pūslėmis, kurios netrukus susproginėjo, ir Katrina apraišiojo jas drobės juostomis, nuplėštomis nuo apatinio sijono. Vis dėlto ji atkakliai ėjo į priekį senuoju romėnų keliu, kuris, rodės, niekad nesiliaus vingiavęs tolyn... Valstiečiai, kuriuos ji sutikdavo pakeliui, sveikindavo ją ir kartais paliesdavo jos lazdą, prašydami pasimelsti už juos, bet niekas nesiūlė jai maisto ir pastogės. Jai kenkė jos jaunystė ir grožis: paprasti žmonės manė, kad ji — didelė nusidėjėlė ir eina prie šv. Benua kapo prašyti atleidimo už savo nuodėmes. Šimtą kartų Katrinai atrodė, kad kris be jėgų iš nuovargio, tačiau kiekvieną sykį ji priversdavo savo kojas judėti toliau. Kartais eidama pro pakelės kryžių ar Šventosios Dievo Motinos koplytėlę kryžkelėje, ji sustodavo ir prašydavo jėgų, o paskui pakeldavo lazdą ir vėl eidavo.

Pamačiusi plačią veržlią upę Katrina šūktelėjo iš džiaugsmo. Nepaisydama baisaus nuovargio ji pribėgo prie jos kaip prie draugo ir pasilenkė, kad atsigertų, nusipraustų rankas ir kojas. Paskui ji atsisėdo ir ėmė žiūrėti į vandenį, kuris greitai pratekės pro Orleano sienas ir galbūt rytoj pasiims drauge ir ją. Priešais ją kilo į kalvą aukšti mediniai namai rudais stogais. Tai buvo senas Žjeno miestas su griūvančia niūria pilimi. Bet Katrinos nedomino senovinė Orleano hercogų tvirtovė. Prie jos sienų, tarp tilto arkų, ant kranto ji pamatė valtis ir baržas. Saulė — ugnies kamuolys, besileidžiantis ant pilkų miesto bokštų, — pavertė Luarą kraujo upe. Prie vartų nuaidėjo sargybinio ragelis, ragindamas vėluojančius keliauninkus paskubėti už miesto sienos. Miesto vartai buvo uždaromi nakčiai... Katrina skubiai apsiavė batus ir šlubuodama prisidėjo prie žmonių, einančių pakeliamojo tilto link. Saulė dingo už horizonto, greitai temo. Katrina viena iš paskutiniųjų įėjo pro aukštus akmeninius vartus, nes vos pavilko skaudančias kojas. Ji stabtelėjo, kad paklaustų vieno iš sargybinių kelio į turgaus aikštę. Jai buvo žinoma, kad daugumoje miestų, pro kuriuos eina piligrimų keliai, turgaus

kampas paprastai paliekamas nakvynei. Ta vieta būna aptverta medžio barjeru, saugančiu nuo vėjo.

— Tiesiai, o paskui į dešinę, — atsakė sargybinis. — Tu keliauji į Fleri, moteriške?

— Taip.

— Tesaugo tave Dievas ir šventasis Benua!

Ji linktelėjusi padėkojo jam ir pasuko į tokią siaurą gatvę, kad namų stogai beveik lietėsi virš jos galvos. Eidama ji baigė valgyti likučius duonos ir greitai pasiekė turgų; jį dengė čerpių stogas, besiremiantis į aukštus medžio stulpus. Ten buvo priebėga piligrimams. Pastūmusi duris, ji pamatė, kad ant grindų pakreikta švarių šiaudų. Čia buvo tik vienas senis, miegantis kampe. Jo veidas atrodė sustingęs, kaip labai pavargusio žmogaus. Katrinai įėjus, jis pramerkė vieną akį, kažką sumurmėjo ir vėl garsiai užknarkė. Katrina pajuto palengvėjimą, kad jai nereikės kalbėtis. Ji įsitaisė kampe ant šiaudų ir greitai užmigo.

Nespėjusi sumerkti akių (ar jai taip pasirodė), ji pajuto, kad kažkas ją purto. Senas barzdotas piligrimas linksojo ties ja.

— Ei! — tarė jis. — Ei! Jei eini į abatiją, laikas keliauti.

Ji pravėrė akis, pamatė, kad virš turgaus aikštės blykšta dangus, ir paskubomis atsikėlė.

— Naktis buvo trumpa, — tarė ji atsiprašomai šypsodamasi.

— Jos visada trumpos, kai pavargsti. Eime, laikas į kelią.

Katrina palingavo galvą. Kaip piligrimė ji turėjo tęsti kelionę pėsčia, bet buvo per daug išvargusi. Ji tikėjosi, kad už vieną iš trijų Saros duotų sidabrinių monetų pasiseks nusisamdyti valtį.

— Manau, kad šiandien dar neisiu, — sumelavo ji. — Mieste turiu reikalų.

— Jeigu nori gauti nuodėmių atleidimą, tau turi rūpėti tik šventoji vieta, į kurią keliauji! — pasibaisėjęs sušuko senis. — Bet kiekvienas turi teisę elgtis, kaip nori. Tesaugo tave Dievas!

Piligrimas išėjo. Katrina keletą minučių palaukė ant slenksčio. Kai senis dingo iš akių, ji numetė savo lazdą, stipriai susisupo į šiurkštų apsiaustą, nes dulkė lietus, ir ėmė leistis į krantinę.

Rasti valtį nebuvo sunku. Krantinėje ant tinklų krūvos sėdėjo žmogus, valgė svogūną ir žvelgė į tekantį vandenį. Jis buvo aukštas ir tylus ir, rodės, nepastebėjo lietaus. Kai Katrina paklausė, ar nepažįsta jis valtininko, kuris galėtų nuplukdyti ją bent iki Šatonefo, vyras pakėlė sunkius pilkus vokus.

— Pinigų turi?

Ji linktelėjo, bet žmogus nejudėjo.

— Parodyk! Lengva pasakyti, kad turi pinigų, bet, supranti, mūsų laikais prasimanyti pinigų sunku. Žemės nedirbamos, prekyba apleista. Dabar mokėti reikia iš anksto.

Katrina išsitraukė sidabro monetą ir padėjo ją ant nešvaraus vyriškio delno. Jis mestelėjo ją ore, pabandė dantimis, atidžiai apžiūrėjo, ir niūrus jo veidas nušvito.

— Gerai, — tarė jis. — Bet tik iki Šatonefo. Toliau didelė rizika pakliūti į nagus anglams. O aš branginu savo kailį.

Tai sakydamas jis nuleido į vandenį plokščiadugnę valtį ir padėjo Katrinai įlipti. Ji atsisėdo priekyje, atsukdama veidą į upės srovę. Vyriškis įšoko vidun taip lengvai ir vikriai, kad valtis beveik nesusiūbavo. Jis pakėlė ilgą kartį, panėrė ją į vandenį ir stipriai atsispyrė nuo kranto. Srovė buvo greita ir lengvai nešė valtį. Katrina žiūrėjo, kaip jai prieš akis driekiasi miestas, o toliau — užliejamosios pievos, apkraštuotos po žiemos vis dar parudavusiais meldais. Lietus purškė jai į veidą, bet ji dėl to nesijaudino, nes storas apsiaustas gerai saugojo nuo drėgmės. Jos galvoje plaukė senų dienų prisiminimai. Ji vėl matė save bėgančią iš sukilusio Paryžiaus drauge su Barnabi, savo motina, seserimi ir Sara... Kaip ji džiaugėsi ta pirmąja kelione, kuri buvo tokia įdomi! Tačiau dabar Barnabi nėra, Paryžius toli, o miestas, į kurį Katrina keliauja, atsidūręs beviltiškoje padėtyje. Jai ten nėra ko tikėtis, be žiauriausio nusivylimo ar net mirties! Pirmą sykį ji susimąstė apie tai, kaip ją sutiks Arno, ar pažins. Tiek daug laiko praėjo, kai jie susitiko prie Araso sienų!

Katrina prisivertė nuvyti niūrias mintis, kilusias dėl per didelio nuovargio ir nervinės įtampos. Ji norėjo kuo geriau išnaudoti šį trumpą atokvėpį, kol valtis slydo upe... Artėjant vakarui priekyje pasirodė balti didelės pilies bokštai ir mėlyni smailūs stogai. Jos papėdę supo didelis griovys, maitinamas upės vandens. Katrina pasidomėjo — kas tai.

— Siuli! — atsakė valtininkas. — Pilis priklauso Karolio VII favoritui de la Tremujui... — ir kad parodytų, kokią pagarbą jam kelia šis kilmingas ponas, su pasibjaurėjimu nusispjovė į vandenį. Katrina neatsakė. Ji jau buvo susitikusi su Žoržu de la Tremuju, burgundų renegatu, kuris tapo mėgstamu Karolio patarėju ir jo piktuoju genijumi. Jos jausmai Tremujo atžvilgiu nedaug skyrėsi nuo valtininko, tačiau ji šito neparodė. Be to, ji tik dabar pastebėjo, kad valtis suka kranto pusėn.

— Mes čia sustosime? — su nuostaba paklausė ji atsisukusi.

— Aš turiu reikalų Siuli, — atsakė vyriškis. — Lipk.

Ji atsistojo, kad išliptų į lėkštą krantą, ir tą pačią akimirką pajuto stiprų smūgį galvon ir parkrito veidu žemyn, prarasdama sąmonę...

Katrina atsigavo, kai danguje švietė paskutiniai saulėlydžio gaisai. Ji pasirėmė alkūne ir įsitikino, kad yra visiškai viena. Nesimatė nei valties, nei valtininko — nieko, be būrio kuolingų, kurios skrido danguje virš jos. Visa tai suvokė pamažu, nes baisiai skaudėjo galvą. Ji apčiuopė didelį gumbą. Matyt, valtininkas užpuolė ją norėdamas apiplėšti! Ir iš tikrųjų nebuvo likusių dviejų sidabro monetų, durklo ir storo apsiausto, taip puikiai saugojusio nuo nakties šalčio ir lietaus. Akimirką ją apėmė didžiausia neviltis. Rodės, visi kaip susitarę trukdo jai susitikti Arno. Tačiau pamažu ji vėl atgavo dvasios stiprybę. Nors išsimokslinimas ir išsiauklėjimas padarė ją aristokrate, širdies gilumoje ji išsaugojo paprastos Paryžiaus mergaitės gyvenimo meilę ir sugebėjimą drąsiai sutikti nelaimes. Ji sunkiai pakilo ant kojų, laikydamasi už ievos šakų, kad neprarastų pusiausvyros. Kai žemė liovėsi sukusis aplink ją, ji giliai atsikvėpė ir ėmė žingsniuoti keliu palei upę. Ji žinojo, kad Sen Benua abatija yra už dviejų ljė. Ten ji gaus prieglobstį ir maisto. Kelionė valtimi grąžino jai jėgas, ir jeigu ne smarkus galvos skausmas, ji būtų jautusis visai neblogai. Katrina paspaudė žingsnį, ir po valandos prieš ją iškilo masyvūs vienuolyno pastatai ir didžiulis romaniškas vartų bokštas, galingas ir puikus kaip tvirtovė, kylantis į dangų tarsi malda. Tarp jo stambių kolonų spindėjo šviesa. Ten miegojo keletas piligrimų. Pagyvenusi moteris, pamačiusi ją, gestu pasikvietė artyn ir pasislinko.

— Užvažiuojamasis kiemas kimšte prikimštas, — tarė ji Katrinai. — Tiek daug žmonių atėjo čia pasimelsti šv.Benua, kad išgelbėtų Orleano miestą! Gulkis šalia manęs, bus šilčiau.

Katrina pakluso. Pasimeldusi ji atsigulė šalia senės, kuri kilniai pasidalijo su ja senu sulopytu apsiaustu.

— Tu iš toli? — smalsiai paklausė ji.

— Nuo Burgundijos sienos, — atsakė Katrina, nedrįsdama prisipažinti esanti burgundė.

— Tu per jauna tokioms ilgoms kelionėms! Irgi atėjai pasimelsti prie šventojo kapo?

— Aš eisiu į Orleaną, — trumpai tarė Katrina, tikėdamasi, kad senė paliks ją ramybėje.

Senos išblukusios akys suspindėjo tarsi žvaigždės.

— O... tu ne viena! Tau irgi norisi pamatyti stebuklą, taip?

— Stebuklą?

— Na na, — tarė senė mirktelėdama ir bakstelėdama jai alkūne. — Neapsimesk. Visi Luaros slėnyje žino, kad Orleaną išvaduos Dievo pasiuntinė, mergelė, kuri atėjo iš Lotaringijos į Šinoną pas mūsų maloningąjį karalių. Ji pasakė jam, kad Dievo padedama išvarys anglus iš Prancūzijos ir išvaduos Orleaną iš apsupties.

— Tai pasaka, — tarė Katrina atlaidžiai šypsodamasi.

Senė net paraudo iš pykčio.

— Pasaka? Tai teisybė. Dievo teisybė. Yra net žmonių, kurie matė ją, Mergelę Žaną, kai ji atėjo į Šinoną su šešiais ginkluotais kariais. Nors apsirengusi vyriškai, ji jauna, skaisti, nuostabi kaip angelas, o jos akyse šviečia dangiška šviesa. Ir dar tau vienas įrodymas — sakoma, kad kapitonai jau laukia jos atvykstant į Orleaną, o grafas Diunua Bastardas liepė savo žmonėms neliūdėti, nes Dievas siunčiąs jiems maisto ir pagalbą... Rodos, karalius pasiuntė Mergelę į Puatjė, kad vyskupai ir dvasininkai sutiktų ją ir pagerbtų, bet greitai ji įžengs į Orleaną... Žinok, jei nebūčiau tokia sena, eičiau tiesiai į apsuptąjį miestą, kad pamatyčiau ją. Bet mano vargšės senos kojos per silpnos tokiai kelionei, aš numirčiau kur ant griovio krašto. Taigi liksiu čia ir melsiuos, kad Dievas rodytų jai kelią. Mūsų šalies angelas sargas — štai kas ji!

Taip Katrina pirmą kartą išgirdo apie Žaną d'Ark. Šita naujiena nenustebino jos, nors pusę nakties neleido užmigti. Greičiausiai ji jautė susierzinimą ir pavydą jaunai gražiai merginai, kurios "kapitonai jau laukia", tarp jų ir Arno. Ši Lotaringijos mergina, gaubiama šventos misijos ir savo grožio aureolės, su visa ginklo šlove (o juk Arno dėl to tegyvena), be abejo, patrauks de Monsalvi mintis ir širdį. Katrina turi skubėti ir patekti į Orleaną anksčiau už šią pavojingą moterį. Savo neramios širdies gilumoje Katrina ėmė neapkęsti Mergelės.

Kitą rytą ji paėmė duonos, kurios jai, kaip ir kiekvienam piligrimui davė vienuolis, o kai visi suėjo į bažnyčią, nuskubėjo keliu palei upę. Senoji piligrimė sakė jai, kad iki Orleano liko devynios ljė. Devynios ljė... Baisiai daug!

Prasidėjo pati skausmingiausia Katrinos katorgiškos kelionės dalis, nes ne tik baigė išsekti fizinės jėgos, bet ir sielą dabar draskė nerimas ir abejonės. Rytą viskas ėjosi neblogai, bet aplenkus Šatonefą žaizdos ant kojų vėl atsivėrė, o visi raumenys ėmė skaudėti. Į jos kraują lėtai sėlino karštinė. Katrina pasilenkė prie vandens atsigerti ir pajuto siaubą, pamačiusi savo atsispindintį veidą — iškankintą, sulysusį, pilką nuo dulkių ir nuovargio. Ji atrodė kaip elgeta ir pamanė, jog Arno jokiu būdu nepažins jos, greičiau jau

pasijuoks iš tokios nuskurėlės. Vieta pasitaikė negyvenama, o upę užstojo tankus ievynas. Oras irgi buvo gana šiltas. Katrina skubiai nusimetė savo skarmalus ir pasinėrė į vandenį. Nuo šalčio ji ėmė kalenti dantimis, bet palengva nuo maudynės ji pasijuto geriau. Bent jau kojos liovėsi degusios. Ji kiek įstengė apsitrynė kūną, su apgailestavimu prisimindama švelnų muilą, kurį taip meistriškai gamino Sara, paskui išsitrinko galvą. Lipdama iš vandens ji pamatė savo figūros atspindį ir tai ją paguodė. Dėkui Dievui, ji neprarado nė trupinėlio savo žavesio ir išraiškingo dailumo. Atsigaivinusi Katrina šiaip taip apsišluostė, vėl apsirengė ir leidosi į kelią tarp Luaros ir tankaus miško. Kuo toliau ji ėjo, tuo labiau keitėsi vaizdas. Miške pasirodė didelės išdegusios properšos. Vis dažniau pasitaikydavo sugriautų kaimų, net pūvančių kūnų. Visur jautėsi karo alsavimas. Bet Katrina, genama nekantrumo kuo greičiau patekti į Orleaną, mažai į tai tekreipė dėmesio. Įtempusi akis ji žvelgė į priekį, trokšdama išvysti miestą, kuris jai tapo Pažadėtąja žeme. Artėjant saulėlydžiui ji buvo įveikusi šešias lјė ir tolumoje jau bolavo neryškūs miesto kontūrai. Ji suprato — tai Orleanas, ir taip susijaudino, kad parkrito ant kelių ir apsipylė ašaromis. Paskui ji sukalbėjo trumpą maldą. Greitai naktis paslėpė miestą; Katrina išsitiesė žolėje kaip išvargęs žvėrelis, net nemėgindama rasti kokios užuoglaudos. Ji neturėjo nieko, ką būtų galima pavogti, ji buvo neturtingesnė už didžiausią vargšą, alkana, pusnuogė, kraujuojančiomis kojomis... Katrina miegojo kietai ir pabudo, kai pirmieji saulės spinduliai nušvietė dangų. Ji pašoko ant kojų taip lengvai, tarsi būtų ką tik prigulusi, ir vėl leidosi į kelią. Žingsnis... dar žingsnis... dar... Miestas augo akyse; rodės, jis vilioja ją... Jos degančios akys nematė nieko, tik jį, ji nekreipė dėmesio į dūmus ir ugnį, kylančią iš degančių horizonte sodybų. Netrukus Katrina ėmė įžiūrėti medžių guotus, didelį sugriautą tiltą ir tvirtovę. Ji pamatė bažnyčių bokštus, dideles verdančio aliejaus ir dervos patakas ant sienų, jas vainikuojančias mortyras. Ji pamatė milžinišką dykynę, kuria patys orleaniečiai pavertė savo nuostabius priemiesčius: gražius namus, tapusius tuščiais kevalais, bažnyčių griuvėsius, herojiškus tyrus su mmediniais ir moliniais fortais. Pagaliau ji išvydo raudoną anglų vėliavą su auksiniu leopardu virš šių fortų, tarsi metančią iššūkį Karališkajai lelijai, spinduliuojančiai mėliu ir auksu ant aukščiausio pilies bokšto...

Katrina sustojo, jos akis užtemdė ašaros, ji viską užmiršo — savo kančias, alkį, griaužiantį vidurius. Liko viena mintis: čia, už šių sienų, gyvena Arno, kvėpuoja, kaunasi ir taip pat kenčia, nes mieste, kalbama, nebeliko duonos...

Paskui ji lėtai ir atsargiai ėmė sėlinti į miestą, slėpdamasi už griuvėsių. Tarp jos ir miesto buvo didelis Sen Lu bastionas. Ji turėjo nepastebimai jį aplenkti ir pasiekti Burgundų vartus, kurie vis dar liko prieinami, nes anglams Safolkui ir Talbotui trūko žmonių, kad aklinai apsuptų kankinamą miestą. Tolimas trimito aidas pasiekė Katriną, beveik iš karto po jo sekė artilerijos sviedinio sprogimas. Patrankos abiejose tilto pusėse išspjovė paskutinę akmens sviedinių porciją, užbaigdamos dienos mūšį. Katrinai pavyko aplenkti Sen Lu, ir ji jau suko prie vartų, kai pamatė, kad virš laiptų, kurie, rodės, dingsta žemės gelmėse, išlindo kažkieno galva. Kažkieno rankos pagriebė ją, ir po akimirkos ji atsidūrė laiptų apačioje, rūsy, silpnai apšviestame taukų žvakės. Dar nespėjus jai pasipriešinti linksmas balsas sušuko:

— Na, mano gražuole! Kas gi čia dabar? Ar tik nemanai, kad gali eiti į Orleaną vidury šviesios dienos! Tau teks palaukti, kol sutems!

Katrina apsidairė ir pamatė, kad koks dvidešimt vyrų ir moterų, atrodančių beveik taip pat apverktinai kaip ir ji, sėdi pozomis, liudijančiomis apie baisų išsekimą.

— Kas visi šie žmonės? — paklausė Katrina. — Kur mes?

Jaunuolis, įtempęs ją į rūsį, išsišiepė. Jis buvo neįsivaizduojamai purvinas, didžiąją jo veido dalį dengė susivėlusi barzda, o kūnas atrodė stiprus ir gerai sudėtas, nors ir liesas. Vyrukas patraukė pečiais.

— Žmonės iš Montarano. Anglai vakar sudegino mūsų kaimą. Dabar laukiame, kada galėsime eiti į miestą. Tau irgi nieko kito nelieka, tik sėdėti ir laukti.

Daugiau nieko nepasakęs, jis vėl grįžo į savo stebėjimo postą. Geriau įsižiūrėjusi į kaimynus, Katrina pamatė daug sielvartingų veidų ir užverktų akių. Čia pat mėtėsi skurdūs mantos ryšulėliai. Žmonės slėpė akis tarsi gėdydamiesi savo neturto. Katrina nedrįso jų kalbinti ir atsisėdo atokiau.

Rūsyje buvo šalta, ir Katrinos nugara perbėgo drebulys. Ji norėjo miego, bet turėjo grumtis su pagunda užsnūsti, nes bijojo, kad kiti gali ją pamiršti, kai pagaliau reikės eiti į miestą. Ilgai laukti jiems neteko: po valandos vėl pasirodė jaunuolis ir davė visiems ženklą sekti paskui jį.

— Eime greičiau, jau laikas!

Pabėgėliai tylėdami pakilo, klusnūs kaip avys, įpratusios sekti paskui savo vedlį. Vienas po kito jie lindo iš rūsio ir susilenkę slinko griuvėsiais, stengdamiesi likti nepastebėti. Naktis pasitaikė nelabai tamsi, žvaigždės šaltai spindėjo aukštai danguje. Katrina pastebėjo vartus tarp dviejų pušų... Po kurio laiko visi pasiekė juos ir greitai jau stovėjo ant mažo pakeliamojo

tilto, kuris vedė prie šoninio įėjimo, sujungto su dideliais vartais. Didysis tiltas buvo pakeltas. Kol jie slinko siauru tarpu, vedančiu prie sienų, Katrina vos neprarado sąmonės iš džiaugsmo. Ji vis dėlto pasiekė tikslą! Jos nepaprastoji kelionė baigėsi. Ji Orleane!...

Ketvirtas skyrius

Arno rankose

Burgundų vartai vedė į siaurą gatvę, kurios vienoje pusėje stūksojo vienuolynas, o kitoje namai uždarytomis langinėmis. Ten stovėjo keletas žmonių su dulkinais ir pajuodusiais paskutinėje atakoje ginklais. Kai kurie iš jų laikė fakelus, apšviečiančius kelią nuo vartų. Ant ugnies geležiniame laikiklyje virė puodas su viralu. Pūtė stiprus vėjas ir ugnis blaškėsi tamsoje.

— Dar keliolika pabėgėlių! — sušuko šiurkštus balsas, kuris privertė Katrinos širdį plakti smarkiau. — Ką su jais darysime? Nereikalingos burnos. Reikia išsiųsti juos...

— Čia žmonės iš Montarano, — paaiškino kažkas. — Jų kaimas vakar buvo sudegintas.

Pirmasis iš kalbančiųjų nieko neatsakė, bet Katrina pajuto, kad nenugalima jėga ją traukia į tą pusę, kur jis yra. Ji nesuklydo: už keleto žingsnių stóvėjo Arno de Monsalvi.

Atsirėmęs į vienuolyno sieną, jis susierzinusiu veidu tyrinėjo žmones, kurie ką tik įėjo į miestą. Arno buvo vienplaukis, ant veido juodavo parako pėdsakai, skruostą kirto randas, kurio anksčiau nebuvo. Jo šarvai buvo suraižyti, jis atrodė pavargęs, bet Katrina su didžiausiu džiaugsmu įsitikino, kad jis nepasikeitė. Bruožai buvo tie patys, tik gal labiau išryškėję. Prie burnos susimetė sielvartinga raukšlelė. Akys, kurias taip retai šildė švelnumas, buvo kaip visuomet griežtos, ir galvą jis laikė taip pat išdidžiai kaip ir anksčiau. Nesiskutęs, ką tik iš mūšio, jis atrodė Katrinai gražesnis už arkangelą. Argi jis nebuvo jos svajonių įsikūnijimas?

Iš laimės, kad susitiko jį taip greitai, vos tik peržengusi miesto vartus, Katrina užmiršo viską. Ją nesulaikomai traukė prie jo... Degančiomis akimis ir su šypsena lūpose ji ėmė eiti link jo ištiesusi rankas... Ji atrodė tarsi apimta ekstazės, ir žmonės apstulbę davė jai kelią. Arno tuo tarpu labai susikrimtęs apžiūrinėjo sulankstytą makštį. Staiga jis pakėlė akis ir pamatė nuskurusią moterį, einančią link jo apvaliais, vis dar blizgančiais nuo ką tik praūžusio

lietaus akmenimis. Kažkas joje prikaustė jo išsiblaškiusį žvilgsnį. Rodės, ji vos laikosi ant kojų, tačiau akys švietė nežemiška šviesa ir nuostabūs plaukai lyg auksinė srovė gaubė pečius.

Ji ėjo prie jo lėtai, ištiesusi drebančias rankas su iki kraujo nutrintais delnais. Akimirką Arno pasirodė, jog tai haliucinacija, kilusi dėl nuovargio. Jis smarkiai pasitrynė akis, pažvelgė dar kartą... ir staiga netikėtai pažino ją.

Katrina, sustojusi netoli jo, nesakė nė žodžio, tik rijo jį akimis. Jų žvilgsniai susitiko, akimirkai susijungė. Arno akys vėrėsi vis plačiau, reikšdamos nuostabą, nepasitikėjimą ir džiaugsmą vienu metu, bet tai truko tik akimirką... Jis bemat susiėmė, išsitiesė, jo veidą iškreipė baisaus susierzinimo grimasa. Rodydamas į Katriną, jis piktai riktelėjo:

— Tučtuojau suimkite šitą moterį!

Katrina maldaujamai pakėlė į Arno akis. Ji susverdėjo, taip šiurkščiai išplėšta iš savo palaimingo užsimiršimo. Jos rankos nusviro, akyse užgeso šviesa. Ji silpnai sudejavo:

— Ne!.. Arno!..

Bet jį akino įniršis. Griebęs už rankos, jis kone sviedė ją kareiviams, kurie bukai spoksojo nejudėdami. Sugriaudėjo Arno balsas:

— Jūs ką, visi kurti ar idiotai? Aš įsakiau suimti šią moterį!

— Bet, mesire... — pradėjo seržantas.

Arno prišoko prie jo ir sustingo. Jo kumščiai buvo sugniaužti, kūnas įsitempęs, į veidą mušė kraujas.

— Jokių “bet”, mano drauge! Tai įsakymas! Kaip manote, kas ji? Burgundė... ir pati blogiausia iš jų visų! Ji ne apgailėtina pabėgėlė, kaip nori atrodyti, o paties Pilypo Gerojo meilužė, nuostabioji Katrina de Brazi! Nereikia turtingos vaizduotės, kad suprastumėt, ko ji čia atėjo!

Išgirdęs Pilypo vardą kareivis išsigando. Jis jau norėjo čiupti Katriną už rankos, kai staiga kažkas dvejodamas sušuko:

— Puikioji Katrina čia? Dama auksiniais plaukais? Kas tai pasakė?

Tai buvo Ksantrajus. Jis dėvėjo šarvus, jo kaštoninius plaukus plaikstė vėjas. Nors buvo matyti, kad jis ką tik iš mūšio, tačiau jo veidas nebuvo praradęs geraširdiškos išraiškos.

— Aš tai sakau! — šaltai pareiškė Arno. — Pažvelk, jeigu netiki!

Aukštas riteris kaštoniniais plaukais priėjo prie grupės kareivių, apsupusių Katriną, ir įsispoksojo į ją su neslepiama nuostaba. Netikėtai jis garsiai nusikvatojo.

— Iš tikrųjų! Puikioji ponia, kas atvedė jus čia? Ir taip apgailėtinai atrodančią?

— Ji pasiųsta šnipinėti savo meilužio naudai — tai visiškai akivaizdu, — piktai pareiškė Arno. — O ką ji veiks dabar, tai priklauso nuo manęs, mano drauge. Po valandos ją uždarys į kalėjimą iki teismo. O dabar šalin! Išveskite ją...

Ksantrajus liovėsi juokęsis. Vis tebežvelgdamas į Katriną, jis padėjo ranką Arno ant peties.

— Ar tau neatrodo, kad tai nelabai įtikėtina? — paklausė jis, linguodamas galva. — Kam Pilypui Burgundiečiui siųsti ją čia dabar, kai jis atitraukė savo kariuomenę, susipykęs su Bredfordu? Ir dar taip atrodančią! Jos drabužiai suplyšę, kojos kraujuoja, ji vos pastovi...

Užuojauta, pasirodžiusi kapitono akyse, grąžino Katrinai šiek tiek drąsos. Bet Arno susierzinęs pasimuistė.

— Tai tik įrodo, jog ji geresnė aktorė, negu tu manai. O apie Pilypo Burgundiečio tikruosius ketinimus aš greitai sužinosiu! Žinia, kad Mergelė eina čionai, turėjo daug ką pakeisti Briugės rūmuose. Išveskite iš čia šnipę ir pasodinkite į kalėjimą. Aš rasiu būdą atrišti jai liežuvį!

Ksantrajus neprieštaravo. Jis per daug gerai pažinojo Arno ir suprato, jog niekas pasaulyje nepriverstų jo pakeisti savo žodžio, ypač viešai. Be to, aplink belaisvę ėmė rinktis minia, grasindama jai:

— Mirtis burgundų šnipei!

Minios šauksmai virto riaumojimu. Apsiaustis tęsėsi jau daug mėnesių, ir Orleano gyventojai, apimti bejėgio įniršio, buvo pasirengę išlieti jį kiekviena patogia proga. Kareiviai apsupo Katriną, būgštaudami, kad juos gali šluote nušluoti, ir atmušinėjo pačius atkakliausius rėksnius savo ietimis.

Taikliai mesto purvo gabalas atsitrenkė Katrinai į krūtinę, bet ji nė nekrustelėjo... Ji stovėjo tvirtai ir tiesiai lyg iškalta iš akmens. Visa jos siela atsispindėjo akyse, įsmeigtose į Arno. Skystas purvas tekėjo jos suknele, palikdamas juodą juostą. Staiga ji nusikvatojo... Siaubingas piktas kvatojimas, kuris, rodės, niekada nesiliaus, netikėtai privertė minią nutilti.

— Išveskite ją! — sukriokė Arno. — Išveskite, arba aš užmušiu ją!

Kvatojimas virto rauda. Seržantas pastūmėjo Katriną už pečių, tuo tarpu kareiviai skubiai surišo jai rankas. Ji atsisuko. Viskas plaukė lyg rūke. Ji bejėgiškai susigūžė... Jai jau neberūpėjo, kas su ja daroma, ir ji nė karto nepakėlė akių, kol ėjo gatvėmis.

Katrina nepastebėjo Ksantrajaus, kuris pasirodė iš už fontano, kai jie kirto nedidelę aikštę. Jis akimirkai pasivedėjo seržantą į šalį.

— Patalpinkite ją į kamerą, — tyliai tarė kapitonas, — bet ne į požemį, ir nesukaustykite grandinėmis. Pasakysite kalėjimo prižiūrėtojui, kad rastų

jai ko nors pavalgyti. Ji vos laikosi ant kojų. Dar nemačiau nusikaltėlės, kuri būtų tokia panaši į auką.

Seržantas linktelėjimu parodė, kad suprato, ir įsidėjo į kišenę auksinį, kurį Ksantrajus įspraudė jam į delną. Šatlė, į kurią atvedė Katriną, buvo Orleano tvirtovė. Ji saugojo priėjimą prie didžiojo tilto, kuris jungėsi su galinga Turnelio tvirtove priešingame krante, — ten buvo vienas iš anglų armijos vadovybės atraminių punktų.

Kai tik prašvito, Katrina pasistiebė prie mažo savo kameros langelio ir pamatė apačioje Luarą.

Šitas vaizdas ją truputį nuramino. Kai po ilgos sekinančios kelionės ji pasiekė šią didžią upę, ėmė žiūrėti į ją kaip į savo draugę. Vakar įmesta į šią kamerą ji nejautė jokių jausmų. Sukrėsta, išvargusi ir nusivylusi griuvo į šiaudų krūvą ir užmigo lyg užvarytas žvėrelis. Ji net negirdėjo, kaip prižiūrėtojas atnešė jai ąsotį vandens ir gabalėlį duonos...

Pabudus jai prireikė šiek tiek laiko, kad įsitikintų, jog viskas — ne baisus sapnas. Palengva vakarykštės dienos įvykiai atgijo jos sąmonėje. Ji sėdėjo susiėmusi rankomis galvą, ir stengėsi įsisąmoninti savo padėtį, bet nuo to darėsi tik sielvartingiau. Visą šį laiką nuo to momento, kai brolis Etjenas pranešė, jog Arno nevedęs, ji gyveno lyg užhipnotizuota, o dabar, grįžusi į realybę, jautė burnoje pelenų skonį. Vos pagalvojus apie Arno de Monsalvi, gėdos ir įniršio banga versdavo ją raudonuoti. Bet labiausiai ji pyko ant savęs. Matyt, ji išėjo iš proto, jeigu tikėjosi, jog jis suspaus ją savo glėbyje vien todėl, kad atėjo pas jį su savo meile. Jai visuomet atrodė, kad jis turi laukti, nes du kartus jos glėbyje patyrė nesuvaldomą aistrą. Ji pamiršo atsižvelgti į tai, kad Arno užtiko ją Pilypo lovoje ir jautė jai žudančią panieką. Būta dalykų, kurių toks tiesus ir patiklus žmogus kaip Arno negali atleisti. Jo akimis Katrina buvo dvigubai nusikaltusi ir verta dvigubos neapykantos: ji viena iš Legua, kurie kažkada nužudė jo brolį Mišelį, ir ji buvo Pilypo Burgundiečio meilužė, o jo jis neapkentė kaip išdaviko. Ne, jei ji ir galėjo ką nors kaltinti, tai tik save, viską paaukojusią dėl neįgyvendinamos svajonės. Ji prarado viską, viską... ir štai dabar ji kalėjime, galbūt ją nuteis mirti. Ji atlaikė šimtus pavojų — ir viskas veltui...

Katrina atsistojo ir ėmė tyrinėti savo kamerą. Tai buvo ilgas siauras kambarys žemomis lubomis ir mažu langeliu nišoje. Prie šiaudų krūvos kampe stovėjo taburetė, ant kurios prižiūrėtojas padėjo duonos ir pastatė ąsotį vandens, daugybė grandinių ir žiedų kabojo ant drėgnų sienų. Jau trečią kartą Katrina pakliūva į kalėjimą, ir nebėra vilties, jog šį kartą jai pasiseks

pabėgti, kaip pasisekė jau du sykius. Dabar viskas galėjo baigtis visai kitaip...

Tikėdamasi susigrąžinti jėgas, ji ėmė valgyti kietą sudžiūvusią duoną, paskui išgėrė visą ąsotį iki lašo. Ji pasijuto daug geriau ir net įstengė nusišypsoti, prisiminusi puikius, su daugybe subtiliausių patiekalų pokylius, kuriuos taip mėgo kelti Pilypas ir kurie ją taip vargindavo. Dabar ji mielai paragautų nors vieno iš tų paštetų, vertų Gargantiua apetito.

Paskui Katrina dar truputį pamiegojo, kad nereiktų galvoti. Jos siela liepsnojo pykčiu sau ir visam pasauliui, ir ji iš visos širdies keikė šį miestą, į kurį taip veržėsi...

Temstant žemos jos kameros durys atsidarė ir įėjo prižiūrėtojas. Keturi kareiviai su ietimis rankose laukė už durų.

— Eime, — tarė prižiūrėtojas, storulis linksmu apvaliu veidu. Katrina pažvelgė į jį ir nustebusi pamatė, kad jo akys žydros.

— Kur mane ves? — paklausė ji.

Jis gūžtelėjo pečiais ir parodė vieną iš kareivių.

— Jis žino. Tai viskas, ką galiu jums pasakyti.

Katrina tylėdama ėmė lipti su jais sraigtiniais laiptais į viršų. Greitai jie atsidūrė kambaryje, iš kurio šakojosi daugybė koridorių, išėjimas į kiekvieną buvo uždarytas masyviomis geležinėmis grotomis. Vienos iš šių grotų girgždėdamos atsidarė. Jie perėjo koridorių ir pakilo dar keletą laiptelių, vedančių prie sunkių geležimi kaustytų durų su mažu grotuotu langeliu.

Kai durys atsidarė, Katrina atsidūrė ilgame kambaryje žemomis skliautuotomis lubomis, kurios rėmėsi į keturias masyvias kolonas. Kambaryje stovėjo ilgas stalas. Už jo sėdėjo penketas vyrų, dar vienas prie mažo stalelio kažką rašė žvakės šviesoje.

Sargybiniai atvedė Katriną į kambario vidurį prieš ilgą stalą ir liko stovėti aplink ją. Katrina suprato esanti prieš tribunolą. Ji krūptelėjo tarp teisėjų išvydusi Arno. Jis sėdėjo greta tribunolo pirmininko, kokių šešiasdešimties metų rūstaus veido vyro. Ir visi kiti teisėjai buvo vyresnio amžiaus, išsekusiais nuo maisto trūkumo, bejausmiais veidais. Arno atsistojo. Jis rūsčiai pažvelgė į Katriną.

— Jūs čia atvesta, kad pasiaiškintumėt mesirui Rauliui de Gokūrui, miesto komendantui, ir kitiems seniūnams dėl kaltinimo, kad bendradarbiaujate su priešu.

— Su kokiu priešu? — ramiai paklausė Katrina. — Per savo gyvenimą nė karto nesu kalbėjusis su anglais.

Arno trinktelėjo kumščiu į stalą.

— Nežaiskite žodžiais! Burgundai mums tokie pat priešai kaip ir Safolko žmonės, gal net didesni: juk galų gale užpuolikai tik atlieka savo pareigą, o jūsų žavusis meilužis smaugia savo paties šalį, kad įtiktų anglams. Jis ir jus atsiuntė čia, turėdamas kažkokį tikslą, kurio mes kol kas nežinome. Todėl jūs ir stovite prieš tribunolą.

— Mesire, — atsidususi nutraukė jį Katrina, — vakar mes susitikome su jumis ne pirmą kartą, ir jūs puikiai žinote, kad esu burgundė ne iš prigimties, mane privertė tapti ja. Kodėl gi jūs negalite įsivaizduoti, jog aš savo noru palikau juos, kai supratau, jog jie elgiasi neteisingai? Aš atėjau čia, netekusi viso savo turto, įveikusi ilgą kelią, kuris išsekino mano jėgas ir paliko žymes ant mano kojų...

Arno vėl trenkė kumščiu į stalą. Tai neišgąsdino Katrinos. Ji suprato, kad jis kursto savo pyktį ir agresyviu elgesiu tiesiog slepia vidines abejones.

— Tylėt! — suriko jis. — Aš geriau negu bet kas kitas žinau, kad neverta tikėti jumis. Jūs iškalbinga ir mokate būti įtaigi...

Orleano komendantas sukosėjo.

— Mesire de Monsalvi, — mandagiai įsikišo jis. — Bijau, jūs vadovaujatės asmeninėmis nuoskaudomis. Būtų geriau, jeigu leistumėte toliau klausinėti šiems ponams ir man. Kai ištirsime, kas mums rūpi, galėsite tardyti kalinę kiek norėsite. Ir be to, man rodos, mes pamiršome paskirti kaltinamajai gynėją.

— Atleiskite, mesire komendante, — mandagiai nutraukė jį Katrina. — Man nereikalingas gynėjas. Pakaks mano nekaltumo ir nuoširdumo... Nepadariau nė vieno iš tų nusikaltimų, kuriais esu čia kaltinama; negana to, aš niekad neketinau jų daryti.

— Vis tiek tai dar reikia įrodyti, — tarė komendantas. — Bet pradėkime iš pradžių. Norėčiau, kad atsakytumėte į mano klausimus. Katrina de Brazi, ar jūs nesate hercogo Pilypo favoritė?

Gokūro žodžiai buvo apgalvoti ir neįžeidūs. Katrina pajuto, kad šis žmogus nėra jai priešas, ir tai ją kiek padrąsino.

— Aš, Katrina de Brazi, valstybės iždininko, nuteisto mirti už išdavystę, našlė, dabar neturiu jokių ryšių su hercogu.

Tą akimirką Arno nusijuokė, ir Katrinai teko sukaupti visas jėgas, kad susivaldytų. Ji prisivertė nežiūrėti į jį.

— Nuo kada? — paklausė jis piktai.

Ji atsakė ramiai, žvelgdama į komendantą:

— Nuo tada, kai sužinojau, jog hercogas rengiasi vesti, visi ryšiai tarp mūsų nutraukti. Aš nepaklusau jo įsakymui grįžti į rūmus. Matote, mesire,

kūdikis, kurį mes turėjome, mirė prieš penkis mėnesius. Neliko nieko, kas mus jungtų, ir aš palikau jį...

— Kad ateitumėte čia? — tarė Gokūras. — Keistas pasirinkimas! Ir juo keistesnis būdas keliauti tokiai turtingai ir įtakingai moteriai kaip jūs.

— Pakeliui mane apiplėšė banditas Fortepisas. Man pavyko pabėgti iš jo pilies, kai sužinojau, jog jis pasiuntė į Briugę laišką, reikalaudamas už mane didelės išpirkos. Teko keliauti vieninteliu būdu — pėsčiai.

— Bet ko jūs atėjote čionai? Ko ieškojote?

Katrina atsakė ne iš karto. Jos veidas pamažu nuraudo, gerklėje įstrigo kamuolys.

Ji nuleido galvą ir tyliai pasakė:

— Aš vijausi... seną, seną svajonę, bet, matyt, buvau išėjusi iš proto...

Ji atmetė galvą ir apsipylusi ašaromis karštai sušuko:

— Išėjusi iš proto! Taip, išėjusi iš proto, kaip tie maži vaikai, kurie mato pilnatį šulinio gilumoje ir mėgindami sučiupti savo pačių atvaizdą, krenta žemyn pasitikti mirties.

Jos balsas užkimo. Komendantas žvelgė į ją susidomėjęs ir su simpatija. Tai nepraslydo pro Arno akis. Jis piktai nusikvatojo:

— Ką aš jums sakiau? Ji užburia jus savo kerais! Ši moteris nori įtikinti mus, kad siekė savo svajonės. O iš tikrųjų, ponai, ji laiko mus kvailiais. Jeigu norite, kad ji pasakytų tiesą, reikia griebtis kitokių metodų. Pažiūrėsim, ar ji kalbės apie svajones ant kankinimų suolo.

— Aš daug galvojau apie tave, Arno de Monsalvi! — suriko Katrina. — Bet niekad neįtariau, kad tu kvailys, ir dabar pradedu gailėtis dėl to!

Jos paskutinius žodžius užgožė teisėjų ginčas, reikia ją kankinti ar ne. Katrinai kraujas sustingo gyslose iš siaubo. Ji tokia nusilpusi. Dievas žino, ką galima iš jos ištraukti baisiais kankinimais! Ji įtempė klausą, mėgindama išgirsti, ką kalba vyrai, ir suprato, jog trys teisėjai pritarė Arno, tik komendantas buvo prieš. Katrina girdėjo, kaip jis pasakė:

— Mano nuomone, visa tai kvailystės. Jūs, Orleano žmonės, rodos, užmiršote, kad pasiuntėte mesirą Ksantrąjų pas Pilypą Burgundietį su prašymu paimti miestą į savo globą, ir hercogas sutiko.

— Sutiko, bet neišvedė savo kariuomenės. Jis tai padarė tik tada, kai susipyko su Bredfordu. Jo veiksmus diktavo ne patriotizmas, o bloga nuotaika. Be to, dabar jis žino, kad Dangus siunčia mums pagalbą ir kad jam nėra ko daugiau iš mūsų tikėtis. Aš manau, jog ši moteris atsiųsta čia su kokiu nors tikslu, ir mes turime išgauti iš jos tą paslaptį. Nuo to gali priklausyti mūsų miesto likimas, — pareiškė vienas iš teisėjų.

Du kiti pritarė savo kolegos kalbai. Arno šypsodamasis pažvelgė į Gokūrą.

— Matote, mesire, mes keturiese prieš jus vieną. Mūsų nuomonė nusveria. — Jis pakėlė balsą. — Budeli! Imkis darbo!

Katrina pasibaisėjusi žiūrėjo, kaip nedidelis storas žmogus, vilkintis raudonai rudais drabužiais, išėjo iš už kolonos. Kitas žmogus, vilkintis taip pat, bet aukštesnis, sekė iš paskos. Kareiviai prasiskyrė, leisdami jiems pasiimti Katriną. Jie šiurkščiai ir be ceremonijų griebė ją. Katrina tik dabar pamatė tą kambario dalį, kurioje geležiniai įrankiai kaito sukišti į žaizdrą, o netoliese šešėlyje stūksojo didžiulis ratas su geležiniais spygliais.

Sukrėsta ir persigandusi Katrina netikėtai suriko. Budelis šiurkščiai nuplėšė nuo jos suknelę ir apatinį sijoną. Pasijutusi nuoga prieš vyriškius, kurių akys godžiai susmigo į jos kūną, Katrina paraudo ir mėgino prisidengti rankomis. Budeliai sugriebė ją už rankų, norėdami jas surišti, bet piktas Arno balsas sustabdė juos.

— Kas jums liepė nuplėšti jai drabužius?

— Bet, mesire, toks paprotys, — užprotestavo budelis.

— Man nusispjauti į paprotį! Grąžinkite jai bent apatinį sijoną!

Jeigu Katrina nebūtų tokia išsigandusi, būtų pastebėjusi, kad Arno išbalo kaip drobė. Bet jai dabar terūpėjo susilaikyti nesurikus iš siaubo. Ištempęs ant medinio suolo, vienas iš budelių pririšo jos išsekusias rankas prie suktuvo galvūgaly, o kitas tą pat padarė su kojomis. Teisėjas Liuiljė pasilenkė prie jos ir paklausė:

— Moteriške, kol jūsų nepradėjo kankinti, maldauju papasakoti mums, ko jūs atvykote į šį miestą. Apsaugokite mus ir save nuo to, kas gali sekti priešingu atveju. Kodėl jūs atvykote čia?

Katrinos akys beviltiškai ieškojo Arno, bet jis stovėjo taip, kad jo nesimatė. Ji pažvelgė į Liuiljė.

— Kad susirasčiau žmogų, kurį mylėjau, — sumurmėjo ji. — Bet aš negaliu pasakyti jo vardo.

— Kodėl?

— Todėl, kad jūs nepatikėsite manimi!

Ji suriko iš skausmo. Teisėjui davus ženklą, budelis pasuko suktuvą. Skausmo banga užliejo Katriną. Ji jautėsi taip lyg jai plėštų nuo kūno rankas ir kojas.

— Būkite protinga, — švelniai tarė Liuiljė. — Jeigu norite, kad mes jumis patikėtume, turite pasakyti bent šio žmogaus vardą. Kas jis? Tikriau-

siai koks nors burgundas, slapta gyvenantis čia? Na pasakykite, ir jūsų kančios baigsis.

Ašaros ritosi Katrinos skruostais. Skausmas buvo toks, kad ji vos galėjo ištarti žodį.

— Paklauskite... mesirą de Monsalvi. Jis... gali... pasakyti jums!

Teisėjas dvejojo, bet tuo metu į kambarį įėjo du riteriai ir greitai pasuko prie kankinimų suolo. Nors akis temdė ašaros, Katrina pažino, kad vienas iš jų Ksantrajus, bet antrojo ji niekad nematė. Tai buvo grafas Žanas Diunua Orleanietis, Bastardas, apsiaustojo miesto armijos vadas. Visi sustojo aplink jį, kupini pagarbos, nes jis pasižymėjo ne tik aukšta kilme, bet ir ypatinga drąsa, ištikimybe ir begaliniu gerumu. Jis pažvelgė į auką ir paliepė:

— Atriškite šią moterį, budeli...

— Senjore, — pradėjo Liuiljė, — ar nemanote...

Ramiai, tačiau tvirtai Diunua nutraukė jį:

— Ne, mano drauge. Turime svarbesnių darbų, negu kankinti nekaltą moterį. Aš atnešiau gerų naujienų.

Arno pasirodė iš už kolonos, išblyškęs iš pykčio.

— Tai aš, senjore, įsakiau suimti šią moterį. Aš pasakiau, jog ji pavojinga, ir jūs mane įžeidėte, atšaukdamas mano įsakymą.

Bastardas atsakė jam švelnia šypsena, ir Katrina, kuriai budelis padėjo atsisėsti, pastebėjo nepaprastą šios šypsenos žavesį. Diunua padėjo abi rankas Arno ant pečių.

— Žinoma, aš negaliu pakeisti jūsų įsakymų, Arno! Kaip galėčiau! Jūs mano ginklo brolis, ir aš myliu jus kaip giminę. Jeigu manote, kad ši moteris pavojinga, tai ją suimdami pasielgėte visiškai teisingai. Bet kam ją kankinti? Dangaus pasiuntinė greitai bus čia. Netrukus ji paliks Puatjė, kur daktarai patvirtino, jog ji skaisti ir šventa, o moterys paliudijo jos nekaltybę. Karalius padovanojo jai šarvus. Greitai ji iškeliaus į Turą, perims armiją ir po to pasirodys čia. Ji nuspręs šios kalinės likimą, kai Orleanas bus išvaduotas. Iki tol laikykite ją kalėjime. Sargyba, išveskite moterį!

Arno nuolankiai nuleido galvą. Kol budelis padėjo Katrinai apsivilkti suknelę ir atsistoti ant kojų, ji, nugalėdama skausmą, galvojo apie tai, kad Arno, matyt, labai myli Bastardą, jeigu taip greitai pakluso jam. Katrina buvo per daug silpna ir negalėjo eiti. Kareiviams teko nešte nešti ją, lydimą piktų teisėjų žvilgsnių.

Praėjus kelioms dienoms Katrina ėmė manyti, kad ją pamiršo. Niekas nieko jos neklausinėjo ir niekas neateidavo pas ją. Palikta kalėjimo kameroje, greitai ji ėmė dėkoti Dievui už tokį prižiūrėtoją, koks jai teko. Pitu

būdas visiškai atitiko jo išvaizdą. Jis buvo geras žmogus ir dirbo tokį darbą tik todėl, kad paveldėjo jį iš tėvo. Pitu turėjo tris aistras: žmoną Alison, didelę gerą moterį galingu balsu, kuri mušdavo vyrą bent kartą per savaitę, kad parodytų, kas namuose šeimininkas; gerą maistą, ypač dešreles, kuriomis garsėjo "Auksinių dešrelių" taverna, ir pagaliau — apkalbas bei gandus.

Miesto apsiaustis padarė galą jo kulinariniams malonumams, taigi Pitu tenkinosi Alison ir atsitiktinėmis apkalbomis. Ir nors iš pradžių jis į savo globotinę žvelgė su tam tikru priešiškumu, manydamas, kad Katrina susijusi su burgundais, tačiau tas faktas, jog monsinjoras Bastardas pats susidomėjo ja, gerokai sumažino Pitu baimę. Jis nematė priežasčių, kurios trukdytų jam lankyti Katriną, ypač dabar, kai ji buvo vienintelė jo kalinė.

Pitu pasakodavo Katrinai visas naujienas. Viltis stiprėjo kaip karštinė mieste, kuriame žmonės iš bado valgė šunis ir kates, kur dubenėlis miltų kainavo pasakiškus pinigus. Pasitaikydavo, kad koks nors prekiautojas prasiskverbdavo į miestą, bet tai buvo lašas jūroje, ir jo prekė visuomet patekdavo į turtingųjų rankas. Orleano gyventojus buvo apėmusi viena mintis: kaip nors ištverti, kol pasirodys stebuklingoji Mergelė. Kasdien miesto salėje Žanas de Diunua kreipdavosi į juos ugningomis kalbomis, ragindamas ištverti, ir mieste nebuvo vyriškio, moters ar vaiko, kurie nežinotų naujienų apie Žanos artėjimą.

Buvo žinoma: ji iškeliavo iš Puatjė į Šinoną, o paskui į Turą, kur karalius surinko jai kariuomenę ir įteikė vėliavą.

— Jai paskyrė ginklanešį, du pažus, du heroldus ir kapelioną, — pranešė nustebęs Pitu. — Tiesiog kaip didžiausiam karo vadui. O dabar ji traukia į Blua, kur kapitonai susijungs su jos armija.

Apstulbintoje Katrinos vaizduotėje ėmė formuotis keistas kaimo merginos, tapusios karo vadu, paveikslas. Ji atrodė jai kaip nepaprastai gudrus padaras, apdovanotas tokia galia, jog gali užburti žmones per atstumą, o tuos, kurie pamato ją, pavergti akimirksniu. Tikriausiai ir Arno greitai paklius jos įtakon kaip ir visi kiti. Katrina ėmė laikyti Mergelę kalta dėl visų savo nelaimių. Ji neabejojo, kad jeigu Arno netrokštų pamatyti Mergelės, tai niekada nesielgtų su ja, Katrina, taip žiauriai kaip dabar. Mergina, kurios jis laukė, Dangaus pasiuntinė, taip aukštai yra iškilusi virš kitų moterų, jog vien tai galėjo sunaikinti Arno potraukį Katrinai, jeigu jo dar būta. Šiaip ar taip, Arno įsitikinęs, jog Katrina ydingas padaras, velnio įrankis, pavojingas ir bjaurus... Taigi ji, jausdama liūdesį ir drauge įniršį, klausėsi Pitu pasakojimų apie Mergelės šlovę. Katrina atleisdavo Pitu jo kalbas apie Žaną, nes

jis niekada nepamiršdavo atnešti jai ąsočio vandens nusiprausti ir, be to, atidavė seną savo žmonos suknelę.

Vieną antradienį, paskutinės balandžio savaitės pradžioje, Pitu kaip visada atnešė vandens ąsotį ir dubenėlį skystos ropių sriubos, uždarytos supelijusiais miltais. Jis spindėte spindėjo.

— Jūs čia gaunate nedaug maisto, — tarė jis, statydamas dubenėlį ant kėdės, — bet kareiviai maitinami dar prasčiau. Nieko, greitai prisivalgysime iki soties.

— Kodėl? Anglai pasitraukė?

— O Dieve, ne! Bet iš Blua gabenami maisto produktai su ginkluota apsauga, ir Mergelė atvyks drauge...

Jis pasilenkė prie Katrinos ir prisidengęs lūpas delnu sušnibždėjo, tarsi bijodamas, kad jo neišgirstų sienos:

— Šiandien vakare Bastardas, mesiras Gokūras ir beveik visi kapitonai išvyko sutikti Žanos. Galbūt jau rytoj ji bus čia ir mes būsime išgelbėti...

— Jie išvyko? — suriko Katrina. — Bet kas saugo miestą?

— Seniūnai, žinoma, ir kai kurie kapitonai. Jie ne visi išvyko. Pavyzdžiui, mesiras de Monsalvi vis dar čia...

Bet Katrina jau nesiklausė. Praėjo daugiau kaip mėnuo, kai ji užrakinta kameroje, ir visą šį laiką ji puoselėjo tik vieną mintį — pabėgti, bet kokia kaina ištrūkti į laisvę. Deja, gerai saugomame mieste įvykdyti šią svajonę buvo beveik neįmanoma. Kaip tik todėl naujiena, jog dauguma karo vadų išvykę, buvo jai labai vertinga. Kol Pitu pasakojo naujienas, Katrina su šypsena žvelgė į jį. Jos galvoje brendo planas...

Pitu mėgo praleisti su ja keliolika minučių kiekvieną vakarą, nes ji mokėjo klausytis, o jis baisiai didžiavosi, kad saugo tokią kilmingą damą. Per tuos vakarinius pokalbius Pitu visiškai pasitikėdavo Katrina, be to, jis apskritai nejautė antipatijos mielai liūdnai poniai, turinčiai auksinius plaukus ir pasižyminčiai švelniomis manieromis. Taigi Katrina neabejojo, kad nebus sunku apsvaiginti Pitu taburete, paimti jo rūbus ir pasislėpti nakties tamsoje. Bet pirmiausia jai reikėjo daugiau sužinoti apie pilies įrengimą ir tvarką. Ji nusprendė paplepėti su Pitu tą vakarą, priversti jį išsikalbėti, idant galėtų sukurti smulkų pabėgimo planą.

Svarbiausia pasprukti iš miesto, kol nepasirodė Mergelė. Katrina visai netroško būti jos teisiama...

Gauti reikiamų žinių pasirodė juokingai lengva. Pitu džiaugėsi, kad greitai galės iki soties prisivalgyti, ir jai net nereikėjo įkalbinėti jo paplepėti. Priešingai, jį buvo sunku sustabdyti. Greitai Katrina sužinojo tikslų laiką,

kada sargyba apeina pilį, vardus sargybinių, saugančių vartus, ir net slaptažodį. Ji nusprendė bėgti ketvirtadienį. Tą naktį ji kietai miegojo...

Ketvirtadienį ji nerimavo ir jautėsi kaip ne savo kailyje. Artilerijos kanonada griaudėjo garsiau negu kada nors anksčiau. Anglai irgi žinojo, kad artinasi mergina, kurią jie savo ruožtu vadino "Ragana"

Patrankos kėlė kurtinantį triukšmą, bet Katrinai tai buvo paranku. Jeigu šaudymas nesiliaus ir nusileidus saulei... Katrina žvelgė į saulėlydį draskoma vilties, baimės ir nekantrumo. Artinosi laikas, kai ateidavo Pitu.

Pagaliau ji išgirdo žingsnius koridoriuje, ir jos širdis pašėlusiai sudunksėjo...

Ji jau ketino griebti taburetę, bet įėjęs Pitu iš karto atsistojo prie durų, laikydamas kepurę rankoje. Katrina sukrėsta atšoko: iš paskos žengė seniūnas Liuiljė, lydimas dviejų kareivių. Rankoje jis laikė pergamento ritinėlį. Nuo jo raudonos mantijos ant kameros sienų krito grėsmingi atšvaitai. Katrinos akys įsmigo į sustingusį seniūno veidą. Jis greitai pažvelgė į ją, išvyniojo pergamentą ir ėmė garsiai skaityti:

— "Išvykus iš miesto monsinjorui Žanui Orleaniečiui ir mesirui Rauliui de Gokūrui, Orleano komendantui, mes, miesto seniūnai, nuteisėme mirties bausme ponią Katriną de Brazi, kaltinamą išdavyste ir ryšiais su priešu..."

— Mirties bausme? — išsigandusi suriko Katrina. — Bet...

Liuiljė ramiai tęsė:

— "Todėl mes nusprendėme, jog minėtoji ponia rytoj auštant turi būti pristatyta į Sen Krua katedros aikštę, kad paprašytų Dievo atleidimo už savo nuodėmes, o paskui į diu Matrua aikštę, kad būtų pakarta už kaklo, kol ateis mirtis. Pasirašyta šiandien Orleane..."

Katrina daugiau nebesiklausė. Griuvusi ant čiužinio ji apsikabino rankomis kelius, jos kūną krėtė drebulys. Pakarta!.. Ji bus pakarta!..

— Mesiras Žanas sakė, kad mano likimas bus sprendžiamas išlaisvinus miestą, — tarė ji silpnu balsu.

— Monsinjoras patikėjo mums valdyti miestą, ir kol jo nėra, tik mes sprendžiame, kas naudinga Orleanui, — šaltai atsakė Liuiljė. — Mums rodos, kad miestas turi atsikratyti jūsų, kol neatvyko Viešpaties pasiuntinė. Jūs darote Orleanui gėdą.

Plonos Liuiljė lūpos persikreipė reikšdamos neapsakomą panieką. Jis, matyt, irgi laikė ją velnio įrankiu, ir Katrina suprato, kad negali tikėtis šių žmonių gailestingumo ar atlaidumo.

— Ar jūs nebijote sutepti savo sąžinės žmogžudyste? — paklausė ji su kartėliu. — Vėl jums sakau: aš nekalta!

— Tai jau liečia tik jus ir Dievą, moteriške! Dvasininkas ateis pas jus rytoj, kad paruoštų susitikti su Juo!

Seniūnas abejingai suvyniojo pergamentą, užsikišo jį už savo rankovės plataus atvarto ir nusisuko. Durys sunkiai užsitrenkė paskui jį ir jo palydovus. Katrina vėl liko viena visiškoje tamsoje... Tai buvo galas, niekas neišgelbės jos dabar! Baisi neviltis apėmė ją, ji parkrito ant šiaudų raudodama. Ji viena, visiškai viena šioje šaltoje, siaubingoje tvirtovėje! Rytoj priešai nuvarys ją mirti... Rytoj! Jai liko gyventi keliolika valandų!

Ilgą laiką ji gulėjo nejudėdama. Rauda liovėsi ją purčiusi, bet Katrinai atrodė, kad jos siela palieka kūną. Ji pajuto stingdantį šaltį ir drebulį... net jeigu Pitu dabar grįžtų, ji neįstengtų įvykdyti savo plano. Ji girdėjo, kaip Liuiljė įsakė sargybiniams saugoti kamerą ir nesitraukti jokia dingstimi. Nieko neįmanoma padaryti!

Iš lauko sklido stiprus triukšmas. Kamerą pasiekdavo džiaugsmingi šūksmai ir dainavimas. Katrina su širdgėla pamanė, kad galbūt miestiečiai švenčia jos artėjančią mirtį. Ji gerai atsiminė neapykantos pilnus šūksnius, lydėjusius ją tą dieną, kai buvo vedama į Šatlė. Rytoj galbūt bus dar blogiau. Jie grūsis išilgai kelio, tyčiosis, įžeidinės ją, drabstys purvais...

Prieš pat vidurnaktį kameros durys vėl atsidarė. Katrina pašoko, manydama, kad atėjo šventikas, bet tai buvo Arno. Akimirką jis stovėjo ant slenksčio žvelgdamas į ją. Paskui labai lėtai užtrenkė sunkias duris ir prisiartino prie jos.

— Atėjau atsisveikinti, — tarė jis kimiai.

Arno pastatė savo žibintą ant žemės, ir ant sienos išaugo milžiniškas šešėlis. Arno stūksojo virš Katrinos galvos, ir žvelgdama į jį iš apačios į viršų ji pamanė, kad niekada nematė jo tokio aukšto... ar tokio išbalusio. O gal šitas kreidinis blyškumas ir gilios raukšlės ties lūpų kampučiais — tik šviesos žaismas?

Katrinos širdis daužėsi krūtinėje. Ji girdėjo, kaip kraujas bilsnoja smilkiniuose, bet matydama, kad jis stovi, tyliai žvelgdamas į ją, ji nutraukė tylą.

— Taigi, — lėtai, bet karingai ištarė ji, — mesiras de Monsalvi nusprendė ateiti atsisveikinti? Kokia garbė! Koks netikėtas tokio išdidaus žmogaus dėmesio ženklas! Bet ar galėčiau paklausti, kodėl jūs įsivaizduojate, kad ir aš to noriu? Būkite sąžiningas, mesire! Jūs atėjote tik tam, kad pažiūrėtumėte, kokia mano būklė ir kaip aš ruošiuosi mirti. Na, tada pasakysiu jums: aš laukiu mirties su tokiu džiaugsmu ir laime, kokios jūs ir įsivaizduoti negalite, nes ji išvaduos mane nuo jūsų ir į jus panašių žmonių. Dabar viską žinote, taigi galite eiti!

Kapitonas palingavo galvą. Jo gražiame veide nesimatė pykčio, tik nervingumas ir netikrumas.

— Ne.. Dalykas ne tas, — tarė jis pagaliau. — Aš atėjau todėl, kad negalėjau įveikti savęs. Kasnakt aš kovoju su troškimu ateiti čia. Dieną aš kaunuosi ir pamirštu tave, bet naktis mane nugali... Joje visuomet... tu! Tu persekioji mane. Ragana!

Ji pratrūko juoku, kupinu žiauraus džiaugsmo dėl to, kad ji vis dar turi galios priversti jį kentėti.

— Ragana! — suriko ji. — Ir tai viskas, ką gali pasakyti? O aš maniau, tu protingesnis...

— Ir aš taip pat, — atsakė jis ramiai, be pykčio. — Ir dar aš maniau, jog esu stipresnis, bet praėjo jau tiek metų nuo tada, kai apkerėjai mane ir vis persekioji. Tu apnuodijai man gyvenimą... Aš neapkenčiu tavęs. Dariau viską, kad pamirščiau tave, — vynas, moterys... Aš net ketinau vesti. Ji buvo graži, madmuazelė de Severak, švelni ir tyra, ir ji mylėjo mane. Bet būdamas su ja aš mačiau tave, aš liečiau tavo rankas, bučiavau tavo skruostus... Pabėgau nuo jos. Tai buvo šventvagystė — galvoti apie tokią kekšę kaip tu, turint greta žavią jauną merginą. Paskui aš vėl grįžau pas ją maldaudamas Dievą, kad leistų ją pamilti!.. Bet Dangus buvo kurčias mano maldoms, ir mano aistra tau tik dar žiauriau kankino mane. Paskui vargšė mergina mirė, ir aš vėl likau vienas. Buvo laikas, kai net norėjau tapti vienuoliu...

Ši mintis Katrinai pasirodė tokia beprotiška, kad ji vėl nusijuokė:

— Vienuoliu? Tu? Toks išdidus ir negailestingas?

— Taip, bet aš per daug myliu karą, kad galėčiau būti geras Dievo tarnas. Galima suvaldyti išdidumą, bet ne kovos aistrą, kuri yra įgimta, ji yra mano kraujuje. Aš vėl atsidūriau kovos arenoje, tikėdamasis, kad mirtis išlaisvins mane nuo tavęs, bet mirtis buvo kurčia.

Katrina lėtai atsistojo. Prigludo prie sienos tarsi ieškodama atramos, tačiau akys kaip durklas smeigė jį. Ji niekinamai nusišypsojo:

— Štai kodėl tu pamanei, kad mirtis gali pasiimti mane? Tai tu privertei seniūnus nuteisti mane, kol dar nėra Gokūro, ar ne?

— Taip, aš. Bet aš nesigailiu. Tu jiems bloga lemiantis ženklas. Jie pakars tave su džiaugsmu...

— O tu? Tu taip pat džiaugsies? Manai, tapsi laisvas? Taip?

— Taip, taip, — pratarė jis kimiai.

Katrina prapliupo beprotišku juoku tiesiai jam į veidą, jausdama neapsakomą džiaugsmą, svaiginantį šėlsmą. Koks jis silpnas ir bejėgis! Šimtus

tūkstančių kartų nelaimingesnis už ją, nors ją jau palietė mirties angelas savo sparnu.

— Ar iš tikrųjų manai, kad mano šešėlis tave mažiau kankins, negu prisiminimai apie mane? Nejaugi mano kūnas, pavirtęs pelenais, tavęs nebepersekios? Vargšas kvailys! Mirusi aš būsiu šimtus kartų baisesnė. Tu mane matysi visur: kiekvienos moters veide, kiekviename kūne, kurį apkabinsi; nei amžius, nei liūdesys neturės man jokios įtakos. Ir dar, tavo visi norai ir ketinimai bus paženklinti atgaila...

Tamsiose Arno akyse plykstelėjo pyktis.

— Atgaila? Nebūk kvaila. Tu užsitarnavai mirtį — atvykai čia, norėdama pakenkti.

— O, užteks tos apgaulės! Po to, kai nulėmei mano gyvenimą, mums niekas nebeturi jokios reikšmės. Tu puikiausiai žinai, kodėl aš čia. Žinai nuo tos akimirkos, kai priėjau prie tavęs prie Burgundijos vartų. Tu tai žinojai būdamas kankinimo kameroje. Žinai, kad aš myliu tave ir esu pasiryžusi viskam. Aš galiu visko netekti, nes troškau vienintelio dalyko gyvenime: rasti tave ir kartu su tavimi mirti šio miesto griuvėsiuose.

— Tylėk! — sušvokštė jis.

— Ne, netylėsiu. Aš dar gyva ir burnos man neužčiaupsi. Šį vakarą išsakysiu viską, ką norėjau tau pasakyti per visus tuos metus. Ilgomis bemiegėmis naktimis tu girdėsi mano šauksmą: "Aš mylėjau tave, o tu mane nužudei"

— Ar užsičiaupsi?

Jis šiurkščiai griebė ją už pečių ir įniršęs ėmė purtyti; jos galva kretėjo tarsi lėlės. Ji suriko. Staiga jis paleido ją, ir ji krisdama ant grindų išsisuko koją. Skausmas nusmelkė ją visą. Ji norėjo atsistoti, bet jis puolė, prispausdamas ją prie grindų savo sunkiu kūnu.

Balsvoje žibinto šviesoje Katrina pamatė įtūžio ir geismo iškreiptą Arno veidą.

— Ne, tu manęs nepersekiosi! Tu mirsi rytoj, o demonus aš išvarysiu iš tavęs, ragana, šią naktį! Ištrauksiu visas paslaptis. Permiegojęs su tavimi, aš galbūt įsitikinsiu, jog esi tokia pat moteris kaip ir visos...

Tarp jų prasidėjo įnirtinga, tyli kova. Katrina pešėsi taip atkakliai, tarsi nuo to būtų priklausęs jos likimas. Ji buvo vikri ir lanksti kaip ungurys, bet Arno — vyriškis pačiame jėgų žydėjime, o ji tebuvo moteris, išsekusi nelaisvėje. Katrina jautė, kaip apleidžia jėgos. Ilgi plaukai apsivijo jos kūną tarsi tinklas. Arno sugriebė jos rankas ir užlaužė už nugaros. Katrina neteko jėgų. Arno įsisiurbė į jos lūpas, ir ji pajuto, jog tuoj neteks sąmonės. Arno

truputį atsitraukė, ir tebelaikydamas jos rankas už nugaros, ėmė plėšti jos rūbus. Ji užsimerkė, nenorėdama to matyti, bet girdėjo, kaip sunkiai jis kvėpuoja, tarsi ilgą nuotolį bėgęs žmogus. Kieti pirštai skaudžiai spaudė jos rankas, ir ji išsilenkė, norėdama ištrūkti, bet jis staiga taip švelniai paglostė ją, kad ji nutirpo. Jis vėl ją pabučiavo, ir Katrina pajuto, kaip joje nubunda senieji demonai — reiklūs ir išalkę po ilgo išsiskyrimo. Ji viską pamiršo: neapykantą, pyktį, artėjančią mirtį — ir atsidavė jam visu kūnu. Ji net nepastebėjo, kaip jis atleido jos rankas, ir apkabino jo kaklą. Jis kalbėjo kimiu, vos girdimu balsu, kaip per sapną. Lūpomis liesdamas jos veidą, jis kuždėjo pakaitomis malonius ir įžeidžiamus žodžius. Užsimerkusi ir pravėrusi burną, ji tylėjo apimta ekstazės...

Ir įvyko stebuklas. Du žmonės, sutverti vienas kitam, įžiebė stebuklingą kibirkštį. Katrina atsidavė karštai kaip niekada ir pajuto tokį malonumą, kurio minutė buvo verta viso gyvenimo.

Kai aistros banga atslūgo, Katrina pavargusi liko gulėti ant grindų. Po kurio laiko ji atsimerkė ir pamatė, kaip Arno klupdamas eina prie durų.

— Arno, — pašaukė ji.

Jis iš lėto atsisuko ir pravėrė burną lyg kažką sakydamas, bet nepasigirdo joks garsas. Tuomet ji švelniai sušnibždėjo:

— Dabar tu gali eiti, o aš mirsiu su džiaugsmu, žinodama, kad manęs niekada niekada nepamirši.

Kimiai riktelėjęs, jis stumtelėjo duris ir išėjo, palikęs žibintą. Katrina girdėjo, kaip jo žingsniai tolsta kalėjimo koridoriais. Katrina skubiai apsirengė ir atsigulusi užmigo.

Kai vienas sargybinis atėjo paimti žibinto, rado ją kietai miegančią.

— Stebuklai! Taip miegoti, kai po kelių valandų tavęs laukia kartuvės! — kalbėjo jis draugui. — Tikriausiai ji labai drąsi moteris.

Penktas skyrius

Žana

Išėjęs iš kameros, Arno nė neįtarė, kaip nušvito Katrina, pasijutusi laisva, laisva savo dvasia, nepaisant žeminančio įkalinimo ir gresiančios mirties, kuri jai bus tarsi palaima.

Katrina buvo tokia laiminga, kad visai nebebijojo mirties. Vienuolis, atėjęs išklausyti priešmirtinės išpažinties, išvydo nežemišką moterį. Ji klausėsi jo žodžių su šypsena veide. Gerasis vienuolis buvo nepatenkintas.

Apsipylęs ašaromis Pitu atnešė jai skanių valgių, kurių ji nebuvo ragavusi per pastaruosius mėnesius: pyrago, mėsos ir vyno. Prieš dieną karavanas atplaukė su maistu, lydimas Mergelės asmeninės sargybos.

— Kai pagalvoju apie iškilmingą Mergelės įžengimą šį vakarą į miestą ir apie tai, kad tu negali jos sutikti... — gerasis žmogelis sušniurkštė nosimi.

Katrina suprato, kad kalėjimo prižiūrėtojas nori ją nuraminti. Vargu, ar Mergelė jai gali būti tokia reikšminga, nes ji jau pasirengusi mirčiai.

Ji buvo visiškai rami, kai ją 8 valandą vakaro įsodino į vežimą, kokiu vežamas mėšlas. Greta prisėdo vienuolis, o budelis atsistojo už jos. Lankininkų būrio apsuptas kortežas išvažiavo iš Šatlė.

Aprengta šiurkščia suknele, su užmesta ant kaklo kilpa, Katrina kratėsi sutrešusiame vežime. Jos išplėstos akys buvo įsmeigtos į tolį tarsi neregės. Ji atrodė nebepriklausanti žemei.

Vežimas perkirto ištuštėjusį paukščių turgų ir nuvažiavo Mokyklos gatve. Beveik visuomet triukšminga gatvė, aplipusi smuklėmis su ryškiomis iškabomis, dažnai tampanti spektakliu žiopliams, šį vakarą buvo tyli, nesimatė nė vieno žmogaus. Namų langinės buvo užvertos, o keli atsitiktiniai praeiviai taip skubėjo, jog nė nepastebėjo varganos procesijos. Vienas sargybinis prakošė:

— Jie skuba prie Burgundijos vartų, pro kuriuos Mergelė turėtų įžengti į miestą. Kodėl seniūnai nepakorė tos moters anksčiau? Tuomet ir mes būtume ten...

— Reikia greičiau visa tai baigti! — pasakė kitas.

— Tyliau! — sušuko seržantas.

Tuo metu pasigirdo tūkstančių balsų gaudesys, primenantis bičių spiečiaus dūzgimą. Po to linksmai suskambo bažnyčių varpai.

— Ji įžengė į miestą! — sušuko vienas lankininkas. — Garbė Dievui!

— Amen, — aidu atsiliepė vienuolis.

Katrina patraukė pečiais. Ji nepaprastai troško, kad kaip galima greičiau baigtųsi šis siaubingas farsas. Kad ir kaip būtų keista, ji mintyse galvojo ne apie Arno, o apie Mišelį. Ji tarsi regėjo jo tragišką kelionę į kartuves Sen Deni gatvės gale. Bet jį lydėjo minia, o ji buvo viena, ir niekur nesimatė vaikų, kurie rizikuodami gyvybe bandytų ją išlaisvinti.

Ji ėjo į mirtį, lydima vienuolio ir kelių abejingų kareivių.

Staiga kelias praplatėjo, ir jie įvažiavo į bažnyčios aikštę. Bažnyčios bokštai spindėjo tamsioje padangėje. Prie portiko jų jau laukė dvasininkas juodais rūbais su dideliu kryžiumi rankose. Tą akimirką Sen Krua varpas suskambo virš vargšės moters galvos, liudydamas visuotinę linksmybę. Katrinos kūnas įsitempė, reikšdamas įniršį ir protestą. Kodėl šie žmonės verčia ją mirti? Savisaugos jausmas prabudo taip staiga ir taip stipriai, kad ji net sudrebėjo, ėmė plėštis iš grandinių ir šaukti:

— Aš nenoriu mirti! Aš nekalta!..

Jos balsas nuskendo klegesyje. Atrodė, jog vežimą sutryps nelauktai pasirodžiusi minia su fakelais. Per kelias akimirkas aplink prisigrūdo daugybė žmonių. Vėrėsi namų langai, spinduliuojantys malonią šilkų ir gobelenų šviesą. Vežimas su Katrina įstrigo minioje, bet niekas nekreipė į ją dėmesio. Virš žmonių jūros Katrina matė artėjančią ginkluotą procesiją, kurios priekyje jojo vienplaukis raitelis ant balto žirgo. Kaip tik ten ir veržėsi žmonės. Katrina suprato, jog tai yra Mergelė Žana, ir tą pačią akimirką išnyko neviltis. Plačiai išplėstomis susižavėjusiomis akimis ji stebėjo pamažu artėjančią merginą.

Žanos balti šarvai žėrėjo tarsi sidabriniai ir dengė ją nuo galvos iki kojų. Viena ranka ji valdė žirgą, o kita laikė iškeltą vėliavą, ant kurios buvo išsiuvinėtas Ganytojo, apsupto angelų su baltomis lelijomis, paveikslas. Žodžiai “Jėzus Marijos sūnus” buvo išsiuvinėti kitoje pusėje. Bet Katrina matė tik tyrą Mergelės veidą žydromis akimis ir trumpų kaštoninių plaukų kupetą. Moterys ir vyrai veržėsi prie jos, stengdamiesi paliesti ranką, šarvus ar nors žirgo pakinktus. Žana maloniai šypsojosi ir prašė neiti per daug arti, kad arklys nesutryptų. Už Mergelės nugaros Katrina išvydo Žaną Orleanietį, Ksantrajų, Gokūrą ir daugelį kitų pažįstamų. Arno nebuvo.

Netikėtai Žana pamatė Katriną. Ji sustabdė savąjį žirgą ir grįžtelėjo į Diunua:

— Pone Bastardai, nejau širdys šiame mieste taip sudiržo, kad vargšę moterį siunčiate mirti tada, kai visai džiūgauja? — ištarė ji susijaudinusiu balsu, nuo kurio Katriną nupurtė drebulys.

Diunua paniuro. Jis iš karto pažino Katriną. Apžvelgęs aplinkinius tarsi kažko ieškodamas, jis nervingai patraukė pečiais.

— Aš liepiau šią moterį laikyti kalėjime iki tavo atvykimo, Žana. Daryk su ja ką nori. Ji čia atvyko prieš mėnesį, visa apiplyšusi ir kliedinti, bet vienas mūsų kapitonas atpažino ją ir pasakė, jog ji esanti aukštuomenės dama, Pilypo mylimoji, ir apkaltino ją šnipinėjimu.

— Tai netiesa! Aš tik norėjau būti ir mirti kartu su šio miesto žmonėmis.

Katrina taip gailiai pravirko, kad Žana įsmeigė į ją akis. Žanos žvilgsnis buvo geras ir nuoširdus, ir Katrina iš karto užmiršo savo nuoskaudas. Kai Žana jai nusišypsojo, ji taip pat nedrąsiai šyptelėjo.

— Koks jūsų vardas? — paklausė Žana.

— Jūsų malonybe, mane vadina Katrina.

Šį kartą Žana plačiai nusišypsojo ir linksmai krėstelėjo trumpai kirptą galvą.

— O aš visai nesu kilminga. Esu kaimo mergina, turiu jaunesnę seserį, kurios vardas Katrina, toks pat kaip vienos iš mano mylimų šventųjų. Kadangi jūsų likimas, regis, priklauso nuo mano sprendimo, tai jūs būsite išteisinta. Tikiuosi, kad dėl manęs kas nors pasirūpins jumis. Mes dar susitiksime...

Akimirksniu visi susidomėjo kaline. Ją atrišo ir iškėlė iš dvokiančio vežimo, pasodino ant žemės, apgaubė apsiaustu. Atrodė, jog jie ginčijasi dėl jos; tie patys žmonės, kurie reikalavo jos mirties, dabar kovojo už teisę ją priglausti.

Žana su būriu skubėjo bažnyčion į vakarines pamaldas. Aukšta, grakšti, puošniai apsirengusi moteris priėjo prie jos:

— Patikėkite kalinę man, Žana, — pasakė ji. — Esu iždininko Žako Bušė, kuris siūlo jums apartamentus šiame mieste, motina. Aš ja pasirūpinsiu.

Žana dėkingai šyptelėjo ir įžengė į didžiulę bažnyčią, laikydama iškeltą baltą vėliavą.

Matilda Bušė paėmė Katriną už rankos, ir jos ėmė brautis per minią, sklindant pritarimo balsams:

— Eik, eik, vargšele. Atrodo, tau reikia truputį švelnumo ir dėmesio.

Katrina judėjo nenoriai. Ji negalėjo atitraukti akių nuo baltos švytinčios Žanos, kuri ėjo į bažnyčios galeriją. Matilda nusišypsojo:

— Na, dabar eime, — pasakė ji. — Mes greitai ją pamatysime, nes ji gyvens mūsų namuose.

Išgirdusi tai, Katrina klusniai nusekė paskui savo gynėją. Einant pro bažnyčios prieglaudą, jos akys užkliuvo už angelo didžiuliais sparnais, klūpančio prieš vartus.

— Labai seniai, kai aš buvau maža mergaitė, — pasakė ji tyliai, — čigonė išbūrė, jog aš sutiksiu angelą. Ar jūs, ponia Matilda, nemanote, kad Žana ir yra angelas?

Matilda kelias sekundes švelniai žvelgė į savąją viešnią, netikėtai pajutusi jai simpatiją.

— Aš tuo įsitikinusi, — iškilmingai tarė ji.

Karaliaus iždininkas Orleane Žakas Bušė gyveno šalia Renjaro vartų. Pastatas buvo aukštas ir didingas, o įmantrūs frontonai, subtilūs langų ir stogo papuošimai bylojo apie šeimininko turtingumą. Pro viršutinius langus matėsi anglų stovykla. Tolumoje tarp Luaros ir Šiaurės vartų Solsberio ir Sofolko žmonės pastatė penkis gynybinius įrenginius — su bokštais ir aikštelėmis. Aukščiausiame iš jų plevėsavo Šrusberio grafo Džono Talboto vėliava.

Ponia Matilda parodė šį bokštą pro savo miegamojo langą. Nors jau temo, bet dar buvo galima įžvelgti anglų stovyklos įvairiaspalves palapines, kurios margavo tarp įtvirtinimų. Išdeginta apylinkė atrodė tarsi nuplikusi galva.

— Jiems blogiau, negu mums, — tarė naujoji Katrinos draugė, rodydama į didįjį bastioną. — Normaliai pavalgyti jie gali tik labai retai. O mes šiandien vakare Žanos dėka gerai pasilinksminsime!

Katrina jautėsi atsigaunanti po slogaus sapno. Gerosios šeimininkės džiaugsmas neturėjo ribų, ir Katrinai ji priminė Ermengardą de Šatovilen. Matilda Bušė su malonumu savo viešnią vadino "mano brangioji grafiene", tarsi pamiršusi, kad dar prieš valandą jai grėsė mirties bausmė.

Katrina vėl pajuto gyvenimo džiaugsmą. Nors visi tarnai buvo užimti pokylio ruošimu, Matilda paliepė dviem merginoms pripilti vonią karšto vandens ir paruošti kambarį.

Gulėdama kvapnioje vonioje, Katrina galvojo, jog tokio malonumo ji seniai nebuvo patyrusi. Karštas vanduo, kvapnus muilas — viskas atsirado tarsi burtininko lazdelei mostelėjus.

Šalto vandens ąsotis, kurį Pitu atnešdavo į kamerą kiekvieną rytą, dabar jai atrodė tolimas prisiminimas. Gerai išsimaudžiusi, Katrina pasijuto žvali ir energinga. Plono batisto marškiniai, raudonai rudos spalvos šilkinė suknelė (ji buvo didoka, bet Katrina vikriai keliais smeigtukais pritaikė ją prie savo figūros) — štai ir naujoji Katrina. Kol merginos aikčiodamos ir susižavėjusios šukavo jos ilgus plaukus, Katrina mintyse perkratė savo nemalonius prisiminimus ir nutarė, jog jie liko toje vonioje, kurią merginos ką tik išnešė.

Matilda, įžengusi į kambarį, net aiktelėjo. Prireikė tik valandos, kad vargšas padaras, pasmerktas mirti, virstų gražia, jauna ir elegantiška moterimi. Ji nesusilaikė ir priėjusi apkabino Katriną.

— Mano brangioji grafiene, aš negaliu jumis nesižavėti! Dabar pradedu suprasti... Atvirai kalbant, aš nustebau išgirdusi, jog kažkoks beprotis įsivaizdavo jus esant priekabiojo hercogo mylimąja!

— Na, ką jūs! Aš jau nesu hercogo mylimoji, — atsakė šypsodamasi Katrina. — Kada nors jums viską papasakosiu. Jūs man labai gera, ir aš viską papasakosiu.

— Nesirūpinkite. Mes jumis labai džiaugiamės. Aš, kaip ir Mergelė, labai greitai supratau, kad čia įvyko kažkoks siaubingas nesusipratimas. Eikime, noriu jus supažindinti su ja, girdžiu, procesija artėja.

Iš tikrųjų vėl atgijusio miesto garsai buvo vis labiau girdimi. Matyt, Žana išėjo iš bažnyčios ir pasuko link namų. Katrina atsisakė.

— Ne, tik ne šį vakarą. Aš labai susijaudinusi, o rytoj pati pulsiu prie Žanos kojų ir padėkosiu jai.

Kaip tik tuo momentu pasirodė suprakaitavęs raudonas Margaritos Bušė veidas. Ji sveikindamasi nusišypsojo Katrinai ir pasisuko į anytą:

— Ji jau čia! Prašau, eikime. Negaliu gi aš viena ją pasitikti.

— Kada gi pagaliau, Margo, nustosi bijoti Žanos, — paprieštaravo Matilda. — Juk ne gaujos vadą priimi, o gražią, švelnią, malonią jauną merginą...

— kurią čionai atsiuntė pats Dangus! Tai juk ne mažiau pavojinga, negu susitikti su viso nusikaltėlių pasaulio vadais!

Abi moterys išbėgo, palikusios Katriną vieną. Žana su palyda artėjo prie namų. Katrina priėjo prie lango. Mergelė kaip ir anksčiau jojo ant žirgo, bet vėliavą jau nešė jos pažas Žanas d'Olonas, o ji spaudė ištiestas į ją rankas ir bučiavo vaikučius.

Už jos jojantys kapitonai šypsojosi. Tik vienas iš jų atrodė niūrus, jojo įsistebeilijęs į žirgo ausis. Katrina pažino Arno, ir jos širdis suspurdėjo krūtinėje. Jis atrodė tarsi belaisvis, velkamas nugalėtojų vežimo, ir Katrinai parūpo: ar jis žino, kad Žana ją išgelbėjo? Įdomu, ar jam liūdna sužinojus, kad Katrina laisva, ar jį kankina sąžinė ir atgaila? Tikra kankynė turėjo būti jo prisiminimai apie praeitą naktį. Katrina šypsojosi. Kaip gera gyventi! Ji sugebės išblaškyti visus tarp jų seniai atsiradusius nesusipratimus.

Netikėtai ją apėmė keršto troškimas. Iš tikrųjų, jos jausmai jam buvo gana prieštaringi. Ji ir mylėjo, ir neapkentė to žmogaus, kuris šaltakraujiškai pasiuntė ją mirti, o paskui visiškai pametė galvą, aistringai ją myluodamas. Jo niūrus liūdesys sukėlė Katrinai pikdžiugiškų jausmų. Dabar jo eilė kankintis, ir išdidumas čia jau negalėjo padėti Arno.

Visiems įėjus, kai namai prisipildė triukšmo ir balsų, Katrina pasitraukė nuo lango ir prigulė ant lovos. Šį vakarą ji būtinai turi susitikti su Arno, tačiau širdies gilumoje jautė baimę. Kaip jis reaguos, išvydęs ją gyvą? Katrinai Arno buvo neįmenama mįslė. Jau du kartus ji jam atsidavė taip karštai ir aistringai, kad jis negalėjo to nepastebėti. tad kodėl gi jis persekiojo ją su tokia baisia neapykanta, net siuntė į kartuves? Be jokios abejonės, jis bijojo jos, bijojo to pašėlusio geismo, kurį ji sukeldavo. Jis įtikino save, kad ji yra blogis, nuo kurio reikia išsivaduoti.

Katrina stengėsi likti ištikima jam. Kai jie susitiko pirmą kartą, o tai įvyko keliaujant į Flandriją, jis neslėpė savo susižavėjimo. Jis nuolat galvojo apie ją, apie jos grožį. Jis laikydavo ją savo glėbyje, geisdamas jos, ir visai nesidomėjo jos asmeniniu gyvenimu. Bet likimas, sujungęs abu meilės siautulyje, juos tuoj pat ir išskyrė. Kaip siaubinga, kad viena, ką jis prisiminė iš savo brolio mirties aplinkybių, tebuvo Legua vardas. Paryžiuje gyveno daug žmonių su tokia pavarde, tačiau tarp jų vienintelis — pusbrolis Toma — žiauriai nužudė brolį Mišelį. Kaip atsitiko, kad Arno nebuvo girdėjęs apie mažą paryžietę, dalyvavusią šiuose įvykiuose? Nejaugi niekas jam nepapasakojo apie juvelyrą, priglaudusį jo brolį ir dėl to pakartą, apie bejėgį vaikutį, išdrįsusį maldauti žmonių minios pasigailėti jauno žmogaus?

Galvodama apie tai Katrina tarsi suprato Arno ir mėgino jį pateisinti. Kodėl Arno turi ja tikėti po viso to, kas įvyko? Ji kilusi iš šeimos, kuriai Arno privalėjo keršyti. Vis dėlto, sutikęs ją prie Araso sienų pamiršo kerštą, nes pamilo ją.

Kas gi atsitiko? Laužant riterių garbės įstatymus, Arno buvo suimtas ir įmestas į kalėjimą. O kai jį išvadavo, jis Katriną pamatė Pilypo lovoje — reginys, kuris, žinoma, gerų jausmų nesukėlė. Ir pagaliau dabar, kai jis pamatė ją Orleane, kaip galėjo patikėti, kad ji atėjo, norėdama būti su juo. Žmogui, šešis mėnesius atlaikiusiam miesto apsuptį, alkanam ir pavargusiam, jos kelionė turėjo atrodyti įtartina...

Pamažu Katrina mintyse darėsi vis nuolaidesnė Arno. Dabar jį suprato. Tačiau ji negalėjo dovanoti už tą neapykantą, kurią jis parodė. Galbūt juo dėta ji jaustų tą patį... Katrinai galbūt geriau reikėjo jo atsisakyti. Dabar ji suvokė, kad visa tai tik svajonė. Jis niekuomet neatleis moteriai, kuria nepasitiki. Katrina pajuto silpnumą ir bejėgiškumą...

Su didžiausiu vargu ji nusirengė ir susiruošė gulti, kai pasirodė labai susijaudinusi ponia Matilda.

— Jūs nepatikėsite! Žana atsisakė vakarienės! — sušuko ji. — Mesjė Žanas ir kapitonai pavakarieniavo karališkai, o Žana suvalgė tik kelis

gabalėlius duonos, išmirkytos vandenyje. Jos dvasininkas, brolis Žanas Pekerelis, pasakė man, kad ji apskritai retai kada valgo.

Gerosios moters balse skambėjo toks susirūpinimas, kad Katrina negalėjo susilaikyti nenusišypsojusi.

— Aš, kaip ir jūs, nieko nežinau apie Dievo pasiuntinę, — ramiai paaiškino ji. — Mums dar daug ką reikės sužinoti...

Matilda Bušė, kuri, matyt, nepatikėjo tuo, ką išgirdo, tik iškilmingai palinksėjo galvą, pridengtą aukštu dviragiu apdangalu.

— Jūs iš tikrųjų manote, kad ji buvo tik paprasta kaimo mergelė? Ar matėte, kaip ji sėdi balne? Koks kilnumas ir pasitikėjimas! Jos ginklanešys, mesiras d'Olonas, sakė man, kad paskutiniame turnyre ji buvo sukryžiavusi eitis dvikovoje su hercogu d'Alansonu ir hercogas buvo priblokštas jos meno. Argi tai ne stebuklas?

Geroji moteris galėjo valandų valandas tarškėti apie su Žana susijusius stebuklus, bet Katrina beveik nieko negirdėjo. Jos dėmesį patraukė iš toli sklindantis vyriškas balsas. Nuo to šiurkštaus ir šilto tuo pat metu balso jai per nugarą nubėgo skruzdėlės. Šeimininkei išėjus, Katriną vėl apėmė neviltis ir liūdesys. Ji visiškai buvo sutrikusi, nežinojo, ką daryti. Gal reikėtų sukaupti stiprybę ir visam laikui atsisveikinti su Arno?!

Kitą rytą Katrina pabudo nuo garsių balsų gatvėje — plūdimosi ir prakeiksmų. Greitai numetusi apklotą, ji nubėgo prie lango. Taip, tai buvo Arno. Jis smarkiai ginčijosi su iždininku Bušė. Abu taip garsiai šaukė, kad Katrina iš pradžių nieko nesuprato, apie ką kalbama. Bušė užtvėrė kelią kapitonui.

— Prisiekiu Romos popiežiaus žarnomis, — šaukė sužvėrėjęs Arno, — aš priversiu praleisti. Maniau, kad pasileidėlė jau mirusi, o dabar sužinau, kad ji yra jūsų name, ir dar kaip brangi viešnia. Tokio pažeminimo neįmanoma pakelti!

Bušė jau norėjo atsikirsti, bet čia pasigirdo toks pat energingas kaip ir kapitono balsas. Katrina matė, kaip Žana, išbėgusi iš namo, sučiupo Arno už pečių ir ėmė purtyti kaip kriaušę.

— Mesire! — šaukė Žana. — Kaip jūs drįstate tarti Aukščiausiojo vardą be reikalo? Sakau jums, jūs iš čia nepajudėsite, kol neatsiimsite savo žodžių!

Arno neteko žado — jis nebūtų labiau nustebęs, net jei būtų išvydęs žaibą giedrą dieną. Jaunos merginos valdingas tonas ir stipri ranka, regis, prablaivė įtūžusį kapitoną. Dievo pasiuntinė nebuvo piemenė! Bet ir Arno buvo iš tų, kurie negreit pasiduoda.

— Aš, kapitonas de Monsalvi, noriu įeiti ir įsitikinti, kad teisingumas nugalėjo! — sušuko jis.

— Jei net būtumėte karalius, be metro Bušė leidimo negalite čia įeiti. Viskas, ką aš norėčiau išgirsti, tai jūsų prašymą Aukščiausiojo atleisti už įžeidimą. Daugiau mes neturime apie ką kalbėtis. Na, klaupkitės!

Klauptis? Mergelė iš tikrųjų įsakė jam klauptis? Katrina negalėjo patikėti tuo, ką išgirdo. Dar labiau ji nustebo išvydusi, kaip Arno, kurio veidas iš raudono tapo numirėlio spalvos, suklupo ant grindinio ir ėmė melstis. Ji liūdnai pagalvojo, kad šis pažeminimas tik padidins jo neapykantą jai.

Kai nusidėjėlis baigė maldą, Žana grįžo į namą, ir kaip tik tuo momentu pasirodė Ksantrajus;jį lydėjo kitas kapitonas, gerokai sensteléjęs, bet toks pat didingas ir rūstus, primenantis jautį. Pamatę Arno, klūpantį viduryje gatvės ir besimeldžiantį, jie sustingo ir vienu metu pratrūko garsiai juoktis.

— Norėčiau žinoti, ko jūs juokiatės kaip idiotai! — įniršęs sušuko Arno.

Jo karinga išvaizda nė kiek nesujaudino karių ir tik vyresnysis, sekundei stabtelėjęs, metė trumpą pastabą:

— Taip, drauguži, Mergelė gerokai ištrinko tau galvą. Atrodo, kad tu galų gale turėsi globėją.

— Kertu lažybų, La Girai, kad ir tu to paties prašaisi. Niekas kitas visoje armijoje taip bjauriai nesikeikia kaip tu. Dar pažiūrėsime, ką Žana pasakys, išgirdusi tavo repertuarą. Kodėl gi mums nesusilažinus?

— O dėl ko? — įtariai pasiteiravo gaskonas.

— Dėl tavęs! Kertu lažybų iš šimto auksinių ekiu, kad ji tave pasiųs išpažinties!

La Giro juokas sudrebino orą. Jis net apsiašarojo ir vis plojo rankomis sau per šlaunis. Etjenas de Vinjolis, pramintas La Giru pikčiurna dėl savo baisaus charakterio, vos neplyšo iš juoko.

— Sutinku! — rėkė jis. — Gali jau dabar pradėti skaičiuoti pinigus. Pasiųsti mane išpažinties? Kodėl gi šito negali padaryti Šventasis Tėvas?...

— Bet Žana tai padarys. Ir tu, mano drauge, jai paklūsi. Paklūsi dėl to, kad kitaip neįmanoma, pamatysi...

Tai pasakęs, Arno pažvelgė į viršų ir pamatė Katriną, stovinčią prie lango, — auksinės kasos driekėsi per jos baltą palaidinę. Jis pabalo ir nusisuko. Po to atkišo Ksantrajui ranką ir pasakė:

— Gerai, baikime. Žana su šia moterimi gali daryti ką nori. Geriausia būtų, jei ją pasiųstų velniop...

— Žana? Velniop? Tu mane stebini! — sušuko La Giras.

Ksantrajus šyptelėjo ir nusilenkė Katrinai. Jo šypsena truputį ją nuramino, bet Arno žodžiai deginte degino. Matyt, Ksantrajus yra šiek tiek jai palankus, ir Katrina susimąstė, ar jis turi įtakos Arno. Gal Ksantrajus ką nors žino apie tikruosius Arno jausmus. Katrina nusprendė pirmai progai pasitaikius pakalbėti su juo.

Visą dieną ji stebėjo Žanos D'Ark veiklą. Žana kerėjo ir traukė ją kaip nė viena moteris iki šiol, ir Katrina net Arno primiršo. Kai mintys vėl grįžo prie jo, Katrina stengėsi išmesti jį iš galvos, nes jaudinančių meilės scenų prisiminimai Žanos akivaizdoje glumino Katriną. Kilni ir naivi mergina iš Lotaringijos, Žana, nepaisant jai rodomo didžiulio dėmesio, išliko paprasta ir kukli. Ji spinduliavo džiaugsmą, gilų ir nuoširdų, bet reikalui esant, tuoj pat įniršdavo kaip ir bet kuris kapitonas. Tą rytą po mišių, kurias laikė Žanas Pekerelis Matildos Bušė koplyčioje, Žana degė nekantrumu. Ji buvo pasirengusi tuojau pat pulti į mūšį, o Diunua atsargumas ją erzino. Bastardas manė, jog saugiau yra palaukti, kol iš Blua atvyks pagrindinės armijos jėgos.

Bet Žana, tikra lotaringietė, buvo užsispyrusi kaip ožka. Su Matilda pasislėpusi už durų Katrina išsigandusi klausėsi, kaip didžiojoje salėje audringai vyko karo tarybos susirinkimas.

Žana, remiama La Giro, Ksantrajaus, Iljero ir Monsalvi, pasisakė už nedelsiamą ataką, o Bastardas, Gokūras ir de Gamašas reikalavo laukti pastiprinimo. Žodis po žodžio tarp Gamašo ir Mergelės kilo aršus ginčas. Žana buvo karo vadas ir neleido abejoti jos įsakymais. Gamašas, netekęs kantrybės, pavadina Žaną "paprasta mergiote" bei pareiškė atsisakąs savo pareigų. Jis vos pabėgo nuo Arno, kuris prišokęs norėjo įžeidimą suvaryti jam atgal į gerklę kardo ašmenimis. Didžiausiomis pastangomis Diunua nuslopino bręstantį skandalą. Jis garsiai išbarė Gamašą, apšaukė Žaną ir galų gale privertė juos apsikabinti.

Buvo nutarta, kad Bastardas ir Žana vyks į Blua ir bandys pagreitinti armijos persikėlimą, be to, Žana parašys laišką anglams, o jai padės Žanas Pekerelis. Ksantrajus tuo metu išėjo iš salės ir akis į akį susitiko su Katrina.

— Mesire, — maldaujamai ištarė Katrina, — aš norėčiau su jumis pasikalbėti! Ar galėčiau jus sutrukdyti vienai minutėlei?

Jis nusivedė ją prie lango ir įsitikinęs, kar jie yra vieni kambaryje, paklausė:

— Kuo galėčiau jums padėti, gražuole? — plačiai nusišypsojo jis.

— Pirmiausia noriu jums padėkoti, — pasakė Katrina. — Prižiūrėtojas papasakojo man, kad tik dėl jūsų mano įkalinimas buvo sušvelnintas. Aš gaudavau užtektinai maisto, nebuvau surakinta grandinėmis ir...

— Daugiau nė žodžio. Jūs man nesate skolinga. Aš dariau tai, ką liepė mano protas. Ar jūs neprisimenate mūsų išlaisvinimo iš Araso kalėjimo?

Katrina nusivylusi atsiduso:

— Štai dėl ko? O aš maniau, kad jūs tikite mano nekaltumu! Maniau, jūs norėjote man padėti tik todėl, kad mesiras Arno neteisingai elgėsi su manimi.

— Galbūt ir dėl to. Aš niekada netikėjau jūsų "misija" Jūs atrodėte pasigailėtinai! Tik pykčio apakintas Arno galėjo taip suklysti. Kadangi jis nenorėjo girdėti jokių teisinančių jus žodžių, aš stengiausi padėti kuo galėdamas.

— Jūs net neįsivaizduojate, kaip aš jums dėkinga. Jeigu ne jūs, jis būtų suplėšęs mane į gabalus. Juk jis neapkenčia manęs.

Ksantrajaus veidas tapo keistai mįslingas. Jis dvejojo, tarsi eidamas plonu ledu.

— Atvirai kalbant, nežinau. Atrodo, jis jūsų ir neapkenčia, ir

— Ir? — aidu atsiliepė Katrina.

— Ir vis dėlto jis elgiasi keistai. Ar žinote, kodėl jis nė neįtarė apie jūsų išlaisvinimą iki šio ryto? Todėl, kad praėjusią naktį prisigėrė iki sąmonės netekimo. Jis lenkė taurę po taurės ir visą laiką tarsi gėrė už kažką nematoma. Jį išnešė auštant, beveik bejausmį ir apsiverkusį kaip vaiką. Jis kažką bambėjo, ir aš esu beveik tikras, kad girdėjau jūsų vardą. Gal jis jūsų ir neapkenčia, bet galiu prisiekti, kad myli jus kur kas labiau.

Iš salės pasigirdo Iljero valsas — jis reikalavo vyno.

— Einu! — atsiliepė Ksantrajus. Po to jis paėmė, Katrinos ištiestą ranką ir sulaikęs ją tyliai paklausė: — Juk jūs mylite jį kaip anksčiau?

— Labiau už viską pasaulyje! Labiau už gyvenimą! — sušuko ji taip aistringai, kad Ksantrajus nusišypsojo.

— Jis — laimės kūdikis. Laimingesnis, nei pats supranta. Tad paklausykite, nuostabioji Katrina. Arno yra bukas ir užsispyręs asilas, bet jo širdis labai švelni, nors jis elgiasi kaip laukinis. Jei jūs jį mylite taip, kad esate viskam pasiryžusi, ir gyvenate tik viltimi, kad sugrįš, tai gal ir turite šansų. Ateis diena, kai jis nebegalės kovoti ir su savimi, ir su jumis.

— Dar šį rytą jis norėjo mane pakarti!

— Galbūt ir būtų taip padaręs, jei būtų prasiveržęs. Bet reikėjo matyti jo veidą, kai jis išgirdo, jog Žana jus išgelbėjo. Arno veidas negali meluoti. Aš jums prisiekiu, kad mačiau plykstelėjusį džiaugsmą...

Ksantrajus daugiau nieko nepasakė. Jis išėjo palikęs užsisvajojusią Katriną. Jo kalba įžiebė mažytę vilties kibirkštį, kuri taip nenoriai miršta mylinčioje širdyje...

Kol vyrai didžiojoje salėje gėrė vyną, Žana atėjo pas moteris, kad šios padėtų užsivilkti šarvus. Matilda, Margarita ir Katrina sukosi apie ją, jungė atskiras šarvų dalis. Atsiklaupusi Katrina padėjo apsiauti baltus batus. Staiga ji pakėlė akis ir paklausė:

— Kodėl tu velkiesi šarvus, Žana? Juk šiandien nedalyvausi mūšyje. Esu įsitikinusi, kad neketini pulti viena!

Žana nusijuokė.

— Šiuo metu aš noriu tik vieno — palydėti pasiuntinius iki pagrindinio tilto ir gauti naujausių žinių.

Abu Žanos heroldai, Hijenas ir Amblevilis, gavo įsakymą perduoti jos laišką Tolbotui.

— Žana, — sušnibždėjo Katrina, laikydama jos pirštinaitę, — aš norėčiau eiti su tavimi. Įsakyk parūpinti man kokį nors vyrišką rūbą. Aš galėčiau tave lydėti kaip ginklanešys.

— O, mano kapitonai išeitų iš proto, pamatę tokį žavingą pažą! — šyptelėjo Žana. - Ne, Katrina, eik ant tvirtovės pylimo ir viską matysi.

Katrina atsiduso, bet nebesiprašė. Ji matė, kaip Žana išjojo kartu su kapitonais, su jais buvo ir Arno. Jis buvo atsidavęs Mergelės šalininkas. Be to, Katrina tikėjo, kol Arno yra kartu su Žana, jam nieko blogo neatsitiks. Ja galima pasitikėti...

Katrina stovėjo ant tvirtovės pylimo lyg įbesta ir stebėjo juos, kol jie vėl grįžo į saugią vietą. Namuose ji užtiko Žaną pilnomis ašarų akimis. Anglai į jos laišką atsakė užgauliojimais, išvadino ją kekše. Bet blogiausia, kad jie į nelaisvę paėmė vieną iš jos heroldų. Amblevilis grįžo vienas. Anglai sučiupo Hijeną ir pagrasino sudeginsią jį gyvą.

— Prašau man leisti, — sušuko Arno. — Aš jį atsiimsiu!.

— Ne! — suriko Katrina tokiu veriančiu balsu, kad visi sužiūro į ją.

Ji paraudo iš gėdos, o tai pastebėjęs Arno išdidžiai nusisuko. Ji pasislėpė už plačios ponios Matildos nugaros, norėdama tik vieno — kad žemė čia pat prasivertų... Žana jai nusišypsojo.

— Tu turi sugrįžti, — pasakė ji, kreipdamasi į Amblevilį, kurio veidas nuo išgąsčio tapo pelenų spalvos. Žana patapšnojo jam per petį.

— Ei, jie tavęs neužmuš! — sušuko ji. — Pasakyk Talbotui, kad aš kviečiu jį į dvikovą prie miesto sienų. Jei jis mane nugalės, tai tesudegina

mane kartu su Hijenu. Jei aš laimėsiu, anglai turės nutraukti miesto apsuptį ir pasišalinti.

Čia įsikišo Diunua:

— Žana, tavo sumanymus nuostabus, bet Talbotas nepriims iššūkio! Jis yra didis vadas ir garbingas riteris ir niekada nesutiks kautis su moterimi. Aš manau, kad Amblevilis turėtų pasakyti tik tiek: jei kas nors atsitiks su Hijenu, mes taip pat pasielgsime su visais belaisviais ir net su tais, kurie pateks į mūsų rankas.

Diunua pasirodė esąs teisus. Valanda vėliau Amblevilis grįžo kartu su Hijenu, ir Žana su visais namiškiais išvyko į bažnyčią padėkoti Dievo Motinai. Tarp lydinčiųjų buvo Katrina, Margarita ir Matilda.

Mišioms pasibaigus ir visiems grįžtant namo, Katrina pastebėjo, kaip vienas iš Mergelės kapitonų įkyriai sekioja ją žvilgsniu. Taip įkyriai, kad ji pasijuto nejaukiai, nors, tiesą pasakius, tai buvo ir malonu. Pirmą kartą po tiek laiko į ją buvo žiūrima geidulingai. Tai įkvėpė jai daugiau pasitikėjimo.

Vyriškis, atkreipęs į save jos dėmesį, buvo aukštas, gal dvidešimt penkerių metų amžiaus. Jo plaukai ir trumpa barzda, rėminanti rūstų, kilnų veidą, buvo melsvai juodos spalvos. Tamsios akys žybčiojo kaip anglys, o plonos raudonos lūpos buvo tarsi žaizda išblyškusiame veide. Katrina virpėdama paklausė Matildos:

— Kas šis niūraus veido riteris?

Senoji dama, metusi žvilgsnį, paniuro ir paspartino žingsnį:

— Žilis de Rė, bretonas. Pasakojama, kad jis pasakiškai turtingas, bet žiaurus. Jo senelis, senasis plėšikas Žanas de Kraonas, nepripažįsta jokių įstatymų, išskyrus savuosius. Visas miestas tik ir kalba apie jaunojo plevėsos išlaidumą ir žiaurumą. Jis gyvena "Mauro galvoje" kartu su Agnese Grosviljen, kuri negali apsispręsti: ar girti jį už dosnumą ar peikti už išlaidumą. Pasakojama, kad jis yra suviliojęs jaunų mergaičių... ir net berniukų! Man jis visai nepatinka ir aš tau patarčiau vengti jo.

Tačiau Katrina negalėjo pamiršti jaudinančių Žilio de Rė žvilgsnių, kurie persekiojo ją iki pat vėlumos. Visi jau buvo sumigę, o Katrina dar ilgai blaškėsi lovoje. Ji girdėjo Žano d'Olono, miegančio prie Matildos ir Margaritos Bušė durų, knarkimą.

Abu jos pažai — jaunutis Raimonas ir nutrūktgalvis Luji de Kutas, — miegojo koridoriuje, tačiau net ir tai negalėjo jos nuraminti. Artėjant vidurnakčiui Katrina staiga išgirdo įtartiną bruzdesį už praviro lango, lyg kas liptų siena.

Katrina pašoko ir puolė prie lango, atsargiai iškišo galvą, stengdamasi likti nepastebėta. Ji aiktelėjo ir užspaudė burną ranka, kad nesuriktų iš netikėtumo: ten, apačioje, vyriškis lėtai, bet atkakliai ropštėsi beveik lygia siena. Gamta jį apdovanojo katės vikrumu, jis lengvai kopė aukštyn. Žinoma, jis būtų greitai pasiekęs Katrinos langą, jei netikėtai nebūtų pasirodęs kitas vyriškis, kuris tą pačią akimirką puolė vyrą ant sienos. Šis, sugriebtas už kojų, riktelėjo ir žnektelėjo žemėn. Vėl pasirodęs vyriškis užgriuvo jį. Užvirė smarki kova, ir Katrina nežinojo, ką daryti — tylėti ar šauktis pagalbos. Pamažu jos akys apsiprato su tamsa ir ji galėjo matyti, kad abu vyriškiai yra vienodo ūgio ir stiprūs. Jie pakaitomis atsidurdavo vienas ant kito, o dėl tamsių rūbų negalima buvo jų atskirti. Ji tik girdėjo sunkų šnopavimą. Netikėtai blykstelėjo durklas ir vienas iš priešininkų suriko iš skausmo. Katrina jau norėjo šaukti, bet staiga virš jos atsidarė langas ir Žanas Bušė su naktiniu chalatu ir žvake rankoje persisvėrė per jį. Aukštai iškėlęs žvakę, jis dairėsi aplinkui, norėdamas suprasti, kas darosi.

— Ei, jūs! — riktelėjo. — Kas čia vyksta?

Šitokio posūkio priešininkai nesitikėjo. Tarsi susitarę, jie atšlijo vienas nuo kito ir nubėgo į priešingas puses: vienas upės, kitas — Banjero vartų link. Skubių žingsnių aidas nutilo. Metras Bušė patraukė pečiais ir dingo kambario tamsoje. Šviesa užgeso. Susimąsčiusi Katrina grįžo į lovą. Ji buvo tikra, jog iš barzdos atpažino mesirą de Rė, bet kas buvo tas kitas?

Po kurio laiko ji vėl pašoko lovoje. Širdis siaubingai daužėsi. Tas pats triukšmas... vėl tas pats triukšmas. Ji įtempė klausą ir ėmė stebėti langą. Užgniaužusi kvapą ir klausydamasi vos girdimų garsų, išpilta šalto prakaito, rankomis glamžydama naktinius marškinius, svarstė, ar tai tas pats vyriškis... ar kitas? Ji buvo taip išsigandusi, kad negalėjo pajudėti.

Kai lange pasirodė kažkieno galva, Katrina pravėrė burną, norėdama sušukti, bet riksmas įstrigo gerklėje. Tamsus šešėlis persivertė per palangę ir be jokio garso, tarsi katė, nušoko į kambarį. Artėjantis pavojus privertė Katriną atsitokėti. Ji pašoko iš lovos ir puolė prie durų, bet jos peniuaro šiugždesys privertė suklusti nekviestą svečią. Jis puolė prie jos ir apkabino per liemenį.

Katrina pajuto, kaip ją spaudžia stiprios ir godžios rankos.

Ji pažino jas.

— Arno! — iškvėpė ji, bet jis nieko neatsakė. Ji pakluso nenusakomam aistros antplūdžiui, kuris tarsi potvynis užliejo ją, ir aistringai prigludo prie jo, atsakydama į pabučiavimus. Tamsus kambarys ėmė suktis, ir ji kojose pajuto silpnumą, bet jis pagriebė ją į glėbį ir paguldė ant lovos. Naktis

užklojo abu meilužius, tamsoje tesigirdėjo dejonės ir atodūsiai. Kai Arno pabudo, jis ir toliau neištarė nė žodžio, bet vėl stipriai apkabino Katriną. Ji negalėtų pasakyti, kas tą naktį buvo vergas, o kas ponas, taip beprotiškai jie atsidavė vienas kitam.

Pajutusi, kad Arno ruošiasi išeiti, Katrina ištiesė į jį rankas, norėdama sulaikyti, bet apčiuopė tik tuštumą. Ji atsisėdo ir pamatė siluetą lange. Po akimirkos jis dingo. Ji atsilošė į pagalvę. Dabar Arno galėjo ją palikti. Jos laimės taurė buvo išgerta iki dugno. Rytoj vėl nauja diena, ir ji vėl pamatys jį. Daugiau neverta galvoti apie bėgimą į Burgundiją. Ksantrajus buvo teisus, bet mūšis gal bus trumpesnis, negu jis mano. Atrodo, Arno jau pasirengęs kapituliuoti.

Likusią nakties dalį Katrina praleido svajodama, mintyse statydama oro pilis, ir kiekviena nauja buvo ištaigingesnė už ankstesniąją.

Bet kitą rytą, kai kapitonai atvyko gauti Žanos nurodymų, Katrina, nuo viršutinių laiptelių gėrėdamasi jų ginklų blizgesiu, pastebėjo du dalykus: Žilio de Rė skruoste naują randą, o Monsalvi veide puikavosi mėlynė. Arno, tik žvilgtelėjęs į Katriną, tuoj pat nusigręžė ir susigūžęs stengėsi nežiūrėti į ją.

Žymės ant kapitonų veidų išdavė apie vykusias peštynes. Metusi skvarbų žvilgsnį į juos, Žana pusiau juokais, pusiau rimtai tarė:

— Ponai, būtų buvę geriau, jeigu naktį būtumėte miegoję savo lovose.

Abu tarsi nusikaltę mokinukai nuleido galvas, bet suglumęs Arno veidas Katrinai kėlė nerimą. Ji negalėjo suprasti, kodėl jis taip atkakliai ir net šiurkščiai vengia jos po tokios aistringos nakties? Jam gėda? Kita vertus, ar gyvulišką jo alkį, kurį ji jautė šią naktį, galima vadinti meile?

Katrina išsaugojo keistus, neaiškius, bet žavius prisiminimus apie paskutines Orleano apsiausties dienas, apie aukštą žydraakę merginą, valdančią arklį tarsi vyrą, su pakilimu ir energija puolančią į ataką kaip žymus karvedys, o po to gebančią su motinišku švelnumu guosti ir slaugyti sužeistuosius bei mirštančiuosius; merginą, kuri verkė, nuoširdžiai išpažindama savo kaltes Žanui Pekereliui, ir kuri tuoj pat galėjo pagrasinti kilpa, jei Bastardas būtų leidęs priartėti anglų pastiprinimui. Didi, švelni Žanos širdis niekada nepripažino kompromisų!

Gegužės ketvirtosios vakare Katrina pamatė prie vartų armiją išvaduotoją ir maisto konvojų, kurį vedė Diunua. Mergelė, sumušusi anglus prie Sen Lupo, atvėrė kelią į Burgundiją. Gegužės šeštąją ji užėmė Augustinų vienuolyną, kuriame anglai buvo įsitaisę redutą, gegužės septintąją atakavo Turnelio fortą, ir jai į petį pataikė strėlė, kurią ji pati išsitraukė. Kai tik žaizda

buvo sutvarstyta, Žana vėl grįžo į mūšį. Nuo aukštų miesto sienų Katrina įdėmiai stebėjo gegužės aštuntosios mūšį, kuris galutinai išlaisvino miestą nuo apsiausties. Ji matė, kaip Talbotas, surinkęs savo armijos likučius, ir visam laikui pasitraukė nuo Orleano. Ištikimas praeičiai, nors ir išvargintas, miestas buvo paskutinė karalystės tvirtovė.

Visą tą laiką Katrina nė nemėgino prisiartinti prie Arno. Kartais mūšio metu jos akyse šmėkštelėdavo juodi šarvai ir šalmas su vanago plunksnomis: jis be atvangos mojavo savo kovos kirviu tarsi medkirtys. Naktį, kai sutemos apgaubdavo dienos mūšius, jis dingdavo, įveiktas nuovargio. Kas naktį Katrina jo laukė budriai klausydamasi, ar nepabels į langą... bet niekas nepasirodydavo. Tais retais atvejais, kai ji pamatydavo jį Žano Bušė namuose. Arno žiūrėjo pro ją, tarsi ji būtų iš stiklo... Kartą vakare ji pabandė užtverti jam kelią, bet jis velniškai gudriai ją apėjo, ir ji, pasijutusi įžeista, daugiau nebandė to daryti. Arno vėl tapo tolimas ir nepasiekiamas: ignoruodamas ją, jis Katrinai sukėlė ankstesnes abejones ir baimę.

Iš Mergelės sužinojusi, kad Arno gyvena Šv. Jurgio viešbutyje, kelis kartus ji ruošėsi nueiti ten ir pareikalauti iš jo pasiaiškinimo, bet kaskart ją apimdavo siaubas ir netikrumas: jis galėjo visų akivaizdoje išmesti ją į gatvę.

Anglų armijai pasitraukus, Katrina kartu su visais miestelėnais meldėsi ant pylimo po atviru dangumi. Ją buvo apėmusi neviltis: miestas išlaisvintas ir jai čia nėra ko toliau pasilikti. Reikia kažką daryti. Bet ką? Kur eiti, kad galėtų būti kartu su Arno? Žana dar nepasiekė tikslo. Katrina dažnai girdėjo ją kalbant, kad ji lydės Karolį VII į Reimsą, kur jis bus karūnuotas, o kapitonai ir Arno žygiuos su ja.

Šis žygis artėjo ir Katrina nežinojo, ką daryti.

Kai po mišių Žana grįžo namo pailsėti, Katrina atėjo į kambarį jai patarnauti. Matilda ir Margarita rūpinosi būsimos puotos reikalais, tad jos liko dviese, ir Katrina nutarė pasinaudoti proga. Padėdama Žanai nusiimti šarvus, ji nedrąsiai pasakė:

— Žana! Miestas dabar išlaisvintas ir tu jį greitai paliksi, kad įgyvendintum savo tikslą. Aš noriu eiti kartu su tavimi. Aš galiu viską daryti, rūpintis tavo rūbais ir būstu...

Žana pažvelgė į Katriną tyromis veriančiomis akimis. Ji nusišypsojo, papurtė galvą.

— Aš norėčiau, kad tu būtum su manimi, mieloji Katrina, bet vieta, kur ketinu eiti, tau netinkama. Esu kaimo mergina, pratusi prie sunkaus gyvenimo, o tu — kilminga dama, jautri ir trapi.

— Aš? Aš mergina iš liaudies, Žana. Visiškai tokia kaip tu! — suriko Katrina su pasididžiavimu ir iššūkiu.

— Taip, aš prisimenu, kalbėjai apie tai ir tu teisi, kad didžiuojiesi tuo. Tačiau yra kita medalio pusė. Katrina, tu per daug graži ir patraukli, kad galėtum gyventi armijoje. Mano kareiviai ne angelai, taip pat ir kapitonai. Tu gali pažadinti juose žemuosius instinktus, sukelti pavydą ir vaidus.

— Aš apsirengsiu vyriškais rūbais ir trumpai apsikirpsiu plaukus kaip tu.

— Tai nieko nepakeis. Tu vis tiek liksi moterimi, net ir su vienuolės abitu. Ne, Katrina, vyrų laukia sunkūs išbandymai ir aš turiu būti tikra, kad niekas nepakenks jų vienybei ir narsumui. Todėl būtų geriau, jeigu tu grįžtum į namus, kol karas nesibaigė.

— Grįžti namo? Į Burgundiją? — su siaubu paklausė Katrina. — Grįžti į ankstesnį, nuodėmingą gyvenimą? Žana, juk tu gerai žinai, koks buvo mano gyvenimas. Tu negali vėl išsiųsti manęs tenai. Tik ne tu!

Žana akimirką susimąstė. Katrina padavė Diunua dovanotą žaliai raudoną — Orleano miesto spalvų — liemenę. Žana draugiškai padėjo jai ant peties ranką.

— Tu teisi, — pasakė ji. — Jeigu jauti, kad sunku priešintis seniems įpročiams, geriau negrįžti. Tačiau kaip aš galėčiau tau padėti, Katrina? Išsiųsti į vienuolyną? Tavyje tiek daug gyvenimo žaismo, kad neverta galvoti apie tai.... Kodėl tau nenuvykus pas Jolandą?

— Bet aš jos nepažįstu.

— Tai neturi reikšmės, parašysiu jai laišką. Ten tu rasi pagalbą ir apsaugą ir sulauksi karo pabaigos... sulauksi grįžtant vyro, su kuriuo nori būti labiau negu su manimi.

Katrina buvo priblokšta, kad Žana taip lengvai atspėjo paslaptį. Ji bejėgiškai nusileido ant kėdės ir apskritomis akimis įsistebeilijo į Žaną.

— Kaip tu supratai? — paklausė ji.

— Tai nesunku, — šyptelėjo Žana. — Tavo akys viską pasako. Tačiau dabar atėjo kantraus laukimo metas, o vyrams išmušė didžiojo mūšio valanda, jie turi atlikti savo pareigą. Vyk pas karalienę ir melskis už mūsų kovos sėkmę.

Katrina suprato, jog nepakeis Žanos nusistatymo, ir nesistengė jos sustabdyti, kai toji susiruošė eiti. Matyt, tai buvo geriausias sprendimas. Brolis Etjenas tiek daug pasakojo apie Karolio VII uošvę, karalienę Jolandą, kad Katrinai atrodė, jog pažįsta ją daugelį metų. Tačiau svarbiausia buvo tai, kad ji galės būti su Arno draugais, jeigu negali būti su juo.

Kol merginos tvarkė kambarį, Katrina šiek tiek užtruko, norėdama joms padėti. Linksmybės vis garsiau aidėjo namuose. Katrina per plačiai atvertus langus galėjo matyti žinomus miestiečius ir jų išsipuošusias žmonas, skubančias prie Renjero vartų, kur jų laukė svetingasis Žanas Bušė. Katrina neturėjo jokio noro dalyvauti šventėje, nors ir žinojo, kad ten bus Arno. Ji mieliau būtų pabėgusi iš čia ir atsidūrusi tarp paprastų miestiečių, šokančių aikštėje, į kurią nešė vyno statines. Miesto vartai buvo plačiai atverti ir pirmą kartą po septynių mėnesių buvo galima laisvai vaikščioti po visas apylinkes. Katrina, pasakiusi vienai iš merginų, jog nori pasivaikščioti, spruko iš namų, skarele prisidengusi galvą. Ji patraukė bažnyčios link. Atrodė, kažkokia nematoma jėga stūmė ją prie Burgundijos vartų, pro kuriuos ji, išsekusi, bet sklidina vilčių, atvyko tą atmintiną vakarą. Jai norėjosi vėl juos pamatyti. Gatvėse buvo daug žmonių. Jie šūkčiojo vienas kitam, stengdamiesi įtraukti į linksmybes kareivius — škotus, gaskonus, ispanus ir prancūzus, — kurie išvadavo miestą.

Kai tolumoje pasirodė Burgundijos vartai, Katrina pamatė nesibaigiančia srove pro didžiulę akmeninę arką einančius vyrus, moteris, vaikus. Ji kurį laiką su šypsena stebėjo šią džiaugsmingą procesiją. Netikėtai jos žvilgsnis užkliudė keistą porą: per tiltą ėjo aukšta, tamsaus gymio moteris, apsirengusi sulopytomis drapanomis, suplyšusiu šaliku ant pečių, pasiramsčiuodama stora lazda, ir neaukštas vienuolis palaikiais drabužiais. Tai buvo Sara ir brolis Etjenas.

Begalinio džiaugsmo banga užliejo Katriną, ir ji kiek įkabindama pasileido prie jų. Šaukdama ir juokdamasi ji puolė į Saros glėbį.

Šeštas skyrius

Karalienės Jolandos gobelenas

Penktadienį, gegužės 13 dieną, Katrina, Sara ir brolis Etjenas pasiekė Lošą, kur gyveno karalienė Jolanda, Karolio VII uošvė. Auštant jie paliko Orleaną, lydimi raudančių namiškių ir pažadų vėl susitikti. Sara ir vienuolis be didelių pastangų įgijo ponios Matildos simpatijas. Ji atvirai išsakė savo susižavėjimą šia keistai atrodančia pora, kurią, ko gero, siejo tik viena — prieraišumas Katrinai. Pačiai Katrinai susitikimas su Sara buvo dangaus

palankumo įrodymas. Kai jos senoji draugė buvo šalia, jai nieko blogo negalėjo atsitikti.

Čigonė ir vienuolis atvyko į Orleaną gerokai apdriskę. Jų kelionė iš Kulanžo buvo tokia pat pavojinga, kaip ir Katrinos, tik su vienintele išimtimi — juos lydėjo geras oras. Tačiau jiems buvo maloniausia prisiminti, kaip jiems pavyko paspnikti nuo Fortepiso.

— Mums pavyko du kartus, — pasakojo Sara namiškiams. — Kai Fortepisas sėkmingai pavogė pono de Kursono ožkas, kiekvieną naktį tarp abiejų stovyklų jodinėjo raiteliai. Kasnakt pradingdavo tai Fortepiso arklys, tai pono de Kursono vištos. Šie susidūrimai baigėsi tikru mūšiu, kuriame de Kursonas patyrė visišką pralaimėjimą. Kitą dieną Fortepisui pavyko apiplėšti Oksero pirklius, grįžtančius su gausybe prekių iš Ženevos. Džiaugdamasis savo sėkme, Fortepisas įsakė iškelti didžiulę puotą, tikriau masines išgertuves, nes paryčiais visa gauja su pačiu vadeiva buvo nusigėrę iki sąmonės netekimo. Niekam neatėjo į galvą mintis nuleisti vartų grotas, pakelti tiltą ir išstatyti sargybą bokštuose. Žinoma, mes su broliu Etjenu tuo pasinaudojome. Nesutikę nė gyvos dvasios, palikome miestą. Mes netgi sugebėjome pavogti arklius, taip tikėdamiesi palengvinti kelionę į Orleaną. Tačiau mums nepavyko, nes kai miegojome apleistoje abatijoje, arklius pavogė. Todėl kelionę teko baigti pėsčiomis.

— Aš galėjau keliauti ir pėsčias, — tyliai pridūrė brolis Etjenas. — Tiek esu nuėjęs per savo gyvenimą, tačiau Sara prie to nepratusi!

Nors ponia Matilda nuoširdžiai prašė keliautojus jaustis kaip namuose, Sarą jaudino Žanos buvimas. Pirmą kartą išvydusi Mergelę, ji prarado žadą. Drebėdama, plačiai atvertomis akimis, negalėdama ištarti nė žodžio, ji puolė ant kelių. Kai pagaliau Katrina įkalbėjo ją atsikelti, ji visa drebėjo.

— Dievo mano! Kas atsitiko? — susirūpinusi paklausė Katrina. — Tu mane labai išgąsdinai.

Sara atrodė lyg pabudusi iš miego. Blausiomis akimis ji pažvelgė į Katriną.

— Išgąsdinau? — tyliai pakartojo ji. — Tau, Katrina, reikia baimintis dėl jos. Vieną akimirką aš išvydau ant Mergelės galvos tokį didelį kančių ir šlovės vainiką, kad apstulbau.

— Ką tu išvydai? Pasakyk man!

Sara liūdnai palingavo galvą.

— Spindintį vainiką ir liepsnas — didelius, raudonus liepsnos liežuvius. Tačiau galėjau ir suklysti, aš taip pavargau...

Katrina mėgino pasijuokti iš keisto Saros regėjimo, įtikinėdama save, kad nuovargis sukėlė jai haliucinacijas. Tačiau vis tiek ji labai susijaudino ir sutikusi Žaną pasakė lydinčiam ją Ksantrajui:

— Jūs turite ją saugoti, pone. Ji bus pirmoji.

Rudaplaukis kapitonas nusišypsojo su įprastu pasitikėjimu.

— Nesibaiminkite, nuostabioji Katrina. Niekas, juo labiau anglai, neišplėš jos iš lydinčiųjų būrio.

Tačiau Katrinai buvo neramu. Niūri nuojauta lydėjo visą kelionę ir ištirpo tik išvydus horizonte smailius Lošo bokštus. Ji žinojo, kad Žana greitai vyks tenai, o su ja kartu ir Arno. Katrina nesiliovė galvoti apie jį.

Važiuodama per karališkuosius vartus, ji pamatė, kaip brolis Etjenas šiek tiek pristabdė savo mulą ir kažką šnipštelėjo išbėgusiam sargybos seržantui, paskui su šypsena išsitiesė balne ir rankos mostu pakvietė savo palydovus.

— Karalienė mūsų laukia, — pasakė jis, pradėdamas kilti į kalvą. — Pirmyn!

— Kaip ji gali mūsų laukti? — su nuostaba šūktelėjo Katrina. — Argi jūs perspėjote ją dėl mūsų atvykimo?

— Aš pasiunčiau žmogų iš Orleano, — ramiai atsakė mažasis vienuolis. — Taigi jos didenybė apie jus žino ir pasitiks, suprasdama jūsų misijos svarbą.

Kai Katrina lenkėsi Jolandai Anžujietei, ji pajuto seniai nepatirtą jaudulį. Moteris, kurią vadino "keturių karalysčių karaliene", ką tik buvo atšventusi savo penkiasdešimtmetį, tačiau niekas nebūtų galėjęs to atspėti. Ji buvo aukšta ir liesa, liekna kaip kardo ašmenys. Jos nepriekaištingo kūno grožio nesunaikino laikas. Didingumas spinduliavo iš elegantiškos Jolandos laikysenos, tamsių akių žvilgsnio, gražių rankų ir griežtų lūpų linijos.

Tik veržli energija, narsa ir aštrus protas liko iš kalnų mergaitės Violantos Aragonietės, išaugusios narsiojoje Saragosoje, Violantos, kuri vieną 1400 m. gruodžio rytą su gražuoliu hercogu Liudviku Anžujiečiu atsiklaupė šv.Trofino bažnyčioje. Tačiau visais kitais atžvilgiais nuo kojų iki galvos ji buvo prancūzė, viena protingiausių ir didingiausių prancūzių. Būdama 37 metų ji tapo našle. Kankinama liūdesio, ji ryžtingai atsisakė meilės ir kitų moters egzistencijos malonumų ir tapo buvusio valdovo išdraskytos, išparduotos karalystės angelu sargu. Izabelė Bavarietė nekentė Jolandos dėl to, kad ji, pagal Juvenalijaus Ursinskio aprašymą, buvo "visų žavingiausia šalies moteris", kad ši patraukli moteris ją pergudravo. Būtent Jolanda nutarė apvesdinti mažametį princą Karolį su savo dukra Marija. Kai mažasis princas, kurį atstūmė tikroji motina, tapo Prancūzijos princu, būtent Jolanda

atsisakė jį išsiųsti suglumusiai karalienei. Izabelė niekada neužmirš laiško, kurį ta proga parašė Jolanda.

"Moteriai, turinčiai meilužį, nereikia vaiko. Aš jį išauginau ir išmaitinau ne tam, kad jis būtų numarintas, kaip jo broliai, ar išvestas iš proto, kaip jo tėvas. Arba paverstas anglu, kaip jūs. Jis liks su manimi! Jeigu išdrįsite, ateikite ir pasiimkite!"

Izabelė taip ir neišdrįso to padaryti. Jolanda daugelį metų, kovodama labai nepalankiomis aplinkybėmis, stengėsi išsaugoti karalystę nuo žūties. Būtent ji, išgirdusi iš savo sūnaus, hercogo Renė de Bara, kad pas jį lankosi keista kaimietė mergina iš Doremi, atvėrė Žanai kelią ir pasirūpino, kad ją pripažintų rūmuose.

Katrina visa tai sužinojo iš brolio Etjeno, kuris daugelį metų buvo slaptas karalienės agentas.

Atsidūrusi prieš karalienę ir turėdama galimybę įvertinti, kokia didinga ir kilniaširdė moteris yra Jolanda, Katrina iš nusižeminimo ir pagarbos nedrįso net atsikvėpti. Kojos drebėjo. Darydama gilų reveransą, ji suklupo ant spindinčio balto marmuro grindų. Toks nuolankumas patiko Jolandai. Nusišypsojusi ir atidėjusi į šalį audžiamą gobeleną, ji priėjo prie Katrinos, norėdama ją pakelti.

— Daug laiko praėjo nuo tos dienos, kai pirmą kartą iš brolio Etjeno išgirdau apie jus, ponia de Brazi. Žinau, kokia ištikima ir prieraiši draugė jūs buvote vargšei Odetai de Šandiver. Odeta niekada nebūtų mirusi tokiomis baisiomis aplinkybėmis, nes jūs, būdama dar baisesnėje situacijoje, negalėjote jai padėti. Žinau, kad jūsų širdis visada buvo su mumis. Jūs patyrėte siaubingų išbandymų, ir štai jūs čia. Sveika atvykusi!

Karalienės kontraltui lengvas ispaniškas akcentas teikė žavesio. Katrina, su pagarba pabučiavusi Jolandos ranką ir padėkojusi už svetingumą, patikino, kad nuo šiol jos vienintelis noras — visomis išgalėmis tarnauti karalienei.

— Karalienei visada reikia ištikimų freilinų, — pasakė Jolanda, — o rūmams — žavingų moterų. Jūs, mano brangioji, būsite viena iš mano rūmų damų. Aš liepsiu kancleriui parengti įsakymą dėl jūsų paskyrimo. Jums padės ponia de Gokūr, kuri prižiūrės, kad jūs būtumėte viskuo aprūpinta. O dabar aš noriu pakalbėti su broliu Etjenu dviese.

Ponia de Gokūr, kaip kilminga dama, buvo per daug drovi. Atrodė, jog ji gyvena nuolat kažko baimindamasi, o labiausiai — savo vyro. Beveik vienmetė su karaliene Jolanda, ji buvo mažytė ir tyli, savo judrumu priminė pelę. Kartkartėmis nugalėjusi savo drovumą, ji stebindavo gausybe gudrių

patarimų. Rūmus ji žinojo kaip savo penkis pirštus. Jai nebuvo lygių tvarkant rūmų ūkį.

Katrina ir Sara netrukus buvo apgyvendintos namuose su tarnais miesto centre, gavo drabužių, kurių joms ypač reikėjo. Ponia de Gokūr buvo tokia rūpestinga, kad tą patį vakarą naujai iškepta freilina gavo maišelį aukso. Tuo pat metu pasiuntinys sėdo į balną su Katrinos laišku Ermengardai Šatovilen. Laiške Katrina prašė draugės, kuriai buvo patikėjusi visas savo brangenybes ir didžiąją dalį turto, visa tai atsiųsti jai arba, jeigu pageidaus, pačiai atvežti.

Katrinos namas buvo nedidelis — iš viso keturi kambariai, — tačiau suremontuotas ir atrodė labai simpatiškai. Jis priklausė buvusiam pilies komendantui, kuris po žmonos mirties iš čia išsikėlė. Dabar namas buvo skirtas svečiams. Katrinai atrodė, kad tai idealus namas. Jis stovėjo pusiaukelėje tarp šv.Urso bažnyčios ir didelio pagrindinio bokšto, saugančio pietinę miesto pusę. Pro langus kiek akys užmatė plytėjo Endro slėnis. Sarai nusileidus į virtuvę rūpintis pietumis, Katrina neskubėdama ėmė ruoštis ponios de Gokūr, pažadėjusios užsukti dar kartą vakare, priėmimui.

Ji pasirodė po Angelų*, kaip visada skubanti ir nerimaujanti, tačiau šį kartą ne viena. Ją lydėjo nuostabi, skoningai ir prabangiai apsirengusi būtybė. Katrina pagalvojo, jog iki šiol nėra mačiusi gražesnės rudaplaukės moters. Ji vilkėjo žalią, auksu siuvinėtą suknelę, kurios spalva paryškino rudas akis, puikią veido odą ir raudonas jausmingas lūpas, o gili iškirptė apnuogino gražią nugarą. Jos plaukai, spindintys tamsiomis liepsnomis, buvo beveik paslėpti po keistos formos galvos apdangalu. Ji turėjo gerokai pasilenkti, norėdama praeiti pro duris. Veidas, lygus ir pilnas, gausiai nurausvintas, trikampe forma šiek tiek priminė katę. Katrinai atėjo į galvą keista mintis: ši dama ir ponia de Gokūr sudaro keistą porą — katė ir pelė.

Rudaplaukė gražuolė apkabino Katriną ir, švelniai glamonėdama, rodė savo beribį džiaugsmą:

— Mano brangioji! Kaip malonu jus čia matyti. Po šitiek mėnesių niekas nežinojo, kas su jumis atsitiko. Mes su vyru taip dėl jūsų jaudinomės. Ir, sako, hercogas Pilypas taip pat labai nusiminęs.

Katrina susiraukė. Pilypas buvo tas žmogus, apie kurį ji mažiausiai norėjo kalbėti būdama Loše. Ponia de Gokūr, apsipylusi raudoniu, puolė jai padėti.

— Taip, iš tiesų, ponia de la Tremuj ir mūsų vyriausiasis hofmeisteris dažnai prisimindavo jus.

---

* Katalikų malda ir varpų skambesys, pranešantis apie šios maldos skaitymą.

— Na, žinoma! Dingo Burgundijos rožė, Briugės karalienė! Visuose kultūringuose Europos rūmuose buvo kalbama apie jus.

Nuostabioji ponia de la Tremuj, griuvusi į aukštą krėslą, ėmė taukšti niekus. Katrina susitvardžiusi su mandagia šypsena ėmė apžiūrinėti ją atidžiau.

Su storuliu Žoržu de Tremuju Katrina buvo susitikusi Pilypo rūmuose, tačiau jo žmoną matė pirmą kartą. Nors, žinoma, apie ją ir anksčiau buvo girdėjusi, kaip apie labai blogą vardą turinčią damą. Jos gyvenimo istorija buvo panaši į romaną.

Susituokusi su galingu Burgundijos aristokratu Jugu de Šalonu, ji greitai liko našlė. Jos grožiu susiviliojo paslaptingasis Pjeras de Žijakas. Tuo metu jis buvo Karolio VII favoritas, apie kurį buvo kalbama, jog jis pardavęs savo dešiniąją ranką velniui. Dėl meilės nuostabiajai Katrinai Žijakas numarino savo pirmąją žmoną Žaną de Naijak. Tai jis padarė šlykščiausiu būdu: privertęs išgerti nuodų, pririšo nelaimingą moterį prie arklio ir paleido jį šuoliais. Palaidojęs žmoną, jis grįžo, tikėdamasis vesti savo garbinamąją. Tačiau jis neįvertino Tremujo, kuris taip pat siekė turtingos našlės rankos ir kuris nenurimo tol, kol Žijakas buvo apkaltintas išdavyste. Vieną naktį karalienės Jolandos įsakymu jis buvo suimtas ir teismo sprendimu odiniame maiše įmestas į upę. Po trijų savaičių Katrina ištekėjo už la Tremujo.

Ši pora gyveno palaidą gyvenimą. Vyras buvo baisus garbėtroška ir tironas. Žmona pasižymėjo ugningu temperamentu. Papildydami vienas kitą, jie buvo savotiška, keliančia baimę pora.

Katrina iki pat ponios de Tremuj vizito pabaigos stengėsi būti mandagi ir santūri. Ji ėmė suprasti, kad įeiti į Karolio VII rūmus bus taip pat nelengva kaip ir į Pilypo Burgundiečio, o gal net ir sunkiau. Šį kartą jai nepadės nei mylintis valdovas, nei ištikima Ermengardos de Šatovilen draugystė. Nutarusi būti labai atsargi, Katrina vis dėlto priėmė viešnios kvietimą.

— Rytoj jus pristatysiu karaliui. Taip, taip, aš reikalauju. Paskolinsiu jums tinkamą suknelę, nes jūs neturėsite laiko sutvarkyti savo tualeto.

Katrina mandagiai jai padėkojo. Palinkėjusios gerai išsimiegoti, abi lankytojos išėjo. Ponia de Gokūr, atrodo, skubėjo išeiti, todėl Katrina nesistengė jos sulaikyti.

— Tavim dėta, — pasakė Sara, — aš pasisaugočiau rudaplaukės gražuolės. Ji šypsosi, meiliai kalba, bet jos akys šaltos. Jeigu ji negaus iš tavęs ko nori, taps didžiausiu tavo priešu.

— Kaip tau atrodo, ko ji nori iš manęs?

— Nežinau, mes ką tik atvykome. Tačiau aš pasistengsiu kuo daugiau sužinoti apie ponią Tremuj.

Katrina nusirengdama atsisuko į ją:

— Aš norėčiau, kad tu sužinotum kai ką svarbesnio: kur apsistojo kapitonas Monsalvi?

Sara iš karto atsakė:

— Kai jis budi pas karalių, gyvena mieste prie Kordelio vartų turtingo odininko namuose, kur virš durų išpjaustyta šv.Krepeno figūra.

Kadangi Katrina, pravėrusi iš nuostabos burną, įsistebeilijo į ją, čigonė juokdamasi tęsė:

— Išklausinėjau tarnų, nes pamaniau, kad tu norėsi tai sužinoti.

Nuraudusi Katrina ėmė vilktis korsetą, bet Sara ryžtingai išplėšė jį jai iš rankų.

— Šį vakarą tu tenai neisi. Jis grįš tik rytoj, kartu su karaliumi. Tau nebūtina klajoti gatvėmis, kad pamatytum uždarytas duris. Dabar gulk, aš atnešiu tau lengvą vakarienę. Rytoj tu turi atrodyti pailsėjusi ir graži.

Patvirtindama savo žodžius, Sara akimirksniu nurengė savo ponią, apvilko ją ilgais naktiniais marškiniais ir kaip penkiolikmetę mokinukę be ceremonijų paguldė į lovą. Paskui įsirėmusi rankomis į klubus ir įžūliai šypsodamasi, Sara atsistojo priešais ją ir pasakė:

— Reikia pamiršti čigoniškus įpročiais, mano brangioji. Tu vėl tapai dama, tikra dama, ir nuolat turėtum prisiminti karalienę, kuriai vargu ar patiktų, jeigu jos freilinos sutemus slampinėtų gatvėmis.

Suknelė, kurią kitą rytą atsiuntė ponia de la Tremuj, buvo nuostabiai graži. Katrina liesdama ją juto malonų virpulį: ji jau seniai nelaikė rankose tikro Milano brokato. Ir nors spalvos — auksiniame fone mėlyni ir avietiniai paukščiai — jai nepatiko ir atrodė per ryškūs, tačiau suknelė buvo prabangi ir iškilminga.

— Kaip aš tau patinku? — paklausė ji Saros. — Ar tau neatrodo, kad esu panaši į dažyklos durų iškabą.

Sara, tiriamai nužvelgusi ją, pakratė galvą.

— Tau viskas tinka. Suknelė labai ryški, bet simpatiška.

Katrina dėl visa ko plisuotu batistiniu įdėklu pridengė iškirptę, kuri buvo tokia gili, kad bet kuriuo momentu galėjo apsinuoginti krūtys. Vidinė nuojauta sakė jai, kad karalienei tai nepatiktų.

Grožėjimąsi veidrodyje nutraukė trimito garsai. Katrina paskubomis, bet kaip pritvirtinusi tokios pat spalvos kaip suknelė galvos apdangalą, puolė prie durų.

— Aš girdžiu procesijos garsus, — šūktelėjo ji Sarai, — tuojau pat privalau eiti į rūmus.

Didėjantis triukšmas skelbė apie karaliaus, Žanos ir didžiulio eskorto atvykimą. Katrina prisijungė prie karaliaus damų, kai pirmieji heroldai pravažiavo Karališkuosius vartus. Ji priėjo prie ponios de Gokūr ir atsistojo greta. Katrina negalėjo nepastebėti šiek tiek susirūpinusio karalienės veido, kitų damų šnabždesio ir baltai auksiniu atlasu apsirengusios ponios la Tremuj šypsenos. Ilgalaikė pažintis su rūmų gyvenimu išmokė Katriną išlikti ramia ir pasitikinčia. Spindinti procesija priartėjo, ir Katrina visa kita užmiršo. Ji pamatė Žaną ir karalių, jojančius greta. Tačiau jos dėmesį prikaustė juodi šarvai ir šalmas, apkaišytas vanago plunksnomis. Vien šis vaizdas privertė jos širdį suspurdėti. Arno priklausė Žanos svitai. Jis jojo už jos. Greta Katrina pamatė Ksantrajų, La Girą ir Žaną d'Oloną.

Karalius visai nesudomino Katrinos. Ji netgi juo šiek tiek nusivylė. Jis buvo liesas, blyškaus ir didelio veido, ilga nosimi ir bespalvėmis iššokusiomis akimis. Atrodė, kad jį slegia nuolatinis nepasitenkinimas. Gerokai laisvi aksomo drabužiai ir plačiabrylė skrybėlė darė jį panašų į vyskupą. Už jo važiavo ekstravagantiškai apsirengęs didikas, kurio galvos apdangalas šiek tiek priminė turbaną. Iš pradžių Katrina pamanė, kad jis musulmonas. Dėl juodos barzdos, plataus veido, gestų ir pabrėžtinai demonstruojamo kilmingumo jis panėšėjo į sultoną. Tačiau išvydusi, kaip ponia de Tremuj puolė jam į glėbį, suprato, kad tai tikriausiai jos valdovas, Žoržas de la Tremujis. Nuo to laiko, kai Katrina matė jį Pilypo rūmuose, jis buvo gerokai išstorėjęs, todėl sunku buvo jį pažinti. Kartu jis atrodė dar labiau pasitikintis savimi. Šilkaplaukis katinas visiškai tiko gražiai rudaplaukei katei.

Kai susirinkusieji įėjo į rūmus, kur buvo paruošta šalta užkanda, Katrina netikėtai pajuto, kaip kažkieno ranka patraukė ją atgal. Atsisukusi ji pamatė piktą Arno veidą.

— Iš kur tu ją paėmei? — rodydamas į suknelę, šiurkščiai paklausė jis, užmiršęs pasisveikinti.

— Koks tavo reikalas? — atrėžė ji. — Dabar, kai tau vadovauja moteris, pradėjai kreipti dėmesį į drabužius? — Ir su įžūlia šypsena pridūrė: — Tik jau nesakyk man, kad Žanos svita visą laiką tik ir kalba apie madas.

Arno patraukė pečiais ir nuraudo.

— Manęs nedomina tavo samprotavimai. Atsakyk man, iš kur paėmei tą suknelę?

Katrinai norėjosi pasiųsti jį po velnių, tačiau agresyviame kapitono tone buvo kažkas tokio, kas neleido prieštarauti.

— Šįryt ją man atsiuntė ponia Tremuj, kad deramai atrodyčiau karaliaus sutikimo ceremonijoje. Aš turiu tik kasdieninių drabužių.

— Kurie tau šimtą kartų geriau tiktų. Visi rūmai žino: ponia de Tremuj šią suknelę vilkėjo ne kartą. Apsivilkti ją, tai tas pats, kaip viešai įsirašyti į jos šalininkes. Garbės žodis, ant tavęs paprasčiausia livrėja. Ką apie tai mano karalienė Jolanda? Ar tu nežinojai, kad de Tremujis mirtinas jos priešas? Ir kad visi, kurie linki karaliui gero, trokšta tik vieno: kad už visus karaliui duotus kvailus patarimus jis paspringtų savo riebalais. Jis — didžiausias Žanos priešas. Tu visiškai susikompromitavai.

Katrina apsipylė karštu raudoniu, negalėdama sau atleisti, kad leidosi apgaunama.

— Aš nieko apie tai nežinojau, — nuoširdžiai tarė ji. — Juk vakar atvykau ir nieko nežinau apie šituos rūmus.

— Ką gi, tu greitai suprasi, kad jie niekuo nesiskiria nuo tavo didžiojo draugo Pilypo rūmų. Tos pačios intrigos, melas, grobuoniškumas ir aštrūs nagai aksominėse pirštinaitėse. Eik ir nusivilk šią suknelę, jeigu nori išsaugoti Jolandos pagarbą.

Jis pasisuko, norėdamas eiti paskui Ksantrajų, bet Katrina, droviai padėjusi ranką ant peties, jį sustabdė.

— Arno, — tyliai pasakė ji, žiūrėdama plačiai atvertomis akimis, kuriose švietė švelnumas. — Tu vienintelis, kurio pagarbos man reikia. Tu iš tiesų nusprendei visą gyvenimą manęs nekęsti?

Pirmą kartą su Katrina Arno liko ramus, tik šiek tiek nusisuko, galbūt tikėdamasis išvengti meilių, maldaujančių akių kerų. Paskui atsargiai nuėmė jos ranką.

— Aš net nežinau — myliu ar nekenčiu tavęs, Katrina. Kaip tu gali kalbėti su manimi apie pagarbą?

Kurį laiką Katrina žiūrėjo, kaip jis dingo karaliaus apartamentuose. Jo visada tvirtas žingsnis šį sykį atrodė neužtikrintas. Sklidina ryžto daryti tik tai, kas patinka Arno, ji strimgalviais nulėkė namo ir nusiplėšė suknelę.

— Namuose austa suknelė būtų geresnė už šitą akį rėžiantį apdarą, — piktai suriko ji Sarai, mesdama drabužį. — Išsiųsk ją atgal ir nesugalvok dėkoti jiems...

Susitvarkiusi Katrina grįžo į rūmus. Pamačiusi ją, karalienė apdovanojo ilgu pritariamu žvilgsniu.

— Jūs persivilkote suknelę, ponia de Brazi? — paklausė ji meiliai.

— Taip, valdove, — atsakė Katrina, darydama gilų reveransą. — Prašau atleisti už savavališką išėjimą, bet... man nepatiko suknelė, kurią buvau apsivilkusi! Liepiau ją grąžinti savininkei.

Jolanda ištiesė jai ranką ir tyliai pridūrė:

— Man ji irgi nepatiko. Ačiū, kad persirengėte. Dabar eime į bažnyčią, kur mūsų laukia Žana.

Kai damos išsirikiavo lydėti karalienę, Katrina pagavo grėsmingą ponios de la Tremuj žvilgsnį. Tačiau ji norėjo patikti tik Arno ir visiškai negalvojo, kokių naujų priešų įsigijo.

Tą patį vakarą karaliaus apartamentuose vyko didelė puota. Nors buvo pakviesti visi rūmai, Katrinai buvo leista pasilikti namuose. Atvykėlės statusas, taip pat drabužių stygius laikinai leido jai nedalyvauti rūmų gyvenime. Svarbiausia priežastis buvo ta, kad Arno atsisakė dalyvauti iškilmėse. Mergelė taip pat grįžo į savo butą miesto seniūno namuose. Seniūno žmona garsėjo nepriekaištinga reputacija. Arno stengėsi įtikti merginai, kurią dabar laikė savo globėja.

Tačiau Katrina negalėjo ramiai sėdėti namuose. Naktis buvo sklidina rūmų linksmybių garsų: aidėjo šūksmai, violos muzika, moterų juokas, tačiau nė vienas iš tų garsų nerado atgarsio jos širdyje. Ji stovėjo prie lango ir žiūrėjo, kaip kyla mėnulis virš spindinčių Lošo stogų. Visi rūmų langai ryškiai švietė, bet miegantis miestas buvo tylus, tik pelėda retsykiais suūbaudavo migloje... Katrina žvelgė į Kordelio vartų bokštus. Atrodė, lyg koks magnetas ten ją traukė. Naktis buvo šilta. Ji negalėjo užmigti. Ji žinojo viską apie karštus ginčus dėl Karolio karūnavimo, vykusius iš vienos pusės tarp Žanos ir Jolandos, iš kitos pusės — de Tremujo, kanclerio Renjo de Šartro, Reimso arkivyskupo. Žana ir karalienė buvo už tai, kad reikia veikti energingai ir užimti Reimso miestą. Karaliaus šalininkai tvirtino apie žygio pavojus per vietovę, kuri vis dar buvo užimta priešų. Jeigu Žana nugalėjo, vadinasi, Arno vėl greitai išvyks. Todėl nėra prasmės veltui švaistyti brangaus laiko.

Nė žodžio nepasakiusi Sarai, miegojusiai kampe, Katrina užsimetė skraistę ir išėjo. Artėdama prie Karališkųjų vartų, o iš ten į prekybinę miesto dalį, Katrina negalvojo, ką pasakys Arno. Jos širdis reikiamu momentu pakuždės žodžius. Ji iki skausmo norėjo jį vėl pamatyti.

Gatvelės ir skersgatviai, ypač leidžiantis prie Karališkųjų ir Kordelio vartų, buvo visiškai tuščios. Iki čia atsklisdavo linksmybių garsai. Katrina bėgte bėgo žemyn kalva, vedančia prie namo su šv.Krepeno figūra virš durų. Odininko namas, kur gyveno Arno, stovėjo prie masyvaus kvadratinio

bokšto su vartais. Neryški šviesa, sklindanti iš apskritos arkos, rodė, kad čia yra sargyba. Toliau tekėjo upė.

Aplinkui buvo tylu, tačiau už vartų linksmintasi ne mažiau negu rūmuose. Katrina praeidama stengėsi nepatekti į nuo langų sklindantį šviesos srautą. Pasitraukusi į bokšto šešėlį, ji bandė įsivaizduoti, kas dabar vyksta Arno namuose. Viename iš antro aukšto langų sklido silpna šviesa, prie kurios Katriną labai traukė. Prisėlinusi prie durų, kur blizgėjo bronzinis žiedas, naudojamas kaip durų plaktukas; truktelėjusi jį, greitai vėl atšlijo ir prisiglaudė prie sienos. Už durų pasigirdo žmonių balsai. Akimirksniu durys prasivėrė. Sušlamėjo šilkas ir moteriškas balsas sušnibždėjo:

— Aš ateisiu rytoj, nesijaudinkite...

Kitas balsas neaiškiai ištarė kelis žodžius, kurių Katrina nesuprato. Žvakės šviesa apšvietė aukštos elegantiškos moters, apsisiautusios purpurinio šilko skraistę, siluetą. Smalsumas nugalėjo, ir Katrina ištiesė kaklą, norėdama pamatyti moters veidą. Viršutinę veido dalį slėpė tos pačios kaip skraistė medžiagos kaukė. Tačiau tuo metu šiek tiek nuslinkęs gobtuvas atidengė rusvas garbanas ir jausmingas lūpas. Tai buvo Katrina de la Tremuj.

Užgniaužusi piktą šūksnį, Katrina vėl pasislėpė šešėlyje, stengdamasi nuraminti besidaužančią širdį. Ją pervėrė aštrus, neapsakomas skausmas, kokio iki šiol nebuvo patyrusi. Ji pirmą kartą pajuto baisų pavydą.

Kai Katrina vėl sujudėjo, ponia de la Tremuj jau buvo pradingusi tamsioje gatvėje. Lyg žaibas ją pervėrė žiauri tiesa. Štai kodėl Arno nėjo į karališkąją puotą! Kadangi ponas de Tremujis privalėjo būti su Karoliu VII, Arno priėmė meilužę nieko nebijodamas. Tik dabar Katrina suprato jo įniršį, pamačius ją su meilužės suknele. Jam rūpėjo, kad žaviosios Tremuj drabužių nenešiotų kitos moterys.

Name, prie kurio ji stovėjo, buvo tylu. Lange užgeso šviesa. Triukšmas, sklindantis iš pakelės smuklės, vis didėjo. Pagal garsus galėjai suprasti, kad keli kareiviai su savo damomis švenčia Orleano pergalę. Šiuo metu Katrinai niekas neturėjo reikšmės. Nusprendusi, kad jai nėra ko bijoti ir pamiršusi atsargumą, ji žengė iš savo priedangos į gatvę. Smilkiniuose tvinksėjo kraujas, sukosi galva. Katrinai norėjosi tik vieno: greičiau grįžti į namus ir, pasidėjus galvą ant Saros kelių, gerai išsiverkti. Rytoj pat ji paprašys Jolandos leidimo išvykti pas Ermengardą. Gyvenimas Loše daugiau nieko jai nežadėjo.

Ji žengė kelis žingsnius ir atsidūrė gatvės viduryje. Tuo pat metu atsidarė smuklės durys ir pasirodė du susikibę girti kareiviai. Tačiau nors ir apspangę, jie atkreipė dėmesį į moterį.

— Mmm... mergaite! — suriko vienas iš jų, sugriebė Katriną per liemenį ir nutraukė gobtuvą. — Na... ir gražuolė! Žiūrėk, Flambarai.

Antrasis kareivis išleido neaiškų garsą, kuris turėjo reikšti susižavėjimą. Šis vaikinas, matyt, nemėgo veltui gaišti laiko. Apkabinęs Katriną abiem rankomis, stengėsi ją pabučiuoti. Nuo vyno tvaiko jai vos nepasidarė bloga. Iš nevilties ji garsiai sušuko:

— Arno!.. Gelbėk!

Užpuolikai akimirksniu nusiramino. Katrina norėjo sušukti dar kartą, bet prasivėrė vienas iš namo langų ir iš jo iššoko juoda figūra su kardu rankoje. Kova buvo trumpa. Po dviejų Arno de Monsalvi kirčių kareiviai pabėgo. Bematant išblaivėję, girtuokliai dingo prie pilies sienų. Patraukęs pečiais, Arno įkišo kardą į makštį ir priėjo prie Katrinos, kuri iš baimės beveik netekusi sąmonės stovėjo prie namo sienos. Mėnulis apšvietė jos išblyškusį veidą.

— Man pasirodė, kad pažinau tavo balsą, — ramiai pasakė kapitonas. — Ar negalėtum paaiškinti, ką čia naktį veiki?

Katrina greičiau būtų numirusi nei prisipažinusi, kad norėjo jį pamatyti.

— Vaikštinėju, — atrėžė ji, tačiau nelabai tvirtai. — Turbūt tai neuždrausta? Aš... norėjau pamatyti Žaną.

— Iš tikrųjų? Čia? Negi tau niekas nesakė, kad ji gyvena kitame miesto gale? Be to, kodėl tu ne puotoje pas karalių?

— Kodėl ten turėčiau būti, jeigu ten nėra tavęs? Tiesa, tu turi pasiteisinimą, kodėl nedalyvauji.

Ji prikando lūpą pajutusi, kad pasakė per daug. Tačiau trauktis atgal jau buvo per vėlu. Ji pamatė, kaip sublizgėjo tamsoje jaunojo vyro dantys, ir išgirdo jo juoką.

— Pasiteisinimą? Norėčiau žinoti — kokį?

Jo šiek tiek pašiepiamas tonas įsiutino Katriną. Ji užmiršo savo gerus ketinimus.

— Rudplaukis pasiteisinimas, — atrėžė ji. — Ir nebandyk meluoti, Arno de Monsalvi. Aš mačiau, kaip prieš kelias minutes šitas pasiteisinimas išėjo iš tavo namų. Ir supratau, kodėl tau nepatiko suknelė, gauta iš ponios de Tre,..

Arno ranka, šiurkščiai užspaudusi burną, ne tik neleido jai kalbėti, bet ir kvėpuoti.

— Prašau be vardų! Tai visada pavojinga! Eime, aš palydėsiu tave į namus.

Jis traukė ją paskui save, tačiau Katrina ryžtingai išsivadavo iš jo rankų.

— Aš esu laisva ir galiu daryti ką noriu. Nereikia manęs lydėti. Nesijaudink dėl manęs ir grįžk pas savo meilužes.

— Meilužes, meilužes? Tai tikrai juokinga! Aš juk negaliu nieko padaryti, kai moteris pati ieško progos pakibti ant kaklo. Ji norėjo papirkti mano tarnus, kad jie įleistų į namus.

— Nori įtikinti mane, kad ji ne tavo meilužė?

— Žinoma, ne. Kuo tu mane laikai? Manai, kad esu vyras, kuris gali tenkintis trupiniais nuo svetimo stalo? Tu turėtum suprasti, kad tokia moteris nieko negali tikėtis iš manęs. O dabar eime!

Katrina su nepasitikėjimu pažvelgė į aukštą, juodą figūrą. Jai norėjosi tikėti juo, tačiau akyse stovėjo moters su purpurine skraiste vaizdas.

— Prisiek man, kad nemyli jos, — pasakė ji vaikiškai, kaip mažutė mergaitė. Kapitonas nenoromis nusijuokė.

— Man atrodo, kad mano asmeniniai reikalai tau neturėtų rūpėti. Tačiau dėl šventos ramybės aš atsakysiu. Prisiekiu, aš jos nemyliu.

— Tai ką tu myli?

Atsakymas, nuskambėjęs po nedidelės pauzės, buvo trumpas:

— Nieko! Ir užteks apie tai!

Jie neskubėdami ėjo kalva prie vartų, vedančių į karališkąjį miestą. Abu buvo paskendę savo mintyse. Tačiau Katrinai norėjosi kuo greičiau nutraukti tylą. Nuo to, kad jis buvo taip arti ir kartu taip toli, jos meilė dar labiau įsiliepsnojo. Sukaupusi visą savo drąsą, ji sušnibždėjo:

— Kada tu suprasi, Arno, kad aš tave myliu? Kad aš niekada nieko daugiau nemylėjau? Argi tu nepajutai per tas dvi naktis, praleistas kartu, kad priklausau tau siela ir kūnu?

Nedrąsiai žvilgtelėjusi, ji pamatė griežtą profilį ir akis, įsmeigtas į priekį.

— Aš būčiau dėkingas, jeigu man neprimintum naktų, dėl kurių man gėda iki šiol.

— Tačiau aš nesigėdiju. Tada mes abu buvome sąžiningi ir aš nesigėdiju, kad atsidaviau tau. Tiesą sakant, aš laiminga. Ir jeigu nori žinoti, šiandieną atėjau pas tave, vildamasi vėl patirti tokią naktį. Dėl tavęs atsisakiau titulų, turtų, meilės. Aš sutikau kentėti, netgi numirti, norėdama tik vieno — surasti tave. Tačiau tu nenori to suprasti.

Ji apsikabino Arno ir prisiglaudė, stengdamasi uždegti jį meilei. Atsistojusi ant pirštų galiukų, Katrina siekė paliesti jį lūpomis. Tačiau netikėtai pagautas įniršio jis nusuko veidą ir atstūmė ją nuo savęs.

— Aš daug kartų prašiau palikti mane ramybėje, — pasakė jis pro sukąstus dantis. — Taip, aš du kartus pamečiau galvą. Du kartus leidausi užvaldomas jausmo. Tačiau aš pasmerkiau save, pasmerkiau kaip už nusikaltimą... tu girdi... nusikaltimą prieš savo brolio sielą. Tu, atrodo, visai užmiršai apie tai. Aš turėjau brolį, atsimink, brolį, kurį beprotiškai mylėjau ir kurį tavo giminės nužudė.

Kapitono kalbą nutraukė prislopinta rauda.

— Tu nežinai, koks jis buvo, mano brolis Mišelis, — tęsė jis liūdnu balsu, kuris skverbėsi Katrinai tiesiai į širdį. — Net arkangelas Mykolas nebuvo drąsesnis, nuostabesnis ir paslaugesnis už jį. Man, kaimo vaikinui, jis buvo daugiau negu brolis. Jis buvo tyras, spindintis įvaizdis viso to, kuo aš žavėjausi. Jis buvo mūsų namų jaunystės, ištikimybės, garbės ir riteriškumo įsikūnijimas. Kai aš matydavau jį saulėje blizgančiais auksiniais plaukais jojant ant didžiulio balto arklio, man atrodydavo, kad širdis sprogs iš džiaugsmo. Aš mylėjau jį labiau už viską pasaulyje. Jis buvo... jis buvo Mišelis, vienintelis. Tu negali to suprasti...

— Galiu, — švelniai pasakė Katrina. — Aš mačiau jį. Aš...

Tie keli nekalti žodžiai buvo lašas, perpildęs Arno įtūžio taurę. Jis vėl stumtelėjo Katriną prie sienos ir pykčio iškreiptu veidu pasilenkė prie jos.

— Ką tu matei? Matei, ką tavo giminės padarė su juo? Kraujuojantis, išniekintas žmogus, kurį tie mėsininkai puolė kaip išbadėję vilkai. Jis ieškojo prieglobsčio viename iš prakeikto Legua požemių, jis buvo išduotas ir užmuštas, sudraskytas į gabalus... Tu sakai, kad matei jį! O ar tu matei tą siaubingą daiktą, kurį mes su dėde atvykome paimti iš Monfokono? Begalvis kūnas, pakabintas už pažastų ant surūdijusių grandinių. Galva buvo įmesta į odinį maišą, kuris gulėjo šone... galva, siaubingas juodas gabalas. Ir tu man drįsti kalbėti apie savo meilę? Negi nesuvoki, kad kai tu kalbi apie meilę, man norisi tave pasmaugti. Jeigu tu nebūtum moteris, aš seniai būčiau tai padaręs...

— Tau reikėjo dar šiek tiek pasistengti ir būtų pavykę, — sušuko Katrina. — Tu padarei viską, kad atiduotum mane į budelio rankas...

— Ir nesigailiu. Aš kad ir rytoj padaryčiau tą patį, jeigu tik būtų galima.

Deginančios ašaros pasirodė Katrinos akyse ir nuriedėjo skruostais.

— Tada nėra ko laukti. Užmušk mane dabar, juk turi kardą. Tai bus geriau, negu tavo neteisingas požiūris. Kodėl tu nenori išklausyti, ką aš galiu pasakyti apie tavo brolio mirtį? Prisiekiu, kad...

Ją nutraukė triukšmas, netikėtai kilęs mieste. Girdėjosi šūksniai, bėgančių žmonių žingsniai, o dangus virš sienos nušvito raudonais gaisais. Arno paleido Katriną.

— Kas atsitiko? — paklausė ji.

— Atrodo, gaisras. Eime, pasižiūrėsim.

Jie drauge metėsi vartų link, į tą pusę, iš kur sklido triukšmas. Katrina, pamačiusi per išdaužytus namo langus besiveržiančius liepsnos liežuvius, sustojo kaip įbesta.

— Bet... juk tai mano namas! — išsigandusi pasakė Katrina. — Dega mano namas!

— Ar tu tikrai čia gyveni? — riktelėjo Arno, griebdamas ją už rankos.

— Taip, su Sara... Dieve mano, Sara! Sara! Ji miegojo, kai aš išėjau...

Ji lyg beprotė puolė prie namo, kuris degė lyg sausa pliauska. Gatvėje išsirikiavę žmonės su odiniais kibirais mėgino gesinti, tačiau vargu ar galėjo padėti. Iš liepsnojančio namo sklido aimanos.

— Dieve mano, — sudejavo Katrina iš nevilties laužydama rankas. — Sara iš ten neišeis! Ji žus!..

Ji pradėjo raudoti. Kaip Sarai išeiti iš tokio pragaro? Katrina pamatė liepsnose pagalbos maldaujantį siluetą.

— Aš pamėginsiu jai padėti, — trumpai tarė Arno. — Stovėk čia!

Jis greitai nusimetė švarką ir marškinius ir liko tik su trumpomis kelnėmis. Katrina stebėjo, kaip Arno, užsipylęs kibirą vandens, pradingo dūmų sūkuryje. Minia pritilo. Katrina klūpėdama meldėsi. Ugnis vis smarkiau kėsinosi į stogą. Girdėjosi, kaip traška balkiai ir baldai. Katrinai atrodė, kad praėjo visa amžinybė. Viduje daugiau nebuvo girdėti jokių šūksnių.

Stogas, žerdamas žiežirbų srautą, pradėjo griūti. Tuo momentu Arno išbėgo iš namo, rankose nešdamas nejudantį kūną. Žmonės džiaugsmingais šūksniais sveikino Arno. Katrina puolė prie jo.

— Tu gyvas! Ačiū Dievui!

Jis buvo sveikas ir nesusižeidęs ir juokėsi kaip vaikas, džiaugdamasis savo rizikingo sumanymo sėkme. Sara be sąmonės gulėjo ant jo rankų. Tamsioje jos odoje matėsi keli įbrėžimai, šiek tiek apdegė plaukai, tačiau daugiau ji nenukentėjo. Jis paguldė Sarą ant suolo ir aplink ją susibūrė moterys. Tuo metu atskubėjo žmonės iš rūmų. Katrina pažino ponią de Gokūr, kuri prisilaikydama abiem rankomis sijoną, bėgo iš visų jėgų. Už jos

skubėjo keli tarnai. Ji pranešė Katrinai, jog ją atsiuntė karalienė Jolanda, ji nori, kad Katrina su tarnais persikeltų į rūmus.

— Jums iš tiesų nesiseka, mano brangioji, — atsiduso ponia de Gokūr, šluostydamasi kaktą. — Galima pagalvoti, kad jus persekioja negeroji dvasia!

— Kur jūs apgyvendinsite ponią de Brazi? — paklausė Arno karalienės ekonomę.

— Mažame bokšto kambarėlyje, greta madam Jolandos asmeninių apartamentų. Karalienė pati nori rūpintis ponia de Brazi.

Jaunas vyras pritariamai linktelėjo galva, tačiau raukšlės neišnyko nuo jo kaktos. Kol ponia de Gokūr stengėsi padėti nualpusiai Sarai, jis pasitraukė su Katrina į šalį.

— Rytoj, — pasakė jis rimtai, — paprašyk karalienės Jolandos pasiųsti tave pas jos dukrą, karalienę Mariją į Buržą. Ir ten pasilik.

— Tu vis dar nori atsikratyti manimi! — sušuko ji.

Šie žodžiai išvedė Arno iš kantrybės. Jis griebė ją už pečių ir gerokai papurtė.

— Aš pradedu manyti, kad esi beprotė. Noriu, kad tu būtum saugi. Nes kol esi čia, tavo gyvybei gresia pavojus. Žinai, ką aš radau po namo laiptais? Šiaudų gniūžtes ir fakelus. Loše yra žmonių, trokštančių tavo mirties. Klausyk, ar tu atidavei suknelę teisėtai šeimininkei?

— Tuojau pat!

— Tada viskas aišku. Ši moteris niekada neatleidžia menkiausio įžeidimo. Jeigu tu būtum sutikusi tapti jos šalininke, ji būtų panaudojusi tavo grožį savo tikslams. Tačiau tu atstūmei ją ir iš karto tapai mirtinu priešu. Tu daug gražesnė už ją, tave pastebėjo karalius. Jeigu tau pavyktų įgyti įtaką Karoliui, ponios Tremuj galybei būtų galas. Daryk, kaip aš sakau: važiuok ir kurį laiką pasislėpk tarp dievobaimingų damų, kurių draugiją mėgsta Marija.

— Bet tai juokinga! — nusistebėjo Katrina. — Pagaliau... kuo didesnis pavojus man grės, tuo greičiau atsikratysi manęs.

Ji laukė ironiško atsakymo, bet jis tik palingavo galvą.

— Nebūk kvaila! Aš greitai išvyksiu. Žanai pavyko gauti sutikimą žygiui į Reimsą, užpuolant Mengą, Božansi ir Žaržo miestus, kur yra įsitvirtinę anglai. Paskui, jeigu viskas vyks pagal jos planą, mes pulsime Šampanę, kad su ginklu pasiektume Karolio karūnavimo. Aš negalėsiu tavimi rūpintis, todėl važiuok į Buržą.

Ji nuleido akis, pūsdamasi kaip įžeistas vaikas.

— Tu elgiesi nelabai logiškai, — pratarė ji. — Ką tik sakei, kad su džiaugsmu savomis rankomis mane užmuštum. Kodėl gi tau nepalikti manęs mano pačios likimui? Mano gyvenimas dabar manęs visai nedomina!

Jos balsas truputį drebėjo, ir Arno prieš savo valią susijaudino. Katrina sėdėjo ant jojimo pakylos, apkabinusi rankomis kelius, ir stebėjo, kaip ugnis naikina jos namą. Pavargusiu judesiu atmetė atgal užkritusią šviesią garbaną ir, atsisukusi į Arno, bandė nusišypsoti. Tačiau iš to išėjo tik gaili grimasa.

— Nesirūpinkite manimi daugiau, pone de Monsalvi. Aš suprantu, kad šiuo metu jus galvojate apie mane, bet tai truks neilgai.

Nelaukdamas, kol ji užbaigs, jis griebė Katriną į glėbį ir viena ranka pakėlė jos smakrą.

— Aš neturiu teisės mylėti tave, Katrina, nes mano protėvių vėlės sukils ir nuteis mane. Tačiau aš turiu teisę pasirūpinti tavimi, kad tu būtum gyva ir sveika. Rytoj vėl prasideda kovos. Man bus lengviau kovoti, kai būsiu ramus dėl tavęs. Pažadėk man, kad rytoj vyksi į Buržą, pažadėk! Aš turiu tai žinoti.

Ji nulenkė galvą, pripažindama savo pralaimėjimą ir trokšdama, kad ši minutė jo glėbyje tęstųsi amžinai.

Kai ji pakėlė į jį akis, kuriose atsispindėjo gaisras, jaunasis vyras pasidavė... Jis bučiavo ją ilgai ir aistringai... paskui netikėtai paleido ir iš visų jėgų puolė bėgti.

Katrina degančiais skruostais norėjo lėkti paskui jį, tačiau tuo metu pasigirdo ponios de Gokūr šūksnis, skelbiantis, kad Sara atgavo sąmonę. Katrina priėjo pabučiuoti savo globėjos, ir kai tarnai pakėlė Sarą ant čia pat padarytų neštuvų, kartu su šia nedidele procesija pasuko į rūmus. Jos galvoje buvo sumaištis. Kaip jai suderinti Arno žodžius ir jo ketinimą atsikratyti ja su ką tik patirtu bučiniu? Sunku buvo nepatikėti, kad jis myli ją taip pat stipriai kaip ir ji. Tačiau kaip išaiškinti jam, kad ji niekada nebuvo jo priešas, jeigu kiekvieną kartą, kai tik ji prabyla apie tai, arba pabėga, arba liepia jai tylėti?

Septintas skyrius

Vėl pamatyti Arno...

Karalienė Jolanda nesunkiai sutiko išleisti Katriną į Buržą, ir toji be entuziazmo išvyko. Katrina neturėjo didelio noro tapti viena iš Marijos

“šventuolių”, bet jai buvo labai malonu vykdyti Arno valią. Išvakarėse Žanos armija išjojo į Žaržo, kurį ketino išvaduoti. Katrina ilgai stovėjo prie lango, lydėdama akimis miestą paliekančius karius, tačiau pagrindinis dėmesys buvo sutelktas į raitelių gvardiją, kur jojo La Giras, Ksantrajus ir Monsalvi. Ir tik pradingus liepos dulkėse paskutiniams šarvų blyksniams, ji pasitraukė nuo lango.

Buržas, kuris jai visada atrodė nuobodus ir panašus į vienuolyną, maloniai ją nustebino. Netgi turtingi Pilypo Gerojo flamandų miestai negalėjo prilygti nuostabiai Beri hercogystės sostinei, kuri likimo valia tapo ir laisvosios Prancūzijos sostine. Hercogas Žanas de Beri, silpnojo Karolio VII dėdė, buvo princas ir pats dosniausias menų globėjas Prancūzijoje. Atsidūrusi prieš įspūdingus didžiųjų rūmų vartus, Katrina pagalvojo, jog ir Briugė, ir Dižonas gerokai atsilieka nuo jų puošnumu. Iš tiesų, “Buržo karalius” nekėlė gailesčio — jis valdė šį prabangų miestą.

Tačiau to negalima buvo pasakyti apie Marijos Anžujietės, Jolandos dukters, išvaizdą, kuri disonavo su miesto grožiu. Išblyškusi, ilgu, nepatraukliu veidu, maloniomis, bet neišraiškingomis akimis, dvidešimt penkerių metų karalienė turėjo vieną tikslą — gimdyti vyrui vaikus. Šitą uždavinį ji sąžiningai vykdė — keturi vaikai jau krykštė rūmuose. Vienas mirė gimdant, dar vienas ruošėsi ateiti į gyvenimą.

Karalienė Marija, maloniai priėmusi Katriną, tuojau pat ją pamiršo. Katrina papildė karalienės freilinų būrį. Jai išskyrė kambarį su gražiu vaizdu, ir taip prasidėjo iki nevilties nuobodus egzistavimas, ypač kai karalienė likdavo Burže viena: rytinės pamaldos, labdaringi vizitai, vėliau skaitymas, vaikų priežiūra ir pagaliau, kaip poilsis — hercogystės reikalų tvarkymas.

— Jeigu čia pasiliksiu ilgiau, — pasakė Katrina kaip paslaptį Sarai, — baigsiu gyvenimą vienuolyne arba nusiskandinsiu artimiausiame ežere. Man niekada nebuvo taip nuobodu...

Tačiau ji buvo puikiai apsirengusi ir galėjo dalyvauti visuose priėmimuose. Ermengarda de Šatovilen su sustiprinta apsauga atsiuntė jai sukneles, brangenybes ir pinigų. Taip pat įdėjo ilgą laišką su paskutinėmis naujienomis iš Burgundijos. Katrina sužinojo, jog jos mama ir dėdė sveiki ir jų dvaras Marsane klesti. Tačiau hercogas atėmė Šenovo pilį, kurią buvo padovanojęs Katrinai. Ermengarda persiuntė hercogo laišką, kuriame jis prašė grafienės de Šatovilen paveikti Katriną, įkrėsti proto ir priversti ją grįžti į Briugę.

— Geriausia būtų įtikinti jį, kad aš numiriau, — pasakė Katrina.

— Nemanau, — paprieštaravo Sara. — Nežinia, kas gali atsitikti. O jeigu tu staiga sugalvosi grįžti į Burgundiją? Būtų klaida deginti tiltus paskui save. Ermengarda tegu pasako, jog ji nieko apie tave nežino. Tavo giminės taip pat nieko nežino, todėl jie negalės išduoti. Protingiausia yra tylėti.

Patarimas buvo išmintingas. Katrina, kad ir sunkiai, palengva priprato prie monotoniško rūmų gyvenimo ir nuobodžių karalienės Marijos užsiėmimų. Karalienė valandų valandas leido palinkusi prie gobeleno ar siuvinėjimo. Freilinos darė tą patį. Katrina irgi siuvinėjo, bet visos jos mintys sukosi apie Žanos armiją ir kovas. Iš karaliaus pranešimo ji sužinojo apie pergalę prie Žaržo, Božansi ir Pato, kur Žana d'Ark sumušė dviejų tūkstančių armiją, praradusi tik tris prancūzus, apie žygį į Reimsą per pavojingą Šampanę. Karalius ir karalienė Marija netrukus turėjo karūnuotis. Todėl Katrina naiviai tikėjosi, kad karalienė Marija vyks pas vyrą. Tačiau, deja, Marija ketino pasitenkinti tik trumpu susitikimu su juo Gienėje.

— Tokia ilga kelionė yra neįmanoma, nes aš esu nėščia, — tarė ji būreliui siuvinėjančių freilinų. — Mes visos malda padėkosime už mano vyro pasiektas pergales ir karūnavimąsi.

— Štai ir netekome paskutinės galimybės pamatyti hercogienę, — atsiduso Margarita de Kulan, kuri, kaip ir Katrina, siuvinėjo karaliaus Karolio vėliavą. — Mes praradome progą pašokti.

Ji buvo tamsiaplaukė, gyvos prigimties, šmaikšti Marijos freilina. Su ja vienintele Katrina artimiau draugavo. Jų abiejų padėtis rūmuose buvo panaši, todėl gyveno gretimais, leido dienas plepėdamos, apkalbėdamos ir aptardamos kariuomenės naujienas.

— O! — sušuko Katrina. — Artėjant žiemai karalius sugrįš, ir tada, esu įsitikinusi, prasidės puotos ir šokiai.

Margarita nustebusi žvilgtelėjo į Katriną.

— Dieve, mieloji! Kas jums tai sakė? Žinoma, karalius sugrįš, bet jis neliks Burže! Jo dvaras gyvens Megone, o karalienei malonesnis Buržas, nes vaikams čia geriau. Mes liksime su karaliene ir nematysime jokių Megono švenčių!

Katrina pagalvojo, kad Arno piktai pasijuokė iš jos, atsiuntęs pas karalienę Mariją. Matyt, jis norėjo didesnės veiksmų laisvės. Katrina ėmė įtarti, kad perdėtas Arno jaudinimasis dėl jos saugumo reiškė ne ką kita kaip tik norą atsikratyti jos. Kol miklūs piršteliai siuvinėjo auksinėmis gijomis septynias karališkojo herbo lelijas ant mėlyno šilko, mintys skrajojo toli toli ir darėsi vis niūresnės. Ar neapgaudinėjo Arno, kai dievagojosi, jog ponia

de la Tremuj jam visai nepatinka. Ši dama neatrodė atstumta, kai Katrina ją sutiko netoli Arno namų.

Ši moteris taip smarkiai įstrigo į širdį, kad Katrina nusprendė pakalbinti Margaritą.

— Būdama Loše girdėjau, jog mesiras de Monsalvi yra labai artimai susijęs su ponia de la Tremuj, — nerūpestingai ištarė ji.

Atsakydama mergina nusijuokė:

— O, tai mane labai nustebintų. Mesiras de Monsalvi negali net Tremuj vardo pakęsti! Ir apskritai, jeigu tose kalbose būtų bent lašelis tiesos, mano tėvai niekada nebūtų galvoję ištekinti mane už jo.

Katrinos širdis apmirė. Ji greitai paslėpė rankas po siuviniu, kad Margarita nepastebėtų jų virpėjimo.

— Ištekinti? — ištarė ji. — Noriu jus pasveikinti! Jūs turbūt jį labai mylite. Jaunikis tikrai gražus.

— Na, ne! — sušuko Margarita, verdama ilgą šilkinį siūlą į adatos auselę. — Dar galutinai nenuspręsta ir bus taip, kaip aš panorėsiu. Mesiras Arno gražus, bet, kalbama, labai šiurkštus. Be to, jo nemyliu.

Įtikinamas jaunos merginos tonas truputį nuramino Katriną, nors vienu metu jai atrodė, kad tuoj nualps. Jeigu Margarita nemyli Arno...

— Bet jis jus myli?

— Jis? Jis nieko kito nemyli, tik save. Katrina, jeigu norite žinoti, aš myliu kitą. Šią naujieną sakau jums, nes myliu jus ir pasitikiu. Jūs — mano draugė. Bet žinokite, tai paslaptis. Niekam jos neatskleiskite, gerai?

— Žinoma, nesijaudinkite.

Ji ramiau atsikvėpė, bet jaudulys nepraėjo. Jeigu Kulan tėvai nusprendė ištekinti dukrą, taip gali ir atsitikti. Katrina pajuto nenumaldomą norą vėl pamatyti Arno. Negi jis niekados negrįš iš to prakeikto karūnavimo? Bet bėgo savaitės, o Arno nebuvo.

Rudenį Katrina vėl pamatė Žaną ir vos ją atpažino, tokia ji buvo liūdna ir prislėgta. Didvyriškoji Orleano Mergelė tapo panaši į liesą nervingą vaiką. Jau praeityje buvo karūnavimo iškilmės, kai ji verkė džiaugsmo ašaromis; praeityje buvo dvasinis jaudulys, kurį ji išgyveno matydama, kaip nuo jos armijos pulkų bėga priešas. Dabar Orleano Mergelė susipainiojo la Tremujo planuose. Sužeista arbaleto strėle į petį, priversta palikti Paryžių ir traukti žiemoti prie Luaros, ji jautėsi esanti belaisvė.

— Jie nusprendė, kad aš privalau pailsėti, — prisipažino Žana su kartėliu Katrinai. — O aš noriu matyti laisvą Paryžių. Mes jau galėjome priartėti prie miesto ir net laimėti pergalę. To norėjo ir Viešpats Dievas...

— Bet nenorėjo la Tremujis! — sarkastiškai atsiliepė Katrina. — Jis nekenčia tavęs ir pavydi tau, Žana. Ir kodėl karalius klausosi to tuščiagarbio pilvūzo patarimų?

— Aš nežinau...

Katrina negalėjo ilgiau susilaikyti ir neužduoti klausimo, kuris visą laiką sukosi ant liežuvio galo.

— Ar mesiras Monsalvi sveikas? Jam gerai sekasi? — paklausė ji.

Žana nusišypsojo.

— Viskas gerai. Aš palikau jį prie Kompjeno, kurį gina mesiras de Flavi. Flavi geras karys, bet jo elgesys nenuspėjamas, kaip laukinio žvėries. Mesiras de Monsalvi turi saugoti jį nuo neapgalvotų veiksmų. De Monsalvi širdis ištikima ir teisinga, aš pasitikiu juo.

Toks Žanos komplimentas pradžiugino Katriną. Jis sušvelnino smūgį, jog vėl neteks pamatyti Arno. Žana papasakojo Katrinai apie mūšį dėl Sen Pjer le Mutjė, kuris buvo užimtas, atskleidė inirtingą atakų vaizdą prie Šaritė Siur Luar, prie kurio banditas Perinė Gresaras atmušė puolimą. Patenkinusi žingeidumą Katrina vėl pasinėrė į monotonišką maldų ir amžino siuvinėjimo rutiną.

Per tą laiką tik vieną kartą, per Kalėdas, jai pavyko pasilinksminti iškilmėse, kurios vyko Megone. Kunigaikštis Žanas demonstravo nuostabią brangenybių, gobelenų, retų knygų, taikomojo meno kūrinių, paveikslų, skulptūrų ir laisvosios kalvystės dirbinių kolekciją. Pilis taip pat buvo tartum brangakmenis, pastatyta iš baltojo akmens, atvežto nuo Orono žaliųjų vandenų. Visa tai vyko tuo metu, kai karalius suteikė Žanai d'Ark, jos tėvams ir būsimoms kartoms bajoro titulą ir įteikė kalaviją, papuoštą auksu ir lelijų ornamentu žydrame fone. Tas šurmulys merginai nepatiko, nes ją ėmė vadinti Žana lelija. Todėl ji neužtruko Megone, grįžo į Buržą ir apsigyveno kartu su dorovingomis karalienės Marijos freilinomis. Tarp freilinų buvo Katrina ir Margarita. Šį kartą Katrina troško sugrįžti į nusistovėjusį gyvenimo ritmą, nors anksčiau monotonija ją erzindavo. Katrinai nepatiko paslaptingi la Tremujo žvilgsniai, kuriais jis persekiojo ją per bajorystės suteikimo Žanai iškilmes, nerimą, nepasitikėjimą kėlė jo žmonos žalios akys.

Prabėgo žiema, atėjo pavasaris. Laukus padengė švelni žaluma, ir vėl prasidėjo mūšiai. Žana troško kuo greičiau išvykti. Išgirdusi, kad Pilypas Burgundietis apsupo Kompjeną, iš karto iškeliavo ten vesdamasi nedidelį kareivių būrį.

Gegužės pabaigoje karalienė Marija pavedė Katrinai lydėti vežimą su kailiais ir kailiniais, vežamais išvalyti, pataisyti ir paruošti kitai žiemai. Karalienė buvo taupi ir labai rūpinosi savo apdarais. Katrina užsėdo ant žirgo ir išjojo paskui vežimą.

Metro Žako Kero* namas ir parduotuvė stovėjo Ginklininkų ir Orono gatvių sankryžoje. Su šia šeima ją supažindino Margarita de Kulan. Vyras ir žmona buvo jauni, nuoširdūs ir paslaugūs. Jie augino penketą vaikų ir tai buvo vienas iš gyviausių Buržo namų. Katrina mėgo lankytis šioje šeimoje, linksmintis, žaisti su vaikais, plepėti su širdingąja Mase Ker. Ji su pasigėrėjimu vartydavo nuostabius kailius, kuriais prekiaudavo Žakas, nesibaimindamas pavojų, tykojusių keliuose.

Katrina nusprendė praleisti pavakarę su savo draugais, pavakarieniauti. Leidžiantis saulei Katrina prijojo Kerų namus, iš anksto mėgaudamasi neskubiu valgymu sode po didžiuliais medžiais, kvepiant rožėms ir sausmedžiams.

Kur dabar Arno? Vis dar prie Kompjeno ar Žanai jau pavyko atsiimti uostą ir atverti kelią į Pikardiją? Žmonės negalėjo nukentėti, nes su jais buvo Dievo Mergelė. Ją visur lydėjo sėkmė ir Dievo malonė.

Paskendusi savo mintyse, Katrina nepastebėjo, jog ją kažkas vejasi. Ji negirdėjo kanopų kaukšėjimo ir atsitokėjo tik tuomet, kai raitelis aplenkė ir užkirto kelią žirgui. Raitelio šarvai buvo aptaškyti krauju, apnešti dulkėmis, veidas papilkėjęs. Tik pastebėjusi rudus plaukus Katrina nustebusi atpažino Ksantrajų. Ji nusišypsojo ir ištiesė ranką, bet kapitonas nekreipdamas į ją dėmesio tarė:

— Rūmuose man paaiškino, kad rasiu jus čionai.

Platus, nuolat besišypsantis Ksantrajaus veidas atrodė įsitempęs, pavargęs. Katriną persmelkė bloga nuojauta.

— Mesire, kas atsitiko? Jūs atnešėte blogų naujienų? Aš teisi? Ar Arno?..

— Jis sunkiai sužeistas... prašo jus atvykti. O Žana... ją burgundai paėmė į nelaisvę. Vykite kartu su manimi.

Katrina sustojo ir sėdėjo sustingusi, nejudėdama, tik žirgas nekantriai kasė žemę kanopomis. Ją lydėjusieji tarnai taip pat sustojo. Pagaliau vienas prijojo, palietė jos apsiaustą ir paklausė:

— Ponia... Ar galime jums padėti?

---

* Žakas Keras (1395—1456) — Prancūzijos pirklys, finansininkas ir valstybės veikėjas; jis skolino Karoliui VII dideles pinigų sumas karui su Anglija. 1440 m. buvo paskirtas valstybės iždininku.

Katrina pažiūrėjo į tarną lyg matydama jį pirmą kartą gyvenime. Po to virpulys perbėgo jos kūnu, atsainiai mostelėjusi ranka ji tarė:

— Jokite be manęs. Mano vardu atsiprašykite metro Kero ir pasakykite, kad aš neatvyksiu!

Atsisukusi į Ksantrajų Katrina paklausė:

— Sakykite man tiesą, jis mirė? — Ji išbalo, veidą iškreipė skausmas.

— Ne, jis šaukiasi jūsų. Bet mums reikia skubėti, jis gali numirti, jei kelionė ilgiau užtruks.

Katrina užmerkė akis, ašaros gniaužė jai gerklę. Likimas sudavė skaudų smūgį — Arno miršta. Tai neįmanoma. Arno nenugalimas, nesunaikinamas kaip žemė. A... dar Žana. Kas jai atsitiko? Nelaisvėje? Dar vienas neįtikėtinas dalykas. Dievo Mergelė kalėjime! Kas galėjo įkalinti Dievo pateptąją?

— Katrina! — šūktelėjo Ksantrajus. — Mes turime paskubėti. Laikas greit bėga.

Ji linktelėjo. Taip, taip, reikia skubėti! Skubėti! Negalima delsti nė minutės. Ji grįžtelėjo į rūmus. Jo bokštai, dengti rausvomis čerpėmis, kaitaliojo spalvas nusileidžiančios saulės šviesoje. Dangus jau tamsėjo.

— Aš josiu paskui jus, — trumpai atsakė Katrina.

Po valandos, kelios minutės prieš uždarant vartus nakčiai, Katrina, Sara ir Ksantrajus išjojo iš Buržo. Išsimaudęs vonioje, pakeitęs drabužius ir sočiai pavalgęs, kapitonas jautėsi daug geriau. Tik veidas, nors ir nuplautas nuo dulkių, tebebuvo tragiškas, rudose akyse blyksėjo įniršis. Jis naiviai manė, kad sulaukę blogų žinių, rūmai nustėrs iš siaubo. Tačiau lyg tyčia, trims raiteliams pasukus šiauriniu keliu, pasigirdo liutnių ir violų muzikos garsai. Netikėtai po medžioklės į dvarą užsuko karalius ir jo nuolatinis palydovas la Tremujis. Jų garbei buvo suruošta iškilminga vakarienė su šokiais.

— Jie šoka, — piktai prakošė Ksantrajus ir tūžmingu žvilgsniu apžvelgė rūmų langus, — jie šoka tuo metu, kai kiti miršta, kai valstybei gresia pavojus. Velniai juos visus rautų!

Juos išlydėjo tik Jolanda Aragonietė, kelioms dienoms aplankiusi dukrą. Ji tylėdama įbruko į kapitono rankas sunkią piniginę ir, pamačiusi jo sutrikusį žvilgsnį, paaiškino:

— Padarykite tai, kas neįmanoma.

Ir netarusi daugiau nė žodžio neatsigręždama nuėjo.

Trys keliautojai jojo ilgai. Abi moterys vėl apsirengė vyriškais drabužiais, kurie buvo patogesni ilgai kelionei. Prie balno Katrina pririšo sunkią dėžutę su auksu ir brangakmeniais. Tarp jų buvo ir žymusis juodasis

briliantas, kurio palikti ji niekuomet nesiryždavo. Auksas — karo metu stipriausias ginklas, ir tai Katrina gerai suprato.

Ksantrajus trumpai papasakojo apie gegužės dvidešimt ketvirtosios įvykius prie Kompjeno. Žana išpuolio į la Venetos stovyklą metu nuklydo per daug toli į priešo pusę. Traukdamasi nuo Žano Liuksemburgiečio kariuomenės, ji pasiekė Kompjeną, bet miesto vartai buvo uždaryti ir tiltas pakeltas. Taip ji ir jos būrys pateko į nelaisvę.

— Kas įsakė pakelti tiltą?

— Gijomas de Flavi! Kiaulė... Išdavikas! Arno sužeidė, kai jis bandė nuleisti tiltą. Mūšyje jis nedalyvavo, nes Žana jam buvo įsakiusi patikrinti atsargas. Jis puolė de Flavi, net nespėjęs užsidėti šarvų. Susirėmimą laimėjo Flavi, Arno buvo pervertas kiaurai ir susmuko. Bet jis dar spėjo pamatyti, kaip tas niekšas Lionelis de Vandomas, kurio pasigailėjo Arase, išmušė Žaną d'Ark iš balno. Po to Arno prarado sąmonę.

Katrina nejautė nei alkio, nei nuovargio, nei karščio — nieko, tik begalinį norą suspėti nuvykti, pamatyti mylimąjį dar gyvą. Viena mintis guodė — Arno pakvietė ją atvykti. Jis pasiuntė Ksantrajų surasti ją, ir tik ją!

Greičiausiai jis pagaliau nutarė jai pasakyti, jog myli ją. Katrina meldė Dievą malonės — suspėti atvykti iki jo mirties, išgirsti paskutinį Arno atodūsį.

— Dieve, — meldėsi ji, — suteik nors akimirksnį, per kurį suspėčiau atsisveikinti su Arno ir galėčiau jį prisiminti visą gyvenimą. Po to ir aš galiu mirti.

Kelias buvo sunkus ir varginantis. Jie jojo beprotiškai greitai, keisdami nuvarytus arklius, stabtelėdami tik tam, kad sukrimstų duonos gabalėlį, išgertų stiklą vyno, nusiprraustų šaltu vandeniu. Tuo metu Ksantrajus ieškodavo kitų žirgų, dosniai apmokėdamas jų savininkams. Jis valgė jodamas ir atrodė, kad sunkumai nevargina šio geležinio žmogaus. Katrina jautė didžiulį nuovargį, mėšlungis traukė raumenis, bet jokia jėga nebūtų privertusi ją skųstis. Ji tik stipriau sukąsdavo dantis ir sulaikydavo išsprūstančią dejonę, kai balno kilpos užgaudavo nutrintas kojas ir skausmas nusmelkdavo nugarą. Sara tylėjo. Ji taip pat kentė skausmus, bet gerai suvokė, kad Katrinos laimė priklauso nuo sužeisto Arno kūne rusenančios gyvybės. Sara stengėsi negalvoti, kas gali ištikti Katriną, jei Arno dvasia iškeliaus pas Dievą iki jiems atvykstant. Katrina daug kentėjo su juo ir be jo, todėl Sara stengėsi negalvoti apie skausmą, kuris ištiktų Katriną, jei Arno mirtų, nesulaukęs jų atvykstant.

Trečios kelionės dienos pabaigoje išvargę keliautojai įjojo į didžiulį Gizo mišką, nusidriekusį per visą šalį nuo Kompjeno iki Kotrė.

— Jau netoli, — pratarė Ksantrajus. — Liko trys ljė. Burgundų ir anglų stovykla yra šiauriau. Mes nesunkiai pateksime į miestą iš pietų. Miškas juosia miestą puslankiu.

Katrina suprato mintį ir linktelėjo. Kalbėti jai buvo sunku. Pasaulį ji matė tarsi pro rūką ir tik didelė meilė teikė jėgų. Sara jau seniai miegojo balne, ir jie pririšo ją, kad nenukristų nuo žirgo.

Paskutinės trys ljė buvo siaubingai ilgos. Nesibaigiantis miškas, naktis kelionę darė visiškai nepakenčiamą ir košmarišką! Pagaliau miškas pradėjo retėti, pasirodė Kompjeno siluetas. Ksantrajus vienas prisiartino prie Kompjeno sienos griovio, norėdamas patikrinti, ar priešas neužėmė miesto, kol jis buvo išvykęs.

— Jei miestas užimtas, jūs pasitrauksite ir pasislėpsite miške, — paliepė jis moterims.

— Niekada! — sušuko Katrina. — Mes josime su jumis.

Tik po ilgoko ginčo moterys sutiko leisti jį vieną į žvalgybą. Miestas dar gynėsi. Greitai trys keliautojai įžengė pro nedidelius vartus ir įsivedė savo žirgus. Kitoje vartų pusėje jų laukė kareivis su deglu rankoje. Ksantrajus paklausė:

— Tu nežinai, ar dar gyvas kapitonas Monsalvi?

— Leidžiantis saulei dar buvo gyvas, bet, mesire, aš nežinau, kokia jo būklė dabar.

Ksantrajus padėjo moterims užsėsti ant žirgų.

— Arno yra Sen Kornelio vienuolyne, jį slaugo vienuoliai, — sušnibždėjo Ksantrajus. — Dėl Dievo meilės, tik nežmirškite, kad jūs vyrai... Benediktinai labai griežti ir neleidžia moterims įžengti į vienuolyną. Pamėginkite tai paaiškinti savo tarnaitei, galbūt jums pavyks, nors ji ir neatrodo galinti ką nors suvokti.

Po kelių akimirksnių sutemose prieš akis iškilo aukšta akmeninė vienuolyno arka. Ksantrajus priartėjo prie įėjimo, pakalbėjo su vienuoliu, kuris įtariamai žvelgė į juos pro vartų groteles.

— Garbė Aukščiausiajam, — pasakė Ksantrajus Katrinai. — Arno dar gyvas! Jis miega, — tęsė jis, kol jie ėjo pro vienuolio atidarytus vartus.

Katrina meldėsi karštai dėkodama Dievui, jog jis išklausė jos maldų ir leido pamatyti Arno dar gyvą. Viltis ir tikėjimas grįžo: gal dar ne viskas prarasta, galbūt jis dar gyvens...

Arno gulėjo nedidelėje celėje, siauroje lovoje. Jo akys buvo užmerktos. Prie lovos ant taburetės sėdėjo vienuolis ir meldėsi. Geltona vaškinė žvakė, įstatyta į grubaus darbo geležinę žvakidę, blausiai apšvietė siaurą asketišką celę. Jiems įėjus vienuolis atsistojo...

— Kaip jis jaučiasi? — paklausė Ksantrajus.

Vienuolis palingavo galvą ir gūžtelėjo pečiais.

— Prastai. Jis kenčia didelį skausmą, bet sąmonę atgavo. Naktis jam buvo sunki. Kvėpavimas sutrikęs...

Sunkus atodūsis, kaip iš kalvės dumplių, išsiveržė iš jo krūtinės. Arno buvo išblyškęs, veidas vaškinis, dvi gilios pilkos raukšlės lūpų kampučiuose, tarsi mirties šešėlis, iškreipė bruožus. Rankos bejėgiškai gulėjo ant apkloto. Katrina buvo taip sukrėsta, kad negalėjo ištarti nė žodžio. Ji susmuko prie lovos ir švelniai ranka pataisė prilipusius prie suprakaitavusios kaktos plaukus. Ji išgirdo, kaip Ksantrajus aiškina vienuoliui:

— Čia tas asmuo, kurį sužeistasis prašė mane surasti. Ar negalėtumėte, šventasis tėve, palikti mus vienus?

Katrina išgirdo lengvą sandalų trepsėjimą ir uždaromų durų girkštelėjimą. Arno pramerkė akis. Žvilgsnis buvo miglotas ir apsiblausęs, bet palengva praskaidrėjo.

— Žanai! — prašvokštė jis. — Tu grįžai!..

— Taip, — atsakė Ksantrajus. — Ji čia, matai?..

Arno veido bruožai sušvelnėjo, išvargintą veidą nušvietė pasitenkinimas. Jis pakreipė galvą ir pamatė palinkusią Katriną.

— Tu atvykai. Dėkui...

— Nedėkok, — užsikirsdama pratarė Katrina tokiu kimiu balsu, kad pati vos beatpažino. — Tu privalėjai žinoti, kad aš ateisiu. Dėl tavęs, Arno, nueičiau į pasaulio kraštą.

— Ne dėl manęs! Aš mirštu, bet kiti liks gyventi!

Džiaugsmas, tik prieš kelias minutes nušvietęs jaunojo vyro veidą, išnyko taip greitai, kaip ir atsirado. Žvilgsnis nukrypo į šalį, veidas vėl įgavo griežtą, valingą išraišką. Lūpos judėjo, ir Katrina, kad suprastų jo žodžius, pasilenkė prie pat jo.

— Klausyk įdėmiai, aš negaliu daug kalbėti. Pilypas Burgundietis pagrobė Žaną! Tau reikia vykti pas jį, į jo stovyklą ir paprašyti paleisti Žaną...

Katrina nieko nesuprato ir pagalvojo, kad blogai išgirdo.

— Aš turiu vykti pas hercogą? Aš? Arno, tu negali to norėti!

— Taip, tu privalai. Tu vienintelė gali pasiekti pergalę šitam kare. Hercogas myli tave!

— Ne! — griežtai atsakė Katrina. Susigėdusi savo impulsyvumo, tęsė švelnesniu balsu. — Ne, Arno, netikėk tuo, jis daugiau nebemyli manęs. Jis išdidus kaip šėtonas ir niekados neatleis man dėl pabėgimo. Jis atėmė viską, ką tik buvo man dovanojęs... Aš ištremta. Be to, jis vedė ir galutinai išmetė mane iš galvos.

Arno veidas patamsėjo iš pykčio, jis pamėgino pasikelti lovoje, bet sudejavo ir krito atgal. Katrina išgirdo ramų Ksantrajaus balsą:

— Katrina, jūs klystate. Jūsų galia hercogui dabar didesnė nei anksčiau. Jis veda infantę Izabelę. Iškilmės įvyks Briugėje sausio mėnesį. Pati pompastiškiausia iškilmių dalis — pasakiškai turtingo naujo riterių ordino įkūrimas, ordino, kuris demonstruos jo galią ir tuštybę. Katrina, ar žinote, kaip vadinsis šis ordinas?

Net nepažvelgusi į Ksantrajų ji papurtė galvą, supratusi, kad praeitis atsivijo ją. Ksantrajaus balsas atskriejo iš toli:

— Aukso vilnos ordinas. Visi puikiai supranta, kodėl jis pasirinko tokį pavadinimą. Briugės gyventojai neabejoja, kad tokio vardo pasirinkimą nulėmė mylimosios su nuostabiai gražiais plaukais netekimas. Neįmanoma susilaukti aiškesnio meilės prisipažinimo. Jis tebėra jūsų, Katrina, valdžioje. Turto konfiskavimas — užgauto vyro poelgis; širdies gilumoje hercogas svajoja susigrąžinti jus.

Tebeklūpodama prie lovos Katrina apsimetė nesuprantanti išsakytos minties. Jos blizgančios neramios akys buvo įsmeigtos tik į Arno. Jo akyse Katrina ieškojo draugo žodžių paneigimo. Bet ne! Jis tylėjo ir įdėmiai žiūrėjo į Ksantrajaus lūpas... Jis net nepažvelgė į ją, nė karto per visą kalbą ir net Ksantrajui baigus kalbėti. Tada ji švelniai palietė sužeistojo ranką.

— Tu privalai... — Arno duso. — Tai paskutinė mūsų viltis...

Katrina, apimta liūdesio ir apsiašarojusi, prisiglaudė veidu prie jo karštos rankos.

— Arno, — maldavo ji, — neprašyk manęs... Tik tu neprašyk...

Juodomis degančiomis akimis jis įdėmiai pažvelgė į ją.

— Aš to prašau... todėl... kad tu vienintelė, kurios paklausys Pilypas. Žana reikalingesnė Prancūzijai, nei aš ar... tu!

— Bet aš myliu tave, — sušuko ji su nuoskauda balse. — Aš myliu tave ir pasirengusi numirti dėl tavęs, o tu prašai grįžti pas Pilypą. Aš vyliausi, kad esu nors truputį mylima. Kokia klaida! Tu, pasirodo, mane niekini!

Arno užsimerkė ir sušnibždėjo:

— Niekas neturi reikšmės... tik Žana... daugiau niekas!

Skausmo grimasa iškreipė jo veidą, kūnu perbėgo virpulys. Jis sugriebė apklotą, ant lūpų pasirodė kraujo putos. Ksantrajus padėjo ranką ant Katrinos peties ir pratarė:

— Eime! Jis labai pavargo. Jam reikia pailsėti, o ir jums taip pat...

Katrina pašoko ir įsmeigė į jį akis, degančias neapykanta.

— Jūs žinojote, kodėl aš jam reikalinga, ar ne? Žinojote ir nieko man nesakėte. Jūs žiauriai apgavote mane...

— Ne, aš neapgavau. Aš tik sakiau, kad Arno nori jus matyti. Jūs daugiau nieko ir neklausėte. Jūs turite suprasti, kad mums, Žanos bendražygiams, nieko nėra svarbiau kaip išvaduoti ją. Tą patį sakė ir Arno. Ji — šalies išgelbėtoja, jos nelaisvė mūsų šaliai gali turėti tragiškų pasekmių. Tai įsakymas, girdite, įsakymas. Kažkas turi nuvykti pas Pilypą ir pasakyti jam, jog jis yra Prancūzijos princas... Suprantate — Prancūzijos. Atėjo laikas jam tai priminti! Sklinda gandas, kad anglai reikalauja atiduoti jiems Žaną. O tai — neįmanoma, būtina užkirsti tam kelią.

— Bet jūs sakėte, kad jis myli mane, — netramdydama savo jausmų ir negalėdama apie nieką daugiau galvoti atsakė Katrina.

— Ir pakartosiu. Taip, myli. Bet savo šalį Arno myli dar stipriau! Jis savo seserį pasiųstų pas Pilypą, kad tik išgelbėtų Žaną! Suprantu, kokią auką jūs turite sudėti, Katrina. Bet mylėdama Arno jūs negalite atsakyti jam ir pamėginti išgelbėti Žaną!

— Kodėl jūs esate įsitikinęs, kad Pilypas paklausys manęs, kad man pasiseks ją išvaduoti?

— Jeigu jis atsakys jums, jis nieko daugiau neklausys! Mes turime išnaudoti tokią puikią galimybę.

Katrina giliai atsiduso. Ji suprato kapitono padėtį, suprato, kad iš esmės jis teisus. Ji pasielgtų lygiai taip pat. Ir paskutinį kartą nutarė paprieštarauti.

— Hercogas yra tikras riteris. Jis niekuomet neatiduos Žanos anglams.

— Aš taip pat norėčiau juo tikėti. Bet jūs esate... Jūs... Aukso vilna!

Paskutinė frazė sukrėtė Katriną. Jai pasigirdo, kad tai sako Pilypas. Tikrai, jis vadindavo ją “mano aukso vilna” ir aistringai mylėdavo. Ar galima smerkti Žanos d’Ark draugus, jeigu jie savo paskutinę viltį sieja su ja?

— Aš įvykdysiu jūsų prašymą, — pratarė ji. — Kur hercogas?

— Parodysiu. Eime, jei nesate visiškai pavargusi.

Pavargusi? Ji jautė mirtiną nuovargį. Ji tuoj pat atsigultų čia, celėje, kur stovėjo. Žemė, kvepianti vasara, ją priglaustų ir ji gulėtų, kol širdis sustotų amžiams. Tačiau ji nuėjo paskui Ksantrajų į vienuolyno varpinę. Per siaurą

varpinės langą kapitonas parodė Katrinai upės juostą, rausvai spindinčią tekančios saulės spinduliuose. Už upės kilo mediniai bastionai, tokius Katrina jau buvo mačiusi Orleane, ir palapinių gretos.

Kitoje tilto pusėje kaip perlas ryto šviesoje spindėjo purpurinė palapinė. Ji atrodė kaip ąžuolas tarp žemaūgių medžių, o jos viršūnėje plevėsavo Pilypo Gerojo vėliava.

— Tai Marni stovykla, — tarė Ksantrajus. — Ten jūs turėsite vykti, bet dabar jums reikia pailsėti, atgauti jėgas.

Aštuntas skyrius

Aukso vilna

Leidžiantis saulei Katrina susiruošė į burgundų stovyklą. Artėjanti naktis nulėmė nepaskelbtas paliaubas, kurių metų abi kariaujančios pusės galėjo atsikvėpti iki ryto. Tik naktį buvo galima ryžtis įžengti į priešo stovyklą. Taigi Katrina sėdo ant žirgo, išjojo pro vartus ir pasuko tilto link. Priekyje su balta vėliava jojo vienas iš Ksantrajaus ginklanešių.

Katrina sėdėjo balne, visiškai pasitikėdama žirgu, kaukšėjusiu storomis tilto lentomis. Katrina jautė sunkumą širdyje ir tuštumą galvoje. Tokį jausmą ji patyrė tą baisiąją dieną Orleane, kai kratėsi vežėčiose, kuriomis vežė ją į kartuves, ir viskas aplinkui neturėjo jokios reikšmės. Katrina stengėsi negalvoti apie tai, kaip ją sutiks, ką jai pasakys Pilypas. Ji turėjo tik vieną viltį — išgelbėti Žaną, arba bent jau neleisti jai patekti į anglų rankas.

Dviejų raitelių pasirodymas ant tilto burgundų neliko nepastebėtas. Jie sukruto taip smarkiai, lyg visas priešo būrys būtų priartėjęs prie jų stovyklos. Nuskambėjo pavojaus signalas. Raiteliams išjojus į priešingą krantą, prieš juos jau stovėjo šarvuotų karių grandinė. Prieš karius puikavosi jaunas, prabangiais šarvais vilkintis karo vadas. Jis dar neištarė nė žodžio, o Katrina jau pažino savo ištikimąjį Sen Remi.

— Kunigaikščio Pilypo vardu, stokite! — garsiai sušuko jis. — Kas jūs?

— Mes parlamentarai, — garsiai, bet žemu vyrišku balsu atsakė Katrina. — Mesiras Ksantrajus nori derėtis su hercogu Pilypu. Tuojau pat praneškite jam apie mūsų atvykimą!

— Monsinjoras turi svarbesnių reikalų! — šūktelėjo Sen Remi. — Jeigu norite, galite kalbėti su manimi.

— Tada nurodykite tokią vietą, kurioje galėtume aptarti reikalus vienu du, — pratarė Katrina, prijodama arčiau, kad nereikėtų kalbėti įtempus balsą.

— Ką gi, šį prašymą išpildyti nesunku, — ramiau atsakė ir Sen Remi.

Visi trys, lydimi šarvuotų raitelių, įjojo į stovyklą. Didelė Sen Remi palapinė stovėjo stačiakampės stovyklos viduryje, netoli Burgundijos hercogo palapinės.

Raiteliai nušoko nuo žirgų, Sen Remi įsakė dviem stipraus sudėjimo sargybiniams saugoti ginklanešį ir įvedė Katriną į deglais apšviestą palapinę. Nepasiūlęs sėsti, įsitaisė prie stalelio palapinės viduryje ir pradėjo pokalbį:

— Ką jums pavedė pasakyti Ksantrajus? — paklausė jis trūkčiojančiu balsu.

— Sen Remi, — tyliai savo balsu ištarė Katrina. — Žanai, jūs neatpažįstate manęs?

Hercogo padėjėjas nustebęs žvilgtelėjo į ją.

— Ne...

— Na žinoma, — liūdnai pratarė Katrina, — juk nesimatėme su jumis lygiai dvejus metus.

Sen Remi žvilgsnis staiga pasikeitė. Sumišęs jis pašoko iš už stalo ir prisiartino prie Katrinos netikėdamas savo akimis.

— Negali būti! — sušuko jis. — Ponia Katrina! Iš kur jūs? Kaip džiugu jus matyti! Aš jau nesitikėjau kada nors jus sutikti ir net nebuvau tikras, ar jūs gyva. Jūs grįžote pas mus, tiesa?

— Nežinau, Sen Remi, — su kartėliu balse ištarė Katrina. — Man norėtųsi grįžti, bet... Aš iš tiesų turiu skubų reikalą į hercogą ir viską lems mūsų pokalbio baigtis.

— O, esu įsitikinęs, kad viskas susiklostys sėkmingai! — sušuko Sen Remi, negalėdamas numaldyti jaudulio. — Hercogas labai pyksta ant jūsų už dingimą, bet, be abejo, atleis jums! Aš tuoj pat pranešiu jam apie jūsų atvykimą. Grįžkite pas mus, Katrina! Jums niekur nebus taip gerai, kaip monsinjoro Pilypo rūmuose. Jūs būsite pagerbta, turėsite turtą, ramybę... ištikimus draugus! Palaukite manęs, aš tuoj pat grįšiu.

Dar tardamas šiuos žodžius jis išbėgo iš palapinės. Katrina išbuvo viena vos dešimtį minučių: Sen Remi greitai grįžo.

— Viskas gerai! Pradžioje, išgirdęs jūsų vardą, hercogas įniršo, bet vėliau sutiko priimti jus kaip parlamentarę. Dabar viskas priklauso nuo jūsų, Katrina! Eime greičiau!

Jie išėjo iš palapinės. Sen Remi paleido sargybinius, ir jie trise kartu su ginklanešiu pasuko į hercogo palapinę. Paliepęs ginklanešiui likti lauke, Sen Remi nuvedė Katriną prie įėjimo, tylėdamas atitraukė uždangalą ir jai įėjus vėl užtraukė.

Katrina iškart pamatė Pilypą, ir jai pasirodė, kad jis paseno. Veido bruožai tapo aštresni, ryškesni. Nors tai galėjo būti ir regėjimo apgaulė, sukelta nelygios fakelų šviesos. Pilypas labai tiesiai nejudėdamas stovėjo prie stalo, padėjęs ranką ant masyvios Evangelijos dramblio kaulo viršeliais. Išdidi poza, nors ir buvo natūrali, pernelyg išdavė pasitikėjimą ir pasipūtimą. Jis buvo apsiginklavęs, kaip ir anksčiau kaklą puošė auksinė grandinė, ant kurios kabėjo tas pats avelės pavidalo auksinis pakabukas.

Katrina nenusilenkė, bet lėtai sulenkė kelį, tokiu senoviniu būdu sveikindama žmogų, kuriame norėjo matyti tik savo suvereną. Be to, apsirengusiai vyriškais drabužiais daryti reveransą būtų buvę juokinga. Tiesa, po to ji labai moterišku judesiu atmetė juodą gobtuvą, iš po kurio pasirodė tvarkingai supinti auksiniai plaukai. Pilypas nė nemirktelėjo. Jo žvilgsnis buvo įsmeigtas į Katrinos veidą, nė menkiausia šypsena neperbėgo jo lūpomis, nesuminkštino plieninės veido išraiškos. Vis dėlto jis pirmasis nutraukė tylą:

— Taigi, pagaliau jūs čia. Aš jau buvau netekęs vilties jus vėl išvysti. Tiesą sakant, maniau, kad esate mirusi. Prisipažįstu, esu nustebintas jūsų įžūlumo. Jūs buvote dingusi dvejus metus... apie dvejus metus... dabar staiga neaišku iš kur atsirandate ir reikalaujate audiencijos. Ir taip elgiatės lyg nieko nebūtų įvykę, lyg savo elgesiu nebūtumėte užkirtusi sau kelią susilaukti tokios malonės!

Pilypo balso tembras pasikeitė ir Katrina suprato, kad jis stengiasi suvaldyti įniršį. Todėl ji tiesiai paklausė:

— Kodėl tą malonę suteikėte, jei jos nenusipelniau?

— Kad įsitikinčiau, atpažinsiu jus ar ne; kad pamatyčiau, ar jūs tokia pati, kokią prisimenu. Garbė Aukščiausiajam, jūs jau ne ta! Jūs labai smarkiai pasikeitėte, ir ne į gerąją pusę.

Pilypo šiurkštumas, etiketo ir mandagumo taisyklių nepaisymas neišmušė Katrinos iš vėžių. Net jei jis kada ir turėjo, tai jau labai seniai neteko savo valdžios jai, sugebėjimo įbauginti ar išgąsdinti. Šyptelėjusi ji prabilo:

— Jūs, aišku, nemanote, kad atvykau jūsų prašyti tarnauti damai veidrodžiu. Pastarieji metai buvo taikūs ir atnešė jums daug naudos, monsinjore. Man jie buvo kančių metai.

— Kas vertė jus kentėti?

— Niekas! Ir nemanykite, kad ko nors gailiuosi. Aš galbūt kentėjau, bet pagaliau nustojau save niekinti.

Išvydusi Pilypo akyse pykčio ugneles, Katrina suprato per daug sau leidusi ir suvokė, kad toks jos elgesys gali sužlugdyti misiją. Ji atlyžo.

— Atleiskite man! Kalbėjau negalvodama. Norėjau pasakyti, kad nuo jūsų vedybų man nėra vietos šalia jūsų. Aš girdėjau, jūs vedėte... tikiuosi, sėkmingai?

— Labai!

— Džiaugiuosi. Dievas išgirdo mano maldas ir atsiuntė jums laimę...

Palapinėje įsivyravo sunki tyla, kurią netikėtai sutrikdė vieno iš skalikų žiovulys. Katrinai į galvą neatėjo jokia mintis; staiga Pilypas pakeitė didingą pozą, nusiėmė didžiulę juodą skrybėlę, papuoštą gervės plunksna ir rubino sagtimi, ir numetė ją. Paėmęs Katrinos rankas prabilo:

— Gana to mandagaus tuščiažodžiavimo! Be abejo, turiu teisę išgirsti pasiaiškinimą. Aš laukiau tavęs dvejus metus, dvejus metus, girdi? Kodėl palikai mane?

Jo įprastas balso tonas, lyg mostelėjus stebuklinga lazdele, išsklaidė Katrinos sumišimą. Ji vėl pajuto žemę po kojomis.

— Aš jau sakiau jums: todėl, kad vėl susiruošėte vesti. Esu per daug išdidi, kad tenkinčiausi antrąja vieta. Be to, pagyvenusi kartu su jumis, nenorėjau tapti rūmų pajuokos objektu.

Pilypo veidą nutvieskė nuoširdi nuostaba.

— Pajuokos? Nejaugi tavo akyse buvau toks menkysta, kuris nebūtų įstengęs išsaugoti aukštą padėtį rūmuose moteriai, kuri gedėjo mūsų sūnaus?

Katrina neleido suminkštinti širdies prisiminimais apie kūdikį.

— O, aš neabejoju, kad ruošėtės mane ištekinti... antrą kartą. Ir ką tokį buvote parinkęs netikro vyro vaidmeniui šį kartą? Kas turėjo tapti nelaimingojo Gareno įpėdiniu? Sen Remi? Lanua, Tulonžonas? Kurį iš savo vasalų pratinote prie minties, jog jis bus jūsų meilužės vyras? Kuris dėl jūsų malonumų turėjo pagarbiai nuleisti akis ir nieko nepastebėti, kas beįvyktų?

— Nė vieno! Aš niekada nesiruošiau dalytis tavęs su kuo nors. Būčiau padaręs hercogiene, princese... būtum pasirinkusi bet kokią žemės valdą. Tu juk puikiai žinojai, kad tave mylėjau labiau už viską pasaulyje... ir įrodydavau savo meilę. Ir paskutinį kartą — visai neseniai, ar žinai?

Jis nutraukė nuo kaklo masyvią aukso grandinę ir atkišo Katrinai.

— Tu žinai?

— Taip, — trumpai atsakė ji. — Tai — Aukso vilnos ordinas, kurį jūs įsteigėte savo vedyboms pažymėti.

— Mano vedyboms? Tu žinai, apie ką galvojau taip jį pavadindamas? Argi ne tave aš vadindavau savo aukso vilna?

Jis piktai nutėškė grandinę ant žemės ir netikėtai vikriu rankos judesiu paleido jos plaukus. Tankios, žaismingos krentančios garbanos išsidraikė ant jos juodo zomšinio kostiumo. Jis privedė Katriną prie didelio Venecijos veidrodžio, puošusio vieną palapinės sieną, ir tarė:

— Žiūrėk! Tai tu tikroji aukso vilnos valdovė!

Tačiau Pilypas neleido jai pažvelgti į veidrodį. Apglėbęs ir suspaudęs aistringame glėbyje, jis stipriai priglaudė ją prie savęs.

— Katrina... Aš vis dar myliu tave... Aš neužmiršau tavęs...

— Dabar jūs lengviau pamiršite, dabar, kai aš taip pasikeičiau!

— Ne... nėra abejonių, tu tokia pat. Aš taip pasakiau dėl išsiskyrimo skausmo, kankinusio mane dvejus metus. Tu graži kaip visada. Galbūt truputį sublogai, bet tavo akys pasidarė dar didesnės. O tavo talija — dar lieknesnė. Katrina, meile mano! Aš dažnai šaukiau tave, mano mieloji, nuostabioji, nepakeičiamoji...

Jis atsegė jos odinės striukės sagas ir įsikniaubė į švelnią duobutę pasmakrėje. Katrina išsilenkė ir pajuto, kad ima silpti plieninėse rankose. Tas pamirštas potraukis, kuris taip ilgai laikė ją prie šio itin patrauklaus žmogaus, vėl pradėjo apimti ją vis stipriau ir smarkiau. Po kelių sekundžių jis paims ją ant rankų ir nuneš ant didžiulės, auksu siuvinėtu užtiesalu užklotos lovos, ir jai neužteks jėgų priešintis... Staiga Katrinos mintis kaip žaibas perskrodė mirštančio Arno vaizdas. Arno, kuriam ji priklauso dvasia ir kūnu ir kuris gulėjo išsitiesęs ir užsimerkęs siauroje lovoje vienuolyno celėje. Seni meilės žaidimai negalėjo prilygti tai meilei, kurią mokėjo sužadinti tik Arno. Judviejų įnirtinga aistra, pirmykštė ir be švelnumų, jai buvo daug malonesnė ir reikalingesnė nei visos Pilypo glamonės. Katrinos kūnas sustingo. Ji atsargiai, bet ryžtingai atstūmė hercogą.

— Ne dabar! Paleiskite mane.

Jis iš karto paleido ją ir nepatenkintas susiraukė.

— Kodėl? Kodėl atvykai čia, jeigu nenori vėl atnaujinti buvusios mūsų meilės?

Katrina akimirką svyravo. Ar dera prašyti dabar, kai ką tik jam nepakluso? Bet ji privalėjo sutvarkyti šitą reikalą.

— Atėjau prašyti jūsų malonės, — ramiai tarė ji.

— Malonės?

Staiga jis ėmė kvatotis, ir tas juoko priepuolis buvo toks stiprus, kad hercogui teko atsisėsti į juodmedžio krėslą. Jis kvatojosi tol, kol mėšlungiškai ėmė gaudyti orą. Katrina susierzino.

— Nieko juokinga čia nematau! — griežtai tarė ji.

Juokas staiga nutilo, hercogas pakilo ir priėjo prie jos.

— Mano angele, tavo naivumas prilygsta tik tavo nuoširdumui. Žinoma, aš turėjau numatyti, kad atsargoje turi į mane malonės prašymą. Tai tikra tavo manija. Ir ką gi šį kartą nori išgelbėti?

— Žaną d'Ark!

Tas vardas nugriaudėjo kaip patrankos šūvis. Akimirksniu iš Pilypo lūpų dingo šypsena, jis atšoko nuo Katrinos atsitverdamas stalu tarsi gynybiniu pylimu.

— Ne! — tepasakė jis.

Katrina už nugaros paslėpė drebančias rankas, kad jis nematytų. Ji suprato, kad šią akimirką Pilypas nepavaldus jai. Aistringas meilužis virto valdingu ir nepalenkiamu Burgundijos hercogu. Katrina niūriai šyptelėjo.

— Aš ne taip pasakiau. Atėjau prašyti jūsų, kad nustatytumėte išpirkos dydį už Mergelę, kaip ir pridera pagal karo meto įstatymus. Sutinku su bet kokia kaina.

— Karo įstatymai neturi nieko bendra su šėtono vaikais. Toji mergina — ne riteris, o ragana!

— Kokia nesąmonė! Žana — ragana? Juk ji ištikimybės, tyrumo, narsos ir dievobaimingumo įsikūnijimas! Nėra teisingesnio ir sąžiningesnio žmogaus! Jūs nežinote, kokia ji...

— Užtat jūs, matyt, ją pažįstate.

— Aš esu dėkinga jai už gyvybę ir privalau grąžinti tą skolą. Kalbama, kad jūs ketinate perduoti ją anglams... bet negaliu tuo patikėti.

— Norėčiau žinoti, kodėl?

— Todėl, kad toks poelgis būtų nevertas jūsų... nevertas riterių ordino, kuriuo taip didžiuojatės! — sušuko Katrina rodydama puikų vėrinį, švelniai žibantį ant prabangaus raštuoto kilimo. — O taip pat todėl, kad užsitrauksite nelaimę. Juk ji iš tikrųjų... atsiųsta paties dangaus!

— Niekai! — tarė hercogas, išėjęs iš už stalo, ir net nesiteikęs žvilgtelėti į Katriną ėmė vaikštinėti pirmyn ir atgal po didžiulę palapinę. — Jeigu norite žinoti, aš taip pat mačiau tą merginą. Kai Lionelis Vandomas ją suėmė, nusprendžiau, kad turiu ją pamatyti ir nuvykau į Boljė rūmus, kuriuose ją įkalino. Man pasirodė, kad ji —išpuikusi, perdėm pasitikinti savo jėgomis

būtybė. Užuot paklusniai ir kukliai kalbėjusi su manimi, ji tik priekaištavo man...

— Nejaugi jūs pats niekada ir dėl nieko nesate sau priekaištavęs? Nejaugi jūs visada elgėtės kaip ištikimas prancūzų karūnos vasalas?

— Vasalas? Ką jūs norite pasakyti? Juk mano turtai ir valdžia šimtą kartų didesni negu Karolio, tos marionetės, vadinančios save Prancūzijos karalium. Neduosiu jam ištikimybės priesaikos, nepripažinsiu jo savo valdovu. Nuo šiol Burgundija bus laisva ir nepriklausoma, ji taps didžiule karalyste, kada nors pavirsiančia visos imperijos širdimi. Kaip Karolis Didysis sukursiu imperiją, ir visi žemės žmonės lenksis mano sostui ir mano karūnai...

Dabar jau kvatojosi Katrina, ir jos juokas, atmieštas panieka, nepraslydusia pro Pilypo ausis, akimirksniu privertė jį nutilti.

— Kas gi įteiks jums tą karūną? Kokioje katedroje ketinate karūnuotis? Reikia manyti, Vestminsterio, kaip ir dera ištikimam užpuolikų anglų sąjungininkui, nes Reimso katedra jau užimta. Karolis VII jau yra teisėtas Prancūzijos karalius, Dievo malone ir pagal žmonių įstatymus. Šito nepakeisite nei jūs, nei jūsų marionetė, valdanti Paryžiuje. Jis — karalius. Karalius!

— Niekada nelaikysiu karaliumi savo tėvo žudiko!

— Netikiu! Per daug gerai jus pažįstu. Jeigu Karolis sugebėtų jums įtikti, galbūt pasiūlytų pusę savo karalystės ir nemažai žemių, kad patenkintų jūsų ambicijas, jūs paduotumėte jam ranką ir prisiektumėte ištikimybę. Iš tikrųjų jūs laikote mane kvaile, nesugebančia pastebėti to sumaniai — o, per daug sumaniai — pastaruosius dvejus metus žaidžiamo dvigubo žaidimo? Pilypai, neįmanoma pastatyti imperijos ant išdavystės pamatų, vadinasi, Burgundijos imperija niekada neišvys pasaulio!

— Pakaks!

Jis išrėkė šitą žodį, o jo ranka mėšlungiškai sugniaužė durklo rankeną. Katrina pamatė, kaip jo akys blykstelėjo pykčio ugnimi, bet tai jos neišgąsdino. Ji jau nugalėjo baimę ir degančiomis akimis ramiai sutiko jo žvilgsnį. Ji nepasidavė! Tai jis pralaimėjo. Pilypas krūptelėjo ir nuleido akis.

— Kas mumspasidarė? — kimiai paklausė. — Susirėmėme kaip priešai!

— Užtenka vieno jūsų žodžio, ir mes vėl būsime kartu! Priimkite išpirką už Žaną, ir nieko daugiau man iš jūsų nereikia. Jeigu tai padarysite, aš grįšiu pas jus!

Pilypas nė neįsivaizdavo, kiek pasiaukojimo slypėjo šituose žodžiuose, tačiau akimirką jis susimąstė. Pagaliau sumurmėjo:

— Ne... aš negaliu priimti jokios išpirkos, nors ji būtų ir labai didelė. Mano sutartyje su anglais yra straipsnis, jog bet kuris kare paimtas mano belaisvis, jiems pareikalavus, bus atiduotas į jų rankas. Šita mergelė sukėlė pavojų Burgundijai. Negaliu ir toliau rizikuoti paleisdamas ją į laisvę.

— Pažadėkite, kad nors jau anglams jos neatiduosite.

— Tai neįmanoma. Be to, ji ne mano, o Liuksemburgiečio belaisvė. Jis ir turi spręsti.

— Tai paskutiniai jūsų žodžiai?

— Paskutiniai. Jokių kitokių nebus....

— Netgi... netgi man?

— Netgi tau. Jeigu būtum mano vietoje, suprastum.

Katrina lėtai nusigręžė ir pasuko išėjimo link. Ji suprato, kad žaidimas pralaimėtas dėl paprastos priežasties, kurios net ji negalėjo nugalėti, — dėl baimės! Pilypas bijojo... silpnadvasiškai bijojo tos keistos merginos, kuri, atrodė, nukrito tiesiog iš dangaus, kad išgelbėtų prancūzų karalystę nuo begalės nelaimių, ir ta baimė užgožė visus kitus hercogo jausmus. Katrina žinojo, kad nėra prasmės klausinėti jo apie tai, kas gi iš tikrųjų įvyko pokalbio su Mergele metu, nes jis greičiau jau duos nupjauti savo liežuvį, negu pasakys visą tiesą. Be abejonės, jo prisiminimai buvo patys niūriausi, tačiau, nors Katrina ir suprato, kokios paskatos valdo galingąjį Burgundijos hercogą, vis tiek negalėjo sulaikyti pykčio ir kartaus nusivylimo. Norėdama atitraukti sunkias užuolaidas, ji ištiesė ranką, bet dar sykį atsigręžė — tokia smulkutė, tiesi figūrėlė ant šitų brangių, bet netvirtų rūmų slenksčio. Ji įsmeigė atšiaurų žvilgsnį į Pilypą.

— Suprasčiau? Man atrodo, Pontijus Pilotas taip pat galvojo, kad žmonės turi jį suprasti. Jeigu jūs nenusileisite man dėl Žanos, niekada jums nedovanosiu. Sudie!

Neatsigręždama ir neatsiliepdama į šauksmą, kaip jai pasirodė, sklidusį iš palapinės, ji išėjo. Šį kartą tiltai buvo sudeginti... Daugiau ji nebepamatys šito žmogaus, nes jis atsisakė išpildyti prašymą, kuris iš tikrųjų jai daug reiškė. Ji pamatė savo arklį su ginklanešiu ir Sen Remi, kuris vikriai prišoko prie jos.

— Na, Katrina, grįžtate pas mus?

Ji papurtė galvą ir ištiesė jam ranką.

— Ne, Žanai, bijau, kad ne... Manau, jums teks pamiršti, kad mane pažinojote.

— Kaip? Monsinjoras hercogas neatleido jums? Netikiu!

— Ne, tai aš niekada jam neatleisiu! Sudie, Žanai... Aš jūsų neužmiršiu. Jūs visuomet buvote ištikimas draugas...

Ištįsęs jaunuolio veidas nukaito plūstelėjus jausmams. Jis tvirtai suspaudė plonyčius jos pirštelius.

— Toks ir liksiu. Nežinau, kodėl susipykote su monsinjoru, esu ištikimas jo tarnas, bet niekas nesukliudys būti jūsų draugu.

Katrina susijaudino, akyse sužvilgo ašaros. Ji pasistiebė ant pirštų galiukų ir greitai pabučiavo heroldmeisterį į skruostą.

— Dėkui! Niekuomet šito nepamiršiu. O dabar sudie... sudie, Aukso vilnos riteri!

Ji šoko ant balno, paragino arklį ir nudūmė tilto link. Buvo jau tamsu, bet gausybė fakelų, tapančių fantastišką plevenančių šešėlių paveikslą ir skleidžiančių šviesą aplink milžinišką karo mašiną, apšvietė stovyklą. Palei miesto sienas degančios žarijų krosnys panėšėjo į ugnies karūną.

Grįžusi į miestą Katrina pamatė su ginkluotu būriu jos laukiantį Ksantrajų. Jie nustebo, kai sužinojo, kad į priešo stovyklą buvo nusiųsta moteris, kurios banguojantys plaukai draikėsi vėjuje. Griežtu judesiu kapitonas juos nuramino. Jis padėjo Katrinai nulipti nuo arklio ir pažvelgęs į iškaitusį jos veidą burbtelėjo:

— Tikriausiai jūs karštai ginčijotės. Atrodote taip, lyg būtumėte dalyvavusi tikrose peštynėse.

— Ginčas buvo karštesnis, negu jūs įsivaizduojate. Mesire Ksantrajau, jūs buvote teisus dėl hercogo... Bet man nepasisekė.

— Jokios vilties?

— Nė menkiausios. Jis bijo...

Tebelaikydamas jos arklio kamanas, Ksantrajus švelniai spustelėjo Katrinos petį. Tylėdami jie ėjo greta vienas kito, paskui kapitonas iškošė pro dantis:

— Katrina, aš turėjau tai numatyti. Niekuomet ir niekas pasaulyje jo neprivers paleisti ją. Pamaldos bažnyčioje, kurias Paryžiuje įsakė atlaikyti Bredfordas, rodo, kad ji kelia siaubą! Turime sugalvoti ką nors kita...

Staiga Katrina suvokė, kad jie tolsta nuo Sen Kornelio vienuolyno ir eina senųjų Karolio V rūmų link, — nakties tamsoje juodavo didžiulis trikampis pastatas. Tai supratusi Katrina tuoj pat sustojo.

— Kur vedate mane? Noriu grįžti pas Arno...

— Nėra prasmės. Jis be sąmonės, o pasilikti benediktinų vienuolyne jums negalima. Aš suradau kambarį vienos turtingos našlės name, ir tarnaitė

ten jau laukia jūsų. Rytoj ryte galite ateiti ir, prieš grįždama į Buržą, sužinosite naujienas...

— Grįžti į Buržą? Gal išsikraustėte iš proto? Kodėl, jūsų manymu, turėčiau ten vykti? Gal dėl abejotino malonumo visam gyvenimui tapti mirtinu Pilypo Burgundiečio priešu? Kol čia yra Arno, čia būsiu ir aš, niekas pasaulyje neprivers manęs pajudėti. Ar girdite? Niekas!

— Labai gerai, — švelniai šypsodamasis tarė jis. — Tik nereikia šaukti! Pažadinsite visą apylinkę. Jeigu norite, pasilikite, tik pažadėkite be manęs nevaikščioti į vienuolyną. Nenoriu, kad dorieji vienuoliai jaustų nepasitenkinimą. Be to, greitai apsuptis bus dar žiauresnė, ir man bus reikalingi visi žmonės. Negaliu suteikti jums ginkluotos apsaugos. Paklausykite, Katrina, liaukitės taip į mane žiūrėjusi! Nejaugi po viso to, kas buvo, dar nesupratote, kad aš jus palaikau? Pažvelkite, štai jūsų namas. Eikite ir ilsėkitės, nes tikriausiai labai pavargote.

— Bet... Arno?

— Arno kol kas dar nemiršta! Prižiūrinčiam jį vienuolyno vyresniajam jau įsižiebė viltis. Jis sako, kad, pagal gamtos dėsnius, šis žmogus jau turėjo būti miręs ir kad toks atkaklus kabinimasis į gyvenimą — geras ženklas. Vyresnysis ketina išbandyti naują gydymo būdą, bet apie tai tyli kaip žuvis...

Vis dėlto neįtikinta Katrina įtariai pažvelgė į rudaplaukį vyriškį. Ksantrajus buvo keistai atlaidus ir švelnus. Dingo susirūpinimo raukšlės, susimetę tarp antakių. Šiek tiek aprimusi, Katrina paklusniai įžengė pro duris, kurias jai atidarė. Laiptinėje ji išvydo jos belaukiančią ir besišypsančią Sarą.

— Įeik, — tarė čigonė. — Jie paruošė tau lovą, visai nepanašią į siaubingus vienuolių gultus. Čia gerai išsimiegosi...

Arno, nors jam nebuvo geriau, vis dėlto neatrodė kaip mirštantis. Veidas buvo praradęs žalsvoką atspalvį ir dabar buvo baltas, ranka mėšlungiškai nebegniaužė apkloto. Neįsiterpdamas jis išklausė Katrinos pasakojimo apie pokalbį su Pilypu, bet buvo taip nutolęs nuo viso to, apie ką ji kalbėjo, jog jai pasirodė, kad jis galbūt vėl ją atstūmė.

— Aš padariau viską, ką galėjau! — paprieštaravo ji. — Prisiekiu, kad viską padariau, bet egzistuoja tai, ko niekas negali nugalėti...

— Katrina, nebijok ir pasakyk tikrą priežastį, — įsiterpė Ksantrajus. — Hercogas taip bijo Žanos, kad ta baimė nugali meilę tau!

— Nemaniau, kad jis taip įsibauginęs, — tarė Arno. — Katrina, nepriekaištauk sau. Esu tikras, tu padarei viską, ką galėjai. O dabar... Žanas vėl ketina išsiųsti tave į Buržą.

Ksantrajus padarė grimasą ir pasilenkė prie savo draugo taip, kad niekas neišgirstų jo žodžių.

— Taip, aš nusprendžiau, bet ji nenori nė girdėti. Ji nori pasilikti.

— Kodėl? — susierzino Arno.

Atrodė, kad jis ima netekti kantrybės, ir Katrina paaiškino.

— Kad galėčiau padėti tau! Esu tikra, kad nepaliksi taip šito reikalo. Tu juk padarysi viską, kas įmanoma, kad išgelbėtum Žaną, ar ne? Ką gi, tuomet leisk man pasilikti ir padėti... leisk man nors tai...

Jos akyse sužvilgo ašaros, kai pagriebusi Arno ranką spaudė savo delnuose.

— Nepaprastai sunku pripažinti, kad man nepasisekė! Galiu atiduoti auksą ir brangakmenius!

— Ir kaip jūs manote atgauti juos? — nusišaipė Ksantrajus.

— Netrukus pamatysite!

Katrina, nujausdama kažką blogo, buvo pasiėmusi brangenybių dėžutę, bet pamiršo užsiminti apie tai Ksantrajui. Dabar ji atnešė ją prie lovos, atidarė ir parodė vyrams. Auksas ir akmenys neįprastai sutvisko neryškioje šviesoje, ir abu aiktelėjo iš nuostabos.

— Velniai griebtų! — sumurmėjo Ksantrajus. — Tik pagalvok, kad mes nuo pat Buržo važiavome su tokiais turtais! Jeigu kas būtų suuodęs, būtų perpjovęs gerkles greičiau negu galima ištarti žodį “peilis”!

Arno, įveikdamas skausmą, pabandė atsisėsti. Savo liesą ranką panardinęs į brangenybių, išpiltų ant jo lovos, kalną, ištraukė ametistų vėrinį, kurį Katrinai sužieduotuvių dieną padovanojo Garenas.

— Aš prisimenu jį, — iš lėto pratarė. — Tu buvai užsidėjusi jį... Arase.

Katrina, nušvitusi, kad jis tai prisiminė, dėžutės dugnę užčiuopė ir ištraukė nedidelį odinį maišelį. Po sekundės jo delne spindėjo didžiulis juodas briliantas.

— O šitą aš buvau užsidėjusi Amjene, kai tu iškvietei į dvikovą hercogą, — švelniai tarė ji.

Ligonis blankiai šyptelėjo.

— Manai, kad neprisimenu? Ar kad nemačiau? Taip, iš tiesų... su ta juoda suknele tu užtemdei visų moterų grožį. Ir sakai, kad nori visus šiuos brangakmenius paaukoti tam reikalui, su kuriuo neturi nieko bendra?

— Kad įrodyčiau, jog noriu tau padėti, — atsakė Katrina. — Ir pelnyčiau tavo pagarbą. Jau seniai supratau, kad mano viltys tuščios, kad mūsų niekas nesieja, nebent mirtis suartins. Leisk man nors šitai.

Ji kalbėjo taip aistringai, kad ironija, akimirką šmėstelėjusi Arno akyse, užgeso. Jis žvilgtelėjo į Katriną ir atsiduso:

— Katrina, tu iš tiesų keista! Aš manau... kad niekados tavęs nesuprasiu! Jeigu nori, pasilik. Būčiau labai nedėkingas, jei tau, mokančiai tokią kainą, trukdyčiau.

Tokia ilga Arno kalba nepraėjo be pėdsako: nuvargęs jis krito ant pagalvių. Tačiau Katrina buvo perdėm laiminga, kad imtų nuogąstauti. Greitai surinko brangenybes atgal į dėžutę ir atidavė Ksantrajui, kuris apstulbęs stebėjo, kas vyksta.

— Mesire Žanai, saugokite ją!... Ir paieškokite mieste palūkininko, kuris visa tai iš jūsų nupirktų. Gal dar liko žmonių, galinčių tai padaryti.

— Žinoma, tokių yra, bet jūs, mano manymu, pamirštate, kad mes apsuptyje. Gausime tik nedidelę tikrosios kainos dalį. Auksas — geras daiktas, bet šitie lobiai verti karališko atlyginimo! Būtų juokinga paleisti juos vėjais!

Į celę įėjo vyresnysis, nešinas krepšeliu, prikrautu buteliukų ir flakonėlių, ketindamas pakeisti ligonio tvarsčius. Paskutinį kartą žvilgtelėjusi į mylimąjį, Katrina su Ksantrajumi pasišalino. Išėję į gatvę prie vienuolyno atsisveikino: Ksantrajus turėjo bėgti prie tvirtovės pylimo ir kautis su priešu, o Katrina — į savo būstą.

— Manau, būtų geriau, jeigu jūs pati saugotumėte šias karines atsargas, kol gausite tolimesnius nurodymus, — tarė Ksantrajus. — Sunkiai įsivaizduoju, kaip kausiuosi su burgundais laikydamas užantyje tokį turtą. Gerai paslėpkite!

— Nesijaudinkite! Sėkmės jums, mesire!

Katrina suskubo eiti, bet staiga jis šūktelėjo:

— Katrina!

— Taip?

Jis liūdnai nusišypsojo, o paskui padarė juokingą grimasą:

— Mudu su Monsalvi — keista porelė, ar ne tiesa? Mums net į galvą nešovė mintis pasakyti jums “ačiū”!

Ji nusišypsojo jam, su džiaugsmu pastebėdama rudose ištikimo Arno draugo akyse pritarimą ir suprasdama, kad nuo šiol visiškai ir tikrai gali juo pasitikėti. Kol bus gyvas, jis gins ją.

— Tai nesvarbu, — švelniai tarė ji. — Aš jums kur kas daugiau skolinga!

Juos išskyrė pro šalį riedantis vežimas. Miestiečiai — kariuomenės pagalbininkai prie tvirtovės sienų siuntė pilnus vežimus akmeninių sviedinių bombardoms, taip pat malkų ir ąsočius alyvos. Už upės jau girdėjosi

prislopintas anglų ir burgundų mūšio gaudesys. Priešas nusprendė, kad išmušė atakos valanda.

Vyrai bėgo prie įtvirtinimų, o moterys toliau rūpinosi kasdieniniais reikalais lyg nevyktų nieko ypatingo. Jos spėjo priprasti prie karo meto sujudimo ir sumaišties. Netrukus jos pasiims viską, ko reikia sužeistųjų slaugymui: vyną ir aliejų žaizdoms plauti, suplėšytą audeklą tvarsčiams ir įkapes žuvusiems, stos šalia savo vyrų prie miesto sienų. Katrina nusprendė eiti kartu su jomis, nes daugiau neturėjo ką veikti. Nuėjusi į namus paslėpė saugioje vietoje dėžutę, vyriškus drabužius pakeitė Saros nupirkta žydra vilnone suknele ir kartu su kitomis moterimis nulėkė prie tvirtovės sienų.

Krizei praslinkus Arno sparčiai sveiko. Laimė, aukštybės buvo apdovanoję kapitoną nepaprastai tvirtu organizmu. Vasaros pradžioje jis jau galėjo pakilti iš lovos, o atėjus rugpjūčiui grįžo į savo vietą įtvirtinimuose. Kompjenas laikėsi, ir taip atkakliai, kad prislėgtas Pilypas Burgundietis, palikęs kovai vadovauti Žaną Liuksemburgietį, išvyko į Lježą, kur reikėjo skubios jo pagalbos.

Gijomas de Flavi gana drąsiai ir atkakliai toliau gynė miestą priešingai negu buvo numatęs Ksantrajus, kai burgundai labai įtartinomis aplinkybėmis suėmė Žaną. Tarp kapitonų sklido kalbos, kad skubėdamas nuleisti pakeliamąjį tiltą, Flavi bandė sušvelninti savo pusbrolį, vyriausiąjį Reimso arkivyskupą Renjo de Šartrezą, labai nekentusį Žanos, — tokia tat buvo paslauga giminaičiui... Nelaimė, padėtis kiekvieną dieną darėsi vis grėsmingesnė. Nepaisant tankaus miško, Kompjenas dabar buvo apsuptas iš visų pusių. Jau ėjo į pabaigą maisto atsargos, o konvojai nebegalėjo patekti į miestą. Vienintelį ryšį su aplinkiniu pasauliu palaikė narsuolių grupelė; jie išeidavo iš miesto ir tuo pačiu keliu grįždavo į jį prisidengdami nakties tamsa.

Katrina leisdavo dienas prie miesto sienų improvizuotoje stovykloje, kurią įkūrė miesto moterys. Kiekvieną kartą, kai prasidėdavo ataka, jos ten eidavo su Sara ir pasilikdavo slaugyti sužeistųjų, kol nuovargis išversdavo iš kojų. Naktimis jos krisdavo į savo lovas ir nepaisydamos alkio ir alinančio karščio miegodavo kaip užmuštos.

Vasaros kaitra padidino miestą ginančios kariuomenės kančias. Žmones, ypač sužeistuosius, kamavo įkyrių musių debesys. Pasitaikė keletas maro atvejų, ir norint sulaikyti epidemijos plitimą teko deginti lavonus ir užantspauduoti namus. Tos nedidelės maisto atsargos, kurias pavykdavo gauti, greitai gesdavo. Vienintelis dalykas, ko nestokojo miesto gyventojai, buvo upės vanduo, bet ir jo atsinešti galima buvo tik naktį, kai priešas nutraukdavo

ugnį. Tačiau labiausiai Katriną kankino Arno elgesys. Kiekvieną dieną vyriškai apsirengusi ji eidavo į vienuolyną aplankyti Arno, ir po šių vizitų ją dažniau apimdavo liūdesys negu džiaugsmas. Arno atvirai nerodė savo nedraugiškumo, tačiau neperžengdavo oficialaus mandagumo ribų, ir tai ją gąsdino labiau negu jo šiurkštumas. Netekusi galimybės jį slaugyti, ji stengdavosi kuo ilgiau pasėdėti prie jo ir pakalbėti apie ką nors kita, ne tik apie apgultį ir Žanos nelaisvę... apie jį, pavyzdžiui, apie tuos metus, kai ji dar jo nepažino, apie vaikystę. Per tas keletą minučių, praleistų su Mišeliu Menialo patiltėje, Mišelis gyvai ir vaizdingai papasakojo apie savo vaikystę, ir Katrina dabar tikėjosi, kad Arno taip pat išpasakos jai savo prisiminimus. Tačiau kuo toliau, tuo labiau įsitikino, kad jos atžvilgiu jis nė kiek netapo švelnesnis. Jo mintys skrajojo kažkur toli ir vis sukosi apie Mergelę. Katrina, grįždama namo pas laukiančią Sarą, dažnai galvodavo, kad juos amžiams išskyrė Mišelis. Ji nežinojo, kaip įtikinti Arno, kad ji nekalta dėl jo brolio mirties. Ji neturėjo ką pasitelkti į pagalbą, tik savo žodžius! Atrodė, kad dabar su Katrina jis bendravo tik dėl to, kad negalėjo visiškai atstumti moters, pasiruošusios paaukoti savo gyvenimą ir turtus, kad galėtų padėti. Ji buvo įsitikinusi, kad jei ne ši aplinkybė, jis be jokio gailesčio būtų išvijęs ją lauk.

Ispanų šnipas atnešė naujienų apie Žaną. Žana mėgino pabėgti iš Boljė, paskui buvo nugabenta į Borevuarą, kur gyveno ir Žanas Liuksemburgietis. Antras bandymas pabėgti vos nepražudė jos. Ji šoko iš bokšto, ir leisgyvę ją rado griovyje.

Nebuvo jokios vilties išgelbėti Žaną, kol tęsėsi apgultis. Priešo žiedas aplink miestą tapo glaudesnis, ir buvo vis sunkiau išsiveržti iš tvirtovės. Viskas, ką jie galėjo padaryti, — nusiųsti maršalui de Busakui, valdančiam Normandijos kaimus, pasiuntinį. Miestas vos alsavo; badas ir ligos pakirto šimtus narsiųjų gynėjų. Be skubios išorinės pagalbos grėsė kapituliacija.

— Uždaryti kaip narve išbadėjusios žiurkės! — siautėjo Arno. — Žana burgundų nelaisvėje, o karalius nedaro nieko, kad ją išvaduotų!

— Gali būti tikras: la Tremujis nenuleidžia nuo jo akių, — nusišaipė Ksantrajus. — Jis juk prisiekė nužudyti Mergelę.

Pagaliau, paskutinę spalio dieną, atėjo pagalba. Konvojui su produktais pavyko pasiekti miestą, ir tai labai pakėlė gynėjų nuotaiką. Tuo pačiu metu maršalo de Busako kariuomenė puolė anglų ir burgundų armiją iš užnugario. Nepaisant aršaus Liuksemburgiečio ir Hantingtono pasipriešinimo, vienas po kito krito jų įtvirtinimai. Busakas pralaužė žiedą ir įžengė į miestą. Kitą rytą visi laukė sutelktos kontratakos; tačiau išaušus dienai priešo stovyklos

vietoje, kiek tik užmatė kompjeniečių akys, atsivėrė plati tuščia erdvė; priešas dingo be trankių būgnų ir skardžiabalsių trimitų. Kompjenas buvo išgelbėtas... Arno visiškai pasveiko ir įnirtingai veržėsi ieškoti Žanos, kad galėtų išgelbėti nuo priešų. Jis, Ksantrajus ir Katrina jau sudarinėjo veiksmų planą, tačiau siaubingos juos pasiekusios žinios pavertė dulkėmis trapų jų statinį: Žanas Liuksemburgietis priėmė anglų pasiūlymą ir už dešimtį tūkstančių ekiu pardavė jiems savo belaisvę. Žana d'Ark dabar pateko į priešų rankas, ir niekas nežinojo, kur šiuo metu ji yra.

Apie tai trijulė išgirdo vakare, kai susirinko Katrinos namuose. Ilgai tylėjęs Ksantrajus sušuko:

— Mes privalome išsiskirti!

— Išsiskirti? — sunerimusi šūktelėjo Katrina. — Bet juk tai neįmanoma! Jūs juk žadėjote...

— Kad jūs padėsite mums ją išgelbėti? Aš ir dabar jums žadu, bet šiuo metu mes nežinome, kur ji arba kur ją veža. Nieko negalėsime daryti, kol neišsiaiškinsime.

— Matyt, ji Anglijoje, — tarė Arno.

— Galbūt. Tokiu atveju Katrina, kaip burgundė, galėtų būti labai naudinga. Negaliu įsivaizduoti, kad iš Briugės gandai taip toli sklistų. Galėtume apsimesti jos tarnais. Tačiau kol kas teks pradėti paieškas. Katrina, aš jus palydėsiu į bernardinų vienuolyną, kurio vyresnioji yra mano pusseserė. Mieste šeimininkauja La Giras, o netoli yra Ruanas, vienas iš svarbiausių anglų atramos taškų, ir jūra greta. Kai tiksliai išsiaiškinsime jos buvimo vietą, jums pranešime. Na, na... nereikia verkti. Šitas planas dabar geriausias. Iki tol jūs mums tik trukdysite...

Pokalbį nutraukė pašaipus Arno balsas.

— Na, pakaks! Ji turėtų žinoti, kad kareiviams jos sekiojimas iš paskos visai nereikalingas! Kai reikės, tada ir pasiimsime ją su savimi, štai ir baigtas kriukis!

Nepaisant padrąsinančių Ksantrajaus žodžių, Katrina vos laikėsi nepravirkusi. Arno užteko mažiausios dingsties, kad jos atsikratytų! Viskas baisiai beviltiška! Jis iš tiesų jos nekenčia, be abejonės, ir toliau nekęs visą gyvenimą. Ji nusigręžė, kad jis neišvystų jos akyse tviskančių ašarų.

— Gerai, — tarė ji liūdnai. — Aš keliausiu į tą vienuolyną.

Devintas skyrius

Ruanas

Sniego skraiste žiema apsiautė mažą Luvjė miestelį, ir visa veikla jame, tiek prekybinė, tiek ir karinė, visiškai sustingo. Dvi Ero upės atšakos, užsidėję baltą šarvą, sustabdė ir sukaustė odų raugyklas, akmens skaldyklas ir vėjo malūnus — tuos, kurių nesugriovė karas. O kareiviams atėjo poilsio laikas, prasidedantis kaskart, kai ateina žiema. Stora sniego antklodė uždengė laukus ir kelius. Už miesto sienų žmonės klimpo sniege iki kelių. Tačiau pavasaris jau buvo ne už kalnų: vasaris ėjo į pabaigą.

Per tris mėnesius, kuriuos Katrina praleido pas bernardines, ji be didelio vargo prisiderino prie griežtų vienuolyno gyvenimo taisyklių. Vienuolyno vyresnioji, Ksantrajaus pusseserė Marija Beatričė, sutiko ją labai maloniai. Marija Beatričė buvo stebėtinai panaši į savo rudaplaukį ir aukštaūgį pusbrolį, ir tas jų panašumas išsyk nuginklavo Katriną. Jiedvi su Sara apsigyveno didžiuliame, šiek tiek prabangiau negu vienuolių celės apstatytame kambaryje, tačiau, kiek tik įmanoma, stengėsi dalyvauti bendruomenės gyvenime, nes manė, kad tai jų garbės reikalas.

Ilgos bažnytinės apeigos, taip įkyrėję jaunystėje, Katrinai tapo būtinos ir netgi geidžiamos. Jai atrodė, kad su Dievu kalbėdama apie Arno labiau prie jo priartėja, ir iš tiesų ėmė galvoti, jog tik dangiškasis apsireiškimas gali juos vėl suvesti. Ar jis iš tikrųjų prisimins savo pažadą ir suteiks jai galimybę padėti jiems išgelbėti Žaną? Sunku buvo tuo patikėti. Praėjo trys mėnesiai, o iš jų nebuvo jokios žinelės; atrodė, kad aplinkinis pasaulis egzistuoja kažkur toli nuo vienuolyno, kur naujienos, netgi apie karo eigą, retai teatklysta...

Luvjė miestelis kare vaidino nemenką vaidmenį. Miestelį užimdavo tai viena, tai kita armija, o keletą paskutinių mėnesių jis buvo rankose La Giro, puikios normandų kampanijos metu jį užėmusio ir tuo pelniusio karvedžio, atkovojusio iš anglų Šato—Gajarą, šlovę. Dabar La Giras laikė Luvjė, ir tvirtai laikė. Nors anglų armija buvo netoli, tačiau baimė, kurią visai Normandijai kėlė vien La Giro vardas, padėjo išsaugoti šiokią tokią ramybę visur, kur tik plaikstėsi juoda jo vėliava.

Katrina kiekvieną vakarą prieš eidama gulti stoviniuodavo viename iš vienuolyno bokštelių ir žvelgdavo į apsnigtas apylinkes. Kartais ji pastebėdavo šuoliuojančius raitelius, ir jos širdis imdavo daužytis, bet po akimirkos apimdavo baisus nusivylimas. Kiekvieną kartą pasirodydavo, kad tai ne tie

raiteliai, kuriuos ji tikėjosi išvysti. Kiek dar ji čia lauks? Ar neteks mesti iššūkį daugybei pavojų ir vėl keliauti ieškoti savo mylimojo?

— Nesikankink taip, — guodė ją Sara. — Kai karas sugniaužia vyriškį savo kumštyje, jis visada pamiršta moterį.

— Arno daro viską, kad tik būtų kuo toliau nuo manęs... jis niekada neatvažiuos manęs pasiimti...

— Esu tikra, kad rudaplaukis kapitonas išpildys savo pažadą. Juk jis geras tavo draugas. O dėl Arno, tai... jo užsispyrimą galima būtų paaiškinti tuo, kad jis bijo tavęs ir nelabai pasitiki savimi. Būk kantresnė, palauk...

— Lauk, lauk! — atsiliepė karčiai šypsodamasi Katrina. — Tik tą ir darau visą laiką; laukiu ir meldžiuosi.

— Katrina, melsdamasi laiko veltui neleidi.

Ir štai vieną kartą, kai po rytinių pamaldų Katrina išėjo iš bažnyčios, prie jos prisiartino vienuolė ir pasakė, kad svečių kambaryje kažkas laukia jos ir nori pasikalbėti.

— Kas ten galėtų būti? — nustebo Katrina, slopindama plūstelėjusią viltį.

— Mesiras de Vinjolis su vienuoliu ir dar kažkoks anksčiau nematytas žmogus.

Ak, negali būti, kad tai jie! Katrina užsimetė žydrą šilko skraistę, linktelėjo Sarai ir nuėjo į vienuolyno svečių kambarį. Kai atsidarė durys, ji vos neriktelėjo — smūgis buvo per daug stiprus: ten stovėjo brolis Etjenas Šarlo, La Giras ir Arno.

— Tai tu! — sušuko ji. — Tu atėjai!

Arno nė nešyptelėjęs nusilenkė.

— Atėjau pasiimti tavęs. Brolis Etjenas ką tik atvyko iš Ruano, kur nuo Kalėdų kalėjime laiko Žaną. Jis žino, kaip patekti į miestą, bet tai nelengva, nes ten apsistojusi didelė anglų kariuomenė.

Katrina džiaugėsi vėl galėdama matyti brolį Etjeną. Ji jau seniai nesistebėjo keistais jo dingimais ir netikėtais pasirodymais, nes suprato, kad slaptas Jolandos agentas negali gyventi normalaus gyvenimo. Ji jausmingai suspaudė mažojo vienuolio ranką.

— Tai jūs žinote, kur Žana? — paklausė ji, nedrįsdama žvilgtelėti į Arno, nes nepasitikėjo savimi ir nenorėjo, kad jis pamatytų jos susijaudinimą.

— Ji rūmuose Ruane, antrame Biurelio bokšto aukšte, kameroje. Dieną naktį ją saugo penki anglų kareiviai: trys — pačioje kameroje ir kiti du — prie durų. Bokštas ir rūmai pilni kareivių, nes ten įsikūrė jaunasis karalius Henrikas VI su savo dėdule, Vinčesterio kardinolu.

Kol jis kalbėjo, Katrinai ėmė mausti širdį, o Arno ir La Giro veidai apsiniaukė.

— Kitaip tariant, jokios vilties, — tarė gaskonas. — Nieko nereiškia nužudyti penkis žmones, tačiau panašu, kad be jų ten dar daug kitų.

Brolis Etjenas gūžtelėjo pečiais ir suraukė kaktą.

— Tokiais atvejais, kai negali panaudoti jėgos, dažnai pagelbsti gudrumas. Žana kiekvieną dieną eina į teismo posėdžius.

Klausytojai choru sušuko:

— Teismo? Kas ją teisia?

— O kaip jūs manote? Žinoma, anglai, bet prisidengę bažnyčios teismu. Ji stoja prieš bažnyčios tribunolą, kurį sudaro vien dvasininkai, remiantys anglus. Dauguma jų iš Paryžiaus universiteto, kuris beveik visas pritaria jiems. Ten pirmininkauja vyskupas iš Bovė, Pjeras Košonas, o jam padeda jo draugas Žanas d'Estivė, kuris ir suorganizavo visą šį procesą. Kalbama, kad jis pažadėjo Varvikui, jog Žana bus nuteista mirti, ir aš tikiu, kad jis išlaikyti savo žodį.

Išgirdusi Košono vardą, Katrina krūptelėjo. Ji prisiminė mažas, šaltas vyskupo akutes. Nėra ko Žanai laukti jo pasigailėjimo ar atlaidumo.

— Kam jiems prireikė to teismo? — išdidžiai paklausė La Giras.

— Kad paniekintų Prancūzijos karalių, parodydami, jog už karūną jis turėtų būti dėkingas burtininkei ir eretikei, o taip pat, kad pamalonintų anglus, atiduodami Žaną sudeginti ant laužo.

Staiga tapo tylu — kiekvienas žodis aidėjo susirinkusiųjų protuose ir širdyse. Pagaliau Arno atsiduso:

— Gerai. Papasakokite Katrinai savo planus.

— Štai koks planas, — pradėjo Etjenas. — Ruane aš turiu giminaičių. Mano antros eilės pusbrolis, Žanas Sonas, yra vyriausiasis mūrininkas, atsakingas už rūmų remontą. Jo šeima — padorūs žmonės, gaunantys geras pajamas, — įgijo anglų pasitikėjimą ir kuo puikiausiai su jais sutaria.

— Anglų draugai? — išgąstingai sušuko Katrina.

— Būtent taip, — ramiai tęsė brolis Etjenas. — Kaip jau sakiau, mano pusbrolį anglai laiko patikimu, tačiau aš nieko nekalbėjau apie tai, kam jis pats simpatizuoja. Širdies gilumoje jis, kaip ir visi kiti to nelaimingojo Ruano gyventojai, yra ištikimas Prancūzijos karaliaus valdinys. Jo ryšiai gali būti mums labai naudingi. Jo žmona Nikolė prekiauja audiniais ir tiekia jaunajam Anglijos karaliui įvairiausių prekių, taip pat ir Bredfordo hercogienei, kuri irgi dabar Ruane. Ponia Nikolė — irzli moteris, bet būtent jos dėka Bredfordo hercogienė sužinojo, kad Žanos sargybiniai bandė ją išprie-

vartauti; juos, griežtai nubaudę, pakeitė. Mano giminaičiai nudžiugs, galėdami priimti artimuosius — pabėgėlius iš Luvjė: kuklią jauną porelę, pavyzdžiui, mūrininką ir jo žmoną.

Etjenas skubiai žvilgtelėjo į Arno ir Katriną. Išgirdus žodį "porelė" Katrinos skruostai paraudo; Arno nė žodžio neišlemeno. La Giras paglostė smakrą ir, kiek pagalvojęs apie pasiūlytą planą, patenkintas ištarė:

— Nebloga mintis! Tai reiškia, kad ten bus du mūsiškiai!

— Trys, jeigu leisite, — pasakė brolis Etjenas. — Aš, žinoma, irgi ten grįšiu. Atlėkiau, kad paaiškinčiau padėtį ar aptarčiau su jumis artimiausius mūsų žingsnius. Kai išgirdau, kad čia yra ponia de Brazi, man ir kilo šita mintis.

La Giras buvo teisus manydamas, kad tokia idėja Katrinai labai patiks. Iš džiaugsmo jai svaigo galva. Suvaidinti Arno žmoną, nors tik dėl maskavimosi, buvo tokia svajonė, apie kurią ir galvoti niekada nedrįso. Galbūt šis pavojingas nuotykis suartins juos? O, toks vaidmuo būtinai suteiks galimybę dažnai būti kartu, ir galbūt tomis artumo akimirkomis jai pavyks vėl įpūsti aistros liepsną. Kad paslėptų savo jausmus, ji paklausė:

— Kas atsitiko mesirui Ksantrajui?

Arno susierzinęs gūžtelėjo pečiais:

— Jis susitiko kažkokį religingą fanatiką, piemenį iš Ževodano vardu Gijomą, kuris pranašauja ir tvirtina, kad yra siųstas Dievo. Ksantrajus dėl jo neteko proto ir visur keliauja su juo. Jis įsitikinęs, kad tas padės išvaduoti Žaną. Vėliau jis žada prisidėti prie mūsų, bet aš netikiu juo.

— Kodėl gi?

— Na, reikia būti visiškam bepročiui, kad nepastebėtum, jog tas piemuo — toks pat apsišaukėlis, kaip ir ana mergelė, kuriai Žana patarė "eiti ir prižiūrėti namus ir vaikus". Man atrodo, Ksantrajus visai išsikraustė iš proto, — baigė Arno.

Taigi, pačioje kovo pabaigoje pro Gran Ponto vartus į Ruano miestą įžengė trys apgailėtinos išvaizdos žmonės: vyras, moteris ir vienuolis. Jie buvo tokie dulkini ir purvini, kad saugantys vartus anglų šauliai palydėjo juos paniekos kupinais žvilgsniais. Įsijautę į lošimą kauliukais sargybiniai net nesiteikė žvilgtelėti į ryšulį, permestą per vyriškio petį, matyt, nusprendė, kad ten tiesiog sumesti jaunosios poros daiktai. O dėl vienuolio, tai visas jo turtas buvo ruda saržos sutana ir medinis rožančius. Tačiau sargybinių požiūris būtų buvęs kitoks, jeigu jie būtų žinoję, kad moteris turi brangenybių, vertų viso palikimo, įskaitant ir pasakiškąjį juodą briliantą, įsiūtą į

purviną jos suknelę, o visa kita buvo išslapstyta mediniame rožančiuje, juosiančiame vienuolio taliją.

Arno buvo sunku atpažinti. Jis nesiskuto jau trys dienos ir buvo apsirengęs padėvėtą striukę bei plačias tarsi maišai kelnes. Ant galvos kėpsojo beformė kepurė, o kad paslėptų savo ūgį, Arno ėjo susilenkęs. Katrina buvo apsirengusi žydrą išblukusią suknelę ir padėvėtą apsiaustą; jos plaukai buvo susukti į standų kuodą ir pridengti seniai neskalbta skarele.

— Žanas Sonas su žmona gyvena de Uro gatvėje, — praėjus apsaugos postą netoli Befrua sušnibždėjo jiems brolis Etjenas. — Visai netoli nuo čia. Bet, brangus drauge, dėl Dievo meilės, susitikęs anglus pasistenkite nuleisti akis ir nežiūrėkite į juos tokiu žiauriu žvilgsniu, nes jumyse net ljė atstumu galima atpažinti kareivį!

Arno nenoromis šyptelėjo ir paraudo.

— Broli Etjenai, padarysiu viską, ką galiu, bet tai nelengva: mane siutina šitie geležiniai šalmai ir žali apsiaustai, kuriais apsigaubę jie slankioja po prancūzų miestą kaip po savąjį!

— Pabandykite nekreipti į juos dėmesio, bent jau dabar.

Senojoje Normandijos hercogų sostinėje sklandė skurdo dvasia, nesiderinanti prie miesto didingumo. Smaili aukštų namų stogai, kylančios į dangų bažnyčios varpinės su normandų stiliaus bokšteliais sudarė keistą foną skubantiems žmonėms, kurių veidai buvo niūrūs, o akys nuleistos. Nesigirdėjo džiugaus šurmulio, o pustuštės krautuvėlės bylojo apie vargą, kurį jau seniai kentė miestiečiai. Tylios moterys grūdosi eilėse prie bandelių, mėsos ir pieno krautuvėlių, stoviniavo ant sniego tikėdamosi gauti ko nors pietums. Žaliais apsiaustais vilkinčius kareivius galima buvo sutikti visur. Būriais arba po du tris jie vaikštinėjo miesto gatvėmis ir įdėmiai stebėjo miestiečius. Prasidėjus teismo procesui, kuris vyko rūmų bažnyčioje, buvo imtasi griežtų priemonių, — anglai siaubingai bijojo maišto, kuris galėjo kilti norint išvaduoti belaisvę ir pasmerkti mirčiai aukštus pareigūnus, besislapstančius už tvirtų septynbokštės pilies sienų.

Užėję į krautuvėlę, kurioje ponia Nikolė Son prekiavo audiniais, nėriniais ir visokiomis smulkmenomis, jie pamatė, kad šeimininkė aptarnauja dvi prabangiai apsirengusias damas, iš kurių stipraus akcento galima buvo suprasti, kad tai Bredfordo hercogienės freilinos. Katrina nesusilaikė nešyptelėjusi, kai pamatė, kaip aistringai jos apžiūrinėja flamandų nėrinius ir plonyčio audeklo atraižas. Jos žvilgsnis užkliuvo už galvos apdangalo, kuris buvo uždėtas ant čia pat krautuvėlėje stovinčio medinio manekeno galvos,

— aukšto, smaila viršūne, papuošto subtiliais nėriniais ir perregimu, krintančiu vualiu. Matyt, Normandiją vedė iš proto Burgundijos mados!

Bet čia ponia Nikolė, aukšta, liesa, liguistai išgeltusio veido moteriškė, vilkinti pilko plonyčio audeklo suknią, apvedžiotą juodu karakuliu, ir pasikabinusi ant kaklo didžiulį aukso kryžių, įsmeigė lediną žvilgsnį į tris keliautojus. Brolis Etjenas suprato, kad dabar reikia prabilti.

— Ramybė jums, ponia Nikole! — švelniai pratarė jis. — Tai nelaimingi jūsų giminaičiai iš Luvjė... labai apgailėtinai atrodantys! Vargu, ar juos pažinsite! Jie prarado viską, ką turėjo. Tas laukinis banditas, tas prakeiktas Etjenas de Vinjolis sudegino jų namą ir juos apiplėšė. Radau juos šalikelėje leisgyvius!...

— Kokia nelaimė! — akivaizdžiai pasišlykštėjusi sušuko ponia Nikolė. — Broli Etjenai, nuveskite juos į virtuvę. Aš labai užsiėmusi!

Anglų damoms išslydo iš rankų audeklo atraižos ir jos įsistebeilijo į ką tik pasirodžiusią sutuoktinių porą. Jos pasilenkė viena prie kitos ir ėmė šnabždėtis; tas šnabždesys rodė tokį gailestį, kad Katrina vos susilaikė nenusijuokusi. Supratusi, kad turi kažką daryti, ji nevikriai pritūpė ir, gerai suvaidindama nedrąsią, mikčiodama pasisveikino:

— Labą dieną jums, pussesere!

Ponia Nikolė mostelėjo ranka tarsi baidydama musę.

— Paskui! Paskui. Nuveskite juos į virtuvę! Nejaugi nematote, kad trukdote?

Arno ir Katrina nusekė paskui vienuolį prie durų, esančių krautuvėlės gale. Einant pro damas, viena iš jų ėmė naršyti savo piniginėje, ištraukė iš ten auksinį ir įspraudė į Katrinos ranką. O ši buvo baisiai priblokšta, kad galėtų kaip nors sureaguoti.

— Vargšė moteriškė! — angliškai sušuko dama. — Nusipirkite sau naują suknelę!

Šiuos žodžius palydėjo tokia nuoširdi šypsena, kad Katriną nejučia sujaudino jos gerumas ir bandymas sušvelninti šeimininkės nejautrumą. Katrina padėkojo linktelėdama:

— Dėkoju jums, geroji ledi! Telaimina jus Dievas!

Tačiau atrodė, kad šis įvykis ponią Nikolę visiškai išmušė iš pusiausvyros.

— Ponia grafienė per daug gera, toks dosnumas! O jūs visi eikit šalin! Eikite šalin!

Erdvioje virtuvėje židinyje liepsnojo kaitri ugnis, tačiau nieko nebuvo, o durys į kiemą atlapotos. Tikriausiai tarnaitė nuėjo prie šulinio ar į paukštidę. Arno nesivaldydamas pratrūko:

— Jeigu mums teks gyventi kartu su šita Nikole, tai aš manau, kad man geriau būtų nakvoti uoste kartu su krovikais.

— Tyliau! — sušuko brolis Etjenas. — Nespręskite apie žmones pagal išorę. Galbūt vėliau jūs pakeisite savo nuomonę apie mūsų šeimininkę. O, štai ir tarnaitė!

Į virtuvę nešina dviem kibirais vandens įėjo stambi mergina. Pamačiusi žmones, iš nuostabos vos neišmetė kibirų.

— Ko jums visiems čia reikia? — griežtai paklausė ji.

Brolis Etjenas jau ketino atsakyti, bet staiga iš krautuvėlės pasirodė ponia Nikolė.

— Čia kažkokie mano vyro giminaičiai, kurie prarado viską, ką turėjo, ir ką tik atvyko iš Luvjė, — paaiškino žvelgdama į juos niūriu ir piktu žvilgsniu. — Teks juos priimti. Margo, duok jiems ką nors užvalgyti ir nuvesk juos ant aukšto į palėpę. Kai grįš šeimininkas, nuspręs, ką su jais daryti.

— Dėkojame jums, mieloji ponia, už dosnumą, — pradėjo brolis Etjenas, bet ponia Nikolė gūžtelėjo pečiais ir nutraukė:

— Arba tu krikščionis, arba ne. Mūsuose prasti reikalai su maistu, bet negaliu leisti, kad mano vyro giminaičiai badautų šaltyje. Broli, eime su manimi, noriu su jumis šnektelėti...

Etjenas neskubėdamas nusekė iš paskos, palikdamas Arno ir Katriną su tarnaite, kuri smalsiai juos apžiūrinėjo. Matyt, nieko įdomaus nepastebėjusi greitai nusisuko įpilti jiems sriubos. Paskui atpjovė nemažą juodos duonos riekę ir pastūmė jiems dubenėlius.

— Tai jūs iš Luvjė?

— Taip, — tarė Katrina, panardindama šaukštą į tirštą, apetitą žadinančią sriubą. — Iš Luvjė...

— Turiu ten šiokių tokių giminaičių, pusbrolių. Jie kailių raugintojai. Gal žinote, Gijomas Leružas?

Dabar atėjo Arno eilė ką nors pasakyti. Jis nustojo garsiai srėbęs savo sriubą ir pažvelgė į storąją tarnaitę.

— To betrūko! Gijomas Leružas? Taip, aišku, žinau, vargšas vaikinas! Tas plėšikas Vinjolis pakorė jį kitą dieną! Ak, kokiu prakeiktu laiku gyvename! Tokiems vargšams kaip mes dabar sunku.

Katrina negalėjo patikėti savo ausimis. Juk ji nuo pat atvykimo į Ruaną bijojo, kad Arno savo bajorišku elgesiu jų neišduotų; ir štai jis nelauktai netikėtai pasirodė esąs puikiausias aktorius, kur kas geresnis už ją. Margo sunkiai atsiduso.

— Taip, toks likimas! Bet jums nebus čia labai blogai. Žinoma, šeimininkė labai griežta. Jau tokia griežta, kad kitos tokios niekur nerasi! Užtat maisto pilna. Atrodo, esi stiprus vaikinas. Metras Žanas ras tau darbo, o tavo žmonai užteks darbų ir čia. Antroji tarnaitė pasimirė, todėl visiems bus ką veikti.

— Aš nebijau darbo, — patikino ją Katrina, kol aiškiai patenkintas Arno baigė srėbti sriubą. Pabaigęs duonos pluta išgramdė dubenį, o paskui rankove nusišluostė lūpas.

— Dabar jau geriau! — sušuko jis nepaprastai patenkintas. — Tai skani sriuba! — Ir, kad įtikinamiau išreikštų savo susižavėjimą, garsiai atsirūgo.

— Na, eime, — tarė tarnaitė. — Parodysiu jums kambarį. Jis nelabai prabangus ir krosnies ten nėra, bet dviese jos ir nereikia, ar ne?

Pastogėje įrengta palėpės patalpa savo forma panėšėjo į nupjautą piramidę. Ten buvo sukrauti kažkokie aplūžę baldai ir dvelkė baisus šaltis, tačiau Margo atnešė porą čiužinių ir krūvą vilnonių antklodžių.

— Rytoj mes šiek tiek čia apsitvarkysime, — tarė ji. — Bet šiandien naktį svarbiausia, kad būtų šilta. O dabar truputį pailsėkite.

Kai ji išėjo, Katrina ir Arno kurį laiką stovėjo ir žiūrėjo vienas į kitą. Staiga Katrina ėmė kvatotis.

— Nežinojau, kad tu toks talentingas, — pasakė ji, stengdamasi kalbėti kuo tyliau. — Iš tikrųjų būtum puikus kaimo drimba! O aš jau maniau, kad tu elgsiesi labai manieringai ir mus išduosi!

— Aš juk sakiau tau, kad mane auklėjo kaip mažą valstietį, ar ne? — netikėtai nusišypsojo jis. — Širdies gilumoje aš visuomet buvau valstietis ir manau, kad tuo reikia tik didžiuotis. Iš tiesų aš nesu sutvertas aukštajai visuomenei... Na, jeigu jau apie tai kalbame, tai tu taip pat gana įtikinamai vaidinai!

Staiga jis, kaip ir Katrina, pratrūko juoktis, pasiduodamas nesąmoningam džiaugsmui, kuris nuplovė visas jų nelaimes, nesutarimus ir blogus prisiminimus. Jie kvatojosi kaip vaikai, kuriems pavyko iškrėsti išdaigą, ir, atrodo, pasijuto artimesni vienas kitam negu anksčiau, netgi didžiausios aistros akimirkomis. Jie vis dar juokėsi, kai į palėpę su ryšuliu užantyje įėjo ponia Nikolė.

— Tss! — pridėjusi pirštą prie lūpų tarė ji. — Gali kas išgirsti, o kaip du pabėgėliai ir padegėliai, mano manymu, jūs juokiatės pernelyg džiaugsmingai!

Dabar ji nusišypsojo, ir Katrina pastebėjo, kad šypsena suteikė nepaprasto žavesio jos pailgam, neišraiškingam veidui. Nikolė numetė ant lovos ryšulėlį su drabužiais ir padarė reveransą.

— Ponia ir mesire, prašau atleisti, kad krautuvėlėje šiurkščiai elgiausi su jumis, taip pat ir visas kitas išdidumo ir blogų įpročių apraiškas, kurias man galbūt teks rodyti ir ateityje. Aš visiškai nesu tikra, kad galiu pasitikėti tarnaite, o ir apskritai bet kuriuo kitu žmogumi!

Pajutusi didžiulį palengvėjimą, nes nuo pat pradžių, kai peržengė Sonų namų slenkstį, jai buvo nejauku, Katrina pribėgo prie ponios Nikolės ir ją išbučiavo; tuo tarpu Arno nešykštėjo šeimininkei įtikinėjimų, kad jie labai dėkingi jai. Dabar su ja bendrauti buvo kur kas smagiau. Taigi, išsiaiškinusi visus galimus nesusipratimus arba nedraugiškumo atvejus, Nikolė neužsibuvo pas juos, kad Margo neimtų įtarinėti. Jiems atnešė vandens ir prausimosi reikmenis, ir kai grįžo namo metras Žanas Sonas, jie atrodė gana padoriai, nors jų drabužiai buvo kuklūs, kaip ir derėjo neturtingiems giminaičiams.

Iš pradžių vyriausiasis mūrininkas neparodė daugiau užuojautos už savo žmoną. Jis buvo nutukęs žmogus, o jo nedidelį intelektą rodė įprotis žvelgti į aplinkinius daiktus išsiblaškiusiu ir geraširdišku žvilgsniu. Tačiau greitai jo "giminaičiai" pastebėjo, kad po tuo nekaltu "bukumu" slypi aiški ir aštri mintis, neeilinis protas ir tikras normandiškas gudrumas.

— Šiandien vakare pailsėkite, — pusbalsiu pratarė jiems, kai tarnaitė padavė vakarienę. — Rytoj parodysiu jums rūsį. Kad mūsų neišgirstų, ten ir susitikinėsime.

Kai lauke nuaidėjo paskutinis signalas, namiškiai susirinko pasimelsti, paskui visi išsiskirstė po savo kambarius. Arno ir Katrina užlipo į palėpę, ir jaunosios moters širdis ėmė plakti tankesniu ritmu. Būsimas bendras gyvenimas ją ir liūdino, ir žavėjo, nes, kaip paaiškėjo, Margo jiems abiem buvo paklojusi vieną lovą. Katrina nežinojo, ar jai džiaugtis, ar bijoti dar vieno neigiamo atsakymo; tačiau Arno ramiai pernešė vieną čiužinį ir antklodę į kambario kampą. Šlamšto, suversto ant grindų, krūvoje jis rado seną, sudriskusią užuolaidą ir permetęs per balkį kruopščiai ja atsiskyrė nuo Katrinos. Katrina stebėjo jį, stengdamasi neparodyti nusivylimo. Susitvarkęs Arno atsigręžė į ją, nusišypsojo ir, tarsi jie būtų ne dulkinoje palėpėje, o rūmuose ar pilyje, pagarbiai nusilenkė.

— Labos nakties, — maloniai ištarė jis. — Labos nakties, mano mieloji žmona!

Po keleto minučių, išgirdusi garsų knarkimą, Katrina įsitikino, kad jis kietai miega. Baigėsi sunki diena, ir ji džiaugėsi, kad gali pasekti Arno pavyzdžiu, tačiau negalėjo užmigti, nes buvo per daug susijaudinusi, todėl keletą valandų neramiai vartėsi ant kieto čiužinio. Ji niršo ant Arno, ant savęs ir ant viso pasaulio. Kad bent tas idiotas taip garsiai neknarktų!

Du nuotykių ieškotojai pradėjo keistą gyvenimą. Kiauras dienas Katrina, budriai prižiūrima ponios Nikolės, nežmoniškai pavargdama dirbo namuose, padėjo Margo gaminti valgį, skalbti, lyginti ir šveisti. Dažnai buvo ujama ir aprėkiama, ypač kai namuose būdavo pašalinių žmonių, — trumpai tariant, tiksliai vaidino neturtingos giminaitės vaidmenį. Arno gi visiškai pasinėrė į mūrininkų gyvenimą. Tai, kad mokėjo rašyti, išgelbėjo jį nuo rizikingo darbo miškuose, ir Žanas Sonas, įdarbindamas Arno savo raštvedžiu, išsklaidė kitų mūrininkų smalsumą. Visi žinojo, kad jis — vyriausiojo pusbrolis, ir niekas neįžvelgė nieko ypatingo, kad su juo elgiamasi šiek tiek geriau negu su kitais...

Bet štai vieną naktį, kai užmigo Margo, rūsyje įvyko slaptas posėdis, neturintis nieko bendra su mūrininko amatu. Ten buvo aptarinėjamos paskutinės teismo salės naujienos. Jas atnešė kažkokie broliai pamokslininkai iš šventojo Dominyko ordino, reguliariai apsilankantys teismo posėdžiuose, kurie iš pradžių, kovo mėnesį, vyko slapta. Šitie vienuoliai, brolis Isambaras de la Pjeras ir brolis Martenas Ladveniu, kai tik jiems buvo leista matytis su Žana, padarė viską, ką galėjo, kad jai padėtų ir patartų. Tačiau Košonas ir Varvikas budriai sekė savo auką, ir brolis Isambaras, pataręs Žanai kreiptis į popiežių ir Bažnyčios Tarybą, savo adresu iš siaubingojo Bovė vyskupo išgirdo grasinimą, kad bus užsiūtas maiše ir išmestas į Seną. Abu vienuoliai žavėjosi Mergele ir labai jos gailėjo. Žanui Sonui ir jo draugams jie pranešdavo menkiausias smulkmenas apie Žaną ir perteikdavo visuomet paprastus, aiškius ir kupinus tikėjimo jos atsakymus į įmantrius gerbiamų švento žodžio daktarų klausimus — spąstus. Žana meistriškai ir protingai gynėsi, tiksliai prisimindama visus ankstesnius savo atsakymus, ir tai stebino, žinant, kad ji nemokėjo nei rašyti, nei skaityti. Ji vargiai galėjo pasirašyti.

— Tame teisme viskas neteisėta, apgaulinga ir paperkama, — pasakė brolis Isambaras savo gražiu žemu balsu. — Košonas pažadėjo ją nužudyti, bet pirmiausia ir labiau už viską pasaulyje jis trokšta apjuodinti Prancūzijos karalių. Ir nėra tokios niekšybės, kuriai dėl to nesiryžtų!

Iš Isambaro jie sužinojo, kad Žana buvo kankinama: ją mušė spygliuotais botagais ir medinėmis lazdomis, bet ji buvo nepalaužiama. Atrodė, niekas nenugalės nepaprastos jos ištvermės. Tačiau dienos ėjo, ir kiekvieną kartą buvo vis sunkiau ją pasiekti. Žanas Sonas, lydimas Arno, apžėlusio barzda, kad geriau užsimaskuotų, apsilankė bokšte, kur kalėjo Žana, ta dingstimi, kad jam reikia apžiūrėti mūrą ir įsitikinti, ar niekas nebando iškirsti praėjimo, norėdami pagelbėti belaisvei pabėgti. Abu grįžo nusivylę.

— Niekam neleidžiama su ja kalbėtis. Ji nuolat saugoma, o pilis kimšte prikimšta kareivių. Mums įeinant ir išeinant kratė gal dešimt kartų. Tai tvirtovei paimti reikia visos armijos, — sudribęs ant taburetės tarė Arno. — Mums niekada nepavyks, niekada!

Sąmokslininkams toptelėjo mintis Katrinos brangenybėmis papirkti teisėjus, tačiau brolis Isambaras įtikino juos, kad nieko iš to neišeis.

— Tai būtų nenaudinga. Skaudu taip kalbėti apie Bažnyčios tarnus, bet faktas yra toks: jie paimtų jūsų turtus, o paskui jus išduotų. Jie visi nesvyruodami pasiruošę tarnauti dviem ponams. Netgi tie, kurie kažkada iš tiesų buvo ištikimi, pavyzdžiui, Arvanšo vyskupas, jau seniai anglų pusėje.

— Tai ką gi mums daryti? — paklausė Katrina.

Metras Žanas gūžtelėjo apvaliais pečiais ir vienu gurkšniu išmaukė raudono vyno taurę.

— Laukti tos dienos, kai bus paskelbtas teismo nuosprendis, nes taip iš tiesų bus, tuomet reikia pamėginti ką nors daryti. Tai vienintelis mūsų šansas, vienintelis Žanos šansas, tesuteikia jai Viešpats malonę!

Palikę tamsų rūsį, romėnų architektūros pavyzdį, ir grįžę į savo palėpę, Arno ir Katrina staiga suprato, kad neturi ką vienas kitam pasakyti. Juos išskyrė tragiškas ir liūdnas merginos belaisvės šešėlis. Juos siejo ir troškimas išgelbėti ją nuo nepelnytos bausmės, tačiau savo kančios didybe ji išskyrė juodu. Argi galima mylėtis žinant, kaip visai netoli nuo čia kenčia jauna mergina?

Kartą vakare, jiems sėdint už vakarienės stalo, kažkas pabeldė į langą. Margo nuėjo atidaryti durų. Į vidų įėjo aukšto ūgio žmogus, apsirengęs juodais drabužiais.

— Visiems labas vakaras, — tarė jis. — Atleiskite, kad trukdau, bet man reikia metro Sono.

Nors žmogus buvo užsimaukšlinęs ant veido gobtuvą, tačiau Nikolė jį pamačiusi išbalo ir krūptelėjo. Katrina pasilenkė prie tariamos giminaitės ir paklausė:

— Kas jis toks?

— Žofrua Teražas, budelis! — ramiai atsakė Nikolė.

Žanas Sonas pakilo iš užstalės ir neslėpdamas paniekos savo stambiu kūnu įsiterpė tarp dviejų moteriškių ir juodos budelio stovylos.

— Ko jums reikia? — šiurkščiai paklausė.

— Metre Sonai, turiu labai skubų reikalą. Man įsakyta Sen Uano kapinėse gegužės 24 dienai, tai yra poryt, pastatyti aukštą postamentą.

— Kam?

Teražas nukreipė žvilgsnį, staiga sutrikęs nuo įsmeigtų į jį akių, rodančių neslepiamą pasišlykštėjimą.

— Laužui! — tarė trūkčiojančiu balsu. O paskui, kai niekas iš klausančiųjų, kurių kraujas sustingo gyslose, nieko nepasakė, jis pridūrė: — Tokiam aukštam laužui, kad nuteistąją galima būtų matyti iš visų pusių, ir tokiam, kad aš po to, kai uždegs laužą, galėčiau iš už nugaros prie jos prieiti ir nepastebimai pasmaugti.

Nepaisydama to, kad pavojinga per daug atvirai kalbėti, Katrina nesusilaikė ir pasakė:

— Kiek žinau, kol kas nėra nuosprendžio Žanai!

Budelis abejingai gūžtelėjo pečiais:

— Ko jums reikia? Gavau tokius nurodymus ir juos vykdau. Metre Sonai, ar galiu jumis pasitikėti?

— Viskas bus padaryta, — negalėdamas suvaldyti drebančio balso atsakė Sonas. — Labos nakties.

— Labos nakties.

Jam išėjus niekas nė nekrustelėjo, lyg būtų prikaustyti prie kėdžių, net Margo, kuri rankose laikė troškintos mėsos puodą ir buku žvilgsniu žiūrėjo į duris, už kurių ką tik dingo svečias.

— Vargšė mergaitė! — persižegnojusi tarė ji. — Kokia siaubinga mirtis gyvai sudegti ant laužo!

Tą patį vakarą, kai baigėsi pati tyliausia iš visų vakarienių, de Uro gatvės namo gyventojai susirinko rūsyje; ten atėjo ir abu vienuoliai, Isambaras ir Martenas, ką tik grįžę iš Luvjė. Ir domininkono, ir benediktino veido išraiška nežadėjo nieko gero. Jų niūriose akyse buvo matyti gilaus liūdesio šešėlis.

— Ne, jos dar nenuteisė mirti, — atsakė į Arno klausimą brolis Isambaras. — Bet netrukus tai įvyks. Ketvirtadienį ją ves į Sen Uano kapines, kad viešai įspėtų ir priverstų gailėtis už nuodėmes, taip pat, kad ji patikėtų save Bažnyčiai jos tarno, o būtent, pasakysime atvirai, metro Košono, asmenyje. Jeigu ji atsisakys tai padaryti, ją įmes į liepsnas, o jeigu sutiks...

— Jeigu sutiks?.. — pakartojo Nikolė.

Vienuolis gūžtelėjo liesais pečiais, išsišovusiais po balta sutana ir juodu apsiaustu. Nuvargęs jo veidas ištįso:

— Pagal taisykles su sargyba ją turi nuvesti į vienuolyną, kad įvykdytų tribunolo nuosprendį, bet jaučiu, kad čia kažkokie spąstai: Košonas kažką slepia. Labai jau daug kartų Varvikui jis žadėjo, kad Žana mirs.

Kol susirinkusieji mąstė apie tai, ką pasakė vienuolis, metras Sonas iš kišenės ištraukė pergamento ritinėlį ir išskleidė jį ant statinės dangčio. Paskui, prispaudęs ritinėlį kandeliabru, išlygino parudavusį nuo senumo, čežantį jo paviršių. Iš jų visų tik jis vienas atrodė keistai patenkintas. Tai pastebėjo jo žmona.

— Galima pamanyti, kad tau patinka tai, ką dabar pasakė brolis Isambaras!

— Daug labiau, negu tu manai, nes dabar matau realią galimybę išgelbėti Žaną. Tai štai, — tarė jis, rodydamas savo ritinėlį, — čia Sen Uano vienuolyno planas, dabar jis.. Ateikite čia ir pažiūrėkite.

Jie susibūrė aplink ir nekantriai žvilgčiojo pro petį. Žanas Sonas tyliu balsu ilgai kalbėjo...

Dešimtas skyrius

Ugnis ir vanduo

Katrina anksti rytą nuėjo į Sen Uano abatijos kapines, kad būtų tikra, jog atsistos būtent ten, kur buvo nurodęs metras Sonas ir Arno. Ji turėjo laukti ant laiptų prie apgriauto nukryžiuotojo priešais teisėjus pastatytas pakylas ir nedidelį, Žanai skirtą ešafotą. Šiek tiek toliau tarp pakylų ir pietinių Sen Uano bažnyčios durų buvo sukrautas grėsmingas laidotuvių laužas — išvakarėse vyriausiojo mūrininko iš žabų pastatyta piramidė. Į namų šeimininkių, apsirengusių geriausiais drabužiais ir susigrūdusių į vieną iš medinių galerijų, supančių mirusiųjų karalystę, minią įsimaišė Nikolė. Kapinėse greitai prisirinko žmonių, nes šiltas oras ir smalsumas išviliojo iš namų visus Ruano gyventojus. Daugeliui tai buvo vienintelė galimybė pamatyti Žaną d'Ark.

Netrukus Katrina pamatė Arno. Apsirengęs ankštą, padėvėtą kostiumą, įtraukęs pečius, o veidą pridengęs plačiu žaliu gobtuvu, jis stovėjo arti ešafoto, tiesiog prieš anglų šaulių eilę. Jie apsupo ešafotą, laikydami atkištus durtuvus, bet koks nors stipruolis, toks kaip Arno, galėjo prasiveržti. Kiti

sąmokslininkai taip pat turėjo stovėti nurodytose vietose: Žanas Sonas — miesto varpinėje, brolis Etjenas — bažnyčios viduje.

Mūrininko planas buvo labai paprastas. Kažkokiuose senuose planuose jau anksčiau jis buvo aptikęs požeminę perėją po bažnyčia; ji vedė už miesto, o patekti į ją buvo galima pakėlus vieną iš plokščių senoviniame romėnų rūsyje. Kažkodėl niekas niekuomet nebuvo užsiminęs apie šią perėją, ir dabar metras Sonas tuo labai džiaugėsi. Jis tiksliai žinojo, po kuria plokšte slypėjo senoviniai laiptai, ir kai jo darbininkai, vykdydami tribunolo nurodymą, statė cementinę pakylą, jis, paaiškinęs, kad reikia apžiūrėti akmens kolonas rūsyje, parodė broliui Etjenui, kaip be ypatingų pastangų pakelti tą plokštę. Vienuolio drabužiai suteikė jam galimybę laisvai įeiti į bažnyčią. Jis turėjo melstis rūsyje ir laukti, kol Arno atves pabėgėlę.

Viešai paskelbti įsakymai bylojo, kad draudžiama pajudėti iš savo vietos, kol nebus perskaitytas nuosprendis. Tuomet paaiškės kuri nors viena iš galimybių: arba Žana paklūsta bažnyčios teismui ir ją atiduoda vienuolėms, arba ji atsisako ir ją atiduoda budeliui. Bet kuriuo atveju Katrinai staiga turėjo prasidėti isterijos priepuolis, o Nikolė turėjo sukelti visuotinę sumaištį ir triukšmą, norėdama jai padėti. Tuo metu Žanas Sonas, esantis miesto varpinėje, išgirdęs spiegiančius abiejų moterų balsus, turėjo imti skambinti dviem varpais, kurių galingas skambėjimas jau daugelį amžių šaukė miestiečius ginti miesto arba sukilti. Šis netikėtas aliarmas turėjo sukelti sąmyšį, ir tuo pasinaudodamas Arno su broliu Isambaru, stovinčiu netoli Žanos, galėtų išplėšti belaisvę iš sargybinių ir pulti kartu su ja į bažnyčios vidų. Vargu ar Košonas paisys to, kad bažnyčios prieglobstis neliečiamas, bet reikia juk laimėti tik porą ar trejetą minučių, kad galima būtų sėkmingai nuvesti Žaną prie slaptos perėjos. Kol anglai suras požeminę perėją, Mergelė ir jos gelbėtojai bus toli už miesto ir temstant susitiks su La Giru, kuris turėjo kiek įmanoma priartėti prie miesto su kareivių būriu. O Katrina, pasveikusi po netikėto priepuolio, vėliau galės prisijungti prie bėglių...

Į kapines vis plūdo žmonės, jų knibždėte knibždėjo ant laiptų, kur stovėjo Katrina. Ji vos galėjo matyti, kas vyksta. Šalia pakylos kareivių rankose blizgėjo nušveistų durtuvų plienas; toliau buvo matyti teisėjų pakyla. Ten mirgėjo juodos ir baltos sutanos, kurių fone aiškiai išsiskyrė vyskupo purpuras. Stovintis toliau nuo Katrinos Košonas atrodė kaip milžinas, plačius jo pečius dengė šermuonėlių apsiaustas, teikiantis jo veidui dar šlykštesnę išraišką. Aukštai danguje skrajojo kregždės, o sunkūs gedulingi bažnyčios varpo dūžiai lyg švino lašai krito ant visos apylinkės. Katrinos

širdį netikėtai apėmė nerimas, kai pamatė, kad su pagalbininkais artinasi budelis, o jiems iš paskos eina grakšti figūrėlė, apsupta kareivių.

Žanai pasirodžius ant ešafoto, minioje pasigirdo labiau gailesčio negu smalsumo šurmulys.

— Kokia jaunutė, lieknutė ir maža! — sušnibždėjo viena iš moterų.

— Vargšas vaikelis, — tęsė žilabarzdis senukas. — Tikriausiai kalėjime nemažai prisikentėjo nuo šitų Dievo prakeiktų anglų!

— Šš! — sušuko jauna mergina. — Jie gali išgirsti!

Netrukus visi nutilo. Žmogus, apsirengęs juodais drabužiais, priėjo prie klūpančios Žanos, jo rankose buvo pergamentas su raudonais kaspinais. Kažkas Katrinai už nugaros su giliausia pagarba sušnibždėjo:

— Tai daktaras Gijomas Eraras iš Sorbonos. Jis sakys pamokslą.

Tą akimirką suskambėjo skardus daktaro balsas, pradėjęs sakyti pompastišką, bet išraiškingą pamokslą: "Atskirta nuo kamieno šakelė negali vesti vaisių" Tačiau Katrina nesiklausė, ji žiūrėjo į Žaną, priblokšta jos išbalusio veido ir liesumo. Atrodė, kad vyrišku juodos vilnos drabužiu apsirengusi Mergelė sklando ore. Jos plaukai paryškino sulysusį ir subjaurotą veidą ir, atrodė, šviesios žydros jos akys ryte ryja viską, kas yra aplinkui; jos tvirtumas atrodė nepalaužiamas.

Žemai prie pakylų, kaip tik už šaulių grandinės Katrina pamatė tamsiai žalią dėmę — Arno gobtuvą. Ji juto nervinę įtampą, tikriausiai tą patį juto ir jis. Žanos ir jo paties gyvenimas priklausys nuo jo jėgos ir vikrumo tam tikrą akimirką. Bandydamas išvaduoti belaisvę Arno ant kortos pastatys savo gyvenimą. Ir jis, ir Katrina žinojo šitai, ir tą rytą, kai jie atsisveikino, nuo jaunuolio veido nuslinko sustingusi kaukė — o, tik akimirkai! — ir jis paėmė Katrinos ranką, sugrubusią nuo namų ūkio darbų, ir prispaudė prie lūpų.

— Jeigu mirsiu, nepamiršk manęs... — sušnibždėjo jis.

Katrina taip susijaudino, kad negalėjo ištarti žodžio. Jos akys pritvinko ašarų, tačiau jis jau tolo — šmėžavo juodas, galingam jo kūnui per ankštas kostiumas, o nevikri figūra kėlė graudulį. Jai neliko nieko kito, kaip giliai širdyje paslėpti tą švelnumo akimirką...

Pamokslininko balsas privertė Katriną įsiklausyti.

— O, Prancūzijos valdove! — griaudėjo jis. — Iki šiol tau dar neteko pažinti pabaisos, bet dabar tavo šlovė nuplėšta, nes tu suteikei paramą šiai moteriai, burtininkei, eretikei, prietaringajai...

Bet čia pasigirdo visiškai ramus ir kupinas šaltos paniekos, skambus Žanos balsas:

— Nekalbėkite taip apie mano karalių! — sušuko ji. — Jis yra doras ir tikras krikščionis!

Atsiliepdama į šiuos žodžius minia suvirpėjo lyg įtempta styga, bet tai truko akimirką. Netrukus Eraro balsas vėl sustiprėjo, ir Katrinai tapo nebeįdomu. Ji jautė, kad artėja lemtinga akimirka...

Viskas įvyko taip greitai, kad jai pasirodė, jog netenka galvos. Tarp dviejų pakylų susidarė siaubinga spūstis, ir neįmanoma buvo išsiaiškinti, kas gi vyksta. Visi šaukė, rėkė. Katrina pamatė, kad vienuolis įbruko į Žanos rankas popierių ir plunksną. Atrodė, kad akimirką Mergelė sutriko. Minia, banguojanti aplinkui, buvo pasirengusi sukilti... Žana popieriuje kažką brūkštelėjo, ir ją nutempė nuo ešafoto, tikriausiai kažkur išvedė, tačiau kur? Katrina pamatė, kaip Arno grįžtelėjo į jos pusę, ir suprato, kad reikia veikti. Veriamai surikusi, ji krito ant žemės, rodydama visus nervinio priepuolio požymius ir atkreipdama didžiosios žmonių dalies dėmesį. Minioje priešais ją šmėstelėjo dejonės iškreiptas Nikolės veidas. Kilo kurtinantis triukšmas, ir tuo metu, nustelbdamas visus garsus, suskambėjo didysis varpas. Minia sustaugė ir ėmė blaškytis. Katrina, išsitiesusi ant žemės, tarp žmonių, kurie bandė padėti jai atsistoti ant kojų, nieko nematė. Iš kažkur nugriaudėjo balsas:

— Suimkite moterį, kurios priepuolis sukėlė šitą sumaištį!

Minia prarijo išsigandusią Nikolę. Po akimirkos Katriną šiurkščiai griebė anglų kareivis ir pastatė ant kojų. Ir tada ji išvydo...

Ji išvydo raudoną iš įniršio Košoną, rodantį į ją pirštu... O tuo metu Žaną kareiviai vilko į kalėjimą. Ji matė, kad įdūkęs Arno beviltiškai grumiasi su trimis anglų kareiviais, ir suprato: viskas žlugo, viskas sugriuvo!

Po valandos, sumušti ir surakinti grandinėmis, tačiau drauge, Arno ir Katrina stovėjo priešais vyskupą. Stovėjo išdidūs, nesigūždami ir nedrebėdami.

— Viskas baigta, — sušnibždėjo Katrinai Arno, kai jiedu žengė per didžiojo bokšto slenkstį. — Mums... belieka narsiai mirti!

Kumščio smūgiu jį nutildė vienas iš šaulių, ir Katrina pamatė, kad iš perskeltos jo lūpos siaurute srovele teka kraujas. Dabar jiedu stovėjo priešais masyvų ąžuolo krėslą, kuriame sėdėjo Košonas, parėmęs ranka smakrą, poza, kuri, jo manymu, buvo labai didinga, o šmižinėjančios jo akutės piktai žvelgė tai į vieną, tai į kitą.

— Maištininkai! — viauktelėjo jis. — Vargšai, nelaimingi bepročiai, jūs tikėjotės išgelbėti raganą! Kur mes nuėjome, kai jau paprasti kaimo slunkiai galvoja, kad turi teisę reikšti savo nuomonę?

Atrodė, visas įvykis kelia jam didžiausią nuobodulį. Abejingose jo akyse nebuvo įmanoma ką nors įžvelgti. Jis ėmė kramtyti nagus, paskui nusispjovė, tačiau staiga beprasmis jo žvilgsnis užsidegė ir atgijo. Akyse spindėjo nuostaba ir nepatiklumas. Jis pakilo iš krėslo, sunkiais žingsniais nusileido laipteliais ir priėjo prie Katrinos, išdidžiai pakelta galva stebėjusios jo artėjimą. Ištiesęs ranką, jis nuplėšė kyką, ir auksiniai jos plaukai apgaubė pečius. Košono veidą iškreipė klastinga šypsenėlė.

— Ponia Katrina, man atrodo, kažkada esu jums sakęs, kad niekuomet jūsų neužmiršiu, bet, duodu garbės žodį, nesitikėjau, jog jums tai įrodysiu, susiklosčius tokioms aplinkybėms. Aš girdėjau apie jūsų žygdarbius, kaip ir kiekvienas kitas Burgundijoje, tačiau nežinojau, kas jums atsitiko. Taigi, jei neklystu, tapome sąmokslininkais! Susidomėjome šita begėde ragana, neverta net tų žagarų, kuriuos užkursime jai iškepti! Vadinasi, tai tiesa, kad paleistuvės viena kitą puikiai supranta!..

Jį nutraukė ledinis Arno balsas:

— Palik ją ramybėje, kiaule! Ji čia niekuo dėta, paprasčiausiai jai pasidarė bloga nuo tavo žygdarbių tos moters atžvilgiu. Žinau, kad tau labiau patinka, kai tavo priešai — moterys, bet geriau atkreipk dėmesį į mane. Aš to vertas.

Košonas atsisuko į jį ir labai įdėmiai pažiūrėjo, bet patalpa buvo silpnai apšviesta. Prelatas priėjo prie židinio, griebė degančią šaką ir pakėlė ją prie Arno veido.

— Kas gi tu? — smalsiai paklausė. — Nelabai prisimenu tavo veidą, kur aš galėjau tave matyti?

— Pagalvok! — nusišaipė Arno. — Ir įsikalk sau į galvą, kad gali turėti reikalų tik su vienu priešu — su manimi! Šita moteris neturi nieko bendro su tuo, kas įvyko...

Katrina karštai paprieštaravo, suprasdama, jog Arno nori ją išgelbėti. Ji tvirtai nusprendė kęsti drauge su juo tai, ką likimas buvo paskyręs.

— Dėkoju tau už kilniaširdiškumą, bet man jo nereikia. Jeigu tu kaltas, tuomet ir aš kalta!..

— Kvailystės! — piktai sušuko Arno. — Aš veikiau vienas!

Abejonių kupinos vyskupo akys žvelgė tai į vieną, tai į kitą. Jis pajuto, kad čia glūdi kažkokia paslaptis, ir nusprendė ją išsiaiškinti.

— Budelis jus greitai sutaikys, — sušnypštė jis kaip gyvatė. — Jeigu pasakysi savo vardą, galbūt viskas bus aiškiau. Tu, kaip ir ponia de Brazi, taip pat burgundas išdavikas?

Arno veidą iškreipė neapsakomas pasišlykštėjimas.

— Aš? Burgundas? Vyskupe, tu mane įžeidinėji! Aš daugiau neturiu ko prarasti, todėl pasakysiu savo vardą. Tuomet bent jau įrodysiu tau, kad neturiu nieko bendro su šita išprotėjusia moteriške. Esu Arno de Monsalvi, vienas iš karaliaus Karolio kapitonų. Ji — iš Burgundijos. Būtent jos šeima Kabošo įvykių metu nužudė mano brolį. Ar tu vis dar tiki, kad kartu su ja būčiau galėjęs ką nors panašaus padaryti? Vyskupe, tu tikriausiai esi beprotis...

Iš Katrinos akių pabiro ašaros. Galbūt Arno norėjo ją išgelbėti, tačiau ir tokiu atveju jo panieka buvo gerokai didesnė, negu ji galėjo pakelti. Ji sušuko be galo nusivylusi:

— Nejaugi tu vis dar nori mane atstumti... netgi dabar? Kodėl neleidi man kartu su tavimi numirti? Pasakyk!

Ji ištiesė surakintas rankas, dėl vieno gero, švelnaus žodžio pasiryžusi atsiklaupti ant kelių. Ji nepaisė niūrios aplinkos ir jų klausančio pavojingo žmogaus. Dabar jai buvo svarbus tik šitas vyriškis, kurį taip aistringai ir beviltiškai mylėjo ir kuris net tokią akimirką bandė ją atstumti.

Arno sustingo, sukando dantis ir įsmeigė žvilgsnį tiesiai prieš save, nepasiduodamas jos jausmams.

— Na gi, vyskupe, baik šitą komediją! Paleisk ją. Aš prisipažįstu, kad organizavau prieš tave sąmokslą.

Tačiau Pjeras Košonas ėmė kvatotis. Apimtas džiaugsmo sudribo į savo krėslą. Plačiai išsižiojęs ir rodydamas keletą išgedusių nuolaužų — viską, kas liko iš dantų, jis kvatojosi ir niekaip negalėjo sustoti, o jo belaisviai netekę žado žiūrėjo į jį. Staiga jis surimtėjo, aplaižė storas savo lūpas, lyg būtų besotis katinas, ketinantis praryti nupenėtą pelę. Gelsvose jo akyse blykstelėjo neapykantos žybsniai, ir jis priėjo prie belaisvių. Savo riebia ranka pagriebė Arno už pakarpos.

— Monsalvi, taip? Jaunojo Mišelio brolis, ar ne? Nejaugi iš tiesų galvojai, kad patikėsiu tavo pasakėlėmis? Paleisti ją? Tavo burgundę? Negi manai, kad aš, žinodamas, kokia ištikima Monsalvi šeimai ji ir jos giminė, taip pasielgsiu?

— Ištikima mano šeimai? Legua? Tu tikras pamišėlis!

Storasis vyskupas neteko kantrybės. Jis atsigręžė ir springdamas, bet suprantamai, tulžingai prašneko:

— Neleisiu tyčiotis iš savęs! Jaunuoli, aš buvau vienas iš Kabošo sukilimo vadovų ir geriau už tave žinau, kad buvo Legua ir Legua! Argi tu nežinai, ką ši moteris, būdama dar vaikas, padarė dėl tavo brolio? Manai, kad mano atmintis tokia silpna, bet aš nepamiršau dviejų jaunuolių, kurie

pagrobė vežamą į Monfokono kartuves belaisvį, statydami į pavojų savo gyvybes ir parodydami tokį didvyriškumą, kuris vertas aukščiausio apdovanojimo, ir tą belaisvį paslėpė jos tėvo rūsyje, kur jį rado, Gošė Legua rūsyje. Netrukus aš jį liepiau pakarti ant jo paties, aukso dirbinių meistro, iškabos. Gošė Legua! Jos tėvas! — suinkštė, drebančiu pirštu rodydamas į Katriną.

Katrina klausėsi su jam visai nesuprantamu džiaugsmu. Dusdamas iš įniršio, Košonas rėžė toliau:

— Ji, Katrina Legua, mažoji kekšė, bandžiusi tavo brolį paslėpti savo guolyje, o tu dabar stengiesi įkalbėti mane, kad ją paleisčiau, nelaimingas kvaily!

— Ne guolyje! — paprieštaravo Katrina, kuriai pasipiktinimas grąžino šaltą protą. — Rūsyje!

Tačiau Arno jau nebesiklausė Košono. Jis žiūrėjo į ją taip, kaip iki šiol nebuvo žiūrėjęs. Katrina susijaudinusi nedrąsiai atsakė į jo žvilgsnį. Juodos Arno akys liepsnojo meile ir aistra, kurios išvysti ji jau nebesitikėjo. Vis dar tebežiūrėdamas į ją jis sušnibždėjo:

— Vyskupe, tu net neįsivaizduoji, ką dabar padarei mano labui. Katrina, mano meile, mano vienintele meile, ar tu galėsi kada nors man atleisti?

Jiedu buvo toli toli nuo niūraus bokšto, drėgnų sienų, nuo kaprizingo senio, beviltiškai dūstančio savo krėsle su aukšta atkalte ir gaudančio orą, kad pripildytų nesveikus plaučius. Pykčio plykstelėjimas sukėlė žiaurų emfizemos priepuolį. Kol jis stengėsi įkvėpti nors gurkšnį oro, jo gerklėje kažkas baisiai gargaliavo, tačiau Katrina ir Arno, paskendę savo laimėje, nebūtų kreipę į jį nė menkiausio dėmesio, netgi jei jis čia pat būtų numiręs. Jie stengėsi pasiimti kaip galima daugiau iš šios akimirkos, kai visiškai netikėtai išsisklaidė be prasmės praleisti pavydo metai, priešiškumas ir šiurkštumas, ir jų meilės kelyje nebeliko jokių kliūčių.

— Nėra nieko tokio, ką turėčiau tau atleisti, — sušnibždėjo Katrina. Didžiulės žibuoklių spalvos jos akys spindėjo iš laimės. — Dabar pagaliau galiu pasakyti tau, kad myliu tave...

Tuo metu vyskupo gargaliavimas patraukė vienuolio dėmesį, ir šis puolė į pagalbą. Tarp dviejų kosulio priepuolių Košonui pavyko parodyti į belaisvius ir iškvėpti:

— Į požemio kameras... juos, kiekvieną atskirai, slapta!

Net šaulių tempiami iš kambario jie negalėjo atplėšti vienas nuo kito akių. Juos skyrė antrankiai, bet tylūs žvilgsniai suartino labiau negu karščiausios glamonės. Dabar jiedu buvo įsitikinę, kad yra sutverti vienas kitam;

jie susitiko, kad papildytų ir tobulintų vienas kitą ir atstotų vienas kitam pasaulį. Apimti tokios laimės pamiršo ne tik tai, kas juos skyrė ilgus metus, bet ir abiem gresiančią mirtį.

Juos įkalino giliausiuose skirtingų bokštų požemiuose: Arno prirakino Befrua bokšto rūsyje, o Katriną — Dviejų Ekiu bokšto kameroje taip sudarydami prakeiktą trikampį, kurio trečias kampas buvo Buvrėjaus bokštas — jame kalėjo Mergelė. Nors Katrina dar niekada nebuvo taip žiauriai įkalinta — virve ją nuleido į dvokiančios duobės dugną, kur neprasiskverbdavo joks šviesos spindulėlis, — tačiau ji buvo laimingesnė negu kadaise Pilypo rūmuose ar prabangioje velionio vyro viloje. Meilė atstojo ir šviesą, ir šilumą, ir visa kita. Ji jautė begalinę palaimą, nepaisant beviltiškos padėties, gyveno godomis apie Arno, o mintys apie kančias, kurias jam teks patirti, kėlė baisų nerimą. Katrinai rūpėjo vienintelis dalykas: pamatyti mylimąjį prieš mirtį. Bet tai per daug jos nekamavo. Ji labai gerai pažinojo Pjerą Košoną ir buvo tikra, kad jis neatsisakys tokios rafinuotos pramogos, kaip įsimylėjėlių kankinimas vienas kito akivaizdoje.

Laikas ėjo, bet niekas nesirodė: nei teisėjai, nei tardytojai, netgi kalėjimo prižiūrėtojai. Katrina paskaičiavo, kad praėjo apytikriai šešios dienos, bet nebuvo tuo tikra: apie tai galėjo spręsti tik iš sargybos trepsėjimo, girdimo kažkur virš galvos, nes laikas čia, tamsios duobės gelmėje, nieko nereiškė. Be abejonės, jeigu toks palaidojimas būtų ilgiau užsitęsęs, Katrina laikui bėgant būtų puolusi į depresiją, bet taip nebuvo lemta. Pagaliau bjauriai dvokiančioje duobėje, kur ji susigūžusi tupėjo, nušvito fakelo liepsna, ir virve nusileido kalėjimo prižiūrėtojas, kuris turėjo padėti jai išlipti į viršų. Išvydusi ryškią saulės šviesą, ji kaip naktinis paukštis ėmė mirksėti akimis. Kareiviai ėmė juoktis pamatę, kaip ji nevikriai klupinėja savo pančiuose. Vienas iš jų griebė vandens kubilą ir šliūkštelėjo ant jos.

— Fu! — sušuko jis. — Purvinas padare!

Žaidimas jiems patiko, ir jie vienas po kito skubėjo apipilti ją vandeniu. Iš pradžių nuo šalto vandens užėmė kvapą, tačiau saulė kepino, ir Katrina slapta mėgavosi, jausdama, kaip kiekvienas šliūkšnis vandens nuplauna požemio dvoką...

Griežtas sargybos kapitono įsakymas — ir kareiviai sviedė savo kubilus į šalį. Permirkusi iki paskutinio siūlelio Katrina staiga pajuto, kad jos širdis suvirpėjo iš džiaugsmo: iš Befrua bokšto išvedė svirduliuojantį ir surakintomis rankomis priešais save besigraibantį žmogų, apakintą ryškios saulės šviesos. Žmogus buvo purvinas ir sulysęs, bet Katrina pažintų Arno kaip jis beatrodytų. Jie buvo apsupti sargybinių ir negalėjo pulti vienas kitam į glėbį,

bet vien žinojimas, kad jis gyvas, teikė Katrinai neapsakomos laimės... Vietoj grandinių jiems uždėjo virves ir nuvedė prie pakeliamojo pilies tilto vis stumtelėdami iečių kotais. Akivaizdu, kad atėjo laikas mirti, ir juos veda į kokią nors miesto aikštę.

Kai belaisviai ir sargyba pasiekė senąją turgaus aikštę, Katriną palengva ėmė užplūsti baimė. Kai kurie mirties būdai yra ypač žiaurūs, o čia jos žvilgsnis nuslydo žabų ir stagarų krūva, kurią vainikavo siaubą keliantis stulpas su nukarusiomis grandinėmis. Pamišimu spinduliuojančiomis akimis ji ieškojo Arno žvilgsnio. Jis stovėjo susiraukęs, žiūrėjo į stulpą ir, atrodė, taip pat kovoja su baime. Katrinai dingtelėjo, kad tikriausiai toks būna jo žvilgsnis, kai kovoje susitinka su priešu. Tačiau paskui Arno mintis užvaldė ji, ir jo akys, žvelgiančios į Katriną, buvo kupinos tokios meilės ir gailesčio, kad ji išsyk pajuto, kaip baimė traukiasi. Driskių būrys šmirinėjo aplink stagarų kalną tai šen, tai ten, pagal budelio nurodymą kraudami vis aukštesnį ir aukštesnį laužą!

Aikštėje rinkosi žmonės, daugiausia anglų kareiviai. Miestiečiai turėjo pasitenkinti tuo, kad galėjo stebėti reginį pro langus, nuo senosios turgaus aikštės stogų ir kolonų, nes aikštėje susirinko šeši ar septyni šimtai anglų kareivių, ir trikampio, kurio pagrindinėje viršūnėje buvo Šventojo Išganytojo varpinė, formos aikštė jau buvo pilnut pilnutėlė. Greta žabų krūvos stovėjo nedidelės kartuvės, bet Katrina žinojo, kad jos visuomet ten buvo, ir niekas į tas kartuves nebekreipė jokio dėmesio.

Kareiviai stūmė savo belaisvius į priekį, tačiau užuot pasukę stulpo link, nuvedė juos prie poros didelių, purpuru išklotų pakylų, įrengtų priešais seną "Karūnos" smuklę, ant kurių jau rinkosi dvasininkai ir aukšti anglų pareigūnai. Dengdami nuo minios Arno ir Katriną, šauliai apsupo juos glaudžiu ratu, tačiau jiedu stovėjo gana arti vienas kito ir kartkartėmis galėjo susiliesti. Katrina išsyk pajuto, kad grįžta narsa. Arno paskubomis sušnibždėjo:

— Katrina, ne mes ten mirsime. Šitas stulpas skirtas kažkam kitam, ir bijau galvoti — kam. Pažvelk į pakylas...

— Nutilk! — įsakė sargybos seržantas.

Kaip tik tuo metu ant pakylų pasirodė vyskupai, tarp kurių Katrina iš karto pažino Košoną. Jie apsupo stambią su raudona sutana ir šermuonėlių apsiaustu Vinčesterio kardinolo figūrą, greta jo su šarvais stovėjo išdidusis lordas Varvikas. Aukšti asmenys susėdo į sosto formos krėslus, ir storasis kardinolas davė ženklą. Suskambėjo visi miesto varpai, ir Katriną iki pat sielos gelmių pribloškė gedulingas skambesys. Ją krėtė drebulys, nors kaitri saulė jau buvo išdžiovinusi plaukus ir drabužius. Iš gretimos gatvės išriedėjo

vežimas, apsuptas šimtinės anglų ietininkų. Ten, prikaustyta prie bortų, stovėjo lieknutė figūrėlė, ant galvos užsidėjusi kažką panašaus į mitrą.

— Žana, — sudejavo Katrina, dusdama iš nevilties. — Dieve mano, tai Žana.

Jos žodžius nustelbė pusės šimto vienuolių traukiama gedulinga giesmė. Siaubo kupinomis akimis ji pažvelgė į Arno.

— Ir mums teks... teks stebėti šitą košmarą?

Jis tik linktelėjo, bet Katrina pamatė, kaip per jo skruostus nuriedėjo ašaros. Ji nuleido galvą ir pravirko. Skaudėjo surištas rankas, ir ji apgailestavo, kad negali užsidengti akių ir ausų, idant negirdėtų to varpų skambinimo, prakeikto giedojimo ir šiurkštaus kareivių juoko. Paskui ji pamatė dailią baltą figūrėlę, rišamą didžiulės žabų piramidės viršūnėje. Ašarų pilnomis akimis blogai matydama, ji pažino brolį Isambarą. Jis užlipo ant laužo su Žana ir toliau ją ramino. Katrina išgirdo, kad Žana prašo kryželio, ir pamatė, kaip seržantas, stovintis prieš ją, pasilenkė, pakėlė du pagaliukus ir padaręs kryžių ištiesė jį kankinei. Budelis apibėgo aplink laužą su degančiu fakelu. Ėmė virsti juodų dūmų kamuoliai, spraganti ugnis šoko į padangę. Bjaurus sieros ir dervos kvapas pasklido ore. Katrina nebegalėjo to pakelti. Ji susilenkė ir ėmė žiaukčioti.

— Dieve! — sušuko Arno, bandydamas išsiveržti iš savo grandinių. — Katrina! Nemirk! Tu neturi mirti!

Anglų seržantas netardamas nė žodžio sulakstė į smuklę, atnešė taurę vyno ir privertė Katriną išgerti keletą gurkšnių. Ji pasijuto šiek tiek geriau. Vynas kaip ugnis ėmė tekėti gyslomis, grąžindamas jai gyvybę. Katrina graudžiai nusišypsojo seržantui, kuris jai pagelbėjo, ir pamatė, kad tai pagyvenęs vyriškis žilstelėjusiais plaukais ir ūsais. Taip pat ji pastebėjo, kad jo akys po šalmu pilnos ašarų.

— Ačiū, bičiuli, — už nugaros pasigirdo Arno balsas.

Kareivis gūžtelėjo pečiais, piktai perbraukė ranka nuo ašarų šlapią veidą ir, šnairuodamas į stulpą, sumurmėjo:

— Aš nekariauju su moterimis! Ne taip, kaip vyskupas Košonas.

Prancūzų kalba jis kalbėjo lėtai ir neaiškiai, bet žodžių prasmė buvo suprantama.

Stulpą laižė liepsnos liežuviai. Iš ten pasigirdo Žanos riksmas: "Jėzau!" Dabar jos nesimatė, tačiau brolis Isambaras, rizikuodamas pats sudegti, vis dar tiesė jai didžiulį apeigų kryžių. Laužas staugė ir traškėjo, spjaudydamas tirštus juodų dūmų debesis. Tačiau daugiau nepasigirdo jokio garso iš degančios jo šerdies. Netrukus budelis užgesino liepsną, ir pasirodė Žanos

kūnas. Ji buvo negyva. Ugnis surijo jos marškinius ir apnuogino jau suanglėjusį kūną. Katrina iš siaubo neteko sąmonės...

Ji atmerkė akis pajutusi stiprų smūgį. Kažkas mušė ją per skruostus, kažkas aštraus liejosi į burną. Ji paspringo, užsikosėjo ir pagaliau atsisėdo, plačiai atvertomis akimis dairydamasi aplinkui. Greta jos su buteliu rankoje klūpojo tas pats anglų seržantas, kuris Žanos bausmės metu davė išgerti vyno.

— Geriau? — švelniai paklausė jis.

— Taip, šiek tiek, ačiū. Arno? Kur Arno?

Katrina sėdėjo tuščiame kambaryje žemomis lubomis ant šiaudų krūvos. Viršuje esantis mažas langelis praleido nedaug šviesos, bet kambarys nepanėšėjo į kalėjimą.

— Jūsų draugas? Jis gretimame kambaryje, stipriai saugomas. Aš palikau jus čia, kol atsigausite...

— Kur mes?

— Didžiojo tilto sargybos būstinėje. Įsakyta jus saugoti kol sutems. Daugiau nieko nežinau. Pamėginkite nusnūsti...

Jis nuėjo sunkiai žengdamas akmeninėmis grindimis. Katrina norėjo jį sulaikyti, bet rankos buvo surištos. Ji vėl griuvo ant šiaudų, akyse tvenkėsi ašaros.

— Arno! Aš noriu jį matyti!

— Vėliau pamatysite. Dabar draudžiama.

Ji vėl šūktelėjo:

— Vieną minutėlę! Prašau! Kodėl jūs buvote man toks geras? Jūs juk anglas, ar ne?

— Nejaugi dėl to žmogus negali jausti gailesčio nelaimingai merginai? — paklausė jis liūdnai šyptelėjęs. — Klausykite, aš irgi turiu dukrą. Ji su motina gyvena kaime netoli Eksterio, o jūs šiek tiek panaši į ją. Kai jus atvedė, akimirką man pasirodė, kad matau ją, ir tai mane išgąsdino...

Matyt, jam pasirodė, kad pakankamai paaiškino, nes paskubėjo išeiti iš kambario ir užverti duris. Katrina išgirdo balsus. Ji per daug nusikamavo, kad bandytų suprasti, kodėl ją atvedė į šitą sargybos postą. Kodėl jų negrąžino atgal į kalėjimą, o paliko laukti, kol sutems? Šiaip ar taip, atsakymą netrukus sužinos. Ji išgirdo, kad didysis varpas skambina septynias, ir užmerkė akis norėdama nors truputį pailsėti.

Kambaryje pamažu temo. Po langais buvo girdėti upės pliuškenimas. Tamsoje išnyko kambario kontūrai. Netrukus tapo visai tamsu, tik pro durų apačią skverbėsi siauras šviesos ruoželis. Katrina norėjo atsikelti ir pasik-

lausyti, apie ką kalbama už durų, tačiau pajuto, kad yra prirakinta prie sienos. Ir čia staiga atsivėrė durys. Įėjo du šauliai, o su jais žmogus, apsirengęs juodą sutaną ir keturkampę kepuraitę. Dar vienas sekė jiems iš paskos, ir Katrina suriko iš siaubo, atpažinusi budelį Žofrua Teražą. Rankose jis nešė kažką balta. Vienas kareivių išlaisvino Katriną, atrišo rankas, paskui spūstelėjęs privertė ją atsiklaupti. Žmogus su juoda sutana atsikrenkštė, išsitraukė iš kišenės ritinėlį ir prie šviesos, sklindančios pro praviras duris, perskaitė:

— Ruano bažnyčios teismo įsakymu čia minimi Pjeras ir Katrina Sonai kaltinami sąmokslu su ragana, žinoma Mergelės vardu, kuri šiandien buvo sudeginta Ruano senojo turgaus aikštėje, ir nuteisiami mirti paskandinant Senoje...

Netikėtai Katriną apėmė baisus įtūžis, ji pašoko kaip įgelta tarsi ketintų pulti žmogų su ritinėliu:

— Nuteisti? O kas nuteisė? Šitas dokumentas su manimi neturi jokio ryšio. Aš ne Katrina Son, o Katrina de Brazi, o mano draugas — kilmingas ševaljė Arno de Monsalvi.

Ji klydo tikėdamasi nustebinti teisėją. Tas sunkiai atsiduso ir pažvelgė į budelį.

— Metre Žofrua, dirbkite savo darbą, vyskupas perspėjo mus, kad šitie žmonės išprotėję ir juos užvaldęs didybės demonas. Ji irgi vaidina aukštos kilmės įtakingą damą.

Teražas garsiai nusikvatojo ir sviedė Katrinai baltą drabužį, kurį buvo atsinešęs.

— Apsirenk šitą... ir greitai, jeigu, aišku, nenori, kad aš už tave tai padaryčiau.

Tai buvo ilgi balti marškiniai. Katriną apėmė keistas jausmas, lyg ji vėl būtų grįžusi į praeitį. Iš tikrųjų, ar ji Ruane, ar aplink ją vis dar tebėra Orleano sienos? Jai ir vėl turėjo būti įvykdyta mirties bausmė. Bet ši mirtis jos nebaugino. Ji turi mirti... bet Arno mirs su ja, ir jie per amžius bus kartu. Koks galų gale skirtumas, kaip ji mirs — paskandinta ar pakarta!

Katrina paskubomis, nuleidusi akis, kad nepastebėtų vyrų žvilgsnių, nusirengė ir įlindo į marškinius, ramiai surišdama iškirptės kaspinėlį.

— Aš pasiruošusi, — pasakė taip išdidžiai, kad budeliai apstulbo.

Ją išvedė iš sargybos posto ir pasuko miesto vartų link. Jau nuskambėjo varpas, ir gatvės buvo tuščios. Nuo jūros pūtė žvarbus vėjas, juodu dangumi plaukė tamsūs, lietaus pritvinkę debesys. Tilto viduryje stovėjo būrys žmonių, apšviestų šokinėjančios keleto fakelų ugnies. Katrina puikiausiai suprato Košono gudrybę. Dviejų jų rango žmonių teismas ir bausmė turėtų sunkių

pasekmių, ypač žinant artimus, ilgai trukusius Katrinos ir Pilypo Burgundiečio ryšius, tačiau Košonas nieko nebijojo. Kas galėtų priekaištauti jam dėl to, kad liepė naktį į Seną įmesti du puspročius kaimiečius, Žanos d'Ark bendrininkus? Iš tiesų gudriai sugalvota...

Katriną apėmė ledinė ramybė. Ji netgi galėjo žiūrėti į tamsų vandenį, kurio dvelksmą atnešė vėjas. Taigi, viskas baigsis čia? Daugiau nėra ko tikėtis, nebent geresnio gyvenimo po mirties. Iš tiesų, taip geriau. Jiedu, buvę priešai, kurių didinga meilė amžių amžiams juos sutuokia, mirs kartu. Pagaliau išsipildė Katrinos svajonė.

Kai jie pasiekė tiltą, Katrina pamatė, kad Arno jau ten. Nuo jo nuplėšė nešvarius drabužius, paliko tik juostą ant klubų. Nuogas jis atrodė didingas kaip antikinė skulptūra purvo duobėje. Jis žiūrėjo į artėjančią Katriną ir šypsojosi... Jo rankos buvo surištos už nugaros. Prie kojų gulėjo didžiulis odinis maišas su trimis sunkiais akmenimis. Šalia stovintis šventikas laikė juodą kryžių.

— Jūs turite minutę laiko atgailai už padarytas nuodėmes, — piktai tarė budelis.

Jie atsiklaupė priešais šventiką, kaip kad koplyčioje suklumpa nuotaka ir jaunikis, ir nulenkė galvas. Lyg sapne juos pasiekė žodžiai apie nuodėmės atleidimą. Paskui budelis tarė:

— Ar turite paskutinį prašymą?

Žvelgdamas į Katriną Arno atsakė:

— Atriškite man rankas, kad galėčiau ją apkabinti. Taip mums abiem bus lengviau mirti.

Žofrua Teražas pasitarė su juodai vilkinčiu žmogumi. Atrodė, kad budelį kažkas kamuoja. Teisėjas abejingai gūžtelėjo pečiais:

— Daryk taip, kaip jie nori...

Durklo smūgis, ir Arno pančiai nukrito. Jis apkabino Katriną, priglaudė prie savęs ir ėmė bučiuoti jos veidą.

— Tai neilgai truks, pamatysi, — švelniai tarė jis. — Vieną kart, kai buvau dar vaikas, namuose vos nepaskendau, netekau sąmonės... Nebijok, visai neskauda.

— Arno, su tavimi aš nebijau skausmo! Aš tik norėčiau, kad mes turėtume daugiau laiko, nes noriu pasakyti tau, kaip stipriai myliu tave...

— Bet juk mes turėsime visą amžinybę, mano mieloji, visą amžinybę!

Kažkas jiems už nugaros nusišnypštė. Paskui prikimęs balsas paklausė:

— Jūs pasiruošę?

— Pasiruošę. Galite veikti, — atsakė Arno, prispausdamas lūpas prie Katrinos plaukų.

Jie žvelgė vienas į kitą ir nematė, kaip budelis į maišą sudėjo akmenis. Juos, vis dar apsikabinusius, paguldė į maišą, ir jie pasinėrė į visišką tamsą. Iš kažkur toli sklido šventiko, skaitančio maldas, balsas. Staiga Katrina pajuto, kad jai labai karšta. Ji krūptelėjo, ir Arno ją bučiniu nuramino. Paskui ji pajuto, kad juos kelia daugybė rankų.

— Nebijok, — visai prie pat jos lūpų sušnibždėjo Arno. — Aš myliu tave...

Jie krito per begalinę erdvę. Paskui buvo garsus tekštelėjimas ir netikėtas šaltis. Sunkus maišas greitai skendo. Vanduo jį prarijo. Viskas, galas. Katrina prisiglaudė prie Arno ir pagalvojo, kad su savimi nusineša ir jo meilę. Jis čia, prisiglaudęs prie jos, jie — vieninga visuma, vienas kūnas. Jis alsavo jos kvapu, kuris vis silpo. Jai akyse šokinėjo akinančios raudonos ugnelės. Ledinis vanduo prasiskverbė į storą odinį maišą, lyg koks baisus slidus gyvis. Katrina pabandė dar sykį sušnibždėti:

— Aš myliu tave...

Bet jai pritrūko oro. Ir pagaliau, išsivadavusi iš skausmo ir baimės, iš žmogiškų troškimų, mirties akimirką suartėjusi su žmogumi, kurį mylėjo, ji nusirito į tamsią bedugnę...

— Jau buvau bepradedąs galvoti, kad niekada neatrišiu šito prakeikto maišo! — tamsoje pasigirdo Žano Sono balsas. — Koks jis sunkus! Visa laimė, kad mano peilis pjauna kaip skustuvas.

Būdama pusiau be sąmonės, Katrina stebėjosi, kad aplink girdi gyvų žmonių balsus. Į nosį smogė kažkoks aštrus kvapas ir privertė atplėšti akis.

Buvo tamsu, danguje žibėjo didžiulė žvaigždė... Dieve, kaip šalta! Nuo šalčio ji kaleno dantimis.

— Teks nurengti šituos šlapius jos marškinius, — pasakė kitas balsas. — Baržoje yra sausų drabužių.

Dabar ji suprato, kad nemiega ir kad jie išgelbėti. Prie jos palinko tamsus siluetas. Ji išgirdo Arno balsą, ir pajuto, kaip jo rankos nurengia ir apgaubia kažkuo minkštu ir šiltu.

— Žanai, kaip aš tau atsilyginsiu? Ištraukdamas mus iš upės tu padarei stebuklą! Tai atrodo beveik neįtikėtina! — kalbėjo jis.

— Nieko ypatingo, — nusijuokė Žanas Sonas. — Aš turiu nemažai draugų anglų ir žinau, kas vyksta. Žinojau, kas jūsų laukia, tai ir įlindau į vandenį po tiltu kaip tik ten, kur paprastai skandinami žmonės. Turėkite galvoje, aš truputį jaudinausi... Man jau seniai nėra tekę plaukti. Tačiau man

pasisekė, kad iš karto aptikau ką tik numestą maišą ir jį išardžiau. Maišas dabar upės dugne, o jūs abu gyvi ir sveiki, ir tai svarbiausia. Reikia skubėti! Auštant turite būti kuo toliau nuo čia. Valtis pakankamai tvirta, joje yra pinigų, maisto... Jūs turite plaukti į Luvjė. Dabar jus palieku. Sėkmės!

— Dar kartą dėkoju, — sušnibždėjo Arno.

Katrina krūptelėjo. Ji sėdėjo valtyje. Tamsoje pajuto, kad ją apglėbė tvirtos ir patikimos Arno rankos. O krantu tolo ir netrukus išnyko žmogaus siluetas.

— Mes iš tiesų saugūs?

Ji pajuto, kad jis bučiuoja jos akis.

— Žinoma! Saugūs, laisvi... Tai nuostabu!

— Kartu mirti taip pat būtų buvę nuostabu!

Arno juokas, ankstesnis linksmas, gyvas juokas, nuskambėjo jos ausyse.

— Galima pamanyti, jog tu gailiesi!

— Truputį... — atsiduso Katrina. — Būtų buvę taip puiku! Ką mes dabar darysime?

— Gyvensime... ir būsime laimingi! Mes turime pasivyti šitiek veltui prarasto laiko.

Jis pakilo, ir nakties dangaus fone Katrina išvydo galingą jo siluetą. Arno nutraukė valtį nuo kranto, paskui surado kartį ir stipriai atsistūmęs pasuko pasroviui. Prie pat jų pasigirdo spigus riksmas ir kažkas baltas šmėstelėjęs nėrė į tamsų vandenį.

— Kas čia? — paklausė Katrina.

— Žuvėdra. Gaudo žuvį. Ir tave išmokysiu gaudyti žuvį, kai pasieksime Monsalvi.

— Monsalvi?

— Žinoma, ten ir gabenu tave... Į savo namus, tavo namus, mūsų namus... Aš nepamiršau, kad turiu atsiskaityti su Košonu, bet pirmiausia mes privalome sukurti savo laimę. Per daug ilgai šito laukėme.

Katriną užliejo didžiulio džiaugsmo banga. Rami ir laiminga ji atsigulė ant valties dugno ir leidosi nešama pasroviui. Pirmą kartą gyvenime ji pajuto džiaugsmą, kad nereikia nieko spręsti, kad galima pasiduoti didžiulei, bet švelniai jėgai. Daugiau ji nebesigailėjo anapusinės santuokos. Šio tamsaus vandens kelio pabaigoje jų laukė bendras gyvenimas... Gyvenimas su vieninteliu mylimu vyriškiu. Kaip gera!

Antra dalis

Žilis de Rė
Mėlynoji Barzda
1431 m.

Vienuoliktas skyrius

Pabudimas

Katrina pramerkė akis. Saulės spindulys paglostė vokus, ir Katrina prisimerkė. Stipriau susisupusi antklode, patenkinta atsiduso: galima dar pamiegoti. Tačiau prieš užmigdama Katrina tingiai ištiesė ranką, kad paliestų Arno: jis tikriausiai greta. Tačiau ten buvo tuščia. Katrina atsimerkė ir atsisėdo.

Valtis buvo pririšta toje pačioje vietoje, kur Arno ją paslėpė, kai pirmasis aušros spindulys vogčiomis perbėgo per dangų. Spindulys, slystelėjęs siauros įlankos paviršiumi po gluosnių ir alksnių sąžalyno šešėliais, įstrigo gluosnyne. Virvė buvo apvyniota aplink seno gruoblėto medžio kamieną: ideali slėptuvė, nematoma nei nuo upės, nei iš kaimo pusės. Aukštų, žalių nendrių properšose saulės apšviestas blizgėjo vanduo. Bet Arno niekur nesimatė.

Katrina nelabai ir jaudinosi: po nakties kančių ir trumpo miego, kurį likimas dovanojo, greičiausiai Monsalvi kilo noras pasimankštinti. Pamažu Katrinos galvoje prašviesėjo, ir ji pradėjo suvokti, kas įvyko. Po šituo saulės nutviekstu dangumi sunku patikėti, kad egzistuoja mirtis, pavojai ir karas, nors tai buvo tik vakar... vakar, 1431 metų gegužės 31 dieną, kai Žana d'Ark savo gyvybe sumokėjo už ištikimybę karaliui ir valstybei. Tik vakar Ruano budelis įsakė užsiūti juos odiniame maiše ir įmesti į upę. Mirties nasrai buvo

jau išžioti, bet gerasis Žanas Sonas, mūrininkų gildijos vyresnysis, juos išgelbėjo ir davė šitą valtį. Jiedu atplaukė į Luvję, kur turėjo susitikti su prancūzų kariais.

Katrina giliai susimąstė: vadinasi, tai — vienintelis taikus atokvėpis jos gyvenime nuo to laiko, kai jai sukako trylika ir per sukilimą teko bėgti iš Paryžiaus. Karo niokojamoje karalystėje taikių atokvėpių negalėjo turėti netgi visagalio Burgundijos hercogo valdiniai. Vėliau ta nelaiminga santuoka su Pilypo Gerojo valstybės iždininku, santuoka, kurią hercogas sumanė vien dėl to, kad kuo greičiau padarytų Katriną savo meiluže. Katrina visuomet jautė aštrų gailestį, kai prisimindavo savo vyrą Gareną de Brazi, kurio begaline ištikimybe taip niekšiškai pasinaudojo hercogas Pilypas. De Brazi iškentė Tantalo kančias, ir nors tos kančios jį pražudė, paskatindamos padaryti nusikaltimą ir nužudyti, niekas neturėjo teisės jį apkaltinti. Šioje liūdnoje istorijoje galima būtų kaltinti tik patį Katrinos likimą ir nesuvaldomą aistrą, kuri pastūmėjo ją prie Arno de Monsalvi, Karoliui VII, Pilypo Burgundiečio priešui, tarnaujančio kapitono, tą pačią akimirką, kai pirmą kartą susitiko jų žvilgsniai. Kiek visokių intrigų kliudė jiems būti kartu: karas, visuomenės sluoksnių prietarai ir net kilmė, bet dabar viskas gerai: prieš juos tiesus ir šviesus kelias...

Katrina pastebėjo, kad jos suknelė ir apatinis sijonas užmesti ant valties borto. Ji nenoromis nusišypsojo, supratusi, kad yra nuoga ir užsiklojusi tik antklode. Ir čia pat plykstelėjo prisiminusi, kas įvyko, kai jie surado šitą slaptą vietelę nendryne.

Atrodė neįtikėtina, kad po sunkių praėjusios dienos išmėginimų ir to, kad didžiąją nakties dalį teko irkluoti, Arno galės apie ką nors galvoti, išskyrus miegą. Tačiau vos spėjęs pririšti valtį, jis pakėlė Katriną ir paguldė ant valties dugno.

— Aš svajojau apie šią akimirką nuo to laiko, kai maiše mus įmetė į upę, — pajuokavo jis, — beje, ir iki tol.

— Aš neprieštaraučiau, jeigu tu su manimi elgtumeisi kaip su žmona. Kaip tada, kai mylėjomės Nikolsonų mansardoje... Tačiau...

Katrina nespėjo pabaigti, nes Arno ėmė ją bučiuoti, ir jiedu viską pamiršo, vėl atradę meilės ir aistros galią. Dingo neapykanta ir nepasitikėjimas, anksčiau skyrę juos; neliko nieko, tik didžiulė meilė... Pagaliau Katrina, padėjusi galvą ant Arno peties ir apimta saldaus nuovargio, užmigo. Net svajodama ji negalėjo nieko puikesnio įsivaizduoti; tikrovė pasirodė kur kas nuostabesnė negu pačios didžiausios viltys.

Saulė švelniai švietė pro alksnių šakas. Katrina pasidavė pagundai išsimaudyti. Vanduo buvo vėsokas, ir Katrina netgi ėmė drebėti, bet paskui pajuto, kaip liepsnoja gyslomis tekantis kraujas, ir nebenorėjo išlipti iš saulėje žėrinčio vandens.

Katrina ne iš karto suvokė, kad aplinkui nėra jokio gyvybės ženklo. Negirdėti jokių garsų, tik tingus vandens čiurlenimas. Pasaulis skendėjo tyloje: negiedojo paukščiai, nesigirdėjo šunų lojimo, varpų gaudesio.

Katrina paskubomis apsirengė marškinius, susivarstė liemenę. Jos rankos ėmė drebėti. Katrina šūktelėjo:

— Arno! Arno, kur tu?

Atsako nebuvo. Moteris sustingo, įdėmiai klausydamasi, ar iš už medžių nepasigirs žingsniai... tačiau buvo tylu. Tik nuo šakos purptelėjo paukštis. Katrina krūptelėjo. Per nugarą perbėgo šaltukas; šlapius plaukus susegė į kuodą pakaušyje. Kurgi Arno?

Katrina paliko slėptuvę tankumyne ir ėmė brautis per krūmus. Štai ir laukas arba tai, kas anksčiau vadinosi lauku, nes žolė buvo išdeginta karo ugnies. Beje, šiek tiek į rytus iš kažkokio pastato kamino ramiai raitėsi dūmas... Iš tolo galima buvo įžiūrėti, kad ten varpinė ir aukšti Pon del Arko bokštai, pro kuriuos vakar praplaukė bėgliai. Nors buvo pats pavasario įkarštis, kur bepažvelgtum, kaimo peizažas buvo stebėtinai nykus. Klaiki tuštuma. Nė gyvos dvasios.

Katrinos protas dirbo karštligiškai. Staiga jai toptelėjo į galvą mintis, kad Arno galėjo nuklysti į kokį nors tolimą valstiečių namelį maisto. Tiesa, Žanas Sonas buvo parūpinęs jiems viso to, ko gali prireikti. O gal Arno nusprendė pažvalgyti, kokie pavojai jų tyko šioje šalies dalyje? Tačiau iš namo niekas nesirodė, ir tuomet ji nutarė eiti ten pati.

Katrina grįžo prie valties, pasiėmė maišelį su auksu, duotą Žano Sono, atsiprašiusio, kad negali grąžinti jai brangenybių, ir paslėpė jį po liemene.

“Pagalvojau, kad saugiau į kelionę jų neimti. Brolis Etjenas Šarlo įteiks jas karalienei Jolandai, o ši, kai tik pasitaikys proga, grąžins tau”, — kalbėjo Žanas Sonas. Tai buvo išmintingas sprendimas, ir Katrina mintyse padėkojo gerajam mūrininkui už patarimą. Kol brangenybės pas jį, dėl jų nėra ko rūpintis.

Katrina pajuto alkį ir todėl pasiėmė dar riekelę duonos ir gabalėlį sūrio. Namelis, pasirodo, buvo ne taip jau toli, vadinasi, Arno turėjo netrukus grįžti. Jie ir vėl bus kartu... Katrina nusprendė dar lukteleti. Paskui nužingsniavo namuko link ir eidama godžiai suvalgė ir duoną, ir sūrį. Arno

tikriausiai bus fermoje, gal valgo karštą sriubą, ar galbūt tiesiog laukia, kol valgis išvirs...

Štai ir namelis, visai čia pat. Bet kas gi čia? Durys nuplėštos nuo vyrių. Tyla. Netikėtai apimta nelaimės nuojautos, Katrina įžengė į vidų. Tai, ką ji pamatė, privertė surikti iš siaubo, ji atsilošė į sieną. Širdis ėmė pašėlusiai daužytis. Du lavonai, vyro ir moters. Vyro kojos pririštos prie rąsto, po kuriuo dar ruseno laužas. Ugnis godžiai laižė apanglėjusį kūną. Vyriškio veidas iškreiptas siaubo, plati krūtinė pasruvusi krauju. Panašu, kad prieš sudeginimą vyriškis buvo nudurtas. Moteris atrodė dar šiurpiau. Nuogas jos kūnas paguldytas ant šiurkštaus medinio stalo, kojos ir rankos pririštos prie stalo kojų, mirkstančių kraujo klane. Atrodo, kad prieš mirtį moteris buvo keletą kartų išprievartauta. Iš pilve žiojėjančios žaizdos virto lauk viduriai...

Katrina, apimta siaubo ir pasišlykštėjimo, svyruodama išėjo iš namo. Atsirėmė prie sienos. Aukštyn gerkle kilo kamuolys. Katrina susilenkė... Išsivėmė. Minutę pastovėjusi šiek tiek atsigavo ir klupdama ant nelygios žemės, beviltiškai šaukdama į pagalbą Arno, puolė prie upės... Katrina įšoko į valtį ir drebėdama kaip išgąsdintas vaikas susirietė į kamuoliuką valties dugne. Ji meldė tik vieno: kad nepasirodytų pabaisos, nužudę nelaiminguosius valstiečius. Tačiau tylos niekas nedrumstė, ir pamažu nurimo karštligiškai besidaužanti širdis. Katrina vėl mintimis grįžo prie savo rūpesčių: kurgi dingo Arno? Be jokios abejonės, jis negalėjo jos palikti. Jeigu Arno ir norėtų jos atsikratyti, tai niekuomet šito nedarytų čia, karo nuniokotame krašte. Jis būtų palaukęs, kol ji atsidurs saugioje vietoje. Be to, argi galima šitaip pasielgti po tos nakties, kurią ką tik drauge praleido! Ji buvo tikra, kad Arno ją myli... Galbūt fermoje jis susidūrė su plėšikais ir jį, kaip tuos vargšus valstiečius, nužudė. Betgi ten buvo tik du lavonai... Galbūt jam pavyko išsigelbėti, ir jis nutarė nebegrįžti prie upės, kad neužtrauktų pavojaus Katrinai... Visi šie klausimai liko be atsakymų...

Katrina ilgai gulėjo valties dugne susirietusi į kamuoliuką, negalėdama nuspręsti, ką daryti, ir vildamasi, kad Arno grįš. Tačiau laikas ėjo, ir tylą sudrumsdavo tik paukščio skrydis ar žuvų pliaukštelėjimas. Katrinai buvo taip baisu, kad ji bijojo net krustelėti...

Saulė jau ėmė leistis, oras tapo gaivesnis. Tuomet Katrina pagaliau pakilo. Negalima ilgiau laukti. Kvailystė tupėti įstrigus šioje vietoje, tačiau nesinorėjo keliauti iš čia, nes tik šioje įlankėlėje galima sulaukti Arno. Vis dėlto sveikas protas Katrinai pašnibždėjo, kad vienintelė galimybė surasti Arno — keliauti į Luvjė. La Giras, jeigu jis ten tebėra, o kitaip ir būti negalėjo, žinoma, papasakos Katrinai, kas atsitiko Arno. La Giras po Ksan-

trajaus buvo artimiausias Arno žmogus, ištikimas bičiulis ir kovos draugas. Trys kapitonai jau seniai drauge kovojo prieš Angliją, ir jų draugystė tapo neišardoma, užgrūdinta pavojų ir pergalių. La Giras buvo vyriausias iš jų trijų, tačiau tai nekliudė draugystei. O kadangi jis vadovavo būriui Luvjė, tai būtent ten pavojui iškilus ir keliaus Arno.

Taip pasvarsčiusi Katrina nutarė pavakarieniauti. Suvalgiusi didžiulę riekę duonos ir paskutinį sūrio gabalėlį, pasijuto daug geriau. Paskui atsigėrė upės vandens, ir jai pagaliau sugrįžo jėgos. Katrina nutarė nedelsiant išvykti, kadangi naktį lengviau išvengti nepageidaujamų susitikimų. Kelią rasti bus nesunku, nes naktis labai giedra. Arno buvo jai parodęs, kurioje pusėje yra Luvjė, ir pasakė, kad iki ten tik dvi su puse mylios. Katrina pasiėmė aukso maišelį, apsiaustą ir išėjo. Kurį laiką keliavo paupiu, bet upė suko į vakarus, ir Katrina patraukė pietų kryptimi. Ji narsiai žingsniavo per lauką, dideliu lanku apeidama namą su tamsiu kaminu, iš kurio jau nebekilo dūmas. Katrina prisivertė nebegalvoti apie Arno. Teko sukaupti visas jėgas, kad nors trumpam pamirštų keistą jo išnykimą.

Po keleto valandų išsekusi, bet kupina vilčių, Katrina išvydo Luvjė kontūrus. Į miestą eiti buvo dar per anksti. Laukdama aušros, Katrina susisupusi į apsiaustą atsigulė ant žolės ir užsnūdo. Ją pažadino vieversys.

Priėjusi prie miesto vartų, Katrina pažvelgė į vėliavą, plevėsuojančią virš aukščiausio bokšto, ir su palengvėjimu atsiduso. Ant didžiulio audeklo puikavosi oriflama*, kurią kirto sidabro vynuogienojus. Sargybiniai buvo be žalių anglų armijos apsiaustų. Vadinasi, La Giras kaip ir anksčiau laikėsi mieste... Katrina pasitvarkė sijoną ir pro tamsius vartus patraukė į miestą. Netikėtai ji susidūrė su ginkluotu žmogumi, kuris jai nusišypsojo, tačiau jos nesulaikė. Ji tarsi elnė pasileido siaurute gatvele. Tolimame gatvės gale, kairėje pusėje stovėjo senovinis, kažkada riterių tamplierių** ordinui prik-

* Oriflama (nuo lot. aurea flamma — auksinė liepsna) — prancūzų karalių iš Kapetingų dinastijos giminės vėliava, dvigubas baltas audeklas su trimis paauksuotomis lelijomis ir žaliais kutais. Nuo 1096 metų oriflama įgavo dvigubos raudonos vėliavos formą. Oriflamą išskleisdavo prieš kariuomenę, kai vykdavo karas prieš visą karalystę ir mūšiui vadovaudavo pats karalius.

**Tamplieriai arba šventieji (nuo pr. temple — bažnyčia) — riterių dvasininkų ordinas. Įkurtas Palestinoje XI—XII amžių sandūroje. Pavadintas ordino rezidencijos, buvusios toje vietoje, kur, pagal padavimą, Jeruzalėje stovėjo Saliamono šventykla, vardu. Ordinas buvo viena iš įtakingiausių ir turtingiausių Europos organizacijų. 1312 metais Prancūzijos karalius Pilypas IV Gražusis panaikino ordiną ir konfiskavo jo turtus.

lausęs pastatas, kuriame dabar buvo įsikūręs kapitonas. Katrina atrodė taip keistai, kad sargybiniai nenorėjo jos įsileisti.

— Ei, ten! Moterie! Stok... Girdi? Ateik čia!

Tačiau Katrina į juos nekreipė jokio dėmesio. Ji įsiveržė į kiemą kaip tik tuo metu, kai La Giras artinosi prie tvirtai sudėto vaikinuko, plaunančio jo arklį. Matyt, kapitono nuotaika buvo ne kokia. Eidamas jis juokingai lankstė kojas, lyg norėtų įsitikinti, ar deramai dirba sąnariai. Katrina džiaugsmingai šaukdama puolė prie jo. Ji vos neišvertė kapitono iš kojų. Jis piktai nė nepažvelgdamas į ją sušuko:

— Prakeikta kvaiša! Gal iš proto išsikraustei? Ei, čionai, apginkite mane nuo šitos kaimietės!

Katrina, atsisėdusi ant žemės, kvatojo iš laimės: ji surado, surado piktąjį kapitoną.

— Na ir kiauliškai gi tu sutinki draugus, mesjė de Vinjoli. Ar nepažįsti manęs?

Išgirdęs Katrinos balsą La Giras atgręžė į ją nustebusį ir išsigandusį veidą:

— Tu? Gyva? O Žana?.. O Monsalvi?

Kapitonas žengtelėjo prie Katrinos, pakėlė ją ir ėmė purtyti kaip slyvą. Jis ir pyko, ir džiaugėsi. La Giras dvidešimt keturias valandas per parą keikėsi, blevyzgojo, įniršęs svaidė griausmus ir žaibus. Jo balsas griaudėjo stipriau už patrankas. Jis buvo audra, uraganas, grubios fizinės jėgos kamuolys. Tačiau su tais, kuriuos mylėjo, La Giras buvo tarsi vaikas. Dabar jis lyg pašėlęs tardė Katriną, o ta atsakinėjo vis nepataikydama. Netrukus Katrina susmuko ant jo rankų. Pakako poros kapitono ištartų žodžių: "O Monsalvi?" Taigi, jis irgi nežino, kur Arno... Katrina pasijuto baisiai nelaiminga. La Giras čia pat greta griaudėjo:

— Viešpatie, Dieve mano! Ar gali ką nors pasakyti? Nejaugi nematai, kad kraustausi iš proto?

Katrinos širdis plyšo. Šaukdama iš nevilties ji puolė ant šarvuoto La Giro peties ir ėmė graudžiai raudoti. Kapitonas stovėjo visiškai priblokštas. Jis neturėjo supratimo, ką daryti su verkiančia moterimi. Jo žmonės būriavosi aplinkui, stebėdami, kas vyksta. Kai kurie bandė slėpti šypsenas: La Giras, raminantis moterį, — tai neįtikėtinas įvykis.

Nutaręs pasikalbėti akis į akį, La Giras apkabino Katriną ir nusivedė į savo butą. Bet prieš peržengdamas namų slenkstį, jis atsigręžė ir šūktelėjo:

— Ei, Fero! Nueik į bernardinų vienuolyną ir paprašyk durininkės, kad pas mane atsiųstų moterį, vardu Sara...

Seržantas išėjo iš sandėlio ir išnyko už vartų. Tuo metu La Giras uždarė didžiules kaustytas duris ir pasodino Katriną ant suolo, kur buvo krūva pagalvių.

— Atnešiu tau pavalgyti, — tarė jis neįprasto gerumo sklidinu balsu. — Atrodo, tai nepakenks. Tik, dėl Dievo meilės, sakyk, kas atsitiko? Čia kalbama, kad Žaną įkalino iki gyvos galvos, kad...

Katrina nusišluostė ašaras ir nežiūrėdama į La Girą sušnibždėjo:

— Žana mirė! Užvakar anglai sudegino ją ant laužo, pelenus išbarstė Senoje, o paskui... paskui Arno ir mane užsiuvo į odinį maišą ir įmetė į Seną.

Raudonas La Giro veidas po žilų plaukų kupeta išbalo:

— Sudeginta!.. Kaip ragana! Šunys! Arno upės dugne!..

— Ne! Matai, juk aš priešais tave.

Katrina papasakojo paskutinių dienų įvykius: kaip jie bandė išgelbėti Žaną, kaip juos suėmė ir uždarė į kalėjimą, kaip paskelbė galutinį nuosprendį, nuo kurio paskutinę akimirką juos išgelbėjo Žano Sono narsumas. Papasakojo apie naktinį pabėgimą ir apie tai, kaip ji pabudusi nerado Arno.

— Niekur neaptikau jo pėdsakų, netgi nusiaubtoje fermoje. Arno išnyko kaip dūmas.

— Monsalvi negalėjo išnykti kaip dūmas, — bambėjo La Giras. — Jeigu būtų žuvęs, rastum jo kūną... Šiaip ar taip, jis gyvas! Aš tai jaučiu... štai čia! — trenkė jis sau į krūtinę dideliu kumščiu.

— Štai kaip? — negalėdama patikėti nusistebėjo Katrina. — Nežinojau, mesire, kad jūs toks jautrus.

— Arno yra mano ginklo brolis, — atsakė kapitonas kažkaip ypatingai. — Ir jeigu jis žūtų, aš pajusčiau tai. Tas pat ir su Ksantrajum. Monsalvi gyvas, aš prisiekiu.

— Ar tik nenori pasakyti, kad jis paprasčiausiai nuo manęs pabėgo?

La Giras pasipiktino. Jo veidas užsiplieskė, ir jis vėl atrodė senas.

— Tu iš proto išsikraustei? Kas gi sako, kad jis tave pametė? Jis kilmingas riteris, tu kvaila žąsie! Ne iš tų, kurie gali palikti bejėgę moterį priešo teritorijoje. Jam kažkas atsitiko! Tiktai kas? Šitai man ir reikia išsiaiškinti. O tu nestypsok čia kaip kvaišelė!

Piktus kapitono žodžius nutraukė šaltas ir ramus balsas:

— Atrodo, jūs užmiršote, kad kalbatės su dama, mesire de Vinjoli. Kokios manieros!

Tik ką pasirodęs žmogus buvo kažkoks ypatingas. Jo drabužiai buvo ne per daug puošnūs ir visai gerai derėjo prie rūsčios veido išraiškos ir kariškos laikysenos. Minkštų ir subtilių bruožų veidą rėmino trumpa, iki mėlynumo

juoda barzda. Jį būtų buvę galima laikyti gražiu, jeigu ne šiurkštus jausmingos burnos išlenkimas ir ne šaltas juodų akių blizgesys. Įėjusysis žiūrėjo nemirksėdamas, įbedęs akis, ir šitai Katrinai buvo kažkaip nemalonu. Ji išsyk jį pažino. Tai buvo Žilis de Rė*, Prancūzijos maršalas nuo to laiko, kai Karolis buvo paskelbtas karaliumi. Kartą Orleane jis bandė įsigauti pro jos miegamojo langą, ir Arno tada su juo susikovė. Žilis de Rė nusilenkė atsakydamas į La Giro pasveikinimą, ir taip žemai, kad violetinės, auksu siuvinėtos šilkinės jo rankovės prisilietė prie dulkėtų grindų.

— Mesiras de Vinjolis tam turi svarbių priežasčių, — atlaidžiai pasakė Katrina. — O ir aš su šitais skarmalais nesu panaši į damą! Veikiau į valstietę ar bėglę!

Žilio de Rė atsiradimas lyg ir nuramino La Girą.

— Ko gero, aš per daug atsipalaidavau, — tarė jis. — Atleiskite man, ponia Katrina. Nenorėjau jūsų įžeisti, bet supraskite, aš Monsalvi myliu, jis man kaip tikras sūnus!

— Taigi, — karštai sušuko Katrina, — jūs turite padėti man jį išgelbėti! Pasiųskite ką nors jo ieškoti, padėti jam, jeigu reikės.

— Kas atsitiko narsiajam Monsalvi? — susirūpinęs paklausė Žilis de Rė, nenuleisdamas sunkaus žvilgsnio nuo Katrinos.

La Giras papasakojo Rė apie tragediją Ruane ir apie Arno dingimą. Jis pakartojo Katrinos pasakojimą apie Žanos teismo procesą, apie bažnytinio teismo mirties nuosprendį ir apie Žanos mirtį ant laužo. La Giras kalbėjo nenoriai: tarp jo ir de Rė santykiai nebuvo draugiški. La Giras buvo daug vyresnis už Žilį de Rė ir šitam ekstravagantiškam žmogui jautė didelę antipatiją. Jis intuityviai nepasitikėjo intriganto Tremujo giminaičiu: jo nepateisinamas vangumas, be abejo, prisidėjo prie Žanos mirties bausmės. Kapitonas karalių kaltino abejingumu, kurį sukėlė Šarlio de la Tremujo pavydas ir netikę patarimai, ir čia jis buvo teisus.

— Taigi Žanos jau nėra, — niūriai tarė Žilis. — Ji, kurią mes šlovinome kaip angelą, buvo paprasta žemiška mergina. Ją sudegino kaip raganą, be abejo, ji ir buvo ragana! O ką, jeigu Viešpats panorės nubausti mus už tai, kad mes klausėm šitos beprotės piemenės?

---

* Žilis de Rė, baronas de Lavalis (1404—1440) — Šimtamečio karo dalyvis, Prancūzijos maršalas. Žilis de Rė buvo pakartas, o jo kūnas, kaip kaltinamo burtais, ištvirkavimu ir masine ritualine vaikžudyste, sudegintas. Manoma, kad jis buvo Š.Pero pasakos "Mėlynbarzdis" pagrindinio personažo prototipas.

Katrina apstulbusi žiūrėjo į de Rė. Jo veido išraiška pasikeitė. Jame buvo baimė, kaip ir Pilypo veide, kai Katrina prašė jo išlaisvinti Žaną: tai buvo prakeiksmo baimė, šėtono ir jo tarnaičių — raganų baimė. Vietoj kilmingo valdovo ir narsaus kovotojo dabar stovėjo žmogus, apniktas pirmykštės baimės.

La Giras išpūstomis akimis klausėsi Žilio de Rė. Katrina nespėjo burnos atverti, kai šiam ištrūko:

— Ragana? Žana? Bet juk tuo niekas nepatikės, mesire Žili, išskyrus šitą niekšą la Tremujį! O jūs, argi toks netvirtas jūsų krikščioniškasis tikėjimas, kad parsidavėlio vyskupo nuosprendis, priešo išreikalautas, privertė jus išduoti?

— Negali gi klysti iškart visi Bažnyčios tėvai, — atrėmė de Rė ramiu balsu.

— Jūs taip manote? Leiskite duoti jums vieną patarimą, pone maršale: niekada ir niekam nekalbėkite to, ką tik ką dabar pasakėte man. Antraip, jeigu nepaklausysite mano patarimo, prisiekiu jums, aš sugrūsiu šituos žodžius jums atgal į jūsų kilmingą gerklę. Ir padarysiu šitai štai kuo!

La Giras išsitraukė iš makštų kalaviją, ir Katrina pastebėjo, kaip krauju pasruvo pono de Rė akys!

Katrina niekada netikėjo de Rė, o dabar ėmė siaubingai nekęsti. Kaip jis drįsta šitaip kalbėti apie Žaną ir taip lengvai pereiti Bažnyčios teismo pusėn? Kaip gali šitas de Rė taip lengvai užmiršti ginklo broliją ir tą valdžią, kuria naudojosi, kol buvo dešinioji Mergelės ranka. Drebančia ranka de Rė prisilietė prie durklo, jo šnervės pabalo iš įniršio. Katrina išgirdo, kaip jis sugriežė dantimis.

— Tai ką, dvikova? Aš kviečiu į dvikovą!

Lėtai, nenuleisdamas nuo de Rė akių, La Giras sukišo kalaviją į makštis ir patraukė plačiais pečiais.

— Na ne, tai tik įspėjimas, kurį jūs galite perduoti savo pusbroliui, visada svajojusiam atsikratyti Mergelės. O mano ir kitų į mane panašių nuomone, tai ji, mesire... buvo mums atsiųsta paties Dievo! Ir Jis nusprendė pasiimti ją atgal, kaip tada, labai seniai, aname tūkstantmetyje jis pasiėmė savo vienintelį tikrąjį Sūnų. Mūsų Viešpats Jėzus Kristus atėjo, kad išgelbėtų mus nuo pikto, bet žmonės nepriėmė jo lygiai taip, kaip kai kurie dabar nepriima Orleano Mergelės. Bet aš, aš ja tikiu!

Randuotas kario veidas nušvito nuostabia šviesa, jos tarytum žvelgė į miglotą tolumą, kurią praskaidrinti tikėjosi ryškiu savo sidabrinės ginkluo-

tės spindesiu. Bet tai truko tik sekundę. Kitą akimirką jis trinktelėjo kumščiu į stalą.

— Tegul tik pabando kas nors pasakyti apie ją bent vieną blogą žodį!

Dar nespėjus de Rė nė burnos atverti, durys taip trinktelėjo, kad net sienos sudrebėjo. Į kambarį verkdama ir juokdamasi įlėkė Sara. Ji kaip patrankos sviedinys nuskriejo prie Katrinos:

— Brangioji, mano brangioji! Nejaugi tai tu? Tu iš tikrųjų grįžai pas mane?

Čigonės akys žibėjo kaip žvaigždės, tamsiais skruostais ritosi didžiulės ašaros. Ji prisitraukė Katriną arčiau, vėl atstūmė, kad galėtų apžiūrėti nuo galvos iki kojų, ir apibėrė bučiniais jos veidą. Stabtelėjo, įsitikino, kad tai Katrina, ir vėl karštai ją bučiavo. Katrina nuo jausmų antplūdžio net pravirko. La Giras pritrūko kantrybės. Virš moterų galvų pasigirdo jo griausmingas balsas, privertęs abidvi krūptelėti.

— Gana tų kvailysčių! Suspėsit prisiglėbesčiuoti ir vėliau. Grįžk atgal į vienuolyną su savo šeimininke! O manęs laukia dar šiokie tokie reikalai.

Katrina išsilaisvino iš Saros glėbio.

— Tai tu ruošiesi ieškoti Arno?

— Žinoma. Papasakok man kuo tiksliau, kur yra ta ferma, apie kurią tu kalbėjai, o paskui pasimelsk Viešpačiui Dievui, kad išnarpliočiau tą mįslę. Jeigu jos neįspėsiu, tegul pasisaugo tas, kuris perbėgo man kelią!

Katrina, įtempusi atmintį, kiek galėdama smulkiau su visomis detalėmis papasakojo La Girui viską, kas jam galėtų padėti ieškant Arno. Jai pabaigus, kapitonas trumpai padėkojo, nusileido šalmo antveidį, užsimovė pirštines ir lengvai, tarsi dėvėtų ne plieninius šarvus, o šilkinį chalatą, išėjo į kiemą. Judėdamas jis gaudė ir žvangėjo it bažnyčios varpas. Katrina išgirdo, kaip jis apačioje sušuko:

— Ant žirgų!

Sutrimitavo trimitas, ir po keleto sekundžių tarp namų nugriūmėjo griaustinis; tai karių būrys, iki dantų šarvuotas, nušuoliavo prie miesto vartų.

Kai viskas nutilo, Žilis de Rė, visą laiką stovėjęs lyg mietą prarijęs, priėjo prie Katrinos ir nusilenkė.

— Leiskite palydėti jus į vienuolyną, malonioji ponia.

Katrina papurtė galvą ir, net nepažvelgusi į de Rė, ištiesė ranką Sarai.

— Dėkoju jums, senjore, bet aš ketinu ten vykti tik su Sara. Mūsų pokalbis ir taip jau pernelyg užsitęsė.

Atėjo vakaras, bet La Giras vis negrįžo. Katrina būdravo, kankinosi vienuolyno bokšte ir įdėmiai žvelgė į tolį, bene išvys dulkių debesį, pakeltą arklių kanopų.

— Šį vakarą jie negrįš, — nusprendė Sara, kai moterys išgirdo nakčiai uždaromų miesto vartų girgždėjimą. — Eikit miegoti. Jūs ir taip privargote...

Katrina pažiūrėjo į Sarą bejausmiu žvilgsniu.

— Aš iš tikrųjų pavargau, bet miegoti negalėsiu. Ką man daryti?

— Ką daryti? — šūktelėjo Sara. — O kodėl truputį nepailsėjus? Juk žinote, jeigu La Giras naktį sugrįš, mes išgirsime trimitą, signalą, kad atvertų vartus. Bet kuriuo atveju La Giras pasiųs jūsų. Dabar eikite, nusnūskite bent valandėlę, prašau jūsų... O aš saugosiu jūsų miegą.

Paskutinį kartą pažvelgusi į tuščią dykvietę, kur sutemose greitai tirpo uolų kontūrai, Katrina sutiko nusileisti į celę, kurioje buvo miegojusi prieš tą nelemtą kelionę į Ruaną.

Sara nurengė ją, paguldė į lovą ir kaip vaiką paglostė. Suknelę ir kyką tvarkingai pakabinusi ant medinio manekeno, ji tarė:

— Kai jūs ruošėtės vakaro maldai, buvo atėjęs senjoras de Rė ir norėjo su jumis pasimatyti. Tai man pranešė motina Marija Beatričė, o aš jai atsakiau, kad jūs jau miegate. Šventa moteris negali meluoti, o aš jokiais įžadais nesu įsipareigojusi. Man jis nepatinka, ir viskas.

— Tu viską padarei teisingai!

Sara pabučiavo Katriną ir išėjo, uždarydama paskui save duris. Katrina liko ankštoje celėje viena. Nuo plevenančios žvakės šviesėlės ant sienų žaidė šešėliai. Pamažu neramumas ir liūdesys pasitraukė; jį išstūmė iškankinto kūno nuovargis, ir kai vienuolės kėlėsi iš savo kietų guolių rytmetinei maldai, ji užmigo.

Bet Katrinos miegas buvo neramus. Iš pasąmonės gelmių kilo ir džiaugsmingos, ir kraupios paskutiniųjų dienų valandos. Ji vėl išvydo purviną skylę, kurion buvo nublokšta. Jai prieš akis vėl plaikstėsi liepsnos liežuviai, bandantys lyžtelėti žmogaus kūną. Paskui Katrina regėjo odinį maišą ir juodas žmogystas, brukančias ją į tą maišą. Ir visą šį laiką ji buvo viena. Arno siluetas pasirodė tik akimirką ir vėl ištirpo, nepaisant visų jos maldavimų ir bandymų prisitraukti prie savęs ir sulaikyti. Prie jos artėjo budelio rankos, ir ji suriko, o Arno staiga dingo. Katrinos rankos buvo surištos, ir baisi jėga kimšo ją į maišą, jis vis didėjo, kol virto šlapiu tamsiu tuneliu, kuris ją visą prarijo. Katrina norėjo šaukti, bet galėjo tik vos vos šnabždėti, o kūnas buvo sukaustytas baimės. Ji tik pajuto, kad krenta į klaikią bedugnę,

ir staiga pabudo nuo savo pačios riksmo, visa šlapia nuo prakaito. Šalia su žvake rankoje stovėjo Sara ir purtė ją už peties.

— Jūs turbūt sapnavote baisų košmarą... Išgirdau, kaip šaukiate...

— Taip... O Sara, tai buvo siaubinga. Aš...

— Nieko nekalbėkite, nereikia! Jūs tik be reikalo aitrinsite širdies žaizdas. Dabar miegokite, o aš pabūsiu šalia. Košmaras daugiau nepasikartos.

— Ne, jis persekios tol, kol nerasiu Arno, — atsakė Katrina kūkčiodama. — Jis niekada manęs nepaliks ramybėje...

Kita nakties pusė praėjo gana ramiai. Išaušo rytas, bet La Giro ir jo žmonių nebuvo. Katriną kankino nežinia. Slinko valandos, ir jos viltys tirpte tirpo.

— Jeigu jie surado Arno, tai turėjo jau grįžti.

— Kodėl jūs taip manote? — paprieštaravo Sara, ramindama savo ponią. — Galėjo gi jie susidurti ir su kokiais nors netikėtumais.

Saros įkalbinėjimai bei argumentai nepadėjo, ir Katrina visą dieną prabuvo varpinėje. Temstant vakarų kelyje pasirodė dulkių debesis. Katrina įžiūrėjo blykčiojant šarvus. Štai pasirodė ir gairelė su sidabrine vynuogienojaus šakele, ir Katrina puolė žemyn stačiais įvijais bokšto laiptais.

— Tai jie! Jie grįžta! — šaukė ji, trikdydama šventos vietos tylą. Katrina kūlvirsčiais nusirito pro apstulbusią motinėlę, pastūmė duris, išlėkė į aikštę ir, pasikaišiusi sijoną, kad nesipainiotų tarp kojų, nuskriejo gatve prie miesto vartų. Prie vartų ji atsidūrė kaip tik tuo momentu, kai La Giro kovos žirgas šuoliavo per griovio tiltą, ir griuvo vos ne po žirgo kanopomis.

— Ar jūs radote jį?

Kapitonas vos suspėjo sulaikyti arklį, kad šis Katrinos nesutryptų, ir pratrūko keiktis. Jo šiurkštus veidas po pakeltu antveidžiu buvo papilkėjęs, giliose raukšlėse buvo nusėdę dulkės.

— Ne, — atsakė jis niūriai, — neradome.

Ir pamatė, kaip pabalo Katrinos lūpos. Kapitonas susigėdo savo šiurkštaus elgesio. Nušokęs nuo žirgo, jis prilėkė prie Katrinos, ir pačiu laiku: jis vos suspėjo sugriebti ją, smunkančią ant žemės.

— Dar kartą prašau, nusiramink. Taip, aš jo neradau, bet žinau, kad jis gyvas. O tai jau šis tas, argi ne taip? Einam iš čia! Negi pasakosiu viską prie žmonių.

Gyvas! Šita žinia sugrąžino Katrinai sąmonę greičiau už bet kokius vaistus. Ji žvelgė į La Girą žėrinčiomis iš laimės akimis, pasiruošusi eiti su juo kur tik jis lieps. Jie patraukė prie buvusių Tamplierių namų.

Paskui juos nusekė visas būrys. Purvini ir išsekę kariai išnėrė pro juodą vartų arką ir pripildė visą kiemą. Jie nusėdo nuo arklių, ir tik dabar Katrina pastebėjo, kad su jais buvo belaisvis: galingas baltaplaukis, sveikas kaip jautis normandas, jame buvo justi jo protėvių — vikingų kraujas. Jo stiprios, rudais plaukais apžėlusios rankos buvo surištos seržanto Fero diržu, bet buvo matyti, kad jos vikrios ir prityrusios. Belaisvis buvo apsirengęs sulamdytą dryžuotą striukę, aptempusią jo nuogą liemenį ir plačius pečius. Jo veidas buvo raudonas kaip plyta, o bruožai švelnūs. Iš po antakių kuokšto žvelgė ramios akys.

Atrodė, kad belaisvio nė kiek nejaudina padėtis, į kurią jis buvo pakliuvęs. Žvilgsnis, kuriuo jis teikėsi apmesti aplinkinius, buvo veikiau smalsus negu sunerimęs. Sustojęs prie Katrinos, jis susidomėjęs ją apžiūrėjo.

— Kas jis? — paklausė Katrina, kai kariai nutempė belaisvį į didžiąją menę.

— Iš kur aš žinau? — sumurmėjo La Giras, gūžtelėjęs pečiais. — Mes radom jį be sąmonės tos pačios fermos rūsyje. Drybsojo apsikabinęs vyno statinę. Matyt, koks nors anglų plėšikas. Nuo tol, kai mes grįžome į Normandiją, prakeiktiems anglams ne taip paprasta iš mūsų valstiečių išplėšti duoklę, ir jie plėšia ką tik randa.

Staiga pasigirdo toks griausmingas balsas, kad po žemomis lubomis atsiliepė aidas lyg po bažnyčios skliautais.

— Aš ne anglas, o padorus normandas, ištikimas karaliui Karoliui.

— Cha! — sududeno La Giras. — Tu kalbi mūsų kalba, ir tai jau šis tas. Koks tavo vardas?

— Gotjė! Miško kirtėjas Gotjė, pramintas Gotjė galiūnu.

— Kodėl?

Miško gyventojas numykė:

— Todėl kad su geru basliu rankoje aš galiu pridaryti daug žalos tiems, kas su manim susivaidys. Nenoriu girtis, pone kapitone, bet jėgos užtektų ir dešimčiai.

— Kaip tu atsidūrei tame rūsyje ir kas tave taip apsvaigino?

— Dabar, kai matau, kad esate vienas iš karaliaus kapitonų, tai galiu papasakoti jums viską, ką žinau... Maniau, kad jūs plėšikas, todėl ir tylėjau.

La Giras truktelėjo pečiais ir išsiviepė. Žinoma, jis po truputį plėšikavo, kai nurimdavo karas. Sunku rasti kur pritaikyti rankas, laikiusias tik ginklą. La Giro reakcija nedomino Katrinos, bet dabar ji degte degė iš nekantrumo ir paklausė belaisvį:

— Ką tu veikei tame name? Tu matei, kas ten įvyko?

— Taip, — niūriai atsakė vyriškis. Jis metė į Katriną veriamą žvilgsnį ir tęsė: — Magloras ir Žiulmeta, varguoliai, kurie ten gyveno, buvo mano giminaičiai. Kartais aš pagyvendavau pas juos, juk miško maistas toks skurdus. Tai buvo dori žmonės, visada pasiruošę ištiesti pagalbos ranką, ir ne vienas nelaimėlis ten yra radęs užuovėją ir nusiraminimą. Prieš keletą dienų aš kaip tik nakvojau pas juos, kai auštant atėjo kažkoks vyras. Jis buvo skurdžiai apsirengęs, bet viskas bylote bylojo, kad yra kilmingas. Jis davė Žiulmetai auksinę monetą ir paprašė pieno. Angliška moneta sukėlė Žiulmetos įtarimą. Ji ėmė jo šio bei to klausinėti, bet nepažįstamasis pasirodė esąs ne iš plepiųjų. Jis tepasakė, kad ieškąs darbo, ilgokai dirbęs Ruane, o dabar keliaująs namo. Kažkas jame kėlė pasitikėjimą, nors, pasakysiu, kaip paprastas žmogus jis laikėsi pernelyg arogantiškai. Bet pagirdyti pienu Žiulmeta jį sutiko. Ko nepadarytum už auksą! Ji išėjo į karvidę pamelžti karvės, ir tuo metu atsigrūdo šitie... kiaulės, grobikai, kraujo ištroškusių vilkų gauja! Niekas negirdėjo, kaip jie prisėlino, kol visai prie pat durų nesugriaudėjo jų balsai.

La Giras čiupo vyriškį už atlapų ir įniršęs papurtė.

— Kas jie tokie? Tu juos pažįsti?

Net ir surištomis rankomis belaisvis sugebėjo įveikti La Girą. Grakščiu peties krustelėjimu Gotjė galiūnas nusipurtė La Girą.

— Žinoma, aš juos pažinau! Aš mačiau jų vėliavą. Tai buvo Ričardas Vineiblas, anglų mėsininkas, šakalas, bjauresnis už šėtoną, savo viešpatį. Jis turi irštvą Orivalio kreidos uolose ir senuose Roberto Šėtono griuvėsiuose. O, tai buvo siaubingas reginys!.. Vargšelė Žiulmeta, vargšas Magloras!

— Ir tu nori pasakyti, kad visą tą laiką žiopsojai ir niekuo nesistengei jiems padėti?

— Kaip drįsti taip kalbėti? — piktai atkirto belaisvis. Jo akys įsižiebė. — Nepykink manęs daugiau. Mano dėka Vineiblas dabar turi keturiais žmonėmis mažiau. Bet paskui jų prisistatė dar gera dešimtis. Jie mane partrenkė, surišo, ir aš apsimečiau negyvas. Ką man daugiau beliko daryti, juk padėti buvau bejėgis. Aš išsigelbėjau, bet jūs niekada nesužinosite, kaip aš kentėjau! Buvau surištas kaip dešra, mano akys ištino taip, kad nieko negalėjau matyti, bet girdėjau viską. Ir tai buvo baisu! Tiesa, šitas vaikinas su auksine moneta vertas gero žodžio! Jis pasigriebė suoliuką ir daužė piktadarius kaip kėglius! Galų gale, žinoma, jį sučiupo, ir jis atsidūrė šalia manęs, surištas kaip žąsis, apsvaigintas, su didžiuliu tamsiai mėlynu gumbu kaktoje. Jis bent jau negirdėjo tų vargšų aimanų. Ak, Žiulmeta ir Maglorai...

Maniau, kad išeisiu iš proto, ir dėkojau Dievui, kai šie dejavimai nutilo. Tai reiškė, kad jie numirė...

Gotjė nutilo ir pabandė nusišluostyti ašaras, kurios ritosi jam per veidą. Katrina tyliai priėjusi nušluostė belaisvio akis savo apsiausto krašteliu. Vargšas pažvelgė į ją dėkingu žvilgsniu.

— Dėkoju jums, puikioji ponia.

— Prašau, — skubiai nutraukė ji, — prašau pasakoti toliau. Kas paskui atsitiko mesjė de Monsalvi, tam žmogui su auksine moneta?

— A, kur aš čia sustojau? Taigi aš ne be reikalo sakiau, kad šitas žmogus kilmingas! — sujaudintu balsu sušuko Gotjė. — Vineiblas irgi tai suprato. Kai viskas baigėsi, išgirdau, kaip jis paliepė dviem savo žmonėms paimti jūsų Monsalvi su savimi, kadangi už jį galima reikalauti išpirkos.

— Kaip atsitiko, kad jie paliko tave vieną? — klastingu balsu paklausė La Giras. — Toks stiprus vyrukas kaip tu irgi vertas nemažų pinigėlių.

— Jau sakiau — jie pagalvojo, kad aš negyvas. Išeidami jie po stalu nusviedė degančią šieno gniūžtę, manydami, kad ugnis sunaikins visus pėdsakus, ir aš taip pat sudegsiu. Bet kai tik pamačiau jų nugaras, užgesinau liepsną... ir pabėgau.

— Pabėgai? Bet kodėl? — sušuko Katrina.

Jis staiga atsigręžė į moterį, jo akyse vėl suspindėjo ašaros.

— Pasistenkite mane suprasti, ponia! Aš mylėjau šito namo gyventojus, ir matyti juos tokius... Tai jau ne mano jėgoms. Aš bėgau rankomis užsikimšęs ausis, nes man atrodė, kad vis dar girdžiu jų priešmirtinius šauksmus. Visą dieną išgulėjau po medžiu krečiamas karštinės, bet staiga pajutau gėdą. Aš grįžau atgal, nes reikėjo ką nors daryti. Vargšai! Po tokių kančių jie nusipelnė lopinėlio šventintos žemės. Aš užsiverčiau juos ant pečių, nunešiau į kaimo kapines, kur ir palaidojau.

— O paskui sugrįžai pažiūrėti, ar nepaliko dar ko nors po savęs Vineiblo plėšikai? — sarkastiškai paklausė La Giras.

Galiūnas atgręžė į jį raudoną iš įniršio veidą.

— Karaliaus kapitonas turėtų šį tą nutuokti apie gyvenimą! Aš sugrįžau, bet tik todėl, kad žinojau, jog Magloras buvo paslėpęs statinę, o aš norėjau nusigerti iki sąmonės netekimo, kvaily, girdi? Nusigerti ir nusiristi po stalu, kad daugiau negirdėčiau Žiulmetos dejonių!.. Štai kodėl jūs radote mane tokį.

Stojo tyla. La Giras žingsniavo pirmyn atgal po menę, sunėręs už nugaros rankas. O Katrina tuo metu stengėsi kuo atidžiau įsižiūrėti į šį keistąjį

medkirtį. Ji nevalingai simpatizavo kiekvienam, galinčiam papasakoti ką nors apie Arno. Staiga La Giras sustojo priešais Gotjė.

— Tu esi tikras, kad papasakojai man viską ir kad tai gryna tiesa? Tavo pasaka skamba neįtikinamai. Teks, ko gero, tave pakankinti.

Medkirtys patraukė savo galingais pečiais ir nusijuokė.

— Jeigu tai jums teikia malonumą, mesire, tada prašau. Neprieštarausiu. Tik leiskite pasakyti, kad dar negimė žmogus, kuris priverstų Gotjė galiūną kalbėti netiesą!

Šie žodžiai, matyt, ne tik neįtikino, o netgi supykdė La Girą. Kapitonas plykstelėjo ir sukriokė:

— Prakeiktas sukčiau, pažiūrėsim, ar tau užteks įžūlumo šaipytis iš manęs, kai tu pasisupsi ant virvės. Pakarti jį!

— Ne!

Katrina puolė prie belaisvio, atsistojo priešais išskėtusi rankas, tarsi norėdama jį apginti. Ir jau tyliau pakartojo:

— Ne, mesire... Tai būtų nepateisinamas žiaurumas. Aš tikiu tuo, ką jis papasakojo. Šitas žmogus nemeluoja. O ir kam jam meluoti? Jis nepadarė nieko, kad sulauktų tokio žiauraus nuosprendžio, be to, gali būti mums naudingas! Argi ką tik nesakėte, kad jis vertas nemažų pinigų?

— Nepatinka man vaikinai, kurie iš manęs tyčiojasi!

— Jis nesityčiojo iš jūsų. Prašau jūsų, mesire La Girai, nežudykite šito žmogaus, kad ir dėl jūsų draugystės su Arno. Patikėkite jį man... Maldauju.

Kai Katrina šitaip maldavo, net ir La Giras negalėjo jai atsakyti. Kapitonas įdėmiai pažiūrėjo į ją, paskui — piktai — į belaisvį, pagaliau patraukė pečiais ir išėjo burbtelėjęs:

— Darykite ką išmanote. Gal iš tikrųjų taip bus geriau. Atiduodu jį jums.

Po akimirkos galiūnas medkirtys, išlaisvintas nuo pančių, nuolankiai susmuko ant kelių prie Katrinos kojų.

— Ponia, mano gyvybė jūsų rankose. Darykite su ja ką norite, bet tik leiskite jums tarnauti. Tokiai puikiai damai reikia ištikimo šuns.

Naktį Katrina praleido ramiai. Ji jau ne taip išgyveno dėl Arno, žinodama, kad jo gyvybei niekas ypatingai negresia, juk plėšikai tikisi neblogai pasipelnyti.

Ryt rytą La Giras su savo vyrais išrūkys lapę iš urvo ir išlaisvins Arno. Kas kitas galėtų jį išgelbėti?

Prieš eidama miegoti Katrina pristatė Gotjė vienuolyno sodininkui. Sara pasipiktino:

— Ką, jūsų nuomone, mes turėtume daryti su šituo pabaisa? — niurzgėjo geroji moteris. — Jis per daug aukštas, kad tiktų būti pažas, per daug dvokiantis, kad būtų liokajus, ir per didelis nevėkšla, kad tarnautų tokiai gražuolei. Visi tik ir kalbės: "Bet juk tai tikras laukinis!"

— Iš jo gali išeiti puikus asmens sargybinis, ir aš jaučiu, kad jis mums reikalingas. Kai dėl laukinio, tai pirmą kartą girdžiu, kad tu apie tai kalbėtum kaip apie kažką gėdingo. Gal tu imsi gėdytis ir savo kilmės?

— Apie savo kilmę aš nekalbu, bet nesuprantu, kodėl turėčiau šokinėti iš džiaugsmo, matydama šitą drakoną prie jūsų kojų?

— Šiais laikais toks žmogus gali labai praversti, — pasakė Katrina tokiu ryžtingu balsu, kad Sara nutarė verčiau patylėti.

Ta naktis buvo palyginti rami, bet rytui auštant miestelį sujudino triukšmas, kanopų bildėjimas ir žmonių klyksmas, kuris išgąsdino vienuoles, miegančias vienuolyno celėse arba skubančias į bažnyčią.

Katrina ir Sara, su pridengtomis galvomis ir maldininkais rankose, sekė įkandin vienuolyno vyresniosios. Susikaupti mišioms Katrinai buvo kaip niekada sunku. Vos tik pradėjus skaityti Evangeliją, ją pasiekė kažkokie garsai. Jos mintys tuoj pat nuskriejo už vienuolyno sienų, ir reikėjo sutelkti nemažai savitvardos, kad ir pati nepultų ten, į patį įvykių sūkurį. Katrinos galvoje pynėsi karštligiškos mintys: ar tik La Giras nesusirėmė šią naktį su Vineiblu? Šitą triukšmą, matyt, sukėlė grįžtantis būrys... O gal su jais ir Arno?

Baigiamieji mišių žodžiai Katrinai nuskambėjo kaip laimingas signalas, ir ji išėjo iš bažnyčios lengviau atsidususi ir nekantraudama, kad visa ši ilga procesija judėtų nors kiek greičiau. Nejaugi vienuolės taip atitrūkę nuo pasaulio, kad jų nedomina niekas, kas vyksta už vienuolyno sienų? Kaip tik tada motina Marija Beatričė staiga stabtelėjo suklususi. Vienuolynas šitoje įaudrintoje triukšmingoje jūroje buvo lyg ramybės sala. Dabar jau galima buvo išgirsti šaukiant: "Prie tvirtovės pylimo!.. Už ginklų!"

Vyresnioji tarė:

— Nueikite į sargybinę, motina Agniete, ir pažiūrėkite, iš kur kyla šitas sąmyšis. Atrodo, kažkas ruošiasi mus užpulti...

Vienuolė nusilenkė ir nubėgo į kitą sodo galą, bet nespėjo ji nusigauti iki sargybinės, kaip priešais ją nukarpytos gyvatvorės alėja atbėgo kita vienuolė. Ji buvo labai susijaudinusi, galvos apdangalas nusmukęs ant šono.

— Tai mesjė de Vinjolis, motinėle, — vienu iškvėpimu pasakė ji paskubom tūptelėjusi. — Jis sako, kad atvyko kažkoks anglas ir nori kuo greičiau pasimatyti su ponia de Brazi.

Motina Marija Beatričė susiraukė. Jai ne prie širdies buvo šiurkštūs kareiviški išpuoliai prieš jos ramų ir taikų vienuolyną, sudrumstą jo lygų gyvenimą. Šitoje maldų buveinėje tai visai nederėjo.

Katrina jau buvo bebėganti pas savo netikėtą lankytoją, bet motinėlė paėmė ją už rankos ir sulaikė.

— Ar negali mesiras de Vinjolis bent sekmadienį duoti mums ramiai pasimelsti? — paklausė ji priekaištingai. — Tai vienuolynas, o ne kokio nors feodalo rūmai. Man atrodo...

Baigti jai nebuvo lemta. Vienuolyno prieigose pasigirdo skubūs metalu žvangantys žingsniai ir sugriaudėjo galingas La Giro balsas. Vienuolės, aikčiodamos iš baimės, tuoj pat pasklido po visus kampus. Kapitonas žengė tiesiai prie vyresniosios. Nuo susierzinimo ji taip paraudo, kad veidas pasidarė beveik aviečių spalvos, o balti galvos apdangalo sparnai tik dar labiau tai paryškino.

— Motinėle, aš neturiu laiko jokiems pasiaiškinimams nei ginčams. Artėja priešas. Jūsų miesto piliečiai renkasi prie tvirtovės sienų, ir jeigu jūs to dar neišgirdote, tai arba esate kurčia, arba vienuolyno sienos per daug storos. Aš būtinai turiu tuoj pat pasikalbėti su ponia de Brazi. Tučtuojau jai apie tai praneškite, o tarnaitei paliepkite krauti jos daiktus. Už miesto sienų jos turi būti ne vėliau kaip po ketvirčio valandos. Aš laukiu.

Motina Marija Beatričė dar buvo besižiojanti ginčytis, bet tuo metu tarp jų stojo Katrina.

— Mesire, aš čia! Nėra reikalo taip garsiai šūkauti. Ir noriu jus patikinti, kad neišeisiu iš šito miesto tol, kol nebus surastas ir išgelbėtas Arno.

— Tuomet, ponia, — nekantriai atsakė La Giras, — jūs galite jo niekada neišvysti ir, be to, rizikuojate savo gyvybe. Dabar klausykite, nes laiko jau liko visiškai mažai. Aš privalau apginti šitą miestą, todėl negaliu čia stypsoti valandų valandas ir kvailai derėtis. Man pažįstama miestą siaučiančios kariuomenės vado vėliava. Tai Džono Fic Aleno Maltraverso, Arundelio grafo, narsaus ir pavojingo kario vėliava, ir tai sakau ne šiaip sau. Aš neturiu tokios didelės kariuomenės kaip jis. Užsilipusi ant tvirtovės pylimo jūs jau dabar pamatytumėt juodų dūmų kamuolius virš horizonto: Pon del Arkas skęsta liepsnose. Galimas dalykas, kad mums teks apleisti Luvję ir palikti jį nugalėtojo malonei...

— Kaip jūs galite taip kalbėti? — suriko Katrina, sugriebusi vyresniąją už rankovės. — Argi galima palikti miestą priešui? Kas bus su jo gyventojais ir vienuolėmis?

— Ačiū Dievui, karas mūsų, Dievo paukščių, negąsdina, mano vaike, kadangi anglai, kaip ir mes — krikščionys, — nuolankiai pasakė vyresnioji. — Miestas pavaldus vienuolynui, ir tai jo gyventojams pati geriausia apsauga. Anglai stokoja pinigų ir maisto atsargų. O tai reiškia, kad jie neketina sutrinti mus į dulkes.

— Bet kas bus su Pon del Arku?

— Gana svarstyti! — nekantriai nutraukė jas La Giras. — Metas eiti, ponia Katrina, jau vien dėl jūsų saugumo. Jūs man būsite tik našta. Aš kareivis, o ne panelė.

Katrina pikta ir nusiminusi papurtė galvą.

— Kareivis? O pats ketinate išplėšti mane iš čia. Ir kurgi man dėtis, norėčiau jūsų paklausti? O kas atsitiks su Arno, kuris vis dar Vineiblo letenose? Jūs ir jį užmiršote?

— Neužmiršau. Jo ieškoti aš tik ką pasiunčiau dvidešimties vyrų būrį. O tai, pasakysiu, gana didelis nuostolis, kai artinasi užpuolikas. Ir jeigu toks didelis anglų būrys bus sulaikytas prie miesto sienos, tai padės maršalui de Rė. O jūsų vieta šalia karalienės Jolandos. Dabar jos rezidencija Šato de Šamptoso pilyje, kuri priklauso mesirui de Rė. Tai ten ji veda labai svarbias derybas su Bretanės hercogu. Jūs galėsite prisijungti prie Anžu. Ten de Rė pasiųs ir Monsalvi, kai jis bus ištrauktas iš Vineiblo nagų auksu arba kardu.

Šį kartą Katrina išklausė jo nepertraukdama, bet jam kalbant jos veidas vis labiau tįso. La Giras nutilo, ir ji palingavo galva.

— Atleiskite, bet aš lieku čia! Mesiru de Rė aš nepasitikiu.

Čia La Giro kantrybė trūko. Iš už sienų pasigirdo trimito signalas, ir kapitonas sukriokė:

— Užtat aš pasitikiu! Jis mūsų pusėje ir neturi jokios priežasties mus išduoti, juo labiau kad to padaryti jis ir neišdrįstų! Be to, kitos išeities nėra! Tai karas, ponia, ir jeigu Monsalvi būtų čia, jis pirmas pasakytų, kad elgiuosi teisingai, ir nusiųstų jus į saugią vietą.

— Į saugią vietą? — garsiai perklausė Katrina.

— Jūs turite galingą asmens sargybinį, tą netašytą jauną storžievį, kurį išgelbėjote nuo kankinimo. Mes įduosime jam gerą storą baslį, juk šituo ginklu jis naudojasi geriau negu bet kuriuo kitu. O dabar eime, jeigu norite susitikti su Arno Šamptose.

— Tai įsakymas?

La Giras patylėjo, paskui atsakė balsu, neleidžiančiu prieštarauti:

— Taip, tai įsakymas. Jūs turite išvykti iš miesto upe ne vėliau kaip po ketvirčio valandos. Arba...

— Arba?

— Arba išvykti rytoj su visais kitais. Maisto atsargų mums liko tik dvidešimt keturioms valandoms.

La Giras linktelėjo ir nuėjo tamsiu vienuolyno kiemeliu. Katriną staiga apėmė panika. Jai atrodė, lyg riteris būtų ją nuogą ir bejėgę metęs sudraskyti gaujai vilkų. Tačiau greitai Katrina susitvardė. Ji buvo taip pripratusi prie pavojų, kad net nenorėjo su La Giru ginčytis. Dabar visas jos mintis užvaldė išsigelbėjimo planas. Šamptosas? Ar suras ji kelią į šitą Šamptosą, kuriame apsistojo karalienė? Jeigu ji atsidurs šalia Jolandos, tai baimintis jai nebebus ko. Ten ji gana saugi galės laukti sugrįžtant mylimo Arno. Tik keletą dienų! O paskui vėl viskas bus kaip buvę. Žinoma, ji sumokės šitą nedidelę duoklę už laimę, kuri jos laukia paskui! Po viso to, kas išgyventa, tai ne tokia didelė kaina. Truputį mažiau ar daugiau — koks skirtumas. Jėzus Kristus ir Šventoji Mergelė Marija globos ją ir rodys kelią į slėptuvę, kurią suteiks jai keturių karalysčių valdovė.

Katrina išsitiesė. Jos balsas, tvirtas ir skaidrus, La Girą pasiekė jau prie sargybinės.

— Mesire Vinjoli, po minutės aš jau būsiu pasirengusi palikti šį miestą. Bet Dievas mato, jūs dar pasigailėsite, kad išsiuntėte mane iš čia.

— Aš jūsų nevarau, — pavargusiu balsu atsakė La Giras, — o siunčiu į saugesnę vietą, kad nepapultumėt į anglų nagus. Taigi gailėtis nėra ko. Tesaugo jus Dievas, ponia Katrina!

Dvyliktas skyrius

Vikingas

Po valandos maža valtelė plaukė palei pajuodavusias Luvjė sienas. Valtelėje sėdėjo Katrina, Sara ir jų palydovas milžinas, kurio buvimas čia dabar rodėsi kaip likimo dovana. Ilga ąžuolinė kuoka, kuria jis yrė valtį, jo rankose atrodė kaip žilvičio vytelė. Gotjė stovėjo valtelės paskuigalyje ir ritmingai kartas nuo karto raikė kartimi vandenį, taigi valtis veržliai skrodė upės bangas. Greitai miesto sienos pasislėpė už medžių. Kai bėgliai nusiyrė iki tilto, pasidarė tvanku.

— Aš mielai išsimaudyčiau, — sumurmėjo Katrina, panardinusi ranką į šiltą vandenį.

— Na na! — nusijuokė Sara. — Jeigu tik pamatytų, anglai jus paprasčiausiai sužvejotų.

— Jie mūsų nepasieks, — ramiai tarė Gotjė. — Aplinkui pelkės. Jie čia prasmegtų.

Saros dėmesio savo pastaba jis nepelnė, o Katrina nusišypsojo. Mintyse ji didžiavosi savimi, kad išgelbėjo medkirtį. Gotjė buvo iš tų nedaugelio žmonių, kurie moka niekuo nesistebėti, prie visko greitai pripranta ir veltui neeikvoja nei žodžių, nei jėgų. Kai ten, vienuolyne, Katrina ir Sara užėjo pas jį į sodininko namelį, jis neištarė nė žodžio, o tik ištiesė ranką prie savo sunkiojo kirvio, kurį buvo gavęs iš vieno kario, pirštu patikrino jo ašmenų aštrumą ir užsikišo už juostos. "Aš pasiruošęs", — tiek ir tepasakė Gotjė.

Katrinos paprašytas, sodininkas vietoj purvinų ir apspurusių drabužių pasiūlė Gotjė geresnį apdarą: trumpą juodą apsiaustą iš multininio audinio. Su tuo apsiaustu ir ilgom rudom kojinėm atrodė kaip valstietis. Katrinai nerimą kėlė viena nereikšminga detalė. Prieš išvykdama iš vienuolyno ji užsuko į bažnyčią pasimelsti. Sara nuėjo drauge, o Gotjė atsisakė. Kai Katrina nustebusi į jį pasižiūrėjo, jis šiurkščiai atrėžė, nesileisdamas į ilgas kalbas, kadangi šalia buvo žioplių:

— Aš ne krikščionis.

— Bet vakar vakare tu pasakojai, — pasakė Katrina vėliau, — kad palaidojai savo draugus šventoje žemėje.

— Taip. Jie turėjo teisę būti taip palaidoti, nes buvo krikštyti, o aš — ne.

— Aš pagalvosiu, ką mums daryti, — tai buvo viskas, ką galėjo tada pasakyti Katrina.

Bet dabar, kai valtelė šliuožė ramiu vandens paviršiumi, ji mąstė apie šiuos žodžius ir stebėjo normandą pro nuleistas blakstienas. Gotjė kėlė jai prieštaringus jausmus. Jis ir patiko, ir žadino kažokią baimę, ne tiek baisia savo jėga, kiek nuostabiai skaidriu, kiaurai veriančiu žvilgsniu. Atrodė, kad jis nieko neprisimena ir apie nieką negalvoja, nors Katrina ir buvo tikra, jog jis atidžiai klausosi tolydžio tilstančių garsų. Sujudusių miestiečių ir varguomenės šauksmai sklido plačiai, žmonės bėgiojo tvirtovės pylimu. Juos pasiekdavo laužų spragėjimas, kur virė dervą ir kaitino akmenis, girdėjosi balsai, raginantys stiprinti gynybą ir imtis ginklo, ir pranciškonų giedojimas, — juos pašaukė paskutinį kartą prieš mūšį palaiminti miesto gynėjus, — o virš viso to viešpatavo galingas La Giro balsas. Pamažu visa tai ištirpo tolumoje, ir buvo girdėti tik taikus vandens tekšenimas į valties bortą, lengvas žolės šlamėjimas, kai per ją nuskuosdavo kiškis, arba strazdo čiulbėjimas pakrantės krūmuose. Upė platėjo ir jau greičiau tekėjo tarp

krantų, tankiai sužėlusių ievomis, laukinėmis obelimis, vyšniomis ir jaunais ąžuoliukais. Jaudinantis bundančios gamtos aromatas svaigino Katriną; ji jautė, kaip pasiduoda šitai taikiai pavasario dienos atmosferai, ir jeigu ne išsiskyrimas su Arno, ji būtų galėjusi užsimiršti džiaugsmingoje tyloje, tarp nendrių žalumos, pro kurią kartkartėm prasišviesdavo žydras dangus.

La Giras Katrinai ir jos palydovams nurodė maršrutą, kuriuo irtis buvo lengva, bet pavojinga, kadangi didesnioji kelio dalis buvo kontroliuojama anglų. Upe reikėjo nusigauti iki Šartro. Šitas didelis miestas, į kurį nuolatos plūsdavo šventųjų vietų lankytojai, ar bėgdami nuo karo, ar šiaip eidami savo keliais, buvo pati saugiausia vieta bado iškankintoje ir nuniokotoje šalyje, nusidriekusios nuo Šartro iki pat laisvojo Orleano. Dabar buvo galbūt pati sunkiausia kelio atkarpa. Nuo ten Luaros vandens kelias turės nuvesti juos iki pat Šamptoso. Luara! Kiek vilčių ir nusivylimų susiję su šia upe! Vieną kartą šita ilga vandens juosta jau nuvedė ją pas Arno, tiesa, tai buvo kančių ir ašarų kelias, ir štai dabar upė vėl ją apgynė. Katrinai nelabai norėjosi būti piktojo senjoro de Rė viešnia, bet šalia karalienės Jolandos joks pavojus jai negrėsė. Reikia paskubėti, reikia plaukti dar greičiau. Šita kelionė turi būti paskutinė, pati paskutinė! Paskui juodu su Arno jau niekada nesiskirs. Ji turi tapti jo žmona... Jo žmona! Šitas žodis Katrinos sielą pripildė neregėto džiaugsmo...

Katrina šypsodamasi žvelgė į žaliuojančius krantus, į Sarą, kuri atsakė jai nustebusiu žvilgsniu, ir pagaliau į Gotjė.

— Kokia puiki dienelė! — sušuko Katrina beveik linksmai. Bet normandas nesišypsojo. Jis niūriai žvelgė kažkur į tolumas.

— Negirk dienos be vakaro! — sumurmėjo jis, — negirk pradžios, kad nepeiktum pabaigos, negirk...

— Kodėl nutilai? — paklausė Katrina. — Tu ketinai sakyti "moters"?

— Jūs teisingai atspėjote, ponia. Bet aš manau, kad nereikia šios senos patarlės sakyti iki galo. Bent jau dabar.

Katrina pažiūrėjo Gotjė nurodyta kryptimi ir sušuko. Ant kranto pasirodė keletas moterų, jos bėgo iš visų jėgų ir rėkė. Tai buvo skalbėjos, anksčiau jų pro švendres ir aukštą žolę nesimatė. Žydros suknelės buvo pakaišytos, nuogos kojos paraudę nuo ilgo stovėjimo šaltame vandenyje, o plaukai išsidraikę.

— Nuo ko jos taip bėga? — paklausė Katrina.

Atsakymo nebuvo. Netrukus pasirodė ketvertas kareivių žaliais apsiaustais, ir paaiškėjo, kad jie persekioja skalbėjas. Staigiu judesiu Gotjė pasuko valtį į švendrių sąžalyną pakrantėje.

— Anglai! — sušvokštė jis ir pastūmė Katriną ant valties dugno. — Slėpkitės, tu irgi! — sušnabždėjo jis Sarai, lyg ji būtų negirdėjusi įsakymo. — Tu ne tokia sena, kad galėtum nekreipti dėmesio į pavojus!

Daugiau Gotjė nieko nepasakė. Sara truputį pasvyravo ir klusniai atsigulė prie Katrinos. Užuot įsitaisęs šalia, normandas tyliai nusliuogė per valties bortą kaip ūdra. Apsidairiusi Sara pamatė, kad jis stovi iki juosmens vandenyje, įsikirtęs į valties kraštą.

— Kur tu?

— Pažiūrėsiu, ar negalėčiau kuo nors padėti šitoms moterims. Jos normandės, kaip ir aš.

— Oho! — atsakė čigonė. — Ir tu manai, kad mes turime pasilikti čia, šitam vandens žiurkių lizde? Plauk, o aš nuplukdysiu valtį toliau, į saugesnę vietą.

Ji atsistojo, čiupo kartį ir nuplukdė valtį toliau nuo kranto. Gotjė nesiginčijo. Jis plaukė pasroviui žemyn į kranto įlinkį, iš kur sklido riksmas ir verksmai. Galiūnas plaukė kaip žuvis. Jo judesiai buvo ryžtingi ir veržlūs, vanduo švelniai glostė jo didžiulį kūną. Sarai buvo nelengva atsilaikyti su valtimi prieš srovę. Priklaupusi ant kelių, Katrina ištempė kaklą ir žiūrėjo, kas vyksta. Dabar, po Ruano, ji jau žinojo, kaip atrodo anglų kareiviai ir jų nebijojo, bet ją neramino, ką dabar ketina daryti jos keistasis asmens sargybinis.

Greitai jis pasiekė upės kilpą. Tamsiai žalio vandens vingį temdė aukštos pušys, kurios tiesė savo juodas viršūnes tiesiog į dangų. Sara nusprendė vėl prisidengti švendrių sąžalynu ir pasuko valtį arčiau kranto: nuo čia moterys galėjo laisvai matyti, kas dedasi, ir likti nepastebėtos. Anglai buvo keturi. Į upę jie nekreipė jokio dėmesio. Jų užmačios nekėlė abejonių: išprievartauti dvi merginas, kurių riksmas aidėjo toli aplinkui. Viena mergina gulėjo ant žemės ir tęsiamai klykė iš siaubo, o ant jos buvo užgriuvęs įmitęs rudaplaukis lankininkas; viena ranka jis bandė užspausti jai burną, o kita plėšė nuo jos drabužius. Trys kiti antrą merginą rišo už rankų prie dviejų medžių. Anglai bjauriai keikėsi, ir jų žvengimas beveik nustelbė aukų šauksmus.

Katrina matė, kaip Gotjė nusigavo iki kranto, atsargiai atsistojo ir tyliai išlipo iš vandens. Jo pirštai tvirčiau sugniaužė kirvio kotą.

Pasigirdo gerklinis riksmas, ir jis iš visų jėgų sviedė kirvį. Nušvilpęs oru, kirvis įsirėžė tiesiai rudžiui tarp menčių. Išgirdę nežmonišką lankininko riksmą, trys kiti anglai atsisuko, bet Gotjė jau buvo ant kranto ir stovėjo priešais su durklu rankoje. Katrina ir Sara iš savo priedangos matė raudonus nuo įsiūčio trijų anglų veidus, matė, kaip šie su nuogomis geležtėmis lėtai

slinko prie savo priešininko, absoliučiai tikri, kad susidoros su juo be vargo. Gotjė, stovėdamas nugara į upę, atrodė kaip medžiotojų užspeistas laukinis lokys. Staiga kareiviai puolė pirmyn. Jie visi trys užgriuvo Gotjė, mojuodami kardais, ir Sara pasigriebė kartį.

— Jeigu jį užmuš, mums teks gelbėtis kuo greičiau, — sušnibždėjo ji.

— Vargu, — ramiai atsakė Katrina. — Nusiramink ir žiūrėk, kas bus toliau.

Galiūnas lengvai, be jokių pastangų lyg muses nusipurtė nuo savęs atakuojančius anglus. Jis prišoko prie paties stipriausio, griebė jį už rankos, staigiu judesiu ją užlaužė ir drėbė priešininką ant žemės, prie kojų dviem kitiems. Tada Gotjė žaibiškai metėsi prie vieno iš nusiritusių vyrukų, ir saulėje blykstelėjo durklo ašmenys. Paskutinysis kareiva nelaukdamas atomazgos movė taip, kad tik kulnai sumirgėjo.

Prie galiūno kojų liko gulėti trys lavonai. Rudaplaukis lankininkas raitėsi priešmirtinėje agonijoje. Žaliame jo apsiauste lėtai sklido raudona dėmė. Bet mergina, gulinti po juo, daugiau nerėkė. Pagriebęs stingstančiom rankom ją už gerklės, lankininkas prieš mirtį dar spėjo ją pasmaugti. Kita mergina buvo gyva, ji stovėjo ir tylėdama laukė, kol ją atriš. Katrina matė, kad mergina kažką sako, bet žodžių negirdėjo. Gotjė pasilenkęs nupjovė merginos rankas veržiančias virves. Jos suknelė buvo vienų skutų. Ją dengė ilgi sunokusių kviečių spalvos plaukai, pasklidę ant pečių ir pilnos krūtinės. Atrodė, kad mergina nesusivokia esanti pusnuogė. Katrina smalsiai žiūrėjo, kaip mergina priėjo prie savo išvaduotojo, ištiesė į jį rankas ir pasistiebė, kad pasiektų pabučiuoti jį į lūpas.

— O! — šūktelėjo Sara. — To jau per daug!

— Kodėl? — paprieštaravo jai Katrina. — Kiekvienas dėkoja savaip.

— Bet jūs tik pažvelkite, šita merguželė kariasi jam ant kaklo.

Tai buvo tiesa, ir Katrina pajuto, kad jai genda nuotaika. Šviesiaplaukė mergina buvo daili: rausvo kūno linijų tobulumu ji priminė marmurinę statulą, ir kai vyriškio rankos nuslydo jos šlaunimis, Katrinos gerklę sugniaužė mėšlungis. Bet ji nuogąstavo be reikalo. Jis merginą paprasčiausiai švelniai atstūmė, greitai pabučiavo į nosies galiuką ir nusileido prie upės. Katrina išgirdo, kad mergina kažką jam šaukia ir tiesia rankas, kad jį sulaikytų, bet vietoj atsakymo išgirdo tik upės čiurlenimą. Mergina sugluмusi dar kiek pastovėjo, po to pranyko tarp medžių.

— Plaukiam! — sušuko Sara ir pastūmė valtį iš meldų.

Po keleto minučių į valtį pro paskuigalį šniokšdamas įsiropštė Gotjė. Jis nusišypsojo Katrinai, parodydamas eilę lygių dantų.

— Na štai! Viskas gerai. Dabar galime leistis tolyn.

Bet Sarai nieždėjo liežuvis.

— Puiku! — tarė ji sarkastiškai. — Tik kodėl gi tu nepriėmei dovanos, kurią tau siūlė?

Gotjė neatplėšdamas akių žiūrėjo į Katriną, todėl jai ir atsakė, nors ši jo nieko neklausė:

— Kad neversčiau jūsų ilgai laukti.

— O jeigu ne tai?.. — neatstojo Sara.

— Jeigu ne tai, ar būčiau priėmęs tą dovaną? O kodėl gi ir ne? Reikia naudotis gyvenimo malonumais, kol esi gyvas.

— Tiesiog puiku! — įniršusi sušuko Sara. — O tie keturi lavonai tau nė motais?

Šį kartą Gotjė galiūnas sutramdė ją žvilgsniu, bet tokiu veriančiu ir niūriu, kad Sara tiesiog sustingo.

— Meilė — mirties sesuo. Šiais baisiais laikais tai patys reikšmingiausi dalykai.

Jis paėmė į rankas kartį, ir valtis veržliai pajudėjo į priekį po žaliu medžių skliautu. Ilgai jie plaukė tylėdami. Prisispaudusios ant suoliuko viena prie kitos, moterys, atrodė, nugrimzdo savo mintyse, bet Katrinai rūpėjo šį tą išsiaiškinti... Ji pasisuko į Gotjė.

— Truputį anksčiau, kai anglai ruošėsi tave pulti, tu lyg ir ištarei kažkokį vardą.

— Taip. Normandai, o mano gyslose teka jų kraujas, visada taip šaukdavo prieš mūšį. Į pietines žemes jie atplaukė laivais, kurių nosys buvo išriestos lyg gulbių kaklai.

— Bet tu juk ne riteris ir netgi ne karys! — paprieštaravo Katrina šiek tiek arogantiškai.

— Nejaugi nuo to mano kraujas nėra toks pat grynas? Ne visi senųjų karalių sūnūs gyvena pilyse. O gal man išvardyti dešimtį kitų kilmingų žmonių, kurių protėviai raitėsi po vikingų rimbais? Aš esu kilęs iš didžiojo vado Bjorno Geležinio giminės, — išdidžiai tarė Gotjė ir trenkė sau į krūtinę, kuri sudundėjo kaip būgnas. — Ir aš turiu teisę prieš mūšį šaukti “Odinai!”

— Odinai?*

— Tai karo dievas! Jau sakiau, kad aš ne krikščionis. — Ir kad parodytų, jog daugiau kalbėti jis neketina, normandas ėmė kažką niūniuoti sau po nosimi.

---

* Odinas — skandinavų mitologijoje vyriausiasis dievas, karių globėjas.

Katrina pažvelgė į Sarą. Ši tylėjo. Bet Katrina jos žvilgsnyje sugavo nuostabą ir susižavėjimą.

Priešais valtį virš vandens pranėrė tulžys. Valtis ramiai plaukė į priekį.

Saulei leidžiantis Gotjė ėmė dairytis vietos, kur būtų galima apsistoti nakvynės. Dienos įvykiai išvargino moteris; net ir galiūnas šiek tiek pavargo. Tolumoje pasimatė nedidelis paplūdimys su apgriuvusiu malūnu, pusiau prižėlęs krūmų.

— Čia mes būsim saugūs, — pasakė Gotjė.

Atrodė, kad į moterų tylėjimą jis nekreipia jokio dėmesio. O Saros nuotaika niaukėsi kaip ir gęstanti diena. Ji nejudėdama sėdėjo ant suoliuko įsižiūrėjusi į priekį ir nieko nekalbėjo. Kai keliauninkai išlipo į krantą ir Gotjė patraukė apžiūrėti nakvynės vietos, Katrina kreipėsi į Sarą:

— Kas atsitiko? Ko tu taip surūgai?

— Man neramu, — atsakė Sara. — Ateina naktis, ir aš bijau.

— Bet ko? Kas tave baugina? Būk rami, su tokiu žmogumi kaip Gotjė mums nėra ko bijoti.

Sara nervingai suvirpėjo ir atsisėdo šalia Katrinos, susidėjusi ant kelių rankas.

— Būtent jo aš ir bijau!

Katrina tik sumikčiojo ir nustebusi pasižiūrėjo į savo draugę.

— Tu turbūt išsikraustei iš proto!

— Manai? — paklausė Sara tramdydama susijaudinimą. — Ką tu žinai apie šį žmogų ir apie jo praeitį? Tik tai, ką mums papasakojo jis pats ir kuo tu, atrodo, patikėjai kaip šventraščiu. O kas, jei visa tai melas? Kad išgelbėtum savo kailį, gali pripaistyti visokių niekų. O jeigu jis pats nužudė tuos vargšus valstiečius?

— Aš netikiu! — įniršusi sušuko Katrina.

— Tyliau, jis gali išgirsti, nereikia jo erzinti. Mes nesame turtingos, bet trupinėlį aukso dar turime, ir tokiam žmogui kaip jis tai būtų kaip tik. Mes prieš jį esame bejėgės kaip ėriukai skerdykloje. Jis gali pasinaudojęs tamsa mus apiplėšti, užmušti... arba dar ką nors baisiau padaryti!

— Baisiau? — aidu atsiliepė Katrina išplėtusi akis. — Nesuprantu, kas dar gali būti baisiau už mirtį?

— Galbūt ne man, o jums. Jūs neįsivaizduojate, kaip šitas žvėris į jus žiūri, kai jūs nematot. O aš matau, ir turiu jums pasakyti, kad jo žvilgsnis anaiptol nėra nekaltas. Niekada nesu mačiusi tokio atviro ir įžūlaus geismo.

Katrina paraudo, ji truputėlį jautėsi kalta. Ji iš tikrųjų buvo sugavusi keletą tokių žvilgsnių, bet neteikė tam ypatingos reikšmės. Mintis, kad

medkirtys gali į ją žiūrėti kaip į paprastą moterį, žadino jos išdidumą. Todėl atsakydama ji širdo ne tiek ant draugės, kiek ant savęs.

— Ir kas iš to? Aš galiu savimi pasirūpinti. Juk aš ne vaikas, Sara.

— Pažiūrėsim, pažiūrėsim.

Sunkūs žingsniai privertė jas nutilti. Gotjė sugrįžo. Žinoma, jis pajuto įtampą, tvyrančią ore, ir todėl paėjęs kiek į šoną išsitiesė ant žemės.

— Viskas ramu, — pranešė jis. — Bet vis tiek aš visą naktį budėsiu. O tave, juodoji moterie, aš prižadinsiu dvi trys valandos iki aušros, ir tu mane pakeisi...

"Juodoji moterie" Tai skambėjo užgauliai, bet Katrina vos nenusikvatojo. Ne taip seniai Paryžiuje, Stebuklų Rūmuose, pas Elgetų karalių čigonė buvo žinoma Juodosios Saros vardu. Taigi Gotjė tiksliai pataikė.

Užkrimtę duonos su cukrumi, moterys atsigulė tiesiog ant smėlio ir apsiklojo apsiaustais. Gotjė atsistojo savo poste ant didžiulio akmens netoli jų. Iš tos vietos, kur gulėjo Katrina, galiūnas buvo matyti kaip ant delno. Tamsiai mėlyno dangaus fone jis buvo panašus į būdraujantį liūtą. Gotjė buvo absoliučiai ramus, o Katrina visu kūnu virpėjo. Prisiminusi žiaurų susirėmimą, įvykusį dieną jos akyse, Katrina pagalvojo, kad Sara, ko gero, teisi: šitas žmogus, nežmoniškai stiprus ir taip mokantis muštis, gali būti baisiai pavojingas. Bet pamažu baimė kažkur dingo. Normandas tyliai dainavo. Katrina nesuprato nė žodžio, bet buvo aišku, kad dainoje kalbama apie kažką laukinio ir kartu kilnaus.

Katrina buvo taip šios melodijos pakerėta, kad šaižus naktinio paukščio klyksmas, pasigirdęs prie pat ausies, jos nė kiek neišgąsdino. Miegas pamažu sulipdė Katrinos vokus, ir ji užsnūdo šalia Saros, jau senokai ramiai sau šnopuojančios. Naktis praslinko be jokių pavojų...

Rytą, kai Sara nuošalyje prausėsi, Katrina priėjo prie Gotjė.

— Girdėjau, kaip tu naktį dainavai, bet nesupratau nė žodžio.

— Tai senoji norvegų kalba. O daina vadinasi "Saga apie Haroldą Narsųjį"

— Kas jis buvo? Apie ką ten dainuojama?

Gotjė priėjo prie medžio atrišti valties ir mikliai darbuodamasis pirštais atsakė:

— Žodžiai tokie: "Aš gimiau kalnuose, kur griaudžia perkūnas. Mano laivai priešui įvarė daug baimės, ir aš girdėjau, kaip tolumoje lūžinėjo jų špantai, atsitrenkę į povandenines uolas, aš išvagojau neaprėpiamas jūrų platybes, ir vis tiek rusų mergaitė iš manęs juokiasi"

Jis nutilo. Tylėjo ir Katrina, jos skruostai liepsnote liepsnojo. Reikia atidžiai stebėti šitą Gotjė!

Ir štai kada pailsėjusi saulė pagaliau pakilo iš miego, viską aplink tirštai užliedama auksu, prieš juos atsivėrė Šartro bokštai, juodais smaigaliais smingantys į mėlyną dangų. Čia, tarp žalumoje skęstančių krantų, bėgo sidabriškai žydras Eras ir lyg žalias kaspinas driekėsi tolyn per saulės išdegintą lygumą. Iš pradžių buvęs toks platus vandens kelias susiaurėjo ir pasidarė lyg takelis; kelionė upe ėjo į pabaigą. Laimė, ji nebuvo labai sunki. Moterims nereikėjo per šias dienas ir piršto pajudinti, maisto taip pat buvo ligi valiai. Gotjė buvo puikus medžiotojas ir su kirviu mokėjo ne tik kirsti laužui malkas, bet ir medžioti.

Prie pilkšvai rusvų senojo Šartro sienų Eras šakojosi į keletą atšakų: viena tekėjo prie pat sienos, veržliai leisdamasi nauja stačia vaga, kad atiduotų savo sukauptą galią malūnams ir odos dirbtuvėms, o kita juosė miestą. Gotjė nutempė valtį ant siauro žemės lopinėlio didžiulio bokšto papėdėje. Šis bokštas saugojo Druazo vartus.

— Pabandysiu valtį parduoti arba išmainyti į mulą, — pasakė jis moterims, lipančioms į krantą.

Prisidengusi nuo saulės akis, Katrina žiūrėjo į čerpėmis dengtus bokštus, panašius į ąsočius ir savo siluetais įsirėžusius ryškaus mėlyno dangaus fone, į paauksuotas raižytines Dievo Motinos skulptūras su kūdikiu, pritvirtintas ant sienos šalia pakeliamojo tilto iš pajuodusio ąžuolo. Aukštai danguje plevėsavo audeklo gabalas, kuriame buvo atvaizduotas leopardas, stovintis ant užpakalinių kojų, — anglų armijos vėliava. Katrina galvos linktelėjimu atkreipė į ją Gotjė dėmesį.

— Ką darysime? Miestas užimtas anglų, bet mums reikia pavalgyti, truputį pailsėti ir susirasti arklių. Svarbu neatkreipti į save dėmesio; gaila, kad neturime apsaugos rašto.

Normandas nesiklausė. Suraukęs kaktą jis įdėmiai tyrinėjo sieną, ir jo veido išraiška darėsi niūri. Katrina susijaudino. Ji išmoko gerbti jį, nors kaip ir anksčiau buvo atsargi.

— Kas atsitiko? — paklausė ji tyliai.

— Lyg ir nieko. Tik šita keista tyla, šitos tuščios sienos, šitie niekieno nesaugomi vartai. Įspūdis toks, tarsi miestas būtų apleistas žmonių. Pažiūrėkite tenai!

Jis parodė į kalvos viršūnę, kur stūksojo sena pilis. Virš dantytų akmeninių sienų kabėjo juodas audeklas.

— Kažkas numirė, — pasakė Sara, priėjusi arčiau. — Koks nors svarbus asmuo.

Gotjė nieko nesakęs pasuko prie pakeliamojo tilto. Moterys nuėjo įkandin jo. Jie perėjo tiltą ir atsidūrė gatvėje, nelygiai grįstoje lauko akmenimis, žaižaruojančioje ryškiomis krautuvėlių iškabomis ir abipus pristatytoje medinių namų, kurie, rodėsi, klūpojo po sunkių čerpių stogų našta. Gatvėje nesimatė nė vieno žmogaus... Buvo kraupiai, grėsmingai tuščia...

Keleiviai sulėtino žingsnį. Dykos gatvės buvo lyg išmirę, ir trijulė pasijuto einanti vos ne ant pirštų galų. Visos durys uždarinėtos, langinės užkaltos, niekur nė pėdsako gyvybės. Netgi užvažiuojamieji kiemai buvo tušti. Prie šulinio, kurio geležinis stogelis buvo apžėlęs smaragdo spalvos samanomis, jie pamatė namą, kurio masyvios durys buvo užkaltos storomis sijomis. Tai išvydę Sara ir Gotjė pabalo, o Katrina tarsi apmirė.

Netikėtai tyla buvo nutraukta. Nuo kalvos viršūnės atsklido skaidrūs bažnytinių giesmių garsai. Ten, matyt, ėjo vienuolių procesija, ir garsas sklido kartu su ja, žingsnis po žingsnio. Katrina pirmoji įsiklausė į giesmės žodžius.

— Jie gieda Dies Irae... — pasakė ji nustebusiu balsu.

— Eime! — sumurmėjo Gotjė pro sukąstus dantis. — Reikia išsiaiškinti, kas čia atsitiko!

Kiek toliau nuo pentinų dirbtuvės, pasidabinusios iškaba su trimis balnakilpėmis ir pentino rateliu, kelias suko į šoną. Nuo čia buvo matyti vyskupo rūmai. Priešais juos dėjosi keisti dalykai. Keletas kariūnų su kirasomis ir šalmais, ginkluoti ilgomis geležinėmis ietimis, mėtė į laužą pliauskas; virš jo kilo tirštų juodų dūmų stulpas. Kariai buvo su kaukėmis, dengiančiomis apatinę veido dalį. Šalia jų, matyt, stebėdamas jų darbą, stovėjo keistos išvaizdos žmogus, apsirengęs odiniais drabužiais, o jo smailianosė kaukė priminė paukščio snapą.

Žmogus su kauke — tai buvo gydytojas — vienoje rankoje laikė medinę lazdą, o kitoje medžiaginį krepšį. Tolydžio jis pasisemdavo iš jo pilnas rieškučias žalsvų miltelių ir mesdavo į ugnį. Gaižus ir aštrus dūmų kvapas neįveikė baisaus dvoko, sklindančio iš laužo, kuriame, pasirodo, degė žmonių lavonai. Bet dar antra tiek jų tysojo šalia. Juos prie laužo tempė grandinėmis surakinti kaliniai, su tokiomis pačiomis kaukėmis kaip ir kareiviai. Kas minutę į laužą metė vis naują lavoną. Ugnis dar nebuvo labai gerai įsiliepsnojusi ir skleidė tirštus troškius dūmų debesis.

Nuo šito reginio, kurio stebėtojais netyčia tapo Katrina ir jos bendrakeleiviai, jiems tiesiog plaukai ant galvos pasistojo. Dabar paaiškėjo, kodėl

miestas buvo tuščias, o vartų nesaugojo sargyba ir kodėl virš Šartro grafo rūmų buvo iškelta juoda vėliava: miestą užgriuvo pati baisiausia neganda. Jo gatvėmis žingsniavo juodoji mirtis — maras.

Iš artimiausio užvažiuojamojo kiemo, kuris, matyt, dabar buvo paverstas ligonine, žmonės kabliais vilko pajuodusius lavonus.

Katriną apleido jėgos. Ji pajuto tuštumą pilve, ir kojos pačios nešė ją toliau nuo šios baisios vietos. Jai rūpėjo tik viena — išsigelbėti, kuo greičiau atsidurti ten, kur žaliuoja žolė, dvelkia gaivus vėjas ir šviečia saulė, kur nėra šitų baisių juodų dūmų kamuolių! Sara su Gotjė nusekė jai iš paskos, kiek tik nešė juos už krantinės akmenų kliūvančios kojos. Kai jie pasiekė miesto vartus, pastebėjo, kad vartų grotos nuleistos, o tiltas pakeltas. Netekusi jėgų Katrina sustojo ties neįveikiama kliūtimi.

— Vartai! — sušuko ji. — Jie uždarė vartus!

Jos riksmą išgirdęs pasirodė budintis kareivis ir bandė atstumti Katriną toliau nuo vartų.

— Niekas negali iškelti kojos už miesto. Toks valdovo įsakymas. Niekas! Tai taip pat ir vyskupo pono Žano de Festinji įsakymas. — Kareivis kalbėjo juokingai, sunkiai rinkdamas žodžius ir tardamas juos su anglišku akcentu, bet Katrina vis laikėsi įsikibusi į nuleistas grotas.

— Man reikia išeiti! Man reikia išeiti, sakau jums! Aš nenoriu likti čia, tik ne čia!

— Niekuo negaliu padėti, — kantriai aiškino kareivis. — Valdovo įsakymas: kiekvienas, kuris bandys iš čia bėgti, bus pakartas.

Čigonei pavyko atgniaužti Katrinos rankas ir stipriai priglausti ją prie savęs. O galiūnas stovėjo šalia ir glostė tankią rudą barzdą; atrodė, kad jis giliai nugrimzdęs į savo apmąstymus.

— Ką mums daryti? — paklausė Sara.

— Bandysim surasti išeitį, — atsakė šis, patraukęs plačiais pečiais. — Nelabai norėčiau pasilikti čia ir laukti, kol juodoji mirtis pavers mane dvokiančiu lavonu. O kaip tu?

— Dar klausi! — priekaištingai atrėžė Sara. — Bet kaip iš čia ištrūkti?

— Reikia gerai pagalvoti, — pasakė Gotjė, patogiai pasidėdamas mantos ryšulėlį.

Sara nešėsi mažesnį ryšulėlį, su nedidele baltinių atsarga. Auksas, visas jų turtas, buvo maišelyje, įsiūtame vidinėje apatinio Katrinos sijono pusėje. Galiūnas ištiesė Katrinai ranką.

— Eime. Ir neverk daugiau, ponia Katrina. Aš paieškosiu skylės miesto sienoje. O dabar reikia užkąsti ir šiek tiek pailsėti, kitaip mes ilgai neišlaikysime. Tuo tarpu aš eisiu į žvalgybą.

Katrina leido Gotjė ją prilaikyti. Jie vėl nuėjo prie baisiosios krūvos, dabar jau visai paskendusios dūmuose, ir prisiartino prie gydytojo, atliekančio savo liūdną misiją. Jiems einant pro šalį, gydytojas rūsčiai pagrūmojo kumščiu.

— Šalin! Ką jūs darote čia, gatvėje? Maukit namo!

— Kur? — paklausė Gotjė. — Mes ne vietiniai. Mes tik dabar atėjome į šį miestą, kad įsigytume šiek tiek maisto, bet uždarė vartus ir negalime iš čia ištrūkti.

Vienuolio gydytojo balsas iš po storos odinės kaukės nuskambėjo jau švelniau, bet kaip ir anksčiau buvo susierzinęs.

— Čia likti negalima. Pasakysiu, kur jums eiti... Dabar esate vienuolyno kieme. Štai vyresniojo namai, o toliau iš kairės stovi ilgas pastatas su akmeninėmis kolonomis priešais fasadą ir aukštu čerpių stogu. Tai ir yra vienuolyno prieglauda. Eikite, ten susibūrusi miesto varguomenė, kuri daugiau nebepajėgia vaikščioti po apylinkes ir rankioti varganus grašius, tie, kurių dabar neįsileidžia turtingieji, aklinai užsidarę duris, kad neįsibrautų juodoji mirtis. Šventojo Petro vienuoliai dalija jiems maistą. Duoda, deja, labai nedaug, atvežti beveik nėra kuo, o ir aruodai dabar jau beveik tušti. Bet pasakykite tėvui Jeronimui, kuris vadovauja maisto sandėliui, kad jus pasiuntė brolis Tomas. Paskui nueikite į katedrą pasimelsti kartu su mūsų vyresniuoju, kuris dieną naktį meldžia Dievą atitolinti nuo mūsų šitą baisią bausmę.

Keleiviai tylėdami patraukė nurodyta kryptimi. Katrina jautė silpnumą, visos jėgos buvo išsekę. Miestas atrodė kaip spąstai, staiga užsivėrę ir juos įkalinę. Katrina sliūkino įsikibusi Sarai į parankę.

— Kai pavalgysite, pasijusite daug geriau, — ramino jas Gotjė. — Pastebėjau, kad užtenka pavojaus akivaizdoje užkąsti, ir jėgos grįžta.

Bažnyčios prieglaudą pasiekti nebuvo sunku. Ten grūdosi daugybė žmonių. Pilkos apgailėtinos padugnės buvo susispietę aplink aukštą liesą duoną dalijantį vienuolį su pilka sutana.

Plevenanti fakelo liepsna metė šviesos gaisus ant jo pergamento spalvos veido ir su išskusta tonzūra galvos. Gotjė ėmė brautis prie vienuolio, moteris palikęs prie durų.

— Mus atsiuntė brolis Tomas, — pasakė Gotjė. — Esame trise. Tik įėjus į miestą, užsidarė vartai. Labai išalkome.

Vienuolis paėmė iš pintinės tris riekeles juodos duonos ir padavė normandui.

— Štai, valgykite. — Paskui iš bakelio pripylęs pilną ąsotį vandens, davė Gotjė tardamas: — Gerkite.

Vienuolis vėl nusigręžė į minią. Trejetas bėglių susėdo čia pat ant žemės ir ėmė valgyti. Katrina akimoju prarijo savo duonos davinį, gurkštelėjo vandens ir iš tikrųjų pasijuto geriau. Jai grįžo jėgos, prikeldamos gyvybę kiekvienoje jos stipraus ir sveiko kūno ląstelėje. Šalia nosimi knapsojo Sara. Ji suvalgė viską greitai kaip laukinis gyvuliukas, ir dabar ją apėmė snaudulys. O Gotjė, įsitaisęs šalia išsekusio, kažkokiais raudonais nusišėrusiais drabužiais vyriškio, valgė metodiškai lėtai, kaip kiekvieno trupinėlio vertę žinantis žmogus. Kartkartėm Gotjė persimesdavo žodeliu kitu su savo kaimynu.

Katrina girdėjo kiekvieną jų pokalbio žodį. Atrodė, kad normandas kažkuo sužavėjo žmogų raudonais drabužiais, nes jis žiūrėjo į jį išpūtęs akis su nuostaba ir pagarba. Iš pradžių Gotjė į nepažįstamojo klausimus atsakinėjo gana abejingai, bet paskui šis paklausė:

— Aš tavęs niekada čia nesu matęs. Iš kur tu? Aš tai iš Šazi, yra toks kaimelis netoliese.

Po šių žodžių dingo visas Gotjė nerūpestingumas. Jis įrėmė žvilgsnį į savo pašnekovą.

— Šazi? Šalia Sen Oben de Bua?

— Tu esi ten buvęs?

— Pats ne. Bet gyvendamas Normandijoje pažinojau vieną merginą. Ji buvo iš jūsų krašto. Kai į mūsų kaimą įsiveržė anglai, jie pasigrobė merginą dėl jos grožio. Jie pasiliko ją savo stovykloje, bet taip prigąsdino, kad galų gale vargšelė išėjo iš proto. Ji žūtbūt norėjo sugrįžti namo, šita idėja ją įkyriai persekiojo... Kartą naktį ji susiruošė bėgti. Ji tikėjosi greitai nubėgti iki miško, bet nesuspėjo — vienas lankininkas ją pašovė. Prieš aušrą radau ją po didžiuliu ąžuolu su strėle petyje. Atsinešiau į savo lūšnelę ir dariau viską, ką galėjau, kad tik ją išgelbėčiau, bet buvo per vėlu. Kitą naktį ji numirė ant mano rankų... Jos vardas buvo Kolomba!.. Vargšelė! Visą tą dieną, kai gulėjo merdėdama kol nusileido saulė, ji pasakojo man apie Šazi... "Daugybė namų po didžiuliu dangaus skliautu, — sakė ji. — Ir nieko daugiau, tik begalinė, neaprėpiama lyguma"

— Dabar ten jau liko tik lyguma ir dangaus skliautas, — garsiai pasakė Gotjė pašnekovas. — Ir kelios apanglėjusios sienos. Anglai mus sudegino, jiems nepatiko, kad žmonės buvo ištikimi karaliui Karoliui ir nesiliovė

tikėti, kad Žana d'Ark — šventoji. Mano tėvai sudegė ant laužo. Bet aš žinau, kad ateis diena, kai kaimas prisikels iš pelenų, ir aš ten sugrįšiu.

Katrina klausėsi šio pokalbio su vis didėjančiu susidomėjimu. Po to, kai jie išvyko iš Luvjė, ji daug galvojo apie Gotjė praeitį. Bet šis mažytis epizodas, kurį ji tik ką išgirdo, praskleidė paslaptingą skraistę, slepiančią šitą keistą žmogų, ir sustiprino jos simpatiją. Katrina jautė, kad jis geras ir dosnios širdies žmogus. Gotjė tai įrodė ateidamas į pagalbą skalbėjoms, ir dabar Katrinai nesunku buvo įsivaizduoti, kaip jis rūpinosi mirštančia mergina, palengvindamas paskutines jos žemiškos kelionės valandas. Tegul Sara kalba ką nori, Gotjė — kilnus žmogus. Be abejo, jis keistokas, bet dėl to ne mažiau patrauklus.

Vidudienį nebeliko kuo kvėpuoti. Sunkus skliautuotas stogas įkaito, ir karštis sename pastate tapo nepakenčiamas. Besikuičiantys žmonės kėlė debesis perregimų auksinių dulkių. Aplink tvyrojo nešvaros ir prakaituotų kūnų dvokas. Bet šituos žmones vienijanti baimė buvo stipresnė už pasišlykštėjimą ir nepatogumus. Kiekvienas jautė, kad už šitos slėptuvės sienų, kur surinko juos Viešpaties tarnai, iš pasalų tykoja mirtis, pasislėpusi ankštuose saulės išdegintuose skersgatviuose.

Katrina maro labai bijojo, bet sužlegusių žmonių kūnų kvapas greitai pasidarė tiesiog nepakenčiamas. Ji duste duso. Kai atėjo vienuoliai dalyti valgio, ji atsikėlė nuo žemės. Įspėjamas Gotjė žvilgsnis sulaikė ją tą akimirką, kai ji jau žengė per slenkstį.

— Aš čia neturiu kuo kvėpuoti, — pratarė Katrina. — Norėčiau tik įkvėpti gurkšnį tyro oro.

Gotjė, atrodo, atlyžo ir tęsė savo pokalbį su aukštu liesu žmogumi. Sara pro miegus knarkė ir veltui stengėsi nuvyti nuo nosies musę.

Išėjus į lauką karštis lyg apsiaustas apgaubė Katrinos pečius ir užgniaužė gerklę. Įkaitęs oras virpėjo, bet čia jis, šiaip ar taip, buvo bent jau tyras.

Katrina paėjėjo keletą žingsnių gatve, stengdamasi neišlįsti iš po medžių ir stogų priedangos. Ji prisėdo audinių krautuvėlės prieangyje ir keletą kartų giliai giliai įkvėpė. Medžio paunksnė slėpė Katriną nuo saulės ir karščio, plūstančio iš dangaus. Katrina, nugara atsirėmusi į sieną, buvo jau beužsnūstanti, bet pamatė gatvės posūkyje stovintį vyriškį, kuris atsargiai bandė atkreipti jos dėmesį.

Ji atsistojusi apsidairė ir klausiamai parodė į save. Žmogus ėmė pritariamai linkčioti. Vedama smalsumo, ji žengė žingsnį artyn. Paskui įsidrąsinusi jau ryžtingai nuėjo prie jo. Tai buvo menkas, negražus žmogelis, apskretęs ir pajuodęs.

Katrinai priėjus, žmogus išsiviepė.

— Tu norėjai su manim pasikalbėti? — paklausė Katrina. — Kokiu reikalu?

Žmogus plačiai nusišypsojo.

— Girdėjau, kaip kalbėjotės su broliu Tomu. Jūs norite ištrūkti iš miesto? Manau, kad galėčiau jums padėti.

— Bet tai didelė rizika. Sakyk, kodėl tu nebijai rizikuoti?

— Aš žmogus neturtingas, ir manau, kad sumokėsite man keletą pinigėlių. Kiek prisimenu, sidabrinį grašį savo rankoje esu laikęs prieš porą metų.

— Tada palauk. Aš nueisiu pasitarti su savo bendrakeleiviais.

Žmogus paėmė ją už rankos.

— Ne, nereikia, tai gali tik pakenkti. Aš parodysiu, ką reikia daryti, ir tada jūs galėsite sugrįžti paimti savo bičiulių. Tik būtų geriau, jeigu viskas būtų atlikta sutemus.

Katrina dvejojo. Jai visai nesinorėjo palikti Gotjė ir Saros, bet antra vertus, nepažįstamasis buvo visiškai teisus. Keletas žmonių galėjo atkreipti dėmesį. Ir visiškai aišku, kad jeigu yra šansas išsigelbėti, tai nepasinaudoti juo būtų tikra beprotybė. Apsidairiusi Katrina paklausė:

— O tai toli?

— Ne, visai šalia. Tvirtovės pylimas netoli. Eime!

Žmogus paėmė Katrinos ranką į savo purviną leteną ir nusitempė sau iš paskos. Katrina taip nekantravo ištrūkti iš miesto, kad net nespurdėjo. Jiedu įsuko į siaurą skersgatvį ir nuėjo vienas paskui kitą. Priešais juos atsivėrė aklavietė, prigriozdinta lūšnų ir pirkelių, už kurių stūksojo aukšta pilka šiaurinė miesto siena. Katrinos palydovas priėjo prie vienos trobelės. Kai jis susilenkęs žemame tarpduryje stabtelėjo, Katrina staiga suabejojo. Žmogus prisimerkė ir vėl išsiviepė, norėdamas atrodyti malonesnis.

— Jeigu tvoros anga būtų arčiau, kareiviai jau seniai būtų ją užtaisę! Eikite... štai čia...

Katrina pamanė, kad čia, matyt, yra koks nors požemis su tuneliu, pro sienos apačią išeinantis į laukymę. Ji susigūžė, susilenkė ir nėrė paskui savo vedlį į urvą, tokį tamsų ir drėgną, kad liežuvis nebūtų apsivertęs pavadinti jį perėja. Atrodė, kad jis eina po žeme, bet toliau Katrina įžiūrėjo grubiai suręstas duris. Vyriškis jas atlapojo ir netikėtai šiurkščiai timptelėjo Katriną. Kai durys triukšmingai užsitrenkė, žmogelis džiugiai sustaugė:

— Ištesėjau savo žodį, vaikinai! Jūs tik pažiūrėkit, ką atvedžiau!

Katrina greitai apžvelgė landynę, ir ją apėmė baisi panika. Šitoje oloje, blausiai apšviestoje pro kažkokias groteles, buvo apie dvidešimt apdriskusių

vyrų. Vieni gulėjo ant žemės, kiti sėdėjo atsirėmę į sienas. Baimingai dairydamasi Katrina girdėjo gergždžiantį, pasitenkinimo neslepiantį juoką ir nešvankius žodelius, matė, kaip vilkiški snukiai gręžiasi į jos pusę, o akys įsidega kaip anglys. Įniršis, kuris apėmė suvokus, kad ji atsidūrė spąstuose, akimirksniu išstūmė iš jos širdies baimę. Ji pasisuko į savo "palydovą"

— Kas čia yra? Kur tu mane atvedei?

Vyriškis sukikeno. Jis tebelaikė Katriną už rankos — stebėtinai stipriai tokiam nugeibėliui.

— Aš atvedžiau tave pas nuostabius vaikinus, kurie jau kažin kada nelytėjo moters. Mus išleido iš kalėjimo, nes mes prisižadėjom deginti lavonus, ir davė šitą urvą, kad po dienos karščio turėtume kur atsipūsti. Visko čia yra: ir duonos, ir vyno, tik nėra moterų! Šitame mieste jos arba slapstosi, arba serga, arba numirę.

Šlubčiodamas priėjo žmogėdra milžinas randuotu veidu. Viena jo koja buvo trumpesnė. Pradėjo slinkti artyn ir kiti.

— Ji graži, — sukeksėjo milžinas šlykščiu sniaukrojančiu balsu. — Bet kur tu ją radai, Fuinai? Turbūt žinai, kas gresia už moterį, gyvenančią mieste?

— Žinau, bet ji ne čionykštė. Ji atvyko čia kaip tik tuo metu, kai valdytojas įsakė uždaryti vartus. Aš stovėjau prie laužo ir ją pastebėjau. O paskui pamačiau bažnyčios prieglaudoje. Nagi sakykit, ar ji ne graži?

— Skanus kąsnelis, tiesiog karališkas! — sutiko milžinas. — Tu užsidirbai savo dalį, Fuinai. Teks ir tau...

Jis ištiesė purviną ranką prie Katrinos smakro. Ji bandė pasitraukti į šalį, bet kiti du niekšai užtvėrė jai kelią. Šiurpinančiai aiškiai Katrina pajuto, kad papuolė į laukinių gaujos nagus. Ji matė šiuos baisius žmones, kai jie ilgais kabliais tempė į laužą žmonių kūnus. Katrinos kojos suakmenėjo. Išbadėjusių maitvanagių būrys apsupo ją ir ėmė gniaužtis vis glaudesniu ratu. Buvo girdėti vien trūkčiojantis alsavimas; veidai po storu purvo sluoksniu degė gašlybe. Didysis siaubūnas jau lietė Katrinos veidą, kažkuris kitas laikė jos rankas. Katrina, jausdama dvokiantį jo kvėpavimą, net pasipurtė iš pasišlykštėjimo, gėdos ir pykčio, o jis ramiai segiojo jos suknelę, varstė korsetą. Kiti niekšai išsižioję vėpsojo, sulaikę šniokščiantį kvėpavimą, tarsi padėjo jam atlikti kažkokį keistą ritualą. Ir štai apvalūs Katrinos pečiai ir krūtys buvo apnuoginti visų apžiūrai, jos šilkinė oda nušvietė niūrų požemį. Lyg signalas pasigirdo vieningas atodūsis. Pabaisos visi kartu puolė prie jos. Katriną purtė pasišlykštėjimas, o rankos draskė nuo jos paskutinius drabu-

žius, grabinėjo kūną. Jie stumdė vienas kitą, kiekvienas norėjo prasibrauti arčiau ir ją pačiupinėti. Tada milžinas susniaukrojo:

— Į eilę! Užteks visiems. Bet aš, kaip vadovas, būsiu pirmas. Laikykite ją!

Akies mirksniu Katrina atsidūrė ant suplėkusio čiužinio. Ją pririšo už riešų ir kulkšnių. Iš pradžių ji iš baimės neteko amo, o paskui atsitokėjo, jai sugrįžo gyvybė, ir ji suriko. Tampydamasi ir raitydamasi šituose kibių rankų gniaužtuose, ji šaukė:

— Kaip jūs drįstate!.. Paleiskite mane!... Gelbėkite!

Kažkieno ranka šiurkščiai užčiaupė Katrinai burną. Ji įkando. Vyras nusikeikė ir taip trenkė, kad ji vos nenualpo. Dar nespėjus užgniaužti jai burną antrą kartą, Katrina suspigo. Ranka vėl užgniaužė jai burną. Ji pajuto, kad dūsta, ir nevilties apimta meldė Dievą, kad jis atimtų jai sąmonę. Vyriškos rankos glamžė Katrinos kūną, o likusieji visą laiką nešvankiai komentavo. Ji raitėsi iš siaubo, o skruostais tekėjo karčios ašaros. Ar yra kas baisesnio, kaip būti išprievartautai šitų monstrų? Bet staiga kažkas atsitiko. Katrinai pasirodė, lyg būtų išgirdusi Dievo balsą. Išbadėjusių grobuonių ratas akimoju išsisklaidė. Pasigirdo dejonės ir išgąstingi šūkčiojimai. Bet visus juos nustelbė griausmingas balsas:

— Šalin, purvinos kiaulės! Aš priversiu jus keliais šliaužioti, jeigu nors pirštu ją paliesite!

Po viso to, kas įvyko, Gotjė vaizdas Katriną tiesiog pribloškė. Jis užgriuvo ant šitų žmonių kaip kalnų griūtis, duodamas valią savo baisiai triuškinančiai jėgai. Jo galingi kumščiai tvatijo kur papuola, daužė dantis, veidus paversdamas kruvina marmalyne, taškė vyrus į sienas. Katrina, gulėdama ant žemės kaip bejėgis vaikas, žiūrėjo į jį ir galvojo, koks jis panašus į laukuose besidarbuojantį javų kirtėją.

Ji lyg pro miglą matė, kad, be Gotjė, prie šito urvo durų stovi dar kažkoks raudonai apsirengęs aukštas žmogus. Jis vieną po kito griebė tuos, kuriuos apdorojo normandas, ir svaidė pro duris lauk. Netrukus lindynėje liko tik šlubis. Jis pabandė pasiekti normando veidą ir išbadyti pirštais jam akis. Gotjė, laiku apsižiūrėjęs, taip spyrė savo priešininkui į veidą, kad Katrina išgirdo lūžtančių kaulų traškėjimą. Šlubis sunkiai žnegtelėjo į kampą. Jo veidas buvo sudarkytas neatpažįstamai. Jis buvo negyvas.

Katrina pamatė, kad lindynė ištuštėjo ir ji liko viena su savo išgelbėtoju. Staiga pajutusi esanti nuoga ėmė dairytis savo drabužių. Pamačiusi suknelę kampe, ji bandė stotis, bet tuo metu normandas suklupo prieš ją ant kelių. Jis sunkiai alsavo, krūtinė kilnojosi lyg kalvio dumplės, ir ne tik nuo neseniai

įvykusio susirėmimo su banditais. Šviesios Gotjė akys ryte rijo Katrinos kūną, ir ji vėl išsigando. Išgelbėtojas į ją žiūrėjo lygiai taip, kaip tie nežmonės, kuriuos jis tik ką iššarstė. Katrina atkišo rankas, bandydama Gotjė nustumti, bet ant jo kūno nesuvirpėjo nė mažiausias raumenėlis. Atrodė, kad jis suakmenėjo: klūpėjo prieš ją ant kelių ir netarė nė žodžio. Gotjė žiūrėjo į Katriną tokiomis akimis, kad jai net širdis apmirė. Iš atminties išplaukė Saros nuogąstavimai, ir Katrina mintyse save išbarė. Ji taip menkai pažinojo šitą žmogų, ir štai atsidūrė jo valioje. Dar akimirka, ir jis pasiduos savo geismui, o ji neįstengs jo sustabdyti, nes buvo per daug nusilpusi, kad galėtų su juo kovoti. Tyliai sudejavusi ji nusliuogė ant grindų ir laukė neišvengiamo. Gotjė švelniai ir droviai palietė Katrinos šlaunį. Katrina suvaitojo:

— Ne, nereikia! Gotjė, nereikia...

Normandas sudrebėjo ir tuoj pat atitraukė ranką. Jis nusisuko, o paskui vėl pažvelgė į Katriną. Žvilgsnis buvo ramus. Jame Katrina įžiūrėjo vien nusivylimo pėdsaką. Gotjė nuolankiai pabučiavo Katrinos kojas.

— Atleisk man, — sušnibždėjo.

Dar akimirka, ir jis visiškai susivaldęs atsistojo.

— Paduosiu jums rūbus, ponia Katrina, — pasakė jis įprastiniu balsu. — Ir palauksiu už durų, kol susitvarkysite.

Jis atnešė jos daiktus ir padėjo, į ją net nepažvelgdamas. Tarpduryje prie jo priėjo aukštasis vyriškis raudonais apdarais.

— Einam, tegul ji apsirengia.

Katrina greitai apsirengė ir susitvarkė. Vyrai laukė kieme. Antrasis, pasirodo, buvo Gotjė pašnekovas iš prieglaudos. Ji susidrovėjo.

— Man norėtųsi šiek tiek vandens... — sumurmėjo Katrina. — Jaučiuosi tokia nešvari.

Raudonai apsirengęs vyriškis nusijuokė. Juokas buvo paikas, bet Katrinos neužgavo.

— Jau veikiau jums reikėtų apsiplauti sielą, puikioji ponia. O tai, kas atsitiko jums, šiais laikais gali atsitikti kiekvienai dailiai moteriai. Svarbiausia, kad mes suspėjome laiku.

— Kaip jūs supratote, kur aš esu?

— Tai jis, — paaiškino Gotjė. — Kai jūs dingote, jis ėmė kažką įtarinėti. Su piemens dukra prieš savaitę irgi buvo panašiai atsitikę...

— Atrodo, ten, prie bažnyčios, aš pažinau Fuiną, — tęsė naujasis pažįstamas. — Man jo snukis iš karto nepatiko, kai tik jį pamačiau. Šitie

katorgininkai dar ne tiek iškrėstų, tik duok jiems valią... O paskui mes išgirdome jūsų pagalbos šauksmą.

Atrodė, kad Gotjė bičiulis ne taip labai ir susijaudinęs dėl to, kas įvyko. Jis išsiblaškęs kramtė šiaudelį.

— Ką mes darysime? — paklausė Katrina.

— Pažadinsim Sarą, — atsakė Gotjė, — ir tada judvi galėsite eiti į katedrą laukti nakties.

— O tu?

— Na, visų pirma, bažnyčioje man nėra ką veikti, o antra, mudu su Anzelmu Largotjė norime paieškoti, kaip išlįsti iš šitos prakeiktos vietos.

— O, tai jis žino? — pasakė Katrina ramiai. — Ar tik įsivaizduoja, kad žino?

Anzelmas, atrodo, į jos toną neatkreipė jokio dėmesio. Jis nusišypsojo ir grakščiai lyg pažas nusilenkė.

— Taip, žinau, — atsakė paslaugiai. — Kartais aš kalbu teisybę.

Paskui šitą katedroje praleistą pusdienį Katrina prisiminė labai miglotai, lyg sapną prieš pabundant. Sukrėtimas, kurį ji patyrė, dar labiau stiprino tą stulbinantį kontrastą tarp apgailėtinos pilkos žmonių minios, susitvenkusios prie altoriaus, ir džiaugsmingos aukštų langų didybės, kur saulės spindulių nutvieksti žėrėjo mėlynai raudoni vitražai.

Čia susirinkę žmonės meldė Viešpaties Dievo, kad atleistų prakeiktam jų miestui. Kiti šventoje vietoje ieškojo išsigelbėjimo nuo Dievo bausmės.

Po viso lindynės siaubo regėdama šitą grožybę Katrina atsigavo. Ji truputį pasimeldė ir nuėjo ieškoti vietelės, kur galėtų ramiai laukti nakties. Aplink šventojo vandens šaltinį grumdėsi ligonių minios. Jie laukė stebuklo; girdėjosi maldos ir dejonės. Nekreipdama į tai dėmesio, Katrina nusprendė nusnūsti. Jai prisisapnavo, kad skubiai eina ištuštėjusia, tarsi keptuvė įkaitusia gatve. Ji skuba, nes tolumoje mato Arno siluetą su juodais šarvais. Katrina bando jį pavyti, bet kelias bėga tolyn ir tolyn, o Arno figūra mažėja ir mažėja. Ji pabandė surikti, bet riksmas užlūžo gerklėje.

Ji pabudo sutemus. Priešais aukštą altorių dabar degė šimtai žvakių, viską aplink užliedamos auksine šviesa. Viršuje stiprių ir skambių balsų choras giedojo miserere, o minia apačioje pritarė. Šalia besimeldžianti Sara pakėlė galvą ir jos akys nušvito. Ji pasakė:

— Eime. Mūsų laukia...

Išėjusios iš katedros, jos pamatė Gotjė ir Anzelmą Largotjė jau lūkuriuojančius. Dar dieną žydras dangus apsitraukė švininiais audros debesimis. Palyginti su katedra, čia karštis tiesiog dusino, ore tvyrojo sunkus laužų

dūmų kvapas. Žmonės daug kur degino žolę ir aromatines medžiagas, mat tikėjosi šitaip apsisaugoti nuo užsikrėtimo. Mieste viešpatavo baimė ir mirtis, jis buvo apgaubtas kapų tylos. Katriną irgi apėmė nepaaiškinama baimė, ji neįstengė prakalbėti. Pagaliau ji sušnibždėjo:

— Kur mes susiruošėm?

— Pas odų raugintoją, — atsakė Gotjė. — Bandysime pralįsti pro grotas, pertveriančias upę. Mudu su Anzelmu jau patikrinome: jų niekas nesaugo.

Išėję iš katedros pavėsio, jie pasinėrė į senojo miesto gatvių labirintą. Kartais, praeidami pro uždarytas namų duris, žygeiviai girdėjo kažką tyliai murmant maldas ir prislopintai kūkčiojant. Pagaliau jie nusigavo iki kalvos papėdės, kur gyveno odų raugintojai. Anzelmas nuėjo į priekį pasiklausydamas, ar nėra kokio pavojaus. Jis sustojo prie mažo tiltelio ir parodė į siaurus miesto sienos vartus, kurie buvo visai netoliese, bet stipriai uždaryti.

— Tai šoniniai vartai, — sušnibždėjo jis. — Grotos kaip tik po jais.

Po vartais vandens srovė veržėsi per grotas į laukus, Gotjė tarė:

— Reikia lipti į vandenį. Aš išlaušiu grotas, ir mes galėsime išlįsti. Ačiū Dievui, čia nėra sargybinių — šitoje vietoje aukštos sienos.

Anzelmas iš kišenės ištraukė kažin kokį ilgą daiktą ir padavė jį Gotjė.

— Še dildę. Linkiu sėkmės ir tepadeda tau Dievas.

— Argi jūs ne su mumis? — nustebusi paklausė Katrina. Ir greičiau pajuto, negu pamatė geraširdę vaikino šypseną.

— Ne, mieloji ponia, kad ir kaip norėčiau, ne. Aš dar nebaigiau tvarkyti savo reikalų čia.

— O... maras?

— Maras kada nors pasibaigs, o aš guodžiuosi viltimi likti gyvas.

Žemai nusilenkęs, jis pasišalino tyliomis akmeninėmis gatvėmis. Gotjė jau darbavosi vandenyje, ir Katrina girdėjo dilde džyrenant grotas. Gerai, kad šalia šniokštė krioklys ir nustelbė tą išdavikišką garsą. Katrina nesiliovė drebėti. Geležiniai virbai pasirodė esą labai tvirti, ir Gotjė teko sunkus darbas; jis buvo nepatogiai įsikibęs į grotas, mat čia buvo gilu, bet šitas papildomas sunkumas tik dar labiau kurstė jo įniršį.

Katrina nutarė nepasakoti Sarai apie savo dienos išgyvenimus. Ji jautėsi labai nepatogiai ir niekas pasaulyje nebūtų privertęs jos prisipažinti, kas įvyko tarp jos ir Gotjė. Sara tikriausiai iškeltų jai sceną ir ilgai aiškintų, jog ji buvo teisi, perspėdama Katriną, kad pasisaugotų Gotjė. Bet Katrina suprato ir tam tikrą šito įvykio prasmingumą, kadangi jis įrodė, jog normandas ją įsimylėjęs, ir šitai teikė jai galią jį valdyti. Scena lindynėje bus jų

paslaptis! Ji nė vienai gyvai būtybei niekada apie tai neprasitars! Galbūt dėl to, jog ji pati vos nepasidavė pagundai, užsikrėtusi laukine normando aistra.

Po valandos Gotjė, prunkšdamas ir pūškuodamas, išlindo iš vandens ir išsikepurnėjo ant kranto. Vienas virbas jau buvo nupjautas ir užlaužtas į šoną, atsivėrė nedidelė anga. Gotjė pažvelgė į mažytę krantinę, o paskui į moteris.

— Plaukti mokate?

Abi linktelėjo, nors jau keletą metų nebuvo plaukioję. Per tokį karštį galimybė pasinerti į vandenį netgi viliojo. Katrina ėmė vilktis suknelę.

— Ką tu darai? — susijaudinusi šnibžtelėjo Sara. — Tu ruošiesi...

— Nusirengti? Taip, ruošiuosi. Surišiu savo drabužius į mazgą ir laikysiu juos virš galvos. Tai vienintelis būdas išsaugoti juos, kad nesušlaptų.

— Na taip, bet vyriškis? — neatlyžo Sara, neramiai žvilgčiodama į Gotjė, kuris vėl pasinėrė į upę. Katrina gūžtelėjo pečiais.

— Dabar jam rūpi svarbesni dalykai, negu spoksoti į mane. Ir patarčiau tau daryti taip pat.

— Geriau jau aš numirsiu...

Sara labai oriai įbrido į vandenį su drabužiais. Jai iš paskos ir Katrina. Ji susirišo savo drabužius į didelį mazgą ir iškėlė virš galvos. Vėsus vanduo buvo nuostabiai malonus. Katrina nuplaukė prie grotų, kur jos laukė Gotjė. Lieknas, vandeny švytintis Katrinos kūnas lengvai praslydo pro angą. Gotjė užsimerkė. Akis jis atmerkė tik tada, kai išgirdo tyliai šiurenant meldus kitame krante. Tai reiškė, kad Katrina jau rado prieglobstį nuo įžūlių akių.

Tryliktas skyrius

Mėlynbarzdžio pilis

Po savaitės prieš pat saulėtekį Katrina, Sara ir Gotjė išvydo Šamptoso pilį ir akimirką stabtelėjo sužavėti. Stipriausia Anžu tvirtovė buvo verta dėmesio. Virš vienuolikos neįveikiamų bokštų plevėsavo auksaspalvės vėliavos su juodu kryžiumi ir karališkąja lelija. Žaliuose ežero vandenyse atsispindėjo granitinės tvirtovės sienos. Tolumoje driekėsi bekraštė giria. Aplink pilį, kalvos papėdėje, buvo pilna vienas prie kito prilipusių paprastų kaimiškų namukų rudai raudonais ir žydrais stogais.

Katrinai kažkodėl pasirodė, kad šitie namukai stengiasi pasklisti kuo plačiau, užuot ieškoję užuoglaudos prie pat pilies sienų. Priešingai, namai

grūdosi prie bažnyčios, lyg norėdami pasislėpti nuo slegiančios galingų bokštų naštos, juodų, nebylių bokštų, kurie stiepėsi į begalinį žydrą dangų ir nuo kurių sklido didelis liūdesys ir nesuvokiamas pavojus..

Staiga Katrina pajuto pašėlusį norą bėgti iš čia kuo toliau. Nuovokioji Sara iškart pasigavo jos mintį.

— Sprunkam iš čia! — sušuko ji, išsigandusi savo pačios balso.

— Ne, — pasipriešino Katrina švelniai, bet ryžtingai. — Esu įsitikinusi, kad kaip tik čia surasiu Arno. Aš turiu pasilikti.

— Juk matote, kad karalienės Jolandos čia nėra. Ant bokšto sienos turėjo kaboti jos vėliava, o aš nematau jokio karališko atributo, — ginčijosi Sara.

— O aš įžiūriu karališkąsias lelijas, — įsiterpė Gotjė.

Katrina linktelėjo.

— Karalius Karolis, suteikdamas mesirui de Rė Prancūzijos maršalo titulą, leido jam netikrą herbą apvedžioti karališkosiomis lelijomis. Ant kitų vėliavų turbūt pavaizduotas jo senelio Kraono herbas. Šiaip ar taip, reikia patekti į pilį.

Katrina pasuko mulą prie didžiųjų pilies vartų, ir bendrakeleiviai nenoriai pasekė jos pavyzdžiu. Mulus ir didesniąją dalį mantos padovanojo metras Žakas Bušė, turtingas Orleano miestietis, kuris su šeima maloniai rūpinosi Katrina savo namuose.

Tada, po sekinančios kelionės ištuštėjusiomis lygumomis, jie pasiekė Orleaną visiškai nusigalavę, netekę jėgų ir ryžto. Iš paskutinių jėgų Gotjė nešė Katriną, kuri buvo tokia išvargusi, kad negalėjo žengti nė žingsnio. Vos bepasivilko ir Sara; tik begalinėmis valios pastangomis ji dar laikėsi ant kojų. Bušė šeima priėmė juos itin dosniai ir svetingai. Ponia Matilda, Bušė motina, ir jo žmona Margarita labai džiūgavo, vėl galėdamos matyti Katriną.

Matilda nesusilaikiusi pasakė:

— Brangi grafiene, aš nesu sutikusi kilmingos damos, kurios gyvenimas būtų toks neįprastas! Negi jūs iš tikrųjų taip mėgstate tolimas keliones?

— Atsakysiu labai paprastai: mano varomoji jėga yra meilė, — nusijuokė Katrina, nekreipdama dėmesio į tai, jog Gotjė veidas staiga persimainė.

Keliauninkai pas šiuos svetingus žmones gyveno dvi dienas. Katrina išpasakojo savo bėdas, prisiminė Žaną d'Ark, papasakojo apie jos teismą ir baisią mirtį, ir šlovės aureolę, vainikuojančią jos galvą, nudažytą ne raudona kraujo, kaip jos laidotuvių laužo, o aukso spalva, kaip dangaus skliautą nuauksinanti saulės šviesa. Ir klausytojai, šeimininkai ir tarnai, susispietę aplink židinį, negalėjo sulaikyti ašarų, klausydamiesi apie tuos baisius išmėginimus. Paskui Bušė šeima papasakojo apie mūšius, apie anglų bailu-

mą, o savo išsilaisvinimo stebuklą priskyrė didingajai Orleano mergelei. Gotjė klausėsi godžiai, plačiai išplėstomis akimis, pakerėtas pasakojimo apie kruvinąsias kovas, meilę ir šlovę, atrasdamas ten senovinių normandų padavimų atgarsių, kur merginos kariūnės šuoliais lėkdavo ant žirgų su besiplaikstančiais drabužiais ir nešdavo žuvusių kovos draugų sielas toli už debesų, kai saulė nusileisdavo į jūros gelmę.

Katrina pareiškė norinti patekti į Šamptoso pilį, ir visi akimirką tarsi neteko žado. Kai tarnai nuėjo miegoti, ponia Matilda susijaudinusi tarė Katrinai:

— Nė negalvok ten eiti, mieloji! Tos vietos turi prastą šlovę, o baronas de Rė — netinkama kompanija tokiai gražiai ir turtingai moteriai. Jo senis tėvas, atvirai sakant, dar didesnis nevidonas. Tu turbūt nesi girdėjusi, kad Katriną de Tuar, bėgusią su juo, jis jėga privertė už savęs tekėti? Taip jis nutvėrė didžiulį palikimą. Paskui jis pagrobė savo pamotę Beatričę de Monžin, ir ta, prigrasinta, kad bus užsiūta į maišą ir įmesta į upę, turėjo perrašyti jo vardu savo pilis — Tifožą ir Puzožą.

— Ten nuvyko karalienė.

— Tačiau ne savo noru. Juk šitie žmonės gali lyg niekur nieko sustabdyti jos karietą ir išžudyti palydovus. Gali patikėti manim, mieloji, tie žmonės nebijo nei Dievo, nei velnio. Malonumai ir savanaudiški interesai — tai viskas, kas jiems rūpi.

Katrina po šių senos savo bičiulės žodžių nelinksmai nusijuokė. Ji apsivijo rankomis jos kaklą ir pabučiavo.

— Aš jau nesu maža mergytė, ponia Matilda, ir ne tokia jau turtinga. Šiandien visas mano turtas — mažas maišelis ekiu, įsiūtas apatinio sijono kišenėje. Visos mano brangenybės paliktos pas Žaną Soną Ruane. Jos ten bus tol, kol brolis Etjenas nesuras būdų perduoti jų man. Taigi neturėčiau sudominti to pono kaip riebus kąsnelis. Be to, aš pasitikiu mesiru de Rė. Jis prisiekė man išgelbėti Arno de Monsalvi iš Ričardo Vineiblo nagų, ir aš esu įsitikinusi, kad jis taip ir padarys.

Metras Bušė susirūpinęs įsiterpė:

— Betgi jis yra Tremujo giminaitis, ir, kaip kalbama, favoritas valdo karaliaus vardu.

— Taip, bet jis viso labo tėra karaliaus kapitonas, — įsiterpė Katrina. — Ir jei aš noriu susirasti mesirą Monsalvi, tai man nėra kito kelio, kaip tik vykti tenai.

"Niekas, — nusprendė Bušė, — nesustabdys Katrinos, jei jau ji sumanė patekti į piktadario mesiro de Rė pilį". Ir jis daugiau Katrinos neatkalbinėjo.

Kai atėjo laikas atsisveikinti, Matilda ant Katrinos kaklo pakabino auksinį medalioną, vaizduojantį jos globėją šventąjį ir į ranką įspraudė mažytę emalės dėžutę su švento Jokūbo relikvijomis.

Katrina, žiūrėdama į visa tai, nejučia nusišypsojo. Kiek prisiminimų: Barnabi namelis didžiojoje Paryžiaus Stebuklų Pilyje, žmogus didžiule nosimi ir ilgiausiais pirštais degančių pliauskų atšvaituose. Kaip dažnai ji matydavo jį, matydavo jo suapvalėjusias nuo susijaudinimo akis, kai jis dėliodavo šimtus tokių mažų gabalėlių į lygiai tokias mažas emalės dėžutes. Ji vėl tarsi išgirdo tęsiamą Mašfero, elgetų karaliaus, balsą, jam sakantį:

"Tu tiek metų vis dėlioji savo šventąjį į šitas mažas dėžutes. Jis turbūt buvo toks didelis, kaip Karolio Didžiojo dramblys!"

Matyt ir šita relikvinė yra pabuvojusi Barnabi rankose. Tada jos vertė išties abejotina. Bet Katrinai ji vis tiek buvo brangi. Juk šitos kelios uncijos paauksuoto vario ir emalės buvo susijusios su seniai prabėgusiais laikais. Tai kaip draugiška ranka, ištiesta iš nebūtin nugrimzdusių metų... Atsargiai laikydama dėžutę, Katrina su ašaromis akyse pabučiavo Matildą.

Visa tai Katrina dar kartą prisiminė, kai artėjo prie didžiulės ir bauginančios pilies. Šviesia zomšine pirštine aptempta Katrinos ranka čiuopė po drabužiais tą mažytį talismaną ir rado jame taip reikalingą nusiraminimą. Katrina jau ketino pasukti savo mulą prie pilies vartų, kai iš tos pusės pasirodė kareiviai. Buvo matyti jų ilgos ietys, auliniai odos batai kėlė dulkių stulpus. Kareiviai tempėsi nuskurusį žmogų. Jo rankos buvo stipriai surištos už nugaros, o veidas atgręžtas į nusileidžiančios saulės pusę. Iš paskos ėjo juodai apsirengęs žmogus su buteliuku rašalo už juostos. Jo veidą slėpė gobtuvas, rankose jis laikė pergamento ritinėlį.

Kareiviai pasuko į kelią, juosiantį ežerą, ir greitai dingo tarp tankių sąžalynų. Moterys persižegnojo, jos suprato, kad belaisvį veda į bausmės vietą. Katrina sudrebėjo: belaisvio akys buvo sklidinos kančios ir begalinio liūdesio.

— Netgi nėra vienuolio palydėti jį į paskutinę kelionę, — niurnėjo Sara. — Kas gi tie niekadėjai?

Katrina vėl užčiuopė talismaną, ir ją suėmė noras apsisukti ir bėgti. O gal geriau apsistoti kokioje nors trobelėje ir laukti, kol grįš Žilis de Rė? Bet Katrina suprato, kad jos niekada nepasieks visos pilies naujienos. Ji žinojo, kad Žilis de Rė dar negrįžo, ir nusprendė, kad būtų neprotinga bijoti seno žmogaus. O ką, jei Arno pasiuntė jai žinelę ir ten pasakyta, kur ir kada jiedu galėtų susitikti?

Bet staiga sugaudė ragas, ir garsus balsas paklausė:

— Ko jūs norite, keleiviai, ir kas jus atvedė į pilį?

Katrinai dar nespėjus išsižioti, Gotjė sudėjo rankas vamzdeliu ir sušuko:

— Kilminga ponia, — šie žodžiai Katrinai sukėlė šypseną, — Katrina dė Brazi atvyko čia mesiro de Rė kvietimu. Leiskite mums įeiti. Mes nesiruošiame ilgai laukti.

Sara buvo apstulbinta tokių drąsių Gotjė žodžių ir pasiuntė jam susižavėjimo žvilgsnį. Tiesą sakant, šito žmogaus poelgiai nenuspėjami! Iš kur jame atsirado tikro heroldo išraiška ir manieros? Ne, jo galva anaiptol nėra tuščia. Sargybinis strimgalviais puolė vykdyti įsakymą, o keleiviai tuo metu prijojo prie bokšto ir sustojo ant rąstų tilto, atsispindinčio žaliame, nendrėmis apaugusiame vandenyje. Pilies sienos buvo tokios aukštos, kad užvertęs galvą negalėjai pamatyti jų nei galo, nei krašto. Juodos ilgos sienų išdaužos bylojo apie buvusias atakas ir pasalas. Šamptoso pilis panėšėjo į karį, kuris net senatvėje nenusivelka šarvų.

Ant paties aukščiausio bokšto trimitavo trimitininkas. Saulė jau buvo arti laidos, per visą šviesiai mėlyną dangaus skliautą nuo jos driekėsi raudoni ir purpuriniai ruožai. Didžiulis tiltas, girgždėdamas ir džeržgėdamas, lyg nenorom pasikėlė už atvykėlių nugarų.

Katriną pritrenkė neregėta didžiosios Šamptoso menės prabanga. Nors ji buvo regėjusi Briugės ir Dižono rūmus, matė Buržė ir karaliaus Karolio rūmų lobius, bet čia stulbino masyvūs aukso indai, pripildyti brangių papuošalų, išstatyti lyg parodai spintose ir komodose kartu su bronzinėmis statulėlėmis. Čia puikavosi auksinė šachmatų lenta, o žalio krištolo indai ant padėklo tarp dviejų žydru aksomu aptrauktų krėslų tik ir laukė paimami į rankas. Didžiausia vertybė buvo pilies valdovo sostas, puošnus ir žėrintis, tarsi Egipto faraonų, su auksiniu baldakimu ir raudonų žvakių apsupty.

Katrina iš pradžių buvo pakerėta žydros, raudonos ir auksinės spalvos žėrėjimo; tai priminė jai neapsakomai puošnius storojo hercogo Tremujo kostiumus, su kuriais jis puikavosi, ir lyg ne visai apsirengęs jautėsi tuomet, kai jo apsiausto nedabino auksas ir šimtai briliantų. Spalvų margumynas ir brangenybių žėrėjimas iš pradžių taip buvo Katriną apakinę, kad ji nepastebėjo dviejų pabrėžtinai kuklių žmonių — juodai apsirengusio garbaus amžiaus pono ir jaunos moters su pilka suknele. Bet vyriškis atsistojo nuo krėslo ir priėjo prie Katrinos pasisveikinti.

— Sveika atvykusi, garbingoji ponia! Esu Žanas de Kraonas, šios pilies valdovo Žilio de Rė senelis. Jau prieš keletą dienų pasiuntinys pranešė mums apie jūsų atvykimą. Mes labai dėl jūsų nerimavome.

— Kelionė buvo sunki ir truko šiek tiek ilgiau, negu aš tikėjausi. Dėkoju jums už dėmesį, mesire.

Tai sakydama Katrina pasižiūrėjo į jauną moterį ir nutilo. Sugavęs jos žvilgsnį, Žanas de Kraonas pasakė:

— Tai mano anūkė! Judvi bendravardės, ji irgi Katrina, kilusi iš garbingos de Tuar giminės, dabar Žilio žmona.

Jaunos moterys nusilenkė vogčiomis viena kitą tyrinėdamos. Poniai de Rė buvo dvidešimt šešeri ar septyneri metai. Būtum galėjęs laikyti ją gražia, jei ne nuolatinis nerimas, atsispindintis rudose aksominėse akyse. Katrina de Rė buvo aukšta ir liekna, netgi liesa, o jos veidas savo blyškumu priminė senovinę pastelinių tonų drobę. Mažą galvutę su prie ausų į žiedus susuktomis rusvomis kasomis laikė grakštus gulbės kaklas. Jei ne aristokratiška laikysena, de Kraono anūkė būtų buvus labai panaši į Katrinos seserį Loizą, Tarto vienuolyno Burgundijoje vienuolę. Tiesa, Loizos žvilgsnis niekada nebuvo toks nuolankus ir užsisklendęs.

Ponios de Rė išvaizda pažadino Katrinos pasitikėjimą savimi. Jai nežinia kodėl kilo noras ginti šitą jaunutę melancholišką moterį. Jos švelnus balsas grąžino Katriną į tikrovę. Katrina de Rė žiūrėdama į viešnią nusišypsojo, ir ta jai atsakė tuo pačiu. Žiūrėti į ponią de Rė buvo kur kas maloniau, negu į senį, stovintį šalia. Katrina pamanė, kad jo išvaizda iš tikrųjų patvirtina seno plėšiko reputaciją. Jis buvo aukštas, lieknas ir žilas kaip obelis. Užvis ryškiau jo veide išsiskyrė juodos gyvos akys ir kumpa nosis, kuri, rodės, šiame siaurame veide gyvena savo atskirą gyvenimą. Senis buvo kruopščiai nusiskutęs, o ant plonų jo lūpų pleveno sarkastiška šypsena. Tankiais gauruotais antakiais užgriuvusios akys atrodė neperprantomos. Katrina suvokė, kad su Žanu de Kraonu reikia būti budriai.

Jaunoji pilies šeimininkė pakvietė Katriną pasivaikščioti po rūmus.

— Puiku, puiku, mano vaike, — pritarė Kraonas ir pasisuko į Katriną. — Mano žmona išvykusi į medžioklę. Šitos pramogos aš netekau dėl savo nesveikos kojos.

Prieš išeidama iš salės Katrina uždavė klausimą, nuo kurio raudonai plykstelėjo jos pačios veidai.

— Mesiras Žilis man užsiminė, kad čia aš rasiu karalienę Jolandą. Esu viena iš jos freilinų. Ar yra čia karalienė?

Jai pasirodė, kad jaunoji moteris irgi paraudo ir nusuko akis. Senis atsakė:

— Karalienė iš pilies išvyko prieš keletą dienų. Jos derybos su Bretanės hercogu baigėsi sėkmingai, ir dabar ji Ambuaze rengiasi savo jauniausios dukters vestuvėms.

— Tuomet nepiktnaudžiausiu jūsų svetingumu ir tik pernakvosiu pas jus šią naktį. Aš išvyksiu rytoj, kad kuo greičiau pamatyčiau karalienę.

Senio akys sužaibavo, plonos lūpos vos šyptelėjo.

— Kam taip skubėti! Jūsų viešnagė čia bus didelis džiaugsmas mano anūkei, kol jos vyro nėra namuose. Ar nesuteiksite mums garbės ir nepabūsite čia dar keletą dienų?

Katrina dvejojo. Atsisakyti be rimtesnės priežasties buvo nepatogu, nesinorėjo įžeisti senojo de Rė.

— Dėkui jums už jūsų širdingumą ir už kvietimą, pone. Ko gero, dar pasiliksiu keletą dienų.

Katrina išėjo iš žėrinčio kambario, ir jai pasirodė, kad pateko į tamsų tunelį. Gražūs laiptai, vedantys aukštyn, buvo iškloti kokliais, vaizduojančiais išvarymo iš rojaus scenas, apšviesti fakelais, įsmeigtais į bronzinius pastovus, panašius į naguotas letenas. Blyškiai pilkas aksominis ponios de Rė suknelės šleifas šiureno išblizgintomis akmeninėmis plytomis. Gal dėl to, kad buvo prietema, ponia de Rė neištarė nė žodžio. Ji lėtai kopė laiptelis po laiptelio, abiem rankomis prilaikydama platų sijoną. Katrina jautėsi šiek tiek nejaukiai ir taip pat tylėjo. Taip jos pasiekė galeriją, kur ir pasuko namų šeimininkė. Ji atvėrė duris, kurios masyvioje sienoje buvo visiškai nepastebimos. Stovėdama nugara į Katriną, ponia de Rė pratarė:

— Štai jūsų kambarys. Tarnaitė jau laukia jūsų.

Pro duris į galeriją skverbėsi švelni raudonų žvakių kaltinėse žvakidėse šviesa. Prieš įeidama Katrina sustojo ir pažvelgė šeimininkei tiesiai į akis:

— Atleiskite už mano įžūlumą, ponia de Rė, bet kodėl jūs tokia liūdna? Esate jauna, graži, turtinga, įžymi, ir jūsų vyras patrauklus ir įžymus...

Katrina de Rė staiga pažvelgė į savo viešnią:

— Vyras? — dusliai pakartojo ji. — Jūs manote, ponia de Brazi, kad aš turiu vyrą? Pailsėkite iki vakarienės. Paprastai mes vakarieniaujame tuo pačiu metu.

Katrina įėjo į kambarį, daugiau netarusi nė žodžio, o jaunoji pilies šeimininkė uždarė duris ir pasišalino. Katrina žengtelėjo porą žingsnių ir apsidairė. Kambaryje, išmuštame gobelenais, buvo du langai su vitražais. Viename kampe buvo židinys, papuoštas kokliais su medžioklės scenomis. Iš baldų buvo aukšta, raižyta lova, apdengta žalia aksomine lovatiese, krėslas su aukštu atlošu, didžiulis raižytas bufetas, dvi kėdės, aptrauktos

žaliu aksomu, ir variu kaustyta skrynia. Lovos galvūgaly buvo mažos durelės. Jos netikėtai atsidarė, ir kambaryje išdygo įspūdinga Saros figūra. Ji buvo dar su kelionės drabužiais ir visa jos išvaizda bylojo apie tai, kad ji iki šiol nėra burnoje turėjusi nė aguonos grūdelio: Sara buvo baltesnė už baltą savo skrybėlę.

— Mes čia pasiliekame? — paklausė ji dar prieš išsižiojant Katrinai. — Aš girdėjau, kad karalienė dabar Ambuaze.

— Taip, aš žinau, — atsakė Katrina, raišiodama savo žydros suknelės raištelius. — Norėjau tęsti kelionę jau rytoj, bet šeimininkas labai pageidavo, kad praleistume čia dar keletą dienų. Negražu būtų buvę atsisakyti.

— Keletą dienų? — įtariai paklausė Sara. — Kiek tiksliai?

— Gerai nežinau, gal keturias, o gal penkias. Šiaip ar taip, ne daugiau kaip savaitę.

Sara palingavo galvą:

— Važiuokim tuoj pat. Man nepatinka ši vieta. Čia dedasi keisti dalykai.

— Tavo vaizduotė pernelyg laki, — atsiduso Katrina. Ji sėdėjo ant vienos iš kėdžių ir pynėsi kasas.

— Padarytum gerą darbą, jeigu man padėtum.

Katrinai ištarus šiuos žodžius, kambario durys su triukšmu atsilapojo ir ant slenksčio išdygo Gotjė. Jis buvo mirtinai išblyškęs, o jo išsipešioję drabužiai bylojo, kad jis ką tik buvo įkliuvęs į kažkokią bėdą. Moterims nespėjus nė prasižioti, jis suriko:

— Reikia bėgti iš čia, ponia Katrina! Bėgti! Šita pilis — visai ne svetingi namai. Tai — kalėjimas!

Katrina pabalo. Ji atsistojo šalia Saros.

— Ką tu turi galvoje? Ar tik neperdedi?

— Aš įsitikinęs, — šiurkščiai atrėžė galiūnas. — Jokių abejonių nei apsirikimų. Aš mačiau, kad jus sutiko su visomis ceremonijomis, bet su manimi, kai paklausiau kelio į arklidę, kareiviai elgėsi visai kitaip. Apsiginklavęs seržantas ištraukė man iš rankų pavadžius ir pasakė, kad man nėra ko nerimauti, kadangi šie mulai jau priklausą jo šeimininkui. Žinoma, aš nesutikau. Tada seržantas nusikvatojo ir pasakė: "Tu tikras kvailys, jei manai, kad tavo ponia galės išeiti iš čia kada tik panorės be mesiro Žilio leidimo. Mums duotas įsakymas ją saugoti, ir galiu duoti tau gerą patarimą: laikykis ramiai, jeigu nenori užsitraukti nemalonės" Čia aš neištvėriau ir čiupau jį už gerklės! Pribėgę kareiviai jį išlaisvino, o aš...

Gotjė nebaigė minties, nes į kambarį įgriuvo būrys kareivių. Nors ir būdamas labai stiprus, Gotjė turėjo paklusti: lankininkai buvo pasirengę perverti jį strėlėmis.

Katrina negalėjo šito pakęsti. Ji pašoko, jos akys sublyksėjo. Ji priėjo prie karininko ir įsakė jam paleisti tarną.

— Ir išeikite iš mano kambario! Kaip jūs drįsote čia įsiveržti?

— Atleiskite, ponia, — atsakė karininkas. — Jūsų tarnas smogė seržantui. Jis turės stoti prieš teismą. Turiu įsakymą jį suimti.

— Ir teisingai padarė, — atkirto Katrina. — Keistai jūs suprantate svetingumą. Jūs pagrobėte mano mulus, prikalbėjote įžūlybių mano tarnui ir norite, kad jis su tuo ramiai susitaikytų? Paleiskite jį, sakau jums!

— Gaila, bet aš vykdau įsakymą! Šitas žmogus turi būti suimtas.

— Jums įsakyta suimti mano tarnus? — piktai paklausė Katrina. — Tai kodėl neareštuojate manęs? Kodėl nesodinate į kalėjimą? Juk neatrodo, kad galėčiau išvykti iš čia kada tik panorėsiu.

— Paklauskite apie tai mesiro de Kraono, ponia.

Karininkas pagarbiai nusilenkė, liepė savo žmonėms išvesti suimtąjį ir išėjo. Nuo slenksčio Gotjė atsigręžė ir tarė:

— Būkit rami, ponia Katrina. Pamirškit mane ir paklausykit mano patarimo: kaip galima greičiau sprukite iš čia.

Sustingusios Sara su Kristina žiūrėjo, kaip jį išveda. Durys užsidarė. Katrinos akys, patamsėjusios iš pasipiktinimo, susitiko su Saros akimis.

— Ir tai žmogus, kurio tu man patarei saugotis? — karčiai tarė Kristina. — Ar ir dabar turiu kuo nors jį įtarti?

— Džiaugiuosi, kad jis pasielgė kaip ištikimas tarnas, — atsakė Sara. — Bet ką jūs dabar ketinate daryti?

— Išsiaiškinti, ką visa tai reiškia. Jei nori žinoti, aš nesiruošiu delsti nė minutės ir stengsiuosi kuo greičiau išnarplioti šį mazgą.

Katrina ėmė karštligiškai pinti kasą, bet įniršis, kunkuliuojantis jos širdyje, trukdė jai baigti šį darbą.

— Leiskit, aš jums padėsiu. — Sara vikriai suėmė tankius ir sunkius Katrinos plaukus.

— Aš jus sušukuosiu, o paskui persirenkite. Jam jūs turite pasirodyti didinga, o ne kaip gatvės šokėja.

Bet Katrina nė nešyptelėjo. Ji sėdėjo labai tiesi, ir Sara supynė jai kasas, iššukavo iš jų kelio dulkes. Sara matė, kaip ploni Katrinos pirštai gniaužiasi į kumštį ir vėl atsileidžia.

"Turiu būti rami, — sakė sau Katrina. — Turiu būti rami"

Kai nuaidėjo fanfaros, skelbiančios vakarienę, Katrina buvo jau pasiruošusi. Sara aprengė ją sidabro spalvos aksomine suknele su gobtuvu, papuoštu ploniausiais nėriniais. Katrina atrodė labai daili ir išdidi. Ji išslydo iš Saros rankų, lyg norėdama pabėgti, ir nuėjo prie durų taip didingai, kad Sara nesusilaikė nenusišypsojusi:

— Atrodote kaip mažas gaidžiukas peštukas, — pasakė ji.

— Tu dar gali juokauti tokią minutę, — sumurmėjo Katrina.

Katrina įėjo į didelę menę, kur turėjo būti paduota vakarienė. Jos pasirodymas sutrikdė audringą liesos žilaplaukės moters jausmų protrūkį, kai ji kažką pasakojo Žanui de Kraonui ir Katrinai de Rė. Moteris buvo kumpanosė, visai kaip senasis šeimininkas. Ji buvo apsirengusi siuvinėta raudonai rudo aksomo suknia. Moteris puolė Katriną kaip vanagas.

— Kaip aš džiaugiuosi, mieloji, kad jūs atvykote pas mus be jokių nemalonumų! — sušuko ji apsimestinai šypsodama, o paskui iškart ėmė pasakoti apie puikią medžioklę, kur jai pavyko nušauti dvi gerves ir septynis kiškius. — Visa tai aš kalbėjau dėl to, kad leisčiau jums suprasti: aš mirštu iš bado. Kviečiu prie stalo.

— Vieną minutę, — šaltai pertraukė ją Katrina. — Prieš sėsdama už stalo aš noriu žinoti, su kuo sėdėsiu: su žmonėmis, pas kuriuos aš svečiuojuosi, ar su savo kalėjimo sargais?

Bebaimė medžiotoja — o tai buvo ne kas kita, kaip Ana de Silė, Katrinos de Rė senelė, kurią senasis Kraonas vedė praėjus metams nuo Žilio vedybų, — įdėmiai ir nustebusi pažvelgė į jaunąją moterį, ir jos žvilgsnis reiškė susižavėjimą.

— O Viešpatie! — sušuko ji.

Senojo Kraono antakiai susitiko tarpuakyje, lūpos išsiviepė, o veidą subjaurojo grėsminga grimasa:

— Kalėjimo sargai? Kas čia jums šovė į galvą? — niūriai paklausė.

Katrina jau buvo nuėjusi per toli, kad sustotų. Ji metė į senį akiplėšišką žvilgsnį:

— O kaip jūs manote? Dar nė valandai nepraėjus nuo mūsų atvykimo, mano tarnas mano pačios akyse buvo suimtas.

— Jis trenkė seržantui. Manau, to gana, kad jis būtų suimtas, argi ne?

— Jeigu taip būtų atsitikę, aš pati būčiau davusi tokį įsakymą. Bet jį išprovokavo mažų mažiausiai keisti to paties seržanto žodžiai, esą kareiviams įsakyta konfiskuoti mano mulus ir saugoti mus pačius. Manau, kiekvienas ištikimas tarnas būtų pasielgęs lygiai taip...

Žanas de Kraonas gūžtelėjo pečiais:

— Kareiviai ne visada būna mandagūs, — griežtai pasakė jis. — Neverta jų žodžiams teikti tiek daug reikšmės.

— Tuomet jums labai nesunku įrodyti savo gerus ketinimus, mesire. Paleiskite mano tarną ir liepkite pakinkyti man mulus. Aš tuoj pat prašysiu jūsų atleidimo, ir dar šiandien vakare mes leisimės į kelionę.

— Ne!

Atsakymas nugriaudėjo lyg griausmas kapų tyloje, kuri buvo atsiradusi po Katrinos žodžių. Ji pastebėjo, kaip abi moterys, su įtampa laukusios atsakymo, iš pradžių pažvelgė į ją, o paskui į senį. Katrinos nugara perbėgo šaltukas, ji sudrebėjo, bet nesitraukė atgal ir netgi išspaudė paniekinamą šypseną.

— Keistai jūs suprantate svetingumą, mesire! Vadinasi, aš belaisvė?

Žanas de Kraonas šlubčiodamas priėjo prie Katrinos, vis dar stovinčios tarpudury. Jis vėl prašneko, ir jo balsas dabar buvo taikingesnis.

— Prašau suprasti mane teisingai, ponia Katrina. Atėjo laikas kalbėti visiškai atvirai. Šita pilis priklauso mano anūkui — su viskuo ir su visais, kas yra tarp jos sienų. Jo noras čia įstatymas. Gavau anūko paliepimą dėl jūsų: kad ir kas atsitiktų, jūs neturite išvykti, kol jis negrįš... Ne! Neklausinėkite manęs apie motyvus, jie man nežinomi. Vienintelis dalykas, ką aš žinau, yra tai, kad Žilis, grįžęs iš karo, nori jus rasti čia, ir aš neketinu priešintis jo valiai. Tikiuosi, jis nevers mūsų ilgai laukti. Mūšiai į šiaurę nuo Paryžiaus per daug kruvini, kad viena kuri iš šalių dar iki žiemos nepaprašytų paliaubų. Anglams atokvėpis dar labiau reikalingas negu mums. Taigi Žilis greitai grįš. Ar tik neparsiveš jis su savimi kai ką labai brangų jūsų širdžiai?

Katrina pajuto, kaip kraujas suplūdo į jos veidą. Įtūžis dėl Gotjė arešto buvo kiek ištrynęs iš jos atminties Arno, bet dabar mylimojo prisiminimas ją nuramino. Mintis apie tai, kad ji vėl jį pamatys, vėl išgirs jo balsą, privertė Katrinos širdį plakti smarkiau. Jeigu ji išvyktų dabar, turbūt daug praeitų laiko, kol ji galėtų vėl pamatyti Arno.

Prieš savo valią Katrina leido Žanui de Kraonui vien iš veido išraiškos perskaityti savo mintis. Ir kai ji vėl pakėlė į jį akis, jis galantiškai paėmė ją už rankos:

— Taigi pati matote, kad jums teks būti kantriai ir išmintingai. O dabar ar neprisidėsite prie mūsų bendros vakarienės?

Katrina nuėmė jo ranką nuo savosios...

— Na ką gi, — pasakė ji pagalvojusi. — Aš lieku, bet jūs turite paleisti Gotjė.

Kraono atsakymas tebebuvo griežtas:

— Negaliu, ponia Katrina! Šiuo požiūriu pilies įstatymai labai rūstūs. Kiekvienas, pakėlęs ranką prieš pilį saugantį karį, nedelsiant atiduodamas teismui, ir turiu jums pasakyti, teisingam teismui! Grįš Žilis ir pats nuspręs jūsų tarno likimą. O kol kas galiu jums pažadėti, kad jis bus pavalgydintas, pagirdytas ir visiškai saugus. Nesijaudinkite! Savo lemties laukti jam ilgai neteks.

Katrina suprato: tai paskutinis senio žodis ir daugiau kalbėti nėra apie ką. Laikinai ji nuginkluota, ir todėl protingiausia būtų apsimesti, kad susitaikė su pralaimėjimu. O iš tikrųjų Katrina vos sulaikė įtūžį, viduje ji virte virė iš pykčio. Pritūpusi ir nusilenkusi Kraonui, ji išdidžiai praėjo pro jį. Senis lėtai atitraukė jai pasiūlytą ranką.

Sukrutę tarnai pastatė vazas krištolinio tyrumo vandens nusiplauti rankoms ir išdėliojo sniego baltumo servetėles. Gūdžiai tylėdami susirinkusieji užėmė savo vietas vienoje ilgo stalo pusėje, ir ritualas prasidėjo. Iš kažkur atsiradęs šventikas sumurmėjo Dievo palaiminimą, ir ant stalo atnešė pirmą patiekalą. Ana de Kraon rijo valgį su žvėrišku apetitu, matyt, ilgas buvimas gryname ore buvo jai į naudą. Bet tai netrukdė jai šnairomis stebėti Katriną. Keistas dalykas, šituose dėbčiojimuose nebuvo nieko priešiško. Ana darė įspūdį žmogaus, kuris mėgsta sakyti tai, ką galvoja. O Katrina negalėjo nuryti nė kąsnelio. Ji sėdėjo savo krėsle tiesi ir plonais pirštais minkė duonos rutuliukus, bandydama nugalėti širdyje gimstantį nevilties jausmą. Katrinos mintys kur buvę kur nebuvę vis grįždavo prie Arno, ji galvojo apie savo numylėtinio jėgą ir neprilygstamą narsumą. Arno — geriausias Prancūzijos karys. O jo aistringi bučiniai, stiprios ir švelnios rankos, karšti meilės žodžiai, kuriuos jis skyrė jai! Jeigu tik jis čia pasirodys — sugebės Katriną apginti. Niekas jiems nesutrukdys, net šitos sienos. Niekas neįstengs pasipriešinti Monsalvi valiai.

Ana de Kraon nusižiovavo ir pasirąžė.

— O, aš einu miegoti! Ryt rytą ruošiuosi į šernų medžioklę. Baltramiejus pastebėjo jų pėdsakus kitame Roznos krante.

Pagyvenusi dama paskalavo pirštus auksinėje vazoje, kurią jai padavė tarnas, ir nusišluostė rankas raudonu rankšluosčiu. Paskui, nekreipdama dėmesio į užsispyrusią savo viešnią, paėmė už parankės vyrą ir jiedu abu pakilo eiti. Atsistojo ir jų anūkė. Ji pasisuko nugara į Katriną, bet Katrinai išėjus iš šviesos rato, ji netikėtai pajuto, kaip švelni ranka palietė jos delną ir įdėjo į jį kietai susuktą popieriaus ritinėlį. Katrinos širdis suvirpėjo, ji suspaudė raštelį delne. Ant slenksčio damos viena kitai nusilenkė ir palin-

kėjo labos nakties. Paskui, lydimi tarnų su fakelais, neįprastos vakarienės dalyviai išsiskirstė po savo kambarius.

Vos uždariusi paskui save miegamojo duris, Katrina karštligiškai išvyniojo raštelį ir perskaitė. Jis buvo trumpas, be parašo, bet Katrinai tai neturėjo jokios reikšmės: "Ateikite rytoj į varpinę devintą ryto. Jums gresia pavojus. Raštelį sudeginkite"

Šaltukas vėl perbėgo Katrinos nugara. Ji pajuto artėjant pavojų ir jai atrodė, kad visa aplinkui slepia grėsmę. Katrina nervingai apsidairė ir sustingo iš baimės. Gobelenų figūros, rodos, atgijo. Nuo sienų lipo kariai, kardais žudantys kūdikius. Ant kelių klūpojo moterys ir grąžė į dangų iškeltas rankas. Viena iš jų, sukniubusi nuo kardo kirčio, plūdo kraujais; jai buvo perrėžta gerklė. Kraujas sruvo visur, ir Katrinai atrodė, kad girdi širdį draskančias mirštančiųjų dejones. Visi gobelenai atgijo!

Sara, kuri buvo jau beužsnūstanti ant lovos, netikėtai pabudo ir sušuko, pamačiusi baltą lyg numirėlės Katrinos veidą.

— Dieve! Kas jums?

Katrina sudrebėjo. Ji pažvelgė į Sarą ir ištiesė jai raštelį.

— Perskaityk, — pasakė ji susijaudinusi. — Tu buvai teisi, nereikėjo čia važiuoti. Bijau, kad geruoju nesibaigs.

Sara atidžiai perskaitė raštelį ir dar kartą mintyse perkratė kiekvieną jo žodį. Paskui grąžino Katrinai.

— Ištrūkti iš čia bus daug lengviau, negu jūs manote. Išeitų, kad kažkas iš čionykščių nori mums padėti. Bet kas?

— Ponia de Rė. Ji neryžtinga, tyli ir, matyt, labai prigąsdinta. Sunku atspėti, ką ji galvoja. O, jei žinotume, ko ji bijo...

Prislopintas balsas, pasigirdęs nuo židinio pusės, privertė abi moteris atsisukti:

— Ji bijo savo vyro, kaip ir visi mes čia, ji bijo mesiro Žilio.

Iš tamsos išniro visai jaunutė mergina tarnaitės rūbais. Ji buvo liekna, plonais auksiniais plaukais, lendančiais iš po mažytės kepuraitės. Katrina pastebėjo, kad merginos akys pilnos ašarų. Mažoji tarnaitė staiga suklupo ant kelių ir apsikabino Katrinos kojas.

— Atleiskite man, ponia, bet aš taip bijau. Aš taip seniai bijau! Maldauju, pasiimkite mane kartu! Jūs rengiatės išvažiuoti, tiesa? Juk nepasiliksite šitoje prakeiktoje vietoje?

— Aš mielai išvažiuočiau, — atsakė Katrina, bandydama išsivaduoti iš mergaitės rankų. — Bet aš čia įkalinta. Stokis ir pabandyk nusiraminti. Ko gi tu taip bijai? Juk mesiro Žilio dabar čia nėra.

— Dabar ne, bet jis grįš. Jūs nežinote, koks baisus žmogus tas Mėlynbarzdis! Jis pabaisa!

— Mėlynbarzdis? Kokia žaisminga pravardė! — sušuko Sara.

— Ji jam kaip tik, ir jei negirdi kareiviai, visada jį taip vadiname. Jis negailestingas ir kietaširdis. Jis ima tai, ko įsigeidžia, o žmonių norai jam nerūpi.

Švelniai, bet ryžtingai Katrina pastatė tarnaitę ant kojų ir pasodino ant kėdės, o pati atsisėdo priešais.

— Koks tavo vardas ir kaip tu čia patekai?

— Aš Žilmeta, ponia, esu iš Vilmiuzeno, didelio kaimo netoliese. Mesiro Žilio žmonės praeitais metais atvarė mane ir dar dvi merginas sakydami, kad turėsime čia tarnauti poniai de Rė, bet greitai paaiškėjo, kad tarnauti teks jos vyrui. Jis buvo grįžęs keletui dienų į pilį. Žaneta ir Deniza netrukus po jo išvažiavimo numirė!

— Numirė? Nuo ko? — paklausė Katrina tyliai.

— Ponas Žilis ir jo tarnas linksminosi su jomis. Žanetą rado ant šieno... pasmaugtą, o Denizą — viename iš bokštų su perskelta galva.

— Kaip tau pavyko likti gyvai?

Žilmeta karčiai nusijuokė, o paskui pravirko.

— Aš buvau per liesa, ir šeimininkas pasakė, kad imsis manęs kitą kartą, kai grįš. Dabar suprantate, kodėl prašau jus pasiimti mane kartu? Aš maldauju, ponia! Jei pasiliksiu, irgi neišvengsiu mirties, o man taip norisi grįžti namo! Jei leisite, aš eisiu su jumis. Jūs — vienintelė mano viltis!

— Bet aš ir pati nežinau, kada galėsiu iš čia pasprukti, vargšas mano vaikeli. Esu tokia pat belaisvė, kaip ir tu.

— Žinau... Bet jūs turite viltį. Jūs gavote ją su šituo rašteliu.

Katrina žengė keletą žingsnių per kambarį, gniaužydama rankoje popieriaus ritinėlį. Jos veidas buvo liūdnas, bet akyse sušvito vilties kibirkštėlė. Ponia de Rė žinojo visus pilies įėjimus ir išėjimus, visus slaptuosius požeminius kelius. Katrina priėjo prie Žilmetos ir padėjo ranką jai ant peties.

— Klausyk, pažadu pasiimti tave kartu, jei tik rasiu kokį būdą išsigelbėti. Ateik čia rytoj vidurdienį. Jei kas pasikeis, aš tau pranešiu, bet pati suprask, kad daug ko pažadėti negaliu.

Mergaitės veidelis nušvito lyg mostelėjus burtų lazdele, akyse įsižiebė viltis. Ji nusišypsojo Katrinai, pagarbiai nusilenkė ir pabučiavo ranką.

— Dėkui jums, geroji ponia. Aš šlovinsiu jūsų vardą ir neužmiršiu iki mirties. Jei tik panorėsite, būsiu ištikima jums kaip šuo.

— Viskas, ko aš noriu, — pertraukė ją Katrina švelniai šypsodamasi, — kad tu greičiau iš čia išeitum, nes tave gali sučiupti.

Dar nebaigus jai šito sakyti, Žilmeta purptelėjo iš kambario kaip paukščiukas iš narvelio. Tiesa, tuoj pat sugrįžo, kad nusilenktų. Sara su Katrina kokią minutę tylėdamos žiūrėjo viena į kitą. Paskui Katrina priėjo prie vienos iš žvakidžių ir žvakės liepsnoje sudegino ponios de Rė raštelį.

Sara pasidomėjo:

— Ką jūs manote daryti su šita prigąsdinta mergyte?

— Ką aš žinau? Suteikiau jai nedidelę viltį ir pasistengsiu jai dar nors kiek pakelti nuotaiką. Rytoj aš galbūt galėsiu tau ką nors atsakyti, o dabar eik šen ir padėk man nusirengti. Kad ir kaip būtų blogai, reikia pamiegoti.

Katrina rengėsi lėtai, nugrimzdusi į savo mintis, o Sara šukavo jos plaukus. Sidabrinės šukos nardė šilkinėmis jos auksinių plaukų gijomis. Saros rankos buvo miklios ir mylinčios, jos prisilietimai visada būdavo švelnūs ir malonūs. Ji didžiavosi šita kupeta gyvo aukso taip, tarsi tai būtų jos pačios plaukai, didžiavosi daugiau negu Katrina, kuriai vis atrodydavo, kad terliojimasis su plaukais yra tikras laiko gaišinimas.

— Aukso vilnos ponia... — pasakė Sara. — Jūsų plaukai darosi kaskart gražesni. Esu tikra, kad tai patvirtintų ir monsinjoras Pilypas.

— Nenoriu daugiau girdėti jo vardo, — griežtai tarė Katrina. — Burgundijos hercogas man dabar tik Burgundijos hercogas ir netgi tam tikra prasme priešas. Aš nepageidauju to titulo, kuriuo jis taip didžiuojasi.

Šią akimirką per visą pilį nuaidėjo širdį veriantis klyksmas. Moterys mirtinai pabalo ir prisispaudė viena prie kitos.

— Kas tai? — sušnibždėjo Katrina. — Eik pažiūrėti...

Sara pasiėmė žvakidę ir išėjo į koridorių. Kieme buvo girdėti kažkokios komandos, įsakymai, triukšmingas batų trepsėjimas. Katrina stovėdama prie durų bandė įsiklausyti. Jos širdis smarkiai daužėsi. Po kelių minučių grįžo Sara. Ji vos besilaikė ant kojų ir buvo balta kaip kreida. Atsirėmė į duris, kad nenuvirstų. Jos lūpos kažką vapėjo, bet negalima buvo suprasti nė žodžio. Katrina pribėgo ir pasodino ją ant kėdės. Atnešė puodelį vandens iš ąsočio, padėto ant naktinio stalelio. Saros dantys kaleno, o akys, rodės, išlėks iš orbitų. Lūpų kampučiuose įsirėžė gilios raukšlės. Ji siurbtelėjo keletą gurkšnių vandens ir ėmė raudoti...

— Gailestingasis Dieve! — sušuko Katrina. — Tu mane gąsdini! Ką tu ten pamatei? Kas atsitiko? Šitas klyksmas...

— Žilmeta... Ją rado vidiniame kieme... Kažkas išstūmė ją pro langą.

Bronzinis puodelis su trenksmu nukrito ant grindų iš nusilpusių Katrinos rankų ir nuriedėjo į kambario vidurį...

Triukšmas ir lakstymas po vidinį kiemą sugrąžino Katriną iš stingulio, trukusio beveik valandą. Sara taip pat atrodė ne geriau.

Triukšmas vis stiprėjo. Katrina atsistojo, perlipo per gulinčią Sarą ir basa priėjo prie lango, išeinančio į pilką akmeninį kiemo šulinį. Pravėrusi sunkias medines langines, kurios nepraleido nė vieno saulės spindulio, ji pažvelgė į kiemą. Kiemas buvo pilnas raitelių, pakinkytų mulų ir arklių. Aplink neštuvus, ant kurių sėdėjo įspūdingos išvaizdos žindyvė su raudona suknele, balta skrybėle ir prijuoste ir laikė ant rankų pusantrų metų mergytę, būriavosi tarnai. Ant aukštų akmeninių prieangio laiptų pasirodė Katrina de Rė. Ji buvo apsivilkusi pilką iki kulnų suknelę ir tokios pat spalvos apsiaustą. Švelni šypsena skaidrino ponios de Rė veidą, bet sustingusios akys žvelgė pavargusiu ir beviltišku žvilgsniu.

Net nepažiūrėjusi į pilies langus, Katrina de Rė įlipo į karietą, ir tarnai užtrenkė duris. Procesija pajudėjo; Katrina matė, kaip ji nutįso pro arką, vedančią į išorinį kiemą, ir dingo iš akiračio. Kieme liko trys tarnai, šlavinėjantys akmens plytas.

Katrina susimąsčiusi privėrė langines. Pabudo Sara ir plačiai išplėstomis akimis dairėsi aplink.

— Kas atsitiko? — paklausė ji.

Katrina lėtai susmuko ant lovos.

— Sudužo paskutinė mano viltis. Ponia de Rė tik ką išvyko iš pilies su visa savo manta ir visais tarnais. Esu įsitikinusi, kad ją privertė tai padaryti!

Keturioliktas skyrius

Debesys tvenkiasi

Katrina labai ilgai puoselėjo svajonę — ištrūkti iš pilies dar nesugrįžus Žiliui de Rė. Bet laikas ėjo, o jos viltis pabėgti vis nyko ir mažėjo, ir pagaliau ji susigyveno su mintimi, kad šito nepageidaujamo susitikimo nepavyks išvengti.

Nuo to laiko, kai ji čia, pakeliamuoju tiltu į pilį nebeatvyko nė vienas keleivis, ir Katrina negalėjo sužinoti nieko, kas vyksta už šitų sienų.

Ar Žilis išlaisvino Arno de Monsalvi iš Ričardo Vineiblo nagų, ar jis dar anglų nelaisvėje? Sara manė: jeigu karas dar pačiame įkarštyje, tai Arno

vargu ar galės pasimatyti su Katrina iki paliaubų. Kokia didžiulė ir stipri bebūtų jo meilė Katrinai, pareiga tėvynei ir kovos troškulys jam svarbiau. Be to, jis nenorės atsisakyti teisėtai priklausančios vietos Karolio VII rūmuose.

— Šiaip ar taip, grįžus mesirui de Rė, jūs sužinosite, kaip ten klostosi reikalai, — kalbėjo Sara norėdama paguosti Katriną. Bet laikui bėgant jaunosios moters nuotaika vis prastėjo, ypač po liepos mėnesio įvykio per derliaus šventę.

Tą dieną, žyminčią pjūties pabaigą, valstiečiai pagal tradiciją eina į pilį, kad įteiktų šeimininkams paskutinį javų pėdą, sujuostą žolėmis ir papuoštą laukų gėlėmis. Katrina de Rė vis dar buvo Puzože, tad vietoj jos šią dovaną priėmė Ana de Kraon. Be to, ji pilies kieme surengė šventę ir pasikvietė Katriną kartu pabūti šeimininke.

— Jums reikia truputį prasiblaškyti, — pasakė ji. — Jeigu mano vyras neleidžia jums mėgautis medžiokle, tai bent neatsisakykite pasilinksminti čia, tarp pilies sienų.

Ana de Kraon, nepaisant gana drąsių manierų, buvo nuolanki moteris, ir niekas pasaulyje nebūtų privertęs jos nepaklausyti vyro. Tiesiog matydama išblyškusius Katrinos skruostus ir violetinius ratilus po akimis, ji bandė kuo nors užimti savo viešnią.

Ana labai mėgo lenktynes, gamtą ir todėl nuoširdžiai gailėjosi jaunos moters, uždarytos pilyje. Ir jeigu medžioklė neišsunkdavo jos tiek, kad negalėtų net piršto pajudinti, ji bandydavo išsklaidyti savo priverstinės viešnios liūdesį.

— Neturiu jokio noro linksmintis, — atsakydavo Katrina. Bet pilies šeimininkė nepaisė jos prieštaravimų.

— Gėdykitės, mano mieloji, susiimkite. Juk nesiruošiat visą gyvenimą nugyventi kaip atsiskyrėlė. Nežinau, ko iš jūsų nori Žilis, bet jis per daug pasiduoda įspūdžiams, kad galėtų atsispirti moteriai... bent kiek patrauklesnei. Pasiklausykite mūsų kaimo dainų, pasižiūrėkite šokių. Dainuoja, tiesą pasakius, ne ką geriau kaip povai, bet šoka guviai, o jau geria taip, tik laikykis.

Aistringoji medžiotoja Katrinai priminė seną draugę Ermengardą de Šatovilen — ta pati neišsenkanti energija, tos pačios prasčiokiškos manieros, kūno sveikata ir gyvenimo skonio pojūtis. Galbūt todėl Katrina galų gale priėmė jos kvietimą ir kartu su Sara nuėjo į šventę. O gal dar ir dėl to, kad niekas nuo pat nelaimingos Žilmetos mirties dar nebuvo sudrumstęs monotoniško pilies gyvenimo tėkmės. Bet reikėjo tik Katrinai išeiti į kiemą,

kur stovėjo baltomis staltiesėmis užtiesti ilgi stalai, padabinti laukų gėlių puokštėmis ir stebinantys savo vaišių įvairove: ir kepti paršiukai, ir ėriukai, ir žuvys, — kai ji staiga griebė Sarą už rankos. Galbūt žalios ir keptos mėsos kvapai, paršiukų ir ėriukų vaizdas ir žinojimas, kad jie papjauti šiam stalui, taip paveikė Katriną. Ji pabalo...

— Kas atsitiko, Katrina? — sušuko Sara. — Jai bloga, padėkite!

Ana de Kraon tuoj pat pribėgo su savo tarnaite. Pagyvenusi dama apkabino Katriną per liemenį ir tarnaitėms įsakė:

— Paguldykite ją, tik atsargiai. Eleonora, padėk man, o tu, Marija, nubėk į pilį vandens, tik greičiau!

Tarnaitės nubėgo, o Ana atsisėdo šalia Katrinos ir ėmė stebėti jos vaško spalvos veidą, kartkartėmis piktai dėbtelėdama į Sarą.

— Kodėl tu man nesakei, kad ji nėščia?

— Nėščia? — sukrėsta pasitikslino Sara. — Bet kaip...

Pati Katrina tuo jau neabejojo. Tai atsitiko tik pabėgus iš Ruano, tą naktį, kai jiedu su Arno buvo valtyje.

— Tu nori pasakyti, kaip tai galėjo atsitikti? — paklausė Ana, šelmiškai šypsodamasi. — Manau, tavo ponia šiuo klausimu turi savo nuomonę. Ir nežiūrėk į mane tokiomis apvaliomis akimis. Štai jau grįžta Eleonora. Manau, nereikia šito per daug skleist. O dėl Eleonoros — tai ji pati didžiausia pleputė apylinkėje. Todėl aš ją ir laikau, — pridūrė ponia de Kraon juokdamasi. — Ji mane linksmina.

Šaltas kompresas padarė savo. Katrina pamažu atgavo sąmonę. Ji plykstelėjo raudoniu, paskui vėl pabalo. Koks siaubas: dabar jai taip reikia jėgų ir stiprybės, o ji nėščia. Kaip ne laiku. Bet baimė išnyko ir užleido vietą džiaugsmui: juk ji nešioja po širdimi Arno kūdikį! Arno sūnų! Tai turi būti sūnus — gražus ir drąsus, kaip jo tėvas! Ir toks pat užsispyręs. Šita mintis vertė Katriną šypsotis. Tas jausmų protrūkis, kuris mažoje valtelėje sujungė jų kūnus ir sielas, ta laimė, tas dieviškas džiaugsmas įskėlė naują gyvybę. Nieko geresnio ir negali būti, tai geriausia, ką galėjo jai duoti mylimas vyras. Sūnus! Paskui Katrinos mintys grįžo prie kūdikio, kurio ji neteko. Mažytis Filipas, numiręs ant svetimų rankų. Po jo mirties Katriną ilgai kamavo dvasinės kančios. Ji negalėjo sau atleisti, kad užuot buvusi šalia jo, linksminosi rūmuose. Galbūt ji elgėsi taip dėl to, kad nemylėjo jo tėvo... Mažojo Filipo gyslomis tekėjo Prancūzijos karaliaus kraujas. Jis buvo ne jos, o Burgundijos hercogo sūnus.

Katrina prisiminė žodžius, kuriuos labai seniai jai pasakė Mauritanijos gydytojas Abu al Chairas: “Jeigu tu turėsi kūdikį ir meilė jam bus tokia, kaip deganti žvaigždė, — visa kita nugrims į nakties tamsybes”

“Kaip apsidžiaugs Arno...” — pagalvojo Katrina.

— Net nesitikėk, kad galėsi jam pranešti, — suburbėjo Sara, lyg atspėjusi savo šeimininkės mintis.

Bet niekas neįstengė sudrumsti Katrinos džiaugsmo, jos neaprėpiamos laimės. Visą dieną ir visą naktį smuikų ir tamburinų garsams aidint Katrina tyliai sau svajojo globojama rūpestingos Saros, kuri staiga pasidarė tyli ir meili.

Rugpjūtį Katrina buvo tokia silpna, kad šimtus kartų jai į galvą buvo atėjusi mintis apie greitą mirtį. Jai nuolat svaigo galva ir pykino. Skrandis atmesdavo beveik viską. Plieskianti kaitra, išdeginusi pievas ir prasiskverbusi net pro storas akmenines pilies sienas, buvo tiesiog nepakenčiama. Diena iš dienos žydrame be mažiausio debesėlio danguje švietė iki baltumo įkaitusi saulė. Šuliniai ir šaltiniai išseko, taigi tyras šaltas vanduo turėjo aukso vertę. Netgi Luara pasidarė sekli, tai vienur, tai kitur švietė smėlėtas jos dugnas. Bet Katrina nedejavo. Visus išbandymus ji kentė kantriai ir atkakliai, nes to reikėjo Arno kūdikiui. Vienintelis dalykas, dėl ko ji nerimavo, buvo tai, kad dėl savo silpnos sveikatos neprarastų kūdikio.

Ištisas dienas ji praleisdavo lovoje, užsimetusi tik ploną antklodę. Medinių langinių ji neatverdavo. Šalia visada buvo Sara. Retsykiais apsilankydavo ir ponia de Kraon; per tokią sausrą medžioklė jai jau nerūpėjo. Jos vienintelė pramoga dabar buvo valandų valandas pasakoti Katrinai savo jaunystės nuotykius.

Vienintelis žmogus, nė karto neperžengęs Katrinos kambario slenksčio, buvo Žanas de Kraonas. Kas rytą jis punktualiai siųsdavo pažą pasiteirauti apie savo belaisvės savijautą, bet tai jam, tiesą pasakius, mažai terūpėjo. Iš pilies šeimininkės pasakojimų Katrina gerai pažino jos vyro charakterį. Jį buvo galima apibūdinti keliais žodžiais: turėjo tik vieną aistrą — aklą, begalinę meilę savo anūkui. Žanui de Kraonui Žilis buvo tautos žiedo įasmeninimas, jos viltis. Dėl Žilio jis buvo pasiryžęs netgi įvykdyti nusikaltimą.

— Žilis šeimoje yra vienturtis, — pasakojo Ana. — Mano vyras pats mokė jį žudyti, plėšti ir niokoti savo kaimus, kad tas pajustų valdžios jėgą. Jis atidarydavo anūkui skrynias su auksu ir kalbėdavo, kad visa tai yra jo ir kad tai vienintelis kelias į laimę ir pasisekimą.

— Tada nesunku suprasti, ką myli pats maršalas, — pasakė Katrina. — Manau, tik save patį.

— Taip, tai tiesa. Aš tai supratau, kai jis pabėgo su Katrina, mano anūke. Jai, žinoma, buvo lemta būti su juo nelaiminga. Todėl aš ir ištekėjau už savo dabartinio vyro. Kol esu čia, aš apginsiu Katriną.

— Bet nejaugi jums niekada neatėjo į galvą pasipriešinti vyrui?

— Ne. Jis mano vyras, ir tuo viskas pasakyta. Jis yra mano ponas, ir privalau jam paklusti.

Šitie žodžiai tokios savimi pasitikinčios moters lūpose skambėjo keistai. Bet Katrina buvo per daug silpna, kad tuo stebėtųsi. Blogai, kad ji negalėjo pasimatyti su Gotjė. Ji žinojo: Gotjė įkalintas šiauriniame bokšte ir laikosi ramiai, netgi filosofiškai. Jo kamera švari, pakankamai patogi, be to — tai pati vėsiausia vieta visoje pilyje. Maitino jį gerai, ir daugiausia tylaus Katrinos ir pono de Kraono sutarimo dėka. Jis buvo pasiryžęs numirti, bet, antra vertus, rūpinosi ir tuo, kaip už savo gyvybę išplėšti kuo didesnę kainą. Prižiūrėtojai į kamerą užsukdavo kiekvieną rytą, kad įsitikintų, jog jis neketina po akmenėlį išardyti visą pilį. Eidavo jie ne mažiau kaip po dešimtį, tokią baimę jiems kėlė galiūno jėga. Ši ceremonija kalinį linksmino ir jų vizitus lydėdavo griausmingi juoko pliūpsniai. Gotjė galvojo ne tik apie save. Mintis apie apverktiną Katrinos dalią varė jį į neviltį. Katrinai visa tai papasakojo Ana de Kraon.

Rugsėjo pradžioje karščiai liovėsi ir Katrinos silpnumas išnyko taip pat netikėtai, kaip ir prasidėjo. Ji ėmė valgyti viską iš eilės, vildamasi sustiprėti. Tą rytą, kai nulijo pirmas lietus, Katrina staiga panoro atsikelti ir nueiti prie veidrodžio. Taip ji ir padarė. Veidrodyje atsispindėjo siauras vaškinis veidas su didžiulėmis, griežtesnėmis nei paprastai akimis.

— Tik akys jūsų ir beliko! — sušuko Sara. — Reikia truputį papilnėti, jei taip bus ir toliau, vaikutis gims liesutis ir nugeibęs. Kam galėtų ateiti į galvą, kad jūs nėščia? Liemuo kaip mergaitės.

— Nesijaudink, ateis laikas ir viskas pasikeis. Aš dar silpna, bet šitas lietus mane taip atgaivino, kad greitai visai pasitaisysiu..

Seniai lauktas lietus užgesino vasaros karštį, bet užgriuvo ilgam, kaip stichinė nelaimė. Diena po dienos iš dangaus liejosi vandens klanai, užtvindydami kiemus, susitvenkdami galingais upeliais, medžius ir krūmus vėl apkaišydami puošnia žaluma, o pilies prieigas paversdami purvina klampyne. Ypač stipri liūtis buvo tą dieną, kai sargybinis pranešė, jog į gimtąjį lizdą sugrįžta Žilis de Rė.

Išgirdusi ragą Katrina sudrebėjo. Nepaisydama vėlyvo meto ir liūties, ji tučtuojau užsimetė šiltą apsiaustą ir pakilo ant dantytos sienos. Niekas į ją nekreipė nė mažiausio dėmesio. Kareiviai rikiavosi, tarnai vilkosi paradinius drabužius, pažai, kliuvinėdami viens kitam po kojomis, siuvo pirmyn ir atgal. Šiuo metu Katrina niekam nerūpėjo ir galėjo eiti kur akys mato, netgi už pilies sienų.

Apžvalgos bokšte vėjuje plaikstėsi vėliava. Reikėjo Katrinai tik žengti ant siaurų laiptelių, ir vėjas būtų pačiupęs ją. Be sargybinio, Katrina bokšte buvo viena.

— Raiteliai dar toli? — paklausė ji.

Sargybinis nė nekrustelėjo. Dėl smarkaus lietaus šniokštimo klausimo jis neišgirdo. Bet štai jis atsisuko ir išvydo Katriną. Ji pakartojo klausimą.

— Pažiūrėkite, ponia, pirmosios vėliavos jau pasirodė prie upės.

Katrina įbedė akis, bet nematė nieko, tik vandens čiurkšles. Bet štai išryškėjo medžių karūnos, upės linkis, ir staiga ji pamatė nuo lietaus apsunkusias vėliavas ir raitelių koloną su blausiai tviskančiais šarvais. Katrina bandė įžiūrėti Arno figūrą, bet labai greitai viską prarijo nakties sutemos. Sukranksėjęs varnas padidino Katrinos nerimą.

— Ponia! — perspėjo kareivis. — Būkite atsargesnė, juk galite nukristi.

Katrina jam atsakė šypsena, bet nė nepajudėjo. Suknelė permirko ir prilipo jai prie kojų. Raiteliai jau buvo arti. Fanfaros aidėjo vis garsiau. Katrina matė, kad šeimininko sugrįžimą kareiviai stengiasi padaryti kuo iškilmingesnį.

— Štai mesiras Žilis! — suriko sargybinis. — Ponia, žiūrėkite, jau visai aiškiai matyti jo violetiniai drabužiai. Štai jis joja ant Spragtuko, savo kovos žirgo.

Kareivio balse skambėjo pasididžiavimas. Tiltas girgždėdamas nusileido ir parvykėlių pasitikti džiaugsmingai klegėdamas išbėgo tarnų ir kareivių būrys. Nuo fakelų, liepsnojančių nakties tamsoje, vidinis kiemas panėšėjo į didžiulį laužą. Sargybinis atsistojo šalia Katrinos. Jo akys degte degė.

— Ach, kaip gerai, kad grįžo mesiras Žilis. Gal su juo ir nelengva, bet jis dosnus ir mėgsta gerai pagyventi!

Iš tono, kuriuo jis tai pasakė, buvo galima suprasti, kad senuoju Kraonu jis nepatenkintas, bet į tai Katrina neatkreipė nė mažiausio dėmesio. Ji žengė į tamsą. Jos veidu riedėjo vandens lašai kaip ašaros.

— Jūsų geras regėjimas, — pasakė ji. — Gal jūs galite pažiūrėti, kas ten šalia jūsų šeimininko?

— Na taip, — išdidžiai atsakė sargybinis. — Aš matau mesirą Žilį de Silė, mūsų šeimininko pusbrolį, ir poną Martinė, šeimininko brolį. Dar Renė de la Siuzė ir mesirą de Brikvilį...

— O jūs nematote ten riterio su juodais šarvais ir vanagu ant šalmo?

Sargybinis ilgai žiūrėjo, o paskui papurtė galvą.

— Ne, ponia, tokio nematau. Bet dabar jie prijos arčiau, tai galėsite pažiūrėti pati.

Katrina jau visai gerai matė Žilį de Rė. Jis jojo būrio priekyje. Fakelai apšvietė jo arogantišką figūrą su virš galvos besiplaikstančiomis violetinėmis plunksnomis.

Laimingi sveikinimo šūksniai, drėgnas žemės kvapas — visa tai sujaudino Katrinos širdį. Staiga pajutusi baisų silpnumą ji atsišliejo į akmeninę sieną. Arno nebuvo. Katrina suprato, kad iki paskutinės minutės ji tikėjosi vėl išvysti jo išdykėlišką šypseną, jaudinantį akių švytėjimą, pajusti stiprių rankų glamones.

Sargybinis, pamatęs mirtinai išblyškusią Katriną, ne juokais išsigando.

— Ponia, jūs kiaurai permirkusi. Lietus vėl stiprėja. Jūs visa drebate, tad ar ne geriau būtų nusileidus žemyn?

Jis atsargiai paėmė Katriną už parankės ir apšvietė fakelu jai laiptelius. Ji padėkojo jam blankiu šypsniu.

— Taip, jūs teisus. Aš eisiu. Bet kur... Man čia daugiau nėra ką daryti.

Ji slinko labai lėtai, ir sargybinis padėjo jai nueiti iki laiptelių. Visoje pilyje aidėjo džiaugsmingi balsai, bet Katrinos širdyje jie kėlė tik nusiminimą. Paskui ji pajuto įniršį. Ji neketina likti daugiau nė minutės čia, po vienu stogu su žmogumi, taip begėdiškai ją apgavusiu. Ji įsakys išlaisvinti Gotjė ir atverti jai vartus, kad su savo tarnais galėtų tučtuojau apleisti šią prakeiktą pilį. Net jeigu jai tektų grįžti į Normandiją ir pačiai susiremti su Ričardu Vineiblu ar netgi nuvykti į Angliją, ji viską padarys, kad tik susigrąžintų Arno.

Įsidegant Katrinos įniršiui, jos žingsniai darėsi vis tvirtesni, grįžo pasitikėjimas savo jėgomis.

Laiptų apačią ji pasiekė kone tekina.

Grįžusi į savo kambarį, Katrina rado su Sara nematytą pažą, kurio šlapi drabužiai rodė jį atvykus kartu su pilies šeimininku. Pamatęs Katriną, pažas žemai jai nusilenkė, daugiau iš reikalo, nei iš pagarbos.

— Aš Puatu, mesiro de Rė pažas. Jis atsiuntė mane pas jus pasakyti, jog pageidauja matyti jus tuojau pat.

Katrina susiraukė. Šitas berniukas, iš pažiūros keturiolikos metų, buvo gana gražus: lieknas, tamsiaplaukis, raumeningas ir grakštus. Bet familiarus jo tonas Katrinai nepatiko. Ji praėjo pro jį, nusisiautė apsiaustą ir perdavė jį Sarai, visai nekreipdama dėmesio į mažąjį pasipūtėlį.

— Nežinau, kas tave auklėjo, mano berniuk, bet manau, kad mesiras de Rė galėjo išsirinkti nuovokesnį pažą. Karaliaus Karolio ir hercogo Pilypo rūmuose tarnauja tik kilmingų šeimų atžalos.

Putlūs pasiuntinio skruostai nuraudo, akyse įsižiebė piktos ugnelės. Katrina pažvelgė į jį savo žibuoklių akimis. Pažas buvo įsiutęs: jis sugniaužė kumščius, bet paskui susitvardė ir labai lėtai priklaupė ant vieno kelio.

— Mesiras Žilis, — pradėjo jis iš naujo pagarbiu tonu, — atsiuntė mane paklausti ponios Katrinos de Brazi, ar nebūtų ji tokia maloni ir neaplankytų jį dar prieš puotą, kurį įvyks šią naktį.

Katrina nusišypsojo ir tarė:

— Tai jau geriau. Bet manau, kad man nėra ko matytis su tavo šeimininku... ir eiti į puotą. Pasakyk Žiliui de Rė, jog ponia de Brazi laukia jo paaiškinimo.

Šį kartą Puatu pažvelgė į ją su neslepiama nuostaba.

— Pasakyti jam... — pradėjo jis.

— Taip, — nutraukė jį Katrina, — ir tučtuojau. Laukiu tavo šeimininko čia. Laikas jam pagaliau suprasti, su kuo turi reikalą.

Pažas apsisuko ir tylėdamas išėjo. Katrina susitiko Saros žvilgsnį.

— Įsigijote sau priešą, — tarė ji. — Šis berniūkštis pučiasi it kalakutas. Tikriausiai jis de Rė favoritas.

— Man vis vien. Kodėl turėčiau kęsti pažeminimą? Žilis de Rė nesilaiko žodžio: Arno su juo nėra.

— Jūs, be abejo, teisi. Bet nejaugi manote, kad jis ateis?

— Taip. Esu tikra.

Po penkiolikos minučių Sara atidarė duris Žiliui de Rė. Jis jau spėjo persirengti ir dabar buvo susisupęs ilgu tamsiai mėlyno aksomo apsiaustu. Ant krūtinės jam kabojo masyvus auksinis medalionas su Zodiako ženklu, ant pirštų žėrėjo žiedai su rubinais. Žilis atrodė puikiai. Bet Katrina nesirengė žavėtis jo spindesiu. Ji labai tiesiai sėdėjo vieninteliame krėsle su aukšta atkalte.

Katrina vilkėjo griežta juodo aksomo suknele. Drauge su aukso spalvos plaukais ji paryškino Katrinos veido blyškumą. Sara stovėjo šalimais išmuštruotos tarnaitės poza.

Žilis de Rė pasisuko į Katriną, slėpdamas šypseną tankioje mėlynai juodoje barzdoje.

— Jūs kvietėte mane, žavioji Katrina, ir štai aš čia kaip įsakėte.

Nekreipdama dėmesio į jo toną, Katrina iš karto prabilo apie reikalą.

— Kur Arno de Monsalvi?

— Keistas pasisveikinimas! Nejaugi net nenusišypsosite, brangioji? Neištarsite malonaus žodžio? Kodėl taip šaltai sutinkate vieną ištikimiausių savo garbintojų?

— Iš pradžių atsakykite į mano klausimą, pone. Kaip galėjote parvykti be žmogaus, kurį žadėjote išlaisvinti ir grąžinti man?

— Aš jį išlaisvinau. Jis jau ne Ričardo Vineiblo rankose.

Katrina pajuto nepaprastą palengvėjimą. Bet tučtuojau uždavė kitą klausimą:

— Kurgi jis?

— Saugioje vietoje... Ar galiu prisėsti? Ilga kelionė per lietų išvargino mane.

Žilis prisitraukė kėdę prie Katrinos krėslo ir atsisėdo, rūpestingai pasitaisydamas savo aksominio drabužio klostes. Jis atrodė ramus, lūpose sustingo šypsena, tačiau juodos akys buvo šaltos ir budrios.

— Ką jūs vadinate saugia vieta? Karaliaus rūmus?

Žilis de Rė nusijuokė su slepiama ironija, tačiau Katrina ją pajuto.

— Saugia vieta aš laikau Siuli pilį, Luaros saloje, kur turėjau garbės jį pristatyti ir kur jis dabar yra.

Katrina nustebo:

— Bet kodėl pas la Tremujį? Ką jis ten veikia?

Žilis de Rė ištiesė rankas į ugnį. Jos buvo nepriekaištingai baltos ir savo forma priminė moteriškas. Buvo matyti, kad šeimininkas labai jomis rūpinasi...

Žilis atsiduso, o kai prabilo, jo balsas skambėjo labai švelniai:

— Ką veikia? Aš ir pats nežinau. Ką valstybiniai nusikaltėliai paprastai veikia kalėjime?

Šie žodžiai Katrinai nuskambėjo kaip perkūnas iš giedro dangaus. Ji pašoko ir abiem rankomis įsikibo į krėslą. Jos akys liepsnote liepsnojo. Katrina troško nužudyti šį negarbingą žmogų, štai jau dešimt minučių žaidžiantį su ja kaip katė su pele!

— Valstybinis nusikaltėlis? Geriausias karaliaus valdinys! Kokia nesąmonė! Nejaugi laikote mane visiška idiote? Užteks tyčiotis, mesire, kalbėkim rimtai, be kvailysčių. Jūs davėte man žodį ir aš jumis patikėjau, nors

buvau laikoma jūsų namuose kaip belaisvė. Puikiai žinote, kad turėjote atvežti Arno ne kur nors kitur, o čionai! Čionai!

Žilis de Rė atsistojo nuobodžiaujančia veido išraiška ir pažvelgė į Katriną iš viršaus.

— Viskas pasikeitė, mano brangioji, įvyko didelių permainų, apie kurias, spėju, jūs nė neįtariate. Mano pusbrolis la Tremujis, artimiausias karaliaus patarėjas, nusprendė atverti valdovui akis, parodyti, kad jį supa žmonės, norintys įgyvendinti kvailos mergiūkštės vizijas. Valdžia turi priklausyti gimusiems valdyti, o ne pusprotės piemenaitės, kurią Bažnyčia nuteisė mirti, pasekėjams.

Katrinai trūko kantrybė:

— Jūsų pusbrolis "atveria karaliui akis", kad galėtų nieko neveikdamas gyventi savo malonumui! Tas niekšas sunaikino ištikimiausius Žanos bendražygius. O juk jūs, mesire, dar prieš metus klaupėtės prieš tą "pusprotę piemenaitę"

Katrina buvo įniršusi, tačiau įdėmiai stebėjo de Rė. Ji matė, kad, paminėjus la Tremujį, Žilis išblyško, ir suprato, jog smūgis pasiekė tikslą. Ji per daug mylėjo Arno ir anksčiau nesusimąstydavo, kokios permainos karaliaus Karolio dvare gali įvykti po Žanos mirties. La Tremujis ir jo klika neapkentė Mergelės.

Žana trukdė šitiems godiems ponams, turintiems vieną aistrą — auksą, nesvarbu, kokiu būdu ir kokia kaina įgytą. Slapta jie kovojo prieš Žaną ir nė piršto nepajudino, kad išplėštų ją anglams iš nagų. O dabar, pasinaudoję jos mirtimi, šie nedori žmonės apipainiojo savo tinklais silpnavalį Karolį VII. Karalius tapo žaisliuku la Tremujo rankose. Apsukrusis kamerheras žinojo savo pono silpnybes: tereikia jam duoti moterį, linksmybių, ir darykite su juo ką norite.

Žilis tylėjo, tik juodos akys gręžte gręžė Katriną.

Ji paklausė:

— Noriu žinoti, kokius kaltinimus la Tremujis iškėlė Arno, doriausiam ir drąsiausiam kariui?

— O, koks nuostabus dalykas meilė ir kaip aš pavydžiu Monsalvi, pavergusiam tokią moterį kaip jūs. Meilė akla! Jūsų mylimasis nusižengė įstatymui, mano brangioji. Jis prasiskverbė į Ruaną be karaliaus leidimo. Mūsų karalius nusprendė, kad būtų protinga palikti Mergelę likimo valiai, o Monsalvi bandė jai padėti, taigi nepakluso karaliui.

— Bet aš irgi mėginau padėti ją išgelbėti!

— Jūs irgi nusikaltėlė, brangioji Katrina. Jūs esate suimta mano namuose, o Arno de Monsalvi — pas mano pusbrolį. Jums uždrausta pasišalinti iš mano pilies, — paaiškino maršalas tyčiodamasis.

Tik išdidumas padėjo Katrinai atlaikyti šį smūgį. Ji nustūmė Saros ranką ir nusijuokė Žiliui tiesiai į veidą.

— Štai kaip! Aš laikiau jus bajoru, žmogumi, kuris laikosi Prancūzijos maršalo žodžio! O jūs — menkystė, la Tremujo liokajus, pasirengęs išduoti savo draugus, kad tik kaina būtų tinkama. Bet neužmirškite, jog yra ir kitų žmonių, tų, kurie žino teisybę apie mane ir Arno. La Giras...

— La Giras anglų nelaisvėje. Ir jūsų draugas Ksantrajus irgi jų rankose. Tik nekalbėkite man apie konetablį Rišmoną! Jis pašalintas iš dvaro grasinant mirtimi. O karalienei Jolandai leista suprasti, jog jos pilys Provanse reikalingos priežiūros. Dabar ji turėtų būti Taraskone, o iki jo nearti.

Katrina nutilo. Dar nebaigus Žiliui kalbėti, jai apsisuko galva suvokus baisią teisybę. Tai štai koks rafinuotai klastingas la Tremujis. Jis, viską iš anksto apgalvojęs, glemžė valdžią į savo rankas, nuteikė karalių prieš konetablį Rišmoną ir karalienę Jolandą, jo uošvę. O silpnavalis Karolis VII, pamiršęs pareigą tėvynei, ištikimai jam tarnaujančius žmones, priešų užgrobtus miestus, nugrimzdo į malonumų liūną, leisdamas siautėti savivalei.

— Vadinasi, mūšiuose pralietas kraujas nieko nevertas?! Tikrasis Prancūzijos karalius — la Tremujis? Ir jūs nesibjaurite jam tarnauti, nors esate maršalas?

— La Tremujis — mano pusbrolis, ir aš elgiuosi teisingai sudarydamas su juo sąjungą.

— Tada perduokite mane jam, kaip perdavėte Arno. Mes buvome drauge Ruane. Mes būsim vienodai nubausti, jeigu manote, kad nusižengėme įstatymui. Nuvežkite mane į Siuli...

Žilis de Rė nusikvatojo taip negailestingai, jog Katrinai pasirodė — tai pats velnias.

— Aš tarnauju pusbroliui, mano brangioji, bet rūpinuosi ir savo interesais. Gal vėliau jus ir atiduosiu jam, bet iš pradžių gausiu tai, ko noriu.

— Ko gi jūs pageidaujate?

— Ko? Turėti jus!.. Ir juodąjį briliantą, ne mažiau puikų kaip jūsų auksiniai plaukai.

Tai štai dėl ko jis visa tai padarė! Štai ko jam reikėjo! Neapykanta ir keršto troškimas užtvindė Katrinos širdį. Ji nusijuokė jam tiesiai į veidą.

— Jūs — beprotis! Niekad nebūčiau pamaniusi, kad jums gali kilti tokių minčių. Be to, aš jau nebeturiu brilianto, o mano kūnas nebepriklauso man: aš laukiu kūdikio!

Žilis apsiniaukė. Jis pasitraukė žingsnį atgal ir apmetė akimis Katrinos figūrą.

— Koks aš patiklus! — sušuko jis apsimestinai juokaujamu balsu. Paskui dirbtinai nusijuokė.

— Na ką gi! Matyt, verta palaukti, kol pagimdysite. O dėl brilianto, tai žinau, kad neturite su savim to neprilygstamo akmens, bet jis vis dar tebepriklauso jums. Tereikia pasiųsti tą vienuolį, kuris taip lengvai prasiskverbia į Ruaną, ir briliantai bus pas mus, ar ne?

Žilis de Rė žinojo viską! Katrina buvo jo rankose. Tačiau jos pačios likimas jai rūpėjo daug mažiau negu tai, kas gresia Arno, atsidūrusiam didžiausio priešo rankose. Kas jo laukia la Tremujo pilyje, apsuptoje Luaros vandenų? Jėgos apleido Katriną, ir ji susmuko į krėslą, stengdamasi nuslopinti staiga užėjusį pykinimą. Katrina norėjo numirti, kad iš karto baigtųsi viskas. Juk vos ji įveikia vieną kliūtį, tučtuojau atsiduria prieš kitą, dar didesnę. Ir taip bus visuomet, kol ji praras paskutines jėgas.

— Na ką gi, — tarė Katrina nejausdama, kad mąsto garsiai. — Viskas beviltiška. Manau, kad Arno jau negyvas.

— Jeigu viskas priklausytų tik nuo la Tremujo, taip ir būtų, bet Arno toks velniškai patrauklus, o mano pusseserė visada jautė jam silpnybę. Nesijaudinkite, ji saugo jį nuo pavojų gal net geriau negu jūs. Juk žinote, ji buvo jį įsimylėjusi!

Paskutinė replika ir viskas, ką pasakė Žilis, perpildė jaunosios moters kantrybės taurę. Ji puolė į Saros glėbį ir isteriškai pravirko, krūpčiodama visu kūnu. Katrinos sielvartas suteikė Sarai ryžto.

— Išeikite, mesire, — griežtai tarė ji. — Jūs jau pakankamai padarėte pikto!

Mesiras de Rė jau buvo beeinąs link durų, bet sustojo ir pasakė Sarai:

— Pikto? Viskas priklauso nuo to, kaip žiūrėsi. Bet noriu pasakyti, jog Katrinai nėra reikalo palikti šiuos namus. Čia su ja bus elgiamasi taip, kaip dera elgtis su tokia moterimi — galbūt net kaip su karaliene. Nematau čia nieko pikta. Pasakyk jai, kad protinga moteris norėdama gali pasiekti daug. Mano pusbrolis turi beribę valdžią... kaip ir aš!

— Nejaugi?

Sara paleido Katriną ir atsistojo. Jos veidas buvo išblyškęs lyg marmuras, akys žaibavo. Ji ištiesė ranką ir tykojančiu katės žingsniu prisiartino prie

maršalo. Tas krūptelėjo ir pasitraukė atgal. Katrina suprato, kad Sarą aplankė aiškiaregystė ir ateities vaizdai šmėsčioja prieš jos akis. Saros balsas aidėjo gūdžiai:

— Jūsų valdžia remiasi niekšybėmis ir smurtu, Žili de Rė. Aplink jus kraujas, kraujo jūra, ir jūs skęstate joje, springdamas krauju... Aš girdžiu kankinių šauksmus, matau iš skausmo perkreiptas burnas, pasigailėjimo maldaujančias ištiestas rankas. Bet atpildas ateis... Viskam savo laikas.. Matau pajūrio miestą, minią žmonių, didžiules kartuves! Girdžiu teisėjų nuosprendį... Jus pakars, Žili de Rė, o jūsų kūną sudegins!

Pranašiškas Saros balsas nutilo. Mesiras de Rė suriko iš siaubo...

Visą naktį pilies gyventojai klausėsi šventės garsų. Žilis de Rė ir jam artimi asmenys puotavo didžiojoje salėje, o kareiviai ir tarnai linksminosi apačioje. Riksmai, juokas ir girtos dainos skverbėsi pro storas sienas, kilo į viršų laiptais, koridoriais, pasiekdavo ir Katrinos kambarį, kur ji kankinamai svarstė, ką gi daryti, kaip iš čia ištrūkti.

— Kodėl neklausiau tavęs? — kalbėjo ji Sarai. — Kam ėjau į šią grėsmingą pilį? Man reikia pakliūti pas karalienę.

— Jūs nežinote saugaus kelio. Sargyba sugaus jus ir įmes į kalėjimą...

— Vis tiek blogiau negu čia nebus. Aš gerai jaučiuosi ir esu pasirengusi leistis į kelią. Net jeigu mano kūnas apsunks ir taps man kliūtimi, aš turiu išeiti iš čia. Bet kaip?

— Nesikankinkite, — kalbėjo Sara, glostydama Katrinai galvą. — Aš tikiu, kad jūs sulauksite pagalbos iš aukščiau. Būkite kantri ir laukite. Pirma, ką reikia padaryti, tai pabėgti. Paskui...

— Paskui padėti Arno.

— Norite patekti į Siuli? Tai rizikinga, galima pakliūti į Tremujo rankas. Manau, neverta to daryti. Iš pradžių reikia pasirūpinti saugiu prieglobsčiu, o paskui rasti patikimą žmogų, kuris imtųsi jus globoti ir išrūpintų audienciją pas karalių, net jeigu tam reikėtų pereiti visą Provansą ir pasiekti karalienę Jolandą. Pasistenkite pailsėti, mano gražuole, nes kiekvieno reikalo geriau imtis atgavus jėgas. Aš prižiūrėsiu jus. Ir galbūt su Dievo pagalba mes rasim būdą pabėgti iš čia...

Šitaip nuraminta Katrina jau rengėsi gultis, bet staiga durys atsilapojo ir kambarys nelyginant baisiam sapne prigužėjo kareivių. Katrina suriko. Kareiviai griebė Sarą ir išvedė į koridorių. Prieš uždarydamas sunkias ąžuolines duris seržantas tarė: “Ponas de Rė įsakė suimti jūsų tarnaitę”

Katrina suprato, kad liko viena. Ją paliko visi, net pats Viešpats Dievas. Ji krito ant lovos ir ėmė konvulsiškai raudoti.

Penkioliktas skyrius

Dievo keliai

Katrina verkė neilgai: per daug kovingas ir ryžtingas buvo jos būdas, ir jei vakarykštės nakties įvykiai nebūtų išsekinę jos jėgų, ji apskritai nebūtų pasidavusi nevilčiai. Greitai Katrina vėl buvo pasirengusi stačia galva pulti į mūšį. Pašokusi iš lovos ji ėmė tvarkytis. Nusipraususi veidą šaltu vandeniu, kad neatrodytų ištinęs nuo ašarų, ji ilgai šukavo plaukus, kol šie ėmė žvilgėti. Po truputį Katrina atsigavo. Ji visuomet žinojo, kad grožis — stipriausias jos ginklas, laimėti mūšį su de Rė galima tik jėga ir ji negali atrodyti kaip auka bejėgiško pykčio iškreiptu veidu.

Ji apsišlakstė kvepalais ir apsivilko rudo aksomo suknelę, papuoštą baltu atlasu ir siauru balto šermuonėlio kailio apvadu. Vietoj tradicinio aukšto galvos apdangalo Katrina užsimetė lengvutį baltą vualį. Paskui ji susirado pirštinaites, pasiėmė maldaknygę ir patraukė į koplyčią, kur šiuo metu pilies šventikas paprastai laikydavo ankstyvąsias mišias tarnams. Sunkiomis vienatvės akimirkomis sunku apsieiti be paguodos, kurią teikia Dievas.

Aplinkui buvo matyti puotos ir išgertuvių pėdsakai. Koplyčioje, be kunigo ir berniuko patarnautojo, nieko nebuvo, ir Katrina jautėsi taip, lyg Dievas kalbėtųsi dabar su ja viena. Mažytė koplytėlė buvo įrengta be galo subtiliai. Žilio de Rė aistra prabangai pavertė ją tikru brangakmeniu. Tamsiai mėlyna altoriaus uždanga išsiuvinėta auksu, o tokio Nukryžiuotojo iš juodo medžio ir aukso Katrina nebuvo mačiusi. Mėlynos skliautuotos lubos spindėjo auksinėmis žvaigždėmis, o langus puošė mėlyni paauksuoti vitražai. Ant suolų išmėtytos pagalvėlės irgi buvo tamsiai mėlynos. Grindis dengė mėlyni kilimai. Visa tai atrodė subtilu, prabangu ir kartu grėsminga. Ši koplyčia greičiau jau aukštino Žilį, o ne Dievą. Matyt, pilies savininkas ateidavo čia tik tam, kad pasvajotų apie dangų, kur jis, kaip ir žemėje, valdys minią nuolankių vergų.

Katrina nesigrožėjo koplyčia. Ji klūpojo užsimerkusi, sudėjusi rankas ir meldė Dievą suteikti jai jėgų, kurių dabar taip reikėjo. Ji priėmė Komuniją, ir dar ilgai meldė Dievo Motiną padėti jos artimiesiems, atsidūrusiems didžiausiame pavojuje. Pagaliau šiek tiek atgavusi dvasinę ramybę Katrina išėjo iš koplyčios. Tuo metu sargybinis padūmavusiu nuo pagirių žvilgsniu, kad ir labai pavėluotai, nusprendė duoti signalą atkelti vartus. Oras buvo puikus, aušros šviesa atsispindėjo balose. Berniūkščiai virėjo padėjėjai

tingiai nešiojo pintines su vakarykštės puotos išėdomis. Pilis buvo tvarkoma ir ruošiama naujai dienai.

Vargu ar Žilis šiuo metu jau buvo atsikėlęs, bet Katrina ryžtingai pasuko jo kambarių link. Pasirodė, kad nueiti ten nėra taip lengva. Ant kiekvienos laiptų pakopos gulėjo bent po vieną miegantį kareivį. Kai kurie iš jų tebelaikė apsigniaužę vyno butelius ar taures. Kvapas, kurį skleidė išlaistytas vynas, buvo toks šlykštus, jog Katrina prispaudė prie nosies iškvėpintą nosinaitę. Šalia kareivių gulėjo išsidraikiusios moterys išžiotom burnom ir nuo vyno sulipusiais plaukais. Katrina bjaurėdamąsi žargstė per tuos miegančius kūnus, nesirinkdama kelio.

Didžiojoje salėje viešpatavo toks pat chaosas. Kai kurie kilmingi svečiai kietai miegojo krėsluose su auksuotom atkaltėm. Katrina perėjo salę ir atsidūrė kitame pilies sparne. Pagaliau ji pasiekė duris, vedančias į Žilio miegamąjį; Katrina pažino šias duris, jas parodė senoji Ana Kraon, kai vedžiojo po pilį. Koridoriuje kažkas gulėjo. Artimiausio lango šviesa krito ant miegančiojo veido, ir Katrina pažino pažą Puatu. Ji stumtelėjo jį koja, ir tas keikdamasis pabudo.

— Kas eina?

Pamatęs Katriną pažas akimirksniu pašoko ant kojų. Buvo matyti, kad vakar jis išgėrė daugiau negu derėjo. Jo veidas atrodė pilkas, akys drumstos, lūpų kampučiuose susimetė gilios raukšlės.

— Ko pageidaujate, ponia? — kimiai paklausė jis.

— Pamatyti tavo poną, ir tučtuojau!

— Jis miega ir, bijau, negalės jūsų išklausyti.

— Jeigu nori pasakyti, jog jis per daug girtas, kad suprastų mano žodžius, tai aš tuo netikiu. Prieš valandą jis įsakė suimti mano tarnaitę, vadinasi, yra pakankamai blaivus. Jis turi pasiaiškinti. Eik ir pašauk jį!

Pažas neigiamai papurtė galvą.

— Ponia, nenoriu jūsų įžeisti, bet maldauju patikėti manimi — kiekvienas, kas dabar įeitų pas mesirą Žilį, rizikuotų gyvybe.

— Man nerūpi tavo gyvybė! Aš noriu jį matyti! — piktai sušuko Katrina.

— Aš turėjau omeny ne savo gyvybę, ponia, o jūsų. Mane jis, be abejo, užmuš, jeigu užeisiu, bet kitas smūgis teks jums.

Kad ir kaip ryžtingai nusiteikusi, Katrina sudvejojo. Matyt, Puatu sako teisybę, o jis juk gerai pažįsta šeimininką. Tuo tarpu jaunasis pažas tyliai pridūrė maldaujamu tonu:

— Patikėkite, ponia Katrina, aš nejuokauju. Bus daug geriau, jei jūs palauksite. Aš pasakysiu, kad norėjote su juo pasikalbėti, o dabar dėl Dievo meilės eikite iš čia. Labai jus prašau!

Daugiau jis nespėjo nieko pasakyti. Durys atsilapojo, ir pasirodė pats Žilis de Rė.

Jis dėvėjo tik raudonas glaudes, o nuogą raumeningą krūtinę dengė juodi garbanoti plaukai. Žilis savo išore ir kvapu, trenkiančiu nuo jo, buvo panašus į žvėrį. Saulės spindulys, krintantis ant jo veido pro raudoną vitražo stiklą, teikė jo bruožams kažkokią velnišką išraišką. Krauju pasruvusios akys blykstelėjo, vos jis pažino Katriną. Stipriu kumščio smūgiu numušęs pažą, jis griebė už rankos Katriną, suspausdamas jos pirštus kaip replėmis.

— Eime! — tepasakė jis ir įsitempė ją į kambarį.

Katriną sukaustė siaubas. Miegamojo langinės buvo uždarytos, užuolaidos užtrauktos, viešpatavo tamsa, apšviečiama tik ant skrynios degančios lempos. Buvo karšta ir tvanku, o nuo išlaistyto vyno ir žmonių kūnų kvapo Katrinai pasidarė bloga. Ji pamėgino ištrūkti, bet veltui.

— Leiskite mane! — suriko Katrina, dusdama iš siaubo, bet jis visai nekreipė į tai dėmesio ir nusitempė ją prie sujauktos lovos. Katrinai pasirodė, kad tarp pagalvių ir antklodės kažkas juda. Žilis patraukė antklodę ir Katrina išvydo nuogą moterį, kuri stengėsi prisidengti ilgais juodais plaukais.

— Lauk iš čia! — abejingai paliepė Žilis.

Moteris atsiliepdama kažką sumurmėjo; Katrina pamatė, kad visas jos kūnas nusėtas raudonais dryžiais. Ji atrodė labai jauna — ne daugiau kaip penkiolikos metų. Nelaimingoji mėgino pasislėpti už vieno iš baldakimo stulpelių, bet Žilis griebė rimbą ir triskart perliejo ją.

— Aš pasakiau lauk! — suriaumojo jis.

Moteris riktelėjo ir klupdama nubėgo link durų. Vieną akimirką Katrina pamatė, kaip baltas kūnas šmėstelėjo saulės užlietame koridoriuje. Ją pagavo panika, nes suprato, kad Puatu neperdėjo sakydamas, jog Šamptoso valdovas beprotis. Katrina puolė prie durų, bet jos ranką vėl surakino geležinis gniaužtas.

— Ne! — sukriokė Žilis. — Jūs liksite!

Jis numetė rimbą ir be ceremonijų griebė Katriną, prispaudė prie savo plaukuotos krūtinės. Jai atrodė, kad tuoj uždus šitam vynu ir prakaitu dvokiančiame glėbyje. Ji įnirtingai priešinosi, daužė Žilį kumščiais, mėgindama ištrūkti. Tačiau kova buvo nelygi. De Rė visuomet pasižymėjo stiprumu, o vynas padvigubino jėgas. Katrina pajuto jo karštas lūpas ant kaklo.

Žilis jau tempė ją į lovą, murmėdamas kažką nesuprantamo. Katriną išgelbėti galėjo tik gudrybė...

Ji staiga liovėsi priešinusis ir leido Žiliui mesti save į lovą. Pasinaudodama tuo, kad jis trumpam prarado pusiausvyrą, Katrina skubiai nušoko ant grindų kitoje lovos pusėje. Supratęs gudrybę Žilis sustaugė, bet Katrina jau spėjo pribėgti prie lango ir atlapoti langines. Šviesa akimirkai apakino išsitiesusį ant lovos Žilį.

Jis pašoko ant kojų ir išsitraukė durklą. Jo veidas atrodė kaip bepročio. Katrina suprato apsirikusi. Ji tikėjosi, kad dienos šviesa prablaivys jį ir jis atsipeikės. Bet ne, jame atgijo patys žvėriškiausi instinktai. Griežդamas dantimis Žilis puolė prie jos, ir Katrina suprato, kad jis tuojau nužudys ją. Apimta nevilties, ji ieškojo kokio nors ginklo... ir čia pamatė sunkų sidabrinį indą su nešvariu vandeniu, stovintį greta ąsočio. Tai buvo jos vienintelis šansas...

Sugriebusi indą ji iš visų jėgų metė jį Žiliui į galvą. Indas nukrito ant žemės, bet priešas, apakintas netikėtos kliūties, suklupo ir pargriuvo. Katrina nieko nelaukdama prišoko prie durų, atitraukė skląstį ir išsiveržė iš kambario. Galerijoje ji akis į akį susidūrė su Puatu.

— Tu buvai teisus. Jis išprotėjęs! — sušnibždėjo ji.

— Ne išprotėjęs, o įniršęs. Grįžkite į savo kambarį, ponia Katrina, aš jį nuraminsiu. Žinau, ką reikia daryti. Prisiekiu Dievu, jums pasisekė. Nesitikėjau, kad liksite gyva.

Likusi viena savo kambaryje Katrina puolė į neviltį. Plieniniai spąstai, į kuriuos įkliuvo, nepaliko jokios išeities. Ką padės drąsa ar aiškus protas, kai turi reikalą su tokiu niekšu kaip Žilis de Rė. Katrina susidūrė su tuo, kas yra baisiausia, — su beprotybe, ir dėl to jautėsi dar labiau sukrėsta.

Antroje dienos pusėje kambaryje pasirodė Ana de Kraon, ir tai truputį nuramino Katriną. Apimtai baimės, visi šios pilies žmonės jai atrodė keisti, nepanašūs į normalius žmones ir tik viena Ana de Kraon stulbino gyvenimo džiaugsmu ir geraširdiškumu. Šį sykį pagyvenusi dama atrodė labai susijaudinusi.

— Kam jūs tai padarėte? Koo ėjote į Žilio kambarį? Kvailas kūdiki, argi nežinote, jog niekas, net jo senelis, neturi teisės įeiti į jo miegamąjį, kai jis užsidaro nakčiai?

— Iš kur galėjau žinoti? — nustebo Katrina. — Ir kaip galėjau įtarti, jog jis išprotėjęs?

— Manau, jis tikrai išprotėjęs, o tamsa, matyt, išlaisvina piktąsias jėgas, kurioms jis nesugeba priešintis. Mergiūkštės ir berniūkščiai, kuriuos jis

vedasi į savo kambarį, rytą būna tokie pergąsdinti, kad nieko neprisipažįsta, bet nereikia stengtis per daug giliai prasiskverbti į svetimos širdies paslaptis, net jeigu tai tavo anūko širdis.

— O kaipgi jo vargšė žmona?

Senoji grafienė sunkiai atsiduso.

— Nuo to laiko, kai gimė mažoji Mari, Žilis nė karto nebuvo užsukęs į savo žmonos miegamąjį. Gyvendamas pilyje jis leidžia naktis su savo favoritais — Saliu, Brikeviliu ir šituo įžūliu pažu, kurį jis apipylęs malonėmis ir dovanomis. Mano anūkei ir kūdikiui daug geriau Puzože, kur mes juos išsiuntėme. Bet pakaks apie tai! Aš atėjau, kad įtikinčiau jus pasirodyti prie vakarienės stalo. Žilis to reikalauja.

— Aš neprivalau jo klausyti! Nesirodysiu ten! Tegul jis paleidžia mano tarnus. Dėl to ir ėjau pas jį rytą.

— O, viskas, ko jūs pasiekėte — tai tas siaubingas skandalas. Aš neperdedu, Katrina, kai sakau, jog jūs rizikuojate gyvybe. O dabar maldauju, ateikite vakarienės. Neerzinkite jo per daug, ypač jeigu jums rūpi tarnų saugumas.

Apimta nevilties Katrina susmuko ant lovos ir pažvelgė į Aną de Kraon pilnomis ašarų akimis.

— Aš juk žinau, kad jūs gera ir užjaučiate mane. Nejaugi nesuprantate mano būklės? Esu laikoma čia kaip belaisvė už kažkokius išgalvotus nusikaltimus; iš manęs atėmė ištikimus žmones ir, negana to, dabar laukiama, kad būčiau maloni su savo įkalintoju. Argi tai ne siaubinga?

Griežti senosios grafienės veido bruožai netikėtai sušvelnėjo. Ji pasilenkė ir apkabino Katriną.

— Mano brangioji, per ilgus gyvenimo metus aš supratau, jog šiame amžiuje mes, moterys, turime būti pasirengusios visą gyvenimą kovoti, nepriklausomai nuo padėties ir turto. Ir didžiausias mūsų priešas — ne karas, ne maras, ne mirtis ar skurdas, o vyrai. Ir kovoti su jais turime tuo ginklu, kuris mums duotas! Kartais geriau palinkti kaip smilgai nuo vėjo, negu leisti save sulaužyti. Patikėkite manimi. Ateikite šiandien vakarienės ir pasistenkite atrodyti kuo nuostabiau.

— Nenoriu, kad mesiras Žilis manytų, jog stengiuosi jį sužavėti! — paprieštaravo Katrina.

— Čia visai ne tas. Tiesiog grožis, bet koks grožis turi keistą galią Žiliui. Jis garbina grožį, patiria tiesiog ekstazę. Gerai pažįstu Žilį, tad pasinaudokite mano patarimu. Atsiųsiu jums savo tarnaites.

Kai sargyba ant dantytos sienos sutrimitavo nakties signalą, Katrina įėjo į didžiąją salę. Tamsioje durų ertmėje ji pasirodė kaip nuostabus regėjimas. Dar niekad ji neatrodė tokia išblyškusi... ir tokia puiki! Jos grožis buvo ir tragiškas, ir didingas. Avietinės spalvos aksomo suknelė, nepapuošta brangenybėmis, pabrėžė akinamai baltus jos pečius ir dailią krūtinę. Nuo galvos apdangalo leidosi raudonas vualis, primenantis liepsnos liežuvius. Sustingusiame Katrinos veide gyvos buvo, rodės, tik didžiulės akys ir švelni burna. Kol Katrina ėjo tarp dviejų tarnų eilių, įsiviešpatavo tokia tyla, tartum visus būtų paveikę stebuklingi kerai. Pirmasis atsipeikėjo Žilis de Rė. Jis nusileido nuo paaukštinimo, ant kurio stovėjo stalas, ir priėjo prie Katrinos, kad pasiūlytų savo ranką. Drauge jie pakilo prie stalo, už kurio jau sėdėjo Žanas de Kraonas su žmona ir kiti namų gyventojai. Žilis pasiūlė Katrinai vietą greta savęs.

— Šiandien jūs labai graži, — trumpai pasakė jis. — Dėkoju, kad priėmėte mano kvietimą. Tikiuosi, atleisite man dėl rytinės scenos.

— Aš jau pamiršau ją, mesire, — sušnibždėjo Katrina. Daugiau jie nepasakė vienas kitam nė žodžio. Katrina jautė Žilio žvilgsnį, bet pakeldavo akis nuo lėkštės tik tam, kad atsakytų senajam Kraonui, kuris kaip mokėdamas stengėsi pagyvinti pokalbį. Katrina vos paragavo žuvies ir elnienos. Žilis de Rė, priešingai, kaip smakas rijo paštetus ir pyragus, paukštieną, elnio šlaunį užgerdamas dideliais kiekiais anžujietiško vyno, kurį tarnas vos spėjo pilti į taurę. Žilis vis labiau svaigo, jo veidą išmušė raudonis. Kai pradėjo tiekti saldumynus, jis netikėtai pasisuko į Katriną.

— Puatu sakė, kad ryte jūs norėjote pasikalbėti su manimi. Ko jums reikėjo?

Katrina šiek tiek palinko į jo pusę. Štai ir atėjo svarbiausias momentas. Ji atsikrenkštė ir pažvelgė Žiliui tiesiai į akis.

— Šį rytą auštant jūs įsakėte sargybai atskirti nuo manęs mano tarnaitę Sarą. Ką aš kalbu? Ji man daug daugiau negu tarnaitė: ji augino mane, yra artimiausia mano draugė. Po motinos aš myliu ją labiausiai pasaulyje, — Katrinos balsas sudrebėjo, bet ji susivaldė ir tęsė: — Negana to, mano asmens sargybinis Gotjė uždarytas kalėjiman tą dieną, kai čia atvykau. Jį atsisako išleisti, todėl kad, anot kalėjimo prižiūrėtojo, jūs norite jį teisti. Štai kodėl, mesire, kreipiuosi į jus prašydama išlaisvinti mano tarnus.

Žilis taip trenkė kumščiu į stalą, kad suskambėjo bokalai.

— Jūsų asmens sargybinis kišosi ne į savo reikalus! Jis sužeidė vieną iš mano žmonių ir turėjo jau seniai būti pakartas! Tačiau, kad padaryčiau jums

malonumą, nusprendžiau suteikti jam šansą išgelbėti savo apgailėtiną kailį ir baigti gyvenimą kartuvėse kur nors kitoje vietoje.

— Kokį šansą?

— Rytoj jį išves iš pilies, o po pusvalandžio aš su savo žmonėmis paleisiu jo pėdsakais šunis. Jeigu pagausim jį, jis bus pakartas, o jei ne — dovanosiu jam laisvę.

Katrina taip staiga pašoko ant kojų, kad jos krėslas nuvirto ant žemės. Ji išsitiesė, degančios papilkėjusiame veide akys įsisiurbė į Žilį.

— Štai kaip! Žmogaus medžioklė! Rafinuočiausias nuobodžiaujančio dvarininko pasismaginimas! Taip jūs atsakote į mano prašymą! Taip laikotės įstatymo, kad tik šeimininkas gali bausti savo tarnus!

— Jūs mano rankose! Tik įgimtas gerumas paskatino mane palikti jums bent nedidelį šansą. Leiskite priminti jums, kad galėjau iš karto pakarti jūsų tarną, ir viskas būtų baigta. O jus galėčiau atiduoti į karaliaus žmonių rankas!

— Neapsimetinėkite! Juk omeny turite de la Tremujį! O karaliaus Karolio žmonių man nėra ko bijotis.

Čia Žilis irgi pašoko. Jo veidą iškreipė įniršis, ranka grabaliojo stalą ieškodama peilio.

— Nieko, greitai jūs kitaip užgiedosite, mano gražioji ponia! Viskas jau nuspręsta. Rytoj pat jūsų Gotjė susigrums su mano šunimis. Pasakykite, jog nesutinkate, ir aš įsakysiu jį pakarti tučtuojau! O dėl jūsų raganos, tai tegul dėkoja savo šeimininkui velniui už tai, kad turiu jai šiokių tokių klausimų, kitaip ji jau būtų pririšta prie stulpo ir sudeginta. Ji man reikalinga, ir aš laikau ją pas save, o paskui nuspręsiu, ką su ja daryti.

Katrina permetė de Rė pilnu paniekos žvilgsniu. Jos balsas, šaltas ir tvirtas, skambėjo kaip plienas:

— Ir jūs drįstate nešioti auksinius riterio pentinus, drįstate laikyti save Prancūzijos maršalu ir turėti herbe karališkąją leliją? Net pats niekingiausias šių namų liokajus daugiau išmano apie garbę ir ištikimybę nei jūs! Pakarkite ir sudeginkite mano tarnus, užmuškite mane, taip, užmuškite ir mane, jeigu jau išdavėte savo bendražygį Arno de Monsalvi savo pusbroliui. O aš su paskutiniu atodūsiu maldausiu dangų paliudyti, kad Žilis de Rė — išdavikas ir nusikaltėlis!

Visi salėje sukrėsti tylėjo, net tarnai užgniaužė kvapą. Stojusioje tyloje Katrina griebė nuo stalo didžiulę Žilio taurę ir šliūkštelėjo vyną jam į veidą.

— Gerkite, mesire maršale, tai — bailių kraujas.

Į nieką nežiūrėdama, Katrina apsisuko ir išėjo iš salės; jos raudonas vualis plaikstėsi kaip ugnies liežuviai. Žilis de Rė lėtai nusivalė ranka vyną nuo veido ir barzdos.

Išėjusi iš salės, Katrina minutėlei sustojo, kad atsikvėptų. Tokios stiprios emocijos jai buvo kenksmingos ir ji duso. Pagaliau, truputį nusiraminusi, Katrina pasisuko ir ėmė lėtai lipti laiptais į savo kambarį, kai išgirdo už nugaros sunkius žingsnius. Kitą akimirką ji pasijuto prispausta prie sienos. Katrina suriko iš siaubo. Pajuodęs iš įniršio Žilis de Rė puolė ją ir taip stipriai sugniaužė gerklę, jog moteris nejučia sudejavo. Pastebėjęs, kad jai skauda, jis truputį atleido pirštus.

— Paklausykite manęs, Katrina! Niekad daugiau nekartokite to, ką dabar pasakėte, jei jums bent kiek rūpi gyvybė! Aš ne iš tų, kuriuos galima žeminti viešai. Dar vienas toks akibrokštas, ir aš pasmaugsiu jus!

Kad ir kaip keista, Katrina nė trupučio nebijojo. Ką ir sakyti, jis šią akimirką atrodė baisus ir Katrina neabejojo, jog galėtų ją nužudyti, tačiau ji ramiai atsakė:

— Jeigu jūs žinotumėt, kaip man vienas ir tas pat...

— Ką?

— Aš abejinga savo gyvybei, mesire Žili. Arno tikriausiai jau negyvas. Gotjė, be abejo, bus sudraskytas jūsų šunų, o tada, manau, ateis ir Saros eilė. Kaip, pasakykite man, tokiomis aplinkybėmis galiu norėti gyventi? Nužudykite mane, mesire. Nužudykite tučtuojau, jeigu jums taip norisi. Patikėkite, tuo tik padarysite man paslaugą.

Tai nebuvo apsimestinė drąsa, Katrina kalbėjo nuoširdžiai, ir tas nuoširdumas buvo toks įspūdingas, jog išblaivė Žilį nuo įniršio. Jis pravėrė burną, bet neištarė nė žodžio. Jo rankos nusviro, jis pasisuko ir ėmė sunkiai leistis laiptais.

Katrina stovėjo nejudėdama. Kai Žilio žingsniai nutilo salės gilumoje, ji atsiduso ir vėl ėmė kopti į viršų, trindama mėlynėmis nusėtą kaklą.

Vos prašvitus Katrina, nesumerkusi akių visą naktį, pašoko ant kojų. Ji žinojo, jog medžiotojai išjos iš pilies su pirmaisiais saulės spinduliais, ir norėjo pakilti į bokštą, kad galėtų matyti baisiąją medžioklę. Ugnis židinyje užgeso, ir Katrina drebėjo nuo šalčio, bet iš kiemo jau sklido pirmieji ryto garsai. Gyvenimas ėjo savo vaga. Katrina sugriebė apsiaustą su gobtuvu ir susisiautė juo.

Ji jau ketino išeiti iš kambario, bet staiga pastebėjo po durimis pakištą lapelį. Ant jo buvo parašyta keletas vos įskaitomų žodžių: “Padarysiu, ką įstengsiu. A.” Perskaičiusi raštelį, Katrina pajuto šiokį tokį palengvėjimą,

tarsi akmuo, slegiantis krūtinę, būtų kiek pasislinkęs. Jeigu senoji grafienė jos pusėje, vadinasi, Gotjė turi šansą likti gyvas per baisiąją medžioklę. Dar valandėlė, ir Katrina apsisprendė: ji pati jos su medžiotojais, net jei tai kainuos jai gyvybę!

Katrina nusimetė apsiaustą ir skubiai užsivilko storos vilnos suknelę, apsiavė stiprius odos batus. Kietai supynusi kasas ji sudėjo jas už ausų ir vėl susisiautė apsiaustu. Neužmiršo Katrina ir savo mažojo talismano. Prieš užsikišdama jį už korsažo, pasimeldė:

— Šventasis Jokūbai, padėk man, juk esi toks galingas. Ir tu, Barnabi, turi man padėti. Žinau, pamiltum mano draugą.

Katrina pasirodė kieme kaip tik tada, kai išvedė kalinį. Gotjė buvo išteptas moliu ir purvu, didžiąją jo veido dalį slėpė tanki ruda barzda. Jis drebėjo nuo šalčio, bet atrodė visai sveikas. Kalinio rankos ir kojos buvo sukaustytos. Akimirkai jis sustojo ant slenksčio, kad įkvėptų gryno oro.

— Neblogas oras! Prisiekiu Odinu!

Smūgis ieties kotu privertė jį nutilti, bet nepaisydamas skausmo jis nusišypsojo Katrinai. Ji norėjo prieiti prie jo, bet seržantas užstojo kelią.

— Mesiras Žilis uždraudė kalbėtis su belaisviu.

— Man nerūpi, ką liepė mesiras Žilis...

— Galbūt, ponia, bet tai rūpi man. Na eik. Pirmyn, greičiau...

— Nebijokite! — sušuko Gotjė, užsidirbdamas dar vieną smūgį. — Aš dar nesušertas šunims!

Iš arklidės išvedė arklius ir didelį būrį stambių mastifų, garsiai lojančių ir besiveržiančių nuo pavadėlių. Tai buvo dideli ir stiprūs gyvūnai — tikri laukiniai žvėrys, kurių urzgiantys nasrai apnuogino aštrius baltus dantis.

— Jie neėdę nuo vakar ryto, — abejingai ištarė už Katrinos nugaros Žilis de Rė. — Vadinasi, bus piktesni per medžioklę.

Jis stovėjo tarpduryje ir nerūpestingai movėsi pirštines, stebėdamas, kaip vedami šunys. Už jo stovėjo ponia de Kraon, vilkinti medžioklės kostiumu, o greta jos — lazda pasirėmęs senasis de Kraonas, atėjęs pasižiūrėti, kaip renkasi medžiotojai. Jis smarkiai paseno pastaruoju metu ir jo pakumpimas ypač krito į akis.

— Išlaisvinkite jį! — sušuko Žilis.

Seržantas nuėmė grandines, ir Gotjė su akivaizdžiu palengvėjimu ėmė mankštinti ilgas rankas ir kojas. Sargybinis ieties galu stumtelėjo jį link pakeliamojo tilto. Mostelėjęs ranka Katrinai, Gotjė išbėgo už rūmų vartų. Žilis riktelėjo jam iš paskos.

— Mes duodam tau pusvalandį! Negaišk laiko veltui! — Paskui atsisukęs į Katriną jis lyg tarp kitko pridūrė: — Žiūrėkite, kaip šunys veržiasi iš paskos! Šiandien ryte aš įsakiau ištepti mūsų drauguži seno jaučio, kurį papjovė prieš keletą dienų, krauju. Jis dvokia kaip irstanti dvėseliena, taigi šunims bus nesunku aptikti pėdsakus.

— Jeigu jis ką nors supranta apie medžioklę, — gūžtelėjusi pečiais įsiterpė senoji Ana, — tai paspruks, mano anūke! Tavo šunys stiprūs ir uolūs, bet ir jie ne be trūkumų.

— O ką pasakysi apie šį žvėrį? Aš gavau jį neseniai dovanų iš savo brangiojo pusbrolio.

Katrinos akys išsiplėtė nuo siaubo. Ką tik iš požemio išėjęs žaliūkas šunininkas, nuo galvos iki kojų apsitempęs storais odiniais drabužiais, vedė paskui save ilgą ir lankstų gyvūną; juodas su geltonais dryžiais jo kailis blizgėjo nuo kiekvieno krustelėjimo. Tai buvo puikus leopardas: jo žalios akys žybtelėdavo, kai jis apsidairydavo aplinkui. Tarnai persigandę puolė slėptis. Bet žvėris nekreipė dėmesio nei į juos, nei į šunis, piktai urzgiančius ant šios didžiulės katės. Leopardas urgztelėjo tarsi įspėdamas šunis ir blykstelėjęs aštriais kaip adatos dantimis ramiai išsitiesė ant žemės.

— Na kaip? — prisimerkęs paklausė Žilis Katriną. — Manote, žmogus gali pabėgti nuo tokio medžiotojo, kad ir koks greitakojis būtų?

Katrina prisivertė pakelti galvą ir pažvelgti Žiliui į akis.

— Duokite man arklį. Aš noriu joti paskui medžiotojus!

Žilis apstulbo. Jis, be abejo, nesitikėjo tokio prašymo.

— Kas per fantazija? Ar tik neketinate pasinaudoti medžiokle ir pati pabėgti?

— Palikusi Sarą jūsų rankose? Na ir prastai jūs mane pažįstate, — atsakė Katrina, paniekinamai nusisukdama.

— Ar turiu jums priminti, kad esate nėščia... jau šeštas mėnuo?

— Tokios moterys kaip aš jodinėja tol, kol neateina laikas gultis į lovą.

Žilis prisimerkė, ir jo akys virto dviem juodais spindinčiais plyšeliais.

— O kas, jei prarasite kūdikį? Brangiausią jūsų mielojo Monsalvi kūdikį?

— Jis padovanos man kitą! — atrėžė Katrina. Ir šiuose atvirai begėdiškuose jos žodžiuose buvo tiek pasitikėjimo savimi, kad Žilis nusisuko ir paliepė:

— Atveskite arklį poniai Katrinai. Duokite jai kumelę Morganą, tada galėsiu būti tikras, jog ji nuo manęs nepabėgs.

Buvo išvesta nedidelė balta kumelė grakščiomis kojomis ir ilga uodega, ji atsistojo šalia didžiulio juodo Žilio Spragtuko. Žilis padavė Katrinai ranką, padėjo užlipti jai ant arklio ir pats įšoko į balną. Kiti jau buvo ant arklių, ir Katrina pastebėjo, jog Ana de Kraon elgiasi kažkaip keistai. Atrodė, ji nekreipia dėmesio į tai, kas vyksta aplinkui. Ana apie kažką įtemptai galvojo ir, rodos, net nepastebėjo, kad Katrina prisidėjo prie medžiotojų. Katrina mėgino sugauti senosios moters žvilgsnį, bet jai nepavyko. O Katrinai taip norėjosi pajusti, kad turi sąjungininkę! Bet viskas, ką ji įstengė, tai paglostyti Morganos kaklą. Reikėjo dar kurį laiką palaukti. Žilis žvilgčiojo į saulės laikrodį ant šiaurinio bokšto. Paskui jį išsirikiavo visi jo žmonės; po herbais papuoštais apsiaustais jie vilkėjo odos drabužiais. Visi kantriai laukė signalo.

Staiga Žilis pakėlė pirštinėtą ranką:

— Pusvalandis praėjo. Medžioklė prasideda!

Arkliai ir raiteliai susigrūdo. Priekyje plėšė iš rankų pavadėlius šunys, beveik tempdami paskui save šunininkus. Oras skambėjo nuo įnirtingo lojimo. Ponia de Kraon nuskubėjo paskui medžiotojus.

— Mano garbingai senelei nusispjaut į tai, kas grobis, kad tik smagiai praleistų dieną medžioklėje, — šaltai pakomentavo Žilis, kreipdamasis į Katriną. — Galite būti tikra, kad ji persekios jūsų normandą su tokiu pat įkarščiu kaip kokį seną šerną!

Balta kumelė ir juodas žirgas greta perjojo pakeliamąjį tiltą.

Atsidūrusi už pilies vartų Katrina pamatė, kad kelias, vedantis link upės ir kaimo, atitvertas kareivių grandine. Matyt, Žilis su savo žmonėmis būgštavo, jog auka gali perplaukti upę ir tapti nepasiekiama.

— Jūs labai apdairus, — išsunkė pro sukąstus dantis Katrina.

— Nenorėjau, kad šiandieninė mūsų pramoga baigtųsi per daug greitai, — tai būtų negarbinga, — atsakė Žilis draugiškai šypsodamasis.

Tuo metu šunys prisiartino prie ežero kranto. Gilūs pėdsakai, įsispaudę pakrantėje, liudijo, kad žmogus, matyt, bėgo miško link. Į mišką! Į gimtus namus, juk Gotjė kažkada buvo medkirtys! Žolė, nepaisant nulijusių lietų, buvo geltona, žaluma išliko tik tarp medžių. Rudens miškas už ežero spindėjo kaip didžiulis raudonom dėmėm nusėtas žvėries kailis, jau pradedantis plikti dėl krintančių lapų. Aukštai danguje nuskrido į pietus gervių trikampis. Katrina su ilgesiu pagalvojo apie jų laisvę ir nuostabų sugebėjimą palikti žemę ir pakilti į dangų. Ji staiga nepaprastai aiškiai pajuto, koks baisus pavojus gresia Gotjė ir kokia ji bejėgė jam padėti.

Šunys bėgo pėdsakais, o leopardas elgėsi gana apatiškai. Atrodė, kad visas šis sujudimas jį vargina; jis nekreipė nė menkiausio dėmesio į pirmyn besiveržiančius mastifus. Miško gilumoje medžių kamienai buvo plonesni ir tapo šviesiau. Kartkartėmis šunys sustodavo ir uosdavo šnervėmis orą, paskui jėgeris vėl pūsdavo ragą pranešdamas, kad šunys aptiko pėdsakus, ir raiteliai vėl suragindavo arklius.

— Paleisk šunis! — riktelėjo Žilis.

Šunys šovė į priekį kaip strėlės, arkliai pasileido šuoliais. Katrina matė priekyje blizgančią Žilio Spragtuko uodegą, o mažoji balta kumelaitė sekė paskui jį kaip šešėlis. Katrina jau seniai nedalyvavo medžioklėje, bet pajuto kaip lengvai atgyja turėti įgūdžiai. Pilypas Burgundietis buvo priekabus mokytojas, o medžioklę tiesiog dievino, kaip ir visi Valua. Jo vadovaujama Katrina išmoko medžioklės subtilybių ir puikiai žinojo, kaip valdyti arklį. Nė viena moteris ir nedaugelis vyriškių mokėjo jodinėti taip meistriškai ir elegantiškai kaip ji. Hercogas Pilypas kažkada labai ja didžiavosi, bet dabar Katrina stengėsi neišsiduoti ir tenkinosi tuo, kad atrodė kaip įgudusi jojikė. Ji įdėmiai tyrinėjo savo arklį. Buvo aišku, jog Morgana stipriai prisirišusi prie juodojo Žilio eržilo, bet, kita vertus, buvo gerai išmuštruota. Tereiks jai pajusti tvirtą jojikės ranką, ir ji paklus.

Jeigu Gotjė gyvybė nepriklausytų nuo šios barbariškos medžioklės, Katrina mėgautųsi šuoliavimu gryname ore. Jėgerio ragas ir šunų skalijimas pripildė mišką linksmo klegesio.

Šunys akimirkai sustojo nedidelėje laukymėje, kurios viduryje augo vienišas didingas ąžuolas. Vienas mastifas apmirė užvertęs galvą, paskui prunkštelėjo ir pasuko į dešinę nuo didžiulio medžio. Kiti pasileido paskui jį. Žilis susijuokė.

— Jis nepaspruks! Greitai rasim jį drebantį kokioje nors drevėje... ir laukiantį šunų. Tikiuosi, jie bent šį tą iš jo paliks...

Staiga visas miškas prisipildė siaubingo riaumojimo. Katrinos nugara nubėgo ledinis drebulys. Ji jautė, kaip visą išpila šaltas prakaitas. Leopardas suriaumojo ir vienu galingu šuoliu ištrūko iš jį laikančio žmogaus rankų. Katrina matė, kaip žvėris lyg geltonas žaibas šovė visai į kitą pusę negu šunys. Ana de Kraon apstulbusi sustojo, o paskui ją keikdamasis sustojo ir Žilis. Katrina susitiko akimis su senąja ponia, kuri davė jai kažkokį ženklą. Staiga Katrina susivokė. Ji išsitraukė iš korsažo smeigtuką ir smeigė Spragtukui į kryžių. Žirgas sužvengė iš skausmo ir šoko paskui šunis. Katrina, iš visų jėgų įtempusi pavadžius, privertė savo kumelaitę likti vietoje. Ana de Kraon jau buvo greta Katrinos.

— Greičiau paskui leopardą! Aš nepagalvojau apie šį prakeiktą žvėrį!

Jos nuskubėjo paskui didžiulę katę, ir Katrina paklausė:

— Ką jūs padarėte?

— Vienas iš mano tarnų laukė čia su dviejų metų elniu, pagautu prieš keletą dienų. Aš pasiunčiau jūsų tarnui žinelę, kad iš karto bėgtų čia, pasislėptų ąžuolo drevėje ir lauktų, kol šunys pasileis paskui elnią. Bet šita velnio katė suprato mano gudrybę. Leopardas pasuko teisinga kryptimi, ir mes privalome jį sulaikyti, kol jis dar neužpuolė žmogaus.

— O Žilis ir visi kiti? — paklausė Katrina.

— Jie seks paskui šunis ir elnią, kol nepastebės klaidos.

— Bet... kaip mes sustabdysime leopardą?

— Štai šituo! — Ana de Kraon parodė aštrią uosinę ietį. Arkliai apsiputoję lėkė rudeniškai šventišku mišku, iki kulkšnių grimzdami į nukritusių lapų kilimą. Greitai jos pasiekė gražią laukymę, apaugusią samanomis. Iš trijų pusių ją supo miškas, o iš ketvirtos — uolėtas tarpeklis. Saulės spinduliai, prasiskverbę pro medžių kamienus, žybčiojo rasos karoliukuose žolėje. Vaizdas buvo ramus ir žavingas, bet Katrinos širdyje jis sukėlė baisų nerimą: kitoje laukymės pusėje — Gotjė akis į akį su leopardu...

Normandas stovėjo prisiglaudęs nugara prie uolos, plačiai pražergęs kojas ir ištiesęs į priekį rankas, pasirengęs susiremti su žvėrimi. Palinkęs ir sunkiai alsuodamas jis sekė žvilgsniu kiekvieną leopardo krustelėjimą. Leopardas, suleidęs didžiulius nagus į lapais nuklotą žemę, tyliai urzgė nenuleisdamas nuo beginklio žmogaus spindinčių žalių akių.

Ana jau norėjo pavaryti į priekį savo drebantį arklį, bet Gotjė suriko:

— Nejudėkite!

Ir tada žvėris šoko. Šmėstelėjęs ore ilgas lankstus kūnas užgulė Gotjė. Žmogus ir žvėris drauge nusirito samanomis. Normandui pavyko abiem rankom sugriebti leopardą už gerklės ir įtempus visas jėgas išlaikyti išžiotus nasrus per saugų atstumą nuo savo veido. Leopardo nagai susmigo į jo pečius. Žvėries urzgimas susimaišė su sunkiu žmogaus alsavimu. Tik už kelių žingsnių nuo kovos arenos moterys vos išlaikė išsigandusius, piestu stojančius arklius.

— O Dieve, — pusbalsiu meldėsi Katrina. — O Dieve!

Daugiau ji nieko negalėjo padaryti. Šioje mirtinoje dvikovoje vienas Aukščiausiasis galėjo padėti. Gotjė rankos sustingo kaip dvi gyvos kolonos, apsivijusios išsipūtusiais raumenų gumulais ir iššokusiomis mėlynomis venomis. Staiga vienu galingu judesiu Gotjė apsivertė, paglemždamas leopardą po savimi — tai kainavo jam dar keletą žaizdų. Žvėris kriokė įnirtingai

stengdamasis išlaisvinti gerklę iš mirtinų gniaužtų. Kraujo kvapas varė jį iš proto, bet Gotjė rankos buvo tarsi plieninės. Jos vis labiau gniaužėsi ir gniaužėsi — atsargiai, kad nenuslystų žemyn lygiu kailiu...

Galiūno veidas išraudo ir persikreipė. Kraujas liejosi iš jo žaizdų, bet jis nė sykio nesudejavo. Staiga pasigirdo trakštelėjimas, leopardas trumpai ir gailiai miauktelėjo. Gotjė pašoko ant kojų. Juodai geltona katė gulėjo paslika ant žemės su sulaužytu stuburkauliu. Ilgas kūnas išsirietė lanku ir sustingo. Abi moterys atsiduso su palengvėjimu. Ana de Kraon nervingai nusijuokė.

— Tikrai viskas Dievo rankose, mano berniuk! Iš tavęs išeitų puikus žvėrių tramdytojas. Kaip tu jautiesi?

Ji nušoko nuo arklio, metusi pavadžius Katrinai, ir pribėgo prie Gotjė. Katrina irgi nulipo žemėn. Kol senoji dama apžiūrinėjo išartus Gotjė pečius, šis neatitraukdamas akių žvelgė į Katriną. Staiga jis apstulbęs sumurmėjo:

— Jūs verkiate, ponia Katrina? Dėl manęs?

— Aš taip išsigandau, mano drauge, — atsakė Katrina, mėgindama nusišypsoti. — Niekad nebūčiau patikėjusi, kad tu susidorosi su šiuo žvėrimi!

— Cha! Jeigu ne nagai, tai jis ne baisesnis už seną šerną. Aš dažnai susiremdavau su laukiniais šernais plikomis rankomis.

Katrina išsitraukė skepetaitę ir pamėgino praplauti Gotjė žaizdas čia pat trykštančio šaltinio vandeniu.

— Ką dabar darysime? — paklausė Ana, plėšydama savo vualį ir nosinę tvarsčiams. — Girdite?

Tolimi medžioklės garsai, rodės, artėjo į jų pusę. Jėgeris pūtė ragą iš visų plaučių.

— Šuoliuoja čia, — tarė Ana. — Negalima delsti nė sekundės. Sėskitės ant arklio už manęs, drauguži. Greičiau! Jūsų dar laukia nauji išbandymai, bet mes bent pamėginsim išgelbėti jus nuo šunų. Taip apdraskytas su jais nesusidorosit.

Katrina vėl sėdo ant arklio, o Ana su Gotjė jau buvo balne.

— Pirmyn! — linksmai sušuko senoji grafienė. — Paskui mane, Katrina!

Nors ir su dviguba našta, didelis běras eržilas šoko priekin kaip strėlė, o supratinga Morgana — iš paskos, paklususi tvirtai Katrinos rankai. Arkliai šuoliais perlėkė siaurą skaidrų upelį, už kurio kilo neaukštos plokščios uolos. Ant jų arkliai užlipo be jokio vargo.

— Čia pėdsakų niekas neaptiks, — sušuko Ana. — Nespauskite manęs taip smarkiai, mano drauge. Juk aš ne leopardas.

Gotjė pats nejautė, kaip stipriai laikėsi už nebejaunos amazonės. Anos veidas po žalia kepuraite įraudo. Katrina išgirdo, kaip ji nusijuokė:

— Velniškai seniai mane kas nors buvo apkabinęs per taliją!

Raiteliai negaišo nė minutės. Medžioklės garsai dabar liko toli ir bėgliai artinosi prie sidabrinės upelės, kurios krantai buvo apaugę retais medžiais. Arkliai išlėkė iš miško leisdami iš šnervių garą.

— Tai nedidelis Luaros intakas, — paaiškino Ana, — mums teks perbristi jį. Čia negilu.

Ji paspaudė arklį ir tas šoko į vandenį. Lengvai įveikę kliūtį, arkliai išlipo į pievą, kur ganėsi keletas avių. Netoliese stovėjo susisupęs į apsiaustą senas piemuo. Greitai raiteliai prijojo Luarą ir ji atsivėrė jų akims — plati, geltona ir sukūringa, patvinusi nuo neseniai praėjusių liūčių. Kitame krante matėsi išsimėtę nameliai, stovėjo pilis, o prie nedidelės prieplaukos susikaupė visa flotilija apvalių laivelių. Ana de Kraon mostelėjo ranka į kaimelio pusę.

— Tai — Monžanas, mano dukters Beatričės, ponios de Rė motinos, dvaras. Ji niekad nemėgo savo žento. Žilio žmonės nė karto neįkėlė kojos į jos žemę. Ar mokate plaukti, mano drauge?

— O kaipgi, garbingoji ponia! Kur girdėta, kad normandas šito nemokėtų!

— Gal ir negirdėta, bet jūs netekote daug kraujo. Ar užteks jėgų pasiekti kitą krantą? Šioje vietoje Luara labai klastinga, bet, deja, tik ji dabar gali jus išgelbėti.

— Jėgų tai man užteks, — tarė Gotjė, nenuleisdamas akių nuo Katrinos, kuri jam šypsojosi. — Bet ką aš darysiu ten pakliuvęs?

— Eikite į pilį. Pasakykite seržantui Martinui Berlo, kad jus atsiunčiau aš. Ir laukite.

— Kaip? Neprašyti pagalbos poniai Katrinai?

Ana de Kraon palingavo galvą.

— Vargu ar ten yra bent dešimt kareivių, o ir tie leistųsi į kojas vien paminėjus Žilio vardą. Pakaks ir to, kad Berlo priims jus neprieštaraudamas. O jeigu jis triukšmautų, pasakykite, kad pirmai progai pasitaikius įsakysiu jį pakarti. Tai jį sutramdys! Dėl viso kito, tai geriausia jums laukti, kol jūsų poniai pačiai pavyks ištrūkti iš to širšių lizdo. Jeigu, — pridūrė ji išdidžiai, — jūs neketinate grįžti namo be jos.

— Mano namai ten, kur ponia Katrina! — patvirtino savo ketinimus Gotjė lygiai taip pat išdidžiai. Ana nusišypsojo.

— O tu užsispyręs, a? Tikras normandas. O dabar — greičiau! Mums laikas grįžti.

Užuot atsakęs Gotjė suklupo ant kelių ir pažvelgė į Katriną, kuri su ašaromis žiūrėjo į jį.

— Ponia, — karštai tarė jis, — lieku jūsų ištikimas tarnas ir lauksiu tiek, kiek panorėsite. Saugokite save.

— Ir tu saugokis, — atsakė Katrina, jos balsas nutrūko nuo jausmų antplūdžio. — Man sunku įsivaizduoti, kad galiu tavęs netekti, Gotjė.

Ji ištiesė jam ranką, ir jis, kiek nerangiai sugriebęs ją, prispaudė prie lūpų. Paskui neatsisukdamas nubėgo prie kranto ir šoko į bangas. Raitelės matė, kaip Gotjė galingais grybšniais pasiekė upės vidurį... Katrina peržegnojo jį.

— Tesaugo jį Dievas, — tyliai ištarė.

Ana de Kraon nuoširdžiai nusijuokė. Jos įžvalgios akys su nuostaba tyrinėjo Katriną.

— Norėčiau žinoti, iš kur jūs ištraukėte savo tarnus, mano brangioji. Jie tik du, bet kokie spalvingi: čigonė ir pagonis normandas.

— O! — liūdnai tarė Katrina. — Kažkada aš pažinojau ir gydytoją maurą... Nuostabus žmogus!

Po akimirkos ruda Gotjė galva dingo tirštame rūke. Ana apgręžė arklius.

— Laikas joti, — tarė ji. — Kelias tolimas, reikia pasivyti medžiotojus, kol jie neišjojo iš miško.

Uoliai raginami jojikių arkliai kaip vėjas skriejo ganyklomis. Senasis piemuo, sustingęs lyg bronzinė statula, stebėjo, kaip jos pralėkė pro šalį. Ana atsisuko ir nusišypsojo Katrinai.

— Aš alkana! — sušuko ji, — be to, nekantrauju susitikti Žilį ir pasižiūrėti, kaip jam visa tai patiko.

Katrina irgi nusišypsojo. Ji jautė, kad nuo pečių nusirito sunkus akmuo. Gotjė išplėštas iš Žilio nagų. Betgi dar liko Sara ir ji pati. Tačiau pirmoji sėkmė teikė įkvėpimo.

Katrina apčiuopė savo mažytį talismaną ir suspaudė jį rankoje.

— Ačiū, — sušnibždėjo ji. — Ačiū tau, Barnabi.

Šešioliktas skyrius

Lapkričio naktis

Specialiai apsukusios didelį lankstą, kad pasirodytų iš kitos pusės, raitelės pagaliau pasivijo medžiotojus toje pačioje laukymėje, kur Gotjė taip narsiai grūmėsi su leopardu. Atšuoliavusios jos pamatė žiaurią sceną. Žilis

de Rė stovėdamas šalia užmuštojo žvėries pliekė savo šunis. Jis buvo klaikiai įsiutęs ir vargšai gyvūnai cypė jam po kojomis, o jis mušė juos plonu vytiniu. Jo palydovai stovėjo toliau kaip statulos, abejingai stebėdami Žilio siautėjimą. Pamatęs moteris, Žilis piktai kreipėsi į jas:

— Iš kur jūs? Kur buvote? Pasirodėte tokios pat žioplos kaip ir šitie kvailiai?

Glostydama arklio kaklą Ana de Kraon išdidžiai pakėlė antakius ir gūžtelėjo pečiais.

— Nemanau, kad buvome kvailesnės negu tu pats, Žili. Mačiau, kaip tavo arklys nulėkė paskui šunis. O manasis panoro bėgti paskui leopardą. Ponios Katrinos arklys, kaip matai, nusekė paskui manąjį.

Žilio akys susiaurėjo. Jis prisiartino prie Katrinos ir padėjo ranką ant Morganos kaklo.

— Ar ne keista, kad Morgana pasirinko Koriganą, o ne Spragtuką? Ar aš neįvertinau jūsų kaip jojikės?

— Aš negaliu atsakyti už kumelės kaprizus, — lediniu tonu atkirto Katrina. — Morgana bėgo ten, kur norėjo, ir man teko jai paklusti. Aš net nepastebėjau, kaip jūs nuo mūsų atitrūkote. Maniau, jojate iš paskos: arkliai nedvejodami pasuko paskui didžiąją katę.

— Jie bijo kačių, ir didelių, ir mažų! Jūs mane stebinate! Ar galiu paklausti — jūs radote bėglį?

Žilio balsas tapo įtartinai švelnus ir keistai nederėjo prie kruvino vytinio, kurį jis laikė rankoje. Jo senelė atsakė už Katriną.

— Kai mes pasiekėme tą vietą, kur tu dabar stovi, anūke, — tarė ji griežtokai, — pamatėme negyvą, bet dar šiltą žvėrį. O dėl kalinio, tai jis tarsi išgaravo ore. Mes apieškojome visą artimiausią mišką ir truputį pajojom upokšnio pakrante, bet nieko neradome.

— Jūs gal ir ieškojote, bet kaip ji? — sušnypštė Žilis drebančiu iš pykčio pirštu rodydamas į Katriną. Ana de Kraon nesutriko.

— Ponia Katrina visą laiką buvo su manimi, — tarė ji. — Juk tu kažkur dingai, ir man teko ją prižiūrėti. Kas gi pagaliau atsitiko?

Žilis su įniršiu metė vytinį žemėn.

— Šitiems prakeiktiems šunims staiga šovė į galvą vytis elnią. Jie privertė mus atšuoliuoti iki pat abatijos! Dabar jie nusibaigę, o mano leopardas negyvas. Jums teks užmokėti ir už tai, gerbiamoji Katrina: žvėris buvo neįkainojamas.

— Nežinau, ką galėtumėt iš manęs gauti, — trumpai atsakė Katrina. — Nebent mano pačios odą.

Stengdamasi atrodyti rami ji prisivertė akimis susitikti su plieniniu Žilio žvilgsniu. Bet kaip sunku buvo slėpti savo džiaugsmą: juk Gotjė pavyko pabėgti! Katrina netikėjo, kad jis galėtų žūti upėje. Jis, be abejo, įveikė upę, kaip įveikė leopardą.

— Kas žino... — susimąstęs pratarė Žilis. — Galima pagalvoti ir apie tai. Dabar laimėjote jūs, bet taip bus ne visada. Jūsų ragana kol kas mano rankose, ir jeigu ji nepasakys to, ką noriu sužinoti, užmokės už jus abi. Ei, Puatu! Žirgą!

Pažas privedė paskubomis apšluostytą Spragtuką. Juodi eržilo šonai dar tebeblizgėjo nuo prakaito, o akys tebeliepsnojo. Žilis sunkiai įlipo į balną ir vėl pasuko į mišką, nesiteikęs atsisveikinti su kitais medžiotojais bent žvilgsniu. Ana de Kraon prijojo prie Katrinos.

— Šiandien naktį būkite budri, — tyliai ištarė ji, beveik nejudindama lūpų, nes ją įdėmiai stebėjo Rožė de Brikevilis. — Užsirakinkite ir nieko neįsileiskite.

— Kodėl?

— Patyręs pralaimėjimą, šią naktį Žilis keršys...

Tačiau atsitiko kitaip. Katrina išbuvo užrakinta savo kambaryje ištisas tris dienas. Žilis de Rė per tarną perdavė, kad nenori jos matyti. Katrina nesimatė net su Ana de Kraon, kurią smarkus karštis paguldė į lovą. Rodės, visą pilį gaubia snaudulys. Net pakeliamasis tiltas nė karto nenusileido, o tarnai atliko savo pareigas tyliai kaip šešėliai. Katrina paklausė mažutės kambarinės, atnešančios jai maistą, kas darosi.

— Negaliu jums pasakyti, maloningoji ponia. Mesiras Žilis užsidarė savo kambariuose su girta kompanija ir jų negalima trukdyti jokia dingstimi.

Kambarinė, putli rausvaskruostė bretonė, buvo taip prigąsdinta, kad bijojo net prasižioti. Rodės, ji bijo, kad ištartų žodžių aidas prasiskverbs pro storas pilies sienas ir pasieks jautrias šeimininko ausis.

— O ponia Ana? — paklausė Katrina. — Kaip ji jaučiasi?

— Nežinau. Ji irgi užrakinta savo kambariuose ir niekam, išskyrus Elinorai, jos kameristei, neleidžiama pas ją įeiti. Atleiskite, maloningoji ponia, bet turiu skubėti...

Mergina nekantravo pasišalinti, ir Katrina nesiryžo toliau klausinėti. Saros likimas kėlė Katrinai didžiulį nerimą ir ji jau prarado viltį ką nors apie ją sužinoti. Ką gali nuveikti, jei tavo kambario durys užrakintos, o žingsniai už jų liudija, kad jas saugo sargybinis?

Tačiau ketvirtos dienos vakarą sugirgždėjo šovos, ir durys atsidarė. Įėjo Žilis de Sali, mesiro de Rė pusbrolis ir sugėrovas. Jis buvo to paties amžiaus

kaip ir Žilis, bet atrodė visai kitaip: neaukštas, plačių pečių ir plokščio pilvo. Plytos spalvos raudoname veide išsiskyrė priplota nosis ir nepaprastai blankios, be jokios išraiškos akys. Vilkėjo de Sali akivaizdžiai neskoningais drabužiais, o už juosmens buvo užsikišęs didelį durklą. Kokią minutę jis stūksojo ant slenksčio plačiai išžergęs kojas ir išdidžiai žvelgdamas į Katriną. Kai ji gūžtelėjusi pečiais nusisuko, jis garsiai nusijuokė.

— Noriu jums kai ką parodyti, — tarė jis kiek patylėjęs. — Pasižiūrėkite į kiemą.

Katrina jau buvo uždariusi langines, nes lauke temo. Diena pasitaikė niūri — pilka ir ūkanota, nors tai buvo Visų Šventųjų diena. Katrina, kuriai neleido dalyvauti mišiose, pasistengė kuo jaukiau įsitaisyti savo kambaryje ir atsitverti nuo liūdno vaizdo už lango. Dabar ji priėjo prie lango ir atidarė langinę. Kieme degė fakelai. Ji pravėrė langą ir išsikišo į lauką. Po kiemą zujo žmonės su žabų glėbiais ir malkomis, kurias krovė aplink medinį stulpą; nuo jo sviro pritvirtintos grandinės. Išbalusi Katrina su siaubo riksmu atšoko nuo lango. Sali šelmiškai pažvelgė į ją.

— O taip! Žilis nusprendė, kad rytoj, visų mirusiųjų paminėjimo dieną, jūsų tarnaitė pakils į dangų kartu su dūmais.

— Netikiu! — lyg sau sušnibždėjo Katrina. — Netikiu! Jis to nepadarys!

— Jūsų ragana yra paskutinė kvailė, mano gražuole, — pareiškė Sali šiurkščiai šaipydamasis. — Jeigu ji būtų bent kiek protingesnė, nebūtų su Žiliu šitaip elgusis. Noriu jus paguosti, kad pati galėsite stebėti šį jaudinantį reginį...

De Sali griebė keptą putpelę, Katrinos vakarienę, ir įsikirto į ją dantimis. Prisipylęs bokalą vyno, jis išgėrė jį vienu mauku, nusišluostė lūpas rankove ir patraukė durų link.

— Malonių sapnų, mieloji ponia! Gaila, kad nešiojate kūdikį, ir mano pusbrolis uždraudė liesti jus. Kitaip dar kurį laiką palaikyčiau jums kompaniją, a?

Katrina nejudėdama stovėjo prie lango, kol išgirdo, kaip paskui Sali užsidarė durys. Tada ji parkrito ant kelių ir užsidengė veidą delnais:

— Sara! — sukūkčiojo ji. — Vargšė mano Sara!

Katrina nesujudėjo tol, kol kieme nutilo paskutiniai garsai, užgeso fakelai, o žvakės baigė degti kaltinės geležies žvakidėse. Ji parkrito ant grindų sugniuždyta sielvarto ir siaubo, melsdamasi ir raudodama, nežinodama ko maldauti pagalbos. Ji jautėsi lyg giliam šuliny su slidžiom sienom, į kurias negali atsispirti kojomis. Šulinys palengva pildosi vandens, ir Katrina žino, kad pagaliau nuskęs, išeities nėra...

Katrina atsipeikėjo nuo šalto vėjo, papūtusio pro atvirą langą. Sunkiai pakilusi ji išėmė iš spintos naują žvakę ir uždegė nuo tebemirksinčios žvakidėje ugnelės. Uždarė langą. Užmetė keletą pagalių ant žioruojančių anglių ir įpūtė ugnį. Tai buvo įprasti namų darbai. Jie priminė Katrinai senas laimingas dienas dėdulės Matjė namuose, kai karaliaus įgeidis dar nebuvo išplėšęs jos iš įprastos aplinkos ir pavertęs kilminga dama. Katrina sėdėjo apkabinusi rankomis kelius ir žvelgė į ugnies liežuvius, šokančius židinyje ir šildančius sustingusį kūną.

Katrina užmerkė akis. Ugnis grąžino ją į realybę! Rytoj baisi alkana liepsna praris Sarą ir svies ją, šaukiančią agonijoje, į amžinybės glėbį. O ji, Katrina, — bejėgė kalinė, priversta paklusti skirtai daliai. Staiga Katrinos akys nustebusios išsiplėtė. Ji prispaudė ranką prie pilvo, pajutusi ten silpną krustelėjimą. Kūdikis! Arno sūnus! Ją perliejo džiaugsmo ir švelnumo banga ir ji pajuto, kaip širdyje atgimsta ryžtas. Jos kūdikis! Nejaugi jis turės išvysti pasaulį šioje Dievo prakeiktoje vietoje? Nejaugi jis gims kaip kalinys ir galbūt visą gyvenimą praleis nelaisvėje? Gotjė tikriausiai dabar žvelgia iš ano kranto į Šamptoso pilį ir laukia naujienų. Reikia kažką daryti! Ji nusižemins prieš Žilį, jei reiks, bet paskutinį kartą pamėgins išmaldauti atleidimą Sarai. Katrina pribėgo prie durų. Pirmiausia reikia pašnekėti su sargybiniu ir įkalbėti jį arba išleisti ją, arba pakviesti čia Žilį. Katrina patraukė durų rankeną. Jos nuostabai, durys lengvai atsidarė. Koridoriuje buvo visiškai tamsu. Matyt, visa pilis miegojo.

Katrina neįsivaizdavo, kiek dabar galėtų būti laiko. Vienintelis laikrodis buvo didžiojoje salėje, bažnyčios varpų ji neišgirdo, būdama tokia susijaudinusi. Bet jos pasiryžimas buvo tvirtas. Mintyse padėkojusi Dievui už tai, kad Sali išeidamas pamiršo užrakinti duris, Katrina grįžo į kambarį apsiausto ir žvakės. Paskui ji ramiai ir ryžtingai pasuko laiptų link. Reikės pereiti pusę pilies, kol nusigaus iki Žilio kambarių, tačiau ji jautė, kad kliūčių nesutiks. Nakties tyla apsupo ją. Kai Katrina priėjo galeriją, jos žvilgsniui atsivėrė beveik pusė kiemo. Ten viešpatavo tamsa ir ramybė.

Perėjusi galeriją ir didžiąją salę, ji ėmė kilti sraigtiniais laiptais, vedančiais į Žilio kambarį. Kartkartėmis iš už durų pasigirsdavo knarkimas, liudijantis, kad pilis nėra tuščia. Katrina kilo vis aukščiau, ir jos ausis pasiekė keisti garsai, slopinami storų sienų. Buvo sunku suprasti, kas tai: juokas ar priešmirtinės dejonės.

Katrina jau norėjo pasukti į koridorių, vedantį į Žilio kambarius, bet staiga iš juodos tamsos išniro sulinkusi figūra. Katrina, dusliai aiktelėjusi, atšoko atgal, bet pasislėpti nebuvo kur. Prieš Katriną stovėjo senis Kraonas.

Žvelgdama į figūrą, neaiškiai boluojančią laiptų žibinto šviesoje, Katrina pagalvojo, kad dabar jis labai panašus į seną pelėdą. Bet kodėl jis toks susijaudinęs?.. Senis žiūrėjo į Katriną bereikšmiu žvilgsniu, tarsi jos pasirodymas čia šią nakties valandą būtų natūraliausias dalykas pasaulyje. Sunkiai alsuodamas de Kraonas prisišliejo prie sienos. Ji matė, kaip jis trūktelėjo apykaklę, mėgindamas ją atlaisvinti lyg dusdamas, ir užmerkė akis.

— Mesire, — sušnibždėjo Katrina, — jums bloga?

Sunkūs vokai krūptelėjo. Sukrėsta Katrina pamatė, kaip jo veidu ritasi stambi ašara. Žano de Kraono žvilgsnis, paprastai rūstus ir įdėmus, dabar buvo kupinas nevilties ir... beveik vaikiškai sutrikęs. Katrina palinko į priekį ir palietė senį už peties.

— Ar galiu jums padėti?

Katrinos balsas pagaliau pasiekė apdujusią senio sąmonę. Jis žvilgtelėjo į ją ir jo akyse įsižiebė silpna kibirkštėlė.

— Eime! — sušnibždėjo jis. — Nestovėkite čia!

— Bet man reikia pamatyti jūsų anūką.

— Pamatyti Žilį? Šitą?.. Ne, šalin iš čia. Šalin tučtuojau! Jūsų gyvybė pavojuje...

Senis kreivais virpančiais pirštais suspaudė Katrinos ranką ir nusitempė ją paskui save. Netikėtai jis atleido pirštus ir prisispaudė prie sienos. Matyt, jį vėl surietė siaubingas priepuolis; susiraukšlėjęs veidas pažaliavo. Katrina ne juokais išsigando.

— Jūs labai sergate, mesire, labai sergate. Leiskite, aš pašauksiu pagalbą.

— Ne, nieko nedarykite, maldauju jus! Eime, eime su manimi!

Senis įstengė tik šnibždėti, bet vis dėlto įveikė savo silpnumą ir ėmė leistis laiptais. Aukštu žemiau jis sustojo ir neramiai pažvelgė aukštyn, tarsi laukdamas, kad lange pasirodys kažkieno grėsmingas siluetas. Paskui jis pasižiūrėjo į Katriną. Jo akys karštligiškai bėgiojo.

— Ponia Katrina, — ištarė jis, — maldauju nieko manęs neklausinėti. Atsitiktinumas ir... smalsumas atvėrė man... Žilio naktų paslaptį. Tai košmariška paslaptis. Per vieną akimirką sugriuvo viskas, kuo aš tikėjau... Beliko maldauti Viešpatį, kad greičiau pasiimtų mane... Aš...

Jis sustojo ir mėšlungiškai atsikvėpė. Paskui tęsė be galo liūdnu balsu:

— Aš jau senas žmogus, ir mano gyvenimas niekada nebuvo sektinas pavyzdys kitiems, toli gražu nebuvo, ir vis dėlto... Šito aš nenusipelniau! Tai...

Jo suvytęs kaulėtas veidas patamsėjo nuo tramdomo pykčio.

— Mesire, aš visai nenoriu žinoti jūsų šeimos paslapčių, bet turiu apginti žmogaus gyvybę. Rytoj auštant...

— Kas yra? — tarė Kraonas išsiblaškęs. — Ar jūsų tarnaitė?

— Taip... Aš maldauju jus...

Katrina prisiglaudė prie sienos, ir jos akys prisipildė ašarų.

— Aš pasirengusi maldauti patį velnią, kad tik išgelbėčiau ją...

— Žilis blogesnis už velnią...

Senis nukreipė žvilgsnį nuo išblyškusio Katrinos veido į jos apvalų pilvą ir sustingo, tarsi tik dabar pastebėjęs, kad ji nėščia. Jo žvilgsnyje Katrina pamatė tą patį sutrikimą, kuris ją nustebino prieš keletą mėnesių.

— Iš tikrųjų, — sumurmėjo jis, — jūs greitai tapsite motina... Jūs nešiojate po širdimi kūdikį! Kūdikį... Dieve mano!

Senis sugriebė ją už pečių ir staiga jo veidą iškreipė kančios grimasa.

— Ponia Katrina! — sušnibždėjo jis. — Jūs neturite pasilikti čia! Ši vieta prakeikta. Jūs turite bėgti... kuo greičiau, šią pat naktį!

Ji apstulbusi spoksojo į jį.

— Bet kaip aš galiu? Juk esu kalinė...

— Ne, aš rasiu būdą išlaisvinti jus... tučtuojau! Leiskite man padaryti nors vieną gerą darbą. Leiskite jus išgelbėti!

— Aš niekur neisiu be Saros...

— Grįžkite į savo kambarį ir susiruoškite. Aš atvesiu ją. Paskubėkite! Paskui nusileiskite apačion ir laukite manęs prie vartų.

— Bet kaipgi monsinjoras Žilis? — paklausė ji. — Kaip jis pasielgs su jumis? Jis ne...

— Niekada! — sušuko senis. — Kad ir kaip žemai jis smuko, aš — jo senelis. Jis neišdrįs! O dabar paskubėkite! Iki ryto jūs turite atsidurti saugioje vietoje.

Katrinai nereikėjo kartoti du kartus. Baimę ir nuovargį kaip ranka nuėmė. Ji pasikėlė sijonus ir nubėgo į savo kambarį, prašydama Dievą, kad jos viltis nepasirodytų esanti tuščia ir kad jokia katė neperbėgtų mesirui Kraonui kelio dabar, kai jis parodė tokį kilniaširdiškumą. Katrina greitai susirinko brangesnius savo daiktus, sumetė ten pat Saros drabužius, įkišo likusį auksą į kišenę po sijonais ir užsivilko savo apsiaustą, o Saros apsiaustą užsimetė ant rankos. Griebusi ryšulį ji išbėgo iš kambario, kurio sienos matė tiek jos skausmo. Katrina jau seniai nejautė tokio lengvumo.

Pasiekusi vartų būdelę, ji pamatė Kraoną, besiartinantį iš požemio pusės, lydimą kažkokio svyruojančio šešėlio. Žerplėjančio fakelo šviesoje Katrina

pažino Sarą, nežmoniškai sulysusią ir išblyškusią. Katrina išskėstomis rankomis pribėgo prie jos.

— Sara, mylimoji mano Sara! Pagaliau aš vėl matau tave!

Čigonė tylėdama apsivijo rankomis Katrinos kaklą ir apsipylė ašaromis. Katrina, niekad nemačiusi Saros verkiančios, suprato, kiek dvasinių jėgų pareikalavo iš moters kalėjimas.

— Viskas baigėsi... — meiliai pasakė ji. — Dabar tu būsi saugi!

Žanas de Kraonas neramiai apsidairė.

— Mes neturime laiko kalboms. Eime. Reikia dar išvesti iš arklidžių arklius. Skubėkite, aš eisiu atidaryti durų į vidinį kiemą.

— Bet... kaipgi sargyba? — sušnibždėjo Katrina.

— Jeigu seksite paskui mane, jie jūsų nepastebės. Aš užgesinsiu fakelą. Būkite atsargios, kad neatkreiptumėte jų dėmesio. Jeigu Žilis sužinos, jūsų niekas neišgelbės!

Visiškoje tamsoje moterys perbėgo kiemą tarsi ant sparnų. Tačiau durys prieš jas neatsidarė. Katrina išgirdo, kaip sunkiai alsuoja Žanas de Kraonas, ir susirūpino.

— Kodėl jūs neatidarėte durų? — paklausė ji.

— Aš sumaniau kitą planą. Sargybiniai gali pastebėti jus arklidėje. Dabar įdėmiai klausykitės. Aš atidarysiu duris ir jūs praeisite pro jas vienos. Mažasis kiemas apšviestas tik silpnos šviesos iš arklidžių ir sargybinės. Jūs, laikydamosi sienos, turėsite nusigauti iki bokšto, kuris yra prie vartų būdelės, ir laukti manęs ten. O aš nueisiu į arklides ir atvirai paimsiu du arklius, pasakęs, kad ketinu joti į abatiją. Kartais mes su abatu apyaušriu medžiojame garnius. Be to, aš pratęs išjoti naktimis ir vienas. Mane kankina nemiga ir tada mėgstu paklaidžioti Luaros krantais. Jūs turite prasmukti pro vartus kartu su arkliais. Tada sargybiniai jūsų nepamatys. Po to šoksite į balnus ir jodamos paupiu žemyn rasite tiltą per Luarą. Jeigu viskas bus gerai, ramiai pasieksite Monžaną.

— Bet tilto sargybiniai mūsų nepraleis.

— Praleis, jeigu parodysite jiems šitą.

Tai sakydamas, mesiras Kraonas nusimovė nuo piršto žiedą. Katrina dar anksčiau pastebėjo, kad nors ant Kraono žiedo išgraviruotas jo herbas, tačiau žiedas ne kasdien būna vienas ir tas pats. Žiedų buvo keletas: su karneoliu, agatu, oniksu ir vieno aukso, ir mesiras Kraonas neįprastai dažnai keitė juos. Dabar jis įdėjo savo žiedą jai į delną.

— Aš negalėsiu jums jo grąžinti.

— Pasilikite sau. Tai nedidelis atlyginimas už tai, ką iškentėjote po mano stogu. Aš gerbiu jus, ponia Katrina. Jūs ne tik graži, bet ir drąsi, sąžininga ir garbinga. Aš per daug vėlai tai supratau, nereikėjo klausyti Žilio. Ar atleisite man? Nuo šios nakties man prasidės atgailos ir apgailestavimų metas. Kaip matote, Dievas žiauriai baudžia mane, ir jaučiu, ne taip jau daug liko laiko, kad pamėginčiau nukreipti Jo pyktį nuo savęs.

— Bet kaipgi jūs grįšite į pilį, mesire? — paklausė Sara. — Jūsų žmonės nustebs pamatę, kad grįžtate taip greitai ir pėsčias.

— Netoli nuo čia yra požeminis tunelis. Aš grįšiu juo.

— Bet kodėl tada nepasinaudojome juo, kad pabėgtume? — pasidomėjo Katrina. — Taip būtų daug paprasčiau...

— Galbūt, bet yra du argumentai prieš. Pirmiausia jums reikalingi arkliai, o jie negali eiti žemu tuneliu. Antrasis argumentas, kurį, tikiuosi, jūs suprasite, yra tas, kad aš neturiu teisės patikėti pilies apsaugos paslapties pašaliniams. Viskas, nė žodžio daugiau! Einu atrakinti vartų... Kai jūs pasieksite kiemo gilumą, aš uždegsiu fakelą.

Durys tyliai girgždėdamos atsidarė, ir pasimatė lopinėlis šviesesnio dangaus.

— Dabar, — sušvokštė Kraonas, — eikite pasieniui į kairę pusę.

Laikydamosi viena kitos, moterys išslydo pro duris. Viena ranka Katrina apkabino Sarą per liemenį, o kita čiuopė sieną. Tai buvo ne taip lengva, nes ji dar nešė ir savo ryšulį. Iš pradžių Katrina suklupo, bet greitai jos akys priprato prie tamsos.

— Štai ir atėjome, — sušnibždėjo Katrina, pajutusi, kad siena staigiai pasisuka. Virš savęs ji matė tamsų fakelo siluetą. Girdėjosi lygūs sargybinio žingsniai, ir Katrinos širdis neramiai suplakė. Ji sulaikė kvėpavimą ir staiga pajuto, kad Sara vis labiau linksta ant jos peties. Matyt, vargšės moters jėgos visai baigė išsekti. Sargybinio žingsniai ėmė tolti ir Katrina ryžosi sušnibždėti:

— Tu blogai jautiesi?

— Aš nemiegodavau naktimis per žiurkes ir dvi dienas nieko nevalgiau. Ir dar...

— Kas dar?

Sara suvirpėjo. Jos šnabždesys įgijo tragišką gaidą.

— Nieko. Kada nors papasakosiu. Aš irgi žinau Žilio de Rė paslaptį. Neįsivaizduoji, kaip trokštu iš čia ištrūkti!

Užuot atsakiusi Katrina staiga užspaudė Sarai burną delnu. Čigonei kalbant, Katrina akimis sekė Kraoną. Jis įėjo į arklidę ir išjojo iš ten ant

arklio, vesdamasis antrąjį arklį už pavadžio. Štai jis priartėjo prie bėglių, ir arklių kanopos garsiai sukaukšėjo į akmenis. Kraonas jau buvo tarp jų ir vartų būdelės, kai iš jos galvotrūkčiais išbėgo žmogus.

— Atidarykit! — suriko Kraonas. — Turiu reikalą abatijoj.

— Klausau, pone!

Vartai girgždėdami atsidarė, mažas tiltelis be trenksmo nusileido. Katrina nusitempė paskui save Sarą tiesiai po arklių snukiais, ir sargybinis jų nepastebėjo. Tamsa slėpė bėglius, ir greitai jie buvo jau už tilto. Iš paskos atsklido balsas:

— Ar jums nereikia palydos, mesire? Naktis labai tamsi.

— Aš mėgstu tamsias naktis. Turėtum tai žinoti, Martinai, — atsakė senis.

Vėjas stiprėjo. Katrina atsiduso. Čia buvo šalčiau negu pilyje, bet drėgni laukai kvepėjo laisve! Tempdama paskui save drebančią Sarą, Katrina dūmė kaimo gatve tol, kol pilis visiškai dingo iš akių. Netilstantis už nugarų kanopų kaukšėjimas teikė jėgų. Bėglės sustojo kaimo bažnyčios šešėlyje ir ten senis Kraonas pasivijo jas. Jis nušoko žemėn.

— Dabar skubėkite! Mus gali pamatyti. Štai, ponia Katrina, aš atvedžiau jums Morganą. Girdėjau, jūs gerai sutariate ir tai bus lyg atsisveikinimo dovana. Tai gera, stipri kumelė. Dabar į kelią, ir tesaugo jus Dievas!

Katrina įžvelgė jo bruožus tamsoje. Jis stūksojo virš jos, o jo skrybėlės plunksnos pleveno vėjuje. Katrina tarė:

— Aš bijau dėl jūsų, mesire. Kai jis sužinos...

— Juk jau sakiau jums, kad man nėra ko bijotis. Net jeigu jis ryšis pakelti prieš mane ranką... aš dabar tenoriu ramybės, amžinos ramybės.

Senio balse skambėjo tokia neviltis, jog Katrina negalėjo nepasakyti:

— Nežinau, kas atsitiko šią naktį, mesire, bet taip norėčiau jums kuo nors padėti...

— Ne, padėti čia niekas negali. Tai, ką išvydau Žilio kambaryje, yra už gėrio ir blogio ribos. Aš — senas kareivis, ponia Katrina, bet niekada nesu matęs tokio velniško vaizdo. Nesu skrupulingas, tačiau... šitie girti, siautėjantys žmonės, šita orgija, kurios centre...

Akimirką jis padvejojo, bet žodžiai veržėsi nesulaikomai:

— kurios centre kūdikis, mažas berniukas perpjautu pilvu: Žilis gėrė jo kraują, tarsi malšindamas siaubingą troškulį. O aš maniau išugdęs iš jo žmogų ir kareivį! Mano anūkas — pragaro monstras, kurio laukia amžinas prakeikimas! Mano anūkas — paskutinis mano giminėje.

Senio balsas nutilo užgniaužtas raudos. Katrina stovėjo sustingusi iš siaubo. Ji suprato, kad Kraonas jau niekad neatsigaus nuo smūgio. Jis pakėlė rankas, kad nusibrauktų ašaras, ir tęsė kimiu balsu:

— Dabar jūs suprantate, kodėl noriu, kad nė vienas kūdikis neišvystų pasaulio šioje prakeiktoje vietoje. Monsalvi vaikas neturi gimti mėšlo krūvoje... Dabar į kelią, greičiau! Bet prisiekite man, kad niekad niekam neprasižiosite apie tai, ką sužinojote!

Katrina pagriebė sudžiūvusią senio ranką ir priglaudė prie lūpų. Ranka buvo šlapia nuo ašarų, ir Katrina jautė, kaip ji dreba jos delnuose.

— Prisiekiu! — pažadėjo ji. — Niekas niekada nesužinos! Dėkoju jums savo vardu ir vardu Saros bei kūdikio, kuris jūsų dėka gims laisvėje. Aš niekada to nepamiršiu.

Jis griežtu mostu nutraukė ją.

— Ne ne, jūs turite užmiršti. Aš noriu, kad jūs užmirštumėte, užmirštumėte mus visus kuo greičiau. Mūsų namai prakeikti ir pasmerkti žlugti. Bet jums, ponia Katrina, skirtas kitas kelias. Pasistenkite būti laiminga!

Nespėjus jai nieko atsakyti, senis dingo tamsoje. Moterys tegirdėjo jo žingsnius, tolstančius miško link. Arkliai nekantriai bilsnojo kanopomis į žemę. Užsimovusi ant piršto mesiro de Kraono žiedą Katrina pažvelgė į debesimis užtrauktą dangų. Tamsoje gailiai suūbavo pelėda. Katrina pririšo savo ryšulį prie Morganos balno. Kumelė, pažinusi Katriną, tyliai sužvengė.

— Tuojau tuojau, mano gražuole! Nusiramink, palauk...

Sarai senis išrinko ramų stiprų arklį Rustą, kuris lengvai galėjo pakelti čigonę. Tai buvo geras taikus gyvulys.

Katrina šiaip taip įsodino Sarą į balną. Paskui pati užsėdo ant Morganos.

— Viskas gerai? — paklausė ji Saros.

— Taip, — atsakė ji, — gaila tik, kad mes dar ne aname krante...

Jos lėtai nusileido nuo kalvos ir pasuko upės link. Nakties dangus ėmė blykšti ir nors iki aušros dar buvo toli, bažnyčios varpai jau kvietė visus į iškilmingas mišias. Jos pamatė sargybinės bokštelio siluetą. Katrina sulaikė Morganą ir riktelėjo:

— Ei ten! Sargyba!

Iš vidaus atsklido nepatenkintas šūktelėjimas. Durys lėtai atsivėrė ir pasirodė piktas kareivis drumstomis akimis. Jis nedraugiškai įsispoksojo į Katriną.

— Praleiskite! — įsakė ji. — Privalote mane praleisti. Mesiro įsakymas!

— Kam mesiras Žilis siųstų moteris už tilto? Kas jūs? Ir kas su jumis? Jūsų tarnaitė?

— Ne tavo reikalas, kvaily! Aš įsakiau praleisti mus, tai ir vykdyk įsakymą! Štai žiedas, jeigu netiki, ir atsimink — kiekviena sugaišta minutė bus atskaičiuota tau bizūnu per nugarą!

Ji atkišo ranką į priekį, kad sargybinis galėtų pamatyti žiedą. Kareivis pagarbiai nusilenkęs pasitraukė ir nubėgo pakelti grandinės.

— Atleiskite, gerbiamoji ponia, bet žinote, kad privalau būti budrus. Mano pareigos labai atsakingos...

— Suprantu. Sudie!

Katrina, lydima Saros, perjojo tiltą. Luara šioje vietoje buvo neplati, ir štai jos jau šuoliavo vieškeliu. Katrinos širdį užliejo džiaugsmas.

— Greičiau!.. Turime joti greičiau! — sušuko ji, paspausdama pentinais savo kumelę. Greitai jos perkirto iškyšulį ir pasiekė perkėlą, vienintelį kelią į Monžaną čia, kur Luara buvo pati plačiausia.

Valtininko pastogė glaudėsi čia pat, netoli upės. Katrina su palengvėjimu pastebėjo, kad didelė plokščiadugnė valtis pririšta šioje kranto pusėje. Jaunoji moteris netruko įeiti į trobelę ir pažadinti valtininką.

— Greičiau! — tarė ji. — Mane, mano tarnaitę ir du mūsų arklius reikia skubiai perkelti į kitą krantą. Turiu pamatyti Monžano senešalį Martiną Berlo.

— Bet ponia... šiuo metu pilyje visi miega. Jūs niekaip nepateksite į ją.

Vos jam tai ištarus suskambo gedulingi varpai Šamptose. Po akimirkos atsiliepė Monžano varpai. Liūdni garsai sukrėtė įtemptus Katrinos nervus. Ji vos nesuriko. Varpų skambesys reiškė tik viena — artėjo penkta valanda, greitai Žilio de Rė pilyje visi sukils ir jų pabėgimas bus pastebėtas! Kadangi jos vis dar šioje Luaros pusėje, Žilio žemėje, jas gali vėl sugauti.

— Jau penkios valandos, — tarė ji. — Šamptoso ir Monžano žmonės tuojau eis į bažnyčią. Galite drąsiai kelti mus į kitą pusę, gerasis žmogau. Šiandien, Atminų dieną, visi keliasi anksčiau. Ir be to...

Ji išžvejojo iš kišenės auksinį pinigą ir parodė jį valtininkui.

— Štai, — tarė ji, įsprausdama į jo šiurkštų delną. — Tai tau, tik paskubėk dėl Dievo meilės!

Valtininkas žinojo, kad esama auksinių pinigų, bet šis buvo pirmasis, kurį jis pamatė savo akimis. Neįstengdamas atsisakyti tokio užmokesčio, jis užsimetė apsiaustą ir jie visi nusileido prie valties.

— Arkliai stovės ramiai?

— Nesirūpinkite... Greičiau! — atsakė Katrina, kurios žvilgsnis buvo prikaustytas prie sargybos bokšto.

Po kelių akimirkų plati plokščia valtis atsiskyrė nuo kranto, ir Katrina, laikydama rankose abiejų arklių pavadžius, stebėjo, kaip juoda vandens juosta darosi vis platesnė ir platesnė... Pakilusi upė vis dėlto buvo rami ir po kurio laiko, virtusio jai amžinybe, Katrina pamatė ryškėjančius migloje kalnų kontūrus, paskui — bažnyčios varpinę ir pagaliau Monžano stogus. Nedidelė pilis su dantytais bokšteliais saugojo upės uostą. Kažkur užgiedojo gaidys, paskui bėglės išgirdo, kaip plakasi į akmeninę prieplauką bangelės, ir pamatė geležinį žiedą, nuo kurio prasidėjo laipteliai, kylantys į viršų.

— Štai ir atplaukėme, — tarė valtininkas.

Po valandos senešalio namuose Katrina ir Gotjė tarėsi, ką daryti toliau. Sara, per paskutines siaubingas dienas visiškai išsekusi, užmigo kaip negyva ant suoliuko prie ugnies. Gotjė sėdėjo priešais Katriną, ant stalo buvo padėta šaltos mėsos, duonos, sūrio; žydrų į Katriną įsmeigtų Gotjė akių žvilgsnyje švietė ir džiaugsmas, ir susirūpinimas. Katrinos veidas liudijo apie didžiulį nuovargį. Po akimis atsirado dideli mėlyni ratilai, prie lūpų kampučių susimetė plonytės raukšlės ir blyški oda atrodė lyg vaškinė. Už lango aušo diena. Rytuose dangus jau pilkavo. Prie lango, užsikėlęs koją ant taburetės, stovėjo Martinas Berlo ir apžiūrinėjo savo svečius. Sunku buvo suprasti, ką galvoja žmogus tokiu ramiu veidu, kurio svarbiausia detalė buvo nosis, tris kartus didesnė už normalią. Bet jo rudų akių žvilgsnis atrodė skvarbus.

Senešalis kalbėjo mažai: jis buvo linkęs klausytis. Jis tylėjo tol, kol Katrina, be abejo, svajojanti nors apie trumpą poilsį, susvyravo, ką jai daryti toliau. Tada jis metė žvilgsnį į švintantį dangų ir tarė:

— Jumis dėtas, garbingoji ponia, jočiau iš čia nedelsdamas. Kai jie sužinos, kad persikėlėte per tiltą, — o tai jiems paaiškės gana greitai, — pasiųs čia būrį kareivių. Pasipriešinti jiems neįmanoma.

— Bet mesiras Žilis nepersekiojo Gotjė, — atsakė Katrina.

— Todėl, kad manė, jog jis žuvo. Niekas nematė, kaip Gotjė atsirado čia. Tuo tarpu apie jus sargybiniai iš karto viską išplepės. Ir turėkite omeny, kad mesiras Žanas jau negalės jums padėti. Jums reikia bėgti, kol yra laiko! Aš neatsakau jums prieglobsčio, bet juk neturiu žmonių, kurie jus apgintų. Kai de Rė kareiviai pasirodys čia ieškodami jūsų, turite būti jau toli. Žinoma, jūs ir jūsų tarnaitė išsikankinusios, bet jūsų laukia ne itin ilgas kelias. Pajoję Luaros aukštupio kryptimi, pasieksite Šaloną, priklausantį hercogienei Anžujietei.

— Hercogienė dabar Provanse ir negalės man padėti.

Katrina užsidengė veidą delnais. Ji buvo pamiršusi Žilio žodžius, bet dabar jų grėsmingas turinys vėl atgijo jos sąmonėje. Visose karališkose

žemėse ir, be abejo, karalienės Jolandos valdose ji dabar — paieškoma nusikaltėlė. Arno gyvas palaidotas la Tremujo požemiuose, ir šiam galingam karaliaus patarėjui tereikia ištiesti ranką, kad pagautų Katriną, kai tik ji pasirodys tose žemėse.

— Šiaip ar taip, — susumavo Berlo, neramiai žvilgtelėjęs į upės pusę, — Šalone jūs rasite vienuolyno priorą šventąjį Morilį. Jis jus priims, ten galėsite kurį laiką pailsėti. Kaip žinote, Bažnyčia turi teisę savo valdose suteikti prieglobstį.

— Bažnyčia, — sumurmėjo Gotjė. — Vėl bažnyčia!

Pasiremdama į stalą Katrina sunkiai atsistojo. Ji išgirdo Berlo balse paniekos gaideles. Senešalis buvo persigandęs. Jam rūpėjo tik viena: atsikratyti neprašytų svečių, kol nepasirodė Žilio žmonės. Tada jis galėtų apsimesti niekad neregėjęs bėglių.

— Gerai, mes išjojam, — atsiduso Katrina. — Pažadinkite Sarą, Gotjė, jeigu tai įmanoma.

Katrina priėjo prie lango ir rąžydamasi pažvelgė į greitai šviesėjantį dangų. Gotjė, kuriam nepavyko pažadinti Saros, tiesiog užsivertė ją ant peties. Žydromis tarsi ledas akimis jis pažvelgė į Berlo.

— Ar jūs turite man arklį?

— Yra tik vienas. Mano. Ir jis man reikalingas. Mesirui Žiliui kiltų įtarimas...

— Kartais man ateina į galvą, — pašaipiai tarė normandas, — kodėl jūs neplaukiate į kitą upės pusę? Ko jūs labiau bijotės? Žilio de Rė, Monžano šeimininkės, kuri neapkenčia savo žento, ar galbūt ponios de Kraon?

— ... ar paties velnio! — atkirto Berlo. — Bet aš būsiu jam dėkingas, kai vieną gražią dieną jis griebs tave!

— Amen! — atsakė Gotjė, pasitelkęs savo skurdoką bažnytinį žodyną. — Ką gi, pirmyn, ponia Katrina. Tikiuosi, Saros arklys pakankamai stiprus, kad išlaikytų mus abu. Bent jau prilaikysiu vargšę moterį. Prisiekiu Odinu, ją reikėtų daužyti galva į sieną, kad pabustų.

Rustas ir Morgana, pagirdyti ir pašerti, laukė už vartų. Vėl pamačiusi savo šeimininkę Morgana iš džiaugsmo sužvengė. Gotjė padėjo Katrinai įsėsti į balną, o paskui kartu su Sara įsitaisė ant Rusto nugaros. Arklys neparodė jokio nepasitenkinimo.

— Manau, viskas bus gerai, — tarė normandas. Jis giliai atsikvėpė ir linksmai sušuko: — Džiaugiuosi išsinešdinęs iš šitos velnio skylės! Ten, kur vykstame, turėsim geresnę kompaniją. Taigi kelionėn!

Ir čia pasigirdo Berlo šauksmas.

— De Rė žmonės! Štai jie! Jokite, jokite greičiau!

Po akimirkos upėje pasirodė kareivių prisikimšusi valtis. Paskui juos plaukė ne mažiau kaip dešimt raitelių. Katrina pažino, kad jiems vadovaujantis žmogus yra Žilis de Rė. Jeigu jis pastebėjo juos, viskas žuvo! Pažaliavęs iš siaubo senešalis klumpančiu liežuviu patarė:

— Jokite šiuo skersgatviu. Taip iš miesto ištrūksite nepastebėti. Aš sulaikysiu juos kiek galėsiu.

— Jeigu taip nedrebėtumėt dėl savo kailio, pasakyčiau, jog esate geras žmogus! — sušuko Gotjė. — Sudie, Martinai. Galbūt dar susitiksime!

Katrina spustelėjo pentinais arklį ir ėmė leistis statoka skersgatvio nuokalne, o paskui rizikuodama nusisukti sprandą, paleido kumelę šuoliais. Morganos kanopos linksmai bilsnojo į suplūktą kelio paviršių, o iš paskos girdėjosi duslesnis Rusto kanopų bildesys. Greitai Monžanas dingo iš akių ir bėgliai atsidūrė nedideliame miške. Gotjė susilygino su Katrina.

— Aš pagalvojau, ar neverta mums vykti į Orleaną, — tarė jis. — Esu tikras, kad metras Žakas Bušė priims mus. Jis juk geras mūsų draugas.

— Tai tiesa, — sutiko Katrina. — Bet iždininkas Bušė — pirmiausia ištikimas karaliaus Karolio valdinys. Jis tiesus ir tvirtas kaip plienas ir niekad neleis sau nepaklusti savo siuzerenui, kad ir kokį draugiškumą mums jaustų. O karalius dabar — tai la Tremujis, nors Žakas Bušė to gali ir nežinoti.

— Kurgi mums dabar sukti? Neketinate juk tokioje būklėje keliauti į Siuli? Jūs turite likti gyva, jei norite nugalėti savo priešus.

— Man nelabai svarbu, nugalėsiu aš juos ar ne. Bet yra Arno... ir bus kūdikis. Aš galėčiau grįžti į Burgundiją, kur turiu draugų ir kur būčiau gana saugi, bet tai reikštų atkirsti save nuo Arno. Reikia likti karaliaus valdose ir rizikuoti atsidurti jo favorito naguose. Turime rasti ką nors, kas priimtų mus ir paslėptų. Tada aš pamėginčiau susisiekti su tais vieninteliais žmonėmis, kurie gali mums padėti — su Arno ginklo draugais; visi jie kaip vienas neapkenčia la Tremujo.

— Ir kurgi galima rasti prieglobstį?

Katrina užsimerkė, tarsi norėdama geriau susikaupti.

— Jeigu aš bent kiek pažįstu žmones, tai tokia vieta yra. O jeigu klystu, tai man jau niekas nepadės. Bet aš tikra, kad neklystu.

— Taigi kur mes keliaujame?

— Į Buržą. Pas metrą Žaką Kerą.

Jie išjojo iš miško. Priešais driekėsi plačios ganyklos, o tolumoje blykčiojo Luaros vandenys. Paraginę arklius jie šuoliais pasileido per pievas.

Katrina svarstė, ar jos padėtis iš tikrųjų tokia beviltiška, kaip sakė mesiras Žilis, ar šitas piktasis genijus sutirštino spalvas, kad galėtų stipriau laikyti ją savo rankose. Bet greitai Žilio žodžiai, deja, visiškai pasitvirtino.

Katrina ir Gotjė abu manė, kad kol kas jiems geriau keliauti naktį, o dieną slapstytis. Šitaip jie mažiau rizikavo susitikti su pavojingais žmonėmis. Buvo ir kitų priežasčių: lapkričio naktys daug ilgesnės negu dienos, o kelią į Buržą lengva rasti ir tamsoje. Reikia tiesiog joti išilgai Luaros, o paskui palei Šero upę, kuri turėjo išvesti juos į vietovę, esančią tik už keleto ljė nuo kelionės tikslo. Atminų dieną jie praleido Šalone, kur vienuolyno vyresnysis maloniai leido jiems pailsėti, bet naktį San Morilį reikėjo palikti. Iki ryto keliautojai įveikė apie dvidešimtį ljė. Rustas lengvai nešė savo dvigubą naštą. Vos prasisklaidė rūkas ir išryškėjo vietovė, raiteliai pamatė, kad stovi prieš didžiulį vienuolyną, kurio storos sienos globė visą šeimyną varpinių ir bokštelių. Vienuolynas atrodė taip įspūdingai, jog Katrina susijaudino dvejodama, ar verta ten joti. Kai priešais pasirodė vos kojas velkantis valstietis, ji paklausė:

— Kieno šis puikus vienuolynas?

— Ponia, — atsakė valstietis, nusiimdamas kepurę, — tai karaliaus vienuolynas, o jo vyresnioji — Karolio, tesaugo jį Viešpats, pusseserė!

— Dėkui, — sumurmėjo Katrina, ir valstietis, užsidėjęs kepurę, nuėjo savo keliais.

Katrina apsikeitė su Gotjė trumpais, bet išraiškingais žvilgsniais. Vienuolyne, be abejo, galima rasti laikiną prieglobstį, bet vis dėlto vargu ar verta belstis į šitą bažnytinę tvirtovę, žinomą tuo, kad čia, neretai prievarta, būdavo apgyvendinamos atstumtos karalienės, nepageidaujamos garsių šeimų dukterys, nenuolankios princesės ir kurio vyresnioji būdavo renkama iš artimų rūmams žmonių! Šio vienuolyno vyresnioji vadovavo penkioms dvasinėms bendruomenėms, turinčioms ligonių ir raupsuotųjų namus, ir keisčiausia, kad iš penkių šių bendruomenių trys buvo vyrų. Visi žinojo, kad vienuolynas garsėja vidaus nesutarimais, ir Katrina jautė, jog būtų neprotinga lįsti į tą širšių lizdą.

— Manau, geriausia būtų susirasti medkirčio trobelę ir pralaukti joje dieną, — tarė ji pagaliau.

Tai padaryti buvo nesunku. Keleiviai patogiai praleido dieną, nes Gotjė sugavo kiškį ir iškepė jį ant laužo. Miške normandas jautėsi kaip namuose. Arklius pašėrė šienu, kurio davė Martinas Berlo.

Kai tik miške sutemo, bėgliai vėl nusileido prie upės, apdairiai padarę lankstą, kad neatsidurtų prie vienuolyno. Naktis buvo nesėkminga. Pirmi-

ausia jie išsimušė iš kelio, paskui, nespėjus grįžti į teisingą kelią, staiga apšlubo Rustas.

— Teks sustoti pirmoj pasitaikiusioj abatijoj ar vienuolyne, — susnerimusi tarė Katrina. — Reikia pasirūpinti arkliu.

Bet tai buvo lengviau pasakyti, negu padaryti. Taip nieko ir neradę savo kely, paryčiui jie atsidūrė netoli didelio kaimo. Visi jautėsi išalkę.

— Mes jau toli nuo Šamptoso, — tarė Gotjė. — Gal surizikuojam ir užsukam į kaimą maisto?

— Ką gi, pamėginkime, — atsiliepė Katrina.

Ji jautėsi visai nusibaigusi. Nėštumas padarė ją be galo jautrią ir ji nepaprastai troško tylos bei ramybės. Kūdikis spardėsi taip energingai, kad Katrina dėl to nerimavo.

Bet vos tik jie susiruošė joti į kaimą, orą perskrodė trimito garsai. Gotjė atsisuko ir pažvelgė į Katriną.

— Ponia Katrina, — tarė jis, — visas kaimas susirinko aikštėje. Klausosi šauklio, kuris skaito kažkokį įsaką.

Stiprus balsas, aiškus ir grėsmingas, pasiekė Katrinos ausis.

— Gerieji žmonės! — griaudėjo šauklys. — Jo didenybės Karolio VII, tesaugo jį Dievas, vardu pranešame jums, kad dvi nusikaltėlės mėgina pabėgti jodamos per jūsų vietas. Viena iš jų — Katrina de Brazi — kaltinama ryšiais su priešu ir kitais šlykščiais nusikaltimais, būtent, kad ji suviliojo karaliaus kapitoną, norėdama patraukti jį į anglų pusę. Antroji yra čigonė ragana, vardu Sara, nuteista mirti už raganavimą ir kitus piktus darbus. Abi jos pabėgo iš mesiro Žilio de Rė, Prancūzijos maršalo, kalėjimo. Viena iš jų — blondinė, kita — tamsaus veido ir juodaplaukė. Be to, jos pavogė du arklius — baltą kumelę ir bėrą eržilą. Kiekvienas, kuris padės jas sučiupti, gaus dvidešimt auksinių, o tas, kas pristatys abi moteris gyvas — šimtą auksinių nuo pono de Rė iš Šamptoso arba nuo pono de la Tremujo iš Lošė. O jei kas nors bus pripažintas kaltas, kad pagelbėjo joms ar jas slėpė, tas bus pakartas.

Katrina suakmenėjo balne. Šauklys nutilo, bet ausyse tebeaidėjo jo žodžiai. Susukęs raštą į ritinėlį ir paraginęs arklį, jis patraukė į kitą kaimo galą. Kaimiečiai jau rengėsi eiti kas sau, ir Gotjė žaibo greitumu ištraukė pavadį iš Katrinos rankų ir pasuko jos kumelę į ąžuolyną, stūksantį už kaimo. Katrinos akys prisipildė ašarų. Nusikaltėlė! Dabar ji pabėgusi nusikaltėlė, puikus grobis pirmam sutiktam niekšui. Kas atsilaikys pagundai gauti tiek aukso?

Kai jie pasislėpė už medžių, Gotjė sustojo ir nušoko nuo arklio. Jis padėjo nulipti žemyn kaip vaikas kūkčiojančiai, iš nevilties netekusiai jėgų Katrinai.

— Nužudykite mane, — klumpančiu liežuviu ištarė Katrina. — Nužudykite mane, Gotjė. Taip bus geriau visiems... Jūs girdėjote? Jie medžioja mane po visą šalį kaip paprasčiausią nusikaltėlę!

— Na ir ką tai įrodo? — šiurkštokai ištarė normandas, priglaudęs ją prie krūtinės ir liūliuodamas kaip kūdikį. — Kad Žilis de Rė įkalbėjo savo nuostabųjį pusbrolį drauge stoti į kovą prieš jus? Bet tai ne naujiena! Užteks jau, užteks, ponia Katrina, jūs tiesiog išvargote, o šito rėksnio dainelė visai jus pribaigė. Reikia pailsėti, o paskui nuspręsim, ką daryti toliau. Kaip manote, ar žmogus, kurio rengiamės prašyti pagalbos, paklus įsakui?

Katrina pro ašaras pažvelgė į jį.

— Ar... Aš nežinau! Nemanau, bet...

— Jokių "bet" Jojam į Buržą, kaip ir ketinome. Tik kaip iki ten nusigausim? Beje, yra šis tas, apie ką jūs nepagalvojote.

— Kas gi?

— Tame prakeiktame įsake minimos tik dvi moterys. Apie mane — nė žodžio. O tai gerai, dar kai ką galima pakeisti.

Jis paliko Katriną, gulinčią po medžiu ant apsiaustų, o pats apnuoginęs durklą priėjo prie Morganos.

— Ką nori daryti? — sušuko Katrina.

— Užmušti ją, — liūdnai atsakė Gotjė. — Labai nesinori, bet ši simpatinga kumelaitė labiausiai mus išduoda.

Katrina pašoko kaip įgelta ir griebė milžiną už rankų.

— Ne... Aš draudžiu! Morganos nužudymas atneštų mums nelaimę, aš žinau! Geriau jau tegul būsiu pagauta per ją, negu išsigelbėsiu jos gyvybės kaina!

Morgana tuo tarpu sunerimo, pašoko piestu, bet Katrina sugriebė ją už pavadžio ir švelniai ėmė raminti.

— Na na, tau nėra ko bijoti... Viskas gerai...

Mažoji kumelaitė pamažu nurimo ir tarsi atsiprašydama priglaudė lūpas prie šeimininkės plaukų. Gotjė su nerimu stebėjo visa tai.

— Jūs elgiatės neprotingai, ponia Katrina.

— Galbūt, tačiau ji mane myli. Aš negaliu žudyti gyvulio, kuris mane myli. Suprask! — Katrina vos neverkė.

— Gerai. Tuomet likite čia. Mes tolokai nuo kaimo. Nemanau, kad kam nors šaus į galvą ieškoti mūsų čia. Eisiu apsidairyti.

— Jūs ketinate palikti mus? — sušuko Katrina, akimirksniu pagauta nerimo.

— Argi jūs nealkanos? Be to, turiu rasti priemonių pakeisti jūsų išvaizdą, O jūs kol kas pamiegokite. Kaip tu jautiesi, Sara?

— O kaip tu manai? — atkirto čigonė. — Puikiai, juk niekas neketina mane spirginti ant laužo.

— Tada paimk šitą. Ir nesumanyk svyruoti, jei koks nors landus smalsuolis prisiartins per daug arti.

"Šitas" buvo ilgas peilis, kurį milžinas visuomet nešiojosi už diržo. Sara paėmė peilį ir taip šaltakraujiškai užsikišo jį už juostos, lyg tai būtų gėlės žiedas.

— Gali pasikliauti manimi! — tarė ji. — Niekas nepriels arti.

Katrina miegojo kietai kaip nuvarytas arklys. Jau buvo sutemę, kai Gotjė atsargiai papurtė ją už peties.

— Ponia Katrina, pabuskite. Jau laikas!

Netoliese rimtu veidu sėdėjo Sara ir kepė ant iešmo kažkokį paukštį. Šis vaizdas po kieto miego atgaivino Katrinos jėgas. Ji pakilo ir nusišypsojo Gotjė.

— Man geriau, — tarė ji.

— Džiaugiuosi, o dabar užsimeskite šitą. Ir jojam.

Jis ištiesė jai kažkokį šiurkščios medžiagos drabužį. Katrina nustebusi pažvelgė į jį.

— Kas tai?

Gotjė klastingai nusišiepė, blykstelėjo jo balti dantys.

— Vienuolio abitas. Turiu ir Sarai. Man pasisekė, kad susitikau šiuodu atsiskyrėlius, jiems dar nepasiekus kaimo.

Katrina išblyško. Su siaubu ji prisiminė savo palydovo religinius įsitikinimus. Gotjė — pagonis! Nei Dievas, nei Dievo tarnai jam nieko nereiškia. Baisi mintis šmėstelėjo jos galvoje, ir ji numetė abitą. Gotjė nusijuokė ir vėl įbruko drabužį jai į rankas.

— Nesijaudinkite, aš jų neužmušiau! Tik truputį pagąsdinau ir palikau puikioje tylioje vietelėje. Kai atsipeikės, jiems rūpės tik viena — kuo greičiau atsidurti vienuolyne!

— Kodėl?

— Todėl, kad palikau juos nuogus kaip nuluptus zuikius, — tarė Gotjė taip iškilmingai, jog Katrina neišlaikiusi nusijuokė. Ji užsitempė storą rudą abitą ir susirišo virvute. Normandas patenkintas žiūrėjo į ją.

— Dabar jūs panaši į mažutį putlų vienuolį, — tarė jis ir priėjo prie arklių. Kol Sara su Katrina kirto viščiuką, matyt, pavogtą iš kurio nors valstiečio, Gotjė kruopščiai tepė kumelę upelio purvu. Kai jis baigė savo keistus veiksmus, išsigandusi Morgana prarado savo natūralią spalvą ir tapo pilka ar gal purvinai gelsva.

— Tikiuosi, kad nepradės lyti ir ji liks tokia iki pat Buržo, — tarė Gotjė, atsitraukęs žingsnį atgal ir gėrėdamasis savo darbu kaip dailininkas. Katrina apstulbusi pamatė, kad tarnas elgiasi visai taip pat kaip jos garsusis draugas van Eikas. Jis irgi atsitraukdavo atgal ir palenkdavo galvą į šoną, kad apžiūrėtų vieną iš savo naujų madonų, kurio paveikslams taip dažnai pozuodavo Katrina.

Baigęs darbą, Gotjė prarijo viščiuko likučius, užgėrė vandens gurkšniu ir pasodino Katriną į balną.

— Dabar pirmyn, šventasis tėve, mums laikas, — žvaliai tarė jis. — Pats velnias nepažins jūsų su šiuo apdaru! Ir kai aš sakau "velnias", turiu omeny mesirą Žilį de Rė, Mėlynbarzdį.

Sutemo naktis. Katrinos baimė ir nerimas palengva išsisklaidė. Nuo nešvaraus vienuoliško drabužio trenkė prakaitu, bet jis buvo toks šiltas ir storas, kad tik pasaulinis tvanas įstengtų jį permerkti. Greitai Katrina galėjo įsitikinti drabužio privalumais. Vos keliauninkai išjojo iš miško, pasipylė smarkus lietus. Katrina užsimetė abito gobtuvą iki pat smakro, pasiraitojo per ilgas rankoves. Ji jautėsi apsaugota kaip sraigė kiaukute.

— O gerasis Viešpatie, — murmėjo ji sau panosėje. — Atleisk Gotjė jo baisią šventvagystę. Neužmiršk, kad jis apvogė vienuolius, norėdamas išgelbėti mums gyvybes!.. Ir neleisk savo tarnams peršalti nuo šios liūties!

Pasimeldusi Katrina pažvalėjo ir, paraginusi Morganą, nušuoliavo paskui Gotjė.

Trečia dalis

Arno
1431-1432 m.

Septynioliktas skyrius

Drąsuoliams viskas įveikiama

Jau buvo patekėjęs mėnulis ir beveik sutemę, kai Katrina, Gotjė ir Sara pagaliau atkeliavo į Buržą. Žako Kero namus sudarė trys pastatai su smailais stogais. Visą apatinį kampinio namo aukštą užėmė krautuvė, bet dabar jos ąžuolinės pajuodusios langinės buvo uždarytos.

Katrinos širdis vis dar skaudžiai plakė nuo tos akimirkos, kai ji pamatė karaliaus vėliavą, plevėsuojančią virš sargybos posto prie miesto sienų. Tai reiškė, kad karalius, vadinasi, ir la Tremujis, yra rūmuose. Katrina suprato, kaip dabar rizikuoja. Kad išdrįstų įjoti į miestą, ji taip užsimaukšlino gobtuvą, jog nieko nematė, tik savo kumelės ausis.

Katrina drebėjo, kad ko nors neatsitiktų būtent dabar, kai ji jau taip arti savo kelionės tikslo. Bet jos baimė pasirodė tuščia, nes kareiviai ar dėl nuovargio, ar iš abejingumo neatkreipė jokio dėmesio į du vienuolius, lydimus valstiečio, tvirtinančio, kad jie keliauja į Šv.Jokūbo vienuolyną. Keliauninkai spėjo patekti į miestą pačiu laiku. Vos jie įjojo pro vartus, pasigirdo pakeliamo tilto girgždėjimas. Miestas užsidarė nakčiai.

Gatvėje, staigiai kylančioje rūmų link, buvo tuščia. Keletas skubančių namo šeimininkių ir du trys prekybininkai, šnekučiuojantys savo krautuvėlių tarpduriuose, neatkreipė į keliauninkus jokio dėmesio.

Vis dėlto Katrina keletą kartų sulaikė arklį, kol prijojo prie Kero krautuvės, o tada parodė į ją smakru.

— Štai čia! — tarė ji. — Uždaryta!

— Uždaryta tik krautuvė, jau vėlu. Rodos, matau šviesą viršutiniame aukšte. Vakaro varpas dar neskambėjo.

Durys atsidarė ir į gatvę išėjo du vyrai. Jie vilkėjo ilgais apsiaustais, pamuštais kailiu. Vienas vyriškis buvo aukštas ir liesas, kitas — žemutis ir apvalus. Katrina iš karto pažino pirmąjį.

— Metras Keras! — sušnibždėjo ji Gotjė. — Tas aukštasis.

Ji nuslydo nuo arklio ir atsargiai ėmė dairytis į visas puses, stengdamasi likti sienų šešėlyje. Kailių pardavėjas lydėjo savo lankytoją.

— Susitarkime, aš atsiųsiu jums tą dešimtį voverių kailiukų, metre Lalemanai. Tai viskas ką galime jums parduoti šiuo metu. Dievas žino, kada Venecija praleis dar ką nors!

Storulis kažką suburbėjo, palietė skrybėlės kraštą atsisveikindamas ir dingo tamsoje. Katrina sukaupė visą savo drąsą ir puolė į priekį.

— Metre Žakai! — ištarė ji. — Ar neištiestumėte pagalbos rankos tremtinei? — Jos balsas nuo susijaudinimo užkimo.

Katrina atmetė gobtuvą ir pakėlė į jį blyškų veidą, kuriame išsiskyrė iškankintos akys. Akimirką auksu blykstelėjo jos atgal sušukuoti plaukai. Žako Kero akys išsiplėtė. Jis krūptelėjo:

— Dieve mano! Ponia de...

Susigriebęs jis nutilo ir nė akimirkos nedvejodamas paėmė Katriną už rankos ir įsivedė į vidų.

— Greičiau užeikite! Bet aš matau dar du raitelius.

— Tai mano tarnai, — paaiškino Katrina. — Jie laukia manęs.

— Nuvesiu juos į kiemą. Palaukite čia truputėlį.

Jis rūpestingai uždarė duris, nužėręs nuo taburetės kailius, kad Katrina galėtų atsisėsti.

— Laukite, — pakartojo jis. — Aš grįšiu, — ir dingo už mažų durelių.

Katrina atsisėdo ant taburetės. Krautuvėje buvo šilta. Didelėje bronzos gorėje degė anglys. Išilgai vienos sienos stovėjo ilgas prekystalis, už jo — aukštos rakinamos spintos su kailiais. Kampe ant medinio stalo matėsi rašalinė, keletas žąsies plunksnų ir didelė knyga pergamento viršeliais. Keistas muskuso kvapas maišėsi su degančių vaško žvakių aromatu. Viešpatavo visiška tyla. Katrina pagaliau atsipalaidavo. Gerklę rakinęs spazmas atsileido ir ji ėmė ramiai kvėpuoti — galbūt pirmą kartą per paskutines savaites.

Žakas Keras grįžo. Jis susijaudinęs pribėgo prie Katrinos, paėmė ją už abiejų rankų.

— Mano vargše drauge! Kaip jums pavyko atkeliauti iki čia? Miestas pilnas šnipų ir išdavikų, kurie slepiasi už kiekvieno kampo, juk čia yra de la Tremujis. Bet eime. Mums bus patogiau kabinete. Visi darbuotojai sandėlyje, bet greitai grįš tvarkyti krautuvės.

Jis švelniai palietė Katrinos ranką ir nuvedė ją į kitą parduotuvės galą, kur kilo laiptai į viršų. Katrina iš nuovargio vos laikėsi ant kojų.

— Jūs labai geras, kad įsileidote mane, metre Žakai.

Ji pakėlė į jį akis: kokia laimė vėl matyti šitą puikų veidą ilga nosimi ir plonomis lūpomis. Aukšta plati kakta ir gilios griežtos akys liudijo apie jo didelį protą. Ryžtinga lūpų linija nelabai derinosi su išraiškingu veidu ir ypač su švelniu balsu.

Metras nusišypsojo ir draugiškai palietė Katrinos ranką.

— Esu tikras, jog nė kiek neabejojote, kad būsite čia deramai priimta, — tarė jis.

Kabinetas, į kurį metras Keras atvedė Katriną, buvo erdvus kambarys su siaurais langais. Visur buvo prikrauta kailių, medžiagų pavyzdžiai gulėjo ant didelio apvalaus stalo. Bet labiausiai stebino daugybė knygų, išdėliotų ant kėdžių, spintelių, storos knygos odos viršeliais, pageltusiais puslapiais buvo sukrautos atviroje spintoje. Viena iš tų knygų gulėjo paruošta skaitymui ant pastovo greta didžiulės skrynios, prikrautos pergamentų ritinėlių, perrištų juostelėmis. O labiausiai žavėjo didelis jūrinis žemėlapis, patiestas ant stalo, ir greta jo stovintis puikus gaublys, kuris galėjo lengvai suktis ant bronzinės kojelės.

Katrinos nustebimas privertė Žaką Kerą nusišypsoti. Jis perbraukė pirštu per raudonai auksinį laivą, plaukiantį melsvomis bangomis žemėlapyje.

— Aš svajoju apie keliones, — tarė jis. — Kailių ir medžiagų, kurias pardavinėja mano partneris Pjeras Godaras, man jau nepakanka. Bet pasikalbėkim apie jus. Sėskite ant šių pagalvėlių ir papasakokite, koks stebuklas atvedė jus čia, iš kur atvykote... ir kodėl tokia išblyškusi! Visus šiuos ilgus mėnesius aš maniau, kad jūs mirusi, ponia Katrina!

Katrina atsakė jam pavargusiu žvilgsniu.

— Jūs negirdėjote karaliaus įsakų?.. Negirdėjote, kad aš paskelbta nusikaltėle?..

— Taip, — nutraukė ją Žakas. — Žinau viską, bet tiesiog negalėjau suprasti, kas gi įvyko? Jūs kaltinama tuo, kad suviliojote kapitoną de Monsalvi ir atidavėte jį į priešo rankas. Bet sklido ir kitokių gandų: kad jūs abu nužudyti Ruane, kad jūs mirėte drauge su Mergele, kurios siela dabar pas Dievą.

Nervingas Katrinos juokas buvo jam atsakymas. Kiek ji iškentėjo! Kiek drebėjo iš baimės dėl kiekvieno švystelėjusio šalmo ar šarvų. Blogi keliai ir nuolatinis kratymas ją visiškai nukamavo ir dabar nebuvo tokios vietos, kurios jai neskaudėtų.

— Vadinasi, jūs nemanote taip kaip visi, metre Žakai? — paklausė Katrina. — Jūs netikite, kad Žana buvo ragana, kurią reikėjo sudeginti? — Katrinos veidą nušvietė plykstelėjusi žvakės liepsna.

— Tik sukčius ir bailys gali taip tvirtinti! — pasakė metras Žakas. — Pavyzdžiui, mesiras de la Tremujis arba mesiras de Šartras, Reimso arkivyskupas. Prancūzijai atėjo juodos dienos, kai jie užvaldė karaliaus protą ir širdį. Deja, šalį valdo la Tremujis, o ne Karolis VII. Bet kuo galiu būti jums naudingas aš, ponia Katrina?

Ji pažvelgė jį į savo tyromis akimis ir sudrumstė jo širdyje viešpatavusią ramybę. Nuo kančios Katrinos veidas tapo dar švelnesnis ir subtilesnis negu anksčiau. Ji priminė sugautą paukštę ir ją pamatęs kiekvienas vyras pasijustų esąs riteris.

— Jūs galite paslėpti mane ir mano tarnus? Mane gaudo... aš esu nėščia. Ar galite padėti man rasti Ksantrajų arba La Girą?.. Jeigu, žinoma, jie dar ne kalėjime...

— Kodėl jie turėtų ten pakliūti? Nebent dėl anglų?

— Arno de Monsalvi ten!

— Arno de Monsalvi perėjo į anglų pusę, — trumpai atsakė Keras.

— Tai niekšingas melas! — sušuko Katrina, treptelėdama koja. — Arno padarė viską, ką galėjo, kad išgelbėtų Žaną, ir aš taip pat. Mes net prasiskverbėme į Ruaną ir gyvenome tenai — ir aš... mes palikom miestą tik tada, kai mus maišuose įmetė į Seną. Jeigu tai jūs vadinate perėjimu į anglų pusę...

Ji visa drebėjo iš pasipiktinimo. Pirklys paėmė ją už rankų.

— Nusiraminkite, mano brangioji, prašau jus nusiraminti! Jums teks paaiškinti man tūkstantį dalykų. Bet iš pradžių jums reikia persirengti. Jūs kiaurai šlapia. Mano žmona bažnyčioje. Sugrįžusi ji paruoš jums kambarį. Teisingai padarėte, kad atėjote pas mus. Mane tai sujaudino. O dabar pabūkite čia truputį.

Metras Keras dingo, ir Katrina vėl liko viena. Ji nuvargusi atlošė galvą ant kėdės atkaltės. Kažkas jos širdyje atsileido ir ji nurimo. Pagaliau Katrina pasiekė krantą: nebus daugiau nei kelių, nei šalčio, nei baimės, nei bado; baigėsi kelionė, kai nežinai, ar jos pabaigoje laukia kokia nors priebėga. Ir vėl Katrina pagalvojo apie tai, kad Arno kalėjime. Bet ji žino: jis išdidus ir drąsus, jis viską atlaikys. Katrina buvo kupina dėkingumo Kerui. Štai kuo

galima visiškai pasitikėti: juk jis nesvyruodamas įsileido Katriną ir suteikė jai prieglobstį.

Praslinko ne daugiau kaip dvi trys minutės, ir metras Keras grįžo su garuojančia taure, kurią tučtuojau įdavė Katrinai. Ji dėkinga suėmė ją rankomis ir įkvėpė nuostabaus prieskonių aromato.

— Vynas su cinamonu, — tarė kailių pirklys. — Gerkite, kol karštas. Paskui pasikalbėsime. Dėl savo tarnų nesirūpinkite... Jie jau virtuvėje ir juos ten globoja senoji Mago.

Katrina gurkštelėjo karšto gėrimo ir iš karto pasijuto geriau. Žakas Keras žiūrėjo į ją pasirėmęs ranka smakrą ir užkėlęs koją ant taburetės krašto. Katrina viską išgėrė ir pastatė taurę. Jos skruostai truputį parausvėjo ir ji net nusišypsojo.

— Dabar aš jums papasakosiu viską, — tarė ji. — Istorija gana ilga, bet aš jaučiuosi jau daug geriau.

Katrina apkabino kelius rankomis ir ramiai ėmė pasakoti. Tačiau kuo toliau, tuo keisčiau skambėjo jos balsas. Keras klausėsi suakmenėjusiu veidu, nė akimirkai neatitraukdamas akių nuo Katrinos.

Vos Katrina baigė savo pasakojimą, kai iš apačios pasigirdo dundėjimas: kažkas bėgo laiptais į viršų iš karto per kelias pakopas.

Kailių pirklys atsistojo ir nusišypsojo Katrinai:

— Nebijokite! Manau, tai jūsų laukiamas svečias! Neseniai pasiunčiau jo.

Tarpdury pasirodė aukšta figūra: platūs pečiai po nerūpestingai užsimestu odos apsiaustu, džiaugsmingas ir kartu rūstus veidas, spindinčios rudos akys, rudų plaukų liepsna. Iš netikėtumo sušukusi Katrina puolė jo pasitikti. Tai buvo Ksantrajus! Ištikimas Žanos d'Ark šalininkas ir geriausias Arno draugas!

Pažinęs Katriną, Ksantrajus be ceremonijų griebė ją ant rankų ir skubiai pabučiavo, paskui pasodino ant kėdės ir ėmė godžiai apžiūrinėti.

— Dieve mano! Iš kur tu išdygai, Katrina? Tu panaši į šlapią triušį! Dieve, kaip gera vėl tave matyti! Bet kaip Monsalvi?

— Arno? Argi tu nežinai?

Kapitonas sugniaužė kumščius, jo veidas pajuodo iš pykčio.

— Žinau ką? Dalykus, kuriuos gali plepėti tik bepročiai? Kad Monsalvi perėjo į anglų pusę? Didžiausias šalies patriotas? Vienas iš Azenkūro didvyrių? Neatskiriamas Žanos palydovas? Mano draugas?

Paskutinis Arno titulas neabejotinai Ksantrajui atrodė svarbiausias. Katrina nusisuko.

— Kai kas tuo tiki, pavyzdžiui, mesiras de Rė...

— Tegul velniai jį traukia drauge su jo prakeiktu pusbroliu la Tremuju! Aš nieko daugiau ir neveikiu, tik plėšau tuos velnio lapelius nuo miesto sienų ir šluoju nuo kelio kiekvieną, kuris bando mane sulaikyti. Koks siaubingas bukumas! Patikėti, kad toks žmogus kaip Arno galėtų išduoti savo šalį, ir dar su moterimi, kurios neapkenčia...

— Tai netiesa! Jis myli mane! — užprotestavo Katrina. — Tarp mūsų nėra jokių pertvarų, nė lašelio nepasitikėjimo. Ir jeigu jums, mesire, reikalingi įrodymai, pažvelkite į mano pilvą!

Šis karštas proveržis suglumino Ksantrajų, bet jis greitai atsipeikėjo ir nusikvatojo:

— O Dieve švenčiausias! Štai kur puiki naujiena! Mažasis Monsalvi! Mes turėsime puikų mažylį, o aš tapsiu krikšto tėvu. Jūs turite mane pakviesti į krikšto tėvus, Katrina, ir... — Ksantrajus staiga nutilo ir pažvelgė į Žaką Kerą, o paskui tęsė. — Taip... Aš žinau. Jūs tikriausiai galvojate: argi laikas kalbėti apie šventes, kai vargšas kūdikis persekiojamas kaip žvėris, ir Arno... Beje, kur jis? Tu žinai, Katrina? Nuo to laiko, kai karalius užmokėjo už mane išpirką ir aš buvau išlaisvintas, visur ieškojau jo, bet tuščiai.

— Jis netoli, mano drauge, bet vargu ar lengvai jį rasite. La Tremujis įkalino jį Siuli pilyje Luaros saloje.

— Dieve!

Ksantrajus paraudo iš pykčio. Jis suspaudė kumščius ir sugriežė dantimis. Rudos akys žybtelėjo ir įniršis tarsi užliejo tylų kabinetą.

— Šitas nususęs šuo drįsta atimti Monsalvi laisvę? Jis drįsta sakyti pasauliui, kad Arno dezertyras? Jis drįsta...

— Drįsta karaliaus vardu! — šaltai nutraukė jį Keras. — Nurimkite, mesire de Ksantrajau. Atminkite, užsipuldami la Tremujį jūs užsipuolate karalių!

— Karalius nieko nežino apie šias intrigas...

— Karalius nenori apie jas žinoti, — pataisė jį kailių pirklys. — Patikėkite, aš gerai jį pažįstu. Mūsų karalius nepakenčia jaudinimosi ir sudėtingų problemų. Ir be to... jis atsidūręs delikačioje situacijoje. Jo numylėtinis nepraleidžia nė vienos progos priminti, kad jis patikėjo savo karūną raganai!

— Netikėkite tuo! — suriko Katrina.

— Žinoma, ne, bet la Tremujis apsukriai naudojasi Ruano proceso rezultatais.

— Anglų proceso.

— Ne, bažnytinio. O tai daug svarbiau.

Ksantrajus taip trenkė kumščiu, kad ant stalo šoktelėjo visi daiktai.

— Kokią visa tai turi reikšmę? Arno daugiau nė minutės nepasiliks kalėjime. Duodu jums žodį! Aš einu...

Keras įspėjamai palietė jo petį.

— Kur jūs, mesire? Pas karalių? Tik tuščiai išeikvosite laiką, o gal ir pasirašysite mirties nuosprendį savo draugui. Jo didenybė bus apstulbintas ir išsikvies savo numylėtinį, kuris prisieks kuo nori, kad tai bjaurus melas... Ir nespės išaušti rytas, kai kapitono de Monsalvi kūnas bus įmestas į ublietą* arba į Luarą.

Katrinos šūktelėjimas priminė vyrams, kad reiktų būti taktiškesniems. Ksantrajus susirūpinęs pažvelgė į Katriną, bet Keras nusišypsojo.

— Nesijaudinkite, — tarė jis. — Aš pasirūpinsiu ja. Čia jai bus saugu.

Kapitonas atsiduso — ir tas atodūsis galėjo reikšti ir palengvėjimą, ir apmaudą, — paskui lėtai išėmė iš makštų savo sunkų kalaviją.

— Ką gi! Lieka tik tai! Pažiūrėkite kaip reikiant, metre Žakai, — tarė jis su grėsminga šypsena. — Įsidėmėkite mano žodžius. Jeigu aš neišlaisvinsiu Monsalvi iš to prakeikto kalėjimo, tai šitas kalavijas persmeigs šlykštų la Tremujo pilvą. Prisiekiu Dievo akivaizdoj!

Jis įkišo kalaviją į makštis, tada pasisuko ir pabučiavo Katriną į abu skruostus.

— Melskitės už mane, nuostabioji ponia! Padarysiu viską, kad kūdikis neliktų be tėvo!

Katrina pasistiebė ant pirštų galų ir taip pat pabučiavo riterį į skruostą, kvepiantį lavandom ir arkliais.

— Būk atsargus, Žanai. Aš bijau dėl tavęs!

— Cha! — sušuko kapitonas (pagalvojus apie laukiantį susirėmimą jam grįžo humoro jausmas). — Turiu keletą ištikimų tarnų, kurie su malonumu sudoros šitą storą kiaulę. Be to, kaip sako La Giras, geriausias būdas atsikratyti baimės — pulti pirmyn. Aš taip pasielgti ketinu dabar, o jums patariu ateičiai. Jeigu karalienė Jolanda būtų čia, pavesčiau jus jai, bet rūmuose nieko nėra, be vargšės karalienės Marijos, kuri teįstengia melstis ir gimdyti karališkuosius mažylius.

Tai pasakęs Žanas Potonas de Ksantrajus nuskriejo laiptais žemyn taip pat greitai kaip ateidamas užlėkė jais į viršų. Žakas Keras atsisuko į Katriną.

---

* Ublietas — "akmeninis maišas" — slaptas požeminis kalėjimas, į kurį kalinį nuleisdavo per grindų liuką .

Ji žiūrėjo pro langą, kaip kapitonas užšoko ant žirgo ir dingo iš akių. Katrinos akys spindėjo iš laimės, kurios ji jau seniai nejautė.

— Kaip gera, — sušnibždėjo ji, — turėti tokių draugų kaip jis... ir jūs!

— Laikas pagalvoti apie poilsį, mano drauge, — švelniai pratarė Žakas Keras, imdamas Katriną už rankų. — Pažiūrėsim, ar negrįžo žmona iš bažnyčios.

Kailių pirklio žmona, rodos, buvo gimusi tam, kad taptų ištikima drauge puikaus žmogaus, turinčio tik vieną trūkumą: nenugalimą kelionių troškulį. Per dvylika bendro gyvenimo metų ji nė karto neleido sau paprieštarauti vyrui. Ji visa širdimi mylėjo ir gerbė jį. Katrinai ponia Masė labai patiko. Jos susipažino, kai Katrina buvo karalienės Marijos freilina, ir dažnai susitikdavo Margaritos de Kulan draugijoje. Masė buvo daili blondinė. Ji turėjo puikias svajingas akis, mažą nosytę ir žavingą drovią šypseną.

Kaip ir tikėjosi Žakas, Masė sutiko Katriną su jaudinančiu švelnumu. Tiesa, iš pradžių Masė truputį nerimavo, žinodama, kaip greitai gali įsimylėti jos vyras, koks jis neabejingas dailioms moterims. Keletą kartų ji pastebėjo, kad Žakas gana įdėmiai žiūri į Katriną, tačiau matydama, kaip Katrina kenčia, sužinojusi, jog ji nėščia, Masė nuvijo šalin abejones ir atvėrė savo gerą širdį. Katrina mylėjo Arno taip pat, kaip ji mylėjo savo vyrą, ir to pakako, kad Masė priimtų viešnią kaip tikrą seserį.

Ji apgyvendino Katriną su Sara antro aukšto kambaryje, kurio aukštas siauras langas išėjo į sodą.

Didžiąją kambario dalį užėmė milžiniška lova su žydros saržos užuolaidomis. Joje lengvai galėjo tilpti trys ar keturi žmonės. Katrinai naujoji buveinė patiko, ji priminė jai kitą kambarį, kuriame ji gyveno drauge su Loiza Dižone dėdės Matjė namuose. Be to, čia buvo tylu, ir Katrina pirmas dvi dienas praleido lovoje, pabusdama tik tam, kad pavalgytų. Jai atrodė, kad niekad neišsimiegos, nes dar niekad nesijautė tokia pavargusi, net tada, kai ėjo į Orleaną. Kūdikis, kurį ji nešiojo, nuolat primindavo apie save.

Trečios dienos rytą Katrina pramerkė akis ir pamatė čigonę, laukiančią, kada ji pabus. Katrina iš karto pastebėjo, kad Sara pasikeitusi. Ji jau neatrodė tokia iškankinta, kaip pabėgus iš Šamptoso. Jos tamsūs skruostai nuo gero maisto net šiek tiek suapvalėjo.

— Padėsi man apsirengti? Aš jaučiuosi puikiai, — tarė Katrina.

Miegas akivaizdžiai išėjo jai į naudą, ji atmetė antklodę ir kaip šešiolikmetė šoko iš lovos. Prausdamasi ji paklausė:

— Ar yra naujienų nuo mesiro Ksantrajaus?

— Ne! Metras Keras tesužinojo, kad mesiras Ksantrajus vakar kartu su keliais draugais išjojo iš miesto, visa gerkle šaukdamas, jog traukia į medžioklę. Štai ir viskas, ką mes žinome.

— Maldauju Dievą, kad jis spėtų laiku... ir kad Arno neatsitiktų nieko blogo...

Katrina susimąsčiusi pažvelgė į poliruotą alavinį veidrodį, jos akys buvo drėgnos nuo ašarų.

— Greičiau padėk man apsirengti, Sara. Noriu nueiti į bažnyčią pasimelsti.

— Dieną? Jūs rimtai? Metras Keras patarė jums nekelti kojos iš namų, kol nesutems. Per daug žmonių gali jus pažinti.

— Tai tiesa, — liūdnai sutiko Katrina. — Aš ir užmiršau, kad vis dar esu belaisvė. O kurgi Gotjė? — paklausė ji Saros.

— Gotjė? — nusijuokė ši. — Jis sužavėjo mūsų šeimininkų vaikus ir dabar žaidžia su jais, jei mokytojas nepasodino jų mokytis.

— Tik pamanykit! Mokytojas! Nesitikėjau šito iš mūsų draugų.

— Teisybę sakant, — tarė Sara, imdama šukas ir šukuodama Katrinos plaukus, — šitas mokytojas gana keistas. Namisėda, kokių reta. Nuolat būna savo kambaryje ir išeina pakvėpuoti grynu oru tik į sodą, be to, kai jau būna sutemę.

— Nori pasakyti, jog aš čia — ne vienintelė bėglė?

— Būtent! Net pasakyčiau, kad metras Keras laiko savo pareiga suteikti pagalbą visiems, kuriuos persekioja la Tremujis. Sakysim, paslaptingasis mokytojas yra ne kas kitas kaip metras Alenas Šartjė. La Tremujui nepatiko jo "Laisvės odė", sukurta Žanos d'Ark garbei, ir jis išvijo jį.

— Vadinasi, norint patekti į bėdą tereikia pašlovinti Žaną?

— Arba būti jos bendražygiu. Tol, kol šis riebus galvijas naudojasi karaliaus malone, nebus ramybės tiems, kurie apverkia jos mirtį ir garsiai kalba apie tai, jog ji buvo šventa, dora mergina. Bet žinokite — namuose priešais, priklausančiuose mesirui de Leodepartui, slepiasi mesiras Žanas Pekerelis, dalijęs Žanos išmaldą, ir jos pažas. Abu jie laukia geresnių laikų. O Kero fermose yra ir daugiau tokių žmonių.

Katrina buvo apstulbinta. Nuostabu buvo ne tai, kad Žakas Keras ir jo uošvis pavertė savo namus pasipriešinimo favoritui židiniais. Juk jie abu pakankamai drąsūs ir kantrūs. Stulbino jų ramumas, tai, kad jie priglaudė visus šiuos žmones pačioje Briugėje, la Tremujo panosėje, visai šalia karaliaus rūmų. Taip, narsumo Žakas Keras turi per kraštus!

Katrina du ar tris kartus susitiko Aleną Šartjė, dar kai tarnavo karalienei Marijai. Tomis dienomis jis visur lydėjo Karolį kaip jo sekretorius ir rūmų poetas. Tai buvo malonus, išsimokslinęs žmogus, kurio gyvenimas šalia karaliaus nepasižymėjo meilės pergalėmis. Vis dėlto jis laikė save nepaprastai žaviu. Išvydęs Katriną prie Kerų stalo, jis metė į ją išraiškingą žvilgsnį.

— Aš tikėjau, kad dangus nenusisuks nuo manęs ir atsiųs kokią nors žavingą moterį, kad lengviau pakelčiau tremtį. O neprilygstamoji, mano širdis buvo tuščia laukdama jūsų pasirodymo! Drauge mudu sukursim čia slaptą sodą, nuostabų nuošalų kampelį.

— O jūsų nuošaliame kampelyje irgi bus švelnių bučinių? — pasigirdo vaikiškas susijaudinęs balselis. Tai buvo penkiamečio Žofrėjaus, jaunesniojo Kerų sūnaus, klausimas. Poetas metė į vaiką griežtą žvilgsnį iš po žilstančių antakių.

— Gerai, kad prisimenate puikią poeziją, mano berniuk, tačiau jums nedera kištis į suaugusiųjų kalbą.

Žofrėjus sumišo ir įsikniaubė į puodelį, o visi kiti vos sulaikė šypsenas. Masė, pastebėjusi, kad poetas susikrimto, skubiai pastatė prieš jį įdarytą karpio porciją. Šartjė buvo jausmingas, bet drauge ir mėgėjas skaniai pavalgyti, o karpis skleidė puikų aromatą. Poetas paragavo, paskui prisikimšo pilną burną, ir jo nuotaika vėl pasitaisė. Katrina pastebėjo, kad jis jai kažkuo primena dėdę Matjė.

— Jūs nieko nevalgote, Katrina, — tarė Masė šypsodamasi. — Vis dar negaluojate?

— Ponia Katrina prarado žadą iš džiaugsmo! — tučtuojau įsikišo poetas, atitrūkęs nuo karpio. — Ji negali nuleisti akių nuo savo pranašo, savo aiškiaregio, kurį Dievas pasiuntė jai, kad...

Ir jis pradėjo monologą. Katrina būtų mielai pasigėrėjusi poeto meistriškumu, tačiau staiga juos pasiekė šauksmai, lydimi ginklų žvangėjimo ir arklių kanopų caksėjimo. Žakas Keras pašoko ant kojų ir nuskubėjo į savo kabinetą. Nors ir pasižymėdamas nepaprastu šaltakraujiškumu, jis nė akimirkai neprarasdavo budrumo. Katrina leidosi jam iš paskos, o Masė tuo tarpu gailestingai sudavė kumščiu porą kartų per nugarą poetui, kad jam iššoktų gerklėje iš netikėtumo įstrigęs gabalėlis karpio.

Per kabineto langą Žakas Keras ir Katrina pamatė, kad gatvė prigužėjo kareivių, vadovaujamų karininko. Dalis kareivių stovėjo petys petin užtverdami gatvę sukryžiuotomis ietimis, o kiti tuo metu daužė trečio namo iš eilės nuo Kero duris. Žakas suraukė antakius.

— Tai pas Nodiną, jis gamina pentinus. Norėčiau žinoti...

Nespėjus jam baigti frazės į namą įsiveržė kareiviai ir tučtuojau grįžo, tempdami trejetą žmonių, vieną seną ir du jaunesnius. Šie priešinosi kaip įmanydami, spardėsi, daužėsi kumščiais, mėgindami išsiveržti iš kareivių rankų. Katrina žvelgė išsigandusi.

— Ką tai reiškia? — paklausė ji.

— Nodinas slėpė savo žmonos pusbrolį. Vargšas atsisakė atiduoti gabalą žemės, kuris patiko vyriausiajam kamerherui. Kažkas išdavė jį. Siaubinga! La Tremujis grobia, vagia ir žudo, o karalius nieko nepastebi.

Pagautas nesuvaldomo įsiūčio, Žakas griebė nuo stalo žydrą plono stiklo vazą ir trenkė ją į grindis. Pasipylė šukės.

— Bet jums dėl manęs irgi gresia pavojus, — liūdnai ištarė Katrina. — Kaip galite būti tikras, kad rytoj kas nors jūsų neišduos?

— Viskas įmanoma, — ryžtingai atsakė Keras, — bet aš neleisiu savęs įbauginti. Iš tikrųjų la Tremujis įsiuto ant Nodino už tai, kad jis mylėjo, gerbė ir palaikė Mergelę, be to, jisai pareiškė, jog tai bailumas — atsižadėti jos. Kiekvienam, kuris taip kalba, gresia pavojus. Net tokia gerbiama moteris kaip Margarita de Tiurold, su kuria Žana vienu metu gyveno po tuo pačiu stogu, dabar negali jaustis saugi. Favoritas tiesiog nori sunaikinti karalystėje viską, kas primena Mergelę. Jis visada buvo prieš ją, o dabar nori pakenkti jai net kape, ir tai tuo metu, kai karalystei būtina taika. Mums trūksta pinigų, švietimas smunka, prekyba apmirusi. Jau nebevyksta didelių mugių, pirkliai vengia gabenti prekes per Prancūziją. Iš Venecijos į Briugę jas saugiau vežti per Vokietijos valstybes ir Bavariją. O tas truputis, kuris įvežamas, atsiduria la Tremujo skryniose.

— Ką gi jūs ketinate daryti?

— Dabar nieko. Favoritas — kaip laukinis šernas, su kuriuo reikia kovoti ginklu. Aš palieku tai konetabliui de Rišmonui ir karalienei Jolandai, kai ji sugrįš. Bet kai tik la Tremujis bus pašalintas, viską teks pradėti iš naujo: atgaivinti prekybą ir uždirbti pinigų. Todėl aš išvyksiu, vos tik ateis pavasaris.

— Išvyksite? Bet kur?

— Į Rytų uostus, — atsakė pirklys, žvelgdamas į didžiulį žemėlapį, kabantį ant sienos. — Kai pasibaigs audros, siaučiančios per ekvinokciją, mano galera išvyks į kasmetinį plaukiojimą Viduržemio jūra. Aš plauksiu su savo prekėmis: emaliu, plonomis medžiagomis, vynu, Marselio koralais, kad išmainyčiau jas į šilką, prieskonius ir kailius, — į visa tai, ko dabar pas mus neįmanoma rasti. Aš užmegsiu prekybinius ryšius, ir karalius matys, kad jie labai naudingi. Pagaliau, kai visa tai bus padaryta, aš vėl atgaivinsiu

senąsias sidabro, geležies, švino ir vario kasyklas, kurios nenaudojamos nuo romėnų laikų. Karalystė atgims, taps daug turtingesnė... daug turtingesnė!

Katrina klausėsi pirklio apstulbusi. Rodės, jis užmiršo ją žvelgdamas kažkur į tolį ir įsivaizduodamas, kaip jo ambicingos svajonės tampa realybe. Akimirką jai pasirodė, kad grįžo į praeitį ir girdi savo vyro Gareno de Brazi balsą. Jis irgi tikėjo prekybos su Rytais svarba. Jis suprastų ir įvertintų drąsą ir šio pirklio, taip daug kuo panašaus į jį patį. Kambaryje įsiviešpatavo visiška tyla.

Triukšmas už lango irgi nutilo. Du trys praeiviai skubiai praėjo pro šalį, bailiai žvilgčiodami į sulaužytas Nodino duris. Ėmė krapnoti lietus...

— Argi jūs nematote, — maldaujamu balsu tarė Katrina, — kad neturite teisės rizikuoti priglausdamas mane čia! Jūsų ateitis per daug reikšminga, metre Žakai. Jeigu tik mane išduos, jūs atsidursite pavojuje. Ar negalėčiau išvažiuoti į kokį užmiesčio namą ar fermą ir palaukti, kol grįš Ksantrajus?

Metras Keras pasilenkė ties Katrina, kuri sėdėjo laikydama rankas ant pilvo, ir švelniai suėmė jos veidą delnais.

— Paklausykite, Katrina, mūsų vargšėje žemėje nedaug liko to, kas reta ir vertinga. Jūs — viena iš tokių brangenybių, ir aš visa širdimi pavydžiu žmogui, kurį jūs mylite. Aš tegaliu pretenduoti į jūsų draugystę, tad leiskite man ją nusipelnyti. Jeigu iš to kyla šioks toks pavojus man, juo geriau, — tai įrodys mano atsidavimą jums. Jūs liksite čia.

Jis pasilenkė dar žemiau ir prisilietė lūpomis prie jos lūpų. Tai buvo lengvas, švelnus pabučiavimas, greičiau platoniškas negu kūniškas. Vis dėlto Katrina suvirpėjo pajutusi malonumą nuo jo lūpų prisilietimo. Žako ranka krūptelėjo ant Katrinos pečių, ir ji suprato, kad jis labai susijaudinęs. Metras Keras švelniai atstūmė Katriną ir tarė:

— Draudžiu jums iš čia išvykti, Katrina. Jūs turite manimi tikėti.

— Žinoma, aš tikiu! Bet bijau dėl jūsų ir jūsų šeimos.

— Nesijaudinkite! Aš sugebėsiu pasirūpinti savo šeima ir kartu apginti jus.

Žakas padėjo ranką ant Katrinos peties, jis norėjo, kad ji pajustų jo pasitikėjimą savimi. Metras jau spėjo pamiršti sceną gatvėje ir krūptelėjo, kai tarpdury pasigirdo tylus balsas:

— Nusileisk į krautuvę, Žakai. Ponia de la Tremuj laukia tavęs, o juk žinai, kokia ji nekantri.

Abu atsisuko. Prie durų rami stovėjo Masė. Katriną užliejo raudonis. Ar seniai ji čia? Ar matė, kaip vyras pabučiavo ją? Iš jos išvaizdos neatrodė,

kad ji ką nors matė. Ji tikriausiai ką tik įėjo! Bet Katrina pasijuto kalta ir nuleido akis.

— Aš kalbėjau metrui Žakui apie tai, kad keliu pavojų jums visiems čia gyvendama, — tarė ji. — Aš prašiau leisti man išvykti.

Masė prisiartino šypsodamasi.

— Esu tikra, kad jis atkalbėjo jus. Svečias mūsų namuose laikomas Dievo siųstu ir todėl šventu. Ir be to, kur galėtumėt vykti, ponia Katrina? Eik, Žakai, tu privalai lipti žemyn. Ponia de la Tremuj supyks.

Katrina sudrebėjo pagalvojusi apie moterį apačioje. Ponia de la Tremuj! Moteris, kurios valdžioje yra Arno, ta, kurią jis atstūmė ir kurią Katrina kartą smarkiai įžeidė. Katrina išblyško ir pasisuko į pirklį.

— Paskubėkite, metre Kerai, prašau jus... negalima leisti, kad jai kiltų bent menkiausias įtarimas. Ji pažintų mane net su vienuolio abitu... ji neapkenčia manęs.

— Žinau, — atsakė Žakas, — einu...

Masė ir Katrina liko vienos. Abi tylėjo. Jos nežiūrėjo viena į kitą, tik įtempusios klausą mėgino išgirsti, kas vyksta apačioje. Joms neteko ilgai laukti. Iš pradžių girdėjosi tvirti sunkoki Žako Kero žingsniai laiptais, paskui atsklido aukštas moters balsas. Visą savo chaotišką ir niekšingą gyvenimą Katrina de la Tremuj nesistengė slopinti savo balso. Kur tik ji pasirodydavo, visur dundėdavo jos aukšti tonai. Masė ir Katrina be vargo girdėjo, kas kalbama krautuvėje.

— Metre Kerai, — tarė vyriausiojo kamerhero žmona, — kaip galėjo atsitikti, kad iki šiol negavau sabalų, kuriuos pas jus užsisakiau? Artėja šalčiai, o juk žinote, kad kitokių kailių aš nepripažįstu.

— Jūs teisi, ponia. O dėl sabalų, tai mielai juos pasiūlyčiau jums, tačiau jie tapo neprieinami. Pirklių karavanai, kurie paprastai iš Nižnij Novgorodo traukia į Šalono mugę, į mūsų šalį nebeužsuka. Jie keliauja į Londoną arba sustoja Venecijoj.

— Tuomet važiuokite jų į Veneciją...

— Mes neturime lėšų, ponia. Šalis nuskurdo. Laivų nėra, o tie, kurie plaukioja tarp Venecijos ir Briugės, į mūsų uostus daugiau neužsuka. O dėl kelionės į Briugę, juk puikiai žinote — hercogo Burgundiečio įsakymu karaliaus Karolio valdiniams tai uždrausta.

Viešnia teatrališkai atsiduso. Katrinos nervai įsitempė kaip stygos: girdėti iš taip arti nekenčiamos moters balsą buvo sunkus išbandymas.

Ponia de la Tremuj pradėjo pykti.

— Labai gerai, tada teks pasitenkinti tuo ką turite. Aš noriu, kad ateitumėte į rūmus ir parodytumėte man savo geriausius kailius. Arba ne, kadangi aš jau čia, parodykite juos dabar. Atsiųsite man tai, ką išsirinksiu!

Katrina priėjo prie lango.

— Kaip mes neišgirdome, kada ji atėjo? — sušnibždėjo jaunoji moteris, apžiūrinėdama raitelius ir freilinas, kurie atlydėjo ponią de la Tremuj ir dabar triukšmavo apačioje taip, kaip anksčiau kareiviai.

— Jūs buvote per daug įsitraukę į pokalbį, — pasakė Masė tokiu maloniu balsu, kad Katrina nepajuto jos pastaboje jokio dviprasmiškumo. — Jūs negalėjote išgirsti, bet man nepatinka, kad šita dama taip ilgai čia užtrunka. Jos aštrios ausys ir žvitrios akys, pro ją niekas nepraslys...

— Taip, mano buvimas čia neabejotinai pavojingas, — su kartėliu tarė Katrina. — Jeigu ji sužinotų...

— Slėpdami jus čia mes rizikuojam ne daugiau kaip slėpdami Aleną Šartjė, — ramiai ištarė Žako žmona. — Kas mūsų dienomis gali jaustis apsaugotas nuo šnipų? Jums geriau grįžti į savo kambarį, Katrina.

Katrina papurtė galvą. Ji jautė, kad turi pasilikti. Katrina ne kartą pastebėjo, kad arti esantis pavojus ją baugina mažiau negu tas, kuris yra kažkur toli. Be to, ji jautė keistą malonumą, kad savo nematomu buvimu tarsi meta iššūkį tai pavojingai moteriai. Vyriausiojo kamerhero žmona, matyt, buvo krautuvės sandėly, nes iš ten sklido duslūs nuo prekystalio mėtomų kailių ryšulių garsai. Katrina stovėjo prisiglaudusi prie sienos ir kažko laukė. Kol išeis pavojingoji lankytoja? Kol sugrįš Žakas, kurio vien buvimas šalia ramino ją? Atrodo, kad ir vieno, ir kito...

Išsiblaškiusi Katrina žvilgtelėjo pro langą. Nuo miesto vartų į kalną lėtai kilo vežėčios, tempiamos didelio tingaus arklio. Tai buvo valstietiškas vežimas mediniais ratais, kurie šokinėjo per duobes. Beformė malkų krūva, sukrauta į vežėčias, rodės, tuoj tuoj nubildės žemyn. Arklys su kroviniu sustojo prieš Kero namą.

Nebūtų nieko keista, bet važnyčiotojas, kuris susikūprinęs sėdėjo vežėčių priekyje, pasirodė Katrinai kažkur jau matytas... Jis vilkėjo juoda striuke su gobtuvu, slepiančiu didžiąją veido dalį. Kyšojo tik trumpa barzdelė. Jo laikysena buvo kažkuo pažįstama. Žmogus pasisuko, pažvelgė į jos langą, ir viskas pasidarė aišku. Katrina aiktelėjusi užsiėmė burną delnu. Valstietis vežimaityje buvo ne kas kitas, o Ksantrajus! Katrina pribėgo prie Masė ir nutempė ją prie lango.

— Žiūrėkite, — sušuko ji. — Matote, kas ten?

Masė išblyško.

— O Viešpatie! — pasibaisėjo ji. — Jį juk taip lengva pažinti!

Valstietis nulipo nuo sėdynės, aiškiai ketindamas eiti į krautuvę. Masė kaip strėlė išlėkė iš kabineto. Katrina girdėjo, kaip ji bėga žemyn pakopomis. Masė tikriausiai bėgte aplenkė krautuvę, nes Katrina iš karto pamatė, kaip ji iššoko į gatvę — kaip tik laiku, kad neleistų įeiti vidun Ksantrajui, net neįtariančiam, koks pavojus jo tyko. Žako žmona sustojo priešais jį piktai šaukdama:

— Ką tu čia sumanei, nepraustaburni? Nežinai, kad malkas reikia vežti į kiemą! Suk savo kuiną atgal, aš atidarysiu vartus.

— Nerūstaukit, ponia, — atsakė žmogus dainingа berišono tarme. — Robinas, jūsų ūkvedys, pasiuntė mane, ir va...

— Gerai, gerai, — nutraukė jį Masė. — Greičiau varyk arklį, nematai, kad užstoji kelią ponams.

Ponios de la Tremuj kortežas, išsipuošęs raudonom ir mėlynom livrėjom, su panieka nusisuko nuo netašyto stuobrio, ir tai, be abejo, išgelbėjo įžūlųjį kapitoną nuo demaskavimo. Katrina jautė, kaip šaltas prakaitas ritasi jos nugara, rankos darosi ledinės. Kodėl Ksantrajus, kuriam galima laisvai išvažiuoti ir įvažiuoti į miestą, griebėsi šito keisto maskarado? Kas paslėpta vežime?

Kraujas suplūdo jai į veidą. Tarnas atidarė vartus, ir Ksantrajus, vilkdamas kojas kaip tikras valstietis, apgręžė vežimą. Katrina ilgiau negalėjo tverti. Pasikėlusi sijoną, ji nubėgo per didįjį kambarį į medinę galeriją, išeinančią į vidinį kiemelį, kur dabar kaip tik įvažiavo Ksantrajus su savo vežimu. Ksantrajus pastebėjo viršuje stovinčią Katriną ir nusišypsojo jai šypsena, kuri lyg saulės spindulys sušildė moters širdį. Kapitonas jokiu būdu taip nesišypsotų, jeigu Monsalvi būtų kas nors atsitikę.

Kitame kiemo gale senoji Mago, ištikima Kero tarnaitė, švaistėsi skuduru, vaikydama vištas, o Sara tuo metu padėjo Masė atidaryti sandėlio duris, kad būtų galima ten įvaryti vežimą. Gotjė su tarnu nukėlė vartus. Kai Katrina pasiekė kiemelį, ir arklys, ir vežimas buvo jau paslėpti. Kapitonas net neatsisuko!

— Greičiau! — šaukė jis. — Padėkite man! — Jis karštligiškai skubėdamas traukė iš vežimo pliauskas ir mėtė jas žemėn.

— Kas vežime? — paklausė Katrina.

— Neuždavinėkite kvailų klausimų! Nejaugi neaišku?

Katrina puolė prie vežimo. Po pliauskom, vežimo apačioj, buvo įtaisyta slėptuvė, bet nespėjo Katrina pamatyti pinučių, dengiančių ją iš viršaus, kai Ksantrajus šiurkščiai pastūmė ją Sarai į glėbį.

— Nereikia jai matyti jo dabar, — tarė jis čigonei. — Ne itin malonus vaizdas! Mes spėjom kaip tik laiku...

Ksantrajus pakėlė pinučius — slėptuvėje gulėjo žmogus. Jis buvo purvinas, jo iškankintą vaškinį veidą iki pusės dengė ilga į visas puses styranti barzda. Užmerktom akim ir savo nejudrumu jis taip panėšėjo į numirėlį, kad Katrina su laukiniu riksmu išsiveržė iš Saros rankų ir puolė prie nieko nejaučiančio kūno raudodama.

— Arno!.. Dieve mano! Arno, ką jie tau padarė?

Aštuonioliktas skyrius

Arno šešėlis

Katrina buvo taip įsitikinusi, kad spaudžia glėbyje nebegyvą kūną, jog Ksantrajus turėjo jėga nutempti ją šalin.

— Katrina, jam reikia skubiai padėti. Dabar ne laikas verkti. Ar yra kambarys, kur jį galima būtų paguldyti, ponia Masė?

— Neškit į mano! — sušuko Katrina, šluostydamasi akis.

— Gerai. Eikite pirmoji ir pažiūrėkite, ar nėra kliūčių.

Ksantrajus be jokio vargo pakėlė draugo kūną ant rankų, ir Arno galva bejėgiškai nusviro ant kapitono peties. Buvo akivaizdu, kad Arno nieko nejaučia, jo kūnas buvo visiškai suglebęs. Katrina mėgino susivaldyti, bet jos akys vėl prisipildė ašarų.

— Jis miršta, jis miršta!

— Tikiuosi, kad ne! — nutraukė ją Ksantrajus. — Aš skubinausi kiek pajėgdamas. Atidarykite šias duris.

— Ar ne geriau palaukti, kol ponia la Tremuj išeis iš čia? — įsiterpė Sara.

Kapitonas įdėmiai pažvelgė į ją, ir jo veidas išraudo.

— Negalima delsti nė minutės, girdi! O dėl šitos rudos šliundros, tai aš ją pasmaugsiu savo rankomis, prisiekiu tėvo kalaviju ir motinos garbe! Atidaryk, sakau tau. Mums reikia lovos ir gydytojo!

Tuo metu durys atsidarė, ir galinga Gotjė figūra sustingo tarpdury. Jis permetė akimis Ksantrajų ir verkiančią Katriną.

— Duokite jį man, mesire! Aš su tuo susidorosiu geriau negu jūs. Metras Keras liepė pasakyti, kad ponia išvažiavo.

Arno atrodė lyg kūdikis stipriose milžino rankose. Gotjė nužingsniavo per kiemą. Dulkė lietus, artinosi naktis. Senoji Mago ir Sara nuskubėjo į priekį — atdaryti durų ir paruošti lovos. Katrina išsiveržė iš Ksantrajaus rankų ir puolė paskui Gotjė. Jis girdėjo, kaip Ksantrajus riktelėjo jai iš paskos:

— Stokite, Katrina! Nelipkite kol kas į viršų!

Bet ji buvo kurčia viskam, išskyrus vidinį balsą, kartojantį: "Jis miršta, miršta..." Jos ausyse ūžė, širdis pašėlusiai daužėsi. Katrina užlėkė laiptais ir pamatė, kaip Gotjė paguldė Arno ant lovos. Čia Sara vėl pamėgino sustabdyti Katriną.

— Leiskite mums iš pradžių apžiūrėti jį, — švelniai tarė čigonė. — Jis labai silpnas, o jūsų būklėje...

— Ką reiškia mano būklė? — beveik suriko Katrina. — Ką reiškia kūdikis, jeigu Arno miršta? Jis mano, tu girdi? Tiktai mano! Niekas neturi teisės trukdyti man, jeigu esu jam reikalinga!

Sara nenorom pasitraukė ir praleido Katriną. Ji palingavo galvą ir sumurmėjo:

— Nežinau, ar jis jaučia skausmą. Jo akys atviros, bet jis be sąmonės. Ir, atrodo, jog apakęs...

Sutelkusi visą ryžtą, Katrina tarsi apsišarvavo nematomais šarvais, slėpdamasi nuo nevilties ir sielvarto srauto, grasinančio paskandinti ją. Ji privalo neprarasti savitvardos! Ji turi būti drąsi ir žiūrėti teisybei į akis, nors ir kaip būtų baisu. Ji jautė, kad tik taip įmanoma išgelbėti Arno. Katrina stipriai sugniaužė rankas, kaip visuomet darydavo kritiškomis akimirkomis ir pasuko link lovos, prie kurios plušėjo Mago.

Dabar Katrinai kelią užstojo Gotjė. Jis stovėjo vidury kambario, žvelgdamas keistu žvilgsniu, kupinu pykčio ir drauge liūdesio. Gotjė pravėrė burną, lyg norėdamas kažką sakyti, bet tik gūžtelėjo pečiais ir nuėjo prie durų. Katrina net neatkreipė į jį dėmesio. Ji matė tik Arno ir ties juo palinkusią senąją Mago.

— Kaip jis atrodo, Dieve mano! Kaip jis atrodo! Vargšas ponas! — dejavo auklė.

Saros padedama ji plėšė nuo leisgyvio ligonio kūno dvokiančius purvinus skudurus. Jis atrodė taip, lyg būtų buvęs įmestas į duobę, pilną skysto mėšlo. Kai moterys pamėgino atplėšti paskutinius drabužių likučius nuo krūtinės ir nugaros, pasirodė, jog jie prilipę prie kūno, o po jais sunkiasi kraujas.

— Jis sužeistas, — su siaubu sušnibždėjo Katrina. Ji uždėjo drebančią ranką ant Arno kaktos ir atmetė atgal jo ilgus plaukus.

— Taip nieko nebus, — sumurmėjo Mago. — Sara, nusileisk į virtuvę ir liepk atnešti didelę rėčką ir keletą kibirų karšto vandens. Greičiau! Reikia jį nuprausti.

Sara dingo, ir tą pačią akimirką tarpdury pasirodė Ksantrajus ir Žakas Keras. Ksantrajus priėjo arčiau ir atsistojo už Katrinos.

— Kur jūs jį radote, kad taip atrodo? — paklausė ji, — ubliete?

— Beveik! Dugne šlykščios duobės, į kurią sunkiasi Luaros vanduo. Žemių grindys ten niekad neišdžiūsta. Arno buvo prikaustytas prie grindų už rankų ir kojų, visiškoje tamsoje. Maistą — ar tai, kas buvo laikoma maistu, — mesdavo jam pro skylę. Durys buvo užkaltos, mums teko jas išlaužti. Sargavo ten kažkokia sužvėrėjusi beždžionė, juodas kuprius, nepaprastai stiprus. Įstengėm jį nugalėti tik trise.

— Ir ką jam padarėte?

— Kas daroma su žiurkėmis? Aš perpjoviau jam gerklę ir įmečiau į tą pačią skylę, iš kurios ištraukėme Monsalvi. Prisiekiu, iš pradžių maniau, kad Arno nebegyvas. Jis nejudėjo. Bet paskui pastebėjau, kad jis dar kvėpuoja, nors ir silpnai. Tą akimirką viską būčiau atidavęs už gydytoją. Vienas iš mano draugų šį tą išmanė apie gydymą. Jis įpylė Arno į burną truputį pieno ir buljono. Bet niekam daugiau laiko nebebuvo. Reikėjo skubėti. Mes susukom jį į apsiaustą ir paguldę arkliui ant nugaros atgabenom iki Buržo apylinkių; ten aš gavau vežimą iš vieno metro Žako tarno. Dievas liudytojas, Katrina, aš mirtinai bijojau, kad atvešiu jums numirėlį. La Tremujis ir jo gauja dar užmokės už tai!

— Bet kol kas, — piktai tarė Katrina, — jis užmokėjo tik vienu kalėjimo sargu!

— Kuo jūs mane laikote? O dar dvidešimt lavonų, o apimta ugnies pilis? — šaltakraujiškai išvardijo Ksantrajus. — Padariau ką spėjau. Aš labai skubėjau, bet vis dėlto radau laiko padegti tą lizdą...

— Atleiskite, — atsiprašė Katrina, nepakeldama akių.

Pasirodė du tarnai nešini didžiuliu kubilu. Jo vidun įklojo paklodę ir pripildė karšto vandens. Tuo metu metras Žakas stovėjo žvelgdamas į ligonį ir nepratardamas nė žodžio. Jis nukreipė akis nuo nejudraus kūno, išdriekto lovoje, į žavų Katrinos profilį, nušviestą žvakės liepsnos, į ilgas jos blakstienas, metančias švelnų šešėlį ant skruostų. Mago pagavo jo žvilgsnį ir nepritariamai susiraukė.

— Jam reikia gydytojo, — tarė ji, — ir kuo greičiau.

Žakas Keras krūptelėjo kaip žmogus, kurį staiga išbudino iš miego, ir nuėjo durų link.

— Aš nueisiu jo pats, — tarė jis, nuslopinęs atodūsį.

Visą tą laiką, kol metras Keras buvo kambaryje, Katrina jo nepastebėjo. Ji matė tik nejudrų kūną vyro, iš kurio teliko šešėlis...

Su didžiausiu atsargumu Katrina, Ksantrajus ir Sara pakėlė Arno nuo lovos ir nuleido į vandenį, kur Mago prieš tai įpylė aromatinio aliejaus ir piliarožės šaknų antpilo. Išsekęs kūnas, aptrauktas pilkoka oda, dingo po suputojusio vandens paviršiumi. Tą akimirką Arno pramerkė akis. Jos buvo apimtos uždegimo ir pūliavo. Jo lūpos sujudėjo ir keisti garsai pasigirdo iš gerklės, tokie keisti, jog Ksantrajus išblyško iš baimės.

— Dieve mano! — sušuko jis, apkabinęs draugo galvą ir per prievartą jį išžiodydamas, kad galėtų apžiūrėti burną. — Pamaniau, kad jam nupjautas liežuvis.

Katrina sušuko iš siaubo. Ji nežiūrėjo į kapitoną, tik lėtai vedžiojo ranka prieš plačiai atmerktas Arno akis.

— Jis... jis nemato! Jo akys nejuda, net kai priartinu prie jų ranką!

— Žinau, — atsakė Ksantrajus. — Tai pastebėjau kelionės metu. Bet, — pridūrė jis skubiai, nes Katrina ėmė kūkčioti, — neturite prarasti vilties, mieloji. Gal tai susiję su išsekimu. Palauksim, ką pasakys daktaras.

Maudynė truko ilgai. Alyvuotas vandens paviršius patamsėjo. Riebus purvas, pridžiūvusios medžiagos gabalėliai, utėlės ir kiti parazitai po truputį atsiskyrė nuo kūno ir oda ėmė atgauti normalų atspalvį. Ant krūtinės ir nugaros išryškėjo sutinę rumbai, nusėti kraujo lašeliais.

— Ką jam padarė? — sušnibždėjo Mago žvelgdama į Ksantrajų. Tas nusisuko ir ėmė taisyti rūkstančią dagtį.

— Jį plakė! — kimiai ištarė jis. — Žavingoji la Tremuj moka keršyti, kai yra ignoruojama. Su juo elgėsi blogiau kaip su gyvuliu. Dėl to kad buvo ištikimas savo meilei!

Katrina žengtelėjo į priekį, jos akys žaibavo iš įniršio:

— Ji užmokės už tai! Kada nors ji užmokės už viską! Už mano sielvartą, už jo kančias! Ji užmokės krauju ir ašaromis!

Drebėdama Katrina suklupo prie kubilo. Ksantrajus atsargiai pakėlė ją ir akimirkai priglaudė prie savęs, tartum norėdamas atiduoti jai dalį savo gyvybinių jėgų.

— Palaukite, kol Monsalvi vėl sustiprės, — tvirtai pasakė jis. — Arno moka suvesti sąskaitas. Esama moterų, su kuriomis reikia kovoti kaip su vyrais.

Katrina sukūkčiojo įsikniaubusi į kapitono petį ir tarė plonu gailiu balsu:

— Bet jo dienos jau suskaičiuotos... Jūs gi matote...

— Ir jūs tuo tikite? Aš taip dažnai matydavau Arno pusgyvį — o ir daugelį kitų savo draugų, — kad niekad nepatikėsiu jo mirtimi, kol nepamatysiu jo atšalusio lavono, bet ir tada nepatikėsiu.

Kai Arno, nušluostytas ir aprengtas švariais drabužiais, buvo paguldytas į lovą, pasirodė Žakas Keras ir pranešė, jog daktaras jau eina. Gotjė ir du tarnai išnešė kubilą su nešvariu vandeniu. Dabar, kai Arno buvo švariai nupraustas, tragiškas jo blyškumas dar labiau išryškėjo. Ksantrajus nuskuto savo draugą, ir be barzdos Arno veidas pasirodė esąs toks liesas, tarsi būtų iš peršviečiamo pergamento, jame ryškėjo senų žaizdų randai.

Dėl to Arno atrodė dar jaunesnis ir jaudinamai bejėgis. Katrina prisiminė sužeistą riterį, kurį jie rado ant kelio į Flandriją prieš daugelį metų. Tą naktį Arno irgi buvo nejudrus ir be sąmonės, bet jį tada sužeidė kupiną jėgų ir sveikatos. O dabar Arno atrodė nugrimzdęs į miegą, kuris niekad nesibaigs... Apimta nevilties Katrina būtų atidavusi keletą savo gyvenimo metų vien už tai, kad pamatytų, kaip jis pravers akis ir nusišypsos.

Liūdnas Katrinos mintis nutraukė gydytojas, kurio išvaizda galėjo atkreipti net labai išsiblaškiusio žmogaus dėmesį. Jis buvo aukštas, labai liesas ir pakumpęs, turėjo pailgą gelsvą veidą, pilnas raudonas lūpas, lenktą nosį ir mažas akis po vešliais juodais antakiais. Ilgi, keistomis kaselėmis supinti plaukai krito ant kaulėtų pečių ir maišėsi su barzda, primenančia juodas medžio drožles. Juodas ilgas storas gelumbės drabužis krito aplink kojas giliomis klostėmis. Ant daktaro krūtinės švietė nelemtas ratukas, į kurį nustebusi įsispoksojo Katrina. Žmogus pagavo jos žvilgsnį ir kreivai šyptelėjo:

— Jūs bijotės Izraelio vaikų, ponia? Jeigu čia yra jūsų nerimo priežastis, tai prisiekiu, kad niekada neužmušiau nė vieno krikščionių vaiko ir netryniau jo į miltelius.

Nespėjus Katrinai nieko atsakyti, pasigirdo ramus Žako Kero balsas.

— Rabis Mošė ben Jehuda — mokyčiausias gydytojas mūsų mieste. Jis studijavo Monpeljė universitete ir niekas nesugebėtų padėti mūsų svečiui geriau už jį. Aš pats dažnai kreipiuosi į jį, nes jis ir išmintingas, ir labai patyręs...

— Nejaugi visame mieste nėra nė vieno gydytojo krikščionio? — paklausė Ksantrajus. — Girdėjau, jog metras Oberas...

— Metras Oberas — asilas, jis pribaigs mūsų draugą greičiau negu visi la Tremujo budeliai. Žydų medicina nusileidžia tik mauritaniškajai...

Kol Žakas visa tai kalbėjo, Mošė ben Jehuda priėjo prie lovos ir ėmė apžiūrinėti ligonį primerktomis akimis.

— Jis be sąmonės, — sušnibždėjo Katrina. — Kartais praveria akis, bet nieko nemato. Ir murma kažką bereikšmio...

— Aš žinau, — nutraukė ją gydytojas. — Metras Keras viską man papasakojo. Prašom pasitraukti tolėliau. Aš noriu jį apžiūrėti.

Katrina nenoromis pakluso. Ši juoda figūra, palinkusi ties Arno, atrodė jai lemianti bloga. Rabis taip priminė kažkokią piktą dvasią! Bet ji nenorom susižavėjo matydama, kaip vikriai ilgi lankstūs gydytojo pirštai čiupinėja sužeistojo kūną, sustodami prie sutinusių rumbų ant nugaros, kurie kai kur jau buvo supūliavę. Rabis paprašė atnešti vyno ir dubenį švaraus vandens. Sara ir Mago akimirksniu išpildė prašymą.

Gydytojas kruopščiai nusiplovė rankas, prieš paliesdamas Arno veidą. Atsargiai pakėlęs jo vokus, jis apžiūrėjo akis ir tyliai švilptelėjo.

— Tai rimta? — tyliai paklausė Katrina.

— Sunku pasakyti. Aš dažnai mačiau tokį aklumą, ištikusį žmones, ilgai prabuvusius kalėjimuose. Manau, tai — uždegimas, sukeltas netinkamo maitinimosi. Hipokratas vadino šitą ligą keratitu.

— Ar tai reiškia, kad jis... apako visam laikui? — paklausė Ksantrajus tokiu kimiu iš susijaudinimo balsu, kad Katrina nesusilaikė neištiesusi jam rankos. Rabis papurtė savo kaseles.

— Kas žino? Vieni praranda regėjimą visam laikui, bet kiti pradeda vėl matyti, ir gana greitai. Dėkui Aukščiausiajam, aš ne blogiau už kitus žinau, kaip jį reikia gydyti!

Ir jis ėmėsi darbo. Pirmiausia kruopščiai praplovė visas žaizdas vynu. Paskui patepė jas lanolino bei trintų aromatinių dervų tepalu ir aprišo drobės tvarsčiais. Ant Arno akių jis uždėjo beladonos ir palmių lapų kompresus ir liepė keisti juos kasdien.

— Girdykite jį ožkos pienu su medumi, — tarė daktaras, kai viskas buvo padaryta. — Svarbu, kad jis būtų laikomas absoliučiai švariai. Jeigu jį kankins skausmai, duokite jam keletą gramų aguonų preparato, kurį palieku, ir melskitės Jahvei, kad pasigailėtų jo, nes Jis vienas — gyvybės ir mirties valdovas.

— Nejaugi jūs nelankysite ligonio? — nustebusi paklausė Katrina, vėl priėjusi prie lovos ir paėmusi Arno už rankos.

Rabis Mošė karčiai nusišypsojo, bet nieko neatsakė. Žakas Keras sutrikęs paaiškino:

— Deja, daugiau vizitų nebus. Rabis Mošė yra priverstas palikti miestą... drauge su visais savo tikėjimo žmonėmis. Karalius išleido įsaką: šiandien iki aušros visi žydai turi išeiti iš miesto, kitaip jiems gresia mirtis.

Mirtina tyla stojo po šių žodžių. Katrina lėtai pakilo žvelgdama tai į Žaką, tai į gydytoją.

— Bet... kodėl?

Ksantrajus tulžingai atsakė:

— La Tremujui amžinai trūksta aukso. Štai jis ir privertė karalių pasirašyti šį įsaką. Žydus iš miesto pašalins, o auksas tai liks! Jie turi išeiti neišsinešdami nieko vertingo. Rytoj la Tremujo skrynios nesutalpins grobio. O kai jos vėl ištuštės, jis apdovanos savo dėmesiu dar ką nors.

Nors ši naujiena nelietė Katrinos tiesiogiai, bet ji buvo paskutinis lašas jos kantrybės taurėje. Jos nervai daugiau nebeišlaikė. Kūnas įsitempė, ir ji ėmė raitytis nuo skausmingų konvulsijų. Sugriebusi lovos baldakimo stulpelį ir prisispaudusi prie jo, Katrina sudejavo:

— La Tremujis! La Tremujis! Nenoriu daugiau girdėti šio vardo! Niekada! Niekada! La Tremujis pražudys mus visus! Laikykite jį! Laikykite! Argi nematote, štai jis stovi ten, šešėlyje, ir šaiposi! Laikykite jį!

Gydytojas priėjo prie jos ir atsiklaupė šalia. Jis suėmė Katrinos galvą delnais, ėmė švelniai ją glostyti, masažuoti, murmėdamas paguodos žodžius, o gal burtažodžius savo kalba. Jis tarsi grūmėsi su Katriną apsėdusiu demonu, ir po truputį jaunoji moteris rimo, jos kūnas atsipalaidavo, iš akių upeliais pasipylė ašaros, o kvėpavimas tapo lygesnis.

— Visa tai iš tikrųjų viršija jos jėgas, — pasigirdo ramus Žako Kero balsas. — Per daug kančių suteikė jai šitas žmogus.

— Deja, ne jai vienai, — niūriai pridūrė Ksantrajus. — Visoje karalystėje aidi verksmas ir dejonės, ir viskas per la Tremujį...

Kailių pirklys apmaudžiai nusišypsojo, ir jo balse pasigirdo aštrios gaidos:

— O kapitonai ir kareiviai susitaikė su tuo! Kiekgi dar reikės kentėti? Ar ilgai, mesire, jūs ir jūsų žmonės leisite jam siautėti?

— Nė akimirkos ilgiau negu tai neišvengiama, metre Žakai. Būkite tikras! — energingai atsakė kapitonas. — Lygiai tiek, kiek reikia laiko sutelkti visus medžiotojus, kurie išrūkys senąjį šerną iš guolio. O dabar medžiotojai dar išsisklaidę — juos reikia surinkti iš visų keturių pasaulio šalių.

Katrinos priepuolis praėjo. Ji atsistojo remdamasi į Saros ranką ir apsidairė kalta veido išraiška. Mago norėjo paguldyti ją į lovą, bet ji atsisakė:

— Viskas jau gerai. Liksiu su juo. Vis tiek šiandien neužmigsiu, aš žinau... Jeigu jam lemta numirti...

Jos balsas nutrūko iš baimės: o jeigu Arno iš tikrųjų numirs šią naktį? Ksantrajus suprato, ką jaučia Katrina, ir pasiūlė:

— Aš budėsiu su jumis. Mirtis neišdrįs atimti jo iš mūsų abiejų.

Visą naktį Katrina ir Ksantrajus sėdėjo prie Arno lovos, įsiklausydami į jo kvėpavimą ir sekdami menkiausius pablogėjimo požymius. Du ar tris kartus ligonis liovėsi kvėpavęs ir drauge, rodės, nustos plakusi Katrinos širdis. Nepaisydama nuovargio Katrina valandų valandas karštai meldėsi, kol Sara ir Ksantrajus pasikeisdami stebėjo ligonį. Ši naktis tapo Katrinai tikru išbandymu. Ji įtikino save, kad lėtai slenkančios nakties valandos turi lemiamos reikšmės. Jeigu Arno sulauks aušros, tai bus išgelbėtas. Bet ar sulauks jis ryto, ar sulauks saulės, kuri sušildys žemę? Rabis Mošė prieš išeidamas pasakė, kad jam kelia nerimą neįtikėtinas Arno išsekimas. Jis privertė jį praryti keletą šaukštų pieno su medumi ir, kaip raminančios priemonės, aguonų antpilo. Katriną ypač baugino ligonio nejudrumas. Rodės, užtektų menkiausio dvelktelėjimo, kad užgestų ta menka gyvybės kibirkštėlė, kuri dar ruseno jame.

Ksantrajus irgi nemiegojo. Jis sėdėjo ant taburetės neatitraukdamas akių nuo draugo. Kartkartėmis jis prabildavo tarsi norėdamas padrąsinti save.

— Štai pamatysite, Arno išsikapstys, — sakė jis tvirtu balsu. — Jis nepasiduos. Prisiminkite Kompjeną, Katrina! Jūs juk ir tada manėte, kad jis miršta!

Bet sykiais kapitonas užmerkdavo akis ir trindavo jas delnu. Kad nusišluostytų ašaras ar kad nuvytų kaip košmarą nepakeliamą nejudraus kūno vaizdą? Iš gatvės juos pasiekdavo išeinančių į tremtį žydų žingsniai: žmonės slinko link miesto vartų, nešdamiesi sunkius nešulius menkų turto likučių, kuriuos jiems buvo leista pasiimti.

Štai jau užgiedojo gaidys, skelbdamas aušrą. Suskambo šv.Jokūbo vienuolyno varpai, ir dangus ėmė lėtai blykšti. Šviesos juosta pasirodė rytuose ir tol plėtėsi, kol nuvijo naktį. Pasigirdo signalas atidaryti miesto vartus... Ir tada Arno sujudėjo.

Jis apčiupinėjo antklodę ir ištiesė į priekį rankas kaip aklasis. Ksantrajus ir Katrina žiūrėjo į jį sulaikę kvapą. Katrinos širdis plakė taip smarkiai, kad jai net skaudėjo. Ji bijojo krustelėti. Sunkiai apversdamas liežuvį, Arno neaiškiai lyg sapne sumurmėjo:

— Naktis! Visą laiką naktis!

Devynioliktas skyrius

Aš, Arno

1431 metų gruodžio dvidešimt aštuntosios vėlų vakarą, kai mieste užgeso šviesos, nedidelė grupelė žmonių išėjo iš metro Žako Kero namų ir pasuko į netolimą šv.Petro bažnyčią. Naktis buvo tamsi, švietė baltas sniegas, bet stiprūs šalčiai, štai jau tris savaites kaustę miestą, rodos, truputį sušvelnėjo. Nuo Kalėdų Buržas skendėjo baltoje ramybėje tarsi klausydamasis savo širdies plakimo. Linksmos iškilmės, kuriomis miestas kas metai sutikdavo kūdikėlio Jėzaus gimimą, trumpam sutramdė la Tremujo siautėjimą. Bet miestas buvo taip nuskurdintas, kad miestelėnai tegalėjo sau leisti mėgautis didžiąja Kalėdų švente neįprastoje savo pačių namų tyloje ir ramybėje.

Katrina pirmą sykį per tuos du mėnesius, kuriuos praleido Kerų namuose, išėjo į gatvę. Šūktelėjusi iš susižavėjimo ji žengė keletą žingsnių gurgždančiu sniegu ir stipriau suspaudė Arno ranką.

— Miestas labiau panašus į nuotaką negu aš, — sušnibždėjo ji šypsodamasi.

Jis spustelėjo plonus Katrinos pirštelius; pirštinaitė buvo nusimauta kaip tik tam, kad būtų patogiau juos spausti.

— Miestas pasipuošė mūsų garbei, — švelniai tarė Arno, — aš niekada nemačiau jo tokio gražaus ir dar niekad nemylėjau tavęs taip stipriai kaip dabar, mano brangioji!

Jie vis dar buvo apsvaigę nuo paprastos laimės: būti drauge ir eiti gatve, kaip tai daro visos įsimylėjusios porelės. Arno džiaugėsi dar ir dėl to, kad vėl buvo sveikas.

Nuo to ryto, kai pasitraukė Arno žudanti karštligė, jis ėmė labai greitai sveikti. Stipri prigimtis ir dabar padarė stebuklą, kaip jau ne kartą anksčiau buvo išgelbėjusi jį nuo mirties. Kad ir labai sulysęs, jis jau galėjo tvirtai laikytis ant kojų ir jaustis normaliu žmogumi, nors gyventi ramų gyvenimą jam buvo sunkus išbandymas.

— Na, nesukurtas aš gyventi tarp keturių sienų! — su šypsena kalbėjo jis Katrinai, vaikščiodamas pirmyn ir atgal po kambarį ir taip stiprindamas nusilpusius raumenis.

— Juk žinai, kad greitai mes vėl būsime kelyje, — atsakė ji liūdnokai. — Mes išvyksim iš čia, kai tik metras Keras nuspręs, jog galima tai padaryti be didelės rizikos.

— Be rizikos! Įdomu! Juk rizika visuomet buvo mano gyvenimo dalis ir...

— Ir dabar tu jo ilgiesi, aš žinau, — su kartėliu nutraukė Katrina. Jai ir Žakui Kerui reikėjo didžiausių pastangų sutramdyti impulsyvųjį karį. Jis tik ir kalbėjo apie tai, kaip puls karaliui po kojų ir pareikalaus teismo, kaip iškvies la Tremujį į dvikovą, kaip suduos jam per veidą visos karaliaus tarybos akivaizdoje, ir kūrė kitus tokius pat beprotiškus planus, kuriuos jam diktavo įžeista garbė. Visa tai Katrinai kainavo daug nerimo valandų.

Būtent todėl ji lakoniškai papasakojo jam apie savo nuotykius Šamptose. Pirmiausia pažadas, kurį ji davė Žanui de Kraonui, vertė tylėti apie baisiausius dalykus, susijusius su gėdinga Žilio de Rė paslaptimi, o antra, buvo neprotinga dar labiau kurstyti Arno pyktį. Jis jau ir taip prisiekė surasti de Rė ir atsiskaityti su juo už pasibaisėtiną elgesį su Katrina. Galų gale jai pavyko priversti Arno suprasti, jog Žilis de Rė glaudžiai susijęs su la Tremuju. Kokia prasmė atakuoti vyriausiojo kamerhero sąjungininkus, kol nedemaskuotas jis pats! Ir vėl Ksantrajus atvedė savo draugą į protą.

— Neskubėk keršyti už įžeistą garbę, mano drauge. Kada gi suprasi, jog lapė medžiojama kitaip negu šernas ar vilkas! Tu neįsivaizduoji, kas dabar darosi karaliaus rūmuose! Tu net neprisiartinsi prie vyriausiojo kamerhero; tave sugaus, sukaustys grandinėmis ir įmes į pačią tamsiausią belangę. La Tremujis seniai tave pažįsta ir žino, kad atsidūręs laisvėje pirmiausia pulsi keršyti jam. Vadinasi, jis imsis atsargumo priemonių. O tavo sumanymas pamatyti karalių yra pamišėlio svaičiojimas.

— Aš — Monsalvi ir mano kilmė duoda man teisę kalbėtis su karaliumi, kada to panorėsiu, neprašant audiencijos.

— Tavo draugas la Tremujis žino tai ne blogiau už tave. Bet dabar jis turi tokią valdžią, kad tu ir įsivaizduoti negali. Ar žinai, kad dar rugpjūčio mėnesį jis paspendė spąstus konetabliui de Rišmonui ir suėmė tris jo bendraminčius: Antuaną de Vijoną, Andrė de Bomoną ir Luji d'Ambuazą? Pirmiesiems dviem nukirto galvas, o trečiąjį paleido už išpirką. Leisk tau priminti, kad Vijonas — iš Mortemarų giminės, vadinasi, ne mažiau kilmingas negu tu. Ir dar noriu pridurti, jog pats Rišmonas būtų susilaukęs tokio pat likimo, jeigu la Tremujui būtų pavykę jį sučiupti. Suprask gi tu pagaliau, la Tremujis turi absoliučią valdžią ir neketina paleisti jos iš savo rankų! Jis praturtėjo, jis pasotino savo siaubingą tuščiagarbiškumą ir išdidumą, o dabar pagaliau gali patenkinti ir valdžios troškimą. Jam nusispjauti, ar mes prancūzai, ar anglai, kad tik galėtų valdyti šalį! Ne, prašau tave, kol kas apsiramink. Kaupk jėgas ir lauk, kol grįš karalienė Jolanda... Ir netrukdyk

la Tremujui krėsti kvailystę po kvailystės. Jo žmonės visur ieško tavęs ir bus nepaprastai laimingi, jeigu pakliūsi jiems į nagus.

Arno plykstelėjo:

— Nori pasakyti, kad de Rišmonas leidžia jam taip elgtis? Ir karalius nesikiša?

— Karalius visiškai po la Tremujo padu, o Rišmonas kol kas pasitraukė ir laukia, kada ateis laikas keršyti... ir tu elkis kaip jis, o kol kas rūpinkis savo sveikata.

Katrina karštai padėkojo Ksantrajui už šitą laiku pasakytą pamokslą. Jeigu ne draugas, Dievas žino, kokių kvailysčių būtų prikrėtęs Monsalvi per savo karštą kraują. Atrodo, Arno viską suprato ir jau nekalbėjo apie vizitą į rūmus...

Didžiulė bažnyčia, išnirusi prieš juos, nutraukė Katrinos mintis. Pilkus senovinius akmenis dengė purus sniegas, balta sniego kepurė puošė ir kvadratinę varpinę. Juodi medžiai ir senas kerpėmis apžėlęs šulinys glaudėsi prie romaniškų sienų, lyg mėgindami sušilti. Masė Ker kartą papasakojo Katrinai legendą, susijusią su šia bažnyčia, kuriai jau daugiau kaip du šimtai metų: vieną žiemos dieną turtingo žydų pirklio Zacharijo Gidaro mulas suklupo prieš Šventąją Komuniją, kurią nešė pro šalį Antonijus Padujietis, vėliau pripažintas šventuoju, ir nei smūgiai, nei senojo žydo keiksmai nepriverte mulo pakilti, kol vienuolis nenutolo. Toje vietoje, kurioje įvyko šis stebuklas, buvo pastatyta bažnyčia lėšomis, kurias paaukojo Zacharijas, perėjęs į krikščionybę.

Katrina nuo vaikystės mėgo legendas ir sakmes. Tėvas Gošė Legua mėgo jas pasakoti dukrelei; jis graviruodavo prabangius aukso ir sidabro šventųjų knygų viršelius, vaizduodavo ant jų įvairias legendų scenas specialiai tam, kad pamatytų, kaip mergaitės veidelis nušvinta iš džiaugsmo.

Peržengdama švento Petro bažnyčios slenkstį Katrina staiga pagalvojo apie tėvą ir pajuto aštrų kaltės jausmą. Romusis Gošė, negalintis matyti kraujo, mirė dėl to, kad Katrina paslėpė jų namo rūsyje brolį to paties Arno, kuris greitai taps jos vyru. Vargšas auksakalys ir susapnuoti negalėjo, kad jo dukters laukia toks audringas ir nepaprastas gyvenimas, nors taip gal ir geriau, vargu ar Gošė visa tai būtų patikę.

Bažnyčia skendėjo tamsoje, tik iš mažojo altoriaus sklido silpna šviesa. Žakas ir Masė nedvejodami pasuko ten. Katrina sužvarbo. Ji prisiminė kitą bažnyčią šaltą žiemos rytą. Tai buvo prieš devynerius metus. Ji tada dėvėjo brangius papuošalus, vertus karalienės, ir prabangius drabužius, bet jos širdis buvo sukaustyta baimės ir nevilties. Tą dieną irgi snigo ant banguotos

Saono lygumos, nusidriekiančios į visas puses kiek aprėpia akys. Hercogo įsakymu ji susituokė su Garenu de Brazi, Burgundijos valstybės iždininku, susituokė svajodama apie kitą vyriškį. Šiandien viskas kitaip: nei puikių papuošalų, nei briliantais spindinčių svečių, nei skaisčiai apšviestos bažnyčios. Katrina vilkėjo paprastą žalios vilnos suknelę, papuoštą juodu aksomu, su kuria ji jautėsi labai patogiai, nors ir su papilnėjusia talija, o ant viršaus buvo užsimetusi juodą platų apsiaustą, pamuštą voverių kailiukais. Bet užtat Katriną supo tik mylinčios širdys, o svarbiausia, ji tekėjo už žmogaus, kurį išsirinko pati, su kuriuo dalijosi vargu ir džiaugsmu, kurio širdį užkariavo nežmoniškomis pastangomis ir pasiaukojimu. Tai jis dabar prilaikė ją einančią nelygiomis grindų plytomis, tai jo išdidus profilis švietė iš po juodo gobtuvo, tai jo ranka, stipriai spausdama jos ranką, nuo šiol ves ją per gyvenimą... ir svarbiausia, tai jo kūdikis juda po jos širdimi.

Dvasininkas balta sutana klūpėdamas meldėsi prie altoriaus; jo tonzūra spindėjo nuo dviejų žvakių, degančių abiejose altoriaus pusėse. Šalia jo berniukas patarnautojas tyliai mosavo kodylu. Katrina dar labiau susijaudino, kai pažino brolį Žaną Pekerelį, kurio ištikimybė Žanai užtraukė la Tremujo pyktį ir persekiojimus. Kamerhero neapykanta Mergelei buvo tokia didelė, kad pakako tik gerbti jos atminimą, kad taptum jo persekiojimų auka.

Išgirdęs žingsnius, brolis Žanas atsistojo, nusišypsojo ir ištiesė abi rankas Katrinai ir Arno.

— Dėkoju Viešpačiui, kad suvedė mus čia, mano draugai, ir leido man tapti Jo valios įrankiu ir sujungti jus santuokos ryšiais. Neramūs laikai verčia mus slapstytis, bet esu tikras, jie nesitęs ilgai ir šviesios dienos dar sugrįš.

— Būtų mano valia, sugrąžinčiau jas tučtuojau, — tarė Arno. — Kraujas užverda pagalvojus, kad visa karalystė dejuoja po vieno niekšo jungu, pakaktų gero smūgio durklu ir...

— Mano sūnau, — nutraukė vienuolis, — jūs bažnyčioje, kuri yra Dievo namai, o Jis nepritaria prievartai. Be to, — šypsodamasis pridūrė vienuolis, — man rodos, jūsų mintys šią naktį turėtų krypti į daug džiaugsmingesnius dalykus...

Skubūs žingsniai, aidu atsimušantys tuščioje bažnyčioje, nutraukė šiuos samprotavimus. Silpnoje žvakių šviesoje pasirodė Ksantrajus. Po stora ponio kailio striuke ant kapitono krūtinės žybsėjo plieno antkrūtinis. Brolis Žanas greitai žvilgtelėjo į jį ir, pasisukdamas į altorių, tarė:

— Pasimelskime.

Pagauti vieno jausmo Katrina ir Arno atsiklaupė priešais altorių. Žakas Keras atsistojo už Katrinos nugaros, o Ksantrajus — už Arno, Masė atsiklaupė tolėliau ir nuleido ant veido mėlyną vualį.

Sutuoktuvių ceremonija vyko ramiai. Žanui davus ženklą, Arno tvirtu balsu ištarė:

— Aš, Arno, imu tave, Katrina, į žmonas ir pasižadu mylėti tave ir rūpintis tavimi ir laimėje, ir nelaimėje, ir sveikatoje, ir ligoje dabar ir visuomet, kol mūsų neišskirs mirtis.

Dabar atėjo Katrinos eilė:

— Aš, Katrina... — bet susijaudinimas užliejo ją kaip banga ir ji baigė ritualinę frazę pašnibždomis. Ašaros pasipylė jaunosios skruostais, o jos širdis buvo kupina didžiausios laimės.

Brolis Žanas paėmė dešiniąją Katrinos ranką, įdėjo ją į Arno delną ir uždėjo ant viršaus savo plaštaką. Jo balsas skambėjo kaip iššūkis nematomam priešininkui:

— Ego conjogo vos in matrimonium in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen*

Paėmęs nuo padėklo auksinius žiedus brolis Žanas ištarė: “Palaimink šį žiedą, Viešpatie...”, o paskui įteikė Arno. Jaunuolis paėmė žiedą ir užmovė ant bevardžio Katrinos piršto, paskui švelniai ją pabučiavo. Katrinos drėgnos nuo ašarų akys spindėjo tarsi ametistai, nušviesti saulės. Šioje šaltoje tamsioje bažnyčioje ji patyrė didžiausios laimės akimirkas, čia išsipildė didžiausia jos gyvenimo svajonė. Palaiminimo žodžiai lėtai plaukė virš abiejų nuleistų galvų, paskui brolis Žanas pasisuko į altorių atlaikyti mišių.

Po mišių jaunavedžiai ir jų draugai nuėjo paskui šventiką į nedidelę zakristiją, kvepiančią smilkalais ir vašku, pasirašyti bažnyčios knygoje. Arno pasirašė užbaigdamas šauniu užraitymu ir šypsodamasis perdavė žąsies plunksną Katrinai.

— O dabar tu! Tikiuosi, žinai, kaip nuo šiol vadiniesi? — paerzino jis žmoną.

Lėtai ir stropiai kaip maža mergaitė, iškišusi galelį rausvo liežuvio, ji pirmą sykį išvedžiojo: “Katrina de Monsalvi”. Ji pajuto tokį pasididžiavimą, kad net išraudo, ir pasižadėjo sau šventai saugoti garbę šio senovinio vardo, kuris dabar priklauso jai, kad ir kokią kainą už tai reiktų sumokėti.

---

* “Aš sujungiu jus moterystės ryšiais vardan Dievo Tėvo ir Šventosios Dvasios. Amen” (lot.).

Liudininkai, Ksantrajus ir Žakas Keras, taip pat pasirašė, o Masė karštai apkabino Katriną. Paskui Ksantrajus ceremoningai nusilenkė jaunavedžiams:

— Grafiene de Monsalvi, aš laimingas, kad turėjau garbės dalyvauti išsipildant jūsų laimei ir linkiu, kad ji būtų tokia pat nepaprasta kaip ir jūsų neprilygstamas grožis...

Bet ši manieringa aukštuomenės tirada, matyt, neįstengė atspindėti visų kapitono jausmų ir jis nutraukęs ją apkabino Katriną ir skambiai išbučiavo abu jos skruostus.

— Didžiausios laimės jums, brangioji. Bijau, jūsų negandos dar nesibaigė, bet niekada neužmirškite, kad aš — jūsų ištikimiausias draugas. — Tai pasakęs jis paleido Katriną ir broliškai švelniai apkabino Arno.

— Greitai mes vėl susitiksime, — tarė jis, — o dabar turiu atsisveikinti.

— Atsisveikinti? Tu palieki mus?

Ksantrajus nutaisė siaubingą grimasą, kuri greitai virto gudria ir pašaipia šypsena.

— Taip, nes reikia gelbėti savo kailį. Rodos, la Tremujis įtaria, kas padegė jo pilį. Jeigu likčiau čia, vieną dieną mane gali rasti su durklu širdyje. Aš linkęs grįžti pas savo žmones į Gizą. Ten būsiu saugus.

— O kad galėčiau vykti su tavim! Norėčiau pažiūrėti, ar kas nors išdrįstų sutrukdyti man užimti ankstesnę padėtį. Esu tikras, mano ginklo draugai nė plaukui neleis nukristi nuo mano ar mano žmonos galvos!

Nuo šių žodžių Katrinos širdį užliejo švelnumas. Ji paėmė vyrą už parankės. Bet Ksantrajus apsiniaukė ir palingavo galvą:

— Tavo ginklo draugai galbūt nepasikeitė, tačiau la Tremujo auksas prasiskins kelią visur. Eime iš čia, zakristija ne pati tinkamiausia vieta tokiems pokalbiams. Aš turiu su tavimi pasišnekėti.

Žakas Keras oriai žengė į priekį.

— Mes paruošėme nedidelę vestuvinę vakarienę savo namuose. Ar negalėtumėt prieš išvykdamas pabūti drauge su mumis? Tai ilgai netruks.

Ksantrajus padvejojęs sutiko. Brolis Žanas jau persivilkęs priėjo prie jaunosios poros atsisveikinti. Vienuolis irgi ketino šią naktį palikti miestą ir pasinaudodamas kalėdine ramybe nusigauti iki didžiosios Kliuni abatijos, pačios galingiausios visame krikščioniškame pasaulyje ir ten pasislėpti, kol atsileis la Tremujo kilpa.

— Aš kasdien melsiuosi už jus Dievui, — tarė jis Katrinai, laimindamas ją, — taip pat ir tai, kurią mes visi taip mylime, nes esu tikras, kad ji užėmė deramą vietą tarp išrinktųjų.

Ruda brolio Žano sutana dingo tamsoje. Visa grupė vėl išėjo į užsnigtą gatvę. Pakilo vėjas. Sunkūs sniego gniužulai krito žemyn nuo stogų. Iš toli atsklido violos ir liutnios skambesys, ir Ksantrajus gūžtelėjo pečiais.

— Puota rūmuose! Ar, tikriau, orgija, su kuria palyginus net bakchanalija atrodytų kaip vakarienė moterų vienuolyne. Tikriausiai visi jau prisilakė iki žemės graibymo. Na ką gi, la Tremujis nusigėręs yra nepavojingas.

Po valandos Katrina sėdėjo Žako Kero kabinete. Prie jos kojų, ant aksominės taburetės įsitaisė Arno. Jie abu klausėsi Ksantrajaus, kuris aiškino, kokia jų dabartinė padėtis. Vakarienė baigėsi greitai — iš dalies dėl to, kad kapitonas norėjo išjoti iš miesto dar prieš aušrą, o svarbiausia, todėl, kad dėl produktų trūkumo mieste nebuvo keliamos puikios puotos su įmantriais patiekalais. Badas, siaubiantis kaimą, atslinko ir į miestą, kur maisto atsargos baigė sekti. Net toks apsukrus ir įtakingas žmogus kaip Žakas Keras turėjo taupyti. Buvo patiektas didžiulis dubuo kopūstų sriubos, be abejo, labai maistingos, tačiau ne itin pikantiškos. Katrina valgė labai mažai ir pasitenkino patiektomis desertui razinomis.

Dabar, kai buvo išgertas paskutinis bokalas vyno į jaunųjų sveikatą, Ksantrajus dar kartą pabandė atvesti savo bičiulį į protą. Mat išvydęs apsiginklavusį draugą, Arno vėl pasišovė vykti kartu.

— Geriausia būtų, kad liktum čia, jeigu jau metras Keras pasirengęs priglausti tave. Karalienė Jolanda greitai grįš ir, be abejo, sugebės įtikinti Karolį, jog la Tremujis traukia jį į pražūtį. Ji pasirūpins, kad teisingumas triumfuotų.

— Palauk, — nutraukė jį Arno. — Bijau, nė kalbos negali būti apie buvimą čia. Aš esu dėkingas savo draugams, tačiau šitas neveiklumas žudo mane, aš dūstu. Pakankamai gerai mane pažįsti, kad suprastum, kaip nekenčiu vadinamosios “ramybės”. Mane užpuolė — dabar aš ketinu imtis atsakomųjų veiksmų ir atkeršyti.

— Bet tai juokinga! Juk sakiau, kad nieko negalėsi padaryti!

— Tuomet keliausiu namo, į savuosius Overnės kalnus. Ten — mano žemės, valstiečiai, gerai įtvirtinta pilis. Aš reikalingas savo kraštui. Būtent tenai turi gimti mano sūnus.

— Iš proto išėjai! Tempti su savim nėščią žmoną tokiais keliais...

Bet Katrina, palinkusi į priekį, apkabino Arno už kaklo.

— Jeigu tu vyksti, ir aš kartu.

Arno švelniai ir atsargiai pabučiavo ją.

— Mano meile, jis teisus. O aš kalbėjau kaip egoistas ir kvailys. Dabar žiema, keliai sunkūs, o po dviejų mėnesių turi gimti mūsų sūnus. Kol manęs nebus, jums abiem bus geriau gyventi čia, kur saugu.

Arno balse skambėjo nuoširdus susirūpinimas, bet Katrina suraukusi antakius atstūmė jį.

— Vadinasi, taip tu supranti meilę? Vos tik susitikome, tu jau nori palikti mane ir išvykti... bet juk prieš kelias valandas tu ištarei: " kol mirtis neišskirs..."

— O kūdikis?

— Kūdikis? Juk tai tavo sūnus! Jis bus Monsalvi, tikras vyras, kaip ir tu! O aš noriu būti verta jūsų abiejų. Tu teisus — jam geriau gimti ant šiaudinio čiužinio tavo protėvių žemėje negu minkštoje ir patogioje lovoje toli nuo tavęs. Keliauk, kad nori, bet gali neabejoti, jog seksiu paskui tave, net jeigu uždrausi man tai daryti, kaip sekiau į Orleaną, Ruaną, kaip sekiau į Seną ir jeigu reikės, seksiu į kapą!

Katrina nutilo. Nuo susijaudinimo ji įraudo, net truputį uždusо ir jos krūtinė po žaliu suknelės korsažu aukštai kilojosi, didelės akys liepsnojo pasipiktinimu. Arno netikėtai nusijuokė ir priglaudė Katriną prie savęs.

— Velniai griebtų! Ponia de Monsalvi! Jūs kalbate lygiai taip pat kaip mano motutė!

O paskui švelniai pridūrė:

— Tu laimėjai, mano meile! Mes iškeliausime drauge, nepaisydami šalčio, tamsos ir karo, ir tegul Dievas atleidžia man, jeigu neteisingai apsisprendžiau.

Ksantrajus įdėmiai pažvelgė į juos.

— Jūs galutinai apsisprendėte?

Arno atsisuko į draugą:

— Taip, mes išvykstame.

— Labai gerai. Tada aš turiu tau viską pasakyti. Keisti dalykai dedasi Overnėje. La Tremujis paskelbė ją savo feodu.

Arno krūptelėjo. Veidą pamažu užliejo raudonis, juodos akys piktai blykstelėjo.

— Overnę? Kokia teise remdamasis?

— Savąja teise. Prisimeni, jis buvo vedęs Beri hercogo našlę Žaną de Bulon, Overnės paveldėtoją? Ji testamentu paliko savo žemę sūnėnui Bertranui de Laturui.

— Nėra reikalo man tai priminti, — nepatenkintas sumurmėjo Monsalvi, — Laturas — mano giminaitis. Jo žmona, Ana de Vantador, — mano motinos dukterėčia. Mes su juo pusbroliai.

— Puiku! Tačiau, nepaisant to, la Tremujis pareiškė teises į šią sinjoriją kaip savo pirmosios žmonos turto paveldėtojas. Žinoma, tai visiškai neteisėta, tačiau teisėtumas jam mažiausiai rūpi.

— Bet viena — pretenduoti į žemę ir visai kita — gauti ją, — paprieštaravo Arno. — Ką gali padaryti la Tremujis? Kad užgrobtų Overnę, jam reiktų kavalerijos, kareivių, artilerijos, o la Tremujis ne itin populiarus armijoje.

Ksantrajus, nervingai vaikščiojantis po kambarį, sustojo ir stumtelėjęs privertė suktis gaublį.

— Tu pažįsti Rodrigą de Vilja Andradę? — tyliai paklausė jis.

— Ispanų plėšiką? Žinoma. Sykį mes drauge kovėmės, vadovaujami maršalo Severako. Geras karys, bet labiau panašus į laukinį žvėrį negu į žmogų. Jis žiaurus kaip išbadėjęs vilkas ir mėgsta kraują kaip kiti vyną.

— Be to, jis mėgsta auksą, — nutraukė jį Ksantrajus. — La Tremujis už didelius pinigus nusipirko jį ir jo gaują. Ispanas dabar pakeliui į Overnę. Jo parankiniai Valetas ir Šapelis jau nuniokojo Langedoko žemes. Jie su Rodrigu puola iš priešingų pusių. Dabar tu supranti?

Arno Monsalvi veidas mirtinai išblyško. Jo šnervės išsipūtė, išryškėjo griežtos raukšlės prie nosies ir lūpų kampučių. Jis išsilaisvino iš Katrinos rankų ir lėtai pakilo, neatitraukdamas akių nuo draugo veido. Katrinai atrodė, kad ji tiesiog matyte mato, kaip vyro širdis prisipildo įniršio.

— Šitas Kastilijos šakalas užpuolė mano žemę, o tu iki šiol apie tai tylėjai? Ir dar mėginai įkalbėti mane likti čionai, šildytis kojas prie ugnies, kai mano žmonės...

— Išgirdau šią žinią tik šiandien rytą. Kas iš to, jeigu būčiau žinojęs anksčiau? Ar seniai tu sustiprėjai, kad galėtum sėsti į balną, o juo labiau kautis?

Arno nuleido galvą, bet jo veide neišnyko niūrus užsispyrimas. Katrinai pasirodė, kad kažkokia nepažįstama grėsminga dvasia įsiskverbė į tylų kabinetą: juodas pavidalas, šešėlis, kuris užtemdė visą kambarį, tarsi ispanų plėšikas netikėtai būtų įsiveržęs į namą. Lediniai pirštai surakino Katrinos širdį. Arno pasisuko į Žaką Kerą.

— Metre Kerai, ar negalima rytoj pat išvykti iš miesto? Ilgiau čia likti nebegaliu.

— Jei nori, duosiu tau dešimtį raitelių. Jie prisidėtų prie tavęs už miesto bet kurioje tavo nurodytoje vietoje, — įsiterpė Ksantrajus.

Jis jau spėjo užsivilkti antkrūtinį, kurį buvo nusiėmęs prieš sėsdamas už vakarienės stalo, ir užsimesti apsiaustą. Katrinai buvo liūdna skirtis su ištikimu draugu, netekti jo karšto ir triukšmingo, tačiau pasiaukojamo bei kilniadvasiško prieraišumo. Ji priėjo prie Ksantrajaus ir nuoširdžiai tarė:

— Aš labai myliu jus, Žanai. Greičiau grįžkite pas mus!

Jo plačiame strazdanotame veide pasirodė šypsena ir jis tyliai prikimusiu balsu atsakė:

— Mes susitiksime Monsalvi! Vieną vakarą, kai jūs visai nesitikėsite, aš užgriūsiu tiesiai pietums. Ir paviešėsiu tol, kol nesumedžiosiu vieno kito šerno aplinkiniuose miškuose. Sudie, bičiuliai!

Pabučiavęs Katriną, jis patapšnojo Arno per petį ir nusilenkė Masė, kuri ištiesė jam tradicinę atsisveikinimo taurę karšto vyno su prieskoniais. Paskui jis atsisuko į Kerą, laukiantį su fakelu rankoje, kad palydėtų svečią tamsiais laiptais.

— Pasirengęs sekti paskui jus, metre Kerai! Ir dar kartą dėkoju už pagalbą!

— Čionai, mesire. Aš pasakysiu jums, kur pasiųsti tuos dešimt raitelių, kuriuos žadėjote. Paskutines naujienas sužinojau dar anksčiau už jus ir viską parengiau tam, kad mūsų draugai jau rytoj galėtų išvykti iš miesto. Iš karto supratau, jog mesiras de Monsalvi panorės tučtuojau palikti mus ir kad ponia Katrina jokiu būdu nesutiks skirtis su vyru.

Kailių pirklio veidas buvo visiškai ramus, bet Katrina numanė, kaip jam sunku. Po abejingumu slypėjo neviltis.

Šv.Jokūbo vienuolyno varpas suskambėjo tris kartus. Už Ksantrajaus nugaros dusliai užsitrenkė durys ir pasigirdo jo skubūs tolstantys žingsniai. Katrina su Arno nejudėdami klausėsi, kaip nueina jų draugas. Masė padavė Katrinai žvakidę ir uždegė žvakę.

— Eime, — tarė ji. — Laikas miegoti. Rytoj bus sunki diena.

Miegoti?.. Nei Katrina, nei Arno nė neketino to daryti. Laikydamiesi už rankų ir žvelgdami vienas į kitą, jie stovėjo vidury didžiulio paradinio miegamojo, kuris Žako ir Masė rūpesčiu buvo paruoštas jų pirmajai nakčiai. Jaukus kambarys, išmuštas raštuotu štofu, kaitri ugnis, liepsnojanti židinyje, plati lova su baltutėlėmis antklodėmis ir raudonos baldakimo drapiruotės tarsi siūlė jiems slaptą užuoglaudą nuo išorinio pasaulio. Trumpą šios nakties laiką jiems negresia pavojus, ir šios pirmosios jų bendro gyvenimo

valandos priklauso jiems vieniems. Rytoj viskas prasidės iš naujo, o kol kas nei nelaimė, nei neapykanta negali jų pasiekti.

Nepaleisdamas Katrinos rankų, Arno užrakino duris ir privedė ją prie lovos. Jų lūpos godžiai susiliejo. Nors ir gyvendami po vienu stogu nuo to laiko, kai Ksantrajus atvežė pusgyvį Arno čionai, jie nė sykio nesimylėjo. Abu gerbė Kerų šeimą ir norėjo sulaukti dienos, kai taps teisėtais vyru ir žmona. Bet dabar Arno, matyt, ketino atsigriebti. Jis karštai bučiavo Katrinos akis, lūpas, kaklą, paskui suspaudė ją su neįtikima jėga, o ji pakluso jam jausdama laukinį džiaugsmą. Arno karštai kuždėjo jai į ausį:

— Mano žmona! Mano mieloji Katrina, amžinai mano Katrina!

Katrina nuolankiai laukė, kol Arno pirštai, karštligiškai skubėdami, atraišios korsažą. Jis nutraukė jai nuo galvos iškrakmolytą baltą kyką ir sviedė žemėn.

Staiga Katrina sustingo. Kūdikis smarkiai suspurdėjo jos įsčiose. Pastebėjęs, kad ji sukluso, Arno paklausė:

— Kas atsitiko?

— Kūdikis. Jis taip spurda... Gal geriau nereikia...

Arno nusijuokė, ir Katrina pagalvojo, kad niekas nemoka juoktis taip nuoširdžiai ir linksmai.

— Na, tegu tas velniukas nemėgina sutrukdyti mums mylėtis! Mano šeimoje vaikams niekad nebuvo leidžiama komanduoti. O aš trokštu tavęs! Juk taip seniai tavęs ilgiuosi! Teks jam pakentėti.

Švelniai, tačiau reikliai Arno prisitraukė Katriną, paguldė ją ant aksominio užtiesalo ir apnuogino jos krūtinę. Katrinos kraujas suliepsnojo nuo jo glamonių, aistra užgriuvo ją kaip uraganas. Atsiliepdama bučiniu į bučinį, glamone į glamonę ji atsidavė Arno ir patyrė tokį svaigulį, kuris net nustebino ją. Pirmą kartą Arno glamonėjo ją taip karštai, bet drauge ir taip subtiliai, rafinuotai. Katrinai šmėkštelėjo mintis, kad jis pasikeitęs: iki šiol jų suartėjimas būdavo pašėlęs, siautulingas, skatinamas nevaldomos, beveik gyvuliškos aistros. Tai labiau panėšėjo į meilės mūšį, kurio nelaimėdavo nė vienas. Arno glamonės tuomet būdavo kažkokios žiaurios ir skubotos. Jis tarsi siekdavo palenkti Katriną savo valiai. Bet šią naktį ji pajuto jo pastangas suteikti jai ypatingą pasitenkinimą. Nuo jo lėtų neįprastų prisilietimų ji patyrė tokius kankinamai saldžius pojūčius, kuriuos joje mokėjo pažadinti tik Pilypas Burgundietis, pripažintas meilės meno meistras.

Katrina riktelėjo — Arno staiga pasitraukė nuo jos, kad nusirengtų, — o paskui vėl apmirė iš malonumo: jo stiprus kūnas prigludo prie jos kūno, o širdis plakė prie jos krūtinės. Židinio ugnis nušvietė jo tvirtus pečius ir

juodas garbanas. Katrina pagalvojo, kad taip turėtų būti kasnakt... ir tučtuojau užmiršo viską pasaulyje nuo užliejusio didžiulio pasitenkinimo.

Malkos židinyje sudegė ir kambarį apšvietė tik blausiai rausva anglių šviesa. Katrina saldžiai snaudė, padėjusi galvą ant Arno peties. Ji jautėsi nuostabiai besvorė, tarsi jos iškankintas išsekęs kūnas būtų likęs kažkur toli. Jai buvo šilta, ji jautėsi laiminga ir rami ir nesuvokė, kur baigiasi sapnas, o kur prasideda tikrovė.

Giliai atsidususi Katrina dar labiau prisiglaudė prie Arno, kuris kažką sumurmėjo per miegus. Ji užmerkė akis... ir tučtuojau vėl jas atmerkė. Keistas garsas už lango suardė tylą: tai buvo geležies žlegtelėjimas į akmenį.

Išslydusi iš Arno rankų, Katrina atsisėdo lovoje. Už baldakimo užuolaidų buvo daug šalčiau, bet Katrina basa pribėgo prie lango. Pravėrusi medinę langinę ji žvilgtelėjo į gatvę. Tai, ką pamatė, privertė ją atšokti ir surikti: lankais ir alebardomis ginkluoti žmonės supo Žako Kero namą iš abiejų pusių. Neliko abejonių, jog namo gyventojus norima užklupti netikėtai.

Tarsi sušerta rimbu, Katrina pribėgo prie Arno ir ėmė jį purtyti.

— Kelkis! Greičiau! Mes apsupti!

Arno tučtuojau pašoko kaip karys, pripratęs prie pavojų, ir pribėgo prie lango. Akimirką jo aukšta figūra bolavo tamsaus lango fone ir čia pat jis jau movėsi kelnes, avėsi batus. Sagstydamasis marškinius Arno puolė prie laiptų, pasakęs Katrinai:

— Renkis! Aš įspėsiu Žaką Kerą!

Iš baimės Katrina painiojosi drabužiuose ir vos spėjo apsivilkti suknelę, kai Arno grįžo su kailių pirkliu, paskubomis užsimetusiu chalatą. Apačioje karininkas jau daužė duris. Jie išgirdo šauksmus:

— Atidarykite! Karaliaus vardu!

— Matyt, mesirą Ksantrajų pažino ir pasekė, kai jis ėjo iš čia, — sušnibždėjo Žakas. — Reikia skubėti! Eime!

Jis išvedė juos iš kambario, o tuo tarpu Masė, drebanti su savo ilgais naktiniais marškiniais, priėjo nešina žvake ir apsikeitė su Katrina išgąstingais žvilgsniais. Į duris daužė vis smarkiau. Karininkas grėsmingai suriko:

— Išlaužkite duris, jeigu šitie kvailiai neskuba jų atidaryti!

— Taip, laužkite, laužkite! — išsunkė Žakas Keras pro sukąstus dantis. — O mes laimėsime laiko.

Jie nulipo į virtuvę ir įėjo tenai vienu metu su senąja Mago, Sara ir Gotjė. Žako Kero veidas nusigiedrijo.

— Nuvesk juos į slaptąjį kambarį, — tarė jis senajai tarnaitei. — Aš eisiu pasikalbėti su seržantu. Dėkui Dievui, visi krūvoje... ir ugnis židiny užgesinta!

Paskutiniai žodžiai Katrinai tapo aiškūs tik tada, kai ji pamatė, kaip namų šeimininkas žengė į židinio vidų. Bronzos plokštė užpakalinėje sienoje pasisuko ir dingo kaip mostelėjus burtų lazdele, atverdama tamsią angą. Arno paėmė Katriną už rankos.

— Eime! — pasakė jis. — Nebijok!

Katriną iš šalčio ir baimės purtė drebulys. Po patirtos nepaprastos laimės ji tarsi atsidūrė košmariškame sapne. Arno greitai nusivilko puskailinius ir užmetė jį žmonai ant pečių.

— Greičiau, — nekantriai sušuko Žakas. — Apačioje jūs rasite kuo apsirengti.

Tą akimirką jie išgirdo, kaip subraškėjo durys. Sara ir Gotjė taip pat skubiai įlindo į skylę, ir plokštė slystelėjo atgal į savo vietą. Visi atsidūrė tokioje tamsoje, kurios net Mago žvakės šviesa neįstengė išsklaidyti. Akmens laiptai buvo statūs ir slidūs, jautėsi stiprus suodžių kvapas. Iš namo, kad ir kaip keista, neatsklido nė garso.

— Kur mes einame? — sušnibždėjo Arno.

— Į slaptąjį kambarį. Ten šeimininkas slepia brangiausias prekes, kad jos nepakliūtų į godžias vyriausiojo kamerhero rankas... taip pat daiktus, kuriuos kaupia savo būsimajai kelionei į Rytus.

— O slapta vieta ant aukšto? Argi ji netinka?

Kerų namai, kaip ir visi kiti Buržo namai, gana dažnai buvo lankomi karaliaus žmonių, ir įvairios slaptos vietelės palėpėse tapdavo laikinu "neoficialių" svečių prieglobsčiu.

Senoji Mago atsakė ne iš karto. Jie nusileido iki laiptų galo ir žvakės šviesa užgeso troškiame ore. Mago ilgai gaišo, kol uždegė kandeliabrą, stovintį ant apvalios akmeninės atramos. Ji prabilo, nežiūrėdama į Katriną:

— Jeigu esama rimtų įtarimų, kareiviai gali padegti namus. Jie jau sudegino vaistininko Noblė būstą. Mes čia esame saugūs, net jei namai sudegs.

Katrina prisiminė, kaip negailestingai buvo sudeginti vaistininko namai tik todėl, kad kilo įtarimas, jog jis slepia brangius ir retus prieskonius. Tą naktį mieste kilo baisus sąmyšis, ir miestiečiai vos sugebėjo apsaugoti nuo gaisro kaimyninius namus.

Jaunajai moteriai sugėlė širdį. Į kokį baisų pavojų statė save šie drąsūs žmonės suteikdami jiems prieglobstį! Bet štai Katrina trumpam atitrūko nuo

savo niūrių minčių, pamačiusi, kokioje keistoje vietoje jie atsidūrė. Gotjė pakėlė kandeliabrą taip aukštai, kad jis apšvietė ilgą siaurą kambarį su skliautuotomis rausvų plytų lubomis. Sienose per vienodą atstumą buvo iškirstos stačiakampės nišos, vienos iš jų buvo tuščios, o kitos užstumtos akmens plokštėmis. Tolimame patalpos gale matėsi praviros siauros durelės.

Po žemais skliautais dusliai nuskambėjo kimus Gotjė balsas:

— Kokia keista vieta! Atrodo, jog šios nišos skirtos žmonių kūnams...

— Taip ir yra, — patvirtino Mago žegnodamasi. — Šeimininkas sakė, jog čia lyg ir kapinės, labai labai senos, dar iš tų laikų, kai šalį valdė barbarai pagonys.

— Kazkada Italijoje mačiau senovinį akropolį, — tarė Sara, — jis atrodė lygiai taip pat.

— Brr, — nutraukė ją Mago, skubėdama kuo greičiau palikti šią vietą. — Eime, eime. Čia šalta.

Už durų vargu ar buvo šilčiau, bet du už jų esantys kambariai pasirodė esą daug erdvesni. Abi patalpos buvo prikrautos kietai prikimštų maišų ir krepšių. Keistas maišinės medžiagos, prieskonių ir aromatinių dervų tvyrojo ore. Nors ir su šiltais Arno puskailiniais, Katrina vis dar drebėjo nuo šalčio. Gotjė pastebėjo krūvą kampe sumestų kailių. Pasirausęs juose, jis ištraukė platų apsiaustą, pamuštą rudųjų lapių kailiais, ir ištiesė jį Katrinai.

— Štai su juo sušilsite. Mesiras Arno be puskailinių gali persišaldyti.

Katrina visa paskendo erdviame apsiauste, kuris buvo jai per ilgas ir per platus, tačiau iš karto pasijuto jaukiau ir ramiau. Ji įsitaisė ant maišų vidury kambario.

Jaunoji moteris nepastebėjo, kaip aptemo Arno akys, pamačius Gotjė, klūpantį prieš Katriną ant kelių ir rūpestingai supantį jos kojas į apsiausto skvernus.

— Na štai, — tarė normandas patenkintas, — taip bus daug geriau!

— Ir kurgi tu išmokai meilikautojo amato? — sarkastiškai paklausė Arno. — Pakeliui į čia? Ką gi tada veikė Sara?

Sara sėdėjo greta Katrinos, susigūžusi į kamuolį. Ji šaltai pažvelgė į Arno.

— Jeigu nekalbėsime apie tą laiką, kurį praleidau kalėjime laukdama, kol mane gyvą sudegins ant laužo, tai visas mano darbas tebuvo neleisti jūsų žmonai nuo sielvarto ir nevilties išeiti iš proto.

Katrina nustebusi sekė šį trumpą susidūrimą. Ji negalėjo suprasti, kas sugadino Arno nuotaiką: Gotjė rūpestingumas jai atrodė savaime supranta-

mas. Vis dėlto ji nenorėjo, kad vyrai susikivirčytų; jeigu jie jau dabar pykstasi, kas gi bus toliau? Katrina ištiesė ranką Arno ir prisitraukė jį prie savęs.

— Eikš arčiau, be tavęs aš niekaip nesušilsiu.

Arno iš karto nurimo ir įsitaisė prie jos kojų.

— Atleisk, bet aš įsiutęs dėl to, kad mums tenka slėptis čia, po žemėmis, lyg žiurkėms, kai ten, viršuje galbūt...

Nereikėjo net baigti sakinio, visi galvojo apie tą patį. Kas dabar darosi viršuje? Čia, šitame rūsyje, tyliame lyg kapas, jie buvo visiškai atkirsti nuo pasaulio. Kaip sužinoti, ar nesudegė namas, ar neužgriuvo slaptosios durys? Gal jie gyvi palaidoti ir jiems gresia baisi mirtis? Taip pagalvojus Katrinai sustingo kraujas gyslose. Jai jau rodėsi, kad dūsta po šiais žemais skliautais. Ir tarsi patvirtindamas jos baisiausias nuojautas iki jų atsklido tolimas dundėjimas, slopus, bet vis dėlto aiškiai girdimas. Senoji Mago skubiai persižegnojo.

— Viešpatie Dieve, nejaugi?..

Visus penkis nelaimės draugus kankino tie patys būgštavimai. Jie nedrįso pažvelgti vienas į kitą, tarsi gėdydamiesi savo slaptų baimių. Tylėjimas darėsi slegiantis, ir Arno neišlaikė. Jis atsistojo ir suspaudęs kumščius ėmė matuoti žingsniais patalpą. Katrina nedrįso jo sustabdyti. Nors jo žingsniai aidėjo gūdžiai, tačiau tai vis dėlto buvo geriau už tylą. Mago išsitraukė iš prijuostės kišenės rožančių, ir poliruoti karoliukai ėmė slysti tarp jos pirštų. Lėtai slinko minutės — sunkios, tarsi švino pripildytos. Katrina grūmėsi su neįveikiamu noru surikti visa gerkle.

Jų kančios pasibaigė taip pat netikėtai, kaip ir prasidėjo. Geltonos kandeliabro šviesos rate staiga pasirodė Žakas Keras. Jis šypsojosi, bet kol neprašneko, Katrina negalėjo patikėti, jog tai ne šmėkla.

— Viskas baigėsi, — ramiai tarė jis, — galim lipti į viršų.

— Bet kokį triukšmą mes girdėjome? — nustebęs paklausė Arno. — Manėme, kad namas sugriuvo.

— Ne, tai tik apvirto ąžuolinė indauja, pilna alavinių dubenų; seržantas manė, kad už jos yra slapta anga. Na, eime gi, greitai prašvis, o mums dar reikia daug ką padaryti.

— Jus kažkas įskundė?

Žakas Keras linktelėjo.

— Taip. Ksantrajaus meilužė pasirodė esanti godi aukso, o jam užteko kvailumo aplankyti ją prieš einant į bažnyčią. Jį pasekė iki mano namo. Kol kas pavyko įtikinti seržantą savo nekaltumu, tačiau bet kuriuo momentu jis

gali pakeisti savo nuomonę. Beje, tai neturi reikšmės — greitai jūs būsite toli nuo čia.

— Kada išvykstame? — paklausė Katrina.

— Netrukus.

— Vidury šviesios dienos?

Kailių pirklys nusijuokė.

— Koks skirtumas — naktis ar diena. Požemis, kuriame esame, tęsiasi daug toliau negu įsivaizduojate. Šie du kambariai veda į senovinę tamplierių šventyklą, ir tai tik menkutė atkarpa didžiulio požeminio tinklo, nutiesto romėnų ir atstatyto tamplierių saviems reikalams. Kai kurie tuneliai, jungiantys laidojimo kameras su akmens skaldyklomis, iš dalies sugriauti ir jais vaikščioti pavojinga, bet išliko pakankamai daug tokių, kuriais drąsiai galima naudotis. Vienas iš tunelių prakastas po romėnų amfiteatru ir eina išilgai senovinio vandentiekio, kol susijungia su vienu iš keturių akvedukų. Šiuo tuneliu jūs ir išeisite gana toli už miesto, tiesiai prie Brujero bokšto. Ten jus sutiks Ksantrajaus žmonės.

Metras Žakas ištiesė ranką Katrinai, kad padėtų atsistoti, bet niekas net nepajudėjo iš vietos. Bėgliai sustingo iš nuostabos.

— Miestas stovi ant požeminio miesto! Tokio dalyko ir nesusapnuosi!..

Žakas Keras nusišypsojo.

— Taip, romėnai sukūrė fantastiškų dalykų. Tik genialūs žmonės galėjo nukariauti visą pasaulį. Ir jų genialumas dabar pasirodė nepaprastai naudingas man, paprastam kukliam pirkliui!

Dvidešimtas skyrius

Ventadoro olos

Žiūrėdama, kaip kitą dieną prie Brujero bokšto Arno įšoko į balną, Katrina nenorom pajuto liūdesį. Vos suspaudęs keliais žirgo šonus Arno, rodos, ištrynė paskutines žymes, primenančias tą iškankintą bejėgę būtybę, kurią kažkada Gotjė įnešė į Žako Kero namus. Virš juodo odos kostiumo Arno dėvėjo lengvus plieno šarvus, kuriuos jam parūpino kailių pirklys, ir platų juodą apsiaustą. Pagyvėjęs, išdidžiai atlošta galva jis vėl tapo ankstesniuoju Arno. Katrina vėl matė priešais save Monsalvi valdovą, bet nebuvo tikra, jog džiaugiasi tuo. Artimiausias Katrinai jis buvo savo fizinio silpnumo, dvasinio netikrumo dienomis.

Dešimt vyrų, kurie prisidėjo prie Arno ir Katrinos temstant, tučtuojau pripažino Monsalvi savo vadu. Arno buvo tikras karys ir jie nieko neklausinėdami vykdė jo komandas. Sprendžiant iš pasipūtėliško elgesio ir gausybės randų, tie vyrai buvo arba iš karinio elito, arba iš labiausiai pašėlusių plėšikų, o tai galų gale vienas ir tas pat. Katrinai nepatiko jų keisti žvilgsniai, nukreipti į ją.

Jų seržantas Eskornebjefas buvo tikras milžinas, o kiti — tipiški gaskonai: juodaakiai, neaukšti, raumeningi, riestais ūsais. Bet kariai jie buvo puikūs. Juk nuolat gyveno anglų okupuotos Gienės kaimynystėje, todėl kariauti su užpuolikais tapo jų kasdieniniu užsiėmimu, kai tik paaugo tiek, jog galėjo pakelti ginklą. Vos jų būrelis su keturiais arkliais, skirtais bėgliams, pasiekė Brujero bokštą, seržantas Eskornebjefas įteikė Arno paketą. Jį atplėšęs Arno įsitikino, jog tai dokumentas, pasirašytas Prancūzijos kanclerio, leidžiantis baronui de Ladinjakui su žmona, tarnais ir dešimčia kareivių vykti į Lekturą pas savo valdovą grafą Žaną d'Armanjaką.

Ksantrajus viską atliko labai kruopščiai. Didysis Prancūzijos antspaudas, besipuikuojantis ant šio netikro dokumento, buvo tikras!

Taigi nedidelis būrys ramiai keliavo Overnės kalnų link. Arno jojo priekyje ant aukšto juodo žirgo ir nuolat turėjo grumtis su noru paspausti pentinus ir pasileisti šuoliais, mat Katrinos būklė vertė būrį joti lėčiau. Katrina jojo greta Arno, Gotjė ir Saros. Morgana nudžiugo pamačiusi savo šeimininkę. O Sara su malonumu vėl sėdo ant Rusto. Be jokios abejonės, čigonė ir šis ramaus būdo arklys tiko vienas kitam; Sara saldžiai snaudė balne, visai abejinga šalčiui. Tuo tarpu Gotjė retkarčiais vis žvilgčiodavo atgal, kur vienoje grupėje jojo milžinas Eskornebjefas ir jo gaskonai. Abu galiūnai iš karto pajuto vienas kitam priešiškumą. Įpratę pranokti kitus savo fizine jėga, normandas ir gaskonas buvo nusiteikę vienas kito atžvilgiu karingai. Katrina suprato tai iš jų žvilgsnių. Savo nuogąstavimus ji išsakė Arno.

— Anksčiau ar vėliau jie susikibs, — šnibždėjo Katrina, žvelgdama į Eskornebjefą, kuris susimąstęs rankove šluostėsi nosį ir žiūrėjo, kaip Gotjė balnoja Morganą.

— Jeigu tai būtų paprastas pasigalynėjimas, su malonumu pažiūrėčiau, kuris iš jų laimėtų pergalę. Bet jeigu jie ketina susimušti, žinau, kaip juos sutramdyti. Rimbas puikiai ramina aistras.

Toks atsakymas tik sustiprino Katrinos nerimą. Ji nutarė būti budri, tačiau vis dėlto nesusilaikė nepasvajojusi apie tai, kaip būtų malonu, jeigu nors vienas vyriškis atsikratytų baisaus troškimo žudyti. Katrina priglaudė

ranką prie pilvo. Nejaugi jos kūdikis užaugęs taps vienu iš šitų žiaurių žmonių, galvojančių tik apie naikinimą? Nejaugi karštas Monsalvi kraujas nustelbs iš motinos paveldėtą senojo Gošė gerumą ir romumą? Pirmą kartą Katrina pajuto baimę dėl mažytės būtybės, kurią nešiojo savyje.

Prie šios baimės prisidėjo dar ir, kita: ateities baimė. Kas jos laukia kelionės pabaigoje? Kokia ta Overnės provincija, apie kurią ji nieko nežino? Ten — kalnai, visai nepažįstama gamta... nepažįstami veidai, nauji namai, anyta! Labiausiai Katriną kamavo mintys apie Arno motiną. Katrina apie ją žinojo labai mažai, išskyrus tai, kad sūnus motiną dievina. Kažkada Mišelis de Monsalvi taip apibūdino savo motiną mažai, įdėmiai besiklausančiai mergaitei Katrinai: aukšta dama, jaunystėje netekusi vyro, liko su dviem sūnumis, kuriuos reikėjo išauklėti, su dideliu namų ūkiu ir dideliais dvarais, kuriuos reikėjo valdyti. Katrina beveik girdėjo Mišelio balsą: "Kai brolis taps kariu, motina liks visai viena. Ji, žinoma, liūdės, bet niekad neprasitars apie tai, ką jaučia. Ji per daug stipri ir išdidi, kad skųstųsi" Kaip, svarstė Katrina, ši aukštos kilmės išdidi dama priims savo nepažįstamą marčią, paprasto žmogaus dukterį? Ir jeigu joms teks gyventi kartu, koks bus tas gyvenimas?

— Apie ką galvoji? — netikėtai paklausė Arno. Katrina, nugrimzdusi savo mintyse, nepastebėjo, kaip jis prijojo. Ji nusišypsojo išvydusi jo susirūpinusį veidą. Arno pridūrė: — Tu nesveika? Gal pavargai?..

Ji atsakė:

— Ne, tiesiog susimąsčiau.

— Apie ką?

— Apie gyvenimą, kuris laukia ateity, apie tavo tėviškę, tavo šeimą.

Arno nusišypsojo, pasilenkė balne ir pabučiavo Katriną į kaktą.

— Man gali viską sakyti! — sušnibždėjo jis. — Tu truputį bijai, ar ne?

— Taip, truputį.

— Nėra ko bijoti. Jei pamilsi Overnę, būsi labai laiminga. Mano motina — tai visa mano šeima. Manau, tu jai patiksi. Labiausiai ji vertina ryžtingus žmones...

Priderinęs savo žirgo žingsnį prie neskubios Morganos ristelės, Arno pasakojo Katrinai apie savo gimtąją provinciją. Greitai Katrina užmiršo banguotą vietovę, kuria dabar jojo, ir jos akyse iškilo kalnai, žydri ryto rūke, violetiniai leidžiantis saulei, juodos uolos ir balti sraunūs upokšniai. Ji karštai panoro pasiekti tas nepažįstamas vietas, kur galbūt pagaliau ras savo laimę senoje gebenėmis apaugusioje Monsalvi pilyje. Katrina net užmiršo,

kokia grėsmė pakibusi virš vyro tėviškės. Bet Arno to negalėjo pamiršti... Patylėjęs jis niūriai pridūrė:

— Ir dabar visas kraštas pavojuje, nes šitas godus šakalas la Tremujis, nepaisydamas jokių įstatymų, nusprendė pasisavinti mano feodą. O, kaip lėtai mes keliaujame!

Keliauti Beri provincija buvo gana patogu. Čia valstiečiai karaliaus dėka galėjo dirbti savo žemę. Nors maistas buvo skurdus ir kainavo brangiai, bet auksas, kurio Žakas Keras dosniai paskolino Arno (atsisakęs bet kokių garantijų, nors Arno ir siūlė), be vargo atidarydavo keliautojams vištides ir orkaites visuose užvažiuojamuose namuose, kur jie apsistodavo. Tačiau kai jie pasiekė laukinę Limuzeno provinciją, keliauti pasidarė daug sunkiau. Kaimeliai čia taip nuskurdo, jog net mažos pilkos jų bažnytėlės buvo uždengtos šiaudais. Taikesniais laikais valstiečiai šiose vietose augino miežius, runkelius, kopūstus, kartais — kviečius. Bet tiek armijų niokojo šiuos kaimus: anglų, armanjakų, burgundų, kiekviena grobuoniškesnė už ankstesnę. Kareiviai išgrobė didžiąją dalį naminių gyvulių, ir dabar visa Limuzeno provincija buvo pasmerkta išmirti nuo bado.

Džiaugsmas, kurį jautė Katrina, palikdama Buržą, po truputį išsisklaidė, kol jie keliavo šia viltį praradusia žeme. Iš visų pusių žvelgiantis skurdas ir skausmas kaip sunkus akmuo užgulė širdį. Slegianti tuščių plotų tyla, kalvos, apvainikuotos juodomis bežadėmis pilimis, sukrėtė ją iki sielos gelmių. Jeigu netikėtai jie sutikdavo žmogų, tas, išvydęs būrelį raitelių, bėgdavo tolyn, o kai jie prajodavo pakankamai arti, kad įžiūrėtų vietinių gyventojų veidus, matydavo juose tik niūrų nerimą. Badas ir grobikų žiaurumas pavertė šiuos vargšus valstiečius tikrais vilkais. Tačiau kad ir kokie laukiniai jie buvo, Katrina greitai įsitikino, jog Eskornebjefo gaskonai dar žiauresni ir negailestingesni.

Kai pasibaigė visos atsargos, keliauninkai buvo priversti gaišti laiką maisto paieškoms, ir tai ilgino kelionę.

Be to, Katrina nerimavo dėl savo sveikatos. Ilga ir sunki kelionė išvargino ją. Ji vis sunkiau užmigdavo, darėsi vis nervingesnė. Kartą vakare ji pirmą kartą susipyko su Arno.

Jie apsistojo nakvynės apgriuvusioje bažnytėlėje prie miško, ir Gotjė, pasiėmęs kirvį, išėjo pasižvalgyti ko nors vakarienei. Gaskonai įkūrė ugnį Katrinai ir Sarai sušilti, o paskui irgi patraukė ieškoti maisto, palikę keletą draugų sargyboje. Nuo vakar visi buvo nieko nevalgę, todėl labai pikti. Arno mėgino aprišti apšlubusio Rusto koją, Katrina šildėsi rankas prie ugnies, o Sara stengėsi negalvoti apie tai, kokia ji alkana.

Staiga tylą suardė keiksmai ir šūksniai. Du gaskonai tempė iš miško valstietį, kuris iš visų jėgų priešinosi. Pora užmuštų zuikių kabėjo jam ant kaklo. Žmogus maldavo palikti jam grobį, nes jo žmona ir keturi vaikai miršta iš bado, bet gaskonai nekreipė į tai jokio dėmesio. Jų šiurkštus kvatojimas stelbė nelaimingojo aimanas. Katrina pašoko ant kojų ir puolė prie jų, bet Eskornebjefas aplenkė ją. Valstiečio kiaušas sutreškėjo kaip riešuto kevalas, ir jis negyvas griuvo Katrinai po kojom. Ji akimirką sustingo iš siaubo, paskui, pagauta įniršio, puolė prie vieno iš gaskonų, griebė iš jo zuikius ir atsisuko į žudiką.

— Šlykštus žvėrie! Už ką tu užmušei šį žmogų? Kas tau įsakė? Tu užmušei jį... užmušei nekaltą žmogų, nepadariusį tau nieko blogo...

Praradusi savitvardą Katrina jau norėjo nagais pulti gaskoną, bet čia pribėgo Arno ir sulaikė jos rankas.

— Katrina! Iš proto išėjai? Kas tau užėjo?

Katrinai iš akių pasipylė karštos ašaros, ir ji pažvelgė į savo vyrą raudos iškreiptu veidu.

— Kas man užėjo? Nejaugi nematai gulinčio kūno? Šitas žmogus nužudė vargšą valstietį visai be priežasties, dėl šitų...

Ji parodė pirštu į zuikius, tarsi tai būtų nuodingos gyvatės.

— Jis per daug garsiai rėkė, — tarė gaskonas. — Aš nemėgstu rėksnių.

— O aš nemėgstu žmonių, kurie žudo be jokios priežasties! — šaltai nutraukė jį Arno. — Turi laukti mano įsakymo prieš ką nors užpuldamas, kitaip teks tave pamokyti. Dabar paimkite iš čia kūną, iškaskite duobę bažnyčioje. Ten šventa žemė. O Sara tegul nulupa ir iškepa kiškius.

Katrina buvo prigludusi prie Arno ir tyliai kūkčiojo, bet išgirdusi, ką jis pasakė, atšlijo ir išplėstomis akimis paklausė:

— Ir tai visa bausmė, kurią tu skiri žmogžudžiui? Ir tai viskas, ką tu gali padaryti dėl šio nelaimingojo? Palaidoti ir daugiau apie tai negalvoti?

— Ką gi dar? Aš apgailestauju, kad jis žuvo, bet dabar nelieka nieko kito, kaip tik palaidoti jį. Galų gale tai geriau, negu palikti vilkams ir maitvanagiams!

Galbūt pastebėjęs ironišką Eskornebjefo žvilgsnį, kurį tas metė nueidamas, Arno atsakė žmonai gana griežtai, ir tai ją dar labiau supykdė.

— Aš niekad nepainiojau kareivio su žmogžudžiu! — tūžmingai suriko ji. — Šis žmogus padarė šaltakraujišką, žiaurią žmogžudystę. Jis turi atsakyti, kaip to reikalauja įstatymas.

— Nekvailiok, Katrina, — išvargusiu balsu atsiliepė Arno. — Mes turime ne taip jau daug žmonių, o tik Dievas žino, kas mūsų laukia Overnėje. Galų gale jis tebuvo valstietis...

Ši pastaba pribaigė Katriną. Ją staiga suėmė baisus liūdesys, tačiau ji rado jėgų išdidžiai pažvelgti Arno į veidą.

— Tik valstietis! Nieko nevertas padaras! Bet žinok, tokiems kaip aš valstietis — vis dėlto žmogus!

— Tokiems kaip tu? O tu kitokia?

Katrina beviltiškai palingavo galvą. Nejaugi jų bendras gyvenimas prasideda visišku vienas kito nesupratimu? Jeigu tik jis žinotų, kad šiuo atveju ji jaučiasi daug artimesnė šiam nužudytam valstiečiui negu žmogui, kurio pavardę turi...

— Aš pasipiktinusi, — tarė Katrina nusisukdama. — Aš tikrai pasipiktinusi. Daryk, ką nori. Bet aš neprisiliesiu prie šio maisto. Jo kaina man per didelė.

Juodos Arno akys sužaibavo. Jis pravėrė burną, kad atsikirstų, bet tuo momentu iš miško pasirodė Gotjė su šernu ant pečių. Metęs akį į Arno, jis priėjo ir numetė negyvą žvėrį prie Katrinos kojų.

— Jūs nebadausite, ponia Katrina.

Abu vyrai, normandas ir riteris, kurį laiką stovėjo vienas priešais kitą. Arno lėtai nuleido ranką ant kalavijo rankenos, bet pagalvojęs atitraukė.

— Daryk, kaip nori, — tarė jis Katrinai nueidamas.

Katrina žvelgė jam įkandin, ji būgštavo, jog Gotjė įžeidė jo savimeilę, bet nedrįso sekti jam iš paskos. Šiuo metu jie nesuprastų vienas kito. Kai po kurio laiko Arno sugrįžo, Katrina sėdėjo susisupusi į savo apsiaustą ir žiūrėjo, kaip Sara kepa šernienos gabalą. Arno priėjo, padėjo galvą Katrinai ant kelių.

— Atleisk man, — sumurmėjo jis. — Ko gero, tau prireiks labai daug kantrybės, bet aš stengsiuosi suprasti tave.

Užuot atsakiusi Katrina pasilenkė ir priglaudė lūpas prie juodų Arno garbanų. Trumpą akimirką jie užmiršo šaltį, naktį, karą ir patyrė stebuklingos ramybės valandėlę. Arno atsargiai paėmė Katriną ant rankų ir nunešė į tylią vietelę, kur kiti negalėjo jų matyti. Mažos bažnytėlės šešėlis paslėpė juodu, atkirsdamas nuo likusio pasaulio. Arno atsargiai susupo Katriną į keletą antklodžių, paskui atsigulė greta, užmetęs ant viršaus savo apsiaustą.

— Tau gerai?

— Taip... Bet, Arno, aš bijau. Norėčiau, kad greičiau atsidurtume Overnėje... dėl kūdikio! Žinai, jis dabar vartosi daug dažniau.

— Mėginsim keliauti greičiau. Dabar pasistenk užmigti, mano meile. Tau reikia tylos ir ramybės.

Jis pabučiavo Katriną į šaltas lūpas, ir ji pagaliau užmigo. Arno ilgai žiūrėjo į ją, nedrįsdamas pajudėti. Katrina kasdien darėsi jam vis artimesnė ir brangesnė.

Netoliese gaskonai, susirinkę aplink kitą laužą, kepė zuikius. Kariai atrodė visiškai ramūs. Jiems gyvenimas ir mirtis buvo neatskiriamai susipynę kaip vienos nepertraukiamos grandinės grandys...

Rytą, kai kavalkada vėl patraukė į priekį krūmais apaugusia lyguma, Katrina pastebėjo, jog Eskornebjefo veidas sutinęs. Jis veltui stengėsi paslėpti jį po šalmu ir apsiausto apykakle. Viena jo akis buvo pajuodusi, daugybė įvairiaspalvių mėlynių ir keletas įdrėskimų puošė jo fizionomiją. Pažvelgusi į Arno, Katrina suprato, jog jis patenkintas dėl šio vaizdo, nors to nerodė. Arno nusišypsojo žmonai ir pasisuko į normandą. Gotjė ramiai jojo greta ir atrodė kaip katinas, išlaižęs puodynę grietinės. Buvo aišku, kad tai jis sugadino Eskornebjefo išvaizdą... O pilnas neapykantos žudiko žvilgsnis, kurį tas metė į Gotjė, išsklaidė paskutines Katrinos abejones. Ji negalėjo nesijausti patenkinta, tačiau nerimavo dėl nesantaikos, kuri kelionę darė dar pavojingesnę.

Granito plokščiakalnis staiga baigėsi, ir kelias pasuko žemyn, link mažo kaimelio, kuris atrodė visai negyvenamas. Iš kaminų nekilo dūmai, visur tvyrojo sustingusi ramybė... Tačiau kiek tolėliau keletas žmonių grūmėsi su įnirtingai besiginčijančiu žmogumi. Arno jojo priekyje, ir Katrina pamatė, kaip jis pasistiepė balnakilpėse, kad geriau matytų, kas vyksta. Ji paspaudė pentinais Morganą, ketindama pasivyti vyrą, bet tas jau lėkė šuoliais į priekį, o saulės spinduliai atsispindėjo nuo jo nuogo kalavijo.

— Nėra abejonės, jog tai kažkokie dezertyravę samdiniai, — pasigirdo Gotjė balsas šalia Katrinos. — Jie užpuolė žmogų. Turiu padėti jūsų vyrui.

— Ne, lik čia. Manau, šį kartą jis norės apsieiti be pagalbos.

Arno nušoko ant žemės, atsisakydamas savo kaip raitelio pranašumo, ir užgriuvo niekšus tarsi audra. Pirmasis užpuolikas krito su perkirsta gerkle; antrasis išsitraukė ilgą peilį ir pasirengė grumtis, tačiau vos spėjo krustelėti, kai žybtelėjo Arno kalavijas, ir žmogus krito siaubingai surikdamas. Kalavijas pasiekė ir tą, kuris pamėgino užšokti ant Arno arklio ir pabėgti. Dabar Katrina pamatė žmogų, gulintį prie pakelės kryžiaus. Jis buvo sužeistas. Arno padėjo šalin kruviną kalaviją ir atsiklaupė prie sužeistojo.

— Greičiau, — sušuko Katrina. — Dabar mes jam reikalingi!

Ji paragino Morganą, o paskui ją visas būrys šuoliais pasileido nuo kalvos. Katrina ir Sara nulipo žemėn ir prisiartino prie Arno.

— Tai piligrimas, — tarė jis, — ir pažiūrėti labai neturtingas. Kaip jie galėjo užpulti tokį vargšą?

— Cha! — pasigirdo šiurkštus Eskornebjefo balsas. — Pasitaiko, kad šitie šventųjų vietų lankytojai po skarmalais slepia nemažai aukso, galite neabejoti! Aš pažinojau vyrukų, kurie gerai iš tokių pasipelnė...

— Nutilk! — griežtai nutraukė jį Arno. — Piligrimai yra šventi, bent jau turėtų būti! Dabar eik ir pasižiūrėk, ar galima apsistoti šiame kaimelyje. Atrodo, jis negyvenamas, bet gal klystu. Ir atsimink mano įsakymą: nieko nė pirštu neliesti!

— Klausau, pone, — niūriai suburbėjo gaskonas. — Jūsų paslaugoms!

Kol Sara odinėje dėžutėje ieškojo vaistų ir žolių, Katrina pasidėjo sąmonę praradusio piligrimo galvą sau ant kelių. Tai buvo senis, toks liesas, kad jo oda atrodė pridžiūvusi prie kaulų. Didelė lenkta nosis kyšojo iš susivėlusios pilkos barzdos. Senis akivaizdžiai neturėjo nieko, kas galėtų sužadinti plėšikų godumą. Ilgas apsiaustas, sulopyta striukė ir kelnės buvo apdraskyti į dygius krūmus ir išblukę nuo saulės. Piligrimo kojos buvo apvyturiuotos skarmalais, vietomis prisisunkusiais kraujo. Sena fetrinė skrybėlė su prie jos prisiūtomis kriauklėmis gulėjo netoliese purvyne.

Kol Sara tvarstė žaizdą senio kaktoje, Katrina drebančiais pirštais palietė kriaukles, prisiūtas prie jo apsiausto. Piligrimas priminė Katrinai jos seną draugą Barnabi.

— Jis atėjo iš Kompostelos, — tarė ji, žvelgdama į mažą metalinę šv.Jokūbo statulėlę, pritvirtintą prie piligrimo apykaklės.

— Jis atkeliavo iš daug tolimesnių kraštų, mano meile, — pasigirdo liūdnas Arno balsas. — Žiūrėk. — Jis parodė į švino palmę ir Nukryžiuotąjį, kabančius ant virvelės. Paskui, nustebindamas Katriną, jis pagarbiai priklaupė ir pabučiavo kruviną senio kojų vyturą.

— Ką tu darai?

— Pagerbiu jį. Jis atkeliavo iš Jeruzalės, Katrina. Tai piligrimas iš Šventosios Žemės, Didis Piligrimas. Jo kojos lietė žemę, kuria vaikščiojo mūsų Viešpats.

Katrina ir Sara tylėdamos su didžiausia pagarba kiek pasitraukė nuo sužeistojo. Joms staiga pasirodė, kad senis išaugo iki milžiniško dydžio. Juk žmonių, pabuvojusių Šventojoje Žemėje, pasitaikydavo labai retai. Šis senis, matyt, buvo labai šventas... arba įvykdė patį siaubingiausią nusikal-

timą, kad pasiryžo eiti taip toli, pasmerkti save daugybei pavojų — ir vien iš troškimo gauti Viešpaties atleidimą ir malonę!

Piligrimas ėmė atsigauti. Štai prasimerkė jo vokai ir blykstelėjo akys, žydros kaip vasaros dangus. Senis pamėgino atsistoti ir galų gale jam tai pavyko, Saros prilaikomam. Su didele pagarba jis pažvelgė į jaunąją porą, klūpančią jam prie kojų.

— Garbė Jėzui Kristui! — tarė senis. — Ir būkite palaiminti už tai, kad pagelbėjote man. Jei ne jūs, esu tikras...

Jis staiga nutilo, išvydęs plėšikų kūnus, ir jo akys priplūdo ašarų.

— Nejaugi jie turėjo mirti, kad aš būčiau išgelbėtas? Ir be išrišimo?

— Arba jie, arba jūs, — švelniai tarė Arno. — Tie, kurie puldinėja šventųjų vietų lankytojus, nenusipelno nei gailesčio, nei atleidimo.

— Juk jie, be abejo, buvo alkani, — tarė piligrimas. — Aš melsiuosi už juos, kai pasieksiu savo kelio galą.

— Ar nenorite pailsėti? Iš visko matyti, kad keliaujate iš toli.

Žydros piligrimo akys staiga suspindo tokia šviesa, kad Katrinai pasirodė, jog baigėsi žiema ir juos užliejo saulės spinduliai.

— Taip, iš toli, — tarė senis. — Aš mačiau Kristaus kapą ir visą naktį meldžiausi po alyvmedžiais Getsemanės sode*. Aš ryžausi tai kelionei, nes didi malonė buvo suteikta man, menkam ir nevertam nusidėjėliui. Aš dirbau mūrininku, stačiau bažnyčias, bet Dievas lėmė man prarasti regėjimą. Apimtas nevilties aš taip žemai puoliau, kad išdrįsau keikti Dievą ir abejoti juo. Bet paskui susigėdau ir nusprendžiau keliauti prie šv.Jokūbo kapo maldauti atleidimo, mat šv.Jokūbas turi galią paguosti nelaimingas sielas. Prisidėjęs prie karavano aš pasiekiau Galiciją. Ir čia... ar galite įsivaizduoti mano džiaugsmą?.. Čia visai netikėtai aš vėl atgavau regėjimą! Pamačiau žydrą dangų ir didžiulę bažnyčią, baltą miestą... Ši malonė buvo didžios palaimos prasmingas ženklas. Štai kodėl aš nusprendžiau eiti į Šventąją Žemę.

— Jūs buvote aklas, — lyg užburta sumurmėjo Katrina. — Jūs buvote aklas ir atgavote regėjimą?

Senis nusišypsojo dailiam veideliui, atsuktam į jį. Jis padėjo ranką ant Katrinos kaktos.

— Taip, mano vaike. Tikėjimas — tai meilė, mano dukra. Nėra nieko, ko dangus neįstengtų dovanoti tam, kas prašo tikėdamas ir žino, kaip prašyti.

---

* Getsemanės sode Jėzus Kristus praleido paskutinę naktį prieš Judo išdavystę ir jame buvo suimtas.

Kai tave užgrius skausmas ir sielvartas, atmink, kad senas piligrimas iš Kompostelos, kuriam tu padėjai, melsis už tave. Atsimink Barnabi...

— Barnabi!

Kraujas nuslūgo iš Katrinos skruostų, rankos ėmė virpėti. Kodėl šiam žmogui likimas lėmė nešioti Barnabi vardą? Ar tai ką nors reiškia, o jei reiškia, tai ką? Katrina klūpėjo ant kelių nereginčiomis akimis žvelgdama, kaip Sara tvarsto piligrimo žaizdas, o Arno rūpestingai vynioja skarmalus nuo subadytų kraujuojančių kojų ir plauna jas šiltu vandeniu, kurį pašildė gaskonai. Jos sąmonę kaip pro rūką pasiekė vyro žodžiai, sakomi piligrimui.

— Kurgi jūs dabar keliaujate?

— Aš buvau prie šv.Leonardo kapo ir ketinau eiti į Normandiją, į didžius namus, priklausančius šv.Mykolui, kuriuos supa jūra*. Grįždamas į Prancūziją aš išgirdau apie stebuklus, jo padarytus, ir apie tai, kaip jis pasirodė mergelei Žanai, kai ji dar buvo visai vaikas...

— Žana mirė, — liūdnai tarė Arno, — ir daug kas tiki, kad ji buvo ragana. Ir mes, tie, kurie jai tarnavom ir ją mylėjom, esame persekiojami kaip nusikaltėliai.

— Kada nors tai baigsis, — ryžtingai ir tvirtai pasakė Barnabi. — Dievas nieko nedaro pusiau. O aš dėkoju jam už tai, kad leido sutikti jus. Jūs pažinojote mūsų šventąją piemenaitę? Tai papasakokite man apie ją šiandien vakare, kol mūsų keliai dar neišsiskyrė.

Katrina ilgam įsiminė tą vakarą. Jie apsistojo nakvynės vienoje iš apleistų kaimo trobų. Degė ugnis, ir aplink ją sėdinčiųjų veidai buvo nukreipti į aukštą piligrimo figūrą. Valandos slinko viena po kitos, o Barnabi su Arno kalbėjo, dalijosi savo atsiminimais. Barnabi pasakojo apie savo ilgą kelionę, apie šiltųjų kraštų grožybes. O Arno prisiminė istorijas apie Mergelę Žaną, apie jos kančias. Ir kalbėjo jis su tokiu įkarščiu bei atsidavimu, kad visi klausėsi užgniaužę kvapą ir žvelgė į jį susižavėjusiomis akimis. Net gaskonai, tie nedorėliai ir bedieviai, sėdėjo lyg suakmenėję ir jų akys liepsnojo. Kai visi pagaliau išsiskirstė nakties poilsio, senis susimąstęs pažvelgė į Arno ir Katriną, kurie sėdėjo šalia jo susiėmę rankomis.

— Gyvenimas pareikalaus iš jūsų daug, — tarė jis, — bet jus lydi meilės palaima. Jeigu išsaugosite meilę, tai visas pasaulis bus jūsų. Bet ar įstengsite išsaugoti?

---

* Šv.Mykolo vienuolynas buvo pastatytas ant toli išsikišusios į jūrą uolos. Potvynio metu uola virsta sala. Įtvirtintas vienuolynas liko neužkariautas anglų, nors Normandija buvo jų rankose.

Staiga jis nusišypsojo ir pasitrynė akis, tarsi prabusdamas iš svajonių. Paskui jis peržegnojo Arno ir Katriną.

— Telydi jus ramybė!

Gavusi palaiminimą Katrina ilgai negalėjo užmigti. Ji gulėjo padėjusi galvą ant Arno peties. Šis susitikimas su piligrimu turėjo kažką nenusakomo, neapčiuopiamo, kas bylote bylojo, jog tai — Dangaus ženklas. Ženklas, kurio atspėti Katrina neįstengė nei tą naktį, nei daugelį metų po to. Bet vienu ji neabejojo: netikėtą susitikimą nulėmė dangiškoji jėga.

Auštant jie vėl leidosi į kelią. Kai aukšta piligrimo figūra ištirpo ryto rūke, Katrina pastebėjo, kad Gotjė sustojo, truputį atsilikęs nuo kitų, ir ilgai žiūrėjo seniui įkandin. Pagaliau prisivijęs Katriną, Gotjė atrodė labai niūrus. Matydama, kad normandas paskendęs savo mintyse, ji nutarė jo netrukdyti. Netikėtai jis prabilo pats:

— Dievas, kuriam tu tarnauji, matyt, labai galingas, jeigu turi tokių tarnų kaip šis piligrimas.

— Jis kažkuo patraukė tave? — maloniai paklausė Katrina.

— Nežinau. Aš tik pajutau, kad turiu keliauti drauge su juo.

— Dėl to, kad jis keliauja į Normandiją?

— Ne, tiesiog dėl to, kad jis keliauja. Jis leido man pajusti: su juo būsiu apsaugotas nuo nelaimių ir skausmo!

— Tu taip bijai nelaimių ir skausmo?

Gotjė žvilgtelėjo į ją, ir jo akyse šmėstelėjo keista išraiška, kurią ji keletą sykių buvo pastebėjusi ir anksčiau.

— Puikiai žinote, kad nebijau, — sumurmėjo jis. — Juk mano skausmo priežastis — jūs!

Tai pasakęs, Gotjė pasileido šuoliais.

Arno sąmoningai pasirinko sunkų ir pavojingą kelią per Limuzeną visai ne iš meilės sunkumams — tai leido jiems pasiekti Monsalvi, nekertant Overnės. Arno paaiškino Katrinai, kad Overnės provinciją valdo du vyskupai: Klermonto vyskupas, palaikantis karalių ir la Tremujį, ir vyskupas Sen Flo, kuris dėl tam tikrų priežasčių yra Burgundijos hercogo pusėje.

— O aš manau, kad tu visai netrokšti pakliūti į kilniojo hercogo rankas, — tarė Arno su kreiva šypsena.

Katrina išraudo ir gūžtelėjo pečiais. Ši užuomina buvo nemaloni, bet ji seniai suprato, jog teks kęsti Arno pavyduliavimą. Šiuo atveju pavydas bent suprantamas. Todėl Katrina atsakė ramiai:

— Kam klausi, jeigu jau žinai atsakymą?

Arno nesispyrė. Kad ir kaip ten būtų, jis norėjo trumpam apsistoti pas savo giminaičius Šato de Ventadore, kur buvo gimusi jo motina, galingos Limuzeno giminės atžala. Arno papasakojo apie Ventadorą kaip apie stiprią tvirtovę ir patikimą slėptuvę, kurioje bus galima gauti paskutiniąsias žinias ir su papildomu pastiprinimu toliau tęsti kelionę. Vikontas Žanas buvo turtingas, išmintingas ir visagalis. Katrina, eikvodama paskutines iškankinto kūno jėgų atsargas, jau seniai svajojo apie šitą tarpstotę. Ji pastebimai sulyso, išvargo nuo ilgo jojimo ant arklio. Katriną kamavo baisūs skausmai, kurie lyg ietimis varstė kūną, o nulipus ant žemės maudė kojas ir nugarą. Bet blogiausia, kad ji beveik nieko negalėjo valgyti, o tai buvo bene vienintelis nesuskaičiuojamų kelionės dienų džiaugsmas.

Arno priekaištavo sau, kad paėmė Katriną į tokią varginančią kelionę. Dabar jis priekyje leido joti Gotjė, kuriuo visiškai pasitikėjo, o pats petys į petį jojo su Katrina. Kartais, kai pastebėdavo Katriną drebant nuo šalčio, jis nukeldavo ją nuo Morganos ir pasisodindavo priekyje taip, kad apsiausto skvernais ir savo pečiais užstotų ją nuo šiauraus vėjo. Nepaisant silpnumo ir nepatogumų, Katrinai patiko joti taip prisiglaudus prie Arno. Tada ji jausdavosi visiškai saugi, ir kelionė jau neatrodydavo tokia sunki. Vėliau ji keliavo tik taip, o Morgana risnojo šalia, Katrinos prilaikoma už apynasrio.

Kai pilkos lietingos dienos pavakarę Katrina išvydo Ventadorą, Arno linksmai šūktelėjo:

— Pažvelk, mano meile, ten priešais vikonto pilis! Čia tu galėsi ramiai sau ilsėtis! Jeigu ir yra kur saugi vieta, tai tik čia!

Iš pažiūros pilis tikrai buvo grėsminga: aukštos sienos vertikaliai kilo virš uolėtų iškyšulių, apjuostų gilaus griovio, kurio dugne putojo veržli srovė. Sienas puošė granito bokštai ir ryškiai dažyti mediniai skydai. Pilis atrodė senesnė, tikriausiai dar menanti pirmojo kryžiaus žygio laikus.

— Sakoma, kad visos Prancūzijos šiaudai neužpildytų Ventadoro griovio!

Didžiulis kalnų tarpeklis, virš kurio stūksojo tvirtovė, iškilusi tarsi iš žemės gelmių, buvo iš tikrųjų nepaprastas reginys. Pro mažą kaimelį su įkalnėse įsikorusiomis trobelėmis kelias vedė aukštyn, prie didžiulio pilies įvažiavimo pylimo viršūnėje. Šita anga buvo ne mažesnė kaip kurio nors miesto įtvirtinimo sienos vartai. Mažas keleivių būrys nuvargusia žingine patraukė vėjo perpučiamu keliu aukštyn. Ilgai laukęs šios akimirkos Arno jau nebetramdė savo džiaugsmo ir prisiglaudęs Katriną uždainavo:

Vien meilė ir švelnumas mano širdyje,
Ledas lyg žydinti pieva ir sniego žaluma...

Švelniai nusišypsojusi Katrina skruostu prigludo prie šilto jo veido.

— Kokia miela daina... Nė nežinojau, kad tu mėgsti dainuoti.

— Mane auklėjo ne prasčiau už Ksantrajų, jei nori žinoti, — nusišypsojo Arno. — Šitos dainos mane išmokė mama, o sudėjo ją senų senovėje šituose kraštuose gyvenęs malūnininko sūnus Bernaras. Jis buvo trubadūras ir pamilo pilies valdovę. Istorija baigėsi tuo, kad jis paliko šį pasaulį, bet įgijo amžiną šlovę. Dar sako, kad jį mylėjusi pati karalienė.

— Padainuok dar ką nors, — paprašė Katrina. — Man patinka klausytis tavo balso.

Arno vėl užtraukė džiaugsmingu balsu:

Kai aš išvydau vyturėlį,

Sklandantį saulės spinduliuos...

Ūmai jis nustojo dainuoti ir įtempė pavadžius. Aukštai virš jų atsivėrė pilies vartai, ir iš ten pasirodė raiteliai. Jie jojo tiesiai į Arno būrį. Arno susiraukęs žiūrėjo į raitelius. Pamačiusi jo veido išraišką, Katrina irgi sunerimo.

— Kas atsitiko? Ar tai ne vikonto žmonės?

Jis nieko neatsakęs šūktelėjo:

— Gotjė!

Normandas greitai atskubėjo, ir nė žodžio netaręs Arno perdavė Katriną nuo savo arklio tiesiai į galiūno rankas.

— Skubiai grįžkite atgal ir pasiimkite Sarą. Pasiieškokite saugios vietos.

— Bet, senjore...

— Daryk kas pasakyta, greičiau, gelbėk ją, jeigu žūsiu, nuvežk ją pas mano motiną...

— Arno! — suriko Katrina. — Ne!

— Paslėpk ją, sakau tau! Tai mano įsakymas! Šitie žmonės, jojantys į mus, ne iš Ventadoro. Tai ispano Andradės samdiniai!

Nepaisydamas Katrinos šauksmų ir desperatiško maldavimo, Gotjė pasuko savo arklį, čiupo už pavadžio Saros ir šuoliais nulėkė į kaimą. Katrina gręžiojosi atgal, bandydama įžiūrėti ką nors iš už plačios jo nugaros. Gaskonai susispietė aplink Arno, stovintį balnakilpėse su apnuogintu kalaviju ir drąsiai pasitinkantį priešą. Raiteliai iš pilies jau visu greičiu lėkė žemyn šlaitu, o jų šarvai, ietys ir kalavijai grėsmingai blykčiojo.

— Palik mane čia su Sara! — šaukė Katrina. — Skubėk į pagalbą, jie vieni neapsigins. Šitiek žmonių, gal penki prieš vieną!

— Jūsų vyras — drąsus žmogus ir sumanus karys! Leiskite man nors kartą jam paklusti, ponia Katrina... Dabar tokios aplinkybės, kad ir jūs turite paklusti...

Norėdamas apsaugoti Katriną nuo pirmųjų mūšio vaizdų ir nuo samdinių, Gotjė staiga pasuko iš kelio į medžių tankmę, o paskui į pomiškį dauboje. Jis taikė tiesiai prie Liuzežo, upeliuko, juosiančio Ventadorą. Bet Katrina negalėjo negirdėti ginklų žvangėjimo ir nirtulingų kovos šūkių, aidu atsiliepiančių iš abiejų pusių.

— Dieve, jie jį nužudys, prašau, palik mane čia, drauguži... Bent jau leisk man visa tai matyti!

Tačiau Gotjė jojo tiesiai žemyn į daubos dugną, skubindamas Rustą ir įvarydamas siaubą šalia jojančiai Sarai.

— Ką matyti? Kaip liejasi kraujas ir miršta žmonės? Na jau ne, pirma surasiu pačią ramiausią vietelę, o jau paskui grįšiu ir žiūrėsiu, kuo galėčiau padėti... Būkit išmintinga...

Gotjė iš tikrųjų labai greitai užtiko tinkamą priedangą — siaurą olą, pakibusią virš veržlaus putoto kalnų upelio. Skubiai apžvelgęs olą ir įsitikinęs, kad aplinkui nė gyvos dvasios, jis įnešė Katriną vidun. Čia nebuvo taip šalta; atrodė, kad čia nuolat apsistoja piemenys ar miško valkatos; prie sienos kėpsojo didžiulė krūva šiaudų, ir nepaisant apačioje šniokščiančio upelio, nebuvo drėgna.

Gotjė paguldė Katriną ant šiaudų ir kreipėsi į Sarą:

— Įkurk ugnį ir nė per žingsnį nuo jos. Aš grįšiu. — Su šiais žodžiais jis išėjo palikdamas moteris vienas. Sara pasitrynė nugarą, raukydamasi nuo skausmo.

— Šitas storžievis jau ėmė man įsakinėti! — sumurmėjo ji. Bet pliekiamoji kalba sustingo ant jos lūpų, vos pamačius, kaip išbalo Katrina. Jaunoji moteris nugara atsišliejo į uolingą požemio sieną; prieblandoje jos veidas atrodė mirtinai išblyškęs ir nubertas prakaito karoliukais. Jos akyse buvo sustingęs skausmas ir baimė, ir Sara viską suprato.

Ji greitai atmetė nuo kaktos šviesius Katrinos plaukus, įsižiūrėjo į jos sumenkusį veidą. Katrina staiga vėl atsilošė, sunkiai alsuodama:

— Sara, man skauda!.. Baisiai skauda! Lyg kas būtų peilį įsmeigęs man į šoną... Jau antrą kartą... Kai Arno perkėlė mane pas Gotjė, tai buvo pirmą kartą... Aš... Aš nežinau, kas tai galėtų būti...

— Aš, atrodo, žinau, — tarė Sara. — Mes taip ilgai keliaujame, kad praradome laiko pojūtį.

— Tu manai, kad tai... kūdikis?

— Na žinoma. Ši kelionė galėjo sukelti priešlaikinį gimdymą. Dieve, taip, iš tikrųjų! — ir Sara daugiau nė sekundės negaišo tuščioms kalboms. Ji greitai atrišo ryšulį ir ištraukė vaistų dėžutę. Ten buvo dar kažkokių drabužių, maišas su arklio pašaru ir didžiulis katilas. Akies mirksniu Sara apklojo Katriną dviem antklodėm ir storu apsiaustu. Paskui ėmėsi kurti ugnį iš šiaudų ir žabų, sugraibstytų palei olą. Katrina stebėjo visa tai plačiai išplėtusi akis. Skausmas kuriam laikui nurimo, ir Katrina vėl ėmė gaudyti mūšio garsus, bet upelio šniokštimas nustelbė viską.

Katrina mėgino melstis, bet negalėjo prisiminti nė vieno maldos žodžio. Visa savo esybe ji veržėsi prie Arno ir bandė aptikti savyje kančios požymius, kurie parodytų jai, jog jis žuvo. Katrina manė, kad jeigu glaudus ryšys, taip ilgai juos jungęs, staiga bus nutrauktas, šitai atsilieps joje baisia gėla...

Laužas įsiliepsnojo ir oloje pasklido šiluma. Artėjo naktis. Sara ėmė tverti požemio angą akmenimis ir šakomis, kad niekas iš lauko jų nepastebėtų. Staiga jas pasiekė kažkokie neaiškūs garsai — lyg įnirtęs staugimas, lyg tęsiama agonijos dejonė. Kažkur, atrodo, atšlaitėje, suskardėjo trimitas.

— Ką veikia Gotjė? — sudejavo Katrina. — Kodėl jis negrįžta ir nepasako man...

— Matyt, jis turi svarbesnių reikalų, — atrėžė Sara. — Mūšis gali tęstis ištisas valandas, nes visi jie — prityrę kariai.

— O Arno? Tu manai, kad jis jau visai sveikas ir galės apsiginti?

— Greitai pamatysim... O dabar galvok apie save ir savo kūdikį, kuris netrukus gali ateiti į pasaulį.

Tarsi patvirtindamas šiuos žodžius, Katriną vėl surietė baisus skausmas, išpylė nemalonus lipnus prakaitas...

Nežinia, kiek tai truko, valandą ar dešimt. Katrinos sąmonė prigeso, o kartu su ja pasitraukė ir aplinkos pojūtis. Išsisklaidė nerimas dėl netoliese vykstančių grumtynių. Liko tik nepakeliamas skausmas. Jis neatlėgo nė akimirką, ir Katrinai rodėsi, kad jos kūdikis — tai gigantas, kuris veržiasi iš kalėjimo pasiryžęs suardyti bet kokias užtvaras. Atskirai nuo kančios egzistuojanti realybė buvo susikaupęs, virš Katrinos palinkęs Saros veidas ir šilta jos ranka, kurią moteris konvulsiškai spaudė, kai skausmas pasidarydavo nepakenčiamas. Katrina nešaukė, iš lūpų jai išsprūsdavo tik ilgos tęsiamos dejonės. Ji sunkiai alsavo, draskoma skausmo, kurio negalėjo atsikratyti ir kuris kamuos tol, kol gims kūdikis. Sara vilgė Katrinos kaktą nosinaite, pamirkyta aromatinės druskos tirpale, ir minutę kitą ją atgaivindavo maloni vėsa, bet paskui mažylis vėl atnaujindavo savo atakas, ir Katrina nugrimzdavo į naujų kančių jūrą. Ji meldė Dievą atokvėpio valan-

dėlės, nors trumpos valandėlės. Taip siaubingai ji buvo pavargusi! Paskui ji norėjo užmigti... Užmigti, viską užmiršti, liautis kentėjus! Nejaugi šita kankynė niekad nesibaigs! Katrinos sąmonė blausėsi vis labiau ir labiau, nors ji šito nejuto... Staiga ją pervėrė toks aštrus skausmas, kad ji sukliko šiurpiu tęsiamu balsu, ir jos klyksmas nusirito per visą kalnų slėnį, per visas sutemų gaubiamas apylinkes, sukeldamas siaubą sieloje tų, kas jį girdėjo. Surikusi Katrina iškart nusmego į taip geidžiamą palaimingą užsimiršimą, kurio ilgai ir kantriai laukė. Ji netgi neišgirdo į jos veriantį klyksmą atsiliepusio naujagimio riksmo ir džiaugsmingo Saros juoko. Katrina neteko sąmonės.

Atsigavus jai viskas atrodė nerealu ir miglota. Ji tarsi yrėsi per lengvą rūką, kuriame žėrėjo pora į ją žvelgiančių akių. Katrina jautėsi tokia lengva, kad vieną akimirką net pamanė esanti mirusi ir įžengusi į dangų. Bet iš malonaus stingulio ją pažadino labai žemiškas garsas — kūdikio riksmas.

Iš karto atsitokėjusi Katrina plačiai atmerkė akis, padėjo ranką ant susukto apsiausto, kuris atstojo pagalvę, ir išvydo aukštą juodą šešėlį, suklupusį tarp laužo ir jos guolio, šešėlį, kuris džiaugsmingai tarė:

— Pažiūrėk, mano meile... pažiūrėk į mūsų sūnų.

Katriną užliejo džiaugsmo banga. Ji pabandė ištiesti rankas, bet jos buvo sunkios lyg švininės.

— Palauk, — sušnibždėjo į ausį Sara. — Aš tave pakelsiu, tu taip nusikamavusi.

Bet argi tai buvo svarbu! Ji norėjo apglėbti tą mažą ryšulėlį, kurį dabar aiškiai matė didelėse Arno rankose.

— Sūnus, sūnus? O, leisk man pažvelgti...

Arno prinešė kūdikį artyn. Paskui pasirodė Gotjė su ryškiai degančiu pagaliu rankose. Jo veide spinduliavo plati šypsena. Šviečiant deglui Katrina pagaliau galėjo apžiūrėti savo sūnų: raudonas susiraukšlėjęs veidelis, vos matomas iš vilnonių vystyklų, į kuriuos jį suvystė Sara, dvejetas stipriai sugniaužtų kumštelių ir mažą apskritutę galvelę rėminantys šviesūs plaukai.

— Jis žavus! — nuskambėjo džiaugsmingas Arno balsas. — Didelis, stiprus ir puikus, tikras Monsalvi!

Katrina užmiršusi silpnumą nusišypsojo.

— Nejaugi visi Monsalvi gimsta tokie pabaisiukai? Jis vienų raukšlių!

— Jos greitai išsilygins, — įsiterpė Sara. — Pameni...

Sara laiku prikando liežuvį. Juk galvoje ji turėjo mažąjį Filipą, vaiką, kurį Katrina pagimdė nuo Pilypo Burgundiečio ir kuris ketverių metų amžiaus pasimirė Šatovileno pilyje. Sara mintyse save subarė. Bet Katrina

užuominą suprato. Jos veidas apsiniaukė, ir ji tik dar stipriau prie savęs priglaudė kūdikį. Tai buvo sūnus žmogaus, kurį ji dievino ir kurį buvo pasiryžusi apsaugoti nuo bet kokių pavojų. Jo niekada nepasigrobs mirtis! Sujudėjusi Katrina pažadino miegantį kūdikį. Jis tuoj ėmė reikšti savo teises, maža burnytė išsižiojo rėkti. Iš veidelio beliko vien šita kiaurymė po smulkutėle nosyte.

— Gerą gerklę turi, velniukas! — džiaugėsi Arno.

— Jis, matyt, alkanas, — sukruto Sara. — Kol atsiras pieno, pagirdysiu jį saldintu vandenėliu. Ir pamaitinsiu Katriną, kad galėtų šiek tiek pasnausti. To jai dabar labiausiai reikia.

Sara buvo teisi. Katrinai iš tikrųjų nuovargis merkė akis. Bet dabar, kai pirmoji džiaugsmo banga nuslūgo, ji prisiminė paskutiniuosius įvykius. Katrina prigludo prie Arno, kuris sėdėjo šalia.

— Kaip pasibaigė mūšis?

— Galima sakyti, mes laimėjome... Tai yra, kol mes turime šitą priebėgą, galime jaustis saugūs.

Tik dabar Katrina pastebėjo nepažįstamąjį, sėdintį nuošaliau ir saugomą Eskornebjefo ir dviejų gaskonų. Žmogus buvo aukštas, liesas, plonas kaip rapyra ir apsirengęs beveik vien raudonais drabužiais. Iš siauro veido išsiskyrė didelė nosis ir ryškiai raudonos jausmingos lūpos. Jam buvo apie keturiasdešimt metų, — ilguose juoduose plaukuose žvilgėjo kelios sidabrinės gijos. Vyras sėdėjo ant akmens, toli ištiesęs ilgas kojas, ir nuvargusiomis akimis susirūpinęs žvelgė į ugnį.

— Kas čia toks? — paklausė Katrina.

— Pats Rodrigas de Vilja Andradė! Aš susidūriau su juo pačiame kovos įkarštyje ir įrėmiau kalaviją jam tiesiai į gerklę. Šitaip aš sustabdžiau puolimą. Rodrigas — laukinis gyvulys, bet jo žmonės jam atsidavę. Pasiėmiau jį su savimi, kad jie paliktų mus ramybėje. Kol jis mūsų rankose, jie nedrįs pulti, kad nesukeltų pavojaus jo gyvybei.

Ispanas plačiai nusižiovavo ir pasižiūrėjo į juos.

— Nenorėčiau griauti jūsų iliuzijų, Monsalvi... bet mano žmonės mane pažįsta ir žino, kad mirties aš nebijau. Kad mane išgelbėtų, jie padarys viską, kas įmanoma. Tad jeigu jūs neperrėšite šaltakraujiškai man gerklės, aš nežūsiu kartu su jumis, net nesitikėkite. Ir neužmirškite, kad turite tik keturis karius, net jeigu du iš jų atstoja po tris.

— Tikra tiesa, — sušnibždėjo Katrinai Sara. — Beveik visi gaskonai žuvo. Liko tik seržantas ir du kariai... ir, baisiausia, neliko nė trupinėlio maisto atsargų.

— Kitaip tariant, — nusiminusi pasakė Katrina, — šitas urvas, kuriame radome prieglobstį, dabar tapo mūsų spąstais!

Ir jai pasivaideno, kad urvas traukiasi ir jo lubos lėtai, bet nepaliaujamai leidžiasi ant jų galvų. Kodėl jos kūdikis pasaulį turėjo išvysti šitame kapo rūsyje?

Vilja Andradė, matyt, išgirdo moterų šnabždesį, nes staiga pašoko ir nuėjo į kitą urvo galą. Eskornebjefas nusekė iš paskos.

— Stovėt ramiai! Nė iš vietos! — šiurkščiai suriko Arno.

— Bet kodėl? Ir kam šaukti, jeigu galime pasikalbėti kaip išsiauklėję žmonės? Jūsų padėtis nėra tokia puiki, kaip įsivaizduojate, ir...

Staiga ispanas nutilo. Prie sienos pritvirtintos pliauskos šviesoje jis išvydo Katriną. Nusikamavusi ir išbalusi, lyg karalienės mantija apsigaubusi šilkiniais plaukais, auksinės šviesos aureolėje gulėjo Katrina. Iš apstulbusio Andradės veido dingo sarkastiška šypsena. Sekundę kitą samdytos kariaunos vadas ir jauna moteris žiūrėjo vienas į kitą... Vyriškio akyse Katrina įžvelgė aiškų susižavėjimą. Ji suprato, kad prieš ją stovi sudėtingo charakterio žmogus. Liesas veidas su šalto pasipūtimo išraiška keistai kontrastavo su ta vidine šiluma, kuri spinduliavo iš jo akių. Gal iš tikrųjų ispanas buvo plėšrus paukštis, bet labai simpatingas, o moteriška Katrinos intuicija sakė: jis iš tų vyrų, į kuriuos žvilgčioja moterys! O Andradę netikėtai pagavo poetinis įkvėpimas.

— Gegužės rože, sklidina šviežumo! Karaliene gėlių, puiki ir geidžiama... — murmėjo jis.

— Ką tai reiškia? — grėsmingai paklausė Arno, išdygęs tarp Katrinos ir ispano. — Įsivaizduojate esąs menestrelis ir manote, kad mano žmonai šitų paistalų klausyti malonu?

Rodrigas įsispoksojo į Arno nieko nematančiu žvilgsniu.

— Jūsų žmonai? — jis sumurmėjo. — Nežinojau, kad jūs turite žmoną, Monsalvi. O dabar dar matau ir kūdikį... Nieko nesuprantu.

— Maniau, kad jūs supratingesnis, — nusišaipė Arno. — Viskas labai paprasta. Mes skubėjome į mano gimtąsias vietas, bet sunki kelionė mano žmonai buvo per daug rūstus išbandymas. Ventadore mes ketinome susitikti su savo brangia gimine, surasti poilsį ir ramybę, kurios poniai Monsalvi taip labai reikia... deja, mes sutikome gaują maitėdų su kalavijais! Jūs ir jūsų žmonės — štai kas kaltas, kad mano žmona pagimdė sūnų šitame kurmiarausyje ir dar džiaugiasi suradusi bent tokią priebėgą! Ar dabar suprantate?

Šiurkštus vyro tonas Katriną nustebino. Nors ji buvo silpna ir susijaudinusi, bet ispano nebijojo. Žmogus, žiūrintis į ją tokiomis akimis, negalėjo

padaryti nieko pikta. O Arno aiškiai norėjo jį įsiutinti. Kodėl? Tai galima buvo paaiškinti tik staiga sukilusiu pavydu, o Monsalvi pavydas, kaip ji patyrė, buvo baisus ir tūžmingas.

Bet Rodrigui Andradei viskas buvo nė motais. Lengvai ir gracingai, kaip būdinga kilmingiems žmonėms, jis priklaupė priešais Katriną ant vieno kelio, pridėjęs prie širdies ranką ir neatitraukdamas akių nuo jos auksiniais plaukais vainikuoto išblyškusio veido.

— Ir švenčiausioji panelė Marija savo dieviškąjį sūnų pagimdė kūtelėje ant šiaudų pakloto. Prašau, guoskite save bent tuo. Nuo jūsų spindinčio grožio blanksta viskas aplinkui. Jūs daug gražesnė nei vakarinė žvaigždė!

Šito Monsalvi jau buvo per daug. Jis griebė ispaną už pakarpos ir atgręžė jį veidu į save.

— Gana! Užsičiaupkit! Jūs pakankamai gerai mane pažįstat ir žinot, jog aš nepakęsiu, kad su mano žmona kas nors kalbėtų tokiu tonu!

Plonos kastiliečio lūpos pašaipiai išsiviepė, akys sublykčiojo. Katrinai pasirodė, kad jis tyčiojasi iš Arno.

— Tada įsakykite savo žmonai užsidengti veidą parandža, kaip Mauritanijos moterys, nes kur tik ji bebūtų, jos grožis naktį nutvieks šviesos spinduliais, o vyrų širdyse įžiebs aistros liepsną. Beje, — pridūrė jis klastingai, — aš sveikinu jus ir pavydžiu jums, Monsalvi. Matyt, jūs turite laimę pavergti nepaprastas gražuoles. Izabelė de Severak, su kuria kadaise buvote susižiedavęs, irgi buvo neregėto grožio, ir aš dar tada jums pavydėjau. Bet palyginti su jūsų žmona — tai tik blausus mėnulis, pradingstantis vasaros aušros spindulių atošvaitoje.

Užuomina apie buvusias Arno sužadėtuves buvo ne atsitiktinė, ir tai neprasprūdo pro Katrinos ausis. Nors galvoti apie Izabelę ir buvo nemalonu, bet Katrina turėjo pakankamai išminties nepavydėti mirusiai. Ir be to, ar Arno Izabelę mylėjo? Katrina buvo beišsigąstanti, kad vyrai puls vienas kitą su durklais. Tarp jų galėjai justi seną konkurenciją, ir sprendžiant iš ispano balso, dabar atsirado naujas objektas. Arno įraudęs, gniaužė kumščius, pasiruošęs vožti į šitą besityčiojantį veidą su sardoniškai žėrinčiomis akimis. Bet nespėjo. Vienas iš gaskonų, stovinčių sargyboje prie angos, puolė į priekį.

— Mesire, tamsoje artinasi kažkokie žmonės. Girdžiu atsargius žingsnius, kažkas sėlina.

— Jų daug?

— Sunku tiksliai pasakyti, mesire, bet, atrodo, per dvidešimt.

Katrina instinktyviai įsikirto vyrui į ranką ir stipriau prispaudė prie savęs kūdikį. Ji ir vėl išsigando. Arno suspaudė jos drebančius pirštus savaisiais. Balsas jo buvo ramus:

— Ką gi, puiku, tegul prisiartina! Eskornebjefai! Tu su savo žmonėmis ir Gotjė stokite prie angos! Nemanau, kad kas nors galėtų pro jus įeiti. Aš lieku čia, kad prireikus galėčiau sunaikinti šį žmogų... jo gyvybė nieko nereiškia! — Jis grėsmingai nusišypsojo belaisviui. — Jeigu mums grės pavojus, taip ir padarysiu.

Vilja Andradė nervingai trūktelėjo pečiais.

— Jie arti neis! Šapelis, mano leitenantas, ne toks kvailas. Jis žino, kaip išrūkyti žvėrį iš irštvos... O dėl jūsų grasinimų mane nužudyti, tai aš jais netikiu. Jūs niekada nežudote beginklių, Monsalvi, aš pažįstu jus... Šapelis taip pat. Jūs pats atkakliausias prancūzų armijos karys, jūsų charakteris pasibaisėtinas, bet esate tikras riteris.

Pajuokiamas ispano tonas atėmė Arno kantrybę:

— Aš galėjau ir pasikeisti, ypač kai turiu žmoną ir kūdikį!

— Na ne, tokie žmonės kaip jūs niekada nesikeičia!

Vilja Andradė pasižiūrėjo į Katriną, kuri žvilgčiojo tai į vieną, tai į kitą, ir pridūrė:

— Pasakykite savo vyrui, kad jis kvailas. Dabar, kai matau čia jus, aš jau nesu jūsų priešas. Aš irgi žinau riterių įstatymus ir kaip kilmingas kastilietis moku gerbti moterį. Ir... dar tokią gražią kaip jūs!

— Mesire, — drebančiu balsu atsiliepė Katrina, — viskas, ką daro mano vyras, man atrodo teisinga ir išmintinga. Jis ir tesprendžia, ir jeigu jis pasiryš čia numirti, aš irgi mirsiu su juo be jokio apgailestavimo.

— Nejaugi jūs padovanojote savo kūdikiui gyvybę vien tam, kad kaip galima greičiau ją vėl atimtumėt?

Jaunoji moteris atsakyti nespėjo. Siaubingai rėkdama prišoko Sara. Taip ji sureagavo į vieno iš gaskonų skausmingą dejonę. Link urvo angos viena po kitos pliūptelėjo strėlės. Viena jų įsmigo į kareivio krūtinę. Negana to, ant kiekvienos strėlės buvo pritaisytas gniužulas degančių pakulų. Gotjė su Eskornebjefu metėsi į priekį, bandydami išmėtyti strėles lauk, bet jų buvo tiek daug, kad požemyje akimirksniu pasidarė šviesu kaip dieną, o uolingas skliautas ir visa erdvė viduje prisipildė tirštų dūmų. Katrina prispaudė prie krūtinės sūnų.

— Jie nori mus išrūkyti arba iškepti gyvus! — pareiškė Gotjė.

Akimirksniu ispanas atsidūrė geležiniuose Arno gniaužtuose ir tą pat minutę jam prie gerklės buvo priremti nuogi ašmenys.

— Įsakykite jiems sustoti! — suriko Arno. — Arba aš perrėšiu jums gerklę kaip viščiukui, nors tai ir neriteriška! Su tokiu niekšu kaip jūs jokie riterių įstatymai man negalioja.

Nepaisydamas pavojaus, Vilja Andradė bandė nusišypsoti.

— Aš labai norėčiau juos sustabdyti, bet abejoju, ar tai pavyks. Kol aš čia, Šapelis nesiliaus atakavęs. Galų gale... jis turbūt mano, kad gali komanduoti ne blogiau už mane. Mano mirtis reikštų jam paaukštinimą!

Durklas prisispaudė dar smarkiau, palikdamas žymę odoje —plonytę kraujo srovelę. Tiršti dūmai graužė Katrinai akis, ji ėmė kosėti, ir Arno trūko kantrybė.

— Darykite ką nors, arba jums galas!

— Mirties dėl tam tikrų priežasčių aš nebijau, tik bijau kvailų poelgių. Išeikime iš čia kartu, aš ir jūs. Mane pamatęs Šapelis nutrauks ugnį. Esu tikras, kad jis laukia, jog jūs mane nudėsit, bet nemanau, kad rizikuotų tai padaryti pats.

Netardamas nė žodžio ir neatitraukdamas durklo, Arno išstūmė ispaną į lauką. Katrina buvo betiesianti ranką jį sulaikyti, bet jis jau buvo prie angos po lekiančių fakelų liūtimi. Staiga strėlės liovėsi skristi.

— Išnešk mane į lauką! — suriko Katrina Gotjė. — Aš noriu būti su vyru!

Ji sunkiai kvėpavo ir vos neprarado sąmonės, bet normandas abejojo. Pasigirdo ispano riksmai:

— Stok, Šapeli! Įsakau! Nutrauk ugnį!

Pasigirdo kitas balsas, pasitikintis savimi ir gergždžiantis nuo daugybės metų komandavimo:

— Ne daugiau kaip pusvalandžiui, mesire! Paskui aš atnaujinsiu ataką, nors ji ir nulemtų jūsų mirtį! Girdėjau, čia yra moterų. Pasakykite tiems žmonėms, kad jus paleistų, antraip jie nesusilauks iš mūsų nei pasigailėjimo, nei malonės. Vyrams gyviems nulupsim odą, o moteris išdarinėsim po to, kai mano vyrai su jomis pasismagins. Po to... aš sukalbėsiu už jūsų sielas “Amžiną atilsį”

Katrina taip užsikosėjo, kad Gotjė pagaliau ryžosi. Jis padavė kūdikį Sarai, pakėlė Katriną ant rankų kartu su visais apklotais ir išnešė į lauką. Ji gaudė burna gaivų nakties orą. Gotjė pasodino Katriną ant plokščio akmens, šalia jos įsitaisė Sara su kūdikiu. Iš šitos vietos jie galėjo matyti šniokščiantį upelį ir tarp medžių šmėsčiojančius ginkluotų vyrų siluetus. Iš už kalnų kilo mėnulis, visą apylinkę užliedamas skaisčia šviesa. Truputį nuošaliau Katri-

na pamatė Arno, tebelaikantį ispaną. Pasigirdo atkaklus Vilja Andradės balsas:

— Mane užmušęs jūs nedaug ką laimėsite, Monsalvi, ir ne kažin kokia man bus paguoda, kai mano vyrai niekins jūsų akyse jūsų žmoną. Jie visi iš Navaros, iš baskų šalies, žiaurūs kalniečiai, mėgstantys kraują ir nepažįstantys gailesčio. Jūs patekote į aklavietę, iš kurios išgelbėti galiu tik aš.

— Kaip?

Arno balsas tebebuvo atšiaurus, ir iš savo vietos Katrina matė jo dailų profilį mėnulio šviesoje. Jis susiliejo su Vilja Andradės veido kontūrais, ir abu tarsi likimo broliai išsiskyrė juoduojančių sąžalynų fone. Katrinai pasidarė baisu: kokias pasekmes gali turėti Arno puikybė, kas gali atsitikti jai ir jos kūdikiui? Juk Arno niekada nepasiduos, nors nuo to priklausytų net jos gyvybė.

— Paleiskite mane! Kitaip gali būti vėlu. Pajutę kraujo kvapą, mano žmonės nesustos.

Tą pat akimirką Katriną pasiekė Šapelio balsas, ir ji vos nesuriko.

— Laikas bėga, mesire. Nedaug teliko, — pasakė jis iš tamsos.

Ispanas vėl prabilo, ir jo balsas skambėjo dar atkakliau negu pirma:

— Jūsų žmonos ir sūnaus vardu prisiekiu nesiimti jokių kovos veiksmų. Duodu jums kastiliečio riterio žodį. Tegu mano atminty lieka vien tai, kad vieną kartą, labai seniai, mes kovėmės petys į petį...

Durklas per colį pajudėjo nuo jo kaklo.

— Jūs galėtumėt prisiekti prie kryžiaus?

— Prisiekiu kryžiumi ir mūsų Atpirkėju, kuris numirė už mus ant kryžiaus!

Padelsęs Monsalvi nuleido durklą ir išlaisvino ispano rankas, kurias laikė suspaudęs kairiąja savo ranka. Katrina lengviau atsiduso.

— Gerai. Jūs laisvas. Bet jeigu mane apgavote, tai degsite amžinoje pragaro ugnyje.

— Aš nesu apgavikas...

Ispanas nuėjo prie kareivių, kurie greitai jį apsupo. Aplink vadą užsivėrė geležinis žiedas, ir Katrinai buvo matyti tik kovos kirviai, ietys ir alebardos. Ir šitie barbariški įnagiai grėsė jos ir jos bejėgio kūdikio gyvybei!

Vilja Andradė prakalbo. Jo balsas buvo valdingas ir gaudė lyg vario trimitas.

— Taika sudaryta, ir aš esu laisvas, — pasakė jis. — Dėkui jums, Šapeli.

— Mes jų nepulsime? — paklausė liesas, žemas, bet raumeningas vyriškis, iššokęs į kareivių būrio priekį. Jis buvo visa galva mažesnis už

Andradę. Tai galėjo būti tik Šapelis, ir Katrina išsigando, jo balse išgirdusi apgailestavimą.

— Ne. Daugiau nekariausime.

— Bet... Ką jūs pasakytumėt, jeigu mes dar kartą pultume? Aš ir mano žmonės? Gal jūs užmiršote, kad senjoras de Monsalvi — išdavikas ir valstybės nusikaltėlis?

Po šių žodžių trenkė smūgis. Ispanas kumščiu tvojo Šapeliui per galvą, ir šis nusirito žemyn prie upės.

— Pakarsiu kiekvieną, kas išdrįs su manimi ginčytis! Įsakymą vykdyt! Aš įsakau grįžti į pilį, įkurti ugnį ir paruošti kambarį. Tu, Pedritai...

Toliau pokalbis buvo tęsiamas ispanų kalba, ir Katrina nesuprato nė žodžio. Bet įsiterpė Arno:

— Palaukite. Kautis mes nesikausime, bet ir jūsų svetingumo nepriimsime. Mes neįžengsime į Ventadorą tol, kol ten nebus teisėtų šeimininkų.

— Jūsų žmonai reikia pavalgyti ir pailsėti...

— Nesirūpinkite mano žmona! Auštant mes keliausime toliau. Dabar grįžkite į savo irštvą ir palikite mus vienus... Dėkoju jums.

Vilja Andradė atsigręžė į Katriną, pažvelgė jai į akis ir sumišęs nusisuko.

— Ne. Jūs neturite už ką man dėkoti. Kodėl man nereikia jūsų dėkingumo, greitai sužinosite. Sudie, jeigu jau taip nusprendėte. Kol būsite Ventadoro žemėse, jūsų niekas nelies.

Ispanas žengė į priekį ir atsiklaupė prieš Katriną.

Jis pažiūrėjo į ją tokiomis dievinančiomis akimis, kad ji neišlaikiusi paraudo.

— Aš norėčiau priimti jus kaip karalienę, puikioji ponia. Atleiskite, kad palieku jus tokioje padėtyje. Kada nors galbūt man ir nusišypsos laimė...

— Gana! — šiurkščiai suriko Arno. — Dabar išeikite!

Vilja Andradė atsistojo, trūktelėjo pečiais, nusilenkė Katrinai, pridėjęs ranką prie širdies, ir pasisukęs ant kulno pasišalino. Ji matė, kaip aukšta raudonais drabužiais figūra pranyko tarp medžių balsvoje mėnulio šviesoje. Koks nepaprastas žmogus! Jis sudomino Katriną, ir ji anaiptol nejautė jam antipatijos. Jis iš tikrųjų elgėsi riteriškai, ir Katrina negalėjo nepykti ant Arno, kam jis atsisakė jo pasiūlymo. Labai jai būtų dabar tikęs patogus guolis, traškanti ugnis, gurkšnelis šilto gėrimo ir patikimesnė pastogė kūdikiui, miegančiam ant Saros rankų. Po drabužiais įsismelkė nakties vėsa, ir Katrina suvirpėjo. Sara tai pastebėjo.

— Ką gi, puiku, — atžagariai pareiškė tarnaitė. — Bet kuo jūs ruošiatės maitinti žmoną, patekusią į tokią sunkią padėtį? Labai paprasta svaičioti apie

garbę ir kilniadvasiškumą, bet Katrina privalo valgyti, antraip vaikas neturės pieno...

— Nutilk, moterie! — pavargusiu balsu nutraukė ją Arno. — Padarysiu viską kas reikalinga, suprask gi tai pagaliau!

— Aš suprantu, bet ar jūs suprantate, kad Katrina ir kūdikis gali numirti dėl jūsų tauraus prakilnumo! Tiesiai sakau, mesire, kažkaip keistai suprantate meilę!

Kandus žodis pataikė į tikslą. Arno nusisuko nuo Saros, palinko prie Katrinos ir ją apkabino.

— Tu irgi manai, kad aš tavęs nemyliu, mano brangioji? Gal iš tikrųjų esu per daug rūstus ir išdidus!.. Bet man skaudu būtų priimti šito žmogaus svetingumą. Man nepatiko, kaip jis į tave žiūrėjo...

— Manau, teisingai pasielgei, — atsakė Katrina, apsivijusi rankomis jo kaklą ir padėjusi galvą jam ant peties. — Aš stipri, tu žinai... bet man šalta! Nešk mane atgal į urvą. Gal jau dūmai bus išsisklaidę. Bijau, kad vaikelis nesušaltų!

Dūmai jau buvo išsisklaidę ir palikę tik silpną degėsių kvapą. Kol Arno padėjo įsikurti Katrinai, Sara uždegė laužą. Gotjė nuėjo pažiūrėti, ar nėra kur užmušto arklio, kad būtų galima išsikepti mėsos. Vos tik jis išėjo, prie urvo angos pasirodė trejetas vyrų. Du iš jų nešė didžiulę pintinę, uždengtą balta drobule, o trečiasis rankose laikė nedidelį sidabrinį ąsotį. Visi jie buvo apsirengę mundurais su ispano herbu, vaizduojančiu groteles ir pusmėnulį. Atėjusieji nusilenkė ir pastatė pintinę ant žemės. Aukščiausias vyriškis išsitraukė susuktą pergamentą ir priklaupęs įteikė jį Katrinai. Nelaukdamas atsakymo jis nusilenkė, apsisuko ir pasišalino su savo palydovais greičiau, negu nustebęs Arno ar Katrina galėjo ištarti bent žodį. Sara pribėgo prie pintinės ir atidengė ją.

— Valgis! — džiaugsmingai šūktelėjo ji. — Paštetas, kepti viščiukai, balta duona! Dieve! Kaip seniai mes nevalgėme nieko panašaus! O ąsotyje — pienas kūdikiui! Ačiū Dievui!

— Palaukite! — nutraukė Arno. Jis paėmė pergamentą, kurio Katrina nė nemanė išvynioti, ir perskaitė jį. Gražus Monsalvi veidas tapo purpurinis.

— Šėtonas! — suriko jis. — Šitas prakeiktas kastilietis daro iš manęs kvailį... Kaip jis drįsta!

— Duok man pažiūrėti, — paprašė Katrina. Jis padavė jai ritinėlį. Laiškas buvo trumpas.

— Nuostabioji moterie, — rašė Vilja Andradė, — netgi toks rūstus žmogus kaip jūsų vyras nenorėtų mirti badu. Prašau priimti šitas kuklias

dovanas ne kaip išmaldą, bet kaip pagarbos duoklę jūsų grožiui, kurio nepajėgtų sunaikinti netgi badas ir kurį, tikiuosi, man bus lemta dar kada nors regėti...

Katrina prieš savo valią paraudo. Arno pagriebė ritinėlį Katrinai iš rankų ir įmetė į ugnį.

— Nejaugi jis mano, kad gali globoti mano žmoną man panosėje, šitas sudvisęs šuva? O dėl jo dovanų...

Jis žengė prie pintinės ryžtingai nusiteikęs, bet susidūrė su Sara.

— Na ne, to jau per daug! Jūs nepaliesite šitos pintinės, mesire! Tik per mano lavoną! Prisiekiu, kad Katrina visa tai suvalgys, patinka jums tai ar ne.

Metusi jam tokį iššūkį ji stovėjo liepsnojančiomis akimis, ir buvo matyti, kad prireikus gali kibti jam į gerklę. Arno įtūžęs pakėlė ranką ir norėjo tvoti Sarai, bet Katrina jį sulaikė.

— Ne... Arno! Tu išėjai iš proto!

Ranka lėtai nusileido, ir Monsalvi veidas atgavo įprastą spalvą. Jis gūžtelėjo pečiais.

— Na ką gi, Sara... Tu turbūt teisi. Katrina su kūdikiu turi turėti visa kas būtina. Duok truputį ir vyrams, jie irgi alkani.

— O tu? — karčiai paklausė Katrina.

— Aš? Aš su Gotjė pasidalysiu jo laimikį — arklieną.

Normandas, kaip ir Monsalvi, atsisakė pintinės skanėstų, bet Eskornebjefas ir vienas iš gaskonų, mažas vaikinas, kurio beždžioniškas veidelis nervingai trūkčiojo ir kuris buvo žinomas kaip Fortūnatas, įniko į valgį lyg būtų badavę jau Dievas žino kaip ilgai. Ventadoro oloje vyko tikrų tikriausia puota. Paskui Arno pastatė sargybą nakčiai ir pats nuėjo pirmas. Jis išsitiesė prie ugnies, parietęs po savimi ilgas kojas. Paskui atsisėdo, apglėbęs rankomis kelius. Kūdikis miegojo ant didelės Saros krūtinės, o Katrina pasisotinusi pagaliau užmigo giliu ramiu miegu. Vyrai irgi miegojo sunkiu miegu tiesiog ant žemės kaip nuvargę gyvuliai.

Aplinkui viskas nurimo. Pavojus praėjo. Dabar kelionė ilgai neužtruks. Išaušus Arno pasisodins Katriną ant savo arklio, ir greitai stogai ir dantytos Monsalvi sienos pasirodys iš už didžiulio plokščiakalnio, ant kurio viešpatauja viso pasaulio vėtros. Turtingas senovinis namas, menantis šlovingus praeities laikus, šiltas ir sklidinas protėvių kuždesių, priims į savo glėbį naują šeimą, kurią šeimininkas parsiveš su savimi kaip Dievo dovaną...

Laikinai užmiršęs neapykantą ir kerštą, Arno de Monsalvi švelniai šypsojosi žiūrėdamas į ugnį, kuri gynė nuo šalčio šias dvi būtybes, dabar

tapusias visu jo gyvenimu. Paskui jo žvilgsnis nukrypo į tamsų dangų virš urvo angos.

— Dėkoju tau, Dieve! Dėkoju už brolišką ugnį, kuri išsklaido tamsą, už šitą dosnią ir linksmą, stiprią ir nenugalimą ugnį!

Dėkoju tau, Dieve, už žmoną ir sūnų, kuriuos tu man dovanojai...

Dvidešimt pirmas skyrius

Sugrįžimas į Monsalvi

Šeštą kelionės iš Ventadoro dieną nedidelė šešių žmonių grupė perjojo aukštą Šatanji plynaukštę į šiaurę nuo Oriljako, grumdamasi su smarkiais vėjo gūsiais.

Jie jau pasiekė pačią Overnės širdį, ir Katrinos akys nušvito išvydusios senuosius kalnus, juodus ir plikus, kurių žiemišką melancholiją pagyvino sodri pušų žaluma. Katrina regėjo upeliukus, triukšmingai krentančius nuo uolų žemyn, ežerus, kurių tamsūs ir liūdni vandenys kėlė jai neapsakomą ilgesį, ir beribių miškų platumas.

Gaivus oras, Andradės maisto atsargos ir stiprus organizmas greitai pastatė Katriną ant kojų. Praėjus dviem dienoms po sūnaus gimimo ji balnojo Morganą, nepaisydama Arno protestų.

— Aš puikiai jaučiuosi, — sakė juokdamasi Katrina, — mes ir taip gana ilgai dėl manęs užtrukome, dabar aš noriu kuo greičiau keliauti.

Dviem dienom jie apsistojo Švento Jeronimo benediktinų vienuolyne, kurio vyresnysis buvo Arno giminaitis. Čia pakrikštijo mažylį. Tėvai nusprendė pavadinti jį Mišeliu, Arno brolio garbei, kurį prieš daugelį metų užmušė Paryžiaus padugnės. Katrina prisiminė, kaip įnirtingai ji tada bandė išgelbėti jo gyvybę.

— Vaikinas gyvens jame, — tvirtino Arno, džiaugsmingai žiūrėdamas į sūnų. — Jis baltaplaukis kaip brolis... ir kaip tu, — pridūrė pažvelgęs į žmoną.

Paskirti savo gyvenimą kūdikiui, kuris, kaip prisiekė Arno, turės tapti antruoju Mišeliu de Monsalvi, — jį Katrina dievino nuo pirmųjų pažinties minučių, — šita mintis pripildė jaunosios moters širdį viltingo džiaugsmo. Kūdikis jai tapo dar labiau brangus ir mylimas.

Naujagimis Mišelis buvo labai kantrus. Kelionė, nepaisant sniego ir šalčio, atrodė, nebuvo jam per sunki. Jis jaukiai įsitaisė ant apvalių Saros

kelių. Žiema Saros nė kiek nevargino, ir ji triūsė tik apie mažylį. Šiltai aptūlotas, jis didžiąją laiko dalį miegojo sugniaužęs kumštukus ir prabusdavo tik tam, kad skardžiu balseliu pareikalautų valgyti. Keliautojai tada sustodavo kokioje nors užuovėjoje ir kūdikį perduodavo Katrinai. Tai buvo patys nuostabiausi jaunos motinos gyvenimo momentai. Ji pasiūlydavo jam pieno pritvinkusią krūtį, ir jo maža apvali burnytė čiulpdavo taip godžiai, kad Arno net imdavo nerimauti.

— Padūkėli, — burbėjo jis. — Kai atkeliausim namo, surasim tau žindyvę. Jeigu ir toliau taip čiulpsi, tu suvalgysi tikrą savo motiną!

— Vaikui geriausia yra motinos pienas, — pareiškė Sara prieštarauti neleidžiančiu tonu.

— Nesąmonė! Mūsų namuose berniukus visada atiduodavo auklei. Šeimoje visi turėdavo gerą apetitą, ir motinos paprastai pristigdavo pieno. Aš pats turėjau dvi žindyves! — iškilmingai baigė Arno.

Šitie maži susikirtimai linksmino Katriną, kuri puikiai žinojo tikrąją priežastį, dėl kurios jos vyras teikė pirmenybę auklėms. Papročiai reikalavo neturėti santykių su žmona tol, kol ji maitina kūdikį krūtimi, ir Arno bijojo, kad tas laikas labai neprailgtų. Kai ateidavo naktis, jis labai nenoriai leisdavo Katrinai miegoti su Sara ir kūdikiu. Katrina jo norus atspėdavo iš to, kaip jis žiūrėdavo į ją, maitinančią Mišelį. Arno atsistodavo priešais Katriną, įbedęs žvilgsnį į jos apnuogintą krūtį, ir sunerdavo už nugaros rankas, kad ji nematytų, kaip jos dreba.

Viskas apsivertė aukštyn kojom tą rytą, kai Arno parmušė ant žemės Eskornebjefą, užtikęs jį už durų spoksantį į kūdikį maitinančią Katriną. Pritūpęs ir visas išraudęs, galiūnas dirsčiojo pro rakto skylutę, kai jaunoji moteris vienuolyno celėje atsisagstė korsetą iki pat liemens. Eskornebjefo širdis daužėsi taip garsiai, kad jis net neišgirdo greitų Arno žingsnių po vienuolyno skliautais. Akimirka, ir augalotasis seržantas surikęs nusirito dulkėtomis grindimis. Stipriu kumščio smūgiu Monsalvi sugurino jam nosį, Paskui pakėlė už pakarpos ir spyręs į užpakalį sušvokštė:

— Nešdinkis! Dar kartą pagausiu — užmušiu!

Seržantas nuspūdino šalin kaip paspirtas šuo, košdamas pro dantis keiksmažodžius. Arno nekreipė į tai dėmesio, bet Katrina susijaudino:

— Jis blogas žmogus ir tau keršys...

— Neišdrįs! Aš tokius pažįstu. Geriausia būtų atvykus į Monsalvi pasodinti jį už grotų, kad atvėstų.

Bet kai būrys susiruošė judėti toliau, Eskornebjefas netikėtai dingo. Niekas vienuolyne jo nebuvo matęs, bet Arno nenusiminė.

— Juo geriau! Jis daugiau mums nereikalingas.

Atsisveikindamas jis vis dėlto patarė abatui d'Estanui patupdyti gaskoną už grotų, jeigu tas papultų į rankas miesto sargybai. Iš Ksantrajaus žmonių liko tik liesas Fortūnatas, bet ir tas, atrodė, nelabai ilgėjosi savo viršininko. Po įvykio Šabnero miške jis labiausiai žavėjosi Gotjė ir, žinoma, Katrina, kurią apskritai laikė nežemiška būtybe. Fortūnatas buvo paprastas vyrukas, šiurkštus ir negailestingas veikiau iš papratimo negu iš prigimimo.

Artinosi naktis. Aštuonios ljė, skiriančios Oriljaką nuo Monsalvi, greitai pralėkė po arklių kanopomis. Arno negalėjo nuslėpti nekantravimo ir paleido savo didžiulį juodą eržilą šuoliais, staiga išvydęs tamsias bažnyčios sienas ir romanišką bokštą, tarsi plaukiantį virš rūke skendinčio horizonto ir nerealų kaip miražą. Iš paskos skriste skriejo Morgana, linksmai mojuodama uodega, iš po kanopų jai tiško akmenėliai. Gotjė ir Fortūnatas su Sara jojo kartu. Su Mišeliu ant rankų geroji moteris galėjo joti tik ramia žingine. Rustas niekada nesiveržė lėkti šuoliais.

Susižavėjusi beprotiškomis jotynėmis, Katrina sukirto pentinais Morganai. Kumelė šovė į priekį ir susilygino su juoduoju eržilu. Arno pasisuko į žmoną, įraudusią ir švytinčią iš susijaudinimo.

— Neaplenksite manęs, gražioji raitininke. Jūs gi nežinote kelio, — šūktelėjo jis prieš vėją.

— Kas ten priekyje, pilis?

— Ne, vienuolynas. Tarp jo ir kalvos, ant kurios stovi mūsų namai, nusidriekęs kaimas. Nuo vienuolyno sienos posūkis į kairę, kelias per mišką, o paskui ant kalvos šlaito — pilis. Iš bokšto atsiveria platūs horizontai. Tu pamatysi... Tarsi visas pasaulis būtų po tavo kojomis...

Jis nutilo uždusęs nuo greito jojimo. Katrina nusišypsojo ir vėl paragino kumelę. Morgana pasileido iš visų jėgų ir aplenkė eržilą. Katrina linksmai nusikvatojo, o likęs užpakaly Arno nusikeikė kaip prasčiokas. Jis šiurkščiai suragino žirgą, ir šis išsiveržė į priekį. Raiteliai priartėjo prie vienuolyno sienų. Katrina jau įžiūrėjo mažų kaimo namelių čerpių stogus. Netikėtai Arno iš pagrindinio kelio pasuko į kairę, į siaurą miško takelį. Katrina atsisukusi pamatė, kad jų bendrakeleiviai atsilikę toli užpakaly.

— Palauk jų! — riktelėjo ji.

Bet Arno negirdėjo. Gimtosios žemės oras, kurio jis neragavo daugiau kaip dvejus metus, apsvaigino kaip vynas. Katrina akimirką svyravo: joti iš paskos ar laukti likusiųjų? Jeigu ji paseks jam iš paskos, Gotjė, Sara ir Fortūnatas matys, kur ji nujojo. Timptelėjusi Morganai už karčių, ji nušuoliavo į priekį.

— Pirmyn, mieloji, mudvi pavysime bėglį, kuris mus paliko!

Mažoji kumelaitė sužvengė, tarsi atsakydama, kad suprato, ir nuskriejo į priekį iš paskos Arno. Jas prarijo juodi amžinai žaliuojančių medžių šešėliai. Staiga pasidarė tamsu lyg naktį, bet kelio gale švietė ruoželis šviesos. Akimirką šmėkštelėjo raitelio siluetas, bet greitai Arno ir vėl dingo iš akių.

Katrina dabar jojo siauru miško keliuku, nekreipdama dėmesio į švelnius ankstyvo pavasario miško kvapus. Štai ji išjojo į laukymę, užlietą švelnios violetinės šviesos, ir jai atsivėrė nepaprastas vaizdas: virš kalnų ir slėnių, uolų ir vandenų landšafto viešpatavo užgesusio vulkano kontūrai; reginys buvo toks fantastiškas, laukinis ir didingas, kad net apsisuko galva... Smarkiai įtempusi pavadžius, Katrina sustabdė Morganą ant uolingo skardžio krašto ir pakėlė akis į kalno viršūnę, ieškodama Arno.

Pagaliau jinai įžiūrėjo jį ir vos nesušuko. Arno tiesus sėdėjo balne nugara į Katriną. Jis buvo tarsi suakmenėjęs. Priešais jį stūksojo masyvūs griuvėsiai, krūvos pajuodavusių suskaldytų akmenų, sutrintų vos ne į miltus, uolų liekanos, tarp kurių dar galėjai įžiūrėti bokštą, dantytą sieną, sulaužytą, pakrypusią arką. Ilgi juodi rąstai rodė čia siautėjus ugnį, o gegnės lyg išskėstos rankos kilo į dangų, tarsi šaukdamosi pagalbos. Akmenys buvo sugriuvę į gynybinį griovį, grandinių likučiai apgailėtinai girgždėjo virš pajuodavusių griuvėsių ir susiraičiusių gelžgalių — pakeliamojo tilto liekanų. Tai buvo viskas, kas liko iš Monsalvi pilies.

Gedulingas blyškiame danguje skrendančios varnos kranksėjimas pažadino Katriną iš sąstingio. Arno atrodė lyg perkūno trenktas: veidas baltas, be jokios išraiškos, vyzdžiai išsiplėtę. Tiktai juodos garbanos, vėjo kedenamos, priminė, kad čia gyva būtybė. Kitkuo jis buvo daugiau panašus į akmeninę statulą, kurčią ir nebylią.

Katrina palietė Arno ranką.

— Arno, — sušnibždėjo. — Brangusis...

Bet jis jos nei matė, nei girdėjo. Monsalvi nušoko nuo arklio, vis dar žiūrėdamas neregėmis akimis priešais save, ir nuėjo prie griuvėsių keistu lunatiko žingsniu. Arno žvilgsnis užkliuvo už daikto, kurio sukrėsta Katrina iš karto nepastebėjo: didelio pergamento su ryškiai raudonu antspaudu, prismeigto ant medžio keturiomis strėlėmis. Katrinai akimirką sustojo širdis, jai užgniaužė kvapą. Ji pamatė, kaip Arno paliypėjo ant akmenų krūvos, nuplėšė pergamentą, peržvelgė jį ir čia pat kaip ąžuolas, palaužtas audros, griuvo veidu žemyn šaižiai rėkdamas. Katriną tai sukrėtė iki sielos gelmių.

Moters aimana aidu atsiliepė į vyro aimaną. Katrina nušoko nuo arklio, pribėgo prie vyro ir sukniubo prieš jį ant kelių, mėgindama atgniaužti jo rankas, įsikirtusias į sausos žolės kupstą. Veltui! Arno kūną ėmė purtyti nervinis drebulys, kurį numalšinti buvo ne Katrinos galioje. Ji apgraibomis bandė surasti pergamentą, bijodama, kad vėjas jo nenuneštų. Ji pagriebė jį ir norėjo perskaityti, bet sambrėškoje galėjo įžiūrėti tik pirmą eilutę, parašytą didelėmis raidėmis: “Karaliaus įsakymu...”

Veidu įsikniaubęs į žolę Arno vaitojo.

Sukrėsta Katrina vėl bandė pakelti jį ir priglausti prie krūtinės.

— Mano meile... — maldavo ji, pati vos neraudodama. — Mano meile... Prašau tavęs!

— Palikite jį, ponia Katrina, — pasigirdo šalia rūstus Gotjė balsas. — Jis jūsų negirdi! Sielvarto prislėgtas jis negirdi ir nemato nieko pasaulyje...

Stipri normando ranka padėjo jai atsikelti. Vis dar spausdama delne pergamentą, Katrina puolė į Saros glėbį. Čigonė visu kūnu drebėjo, bet jos glėbys buvo šiltas, o balsas ramino.

— Laikykitės, mano vaike, — šnibždėjo ji Katrinai. — Jums reikia būti stipriai, kad galėtumėte padėti Arno. Jam jūsų pagalbos prireiks.

Katrina linktelėjo ir norėjo sugrįžti prie Arno, bet Gotjė ją sulaikė:

— Ne, leiskite man.

Konvulsijos, draskančios Arno širdį, pamažu nutilo. Iš rūpestingų Fortūnato rankų paėmęs mažąjį Mišelį, Gotjė suklupo prie Arno ant kelių.

— Mesire, — ištarė jis drebančiu balsu. — Senovinės mano tautos sagos sako: “Jeigu našta per sunki, nusimesk ją ir pasistenk sau padėti”. Jums dar lieka kerštas ir... štai jis!

Mišelis pabudo ir ėmė verkti. Katrina išsilaisvino iš Saros rankų. Širdis vos neplyšo, rankos pačios tiesėsi prie sugniužusio Arno. Monsalvi staiga atsikėlė. Jis pažvelgė į Katriną, paskui į kūdikį, ir jo veidą iškreipė naujas skausmo proveržis. Paskui jis paėmė į rankas verkiantį ryšulėlį, ir šis stebuklingai nutilo. Arno karštai priglaudė kūdikį prie savęs, paskui jo žvilgsnis nukrypo į normandą, akyse įsižiebė laukinė ryžto ugnis.

— Tu teisus, — pasakė jis kimiai. — Aš dar turiu sūnų, žmoną... ir neapykantą! Tebūnie prakeiktas karalius, taip atsidėkojęs už mano ištikimybę ir pralietą kraują. Tebūnie prakeiktas Karolis Valua, kuris atidavė savo tarnui tai, kas buvo mano, kuris sunaikino mano namus ir nužudė mano motiną! Nuo šiol manęs nesaisto ištikimybės priesaika, aš nenurimsiu, kol...

— Ne! — suriko Katrina, sukrėsta jo griausmingo kaip uraganas balso ir baisios neapykantos. Prišokusi ji griebė iš Arno rankų kūdikį ir priglaudė jį, lyg norėdama apsaugoti.

— Ne, — pakartojo ji ramiai. — Aš nenoriu, kad virš mano vaiko galvos skambėtų prakeiksmas. Tu negali, Arno, tu negali kalbėti tokių dalykų!

Dabar jis pirmą kartą kreipėsi į ją, atgręžęs iš įniršio pajuodusį veidą:

— Mano motina negyva guli po mūsų namų griuvėsiais. Aš už įstatymo ribų... — Arno griebė pergamentą, kurį vis dar laikė Katrina, ir pakratė jį prieš akis. — Tu moki skaityti? Nusikaltėlis ir išdavikas! Aš? Toks pat nusikaltėlis ir išdavikas, kaip Žana — ragana ir eretikė. Pažeminimas, gėda ir mirtis nuo budelio rankos. Štai kaip Karolis atsilygina savo tarnams!

— Tai ne jis, — pavargusiu balsu pasakė Katrina, — ir jūs tai žinote...

— Jis — karalius! Jeigu jis taip valdo, tai verčiau tegul išsiskuta tonzūrą ir stoja į vienuolyną. Sostą turi užimti Burgundijos hercogas!

Katriną apėmė neviltis. Kaip gali Arno, netgi didžiausio skausmo ir įniršio valandą, geisti sau valdovu žmogaus, kurio visą gyvenimą neapkentė ir su kuriuo kovojo? Nejaugi jis kreipsis į savo priešą, žmogų, su kuriuo Katrina taip skausmingai turėjo nutraukti ryšius, kad galėtų susijungti su Arno? Ji palingavo galvą. Iš jos akių didelės ašaros krito ant Mišelio veidelio. Katrina aistringai pabučiavo sūnelį ir geriau suvyniojo jį į apsiaustą. Iš tamsaus padūmavusių slėnių dugno pūtė stiprus vėjas. Fortūnato uždegtas fakelas mirksėjo nuo smarkių vėjo gūsių. Žiūrėdama į liūdnas sustingusias žmonių figūras, Katrina drebėjo. Arno vis dar stovėjo priešais griuvėsius, tiesus kaip durklas, plačiai atmerktas akis įsmeigęs į pilies liekanas, kurios prieblandoje atrodė dar niūresnės. Jaunąją moterį prislėgė skausmas. Arno nuo jos tarsi nutolo, ir ji neišmanė, kaip pramušti jį gaubiantį įniršio ir keršto luobą. Jis neklausė sveiko proto balso, nes šiuo metu jam rūpėjo vien kerštas.

Savo moterišką silpnumą laikydama geriausiu ginklu, Katrina priėjo prie vyro ir prigludo prie jo.

— Arno, — sušnibždėjo, — ar negalima būtų susirasti kokią užuovėją? Kyla vėtra, o aš sustirau kaip šunelis. Be to, man neramu dėl Mišelio.

Arno pažiūrėjo į ją, ir Katrina pamatė, kad jo neapykanta išblėso, bet jis labai nusiminęs. Arno apkabino žmonos pečius.

— Vargšele! Tu pavargusi ir sušalusi! Ir vaikui reikia tavo dėmesio. Eime, daugiau čia nėra ką veikti.

Tvirtos Arno rankos prisilietimas grąžino Katrinai stiprybę. Ji patikliai pakėlė į vyrą akis.

— Pilis bus vėl atstatyta, Arno, ir ašaras nudžiovins laikas!

— Bet nesugrąžins žuvusiųjų. Vargšė mama...

Jo balsas sudrebėjo, ir Katrina pajuto, kaip jai į petį įsirėžė Arno pirštai. Jis susitvardė ir sielvartingai pakartojo:

— Esu tikras, kad ji iki galo gynė savo namus! Rytoj aš atsivesiu žmonių iš kaimo, kad jie padėtų man tarp griuvėsių surasti jos kūną ir palaidoti kaip pridera. O dabar eime į vienuolyną. Su abatu mes ne visais klausimais sutardavom, bet mus priglausti jis tikrai neatsisakys.

Sielvartingai tylėdami jie vėl susėdo ant arklių ir iš paskos Monsalvi patraukė medžių alėja atgal. Su kokiu džiaugsmu jie šituo keliu skubėjo dar tik prieš valandą! Monsalvi griuvėsiai liko miegoti su dejuojančiais vėjais, kurie, atrodė, sulėkė čia apraudoti jų likimo.

Priekyje pasirodė gelsvai rausva dėmė, kuri greitai didėjo. Katrina pamatė, kad tai žibintas, siūbuojantis jiems priešpriešiais einančio žmogaus rankose. Fortūnato fakelas ir nepažįstamojo žibintas greitai susitiko ir sustojo vietoje. Žvilgčiodama iš už Arno nugaros, Katrina pamatė valstietį vėjo nugairintu tamsiu veidu, kažkokį kampuotą, taigi palaidinė ir vilnonės kelnės, atrodė, dengia nė žmogų, o seną šakotą medį. Iš po pilkšvai rudos kepurės, užtemptos ligi pat ausų, kyšojo šiurkštūs pražilę plaukai, bet po gauruotais žilais antakiais įsodintos rudos akys linksmai švytėjo. Valstiečio veidas buvo nedailus, lūpos kietai sučiauptos ir vargiai klostėsi į šypseną, smakras panašus į aulinio bato užkulnį, o nosis — į peilio ašmenį, bet raukšlės aplink burną jo veidui teikė gudrią ir vylingą išraišką.

Nekreipdamas dėmesio į Fortūnatą valstietis priėjo tiesiai prie Arno ir sustojo prie arklio. Jis aukščiau pakėlė žibintą ir nusismaukė kepurę.

— Pone, — pasakė. — Man dar dykvietėje pasirodė, kad aš jus pažįstu, kai jūs šuoliais pralėkėte pro mane lyg šėtono vejamas! Telaimina jus Dievas vėl parvykus į gimtuosius kraštus!

Siaura valstiečio burna ištįso į plačią šypseną, apnuogindama bedantes žiaunas, ir senas veidas nušvito tokiu spindulingu džiaugsmu, kad atrodė, jog naktis pasidarė nebe tokia tamsi. Katrina pamatė, kaip gero žmogaus akių kampučiuose sužėrėjo dvi ašaros, ir jis tiesiog į purvą atsiklaupė, nenuleisdamas akių nuo Arno, tarsi šis būtų iš dangaus nužengęs angelas. Arno stryktelėjo nuo arklio, čiupo valstietį į glėbį ir išbučiavo į abu žandus.

— Saturnenas! Senasis Saturnenas! O Viešpatie! Kaip man džiugu vėl tave matyti! Ar tu gali man viską papasakoti?..

Arno glėbyje senis verkė iš džiaugsmo.

— Dabar, kai jūs vėl čia, mesire Arno, viskas bus gerai! Jūs sutramdysite šituos laukinius šunis, kurie sulėkė į jūsų žemes kaip plėšrūs vanagai!

Kol Saturnenas kalbėjo, jo skvarbios akys spėjo pastebėti Katriną ir Sarą su kūdikiu ant rankų.

— O! — sušuko Saturnenas su neslepiamu susižavėjimu. — Kokia daili ponia! Tikra teisybė, aš dar niekad nemačiau tokios gražios moteriškės... Ji kaip...

— Tai mano žmona, Saturnenai, — atsakė Arno su pasididžiavimu, sukėlusiu Katrinai juoką. — O čia mano sūnus! Gali pabučiuoti jai ranką... Brangioji, Saturnenas — Monsalvi ūkvedys ir ištikimiausias tarnas. Jis auklėjo mus, Mišelį ir mane... beveik kaip mūsų motina...

Prisiminus motiną, Arno balsas vėl suvirpėjo.

Pabučiavęs Katrinai ranką, Saturnenas vėl ašarodamas kreipėsi į Arno.

— Ką aš čia, senas kvailys, gaišinu jus, užuot vedęs tiesiai pas ją. Vargšė mūsų šeimininkė taip apsidžiaugs...

— Mano motina? Tu žinai, kur ji? Tai ji ne...

— Mirusi? Jūs taip pamanėte? Jei nebūčiau sugebėjęs priversti jūsų motiną pasitraukti iš pilies, kai tie piktadariai ją padegė, jūs daugiau nebūtumėte matęs senojo Saturneno!

Arno vėl čiupo jį už pečių:

— Gyva! Ji gyva! Kur ji? Vienuolyne?

Saturnenas nusispjovė ir paniekinamai gūžtelėjo pečiais.

— Vienuolyne! Ten Valetas su savo žmonėmis, tais, kurie padegė jūsų namus. Kurgi daugiau būti poniai grafienei, jei ne mano namuose? Valeto žmonės užėmė geriausius namus mieste. Eime, jau vėlu. Naktį, kaip žinote, keliuose pavojinga...

Šiuos žodžius ištaręs Saturnenas paėmė Morganą už apynasrio ir apgręžė. Prieš užsidėdamas kepurę jis oriai nusilenkė Katrinai.

— Ponia, — pasakė jis su didžiausia pagarba, — senajam Saturnenui, nors jis to ir nevertas, bus didelė garbė priimti jus savo namuose. Jausitės ten ne prasčiau kaip tarp Monsalvi sienų, jeigu jos dar stovėtų.

Katrina maloniai jam padėkojo. Jaunąją moterį sujaudino šitas valstietis, toks išdidus ir kartu toks paprastas. Su juo Arno kalbėjo kaip su draugu, ir tai atskleidė jai naują vyro charakterio bruožą. Kiek gerumo jame slepiasi po arogantiška kauke! Jai malonu buvo žinoti, kad greitai su savo artimiausiais žmonėmis bus saugioje pastogėje; antra vertus, po tuo pačiu stogu bus ir moteris, kuri kėlė jai pagarbią baimę, — Arno motina. Jų susitikimo momentas artėjo, ir Katrina jautė didelį nerimą. Ar priims kilminga dama,

Izabelė de Monsalvi, paprastą merginą kaip laukiamą ir mylimą marčią, o gal sutuoktinių porą sutiks kartūs priekaištai? Jaunoji moteris susigėdusi turėjo prisipažinti sau, kad pirmąsyk išvydusi pilies griuvėsius ji šventvagiškai pagalvojo apie likimo siųstą atvangą. Dėl šios paikos minties Katrina jautė sąžinės graužimą.

"Tavęs laukia išbandymai, brangioji, — sakė ji sau jodama, —Taip ir turi būti: pelnyta bausmė už nuodėmingas mintis"

Saturneno ferma raudonų čerpių stogu slėpėsi tarp pušų kalvos papėdėje. Aukšta uola užstojo ją nuo smalsių akių. Katrinai sunku buvo patikėti, kad priešais stūkso nauji jų namai: tamsi beformė masė juodos uolos fone. Namo fasade žioravo du siauri langai — lyg dvi blausios raudonos akys. Į juos Katrina pažvelgė su iššūkiu. Namas tykojo šešėlyje, laukdamas žmonių...

Išgirdusi duslų arklių kanopų dunksėjimą pasirodė kresna juoda valstietė su baltu kyku. Virš galvos ji laikė žibintą.

— Kas čia? — griežtai paklausė moteris.

— Tai aš, Donatjena, — atsakė Saturnenas.

— Bet tu ne vienas...

Moteris žengė į priekį ir staiga sustojo. Iš pradžių jos rankoje sudrebėjo žibintas, paskui ji lėtai suklupo ir jos veidas nušvito iš džiaugsmo.

— Dieve maloningas! Juk tai mesiras Arno!..

Jis jau buvo nušokęs ant žemės, o Saturnenas pribėgo padėti Katrinai. Arno pastatė senąją Donatjeną ant kojų ir išbučiavo ją į abu žandus.

— Tai iš tikrųjų aš... O mano motina?

— Ji čia, pone! O, kaip ji apsidžiaugs!

Bet Arno jau nebesiklausė. Jis čiupo Katriną už rankos ir nusitempė ją į namus taip greitai, kad ši nespėjo nė atsitokėti. Jie pateko į kambarį su žemomis lubomis ir plūktine asla. Prie akmeninio židinio sėdėjo moteris juodais rūbais. Ji pakilo ir šūktelėjo:

— Tu!

"Dieve mano! — pagalvojo Katrina. — Kokie jie panašūs!"

Iš tikrųjų, aukšta, liekna, tamsiaplaukė moteris, atsirėmusi į židinio sienelę, buvo stebėtinai panaši į savo sūnų: ta pati aukšta kakta, tokie pat įžūliai ryškūs veido bruožai, tas pat blyškumas ir juodos akys, tik jos tankiuose juoduose plaukuose, pridengtuose batistine skarele, jau buvo matyti keletas žilų gijų. Melsvo atspalvio vokai buvo išraižyti raukšlelių, o subtilių bruožų burnos kampučiai buvo nulinkę žemyn ir tuo skyrėsi nuo tvirtų sūnaus lūpų.

Arno, palikęs Katriną, iš karto puolė motinai po kojų ir drebančias jos rankas nubėrė bučiniais.

— Mama, brangioji!

Prisišliejusi prie durų Katrina be žodžių žiūrėjo į sūnų ir motiną.

Izabelės de Monsalvi skruostais ritosi sraunios ašaros. Ji suėmė rankomis sūnaus veidą ir prisilietė prie jo lūpomis. Kurį laiką, — o tai Katrinai pasirodė ištisa amžinybė, — motina ir sūnus sustingo vienas kito glėby.

Už nugaros Katrina girdėjo prislopintą bendrakeleivių alsavimą; jie pagarbiai laukė nuošaly. Staiga pasigirdo Mišelio verksmas. Katrina atsisuko ir beveik griebė vaiką iš Saros rankų, priglaudė jį prie krūtinės tarsi norėdama apginti nuo šitos nepažįstamos moters, kurios pirmųjų žodžių ji laukė su tokia baime. Mažo kūnelio šiluma suteikė jai tvirtybės. Ji giliai įkvėpė ir pakėlė galvą. Atėjo baisusis momentas.

Katrina pamatė, kaip ponia Monsalvi atmerkė iki šiol iš laimės užmerktas akis. Katrina pamatė, kaip jos akys su nuostaba įsmigo į ją. Nuskambėjo švelnus balsas:

— Kas čia?

Katrina žengė du žingsnius į priekį, bet Arno tuoj pat atsidūrė šalia ir apglėbė jaunosios moters pečius.

— Mama, — tarė jis tyliai, — tai mano žmona Katrina.

Staigus jausmų proveržis, vienas iš tų, kurių ji niekada neįstengdavo sulaikyti, pastūmė Katriną į priekį. Susijaudinusi ji nepajuto kaip suklupo prieš vyro motiną ant kelių ir ištiesė jai kūdikį.

— O čia mūsų sūnus, — sušnibždėjo ji dusliu balsu. — Mes pavadinome jį Mišeliu!

Jos mėlynos akys, nukreiptos tiesiai į anytą, tarsi prašė priimti anūką. Katrinos širdis daužėsi, ji vos benulaikė ašaras. Izabelė de Monsalvi nepatikliai žiūrėjo į jauną moterį prie savo kojų. Ji pravėrė burną, bet negalėjo nieko pasakyti. Paskui pasilenkė, žvilgtelėjo į mažutį kūdikio veidelį.

— Mišelis... — netvirtai ištarė ji. — Ar neduotumėte man palaikyti jį?

Paėmusi vaiką iš Katrinos rankų, ji priėjo prie ugnies, kad galėtų geriau įsižiūrėti. Katrina matė, kaip Arno motinai dreba rankos, akyse vėl tvenkiasi ašaros. Katrina nuogąstavo, kad ji kaipmat pratrūks raudoti, bet vietoj to pasirodė šypsena, jauna ir šviesi: Arno šypsena. Senelė atsargiai pakedeno pirštu purią auksinę Mišelio garbanėlę.

— Jis baltapūkis! — pasakė ji džiaugsmingai. — Visai kaip vargšas mano vaikelis.

Katrina pajuto, kaip Arno rankos apglėbė jos liemenį; jis pastatė ją ant kojų. Vis dar apkabinęs žmoną, Arno pasakė:

— Mes džiaugiamės, mama, kad jūs laiminga, bet nejaugi neturite ką pasakyti mano žmonai, jūsų anūko motinai?

Ponia Monsalvi atsigręžė, jos žvilgsnis sustojo ties sutuoktinių pora. Lėtai priėjusi ji nusišypsojo:

— Atleiskit man, mano dukra. Po visų mūsų negandų — staiga tokia didžiulė laimė. Aš visai pamečiau galvą. Prieikite, aš noriu į jus pažiūrėti.

Ji ištiesė kairę ranką Katrinai, rūpestingai laikydama Mišelį dešiniąja. Katrina klusniai priėjo prie ugnies ir nusmaukė nuo galvos gobtuvą. Liepsnos atšvaistuose jos plaukai blizgėjo, auksinės ugnelės atsispindėjo ir akyse. Katrina labai tiesiai ir oriai laikydama mažą lyg nutekintą galvutę laukė dabar jau neišvengiamo nuosprendžio.

— Kokia jūs graži! — atsiduso Izabelė de Monsalvi. — Per daug graži!

— Pati žavingiausia karalystės moteris, — švelniai pasakė Arno. — Ir labiausiai mylima.

Jo motina nusišypsojo.

— Kitokios tu ir nebūtum išsirinkęs, — pasakė ji. — Tau visada būdavo sunku įtikti. Prieikite ir pabučiuokite mane, vaikeli.

Katrinos širdis atlėgo. Ji šiek tiek palenkė galvą, atkišdama kaktą anytai pabučiuoti, paskui pati palytėjo lūpomis jos glotnų skruostą. Ir abi moterys palinko prie Mišelio, kuris kažko ėmė nerimauti.

— Jis irgi žavingas, — gyrė senelė. — Kaip mes jį mylėsim!

Ją nutraukė riksmas prie durų. Nekantriai prasiskverbusi pro Saturneną, Donatjeną, Gotjė, Sarą ir Fortūnatą, pasirodė jauna tamsiaplaukė mergina.

— Arno! Arno... Tu sugrįžai! Pagaliau!

Lyg sapne Katrina regėjo, kaip mergina pribėgo prie jos vyro, rankomis apsivijo jo kaklą, pasistiebė ant pirštų galiukų ir prigludo prie jo lūpų su tokia aistra, kuri nepaliko jokių abejonių dėl jos jausmų gilumo. Arno buvo užkluptas netikėtai ir ne iš karto sureagavo. O Katrina suirzo. Iš kur atsirado šita būtybė ir kokią teisę ji turi taip karštai apkabinti jos vyrą? Ji priėjo prie Arno, kuris jau atsitokėjo ir energingai stūmė į šalį nepažįstamąją.

— Mari! — pasakė jis. — Laikas tau būtų išmokti valdyti savo jausmus! Aš ir nežinojau, kad tu čia esi.

— Mari man patikėjo jos brolis, — paaiškino Arno motina. — Jai taip pabodo Komborne!

— O čia, — įsiterpė Arno vylingai šypsodamasis, — kur kas linksmiau! Na, nusiramink, — paliepė jis kiek susierzinęs ir išlaisvindamas savo kaklą

iš apsivijusių kibių rankų. — Tu jau suaugusi ir tau nedera elgtis kaip mažam vaikiui. Brangioji, — pridūrė jis, kreipdamasis į žmoną, — šita maža išdykėlė — mūsų pusseserė Mari de Komborn.

Katrina lengviau atsikvėpė ir prisivertė nusišypsoti. Jai buvo atsakyta įtūžusiu tamsiai žalių akių žvilgsniu. Mari de Komborn buvo stebėtinai panaši į ožkytę: maža ir nervinga, įtempto kaip styga kūno, kurį išryškino gerokai panešiota juoda suknelė. Jos veidas buvo keistos trikampio formos, smailėjantis į apačią ir platėjantis ties smilkiniais tarsi vien tam, kad būtų kur įsodinti didžiules tamsias akis. Juodi plaukai, garbanoti kaip čigonės, buvo nerūpestingai supinti virš ausų, keletas neklusnių sruogų buvo išsipešę. Lūpos buvo ryškiai raudonos, putlios, netgi jausmingos, ir aštrūs, labai aštrūs dantys.

"Ožka? — svarstė Katrina. — Galbūt... arba gyvatė! Trikampis veidas ir paslaptingos akys..."

Katrina nusišypsojo iš savo minčių.

— Labas vakaras, Mari, — maloniai pasakė ji. — Džiaugiuosi su jumis susipažinusi.

— Kas jūs? — sausai paklausė mergina.

Į šitą klausimą jai atsakė ponia Monsalvi. Jos balsas, šiaip žemas ir melodingas, šįkart nuskambėjo griežtai.

— Mūsų viešnią vadina Katrina de Monsalvi, Mari... Ji Arno žmona. Apkabinkite ją!

Katrinai pasirodė, kad Mari tuoj kris jai prie kojų be sąmonės. Tamsus jos veidas papilkėjo, šnervės išsiplėtė. Žalios akys šaudė nuo Arno prie Katrinos, nuo Katrinos prie Arno. Merginos burna persikreipė, dantys apsinuogino kaip puolančio šuns.

— Jūs jo žmona? — staugte sustaugė ji. — Ir jūs drįstate tai sakyti man? Aš nuo gimimo buvau jam skirta...Aš myliu jį nuo tada, kai apskritai išmokau jausti, o už jo ištekėjote jūs?... Jūs!

— Mari! — sušuko ponia de Monsalvi. — Pakaks!

Katrina duso nuo ašarų ir pykčio. Arno, gūžtelėjęs pečiais, nusigręžė.

— Manau, ji blogai jaučiasi!

Mari veidas persikreipė:

— Blogai jaučiuosi? Taip, Arno, aš kraustausi iš proto dėl tavęs! Taip visuomet buvo, ir aš neatiduosiu tavęs šitai moteriškei. Aš nenurimsiu, kol neišplėšiu tavęs iš jos nagų.

Mari ranka, grėsmingai ištiesta Katrinos link, nusviro. Mergina neregin-čiu žvilgsniu apsižvalgė, paskui staiga iš jos akių pliūptelėjo ašaros, ir ji

išbėgo tekina į naktį. Arno krūptelėjo tarsi ketindamas lėkti iš paskos, tačiau Katrina sulaikė jį.

— Jeigu jūs bėgsite iš paskos, po valandos manęs čia jau nebebus, — šaltai tarė ji. — Turiu pasakyti, kad man padarėte "malonų" siurprizą.

Arno pasipiktinimo kupinose jos akyse išvydo žvilgančias ašaras. Jo lūpose šmėkštelėjo šypsenėlė. Jis prisitraukė prie savęs jaunąją moterį ir nevikriai apglėbė.

— Mano meile, juk jūs neketinate pavyduliauti šitai pamišusiai mažylei? Vargu, ar aš atsakau už jos svajones, kurias ji puoselėja. Prisiekiu, niekuomet ir nieko jai nežadėjau ir jos neskatinau!

Arno pabučiavo ašarotas Katrinos akis ir iš lėto atsigręžęs sutiko visiškai abejingą Gotjė žvilgsnį.

— Eik, paieškok jos! — paliepė jis. — Ta kvailelė tamsoje gali įkristi į upokšnį.

— Jau šitai mane nustebintų, — sumurmėjo Donatjena. — Jos akys kaip katės... ir tamsoje mato!

Lydimas Fortūnato Gotjė nepastebimai išnyko. Tuo metu į kambarį grįžo Saturnenas, nuvedęs arklius į arklidę. Katrina atsisėdo prie židinio, kur auklė vis dar žaidė su Mišeliu, šnibždėdama pačius švelniausius, beprasmius, bet jaudinančius žodžius, iš kurių susideda ta paslaptinga kalba, kuria šnekasi pagyvenę ir maži. Katrinai buvo tvanku; staiga jai nejučiomis nusviro rankos, ir Arno dėl to sunerimo. Jis priklaupė priešais ją, paėmė jos delnus ir ėmė juos bučiuoti.

— Kodėl tu tokia liūdna? Mūsų namai sugriauti, bet šeima gyva ir sveika. Turime pastogę, be to, aš myliu tave. Nusišypsok man, mano meile. Gyvenimas nemielas, kai tu liūdi.

Gražus rūstus jo veidas ir maldavo, ir reikalavo. Katriną vėl beveik skausmingai nudegino Arno meilės liepsna ir privertė užmiršti tą šaltą aplinką, plikas akmens sienas, pajuodusias sijas, varganus baldus ir įsigėrusį dūmų kvapą. Argi ji gali atstumti jį arba jam priešintis? Kai jis sako "aš myliu tave", viskas tampa nereikšminga, išskyrus begalinę meilę. Katrina padovanojo jam nuostabiai švelnią šypseną, kurios jis prašė.

— Tu niekuomet iki galo nesužinosi, kaip labai aš tave myliu, — sušnibždėjo ji.

Izabelė de Monsalvi ramiai lyg niekur nieko toliau sūpavo Mišelį.

Pirmasis vakaras Monsalvi namuose Katrinai paliko keistą ir neapsakomą įspūdį. Viskas pasirodė kitaip, negu ji laukė, negu tikėjosi... Katrina ne per daug gailėjosi didingos pilies, kurioje taip ir neteko šeimininkauti, ją

patenkino Saturneno ir Donatjenos svetingumas, bet ji jautėsi patekusi į keistą pasaulį, kuriame gyvena sunkiai suprantamos būtybės. Gal tik Izabelė de Monsalvi pasirodė besanti tokia pati, kokią ją Katrina įsivaizdavo: išdidi ir kilminga, ponia iki kaulų smegenų, aistringa kaip Arno, kurio būdą jau gerai žinojo, bet paslaptinga. Anyta nelabai mielai ją sutiko. Ar Katrina sugebės palenkti jos širdį?

Kai grįžo Gotjė su Mari de Kombom, grafienė de Monsalvi, Arno ir Katrina jau pietavo, patarnaujant Donatjenai. Nei pati geroji moteriškė, nei jos vyras nesėdo už vieno stalo su savo šeimininkais, nors ir suteikė jiems prieglobstį. Kai jaunoji Mari, pažvelgusi į Arno, atsisėdo priešais Katriną, ši pajuto, kad ją vėl apima baimė. Tačiau dabar atrodė, kad pyktis, taip ryškiai liepsnojęs Mari sieloje, užgeso, ir, didžiausiai Katrinos nuostabai, mergina kreipėsi būtent į ją.

— Aš žinau visas Overnės ir apylinkių šeimas, — tarė Mari, — tačiau jūsų, ponia, niekuomet nesu mačiusi. Jūs, tikriausiai, ne iš šių kraštų.

— Aš iš Paryžiaus, — atsakė Katrina, — bet mano jaunystė praėjo Burgundijoje...

Ji išsyk pasigailėjo, kad ištarė šiuos neapgalvotus žodžius. Grafienė de Monsalvi išbalo.

— Burgundijoje?.. Kodėl?

Arno neleido motinai pabaigti sakinio. Paskubomis, išduodamas savo nerimą, jis tarė:

— Pirmasis Katrinos vyras, Garenas de Brazi, hercogo Pilypo įsakymu buvo pakartas už valstybės išdavimą... Mari, pakaks apie tai. Katrina nemėgsta prisiminti tų liūdnų įvykių.

— Mari nieko nežinojo, — įsiterpė Arno motina, žvelgdama į sriubos dubenį. — Be to, ji nieko blogo neturėjo galvoje, o tik domėjosi naujosios savo giminaitės kilme. Tai natūralus klausimas. Aš pati...

— Mama, jeigu neprieštaraujate, šitą dalyką vėliau aptarsime, — sausai nutraukė Arno. — Šiandien mes pavargę. Mano žmona nusikamavusi, o ir aš labiau už viską norėčiau pailsėti.

Katrina pamatė, kad anyta nepatenkinta susiraukė, o Mari veide šmėstelėjo pašaipa, tačiau niekas daugiau nepratarė nė žodžio, ir kuklūs pietūs baigėsi tylint. Ji pajuto, kad atmosfera pamažu kaista, tačiau kaip išblaškyti tą įtampą, nežinojo. Kaip elgsis Arno motina, sužinojusi, kad jos marti gimė kukliame auksakalio name? Kokia gėda, kad Arno neišdrįso atskleisti tiesos. Padėties nė kiek nepalengvino Mari, kuri buvo ne tik įtari, bet ir kupina neapykantos. Katrina manė sutiksianti vieną priešą, o rado du.

Jai iki pat vėlumos pavyko vaidinti viskuo patenkintą, jos su Sara rūpinosi kūdikiu; neramus čigonės žvilgsnis nuolat sekiojo čia jaunąją ponią, čia senąją grafienę. Katrina ramiai davė pabučiuoti Izabelei kaktą ir trumpai palinkėjo labos nakties Mari, tačiau atsidūrusi daržinėje, kur didžiulių Donatjenos pastangų dėka jaunajai porai buvo paruoštas guolis, nebetramdė savo pykčio ir nusivylimo.

— Tu gėdijiesi manęs, ar ne? — tarė ji vyrui, kuris apglėbęs kelius sėdėjo ant šiaudinio čiužinio krašto. — Nejaugi niekada neišdrįsi pasakyti savo motinai, kas aš esu? Ko tu išsigandai?

Arno pakėlė į Katriną akis ir prisimerkęs, netardamas nė žodžio, akimirką žvelgė į ją. Paskui ramiu balsu pareiškė:

— Aš nieko neišsigandau. Tiesiog tokius klausimus verčiau aptarinėti akis į akį su motina, o ne prie pašalinių kaimo virtuvėje.

— Jeigu turi galvoje Sarą ir Gotjė, tai jie mane gerai pažįsta ir nieko naujo neišgirs. Tačiau jeigu kalba eina apie brangiąją tavo pusseserę, tuomet taip, aš tau pritariu...

Arno apglėbė Katrinos kelius, stipriai prisitraukė prie savęs, apkabino ir karštai ją pabučiavo.

— Nieko tu nesupranti! Mari — pasipūtusi žąsis, ji niekuomet nieko neklauso, paklūsta tik savo įgeidžiams. Jeigu imsi jai pavyduliauti, elgsiesi taip pat kvailai kaip ir ji!

— O kodėl gi ne? Ji jauna, gražutė... ir tave myli, — tarė klastingai šypsodamasi Katrina.

— Bet aš juk myliu tave! — atsakė jis. — Tu dar imsi įtikinėti mane, kad Mari patraukli?

Viena ranka Arno užlaužė Katrinos rankas, o kita greitai ją nurengė, paleido puikius jos plaukus ir apsivyniojo aplink kaklą.

— Laikas pasiieškoti veidrodžio mieloji! Ar tik neužmiršai savo grožio ir to, kaip jis mane pavergė?

— Ne, bet...

Katrina nebespėjo nieko pasakyti, nes Arno lūpos stipriai užspaudė jos lūpas ir užgniaužė kvapą. Tą akimirką dingo noras kalbėti. Stebuklingos Arno glamonės išvaikė visą jos baimę, jų meilė buvo sklidina nuostabios harmonijos.

Daug vėliau, prigludusi prie Arno krūtinės, Katrina atsipeikėjo iš užsimiršimo ir sumurmėjo:

— Arno, ką gi mes veiksime? Ką rytoj mes veiksime?

— Rytoj? — akimirką jis susimąstė, paskui, tarsi tai būtų paprasčiausias dalykas, atsakė: — Rytoj keliausiu į vienuolyną ir perpjausiu gerklę tam Valetui. Jis net nespės pasidžiaugti, kad sugriovė Monsalvi pilį...

Neilga Katrinos palaima buvo žiauriai sugriauta; ji norėjo paprieštarauti, tačiau išgirdusi gilų ir ramų vyro alsavimą suprato, kad jis jau kietai miega.

Bijodama krustelėti, kad nepažadintų Arno, Katrina ilgai gulėjo beveik apčiuopiamoje tamsoje plačiai atmerktomis akimis. Pamažu jos ausis ėmė skirti gausybę tylių nakties garsų. Ji vaikiškai troško, kad ši naktis, kai susijungė jų kūnai, niekada nesibaigtų. Juk pirmą kartą per tokį ilgą laiką jie su tokiu užsimiršimu atsidavė vienas kitam. Katrina beveik duso nuo savo meilės, tačiau rytoj... tas rytojus, kai vėl turėjo prasidėti neišvengiama kova, kėlė jai siaubą. Savo skruostu ji juto stangrią ir šiltą jauno vyriškio odą, girdėjo ramiai ir stipriai plakančią jo širdį... Kaip niekuomet anksčiau, Arno priklausė jai. Katrina išsyk atmetė nuogąstavimus ir klausimus, į kuriuos nebuvo atsakymų. Svarbu buvo tik viena: kad ir kas atsitiktų, niekas ir niekuomet neišskirs jos su Arno. Jos kūnas ir kraujas tarsi pratęsė Arno. Katrina neleis nei Mari, nei Valetui, nei kokioms nors aplinkybėms, nei pačiai mirčiai atimti iš jos žmogų, kuris buvo vienintelė jos gyvenimo prasmė.

Dvidešimt antras skyrius

Bernaras Jaunesnysis

Kai kitą rytą Katrina išėjo iš daržinės, Saturnenas iš avidės, iškirstos uoloje, jau ginė avis. Kiek tolėliau laukė juodą vilnonį apsiaustą užsisiautęs liesas piemuo su dviem didžiuliais rausvai rudais aviganiais. Saturnenas plačiai šypsodamasis žemai nusilenkė Katrinai.

— Kilnioji ponia, būstas nevertas jūsų, bet ar gerai miegojote?

— Nuostabiai! Net neišgirdau, kaip atsikėlė vyras. Ar jūs matėte jį?

— Taip, jis su jos malonybe viduje. Ji padeda jam užsivilkti riterio šarvus.

Katrinos širdis suspurdėjo. Matyt, Arno neatsisakė minties beveik plikomis rankomis užpulti samdinius, besislapstančius tarp vienuolyno sienų. Ji žvilgtelėjo į pro šalį bėgančių avių tankią gelsvą vilną ir nejučiomis pratarė:

— Saturnenai, jūs turite puikią bandą. Ar nebijote ją išginti, juk ji gali patraukti Valeto samdinių dėmesį?

— Čia ne visos avys mano. Didžioji jų dalis priklauso gerbiamam vienuolyno vyresniajam, ir banditai, sudeginę Monsalvi pilį, nedrįs liesti jo nuosavybės. Tai brangiai jiems kainuotų. Aš tyčia išgenu jo ir savo avis, kad apginčiau savąsias. Tačiau, atleiskite, gyvuliai jau eina į ganyklą, o aš turiu reikalų kaime...

Stipriai kvėpdama gaivų ryto orą, Katrina ėjo namo link; visur buvo matyti šviesos atspindžiai, žaidžiantys upokšnių paviršiuje. Jų tūkstančiai tekėjo žemyn nuo kalnų, sruvo per tamsią žemę ir sausą žolę. Mėlynavo šviesus dangus, prisidengęs tarsi šydu baltais debesėliais, panašiais į plunksnos brūkštelėjimus. Atrodė, kad žemė giliai su palengvėjimu alsuoja, nusimetusi sniego naštą. Katrina pamanė, kad šitas kraštas labai gražus, jai patinka, ir ji galėtų jį pamilti, jeigu...

Mintis taip ir liko nebaigta. Prisiartinusi prie atvirų namo durų, jaunoji moteris išgirdo piktai ištartą savo vardą. Ji nejučia užsiglaudė už senos pušies, kuri augo prie pat namo plačiai išsišakojusi, ir pasislėpė plyšyje tarp sienos ir kamieno. Priešais Katriną buvo siauras langas, pro kurį ji galėjo matyti prie židinio, kur po didžiuliu puodu plieskė ugnis, stovintį Arno. Jo kojos iki pat juosmens jau buvo uždengtos plieno šarvų plokštėmis, o viršutinė kūno dalis buvo dar nepridengta: jis sunkiai vilkosi trumpus apatinius marškinius, ant kurių reikėjo užsidėti plieno šarvus. Kai iš plieno marškinių išlindo Arno galva, jis tęsė piktu balsu:

— Žinoma, motinėle, aš nesitikėjau, kad jūs apsidžiaugsite sužinojusi, jog mano žmona iš paprastų žmonių luomo, tačiau, prisipažįstu, tokios paniekos nelaukiau!

Izabelė de Monsalvi, kurios tamsų šešėlį matė Katrina, sausu balsu atsakė:

— Nejaugi tai keista? Meistro duktė, kurios gyslose nėra nė lašo kilmingo kraujo, ir tu, turėjęs teisę prašyti princesės rankos!

— Jeigu hercogas Pilypas būtų panorėjęs, Katrina būtų tapusi princese.

— Visiems žinoma, kad hercogas dėl moterų yra pamišęs, ir aš nesiginčiju dėl šitos... šitos nevėkšlos grožio!

Žodis kirto Katrinai lyg antausis. Ji jau ketino pulti ir gintis, tačiau susilaikė. Visų pirma reikėjo sužinoti, ką atsakys Arno, tačiau vargu ar Katrina tai sąmoningai suvokė.

— Kai kalbama apie mano žmoną, patarčiau vartoti kitokius epitetus, — tvirtai atrėžė Arno. — Ir prašau jūsų prisiminti: esate mano motina, aš jus

gerbiu ir myliu, tačiau ji — mano žmona, mano kūnas ir kraujas, mano gyvybės plazdėjimas, ir niekas nė už ką neprivers manęs ją palikti!

Pajutusi, kad linksta kojos, Katrina, kupina karšto dėkingumo, atsirėmė į medį. "O mano meile..." — giliai atsiduso.

Stojo tyla. Izabelė užsagstė sūnaus kirasą. Katrina išgirdo gilų jo atodūsį, kaip būdavo, kai jis norėdavo suvaldyti savo pyktį. Paskui ramiai tarė:

— Miela motule, išklausykite mane ir jūs galbūt suprasite. Viskas prasidėjo tą dieną, kai Paryžiuje Mišelio tykojo mirtis, Kabošo maišto dienomis..

Pasislėpusi už medžio, kur niekas negalėjo jos matyti, užgniaužusi kvapą Katrina klausėsi, kaip vyras prisimena jų meilės istoriją. Jis nenorėjo sukelti užuojautos, kalbėjo paprastai ir aiškiai, ir dėl to jo žodžiai darė dar didesnį įspūdį. Arno pasakojo apie aklą trylikametės Katrinos ištikimybę nepažįstamam žmogui, kurį, rizikuodama savo ir savo tėvo gyvybe, bandė išgelbėti. Paskui apie jų susitikimą kelyje į Flandriją ir apie visa tai, kas išskyrė juos daugeliui metų: nelaimingą Katrinos santuoką, hercogo Pilypo meilę, apie tai, kaip ji, gražiausia krikščioniškojo pasaulio moteris, atsisakė visko: turto, titulo, šlovės, princo meilės ir, be grašio kišenėje, viena leidosi plėšikų knibždančiais keliais, kad kartu su juo, Arno, numirtų apsuptame Orleane. Pagaliau, kaip ji, o ir jis pats, bandė padaryti tai, kas neįmanoma, kad iš budelių nagų išplėštų Žaną d'Ark, ir tai išmetė juos už įstatymo ribų ir baigėsi Monsalvi sugriovimu.

— Motule, už tai, už mūsų namų praradimą, galite priekaištauti ir Katrinai, ir man, tačiau jeigu būtų galima grąžinti gyvybę Žanai, mes be jokios abejonės vėl padarytume tą patį, nors ir tektų užmokėti dvigubai!

— Viena yra tai, kad jos širdis kilni ir išdidi, — spyrėsi motina, — o visai kas kita, kad jos gyslomis teka paprastų žmonių kraujas. Kodėl gi tu užmiršti, kad ji gimė krautuvėlėje...

Arno kantrybė išseko. Katrina krūptelėjo išgirdusi rūstų jo balsą.

— Motule, prisiekiu Dievu! Aš visuomet maniau, kad jūsų širdis pati kilniausia ir geriausia, ir tos nuomonės nenorėčiau keisti. Argi reikia priminti apie pirmąjį iš kilmingųjų mano protėvių, vienuolį, kuris pirmojo kryžiaus žygio metu neteko titulo, prisijungė prie Raimono de Sen Žilio, Tulūzos grafo karių, ir grįžo iš Šventosios žemės apdovanotas šlove, kaip sultonas turtingas ir iš Jeruzalės karaliaus gavęs bajoro titulą. O Kombornai, jeigu jų prosenis Arčibaldas de Bušė* kauliukų lošime nebūtų laimėjęs

---

* Prancūzų kalba Bušė skamba taip pat, kaip ir žodis "mėsininkas"

Normandijos hercogo sesers, galbūt ir šiandien būtų buvę smulkūs ūkininkai, šiurkštūs, nė kiek ne geresni už valstiečius, su kuriais ilgą laiką dalijosi laukinių šernų skerdenas. O dėl Ventadorų, iš kurių kilote, jūs, motinėle...

— Atrodo, tu nori pasakyti, kad jų šaknys kokioje nors kiaulidėje! — su panieka sušuko Izabelė.

— Nieko nėra panašesnio į kiaulidę už šernų migį. Ir iš kur gi daugiau galėjo atsirasti šitie frankų vadai, puslaukiniai barbarai, išlindę iš Vokietijos miškų, kur garbino medžius ir krūmus, žmonės, kuriems suteikė bajorystę tik už kokią nors sėkmingą medžioklę, arba už priešo žemėje suruoštas skerdynes. Ir tai — mūsų kilmingų namų kilmingos "ištakos"

— Titulus ir garbę jie iškovojo kardais, o ne pirklio svarstyklėmis. Prekyba niekuomet nesutepė kilmingo mūsų kraujo!

Stovėdama šešėlyje Katrina matė, kaip blykstelėjo Arno dantys.

— Jūs esate tuo tikra? O kiek riterių tamplierių kilo iš Ventadorų ir Monsalvi, ir kuo gi daugiau garsėjo tas ordinas, jeigu ne turtų kaupimu? Argi tai nebuvo bankas, turtingas ir galingas, grasinęs karaliui Pilypui, kol tas jį panaikino? Na, motule, nors kartą pamirškite savo kilmę vardan tos, kurią aš myliu, nes ji — verta to. Katrina iš tų moterų, kurioms pakanka gajumo, kad pradėtų didžiąsias dinastijas; ji panaši į Romos imperatorienes, karūnuotas po pergalių, gimdžiusias karalius. Jai draugystę dovanojo karalienė Jolanda, garsėjanti savo nuoširdumu; ją mylėjo Orleano Mergelė. Ar tik nenorite savo kilmingumu viršyti keturių karalysčių karalienės?

— Tu ją myli, — karčiai sumurmėjo Izabelė, — ir todėl taip gini.

Žvangindamas šarvais, Arno suklupo priešais motiną.

— Taip, aš ją myliu ir tuo didžiuojuosi. Motute, jūs taip pat ją pamilsite, kai geriau pažinsite. Nors garbingasis Gošė Legua, žuvęs kartu su Mišeliu, ir nenusipelnė to, pamirškite jį, pamirškite, kad Katrina jo duktė. Pamirškite ir hercogą Pilypą, ir Gareną de Brazi. Žiūrėkite į Katriną tik kaip į karalienės Jolandos freiliną, kaip į moterį, norėjusią išgelbėti Orleano Mergelę, kaip į mano bendražygę. Katrina de Monsalvi — mano žmona ir jūsų duktė!

Katrina užsimerkė. Jos gerklę gniaužė ašaros. Ji niekuomet nepamirš šių Arno žodžių, šito kvietimo, šito virpančio meilės šauksmo. Apimta meilės ir dėkingumo jaunoji moteris kovojo su apėmusiu ją silpnumu: būna akimirkų, kai žmogaus sielai sunku atlaikyti laimės antplūdį, kai laimė pribloškia kaip bėda, ir dabar Katrina vos nenualpo. Ji prigludo prie šiurkštaus medžio kamieno, kad galėtų pasisemti iš jo jėgų. Kambaryje viešpatavo tyla. Izabelė de Monsalvi susimąstė sėdėdama ant suolo atsirėmusi į sieną, o Arno pagarbiai lūkuriavo ramiai maudamasis pirštines. Tačiau netikėtai mažame

galiniame kambarėlyje pravirko Mišelis, kurį tikriausiai prižiūrėjo Sara. Katrina atsimerkė ir vos susilaikė piktai nešūktelėjusi: tiesiog priešais ją, petimi atsirėmusi į namo sieną, stovėjo Mari. Ji stebėjo Katriną ir piktai šypsojosi.

— Neblogas gražbylystės pavyzdys, ar ne tiesa? Tačiau, mieloji Katrina, nepradėkite tuo didžiuotis, nes ateis diena, kai Arno visa tai pamirš ir prisimins tik žemą jūsų kilmę. Ir tuomet pasirodysiu aš, aš...

Tačiau Katrina buvo tokia laiminga, kad net nesupyko, tik gražų jos veidą iškreipė paniekos šypsena:

— Iš tiesų įdomu, kaip jūs atrodysite, kai išauš ta diena! Jūs ir dabar ne per daug graži! Ir kai Arno manęs nebemylės, aš iš tiesų labai nustebsiu, jei jis prasidės su pavydo ir pykčio susukta senmerge.

— Šliurė! — iškošė Mari. Ji sugniaužė kumščius, o akys liepsnojo iš pykčio. — Iškabinsiu tau akis! — Iš už juostos ji išsitraukė stiletą, blykstelėjo siauri ašmenys. Mari vyzdžiai susiaurėjo, ji kaip niekada panėšėjo į pulti pasirengusią katę. Neapykanta iškreipė jos veidą, o pavojingos liepsnelės akyse privertė Katriną atšokti. Ji žengtelėjo atgal, pušis atsidūrė tarp jos ir priešininkės.

— Koks moteriškas ginklas! Dabar aš suprantu, kodėl jūsų protėvį vadino Arčibaldu mėsininku!

— Būkite tikra, jūs teisingai supratote. Negana to, aš, kaip ir jūs, moku vikriai žudyti! Pati pamatysite!

Pamišusi iš įniršio Mari pakėlė ranką ir jau ketino pulti Katriną, tačiau tuo metu iš už namo kampo pasirodė Gotjė. Jis akimirksniu puolė merginą iš užnugario. Stiletas tuoj pat iškrito iš užsuktos jos rankos ir dingo žolėje, o didžiulis normando delnas stipriai uždengė merginos burną, sulaikydamas įniršio riksmą... Katrina lengviau atsikvėpė. Giliai širdyje ji prisipažino, kad išsigando šitos pasiutusios katės. Įdūkusi Mari bandė ištrūkti iš stiprių Gotjė gniaužtų.

— Nagi, — tarė jis tęsdamas žodžius, — nusiraminkite! Kai ketinate ką nors užmušti, turite pasirūpinti, kad jūsų nesektų dešimtys akių.

Tariant šiuos žodžius pievoje pasirodė darbiniais avikailių drabužiais apsirengę ilgaplaukiai valstiečiai su šakėmis ir dalgiais... Įdegę bronziniai jų veidai, nugairinti saulės, sniego ir šalčio, spinduliavo ryžtingumu. Slaptais takeliais išbridę iš miško, tylūs ir nenumaldomi kaip pats likimas, jie pasuko fermos link. Priekyje ėjo senasis Saturnenas nešinas ilgomis šakėmis, apsiavęs medpadžiais. Gotjė paleido Mari, susirado žolėje stiletą ir užsikišo už juostos.

— Atėjo laikas, — tik tiek pasakė Gotjė. — Aš atvesiu arklius.

Fortūnatas, irgi ginkluotas, iš arklidžių tempė didžiulį maždaug savo ūgio kukmedžio lanką. Mari kiek pasvyravusi sviedė į Katriną pagiežingą žvilgsnį ir nuėjo į vidų, susidurdama su šarvuotu Arno. Katrina su nuostaba žvelgė į vyrą. Arno buvo užsidėjęs ne šviesiuosius Žako Kero dovanotus šarvus, o juodus, tuos pačius, su kuriais šlovingai kovėsi turnyruose ir mūšio lauke. Kairėje rankoje jis laikė šalmą su viršuje pavaizduotu vanagu. Katrinai pasirodė, kad laikas Arno visiškai nekeičia. Jis atrodė lygiai taip pat, kaip ir Burgundijos princesės sužadėtuvių vakarą, kai po hercogo Pilypo kojomis sviedė pirštinę. Arno pasilenkė pabučiuoti Katrinos, ir ji paklausė:

— Kaip tu išsaugojai šituos šarvus? Kur jie buvo?

— Pilies ginklų kambaryje, į kurį veda slaptas kelias. Tas kambarys yra rūsyje ir, laimė, ten nesunku patekti. Aš ne viską praradau.

Katrina apsivijo rankomis Arno kaklą ir stipriai prisiglaudė prie jo, tarsi norėdama pasilikti jį prie savęs, nors iš anksto žinojo, kad tai neįmanoma.

— Kur tu keliauji? Ką tu veiksi?

Jis mostelėjo ranka į nematomą, aukštumoje esantį kaimą, į vienuolyną, kurio varpų gaudesys tuo metu sklido ryto erdvėje. Paskui parodė į valstiečius su vilnonėmis kepuraitėmis, stovinčius prie namo, į stambią Gotjė ir smulkią Fortūnato figūrą.

— Einu ten, o čia mano armija. Aš atkeršysiu Valetui už mūsų namus.

— Tu jį pulsi?

— Toks mano darbas, — tarė jis lengvai šyptelėdamas. — Nerasiu geresnės progos pasimankštinti.

— Bet ar tu supranti, kad puldamas Valetą tam tikra prasme puoli karalių?

Arno veidas plykstelėjo iš pykčio. Kovine pirštine apmauta ranka jis taip trinktelėjo į savo krūtinę, kad net sužvangėjo šarvai.

— Ką man reiškia karalius? Argi aš turiu karalių, jeigu jis paskelbė, kad esu už įstatymo ribų? Aš, kuris niekuo nenusikalto! Jis pražudė mane, kad savo favoritui suteiktų malonumo. Ne, Katrina, aš nebeturiu karaliaus, ir, puldamas šitą įžūlų šunį, aš nenusidėsiu nei garbei, nei teisei; priešingai, pažįstu nemažai žmonių, kurie man tik padėkos, jeigu jį nužudysiu.

Arno pabučiavo žmoną ir sėdo ant žirgo, kurį Fortūnatas laikė pažabojęs. Katrina troško joti drauge su vyru; ji vos nepuolė iš paskos, tačiau susilaikė. Arno nė už ką neleis. Geriau tegu dabar išjoja, o paskui ji jos iš paskos šiek tiek atsilikusi.

Į kiemą išėjo Sara su Mišeliu ant rankų, Izabelė de Monsalvi ir Donatjena, kuri prijuostės kampučiu šluostėsi akis. Mari kažkur dingo. Katrina tekina puolė prie vaiko ir paėmė jį ant rankų. Šįryt jos sūnus buvo puikiai nusiteikęs ir pripildydamas jos širdį švelnumo jai nusišypsojo. Per daug didelis kontrastas tarp laimingo kūdikio ir šitų prastai ginkluotų žmonių, kurie ketino kautis su plėšikų gauja, galinčių iškrėsti bet kokią niekšybę. Katrinos akyse susikaupė ašaros. Ji net nepamatė, kad Izabelė ją įdėmiai stebi.

Kai Arno ir jo žmonės dingo pušyne, Katrina atsigręžė į anytą ir ištiesė jai kūdikį.

— Paimkite Mišelį, — ramiai tarė. — Aš josiu iš paskos.

— Tu išprotėjai! Moteriai ne vieta tarp vyrų. Tu gal nesupranti, kuo rizikuoji?

Jaunoji moteris nelinksmai šyptelėjo, tačiau anyta šito nepastebėjo.

— Aš žinau tik tai, kad rizikuoja Arno, o tai reiškia, kad visa kita man neturi jokios reikšmės.

— Ir sūnus tau nieko nereiškia? — paklausė Izabelė, paniekinamai pakėlusi lūpų kampučius. — Tikra motina niekuomet nepalieka savo kūdikio.

— Galbūt aš geresnė žmona negu motina. O be to, jūs juk pasirūpinsite juo, kol manęs nebus: jūs esate jo senelė. Ir jeigu mane ištiks nelaimė, man atrodo, viskas bus paprasčiau, ar ne?

Nesulaukusi Izabelės, kuri stovėjo nekrustelėdama ir ją stebėjo, atsakymo, Katrina nusisuko ir nuėjo į arklidę. Pati pasibalnojo Morganą ir nujojo paskui Monsalvi.

Kopdama į viršuje esantį kaimą, ji išgirdo varpus, todėl orientavosi į tuos garsus ir neieškojo Arno paliktų pėdsakų. Kaip ir Mergelei Žanai, Katrinai visuomet labai patiko varpų gausmas. Jai atrodė, kad gilus ir aštrus jų skambėjimas kalba kažkokia paslaptinga kalba, skirta ne šiam pasauliui ir laikui. Tačiau šiandien ryte varpų skambesys, atrodo, nieko gero nežadėjo. Vienuolyno varpai skambėjo gedulingai, ir Katriną nupurtė drebulys.

Ji prisiminė, kad prasideda Gavėnia. Liūdni, melodingi varpo dūžiai Pelenų trečiadienį kvietė valstiečius į pamaldas, tačiau Katrinos širdyje tie dūžiai aidėjo lyg nelaimės pranašai. Kad sušildytų šaltas kaip ledas rankas, ji panardino jas į Morganos karčius, norėdama prisiliesti prie kokio nors gyvo daikto. Susimąsčiusi ji paragino kumelę ir, įjojo į giraitę.

Išjojusi į laukymę Katrina sustabdė Morganą ir privertė ją ramiai stovėti. Iš šios vietos gerai matėsi galingos sienos ir plačiai atverti šiauriniai vartai.

Katrina sekė akimis siaurais takeliais žingsniuojančius valstiečius; žmonių figūros buvo palinkę į priekį, lyg juos slėgtų kažkokios nelaimės našta. Tačiau Arno ir jo žmonių niekur nebuvo matyti. Sutrikusi Katrina stebėjo prieš akis atsivėrusį vaizdą. Du šauliai, saugantys vienuolyno vartus, atrodė gana apgailėtinai: jų šarvai švytėjo, tačiau drabužiai buvo skurdūs. Paruošę lankus, jie rūsčiai žvelgė į valstiečius. Aukštai padangėje ant vienuolyno bokštų Katrina pastebėjo plazdančią raudoną vėliavą, kurią jau kartą matė ant Ventadoro sienų: ant jos puikavosi ispano Andradės herbas, o greta pleveno jo samdinio Valeto languota vėliavėlė. Katrina įtūžo: Valetas sudegino Monsalvi ispano įsakymu. Dabar buvo aišku, kodėl Rodrigas nepriėmė Arno dėkingumo, — jis jau žinojo, kas įvyko Monsalvi žemėje.

Kiek pagalvojusi Katrina nusprendė į vienuolyną eiti pėstute, nes Morganą daug kas gerai žinojo. Kumelę ji nuvedė į mišką, pririšo prie medžio ir, įsakiusi tyliai laukti, patraukė į kaimą.

Rusva vilnonė Katrinos suknelė ir pilkas apsiaustas, kelionėje gerokai apdulkėjęs, per daug nekrito į akis. Tačiau prisiartinusi prie vartų Katrina užsimaukšlino gobtuvą. Ji žingsniavo pirmyn, stengdamasi atrodyti rami, nors širdis pašėlusiai daužėsi. Tačiau sargybiniai neatkreipė į Katriną jokio dėmesio. Vienas iš jų nusišaipė:

— Nagi, kaimiete, paskubėk! Vėluoji į vaidinimą...

Vaidinimą? Jaunoji moteris nieko neklausinėjo ir praėjusi pro arką atsidūrė siaurutėje gatvelėje, kur benediktinų vienuolyno šešėlyje gūžėsi žemi Monsalvi namukai. Bažnyčioje tebeskambėjo varpas, ir liūdni garsai brovėsi į Katrinos širdį. Daugybė žmonių, kurių didžioji dalis buvo baisiai nuskurę ir suvargę, traukė ten pat kur ir ji.

Išėjusi į aikštę priešais didžiulę romaninio stiliaus bažnyčią, Katrina pamatė susirinkusią minią, kuri vis didėjo, prie jos dar jungėsi iš bažnyčios plūstantys žmonės su pilkomis žymėmis ant kaktų. Šitie ėjo nuleidę galvas, nepakeldami akių į karius ir į jų saugomą grandinėmis sukaustytą žmogų. Tai buvo nedidelis, kuprotas, pilko veido žmogus. Prislėgta jo povyza ir iškankintų akių žvilgsnis visai nederėjo prie margaspalvio ir puošnaus jo apdaro. Ant kreivų kojų margavo apsmukusios žaliai raudonos kojinės, gelsvą tuniką puošė mažyčiai varpeliai, o visą nevykusį kostiumą užbaigė platus raudonas apsiaustas ir aukso spalvos popieriaus karūna. Jeigu tas žmogus nebūtų toks apgailėtinas, jis būtų kėlęs tik juoką. Tačiau niekas nesijuokė, juo labiau Katrina. Ji pastebėjo, kad žmogelio žvilgsnis nudelbtas į žemę, rankų pirštai nervingai sunerti, o ant skruostų dar žvilga ašaros. Sunkioje tyloje girdėjosi

kūkčiojimas, kurį stelbė reti varpo dūžiai. Įžūlūs girtų samdinių veidai labai skyrėsi nuo minios veidų, kupinų baimės ir liūdesio.

Iš bažnyčios pasigirdo laidotuvių giesmė, o pro atviras duris buvo matyti plazdančios žvakių liepsnelės. Katrina, nesuvokdama, kas vyksta, apsidairė aplink. Kurgi Arno, Gotjė, Saturnenas... ir kiti? Akimirką jai pasirodė, kad visa tai sapnas, ir Katrina įsignybo, kad įsitikintų, jog tai tikrovė.

Staiga minia suūžė. Akmeninėje galerijoje, papuoštoje akmens skulptūromis, pasirodė mitrą užsidėjęs senukas, nešinas lazda, ir lieso, apsukraus veido žmogus, kurio siaubingo liesumo negalėjo paslėpti nei sulamdyti šarvai, nei subtiliai išsiuvinėtas šilkinis apsiaustas. Raupleta veido oda išryškino žandikaulius ir veidas panėšėjo į pačios mirties kaukę. Žmogus atrodė taip siaubingai, kad Katrina sekundei užsimerkė. Margą nepažįstamojo apdarą užbaigė žalios šalmo plunksnos. Greta jo stovintis abatas, kurio veidas po paauksuota mitra buvo visiškai baltas, nedrįso net žvilgtelėti į jį.

Dar prieš prašnekant liesajam Katrina suprato, kad tai ir yra tas pats žmogus, kuris sudegino Monsalvi, kastiliečių samdinių vadeiva Valetas. Jis piktai, vertinančiu žvilgsniu apžvelgė vargšus ir garsiai nusikvatojo:

— Bailių triušių susirinkimas! — sušuko jis. — Tai štai kaip jūs laidojate Karnavalo* valdovą? Jūs privalote dainuoti ir juoktis... Šiandien tik pirma Gavėnios diena, ir jūs dar spėsite atlikti pasninką, o šiandien aš reikalauju: linksminkitės! Visi dainuokite! Tai įsakymas!

Varpai nutilo, ir aikštėje įsiviešpatavo mirtina tyla. Vėjo gūsiai taršė atkakliai tylinčių žmonių plaukus. Kažkur trinktelėjo langinė... Lyg iš gelmių Katrinos ausis pasiekė tylus, pavargęs abato balsas.

— Mano vaikai! — švelniai pradėjo jis.

Tačiau Valetas šiurkščiai nutraukė:

— Abate, tylėkite!.. Ką jūs galite jiems pasakyti! Jūs, na jūs, ar negirdėjote? Aš liepiau "dainuoti"!.. Nejaugi nemokate kokios nors smagios dainelės Karnavalo valdovo laidotuvėms? "Sudie, vargšas Karnavale..." Dainuokite jausmingai ir kuo garsiau!

Grandinėmis sukaustytas žmogus mėšlungiškai raudodamas parkrito ant žemės. Valeto kareiviai — aplink jį ir ant vienuolyno sienų — įtempė lankus ir nusitaikė į išsigandusią minią... Katrinos širdis apmirė. Jos sieloje kilo bejėgiškas pyktis ant šito gyvulio, ir netgi ant Arno, kuris vis dar nesirodė...

---

* Viduramžiais liaudies šventes paprastai siedavo su bažnytinėmis, ir jos vykdavo arba bažnyčioje, arba aikštėje priešais ją. Tai buvo bažnytinių apeigų parodijos. Vėliau bažnyčia uždraudė tokias šventes, tačiau kai kur jos buvo švenčiamos iki XVIII a.

Kur jis? Kas jam atsitiko? Dvidešimt penki žmonės negalėjo išgaruoti kaip rūkas...

Staiga pasigirdusi aimana, pritariant vėjo staugimui, pamažu virto nedrąsia, vos girdima daina, kurią traukė baimės sukaustyti, drebantys žmonės.

— Garsiau! — staiga riktelėjo Valetas. — Arba, prisiekiu, nutilsite amžiams!

Lyg perspėjimo ženklas ore sušvilpė strėlė. Katriną užliejo įniršio banga. Apimta nerimo ji buvo pasirengusi pulti samdinių vadeivą ir iškabinti jam akis, visai nesusimąstydama apie pasekmes, tačiau netikėtai kažkas stipriai spūstelėjo jos ranką po apsiausto skvernu.

— Dėl Dievo meilės, ponia Katrina, nejudėkite! Jūs viską sugadinsite... — Už jos stovėjo senis Saturnenas, žili plaukai dengė jo veidą, o galva buvo aukštai iškelta. Kalbėdamas jis plačiai atverdavo lūpas, lyg dainuotų.

— Ką jūs čia veikiate? — sušnibždėjo Katrina. — Kur mano vyras?

— Slėptuvėje! Jis laukia, kol išmuš jo valanda! Tačiau, puikioji ponia, kur kas labiau derėtų paklausti, ką gi jūs čia veikiate? Kai sužinos mesiras Arno...

Jo žodžius nustelbė liūdni balsai, dainuojantys linksmą karnavalo dainą. Priešais bažnyčią Valetas kardu mušė taktą, o bjauri jo šypsena apnuogino išpuvusius dantis. Vargšą juokdarį jo žmonės atvilko prie vadeivos kojų ir traukdami už grandinių vertė šokti.

— Kas toks šitas žmogus? — sušnibždėjo Katrina. — Ką jis padarė?

— Nieko! Arba beveik nieko! Tai Etjenas la Kabretas... geras žmogus, tik šiek tiek kvailokas. Kai kas pasakytų, kad jis šioks toks burtininkas, nes moka gydyti žolėmis. Labiausiai už viską pasaulyje jis mėgsta groti dūdele, kai šviečia pilnatis. Jį suėmė, nes jis gydė vieną iš sužeistų Valeto žmonių ir tas pasimirė. Tuomet ir prasidėjo Etjeno kančios. Tai atsitiko tą pačią dieną, kai pilis...

Saturnenas nutilo, skubiai žvilgtelėjo į Katriną, tačiau ta nesuvirpėjo, tik trumpai pratarė:

— Pasakok toliau!

— Jį žiauriai kankino, tiesiog pramogos dėlei. Užuot karūnavę baidyklę, kaip kad būdavo anksčiau, jį paskelbė Karnavalo karaliumi! O dabar kaip baidyklę ketina sudeginti. Vargšelis!

Lazdų smūgiais kareiviai jau stūmė minią pietinių Monsalvi vartų link, už kurių atsivėrė gilus Loto slėnis. Etjenas ir jį saugantys sargybiniai buvo jau po arka. Už jų su paruoštais ginklais ėjo šauliai. O iš paskos žengė Valetas, tempdamas su savimi senąjį abatą, ir tik už jų liūdnai žengė

vienuolių, skąitančių "Miserere"* vorelė. Šlykšti kakofonija kėlė Katrinai beveik fizinį skausmą. Visa tai, kas vyko, vis labiau panėšėjo į nakties košmarą. Šitame tragizmo ir pažeminimo kupiname pasaulyje tik vienas Saturnenas atrodė gyvas. Atsargiai ir pagarbiai jis laikė Katriną už parankės, kad ši neužkliūtų už akmenų purviname kelyje. Ją nuolat stumdė aplink besigrūdantys žmonės, ir Katrina kartais pasijusdavo lyg avis bandoje.

Po arka spūstis sustiprėjo, o paskui Katrina ir Saturnenas su minia išsiveržė iš miestelio į apsodintą kaštonais lauką, kurio centre buvo sukrautas laužas. Nelaimingąjį Karnavalo valdovą, surakintą grandinėmis ir vis dar su juokdario karūna, šiurkščiai vilko žeme, nes jis jau nebegalėjo pastovėti ant kojų. Jo galva nusviro ant krūtinės, iš po karūnos išsipešė ilgi plaukai. Katrina pajuto didžiulį gailestį. Pamatę sukrautą laužą valstiečiai, nepaisydami įniršusio Valeto riksmo, nustojo dainuoti...

Katrina pajuto, kad jėgos ją apleidžia. Nuo to laiko, kai Ruane įvyko tragedija, ją nuolat persekiojo į ryšulėlius surištų žabų, prie kurių žmonės pririša vieni kitus, vaizdas. Prieš jos akis kaip vaiduoklis vėl pasirodė baltai apsirengusi, prie stulpo prirakinta Žana... ir laidotuvių laužas Šamptoso kieme, sukrautas Sarai.

— Dainuokite gi, kad jus nutrenktų Romos popiežius! — sušuko Valetas, išsitraukdamas špagą. — O tu, budeli, imkis savo darbo!

Pasirodė driskius, apsirengęs suplyšusią striukę, visiškai plikai nuskusta masyvia galva su fakelu raumeningoje rankoje. Jis mostelėjo pavėjui, kad fakelas įsidegtų, ir jau nešė jį prie žabų, bet tuo metu ore kažkas sušvilpė, ir budelis kriokdamas griuvo aukštielninkas. Šaudė iš už kaštonų, strėlė pataikė tiesiai į gerklę.

Ką tik pasigirdusi daina vėl nutilo. Katrina pamatė, kaip Valetas iš nuostabos išplėtė akis, ir atsigręžė į Saturneną, tačiau Monsalvi valdytojas buvo jau dingęs... Tuo metu minioje pasigirdo džiugus šurmulys. Šalia Katrinos aukštas barzdotas jaunuolis susižavėjęs murmėjo:

— Žeme ir dangau! Mesiras Arno! Dieve maloningas! — Ir iš tiesų, iš kaštonų giraitės, nusidriekusios iki pat slėnio vidurio, išjojo Arno, vienoje rankoje laikydamas skydą, o kitoje kovinį kirvį. Katrinos širdis šoktelėjo iš susižavėjimo ir pasididžiavimo. Kuris dar iš riterių galėjo pasigirti tokia šaunia laikysena? Gotjė ir Fortūnatas, kaip ir dera didžiojo riterio ginklanešiams, ramiai ir išdidžiai jojo atsilikę trejetą žingsnių nuo jo. Paleidęs arklį

* Miserere — 50-osios Biblijos psalmės pradžia: "Pasigailėk manęs, Viešpatie...

žingine, Monsalvi prijojo prie laužo, pakėlė antveidį ir mostelėjo vargšo Etjeno link.

— Martinai, — tarė jis, — atrišk jį!

Vaikinas, stovėjęs prie Katrinos, veržliai puolė į priekį, nekreipdamas dėmesio į įtūžusio Valeto šauksmą:

— Nužudykite jį!

Vienas iš šaulių pakėlė lanką, tačiau iššauti nespėjo, kita strėlė jį parmušė, o tuo metu Martinas užlipo ant laužo, atrišo vargšelį nualpusį "burtininką" ir užsivertęs jį ant pečių, pritariant minios šūksniams, nunešė į šalį.

— Nutilk, Valetai! — šaltai sudraudė Arno. — Už šių medžių slepiasi kareiviai. Pakaks vieno tavo judesio, strėlė pasieks ir tave.

Jo balsą užgožė valstiečių šūksmai. Jie mėtė į viršų kepures, o daugelis išsyk puolė prie savo šeimininko, tačiau tas juos sulaikė.

— Stokite! Aš turiu atsiskaityti su šituo žmogumi, todėl palikite vietos.

Katrina buvo bepuolanti prie vyro, tačiau sustingo, o paskui iš lėto kartu su visais atsitraukė ir paliko priešais laužą plačią aikštelę. Visus užkerėjo Arno. Kaip visuomet, jis pasitikėjo savimi. Jo žirgas nerimavo, o jis pats atrodė taip, lyg kviestų priešininką į riterių turnyrą. Niekšas Valetas drebėjo iš neapykantos. Jis mostelėjo savo priešo link ir įsakė:

— Suimkite jį! Karaliaus vardu, jis už įstatymo ribų!

— Karaliaus Tremujo vardu, — su panieka sviedė Arno. — Nagi, Valetai, kviečiu į dvikovą, pagerbk savo šeimininką... ar tau geriau patiktų, jei tave nušautų vietoje?

Tarsi patvirtindama tai, kas pasakyta, trečioji strėlė nuskynė artimiausią Valeto karį. Valetas pažaliavo iš baimės, o Arno nusijuokė.

— Ko gi tu, Valetai, nebesijuoki? Tu netgi nenori dainuoti? Ne per seniausiai visai neblogai dainavai... Nagi! Pasiimk ilgąjį savo kardą, su kuriuo narsiai jautiesi...

Staiga Arno paleido šuoliais žirgą ir lėkdamas pro šalį užkliudė Valetą. Kovinis kirvis sušvilpė virš samdinio šalmo plunksnų, ir Arno staigiu smūgiu parbloškė Valetą ant žemės.

— Pasakiau "dainuok"! — su panieka sušuko.

Valetas akimirksniu pašoko ant kojų. Jo veidas persikreipė, piktai iššieptų lūpų kampučiuose pasirodė putos. Rizikuodamas patekti po kanopomis, jis puolė į priekį.

— Ne! — suriko siaubo apimta Katrina.

— Jis išprotėjo! — sumurmėjo Saturnenas, vėl grįžęs pas ją.

Katrina buvo taip įsitraukusi į įvykius, kad jo nepastebėjo.

— Negalima gi su dvėseliena elgtis riteriškai! — tarė senukas.

Katrina sugriebė Saturneno ranką. Ją gąsdino šlykšti Valeto išvaizda. Jai atrodė, kad Arno rengiasi susikauti su pačia giltine, įsikūnijusia žmoguje. Nuleidęs antveidį, Arno prisidengė skydu, kad galėtų atmušti smūgius, ir tvirtu žingsniu leidosi pasitikti priešo. Plienas sužvilgo saulėje, pasigirdo pirmieji smūgiai į šarvus. Valetas žingsnis po žingsnio traukėsi, be jokios abejonės, norėdamas pasiekti vienuolyno vartus. Jo žmonės stovėjo nekrutėdami, sulaikę kvapą, bijodami strėlių, kurios lėkė tiesiai į taikinį. Katrina meldė dangų, kad vyras liktų gyvas.

Netikėtai kažkas už Arno nugaros riktelėjo:

— Kapitone, įkrėskite šitam vanagui! Jis mus apkvailino. Medžiuose slepiasi tik saujelė valstiečių, ginkluotų...

Daugiau pasakyti nespėjo. Gotjė suplakė arklį, ir kanopos sutraiškė šitą per daug smalsų kareivį, kuris iš kito lauko galo įsigudrino slapta nusigauti prie medžių. Deja, savo darbą jis padarė! Valstiečiai iššoko iš medžių, Gotjė užsimojo kardu ir pasitiko pirmąją kareivių bangą, Fortūnatas taip pat stengėsi iš visų jėgų, tačiau Valetas jau traukėsi už kareivių nugarų, palikdamas Arno vieną kautis su šešiais. Katrina, kone pamišusi, akimis ieškojo Saturneno, tačiau senis su jaunatvišku įkarščiu šoko savo šeimininkui į pagalbą, iš už juostos išsitraukdamas durklą. Apsupta kitų moterų, vaikų ir senių, Katrina, sukrėsta beviltiškai pakrypusių grumtynių, atsitraukė prie miesto sienos. Valstiečiai, kurių siaubą išvaikė Arno drąsa, kovėsi plikomis rankomis, griebdami viską, kas tik pasitaikė: prieš samdinių kardus ir ietis jie ėjo su akmenimis ir pliauskomis.

Arno, Gotjė, Fortūnatas ir Saturnenas pačiame grumtynių centre rodė neįsivaizduojamus šaunumo stebuklus. Milžinas normandas griebdavo iškart du kareivius ir daužė kaktomis. Kovos kirvis sukosi nesustodamas, triuškindamas šalmus ir kaukoles tarsi riešutų kevalus, tačiau samdinių buvo labai daug ir jų vis daugėjo.

Netrukus Arno ir jo žmonės pajuto nuovargį; Katrinai ėmė rodytis, kad kovos baigtis jau nulemta: tai buvo viskas, narsuolių laukė neišvengiama mirtis.

Apie dešimt kareivių, atskyrę Arno nuo bendražygių, buvo gerokai stipresni už jį. Susitvarkyti su Gotjė reikėjo ne mažiau kaip dvidešimties žmonių. Praėjus keletui minučių juos, nuginkluotus ir stipriai surištus, su Saturnenu ir Fortūnatu atvilko pas Valetą, kuris netikėtai išdygo nežinia iš kur.

— Dieve gailestingasis! — šalia Katrinos sudejavo kažkokia valstietė. — Mes pražuvę.

— Tyliau, — griežtai nutraukė ją jaunoji moteris, — jeigu jie mirs, tuomet nesvarbu, kas atsitiks su mumis.

Jos žodžius nustelbė garsus Valeto juokas. Banditas prisiartino prie Arno, surišto ir saugomo dviejų kareivių. Jie nuplėšė šalmą. Arno per skruostą iš perskelto antakio sruvo kraujas, tačiau juodos akys nebuvo praradę išdidumo ir pasitikėjimo. Paniekos kupinu žvilgsniu jis apmetė samdinį, kuris lyg išsigimusi gervė, nutaisęs rimtą miną, stypčiojo priešais, ir gūžtelėjo plačiais pečiais. Valeto tuštybė šito pakęsti negalėjo: jis du kartus iš visų jėgų smogė belaisviui.

— Šunie, išmokysiu tave gerbti šeimininką!

Katrinos akys aptemo. Valetas net nespėjo pastebėti, iš kur ji atsirado, o ji jau puolė prie jo ir kaip laukinė katė suleido nagus. Samdinys tik riktelėjo, griebėsi už skruosto, kuriame jaunosios moters nagai buvo palikę kruvinus pėdsakus. Jis mėgino atsitraukti, tačiau ji iš visų jėgų įsikibo, norėdama pasiekti akis, užvaldyta instinkto, seno kaip pasaulis: moters, ginančios savo vyrą, instinkto.

Kai pribėgę du kareiviai pagaliau atplėšė Katriną nuo aukos, visas Valeto veidas sruvo kraujais, o pats jis žviegė kaip skerdžiama kiaulė. Netgi kareivių gniaužtuose Katrina rangėsi iš įtūžio ir lyg plėšrus laukinis žvėrelis stengėsi suduoti smūgį ar apdraskyti. Nusišluostęs nuo apsiausto kraują, samdinys priėjo prie jos.

— Ak tu, šlykšti bjaurybe! — sumurmėjo jis. — Kas tu tokia?

— Ji mano žmona! — išdidžiai tarė Arno. Po to švelniai šypsodamasis ir tiesdamas Katrinai sužalotas rankas pridūrė: — Ir kada gi, Katrina, imsi manęs klausyti ir išmoksi pasilikti namuose, kai aš pasakau, jog taip reikia?

— Kai tu pagaliau nustosi veltis į kiekvienas muštynes! — atšovė ji.

— Jau greitai nustos, šiek tiek pakentėkite! — švebeldžiavo Valetas. — Dar keletas minučių ir tu visam laikui išsivaduosi iš beprasmio jaudinimosi. Ei, jūs ten, suriškite šituos abu ir ant laužo! Na, greičiau!

Minia grėsmingai suūžė, tačiau sargybiniai užsimojo ietimis, ir pora žmonių krito negyvi. Kareiviai šiurkščiai nutempė Arno ir Katriną prie laužo. Jaunosios moters akys išsiplėtė iš siaubo: kokia baisi mirtis jų laukia. Ji sušuko:

— Jūs nepadarysite šito! Ne!.. Tik ne tai!

— Prašau tavęs, būk narsi, mano meile, — paprašė Arno. — Nesuteik jiems malonumo girdėti tavo maldavimus.

Juos jau vilko ant žabų krūvos. Katrina užkliuvo ir suklupo. Gotjė didvyriškai pabandė nusimesti pančius. Jo raumenys įsitempė, krūtinė iškilo, ir virvės neišlaikė. Urgzdamas lyg liūtas, normandas visu svoriu puolė karius, vienam iš jų smogdamas į galvą, kitam — į dantis. Jis prasiveržė prie belaisvių. Atrodė, kad jis — Dievo bausmės įrankis. Jo akys liepsnojo kaip ugnis, o įniršis dvigubai sustiprino jėgas. Kaip pjautuvas rugių varpas, jis skynė aplink save priešus. Valstiečiai, apimti prietaringo susižavėjimo, išsižioję spoksojo į jį.

Galiūnas jau pasiekė laužą, tačiau į jo petį įsmigo strėlė. Gotjė vaitodamas griuvo ant žabų, ir į tą vaitojimą atsiliepė neviltingas Katrinos šūksnis ir šlykštus Valeto riksmas:

— Pririškite prie jų ir šitą! Ir pradėkite!

Katrina užmerkė akis. Arno ranka užčiuopė ir prispaudė jos delną prie tvirto medinio stulpo.

— Viskas, — sušnibždėjo Katrina, dusdama nuo ašarų. — Mes mirsime. Vargšas mano mažylis!.. Mūsų vargšelis Mišelis!

Jos akys buvo sklidinos ašarų. Lyg sapne ji matė išsišiepusį kareivio, kuris netoliese uždegė fakelą, veidą... Tačiau, nepaisant to, kad mirtis buvo jau visai čia pat, jai atrodė, kad viskas, kas aplinkui vyksta, yra nerealu. “To negali būti, — galvojo ji. — Turi įvykti stebuklas...”

Ir iš tikrųjų įvyko stebuklas! Staiga pasigirdo skardūs ir valdingi trimitų garsai. Akimirksniu kelyje, kylančiame aukštyn iš slėnio, pasirodė arkliai, šarvuoti kareiviai ir vėliavos, didžiulis ginkluotų ir prabangiai apsirengusių žmonių būrys. Žemė drebėjo po arklių kanopomis, ir visi, susirinkę lauke, sustingo. Valetas, pakėlęs antakius, neatplėšdamas akių žvelgė į besiartinančius. Tarsi gyva plieno siena į lauką eilė po eilės, išsirikiavę po keturis, jojo ir jojo raiteliai, nulenkę žemyn ietis, o spalvotos plunksnos ant jų šalmų virpėjo nuo vėjo. Lauko gale būrys sustojo, pasidalijo į dvi dalis, raiteliai išsirikiavo abiejose kelio pusėse, palikdami praėjimą puikiu raudonai baltu kostiumu apsirengusiam heroldui. Jis rankoje išdidžiai nešė didžiulę vėliavą, kurios sidabriniame fone buvo pavaizduotas ant užpakalinių kojų stovintis raudonas liūtas...

Vos išvydęs herbą, Arno iš visų jėgų sušuko:

— Armanjakai, į pagalbą!

Efektas buvo magiškas. Gražusis heroldas net nespėjo išeiti į priekį, o per lauką jau lėkė raitelių būrys. Jų šalmus puošė keisčiausi herbai, šuoliuojant plazdėjo žirgų karčiai, o kanopos drebino žemę. Akimirksniu visas laukas prisipildė triukšmingų, spalvingai apsirengusių riterių. Jie apsupo

raudonos ir sidabro spalvos drabužiais apsirengusį raitelį; jo šalmą puošė grafo karūna. Raiteliui iš paskos jojo kiti riteriai, šaulių būrys, ietininkai, ginklanešiai ir, pagaliau, jaunučiai pažai, vos benulaikantys už auksinių antkaklių didžiulius kurtus. Reginys buvo puikus ir didingas. Palyginti su šia armija Valeto žmonės atrodė labai apgailėtinai. Samdiniai pabandė grįžti į vienuolyną, tačiau valstiečiai, sudarydami glaudžias gretas, užtvėrė jiems kelią. Visas laukas buvo pilnas kareivių, ir Katrina neramiai dairėsi, bandydama suprasti, ar čia draugai, ar priešai. Tačiau ilgai svarstyti nereikėjo.

Grafas atšuoliavo prie paruošto, bet dar neuždegto laužo ir, nepaisant šarvų svorio, vikriai nušoko nuo žirgo. Smailianosiais batais jis išspardė žabus ir šiaudus, o plieno pirštinėmis apmautomis rankomis nudraskė belaisvių pančius. Po pakeltu antveidžiu Katrina pamatė siaurą, iš pykčio paraudusį veidą; žalių akių žvilgsnis buvo rūstus ir grėsmingas, tačiau Arno su palengvėjimu atsiduso. Jo šūksnyje pasigirdo švelnumo gaidelė:

— Jaunasis Bernaras! Šventoji Madona! Tave mums atsiuntė šventasis Mykolas!

— Ir jo garbei aš pastatysiu koplyčią, — stipriu gaskonišku akcentu tarė riteris. — Broli Arno! Ką tu veiki ant žabų krūvos, panašus į veršelį ant iešmo?

— Paklausk Valeto.

Vyrai draugiškai apsikabino, Bernaras paplojo draugui per nugarą... Arno išsivadavo iš glėbio ir vos spėjo sulaikyti Katriną, kuri nuo sukrėtimų ir skausmo neteko sąmonės. Jis pakėlė Katriną ant rankų, o Bernaras pasilenkė ir įdėmiai pažvelgė į jos veidą.

— Ji labai graži! Kas ji tokia?

— Mano žmona! Bet padėk man... Išneškite šitą žmogų! — pridūrė Arno, rodydamas į Gotję, vis dar neatgavusį sąmonės ir sukniubusį veidu į žabus. — Jis sužeistas.

Riteris su šalmu, ant kurio buvo pavaizduota sidabrinė delfino su nefrito akimis figūrėlė, ištiesęs ranką palietė niekaip negalinčią atsigauti Katriną. Arno ketino nušokti nuo laužo, tačiau grafas jį sulaikė.

— Pasilik čia. Dar yra darbo, o šita malkų krūva — puikus stebėjimo taškas.

Po to jis garsiai sušuko:

— Armanjako kariai, pirmyn! Pasigailėkite valstiečių ir miestelėnų, o visą šitą purvą nušluokite! Vadeiva man reikalingas gyvas!

Tarsi tik laukę šios komandos, kariai ir riteriai puolė samdinius. Kardai, kalavijai, ietys, durklai ir kirviai susirėmė žūtbūtinėje kovoje. Per keletą

akimirkų visame lauke iki pat kaštonų įsiliepsnojo mūšis. Kraujas gėrėsi į žemę ir upeliais tekėjo tarp medžių. Orą skrodė riksmai ir priešmirtinės dejonės. Prie vartų susirinkusi pilka valstiečių minia žvelgė į mūšį ir su siaubu, ir su palengvėjimu, o Bernaras Jaunesnysis plačiai išsižergęs stovėjo ant laužo ir tarsi iš akmens nutašytu veidu stebėjo visa tai, kas vyksta.

Ir tik tuomet, kai krito paskutinis samdinys, o Valetas buvo surištas ir nuvestas į vienuolyną, Raudonojo Liūto grafas, uždėjęs ranką ant Arno peties, paliko savo stebėjimo punktą.

Katrina atsipeikėjo nuo šilumos. Ji atmerkė akis ir pamatė, kad guli prie židinio. Arno klūpojo šalia, trynė jos delnus ir su nerimu žvelgė į Katrinos veidą.

— Tau geriau? Žinai, tu mane išgąsdinai. Mes niekaip negalėjome tavęs atgaivinti.

— Kuri gi iš moterų išsaugotų sveiką protą, jeigu ją pririštų prie stulpo! Niekuomet sau neatleisčiau, jeigu nors kiek būčiau pavėlavęs, ponia...

Iš už Arno pečių, apšviestas liepsnos, pasirodė grafas Bernaras. Ant pilkų šarvų jis tebebuvo užsimetęs prabangų apsiaustą. Siauras jo veidas atrodė linksmas, nors bruožai buvo netaisyklingi, tačiau mieli. Grafo akys buvo jūros bangų spalvos, o trumpų juodų plaukų kepurė virš atlėpusių ausų darė jį panašų į fauną. Geros grafo akys susižavėję žvelgė į Katriną.

— Grafe, — tarė Katrina, — aš skolinga jums ne tik už savo gyvybę, bet svarbiausia už mano mylimo vyro gyvybę. Šito niekuomet nepamiršiu ir esu labai dėkinga jums už šią dovaną. Ar galiu pridurti, — nusišypsojo ji, — kad būčiau laiminga, jeigu sužinočiau, kas jūs?

Arno supažindino savo žmoną su Bernaru d'Armanjaku, vadinamu Bernaru Jaunesniuoju, savo vaikystės draugu. Sėdėdama nugara į židinį, Katrina apžiūrinėjo nepažįstamą jaunuolį, kurio vardas jos jaunystės metais tiek daug reiškė. Tai štai koks jis, vienas garsiosios Armanjakų giminės atstovų. Katrina pastebėjo, kad Bernaras Jaunesnysis — vertas savo giminės vardo.

Jis buvo antrasis konetablio Bernaro Armanjako, kuris kadaise iš Kabošo Mėsininko atėmė Paryžių, sūnus. Bernaras vyresnysis žuvo nuo burgundų rankų 1418 metais. Bernaras Jaunesnysis buvo vienas pačių kilmingiausių Prancūzijos dvariškių, nes pagal motiną, ponią de Beri, jis, kaip ir vyresnysis jo brolis grafas Žanas IV, buvo karaliaus Karolio V anūkas. Karališkas kraujas buvo pastebimas grakščioje jo povyzoje, plonuose riešuose, išdidžioje laikysenoje. Tačiau iš savo protėvio, pirmojo Gaskonės hercogystės valdytojo Sančeso Mitaros jis paveldėjo tamsią odą, juodus kaip derva

plaukus ir prigimties gyvumą, iššaukiantį šaltumą, sumišusį su nesantūrumu, o tai ir buvo jo charakterio esmė. Didingi kariai, talentingi medžiotojai Armanjakai garsėjo savo žiaurumu ir poetiniais talentais. Jie niekino mirtį ir negailestingai keršijo; Katrina prisiminė kažkada girdėjusi, jog grafas Žanas IV prie savo vėliavos prisiuvo odos gabalėlį, kurį prieš nužudydami iš jo tėvo nugaros išpjovė burgundai. Tačiau tie patys narsuoliai kariai dievino moteris ir savo išrinktųjų bei Madonos garbei kūrė švelnias eiles...

Būtent šiuo giminės talentu ir nusprendė pasinaudoti Bernaras. Pasiūlęs jaunajai moteriai ranką, jis padėjo jai pakilti, nuvedė prie aukšto, minkšto raižytinio krėslo ir galantiškai tarė:

— Puikioji grafiene, šiandien vakare jūsų gracijos ir grožio garbei aš liutnia pagrosiu serenadą, tačiau dabar, labai gaila, turiu jus palikti ir, be to, išsivesti jūsų vyrą.

— Kurgi jūs trauksite?

Bernaras d'Armanjakas lūpomis palytėjo Katrinos ranką ir pakilo.

— Įsitikinti, kad yra teisingumas! Po minutės Valetas kabos kartuvėse. Banditas visiškai to nusipelnė. Jis dangstosi tarnyba karaliui Karoliui VII, tačiau, kaip ir Vilja Andradė, tarnauja tik la Tremujui... O, kaip aš nekenčiu la Tremujo! Pailsėkite ir palaukite mūsų! Dabar jūs esate vienuolyno ligoninėje, netrukus pasirodys jūsų žmonės.

Taręs šiuos žodžius Bernaras paėmė nuo skrynios savo šalmą, kurį ten padėjo įeidamas į kambarį, ir pasuko durų link. Arno pasilenkė pabučiuoti žmonos, tačiau ši jį sulaikė.

— Kur Gotjė?.. Ir šeima?

— Normandu rūpinasi brolis gydytojas. Jo žaizda nėra pavojinga. Nusiunčiau žmones pas motiną ir mūsų mažylį. Gerbiamasis abatas siūlo mums pasinaudoti jo svetingumu. Na, pabūk kol kas čia. Tau reikia atgauti jėgas.

Arno jau ketino eiti, tačiau Katrina vėl jį sulaikė. Ji tik dabar prisiminė, kad Morgana liko pririšta miške už miesto.

— Nusiųsk jos atvesti, — paprašė ji. — Reikia ją išgelbėti.

— Aš pats pas ją nujosiu, tik dar...

Varpo dūžiai bokšte geriau negu jis pats paaiškino žodžius.

Katrina klausėsi varpo dūžių. Vėl skambėjo pažįstamas gaudesys, tačiau kaip viskas pasikeitė! Juk praėjo tik keletas valandų, bet atrodė, kad Saturneno fermą ji paliko labai seniai, kažkur aname gyvenime. Užmerkusi akis Katrina atsilošė krėsle, o gedulingas varpo skambesys, skelbiantis apie paskutinę bandito kelionę, vis sklido kažkur virš jos, grąžindamas saugumo

ir ramybės pojūtį. Ir jau nejausdama jokio nerimo, Katrina ištiesė ranką prie ugnies.

Bernaras Jaunesnysis, ištiesęs ilgas, pilkos elnio odos batais apautas kojas ir atsirėmęs padais į židinio groteles, su akivaizdžiu malonumu gurkšnojo pašildytą vyną. Žaliose, pusiau primerktose jo akyse kartas nuo karto blykstelėdavo budrumas. Arno, palinkęs į priekį, alkūnėmis atsirėmęs į kelius ir sunėręs rankas, tylėdamas jį stebėjo. O Katrina, susiraičiusi didžiuliame krėsle, laukė kuo baigsis ta netikėta tyla, kuri, atrodė, tęsis amžinybę. Tylą, kurioje skendėjo vienuolyno priestatas, drumstė tik malkų traškesys židinyje. Monsalvi vienuoliai miegojo savo celėse, iki rytinių pamaldų buvo dar toli.

Vakarienė, linksma ir gausi, įrodanti, kad vienuolyno ištekliai nė kiek ne menkesni kaip anksčiau, tęsėsi gana ilgai. Izabelė de Monsalvi jau beveik valandą ilsėjosi jai skirtoje vienuolyno celėje kartu su mažuoju Mišeliu, kuriuo ji rūpinosi labai dėmesingai, dėl to Sara nepatenkinta raukėsi. Mari de Komborn, lydima Saros, kuri nė minutei nepaliko merginos vienos, taip pat nuėjo ilsėtis į savo kambarį. Dabar Katrina, Arno ir jų išgelbėtojas pasiliko vieni, ir juos gaubė artumo atmosfera, dažnai atsirandanti ramiomis valandėlėmis po sočios vakarienės. Armanjako kariai aplink kaimą įkūrė stovyklavietes ir pastatė palapines. Kartkartėmis vėjas iš lygumos atnešdavo iki senojo benediktinų vienuolyno stovyklos laužų dūmų kvapą.

Katrina mėgavosi šia netikėta ramybe. Miego ji nenorėjo, nes poilsis po priepuolio buvo išsklaidęs nuovargį. Pirmą kartą viskas klostėsi būtent taip, kaip ji svajojo. Ką tik nutilo Monsalvi gyventojų, šventusių išvadavimą iš piktadarių, dainos ir šokiai. Vargšelis Etjenas, neseniai apšauktas Karnavalo valdovu, nešinas savo dūdele užėjo padėkoti už išgelbėjimą. Kaimą, išvaduotą nuo košmaro, gaubė nuostabi rami naktis, žvaigždėta, teikianti vilčių, tikra pavasario naktis.

Bernaras d'Armanjakas staiga smarkiai pasirąžė ir plačiai nusižiovavo. Tingiai pažvelgė į Arno.

— Ką gi dabar ketini veikti?

— O ką aš galiu veikti? — liūdnai atsakė Arno. — Statyti viską iš naujo? Betgi šalis nuniokota, žemei reikia rūpestingų rankų, ir dabar nedera prabangiai gyventi, nes karas viską sunaikino. O be to, tu pamiršti, kad aš esu už įstatymo ribų ir kad mano žemės man nebepriklauso! Reikia atstatyti Overnę, ir tik tada galima bus atstatyti sugriautas pilis... Tačiau bokštai negali žvelgti į dykynę, aplink juos turi banguoti rugiai.

— Taigi, kas toliau?

— Tu sakei, kad kariausi su la Tremuju. Ketini susijungti su konetabliu de Rišmonu. Rišmonas, kaip ir mano siuzerenas hercogas Burgundietis, nori nugalėti šitą bjaurybę. Man atrodo, kad geriausia — palikti žmones saugoti abatiją, o pačiam keliauti su tavimi.

— Būtent tokių tavo žodžių ir tikėjausi, — nutraukė jį Bernaras, — tačiau noriu pasiūlyti tau kai ką geresnio. Tavo žmonės nebus čia saugūs. Abatas jau senas, o vienuolynas blogai įtvirtintas, valstiečiai vos suduria galą su galu. Aš pakoriau Valetą, tačiau netoliese yra Vilja Andradė, o žinia apie parankinio mirtį paskatins jį kuo skubiau atlėkti. Man žmonių neužtenka, kad galėčiau ką nors palikti čia. Antra vertus, dėl tavo dalyvavimo de Rišmonas gali atsidurti nepatogioje padėtyje. Karaliui, kuris į viską žvelgia la Tremujo akimis, tu — maištininkas, ir jei Rišmonas paliks tave ramybėje, tai ir pats taps tokiu. Karalienė Jolanda, be abejonės, grįš, kai pagerės orai. Tik ji viena tavo šalininkė. O kai ateis laikas, aš tau pranešiu...

— Laukti! Amžinai laukti! — suniurzgė Arno. Staiga jis pakilo ir ėmė nervingai vaikštinėti po kambarį. Katrina sunerimusi sekė jį. — Aš — kareivis, o ne mąstytojas! Kiek dar lauksiu?

— Kol neatsiųsiu tau žinios!

— Aš gimiau ne tam, kad sukčiau ratelį ir gėrėčiausi horizontu.

— Tu tikras kalnų vilkas! Aš žinau! Netrukus pasiūlysiu tau ieties pavidalo ratelį. Aš keliavau šituo keliu, nes turiu patekti į Karlą. Žinai, kad mano motina, ištekėjusi už tėvo, padarė jį vikontu. Karla — tai vartai į Overnę ir raktas į pietines lygumas. Karlą valdo Žanas de Kabanas. Deja, jis per senas! Kardas jau per sunkus drebančioms jo rankoms, ir vyskupas Sen Floras, Burgundijos hercogo šalininkas, dažnokai apsilaižo, žvelgdamas į Karlos pusę. Negalima palikti be apsaugos šito puikiausio brilianto mano motinos karūnoje. Ketinau Karlos valdytoju paskirti vieną iš savo riterių, tačiau dabar man kilo puiki idėja: tvirtovę patikėsiu tau!

Kai Arno pradėjo šitą ginčą, Katrinos kraujas, lyg perspėdamas apie gresiantį pavojų, ėmė greičiau tekėti gyslomis. Žodis "tvirtovė" paskatino ją pratrūkti:

— Vėl kova! Visuomet karas, vien tik karas! Nejaugi mes negalime ramiai gyventi mūsų vardu pavadintoje žemėje su žmonėmis, kurie visai neseniai buvo pasirengę už mus padėti galvas? Abatija gana didelė ir vietos mums visiems užteks. Juk taip... taip norisi nors šiek tiek ramybės!

Tariant paskutinius žodžius Katrinos balsas suvirpėjo, bet pašaipi liepsnelė, blykstelėjusi Bernaro akyse, privertė ją nutilti. Bernaras priėjo prie jos ir priklaupęs ant suolelio prie jos kojų tarė:

— Šiuo neramiu metu, mieloji Katrina, ramybė mums visiems nepasiekiamas dalykas. Argi mes galime trokšti taikos, kai čia pat šalia anglai, kai iki šiol jų rankose Rošforo kalnai ir Besi, ir Turnelis, o laivynas su anglų leopardo vėliavomis plaukioja prie Overnės kuorų? Čia jūs nebūsite saugūs. Dar daugiau, būdami čia, jūs užtrauksite nelaimę kaimui, didelę nelaimę, valstiečiai neapsigins. Karla — sena tvirtovė, tačiau akmeninės jos sienos neįveikiamos. Ji apsaugos jus.

Bernaras paėmė Katrinos ranką ir švelniai priglaudė prie savo lūpų.

— Man atrodo, poetas Bernaras iš Ventadoro kažkur rašė: "Iš tiesų miręs tas, kuris savo širdyje nejaučia saldaus meilės aromato" Jūs tapsite tuo "meilės aromatu" senųjų, iki šiol negyvų kalnų širdyje, jūs tapsite lobiu, kurį saugos Karla, ir niekuomet nesužinosite, kokį didžiulį pavydą jaučiu šiai tvirtovei.

Katrina pajuto įsmeigtą iš už palinkusios Bernaro nugaros Arno žvilgsnį, ir jai pasirodė, kad vyras paniuro, tačiau tas įspūdis netrukus išblėso. Monsalvi tuoj pat nusigręžė ir žvelgė į ugnį. Patenkinta Katrina žvilgsniu glostė plačius vyro pečius. Prieš jos akis išplaukė aukštai į padanges kylančios pilies, iš vidaus spinduliuojančios stebuklingą šviesą, vaizdas, vaizdas namų, trykštančių saulės šviesa, su tuo šeimos židiniu, kuris pagaliau taps jų meilės uostu.

— Galbūt jūs teisus, grafe Bernarai, — mįslingai tarė ji. — Galbūt aš ir būsiu laiminga Karloje.

Nepaleisdamas Katrinos rankos Bernaras pakilo ir atsigręžė į draugą.

— Arno, tu dar neatsakei man. Ar ginsi Karlą Armanjakų namams?

— Nuo ko? — šaltai paklausė Monsalvi nė neatsigręždamas. Bernaras nusišypsojo, ir Katrina jo akyse pamatė pašaipią liepsnelę.

— Nuo bet kurio grobiko, iš kur jis beateitų: iš Sen Floro, Ventadoro... ar Buržo!

Arno nesujudėjo. Netrukus kiek patylėjęs paklausė:

— Iš Buržo? Nuo... karaliaus Karolio VII?

Bernaras suspaudė Katrinos pirštus. Šypseną jo veide pakeitė tvirtas ryžtas.

— Netgi nuo karaliaus! — griežtai tarė jis. — Nuo to laiko, kai valdo la Tremujis, mes, Armanjakai, nepripažįstame jokių siuzerenų, tik pačius save! Jeigu net pats karalius ateitų ir paprašytų atiduoti Karlą, broli Arno, tu atsisakysi tai padaryti!

Netardamas nė žodžio Arno atsigręžė. Ryškios ugnies fone juodas aukštas jo siluetas atrodė dar rūstesnis. Prietemoje blykstelėjo Arno dantys, ir

staiga Katriną apėmė begalinė meilė sumišusi su liūdesiu. Kas gi kitas galėtų jos širdyje užimti jo vietą? Ji mylėjo vyrišką jo grožį, nesuvaldomą polėkį ir gyvybingumą, tiesų, teisingą bei išdidų jo būdą... jis buvo vienintelis, ir tik jam ji paklūs... Katrina švelniai ištraukė savo ranką.

Arno plačiu žingsniu priėjo prie draugo.

— Bernarai, aš su tavimi! Palik man Karlą ir ramiai keliauk! Tačiau su viena sąlyga.

— Kokia?

— Aš noriu būti greta, kai konetablis Rišmonas kausis su la Tremuju!

— Duodu žodį! Tu ten būsi!

Bernaras apglėbė Monsalvi pečius.

— Broli Arno, turėk kantrybės ir būk atsargus! Tu atgausi savo žemes ir kada nors Monsalvi pilis pakils iš pelenų!

Vyrai karštai apsikabino. Katrinos širdyje sukirbėjo baisus pavydas. Ji suvokė, kad šią akimirką jiedu pamiršo apie ją, nesuprantamame, vyriškame jų pasaulyje, kur žiaurumas ir karas vaidino tokį svarbų vaidmenį, moterims nebuvo vietos. Ji tyliai pakilo ir išėjo iš kambario. Arno ir Bernaras dabar galvojo tik vienas apie kitą, ir staiga Katrinai kilo nenumaldomas noras pabūti su sūnumi.

Dvidešimt trečias skyrius

Prieglobstis

Karla! Skardinga juodo bazalto uola, užtverianti Ambenos lygumą, kylanti iš aukštos, siauros plokštikalnės, per kurią lyg kardo kirtis eina gilus tarpeklis. Papėdėje — nuo pasaulio aukštomis sienomis atsitvėrusi nejauki gyvenvietė: tarsi granito rieduliai nameliai, susigrūdę aplink paprastą bažnytėlę su kiek toliau stovinčia varpine. O viršuje išdidi uola, šaunanti į dangų, svaiginamai aukštos sienos, apvainikuotos masyviais bokštais, ir už jų — varpinių, stogų, bokštelių ir dantytų ambrazūrų miškas. Tvirtovė, daugelį amžių teikusi prieglobstį gausybei maištininkų, atrodė atsitvėrusi nuo viso pasaulio nebyliu miestu, keliančiu šiurpą savo tyla, tokia gilia tyla, kad Katrina priartėjusi prie miesto buvo įsitikinusi, jog girdi, kaip vėjuje blaškosi ant pagrindinio bokšto iškelta vėliava su oriflama. Kol Morgana žingine kilo aukštyn, jaunoji moteris galėjo stebėti, kaip vis žemiau lieka didingas peizažas — laukai ir miškai, rausvai rudos dykynės, aukšti paparčių

sąžalynai, uolos, užlietos baltomis veržlių upokšnių putomis. Kelias buvo toks status, o dangus toks žydras, toks giedras, kad atrodė, jog nusileidžiančios saulės šviesos paauksuoti dantyti vartai veda tiesiog į rojų. Du vyriškiai, šuoliuojantys greta Katrinos, — juodasis grafas su sidabro vanagu ir pilkasis grafas su raudonu liūtu — ar tik nebus arkangelai su aukso kardais, kurie po akimirkos prieš ją atvers žvilgančius vartus žydrais vyriais? Taigi, dabar jos namais taps šita didinga pilis, kurios juodo akmens sienos, atrodė, remiasi į dangų, ir, pagaliau, čia eis jos meilės ir vedybinio gyvenimo dienos, čia ji stebės, kaip auga ir vyriškėja Mišelis. Ją guodė rūsčių bastionų ramybė. Argi kokia nors nelaimė pasieks juos, esančius taip toli ir taip aukštai?

Katrina krūptelėjo išgirdusi vos už keleto žingsnių nuskardėjusį trimitą. Jie prijojo sieną. Raitelius gaubė dantytas medinių pastatų šešėlis. Dangaus fone išryškėjo siluetas kareivio su trimitu, kurio garsas, rodės, skardėjo visoje apylinkėje. Bet štai pirmieji raiteliai pasiekė plokštikalnę, vartai iš lėto atsidarė, o pro juos išsiveržė rausvas saulės šviesos srautas.

Prieš Katrinos akis atsivėrė platus kiemas, kurio pakraščiuose stovėjo visokiausi pastatai: koplyčia, kažkas panašaus į didelį gyvenamąjį namą su strėlės pavidalo langais, senovinė komendantūra, ginklų sandėliai, masyvus pagrindinis bokštas, iškilęs aukščiau už keturis kampinius, ir pagaliau didžiulis kartuvių ąžuolas, kurio kreivos ir aplaužytos šakos—skersiniai buvo susiraizgę lyg juodos gyvatės. Kėlė siaubą baisūs šio medžio vaisiai — sustingę penkių pakartųjų lavonai.

Jodama pro kartuves Katrina nusigręžė. Iš visų pusių ėmė bėgti kareiviai su arbaletais, taisydamiesi šalmus; jų veiduose buvo matyti susijaudinimas — jie pažino savo šeimininko spalvas. Suskambėjo koplyčios varpai ir išsyk trys heroldai, pasirodę ant gyvenamojo namo slenksčio, pakėlė prie lūpų sidabro trimitus. Štai išėjo šarvus užsidėjęs senukas, žengė jis netvirtai, pasiramsčiuodamas lazda.

— Ponas Žanas de Kabanas, — palinkęs prie Arno sušnibždėjo Bernaras d'Armanjakas. — Kaip matote, jis pernelyg senas. Atėjo laikas įlieti čia naujų jėgų.

Ir iš tiesų, didžiulis vidinis kiemas buvo netvarkingas ir apleistas. Pastatai jau griuvo — kai kurie buvo visai aptriušę, gyvenamojo namo languose daug kur nebuvo stiklų. Bernaras Jaunesnysis nusišypsojo Katrinai, o jai pavyko atsakyti panašia grimasa.

— Bijau, mieloji Katrina, kad jūsų nepatenkins rūmai. Tačiau jūsų šypsena pavers juos malonia buveine.

Kad ir kaip miela buvo girdėti tokius žodžius, tačiau Katrina suprato, jog net pati puikiausia šypsena žemėje nepakeis stiklų languose, neužmūrys sienose esančių skylių, nesulaikys skersvėjų. Tiesa, artėjo pavasaris, tačiau buvo šalta, ir skvarbus Katrinos žvilgsnis jau pastebėjo viską, ką reikia padaryti iki kitos žiemos, kad moterys ir kūdikis galėtų ramiai gyventi šiame sename pastate. Kol Arno ir Bernaras sveikinosi su senuoju įgulos vadu, Izabelė de Monsalvi ant savo mulo prijojo prie Katrinos.

— Bijau, kad čia daugiau žiurkių negu gobelenų, — tarė ji, — vargu, ar vidus atrodo geriau negu išorė...

Izabelės žvilgsnis nukrypo Mišelį laikančios Saros link. Kūdikis — štai apie ką ji kalbėjosi su marčia, ir abi moteris siejo tik rūpestis dėl jo gerovės. Daugiau jos neturėjo nieko bendro, Izabelė niekaip negalėjo pamiršti Katrinos kilmės, o Katrina — atleisti Izabelei už jos išpuikimą. Be to, Izabelė reikalavo, kad Mari de Kombom pasiliktų su jais, netgi po to, kai ir Katrina, ir Arno pareiškė norį, jog ta sugrįžtų pas brolį.

— Pačiomis sunkiausiomis dienomis Mari buvo man kaip duktė, — pasakė tuomet Izabelė, — jos draugija mane ramina...

Žvilgsnis, lydintis tokį pareiškimą, aiškiai rodė, kad poniai jokia kita draugija Mari nepakeis, ir Arno, ketinantis prasižioti, kad primintų motinai, jog turi dukterį Katrinos asmenyje, nieko nepasakęs užsičiaupė. Argi verta didinti priešiškumą? Priverstos gyventi kartu, galbūt abi moterys pagaliau tinkamai viena kitą įvertins. Arno tikėjo sutaikančia laiko ir įpročio jėga...

Gerbdama pagyvenusios moters amžių ir mylėdama savo vyrą Katrina pasiryžo gyventi kartu su Izabele, tačiau mintis apie tai, kad po vienu stogu teks gyventi dar ir su ūmaus būdo Mari de Kombom, kuri savo dygiu žvilgsniu nuolat ją persekiojo, Katrinai beveik atėmė sveikatą. Pakęsti tą mergelę buvo vis sunkiau, o ši su pikta įžvalga puikiausiai tai suprato. Mari niekšingai, jausdama pasibjaurėtiną malonumą, tarsi šešėlis sekiodavo paskui Arno.

Kai moterys įėjo pro aukštas drožinėtas šeimininkų namo duris, Mari tyliai prisėlino prie Katrinos, kuri tuo metu kritišku žvilgsniu apžiūrinėjo skliautuotas pajuodusias lubas, išdaužytas, nelygias akmenines grindų plokštes, aptaškytas riebalais ir purvu.

— Ar kilmingajai poniai patinka rūmai? — sumurkė mergina. — Žinoma, jie puikūs! Palyginti su dvokiančia pirklio krautuvėle, bet kokia bjauri skylė gali pasirodyti nepaprastai graži.

— Jums patinka? — atsakė angeliškai nusišypsojusi jaunoji moteris, apsimesdama, kad priešininkės klausimą priima kaip gryną pinigą. — Iš

tiesų, nesunku jums įtikti, juk gyvendama sugriuvusiame brolio bokšte nieko geresnio ir negalėjote matyti. Taip, buveinė visiškai verta... mėsininko, tinkama Kombornų šeimos atstovui.

— Klysti, — sušnypštė Mari, įniršio kupinu žvilgsniu pažvelgusi į Katriną. — Tai ne skylė... tai kapas!

— Kapas? Kokia liguista vaizduotė!

— Ne vaizduotė, o tiesiog įsitikinimas. Kapas, kartoju... tavo kapas! Todėl, mano brangioji, gyva iš čia neišeisi!

Katrina pajuto, kad rausta iš pykčio, tačiau didžiulėmis valios pastangomis susitvardė. Ji nesuteiks tai mažai gyvačiukei malonumo pamatyti, kad yra įžeista! Katrinos lūpos, atidengdamos puikius dantis, prasivėrė sarkastiškai šypsenai.

— Reikia manyti, mano mirties priežastis būsi tu? Ar nepavargai nuo grasinimų, tų pompastiškų, tragiškų frazių? Kaip gaila, kad tau buvo lemta gimti pilyje! Paryžiaus scenose būtum turėjusi didelį pasisekimą!

Mari apsidairė, kad įsitikintų, jog niekas jų nesiklauso. Izabelė de Monsalvi su Sara jau užlipo į viršų, vyrai susirinko kieme. Katrina ir Mari, atrodo, buvo vienos prie ne itin dailaus židinio.

— Juokis, — sušvokštė mergina. — Juokis, mano gražuole! Neilgai juoksies! Greitai tapsi tik lavonu, pūvančiu kokios nors duobės dugne, o aš, aš gulėsiu tavo vyro lovoje!

— Tą dieną, kai ponia Katrina atsidurs duobės dugne, — tarė žemas balsas, nuskambėjęs tarsi iš kamino, — pono Arno lova bus tuščia, nes jūs, madmuazele, nesulauksite tos dienos, kad galėtumėte prie jos prisiartinti!

Iš už židinio pasirodė Gotjė. Jis sukryžiavo ant krūtinės rankas, o jo išvaizda buvo tokia įspūdinga ir baisi, kad Mari nutilusi atšoko. Bet čia pat, atlošusi mažą galvutę ir paniekinamai perkreipusi lūpas, sušnypštė:

— A, kiemsargis šuo! Žinau, jis visuomet seka paskui tavo sijonus; visuomet pasiruošęs atlėkti į pagalbą. Keista, kad Arno, jeigu jau vaidina, kad tave myli, su šituo taikstosi.

— Madmuazele, dabar kalbame ne apie pono Arno jausmus, — griežtai nutraukė ją normandas. — Aš seniai saugau ponią Katriną, ir ponas tai žino. Ir man, kaip sarginiam šuniui, leiskite pasakyti: jei jūs paliesite ponią de Monsalvi, aš savo rankomis jus užmušiu!

Didžiulės milžino letenos, ištiestos Mari veido link, kad patvirtintų šiuos žodžius, buvo labai įspūdingos, ir mergina pabalo. Tačiau tuoj pat pasitelkė į pagalbą išdidumą ir neapykantą:

— O... jeigu aš pasakysiu pusbroliui, kad tu man grasinai? Manai, kad jis ilgai tave čia laikys?

— Tiek, kiek aš panorėsiu! — atrėžė Katrina, įsisprausdama tarp priešininkų. — Įsidėmėk ir nepamiršk... mieloji! Arno — tavo pusbrolis ir mano vyras. Ir jis myli mane, girdi, jis myli mane, nors tu sprogtum iš pasiutimo ir pavydo! Jis nesvyruos nė minutės, ką pasirinkti — tave ar mane! Kalbėk ką tik nori, tačiau būk atsargesnė ir neperženk ribų, o aš visuomet būsiu pasiruošusi. Pažiūrėsim, kas laimės. Gotjė, eime.

Katrina, su panieka gūžtelėjusi pečiais, nusigręžė nuo Mari ir pagriebusi normando ranką, tarsi pabrėždama pasitikėjimą, su juo nuėjo laiptinės link.

— Ponia Katrina, būkite atsargi, — sušnibždėjo Gotjė, žvelgdamas į ją su nerimu. — Mergina jūsų nekenčia. Ji gali bet ką padaryti.

— Puiku, mano drauge, tik jūs rūpinkitės manimi! Jūsų globojama aš visuomet jaučiuosi saugi. Tegul taip ir toliau būna!

— Vis tiek saugokitės! Žinoma, aš rūpinsiuos jumis, bet būna akimirkų, kai esu toli nuo jūsų. O kol kas aš perspėsiu Sarą. Kai turi reikalų su šlykštyne, dviejų sargų nebus per daug...

Katrina tylėjo. Nors ir pasitikėdama savimi, ji vis dėlto juto kažkokį slaptą nerimą. Kaip pasakė Gotjė, Mari buvo viena iš tų gyvačių, kurios bet kurią akimirką gali pakelti galvą, kad įgeltų. Tačiau kartu Katrina jautė: tereikia tik parodyti šitą baimę, ir ji neteks didžiausios apsauginių savo šarvų dalies.

Bernaro Jaunesniojo kariai plušo iki vėlumos, norėdami senoviniams rūmams suteikti gyvenamojo namo vaizdą. Bernaro gurguolės vežimai, laimė, buvo prikrauti portjerų, užtiesalų, drapiruočių ir visko, ko reikia, kad gyvenimas būtų jaukesnis. Didžioji antrojo aukšto salė ir trys kambariai trečiajame aukšte buvo šiaip taip sutvarkyti. Didžiules lovas — kiekvienoje galėjo tilpti penki žmonės — užvertė duknomis, čiužiniais ir pagalvėmis. Viename miegamajame įsikūrė Arno ir Katrina, kitame — Izabelė de Monsalvi, Sara ir kūdikis, o trečiajame — Mari ir senoji Donatjena, kuri nepanoro palikti savo šeimininko. Bernaras ir jo riteriai pasistatė palapines didžiuliame vidiniame kieme. O dėl senojo pono de Kabano, tai jis jau seniai nebegyveno kambariuose dėl neįtikėtinos nešvaros visame name, kur pirmojo aukšto salė buvo paskirta šarvuotiems kariams, ir persikėlė į pagrindinį bokštą su visa savo manta. Kitose patalpose nebuvo nė gyvos dvasios.

Laimė, malkų užteko, ir visuose židiniuose suliepsnojo karšta ugnis.

Pagaliau atsidūrusi kambaryje su savo vyru, Katrina jautėsi bejėgė ir pažeminta. Ji priėjo prie lango nišoje pastatyto siauro akmeninio suolo,

atsisėdo ir klaidžiojančiu žvilgsniu apžvelgė vidinį kiemą, kuriame vis dar liepsnojo laužai. Ten kareiviai virė sau vakarienę. Gęstančios liepsnos metė šiurpius atšvaitus ant pakaruoklių. Jaunoji moteris krūptelėjo ir tvirčiau apsigaubė didelį vilnonį apsiaustą.

— Katrina, ką tu ten veiki? — paklausė Arno, gulėdamas lovoje. — Ko neateini?

Katrina tylėjo. Jos žvilgsnį prikaustė kartuvės. Kaip ją iškankino šitas siaubas, nuolat sutinkamas gyvenimo kelyje! Kraujas! Visuomet ir visur kraujas! Viską užbraukdavo vyrų žiaurumas, netgi tyrą gamtos grožį. Čia ji tikėjosi rasti ramybę ir gerumą, bet išsyk susidūrė su žiauriu negailestingumu! Argi galima svajoti apie meilę ir gyvenimą kartuvių šešėlyje?

— Šitie pakaruokliai, — pagaliau pratarė Katrina. — Ar negalėjo kas nors...

Iš už lovos užuolaidų pasirodė Arno galva, o paskui ir visas nuogas jo kūnas — jis buvo nepratęs rengtis naktinius marškinius. Ryžtingai žengtelėjęs prie žmonos, Arno pakėlė ją ant rankų ir dingo su ja už lovos užuolaidų.

— Jei pasakiau "ateik", ponia Katrina, privalai man paklusti! Nesikamuok dėl šitų numirėlių. Liepsiu rytoj juos nukabinti, nors jie neverti, kad su jais terliotųsi: tai nedidelė vyskupo Sen Flo dovanėlė, keletas iš tų pačių "tiušenų"*, kuriuos jis globoja skurdžiame savo miesto kvartale. Kartkartėmis jis pasiunčia būrį į pilį arba miestą, kurio jam labai reikia. Tačiau jiems retai pavyksta. Kiekvieną kartą pagauna ir pakaria keletą žmonių, štai ir viskas — iki kito karto. Laimė, dabar jų ne tiek daug, kaip didžiojo maišto metais, tačiau ir šiuo metu jie pridaro bėdų...

Arno staiga nutilo. Kalbėdamas jis spėjo nurengti Katriną, paleisti jos plaukus ir žaismingai apsukti juos aplink savo kaklą. Už užuolaidų buvo visiškai tamsu. Arno nekantriai skubėjo, panardinęs rankas į tankias garbanas, kuriose blykčiojo liepsnų atšvaitai.

— Noriu pažiūrėti į tavo akis, — tarė jis švelniai. — Kai mes mylimės, jos skaidrėja... jos tampa beveik permatomos.

— Klausyk, — sumurmėjo Katrina, — noriu tau papasakoti...

---

* Prieš penkiasdešimt metų iki aprašomo laiko "tiušenai" dalyvavo valstiečių sukilime, kuris įvyko dėl siaubingo skurdo, nuniokojusio visą kraštą. Sukilėlių pravardė kilo iš prancūzų kalbos žodžio "Tue-Chiens" (šunų žudikai), nes jie užmušinėjo šunis ir juos valgė. Vyskupas Sen Flo atidavė tiušenams dalį miesto. Tiušenų būrių likučiai dar daugelį metų bastėsi Overnėje.

— Tsss... Užmiršk viską, apie nieką negalvok... Aš myliu tave! Nieko nėra, tik mudu, tu ir aš... Mes vieni tuščio pasaulio viduryje! Bernaras buvo teisus, kai pasakė, kad tu — pats brangiausias iš lobių, o viskas, ką jis žino apie tavo grožį, tai veidas. Bet jis nežino, koks saldus tavo kūnas. Katrina, aš myliu tave. Ir mylėsiu iki pat mirties.

Katrinos akis užplūdo ašaros.

— Iki mirties? Tai aš pasmerkta mirčiai. Mari pasakė, kad iš čia gyva neišeisiu, kad ji užmuš mane...

Ji pajuto, kad Arno rankos tvirčiau ją apglėbė. Jis susiraukė, o paskui netikėtai nusikvatojo:

— Įdomu, kuri iš jųdviejų labiau pamišusi: ar ta nevykusi mergiotė, kuri kalba niekus, kad tik apnuodytų tau gyvenimą, ar tu, tikinti kiekvienu jos žodžiu tarsi Evangelija? Mari pernelyg gerai mane pažįsta, kad tave paliestų.

— Tačiau jeigu tu būtum girdėjęs...

— Na, užteks, Katrina, būk išmintinga! — nuskambėjo rūstus Arno balsas, tačiau jo rankos ir toliau glamonėjo. — Aš tau įsakau viską pamiršti! Pasaulyje esame tik tu ir aš, vieni du, supranti? Daugiau nieko, tik mudu...

Katrina tylėjo. Vieni du? Gretimame kambaryje prie Mišelio lopšio miega Izabelė. Sara, nenorėdama atiduoti kūdikio senelei, įsikūrė tame pačiame kambaryje. Ji suprato, kad Izabelė nori pasisavinti vaiką, ir visaip mėgino tam sukliudyti. Kitoje pusėje miega Mari, ir Katrina karčiai pamanė, kad abi moterys galvoja, kaip atimti iš jos tai, kas brangiausia: Izabelė — sūnų, Mari — vyrą... Argi Arno gali nunešti Katriną ten, kur jie būtų tik dviese?

— Neišsisukinėk, — pasakė Arno jai į ausį. — Kai mes kartu, galvok tik apie mūsų meilę...

Jis bučiavo ją, tačiau jos lūpos buvo šaltos ir virpėjo. Katrina užmerkė akis, mėgindama sulaikyti skruostais riedančias ašaras. Arno staiga apėmė įniršis, jis iškošė pro dantis:

— Dabar tu dar ir verki! Teks išrauti iš tavo galvos tas kvailas mintis!

Ir jis užgriuvo Katriną audringomis glamonėmis ir bučiniais. Negailestingai nukamuota, išsekinta gaivališkos aistros, tačiau pajutusi ekstazę, ji suriko, nebepajėgdama tramdyti įsiaudrinusių jausmų. Ji išgirdo, kaip jis švelniai, šiek tiek su pašaipa, bet pergalingai šnabžda:

— Aš juk sakiau, kad priversiu tave pamiršti visas kvailystes!

Staiga jis pašoko iš lovos ir nuskubėjo prie komodos, ant kurios buvo padėtos taurės ir vyno butelis. Bejėgė, nugalėta nuovargio, Katrina sunkiai

atsimerkė. Tas visiškas jos bejėgiškumas sukėlė juoką jaunajam vyriškiui. Jis pakėlė sidabro taurę.

— Gal nori truputį vyno? Man velniškai karšta!

Atsisakydama ji mostelėjo ranka — neturėjo jėgų net kalbėti. Katrina matė, kaip Arno iki paskutinio lašelio ištuštino taurę ir ranka nusišluostė lūpas. Katrinos akys jau merkėsi, bet staiga aštrus metalo skimbtelėjimas privertė ją pašokti. Taurė nukrito ant grindų, tačiau Arno į tai nekreipė dėmesio. Jis priėjo prie ugnies ir ėmė kažką apžiūrinėti vidinėje dilbio pusėje. Katriną pribloškė jo sustingimas, ir ji nerimastingai atsisėdo tarp netvarkingai išmėtytų pagalvių.

— Kas yra? Ką tu ten apžiūrinėji?

Jis nė nekrustelėjo. Katriną gąsdino tas jo nejudrumas, ir ji suriko:

— Arno! Kas atsitiko?

Nuleidęs ranką jis atsigręžė ir nusišypsojo, tačiau tai buvo ne šypsena, o grimasa:

— Nieko nėra, mano meile! Užsidegė šakelė, ir žiežirba nudegino ranką. O dabar miegok, tau reikia...

Vyro balsas skambėjo tarsi iš tolumos. Jis vilkosi ilgą žalios drobės chalatą, apvedžiotą kurmio kailiu. Katrina su nerimu stebėjo jį.

— Kurgi taip vėlai susiruošei?

— Patikrinti, ar viskas gerai, ar sargybiniai savo postuose. Šį vakarą kareiviai daug gėrė, o mus gali netikėtai užpulti.

Jis priėjo prie lovos, pasilenkė, paėmė jos plaukų sruogą ir karštai priglaudė prie lūpų.

— Miegok, mano angele, miegok... Aš šiek tiek užtruksiu.

Pilies komendantui tokia naktinė apžiūra — įprastas dalykas. Be to, Katrina buvo per daug išvargusi, kad dar ko nors klausinėtų. Iš tikrųjų, Arno didžiausias slapukas. Štai jis rūpestingai antklodėmis užklojo žmonos pečius ir ant pirštų galiukų nuėjo durų link, o Katrina, apimta saldaus tingulio, užmerkė akis. Ir vis dėlto prieš pasinerdama į miegą, ji vėl pajuto keistą nerimą. Ar tai buvo sapnas, ar iš tikrųjų Arno žvilgsnyje šmėstelėjo nerimas ir baimė? Akimirką jo veidas pasirodė tarsi iškaltas iš granito. Jame nebuvo nieko gyvo, tik akys, jo akys... Tačiau, matyt, tai tik jos vaizduotės vaisius, pagimdytas nuovargio! Ir Katrina nusišypsojusi kietai įmigo.

Ją pažadino Saros, niūniuojančios senovinę kantileną, balsas. Katrinai pasirodė, kad ji nusnūdo tik penketą minučių, tačiau lauke jau seniai buvo šviesu. Sara sėdėjo prie jos kojų gerai pažįstama poza, kurią Katrina, dar maža mergaitė, matė šimtus kartų. Tik dabar ant Saros rankų buvo Mišelis.

Tai jam, kūdikiui, ji dainavo, šypsojosi, ir žavingas mažylis mosavo rausvomis kaip jūros kriauklelės rankutėmis.

— Nejaugi taip vėlu? — paklausė atsisėsdama Katrina.

— Laikas maitinti sūnelį! Jis labai išalkęs.

Su švelnia meile Katrina ištiesė rankas ir paėmė mažylį. Prie jos prigludo šviesi galvutė, plačiai išskėsti pirštukai suspaudė apvalią krūtį. Mišelis ėmė godžiai žįsti. Katrina nusijuokė:

— Garbės žodis, na ir traukia! Pažvelk, Sara... tikras besotis!

Katrinos mintys nuo kūdikio peršoko prie Arno, ir ji paklausė Saros, kur jis.

— Kieme. Grafas Bernaras rengiasi išjoti. Štai pamaitinsite kūdikį ir paskubėkite.

Sėdėdama lovoje Katrina žvilgsniu sekė Sarą. Ji nustebo, kad anksčiau nepastebėjo keistai pakumpusių auklės pečių. Juk jai nėra nė penkiasdešimties! Ir tie tamsūs šešėliai po akimis. Gal iš nuovargio? Sara visą save atiduodavo Mišeliui ir Katrinai. Tą akimirką ji atidarinėjo oda apmuštą kelioninę skrynią ir iš ten traukė kažkokius drabužius; pirmiausia ištraukė violetinio aksomo marškinius su pilko atlaso aplikacija.

— Grafas Bernaras paliko keletą dėžių drabužių. Iš šitų vyriškų marškinių ir apsiaustų galėsiu pasiūti tau keletą apdarų. Tu juk visiškai neturi kuo apsirengti.

— Briugės ir Dižono suknelės dabar nepasiekiamos, ar ne tiesa? — Katrina lengvai šyptelėjo. — O kvepalai, o brangenybės...

— Ar tu nieko nesigaili? Iš tikrųjų nieko?

Katrina pažvelgė į garbanotą berniuko galvutę, paskui į žydrą lango angą, pro kurią sklido įsakmus Arno balsas, ir jos veidą nutvieskė akinama šypsena.

— O ko man gailėtis? Šie abu vyrai man — viskas. Man jie reiškia daug daugiau negu rūmai, aksomas ir briliantai. Žinai...

Žodžiai pakibo ore. Įniršusi Sara rankove šluostėsi akis. Iš nuostabos Katrinos vyzdžiai išsiplėtė.

— Tu verki?

— Žinoma, ne!.. Iš kur ištraukei, — liūdnai tarė ji. — Tiesiog šitie drabužiai labai dulkini.

— Taip pat ir tavo balsas... Na štai, jis prisivalgė! Paimk, aš keliuosi! — tarė Katrina, grąžindama vaiką čigonei.

Katrina stebėjo Sarą, kai ši vandeniu šlakstė Katrinos veidą, rengė ją ir šukavo plaukus. Dulkės? Ne, tai ne dulkės... Ji ką tik verkė, ir keletas ašarų

dar žibėjo ant skruostų. Tačiau buvo aišku, kad Sara neketina daugiau apie tai kalbėti. Pro langą buvo girdėti triukšmas ir bruzdesys, kuris būdingas žmonių būriui, besiruošiančiam į tolimą kelionę: šarvų žvangėjimas, duslus arklių kanopų bildėjimas, vežimų dardėjimas, garsūs trumpi įsakymai, šūksniai ir juokas. Priėjusi prie lango Katrina pamatė, kad šilko palapinės jau sukrautos į vežimus. Dar ji pastebėjo, kad Arno išpildė savo pažadą: baisūs vaisiai jau nekabėjo ant seno ąžuolo šakų. Vidinis kiemas buvo pilnas ginkluotų žmonių, ramiai laukiančių ženklo žygiuoti.

Riteriai jau sėdėjo balnuose.

Katrina persilenkė per akmeninę palangę, kad giliau įkvėptų gaivaus ryto oro, pajustų švelnias pavasario saulės glamones. Tuo metu iš koplyčios išėjo Arno ir Bernaras. Abu buvo apsiginklavę, šalmus nešėsi po pažastimis. Riteriai nuėjo prie savo žirgų, kuriuos už apynasrių laikė ginklanešiai, ir šoko į balnus. Be abejonės, Arno norėjo savo draugą palydėti kiek toliau. Bernaras ketino užsidėti šalmą, bet čia pastebėjo pro langą žiūrinčią Katriną.

— Ponia Katrina, nenorėjau jūsų trukdyti! — sušuko jis. — Tačiau aš laimingas, kad prieš išjodamas jus pamačiau. Nepamirškite manęs! Padarysiu viską, kad jūsų grakštumas ir grožis kuo greičiau vėl spindėtų karaliaus Karolio VII rūmuose.

— Nepamiršiu jūsų, pone! Ir melsiuosi, kad jums sektųsi kovoti.

Ristūnas, apdengtas raudona pasidabruota gūnia, šoko grakščiai tarsi jauna dama. Bernaras Jaunesnysis, nenuleisdamas šypsančių akių nuo Katrinos, balne jai nusilenkė, o Katrina padarė reveransą. Paskui Bernaras d'Armanjakas lengvais šuoliais paleido žirgą į savo kortežo priekį. Jam iš paskos sekė Arno, nuo kurio nė per žingsnį nesitraukė Fortūnatas, naujasis Arno ginklanešys. Jodamas pro žmoną, Arno pakėlė pirštine apmautą ranką ir nusišypsojo, ir netikėtai Katrina pajuto keistą nerimą, kuris buvo ją užvaldęs praėjusią naktį. Jo šypsena buvo liūdna, o veido bruožai iškreipti, lyg visą naktį jis būtų nesumerkęs akių.

Bet štai staiga Katrinos dėmesį patraukė kitkas. Priešais, beveik tokiame pat aukštyje kaip Katrinos langas, prie sienos stovėjo šarvuotas kareivis, pasirėmęs į žvilgančią ietį. Plieno šalmas gaubė stambų, alyvinės spalvos veidą, kuriame blizgėjo nedidelės kiaulės akutės.

Pažvelgęs į Katriną, šarvuotasis karys nejučia nusišypsojo, ir ji nustebusi pažino seržantą Eskornebjefą, vadovavusį palydai, kurią jiems davė Ksantrajus, — tą patį, kuris paslaptingomis aplinkybėmis dingo po to, kai Arno jį nubaudė.

Katrina pasitraukė nuo lango, mostelėjo Sarai ir parodė į kareivį, kuris nė nekrustelėjo.

— Žiūrėk, — tarė Katrina. — Ar pažįsti?

Sara susiraukė, paskui gūžtelėjo pečiais.

— Aš dar vakar vakare sužinojau, kad jis čia. Išsyk jį pažinau. Atrodo, kad jis atvyko tiesiai iš Oriljako, nes tai — artimiausias miestas ir vienintelė Eskornebjefo šeimininko, grafo Armanjako tvirtovė. Taigi nieko nuostabaus, kad jis čia atsidūrė.

— O Arno žino?

— Taip, nuo jo nieko nepaslėpsi. Tačiau Eskornebjefas, iš anksto paprašęs grafo Bernaro užtarimo, meldė atleisti. Aš pastebėjau, kad ponas Arno nepatenkintas, tačiau jis negalėjo atsakyti.

— Meldė atleisti! — pratarė Katrina, nenuleisdama nuo stambiojo seržanto akių. — Kažkaip sunku patikėti!

Užteko pamatyti grėsmingą šypseną drimbos veide, kad suprastum, jog tai tik priedanga, už kurios slypi keršto troškimas.

— Man irgi, — tarė Sara. — Ir dar ne viskas. Vakar vakare mačiau Eskornebjefą prie koplyčios. Jis šnekučiavosi su tavo "drauguže" Mari, ir jų pokalbis, patikėk, buvo labai gyvas. Tačiau mane pastebėję jie išsiskyrė.

— Keista, — tarė Katrina, perpindama kasas. — Iš kur jie pažįstami?

Sara su neslepiamu pasibjaurėjimu nusispjovė.

— Šita mergelė pasiryžusi viskam, — tarė ji. — Tikra raganiūkštė, ir aš niekuo nesistebiu. Ji greitai įžvelgė, kad Eskornebjefas jaučia tokį pat pyktį, kaip ir ji.

Tyliai atsivėrė durys. Ant slenksčio pasirodė Izabelė de Monsalvi, apsirengusi juodais drabužiais. Ji buvo apsisiautusi ilgą apsiaustą, o muslino vualis, irgi juodas, siauram senosios grafienės veidui teikė įspūdingo išdidumo. Už jos nugaros šmėstelėjo Mari veidas. Ji kažkuo panėšėjo į šešką. Arno motina sustojo ant slenksčio ir net nepasisveikinusi tarė:

— Ar eini? Tuojau prasidės mišios...

— Einu, — trumpai atsakė Katrina. Ji užsivilko apsiaustą su gobtuvu, galvą paliko vienplaukę, ir pabučiavusi Mišelio kaktytę nusekė paskui anytą. Sara paguldė berniuką į minkštą lizdelį, susuktą ant didžiulės lovos.

Arno grįžo į namus prieš pat saulėlydį. Per dieną su Fortūnatu ir dar kokiu tuzinu žmonių, kuriuos pasiėmė su savimi, jis apjojo apylinkę ir įsitikino, kad viskas gerai. Gana daug laiko praleido Karloje: pasikalbėjo su seniūnais, patikrino maisto atsargas, padrąsino įbaugintus valstiečius.

Kai Arno įžengė į didžiąją salę, išblizgintą ir pabarstytą šviežiais šiaudais, kur šeima jau laukė vakarienės, Katriną pribloškė du dalykai: nerami jo veido išraiška ir tai, kad jis nenusiėmė šarvų. Arno atrodė dar labiau išbalęs negu ryte. Sunerimusi Katrina išskėstomis rankomis nubėgo pas jį, tačiau Arno švelniai ją atstūmė.

— Ne, mano meile, nebučiuok manęs! Aš purvinas ir turiu karščio. Senos žaizdos neduoda ramybės. Tikriausiai peršalau, o tu neturi rizikuoti, nes gali ir pati susirgti.

— Manęs tai nejaudina! — sušuko Katrina, su nerimu pajutusi, kad Mari už jos nugaros šaiposi. Arno nusišypsojo ir pakėlė ranką tarsi norėtų apkabinti Katriną, tačiau to nepadarė.

— Pagalvok apie mūsų sūnų. Tu juk jį maitini, taigi privalai būti visiškai sveika.

Tai buvo logiška, netgi išmintinga, tačiau Katrina įsižeidė. Be to, ji pastebėjo, kad Arno neleido ir motinai jo pabučiuoti, tik nusilenkė jai ir Mari. Izabelė de Monsalvi įdėmiai ir su nuostaba pažvelgė į sūnų, ir jos žvilgsnyje šmėstelėjo nerimas.

— Kodėl tu vis dar su šarvais? Argi galima vakarieniauti su tokiu geležies svoriu ant pečių?

— Nieko baisaus, motule, aš nevakarieniausiu... bent jau čia. Man neramu. Valstiečiai pasakoja apie keistus naktinius lankytojus. Prie išorinių sienų buvo priartėję kažkokie žmonės, kai kurie netgi ropštėsi per atbrailą. Aš privalau patikrinti, ar pilis pasiruošusi gynybai, ir gerai susipažinti su savo žmonėmis. Kurį laiką pagyvensiu su jais. Jau pasirūpinau, kad švento Jono bokšte man pastatytų sudedamąją lovą, nes tai pati atviriausia uola...

Jis atsigręžė į Katriną. Ši, išbalusi ir nuliūdusi, tik dėl išdidumo neprieštaravo... Kodėl Arno nori būti kuo toliau nuo jos, atsisakyti to, kas taip svarbu jo laimei: nuostabių jų artumo valandų?

— Mano širdele, būk išmintinga. Mes kariaujame, ir mano pareiga...

— Jeigu tu nori gyventi švento Jono bokšte, tai kodėl ir aš negaliu ten persikelti?

— Todėl, kad sargybos poste moteriai ne vieta! — šaltai nutraukė Arno motina. — Laikas tau suprasti, kad kario žmona turi išmokti paklusti!

— Nejaugi kario žmonos širdis turi būti plieninė, o jos siela apvilkta šarvais?! — sušuko Katrina.

— O kodėl gi ne? Mūsų šeimos moterys niekuomet neparodo silpnumo, netgi kai joms sunku, ir būtent, kai sunku! Matyt, tau neįskiepijo tokių savybių.

Ponios Izabelės balse pasigirdo panieka, ir Katrina liguistai priėmė jos žodžius. Ji ketino atsikirsti, bet čia įsiterpė Arno:

— Motinėle, palik Katriną ramybėje! Jeigu negali jos suprasti, tai bent jau taip aiškiai to nerodyk! O tau, mano meile, teks būti tvirtai, nes taip reikia. Su tavimi miegos Sara. Aš nenoriu, kad liktum viena.

Mostelėjęs ranka, Arno pasitraukė į šalį, o Katrina, tramdydama norą pravirkti, pasistengė nutaisyti ramų veidą. Koks trumpas buvo taikos ir ramybės metas! Štai ir vėl nuo šio vakaro prasideda kažkas nesuprantamo. O gal Bernaras su savimi išsivežė saugumo, laimės ir nerūpestingumo pojūtį? Nejaugi lemta grįžti vaiduokliškai baimei ir abejonėms, laikinai išblaškytoms šalto jo proto? Katrina pajuto, kad dūsta. Jai pasirodė, jog sienos linksta ir nori ją praryti. Ką ji veikia šioje svetimoje salėje, tarp šių priešiškai nusiteikusių moterų? Kodėl Arno ją palieka? Nejaugi jis nežino, kad be jo jai nyku? Kiekviena jo išvyka — kaip ilga žiema... Paskendusi savo vienatvėje, Katrina sutiko šaltą anytos žvilgsnį.

— Ką gi, pradėkime pagaliau vakarieniauti! Nėra prasmės laukti.

— Atleiskite, — tarė Katrina, — aš neišalkusi. Norėčiau eiti į savo kambarį. Esu tikra, kad niekas neliūdės, jei manęs čia nebus. Leiskite palinkėti jums labos nakties.

Skubus reveransas — ir Katrina išėjo iš salės. Koridoriuje nebuvo taip tvanku. Be Izabelės ir Mari alsuoti buvo lengviau. Katrina suėmė sunkias suknelės klostes ir pasileido kone bėgte laiptais į viršų. Sara ką tik užmigdė Mišelį. Virpėdama iš nusivylimo ir šalčio, Katrina apkabino senos savo draugės kaklą, ieškodama jos užuojautos.

— Jeigu jis visą laiką palikinės mane su šiomis dviem moterimis, aš su tuo nesitaikstysiu, Sara, aš tiesiog negalėsiu! Nuolat jaučiu jų neapykantą ir panieką. Ryt pakalbėsiu su Arno. Pasakysiu jam, kad turi pasirinkti, kad jis...

— Ramiau! — ryžtingai nutraukė Sara. — Gėda elgtis kaip prastuolei iš landynės. Ir dėl ko? Dėl to, kad tavo vyras turi tam tikrų pareigų ir negali visą laiką su tavimi burkuoti ir mylėtis? Kaip vaikiškai įsivaizduoji! Argi užmiršai, kad jis vyras ir turi savo gyvenimą? Tavo pareiga — padėti jam. Būna sunkių akimirkų, tačiau tu privalai būti narsi.

— Būti narsi, būti narsi! — sumurmėjo Katrina. — Ar ateis tokia diena, kai jūs liausitės reikalavę, kad būčiau narsi? Sakau tau, daugiau nebeturiu jėgų.

— Turi!

Tarsi rūpestinga motina Sara pasodino nuliūdusią jaunąją moterį ir viena ranka ją apglėbė. Kaip ir reikėjo tikėtis, baltaplaukė galvutė nusviro ant Saros peties.

— Mažyle, narsos tau visuomet reikės. Galbūt dar daugiau, negu galima įsivaizduoti, tačiau tu nepasiduosi, nes tu myli Arno... nes tu — jo žmona.

Švelni Saros ranka glostė palinkusią Katrinos galvą, ir ši nematė ašarų, kuriomis vėl paplūdo čigonės akys. Ji negirdėjo tos aistringos maldos, kylančios senos draugės širdyje, nebylios maldos, kad baisus smūgis, kuris laukė ateityje, aplenktų Katriną...

— Kilnioji ponia, — sušuko nuo bėgimo uždusęs karys. — Jus šaukia ponas Arno! Greitai... tai labai skubu! Jam reikia jūsų... Jam... jam bloga!

— Bloga? — Katrina pastūmė į šalį ratelį su verpalu ir pašoko. — Kas jam? Kur jis?

— Pagrindiniame bokšte. Jis apžiūrinėjo aukštutinius gynybinius įtvirtinimus. Ir netikėtai parpuolė... Eime, ponia, greičiau eime!

Katrina negaišo laiko klausinėjimams. Žvilgtelėjusi į miegantį sūnų ir net nepakvietusi Saros, kuri tuo metu buvo apačioje, virtuvėje, ji susirinko sijonų klostes ir išbėgo paskui kareivį. Kieme stiprus vėjo gūsis suknele tarsi šlapiu skuduru supančiojo kojas. Žemai tarp ilgų rūko juostų kilo pagrindinis bokštas. Katrina stabtelėjo pasirengusi kautis su veržliu vėju ir lietumi ir įtraukusi galvą kaip jautis koridoje puolė pirmyn per plačią aikštę. Ją vijo nerimas, tačiau kartu ji juto ir keistą džiaugsmą. Pagaliau Arno ją kviečia! Pagaliau ji reikalinga jam!!!

Per tas porą savaičių, kai Arno apsigyveno švento Jono bokšte, jie beveik nesimatė. Kiekvieną rytą ir vakarą Arno ateidavo į namus, pasisveikindavo su žmona ir motina, tačiau jų neapkabindavo. Jis pasakė, kad jam skauda gerklę ir jis kosti. Ir dar kažkodėl nenorėjo liesti sūnaus. Katrina išklausinėjo Fortūnatą, ir tai, ką iš jo sužinojo, vargu ar galėjo ją nuraminti! Arno beveik nieko nevalgė ir ištisas naktis valandų valandas žingsniavo po savo kambarį.

— Šitie naktiniai vaikščiojimai išves jį iš proto... — pasakė Fortūnatas. — Ponas turi kažkokį slaptą rūpestį.

Keletą kartų Katrina norėjo pasilikti viena su vyru, tačiau su liūdesiu turėjo prisipažinti, kad jos jis ypač vengė. Atrodė, kad vienintelis jo rūpestis buvo Karla ir jos gyventojų saugumas: jis visiškai pasišventė šitam reikalui. Katrina žinojo, kad Arno sąmoningai aplenkia namą, kuriame trys moterys, nemėgdamos viena kitos, leido dienas prie Mišelio lopšio. Visos trys stebėjo viena kitą, ieškojo klaidų, tykojo silpnumo ir nusivylimo akimirkų, pasirengę tuoj pat pradėti karo veiksmus. Mari buvo nenugalima tokių negailestin-

gų dvikovų meistrė, o Katrinai jos draskė sielą. Ji beviltiškai stengėsi suprasti, suvokti tą nepastebimą, galbūt menką priežastį, kuri paskatino jos ir vyro išsiskyrimą. Tačiau dabar, skubėdama per kiemą, košiama smarkaus pietų vėjo, Katrina kalbėjo sau, jog netikėtos ligos dėka Arno atsidurs jos valdžioje: dabar tai jau jis papasakos jai visą tiesą!

Katrina pribėgo prie apatinių bokšto durų ir puolė į laiptinę. Priešingai negu buvo įprasta bokšto viduje nedegė nė vienas fakelas, tik gūdžiai kaukė vėjas. Tikriausiai fakelus bus užgesinęs vėjas, pučiantis pro šaudymo angas. Katrina įsikibo į drėgnus akmeninius turėklus, kojomis ieškodama neaiškių laiptelių. Pamažu jos akys priprato prie tamsos. Katriną apėmė keistas vienatvės jausmas. Bokšte nebuvo nė vieno šarvuoto kario, laiptais niekas nei kilo, nei leidosi, tik ritosi šiurpus gausmas tarsi bokšto viršuje griaudėtų perkūnas.

Netikėtai Katrina pastebėjo, kad kareivis, atvedęs ją čia, kažkur dingo. Paskendusi savo mintyse, ji neatkreipė į tai dėmesio. Buvo keista, kad Arno liga nesukėlė jokio sąmyšio. O laiptai, atrodė, niekuomet nesibaigs!

Katrina pralėkė pro pagrindines salės duris ir kopė dar aukščiau, bet čia jai pritrūko oro. Ji prigludo prie gličios sienos, kad šiek tiek atsipūstų. Kol sunkiai alsuodama stovėjo, klaidžiojantis jos žvilgsnis pasiekė greta esančią šaudymo angą... Katrina priėjo, iškišo galvą pro ilgą akmeninį plyšį ir aiktelėjo iš nuostabos. Ji pamatė, kad ten, toli apačioje, iš senosios komendantūros įprastai apsirengęs ir apsiginklavęs išeina Arno. Atrodė jis visai sveikas ir viena ranka prilaikė netvirtais žingsniais žengiantį senąjį poną de Kabaną. Katrina prisimerkė, kad geriau matytų. Ne, nėra jokios abejonės: tai iš tikrųjų jis, Arno!

Katrina pakėlė akis į bokšto viršūnę: triukšmas buvo nutilęs. Netikėtai stojusioje tyloje staiga aiškiai pasigirdo garsus, sunkus alsavimas — kažkas kilo į viršų. Katrina išsigando ir mojuodama ranka pro šaudymo angą sušuko:

— Arno! Arno!

Tačiau anga buvo per toli ir per aukštai! Monsalvi jos neišgirdo. Net neatsigręžęs, jis su de Kabanu pasuko į kalvę.

Katrina greitai ėmė leistis žemyn. Skubėdama tamsoje ji peržengė laiptelį, pakreipė koją ir vos neparpuolė. Akimirką ji turėjo sustoti ir palaukti, kol šiek tiek aprims skausmas, ir tuomet laiptų šešėlyje ji išvydo tamsiai raudoną Eskornebjefo veidą. Seržantas žengė sunkiai, į priekį ištiesęs rankas ir išsproginęs akis, purtomas nebylaus vidinio juoko. Katrinos gyslose sustingo kraujas: ji suvokė, kad jai gresia mirtinas pavojus. Stambus gask-

ono kūnas visiškai užtvėrė siaurą laiptinę, ir neatrodė, kad jis ketintų ją praleisti.

— Nagi! — ryžtingai tarė Katrina. — Leisk praeiti!

Gaskonas, netardamas nė žodžio, toliau artinosi prie jos. Sunkus jo alsavimas panėšėjo į riaumojimą ir žeidė jaunosios moters klausą. Šitos išsprogusios akys, šitas bjaurus, idiotiškas juokas! Katrina žengė atgal. Vyriškis pasilenkė į priekį, ištiesė didžiules letenas norėdamas ją sugriebti... Katrina, apimta siaubo, staiga suprato, kad visame bokšte ji viena, šito niekšo, kurio kėslai buvo labai jau aiškūs, valioje. Beviltiškai šaukdama ji puolė į viršų... Reikėjo spėti pasiekti viršutinį aukštą ir užsirakinti apvaliame kambaryje, kuriame gyveno Žanas de Kabanas. Katrina prisiminė, kad ten matė didžiules duris ir tvirtas velkes. Kad nors šiek tiek galėtų atsikvėpti! Kaip skausmingai daužosi širdis! Laiptinėje taip tamsu, taip tamsu! Nejaugi Katrina niekuomet nepasieks už tų durų esančios slėptuvės? Iš akių plūstelėjo nevilties ašaros!

Viršuje tarsi kažkas sprogo. Pasigirdo stiprus trakštelėjimas ir veriamo metalo cypimas. Keletu laiptelių aukščiau, įleisdamos srautą šviesos, su griausmu atsivėrė durys, ir Katrina, jau pasirengusi pulti į stebuklingai atidarytą kambarį, taip stipriai atšoko, kad susitrenkė į sieną petį.

Tarp jos ir atlapotų durų, kurių slenkstį buvo beperšokąs įtūžęs Gotjė, žiojėjo bedugnė... juoda, bauginanti tuštuma... Kažin kokio piktadario ranka pašalino medinius laiptus, kurie jungė vieną didžiojo bokšto aukštą su kitu. Tie laiptai buvo klastingi spąstai puolančiam priešininkui, kai jis susižavėjęs ataka staiga aptikdavo po savo kojomis vien juodą tuštumą ir nugarmėdavo stačia galva į prarają.

Katrina suvokė, kad atlapodamas duris ir apšviesdamas laiptus Gotjė ją išgelbėjo nuo pražūties. Dar žingsnelis — ir ji būtų prasmegusi ir niekas niekada nebūtų jos radęs. Katrinai iš baimės užėmė kvapą, pašėlusiai ėmė suktis galva, ir neįstengdama išspausti nė garso, ji lyg skęstantysis ištiesė ranką Gotjė, nepastebėdama, kaip baisiai jis atrodo. Stambų Gotjė veidą buvo iškreipęs nirtulingas įtūžis, iš jo peties sunkėsi kraujas...

— Nė žingsnio, ponia Katrina! — dusdamas sušvokštė jis. — Dabar jau pradedu suprasti, kodėl mane uždarė čia viršuje!

Kaip tik tuo metu pasirodė Eskornebjefas. Jis buvo taip įnikęs vytis Katriną, kad normandą pastebėjo ne iškart. Džiaugsmingai maurodamas jis jau buvo bečiumpąs jaunąją moterį, tik staiga jam sutrukdė griausmingas Gotjė balsas:

— Šį kartą tu nepaspruksi nuo manęs, šunie!

Katrina nesuspėjo net prie sienos prisiglausti. Gotjė vienu gigantišku šuoliu liuoktelėjo per kiaurymę, parmušdamas ją ant žemės. Katrina akimirką lyg suakmenėjo, o normandas visu savo svoriu užgriuvo ant gaskono, ir jiedu nusirito atgal. Susiviję į kamuolį, vyrai nubumbsėjo žemyn laiptais iki kitos laiptų aikštelės.

Šalti mūro akmenys grąžino Katrinai sąmonę. Atsistojusi ji pajuto geliantį skausmą nugaroje. Prisilaikydama sienos, šiaip taip nusileido iki aikštelės, kur raičiojosi abu vyriškiai: imtynės buvo pačiame įkarštyje — nuožmios ir negailestingos.

Eskornebjefas su Gotjė buvo taip susipynę, kad neįmanoma buvo jų atskirti. Mėšlungiškai tįsčiojo rankos ir kojos; gyvuliškai urgzdami, priešininkai murkdėsi ankštoje erdvėje: kartais viršuje atsidurdavo normandas, kartais — gaskonas.

Katrina karštai meldėsi, kad nugalėtų Gotjė, nes pralaimėjimas abiems kainuotų gyvybę. O gaskonas irgi buvo ne iš kelmo spirtas. Be to, Gotjė kliudė šviežia peties žaizda, kuri vėl atsivėrė. Padėtį sunkino dar ir tai, kad imtynininkai savo kūnais buvo užgriozdinę perėją, ir Katrina negalėjo nieko pasišaukti į pagalbą. Ji nusprendė dėmesį į save atkreipti riksmu ir iš visų jėgų suriko:

— Gelbėkite! Gelbėkite!

— Tylėkit! — dusdamas prašvokštė Gotjė. — Velnias žino, ką galit prisišaukti! Aš dar laikausi... geriau pribaigsiu jį pats.

Trūktelėjęs visu kūnu, jis pagaliau įgijo persvarą: jam pavyko pagriebti priešininką už gerklės ir abiem rankomis jį prispausti. Gotjė ėmė smaugti gaskoną — lėtai ir nepermaldaujamai. Tas pradėjo žiopčioti, jo smūgiai susilpnėjo. Gotjė spūstelėjo dar smarkiau. O paskui, kilstelėjęs priešo galvą, tėškė ją į grindis. Eskornebjefas suriaumojo:

— Pasigailėk! Nežudyk manęs!

— Pirma atsakysi man į klausimus, po to aš jau nuspręsiu. Kas uždarė mane bokšto kambaryje?

— Aš! Manęs prašė!

— Kas?

— Jauna ponia... Mari de Komborn!

— Tai tu ją pažįsti? — įsiterpė Katrina, kuri vėl atgavo drąsą. Gotjė rankų gniaužtuose Eskornebjefas žiopčiodamas gaudė orą lyg išmesta į krantą žuvis. Gotjė atleido pirštus ir leido jam du tris kartus mėšlungiškai gurkštelėti oro.

— Taip, — sušvokštė jis pagaliau, — prieš daugelį metų aš buvau parsisamdęs tarnauti jos brolio svitoje Komborne. Ji pažadėjo man... vieną iš savo motinos brangenybių... ir atsiduoti man... jei užmušiu jus abu!

— Štai kaip! — ištarė Gotjė. — O kas nuėmė laiptus?

— Irgi aš. Pasinaudojau tuo, kad ponas Arno ir ponas Žanas žvalgo gynybos įrenginius. Paskui... pasiunčiau kareivį ponios Katrinos... Pamatęs, kad ji bėga prie bokšto, nusekiau iš paskos. Aš norėjau... Ne! Pasigailėkite!

Paskutinieji žodžiai nuskambėjo maldaujamai, mat Gotjė veidas iš įtūžio pasidarė purpurinis. Normando veidą iškreipė mėšlungis, ir Eskornebjefas pajuto, kaip vėl stingsta aplink jo kaklą mirties gniaužtai.

— Tu norėjai nustumti ją, taip? Ir jeigu ji per stebuklą nebūtų pamačiusi prarajos...

Aistros sklidiname priešininko balse Eskornebjefas išgirdo savo mirties nuosprendį ir kažkaip vaikiškai, lyg maldai, sudėjo rankas. Kalbėti jis daugiau neįstengė.

— Jis prašo pasigailėti... — pradėjo Katrina.

— Prisiekiu Odinu! Jūs dar jo gailitės... Ką gi man daryti?

Katrina jau norėjo jam atsakyti, bet normandas, pats to nejusdamas, atleido gniaužtus. Eskornebjefas, nors ir buvo beveik be sąmonės, netruko tuo pasinaudoti. Jis iš visų jėgų įsirėžė ir netikėtai parvertė Gotjė ant šono. Akies mirksniu prismaugtas karys pašoko ant kojų ir tekinas pasileido žemyn laiptais. Jo aulinių batų kulnai nudunksėjo akmeniniais laiptais, triukšmingai užsitrenkė durys. Gotjė pasikėlė niurnėdamas:

— Paspruko! Bet aš jį dar sučiupsiu...

Katrina nerišliai vapėjo:

— Ne... maldauju... Tegul sau eina... Ne... nepalik manęs vienos! Aš... aš taip bijau!

Blausiai apšviestas jos veidas atrodė kaip blyški gėlė. Ji visa drebėjo. Katrina prisiglaudė prie Gotjė, ieškodama nusiraminimo: baimės jausmą buvo pakeitęs nervinis silpnumas. Katrinos pirštai netyčia palietė žaizdą ant Gotjė peties. Susitepusi krauju, Katrina lyg nudegusi atitraukė ranką ir pasibaisėjusi žvelgė į savo delną.

— Tavo žaizda!.. — sušuko ji.

— Niekis. Greitai užgis! Leiskite, aš jus panešiu, nes taip mes niekad nenusileisime šitais velnio laiptais.

Ir Gotjė pakėlė ją nuo žemės. Kaip įbaugintas vaikas Katrina prigludo prie galiūno krūtinės.

— Tu mane išgelbėjai, — sušnabždėjo ji. — Aš ir vėl esu dėkinga tau už gyvybę!

Gotjė geraširdiškai nusijuokė.

— Tam aš čia ir esu, — pasakė. — Kaip sako Mari, aš jūsų sarginis šuo!

Paklususi netikėtam impulsui, kurio paskui ilgai negalėjo paaiškinti, Katrina staiga pasielgė gana keistai. Jiedu jau pradėjo leistis pavojingais laiptais, bet ji staiga apsivijo rankomis stiprų galiūno kaklą ir prisispaudė lūpomis prie jo lūpų. Gotjė staiga sustojo ir iš pradžių neatsiliepė. Nelauktas bučinys jį tarsi sustingdė. Bet tai truko tik akimirką. Kai jaunoji moteris jau ruošėsi nuo jo atšlyti, jis paėmė ją į glėbį ir grąžino bučinį su tokia aistra, nuo kurios Katrinai apsisuko galva. Jo tvirtos lūpos pasirodė esančios šiltos ir saldžios kaip vaiko. Katriną apėmė keistas jausmas. Gotjė bučinys turėjo jai nepažįstamo skonio: jis buvo švelnus, nes aistrą tramdė pasiaukojimas. Jame buvo susitvenkęs visas pirmosios meilės šviežumas, ir Gotjė glėbyje Katrina nelauktai prisiminė Landri, savo vaikystės draugą, kuris iš nevilties stojo į vienuolyną. Būtent šitaip kadaise mylėjo ją Landri. Taip, Gotjė irgi mylėjo Katriną pasiaukojančia ir begaline meile, natūralia kaip laukų vėjas ar paukščio skrydis. Jame Katrina atpažino tą pačią prigimtį, tą pačią rasę, kokios buvo ji pati...

Gotjė ryžtingai pastatė Katriną ant kojų ir atsitraukė keletą žingsnių. Pro atviras duris sklindančioje šviesoje buvo gerai matyti jo veidas, aptemdytas liūdesio; iš pilkų normando akių, iš jo duslaus balso smelkėsi kančia.

— Daugiau niekada to nedarykite... dėl Dievo meilės! Niekada to nedarykite!

— Aš tik norėjau padėkoti tau, parodyti tau, kaip stipriai...

Jis palingavo didžiulę, pasišiaušusią galvą ir nusisukęs pasakė:

— Jūs turite tokios galios, kuri veda mane iš proto, ir labai gerai tai žinote.

Ir nuėjo šalin, priešais stiprėjantį vėją. Katrinos veidu ritosi lietaus lašai. Ji žiūrėjo, kaip Gotjė susigūžęs eina prie arklidės, ir suvokė jį įskaudinusi. Jis nesuprato Katrinos poelgio. Ir ar galėjo suprasti, jeigu ir ji pati negalėjo jo paaiškinti? Jam tegalėjo atrodyti, kad tai išmalda, atsakas į tylią jo meilę. Katrinai į galvą atėjo kelios eilutės iš senos dainos, kurią mėgo dainuoti Gotjė, tos senovinės Haroldo Narsiojo baladės: “Mano laivai įvaro baimės pasauliui; aš perplaukiau septynias jūras, o rusų mergaitė vis tiek šaiposi iš manęs”

Gotjė buvo labai panašus į Katriną. Jis, kaip ir ji, buvo išdidžios ir kantrios prancūzų tautos dalis. Ar išauš kada nors diena, kai ji pagaliau supras jo esmę, iki galo pažins šį Normandijos miškų sūnų?

Katrina lyg per sapną grįžo namo, jos mintys klajojo kažkur toli. Ji atgręžė veidą lietui, atsiduodama jo siautulingam šėlsmui, tarsi jis būtų galėjęs nuplauti jos baimę ir abejones. Ką jai dabar daryti? Nedelsiant susirasti Arno ir priversti jį viską išklausyti? Jeigu jis iš tikrųjų nori, kad Katrina būtų saugi, tai turi pašalinti nuo jos kelio Mari de Komborn dar saulei nepatekėjus.

— Aš negaliu daugiau būti su ja nė dienos, — garsiai pakartojo Katrina. — Jis turi pasirinkti!

Ji pabandė įsivaizduoti, kas galėjo atsitikti, ir ją sukaustė pavėlavusi baimė. Jeigu ne Gotjė, jos kūnas būtų jau subyrėjęs, iš jos dvokiančioj duobėj būtų telikusi beformė kaulų ir kruvinos mėsos krūva... Katrina sugniaužė kumščius ir prikando lūpą. Tai, kas nepavyko šį kartą, gali pavykti kitą. Šiandien ji stebuklingai išvengė mirties, o rytoj?.. Kokio pavidalo mirtis prisėlins prie jos iš klastingų sutemų?

Katrinos lūpose sustingo tūžmingas šūksnis. Per keletą žingsnių nuo jos iš gyvenamojo namo išbėgo Mari ir apsidairydama, ar jos niekas neseka, nuskuodė į kiemo galą, kur buvo bokštas. Katrina jau buvo belekianti iš paskos, bet prisiminė, kad skubėdama į pagalbą Arno paliko visai vieną mažąjį Mišelį. Sara, žinoma, jau bus grįžusi prie jo, gal bus grįžusi iš kaimo ir senelė, kur ji susiruošė dalyti išmaldos, bet geriausia būtų Katrinai pačiai žvilgtelėti į jį, o tada jau pasekti Mari. Įkalinta, kaip ir Katrina, už tvirtovės sienų, mergina niekur nuo jos nepaspruks. Su piktdžiuga Katrina sau prisiekė, kad Mari suras visur...

Ji nubėgo į savo kambarį, genama staiga sukilusio troškimo vėl pamatyti sūnų. Reikėtų dar persivilkti šitą šlapią suknelę, nemaloniai limpančią prie kūno ir varžančią judesius. Katrina įėjo į kambarį ir pasuko prie ąžuolinio lopšio, bet pusiaukelėje staiga sustingo, jos širdis apmirė. Kūdikio nebuvo matyti. Ant Mišelio galvelės kažkieno žiauri ranka buvo užmetusi antklodę. Prie mažos lovytės buvo tylu kaip prie kapo...

Riksmas, išsiveržęs iš Katrinos gerklės, buvo lyg vilkės staugimas prie tuščio guolio. Jis nusirito didžiulėmis tuščiomis menėmis ir sukrėtė seną būstą iki tolimiausių užkaborių. Jis išgąsdino Sarą, triūsiančią virtuvėje rūsyje, pasiekė sargybinius, budinčius prie sienų, valstietį, vežantį šiaudus savo nedailaus darbo mediniu vežimu. Katrina nutraukė antklodę ir pakėlė

Mišelį ant rankų. Mažylio veidelis buvo pamėlęs. Jo maža galvutė bejėgiškai nusviro atgal... Katrina susmuko ant kelių.

— Dieve mano! Ne!.. Tik ne tai! Tik ne tai!

Ji neteko žado. Springdama iš skausmo, nubėrė kūdikio kūnelį beprotiškais bučiniais. Tai buvo pats baisiausias smūgis, kokį jai teko patirti! Piktadarystė varė Katrinai siaubą, skandino ją į tokią kančių gelmę, iš kurios, atrodė, jau niekada neišplauks... Katrina vis rėkė ir rėkė. Atbėgusi Sara jaunąją moterį pamatė pasliką ant grindų su kūdikiu rankose.

— Kas atsitiko?

— Jie jį nužudė! Jie atėmė jį iš manęs. Mano mažylis! Kažkas uždusino jį lovytėje! Dieve! Dieve mano!

Bet Sara nesiklausė. Ji čiupo kūdikį ir nuplėšė vystyklus nuo kūnelio, kuris voliojosi ant jos rankų kaip skudurinė lėlė. Ji keletą kartų smarkiai sudavė vaikeliui per užpakaliuką, paguldė jį ant motinos lovos ir ėmė lėtai ir atsargiai pūsti jam orą į pravirą burnytę... Katrina apstulbusi ją stebėjo.

— Ką tu darai? — sulemeno ji.

— Bandau jį atgaivinti. Prieš daugelį metų esu mačiusi vaikų, kurie gimė apie kaklą apsivijusia bambagysle, ir jie atrodė lygiai taip. Pribuvėjos visada taip darydavo...

Ji vėl palinko prie Mišelio. Katrinos kojos, rodos, įaugo į žemę. Ji negalėjo net pajudėti. Nevilties sklidinos akys siurbte siurbė kiekvieną Saros judesį. Staiga priešais Katriną iš kažin kur išdygo juoda figūra, ir ji išgirdo šiurkštų Izabelės de Monsalvi balsą:

— Ką tu darai, pasiutusi kale? Ką tu darai mano anūkui?

Ji papurtė Sarą už pečių. Katrinai netikėtai sugrįžo jėgos. Genama nežaboto įsiūčio, ji puolė prie anytos, griebė ją už pečių ir sviedė atgal. Iš nuostabos prasižiojusi, senė atsisuko ir įsispitrijo į Katriną, o ši žybčiodama violetinėmis akimis suriko:

— Ji stengiasi jį išgelbėti! Įsakau ją palikti ramybėje! — ir tęsė: — Jie nužudė mano sūnų, girdite? Jie jį nužudė! Aš radau jį uždususį po antklodėmis, kurias kažkas užmetė jam ant galvos! Jis negyvas... tai jūs jį nužudėte!

Staiga Izabelė mirtinai išbalo, susvyravo ir įsikibo į židinio lentynėlę. Sukrėtimas, atrodė, ją susendino, ji susigūžė, visa susiraukšlėjo. Balsas, nuslydęs nuo jos bespalvių lūpų, buvo ne ką garsesnis už šnabždesį:

— Negyvas... nužudytas?

Izabelė pakartojo šiuos kraupius žodžius, tarsi jų nesupratusi. Ji atsigręžė į Katriną: jos veidas buvo subliuškęs, akys lyg neregės.

— Kas jį nužudė? — trūkčiojamu balsu paklausė ji. — Kodėl sakai, kad tai — aš? Aš nužudžiau mūsų mažąjį Mišelį? Tu turbūt išėjai iš proto!

Ponia Monsalvi tai pasakė be pykčio, beveik ramiai, tiesiog konstatuodama faktą. Ir šituose keliuose žodžiuose buvo tiek tikro skausmo, kad Katrina pajuto, jog jos neapykanta užleidžia vietą liūdesiui... Ji staiga pajuto nuovargį, mirtiną nuovargį.

— Atleiskite man, — suvapėjo ji. — Bet jeigu jūs nebūtumėt čia palikusi tos prakeiktos Mari prieš mano ir Arno valią, šito nebūtų atsitikę. Ji žmogžudė!

Šitas kaltinimas išsprūdo iš krūtinės savaime, bet ištarusi šiuos žodžius Katrina buvo pritrenkta jų teisingumo. Ji tarsi iš naujo matė, kaip Mari sprunka iš namo — greitai, beveik vogčiom... Kas dar neapkentė Katrinos taip stipriai, kad išdrįstų pakelti ranką prieš jos vaiką, jei ne šita Komborno gyvatė? Bet Izabelės de Monsalvi veide galėjai išskaityti nuostabą, sumišusią su nepasitikėjimu.

— Tai neįmanoma! Šito ji nepadarytų. Tu nekenti jos dėl to, kad ji myli mano sūnų. Bet ji visada jį mylėjo... ir tai ne jos kaltė. Juk širdžiai neįsakysi!

Katrina pasilenkė virš lovos. Sara ir toliau trynė kūdikio kūnelį ir darė jam dirbtinį kvėpavimą.

— Ji taip manęs neapkenčia, kad jai nėra nieko švento. Ji ir mane bandė nužudyti — dar nė valanda nepraėjo! Jeigu ne Gotjė, aš jau gulėčiau negyva didžiojo bokšto požemiuose. Jūs sakote, kad šito ji neišdrįstų padaryti. Ji padarytų ir blogiau, kad tik nušluotų mane nuo žemės paviršiaus ir išrautų mano atminimą iš mano valdovo širdies.

— Nutilk! Aš draudžiu tau kaltinti Mari! Mes su ja vieno kraujo. Tiesą pasakius, aš ir užauginau ją.

— Sveikinu! — karčiai tarė Katrina. — O, aš niekada nemaniau, kad būsiu jums tokia šiurkšti! Bet prisiekiu, kad šį vakarą ji išsidangins iš šitų namų. Jeigu neišvažiuos ji, išvažiuosiu aš! Širdies gilumoje, — su liūdesiu pridūrė jaunoji moteris, — jūs pritartumėt būtent antrajam atvejui, jeigu mano kūdikis...

Kaip atsakymas į šiuos žodžius pasigirdo Saros balas:

— Jis gyvas! Jis kvėpuoja!

Motina ir senelė abi kartu šoko prie lovos. Ant stiprių Saros rankų gulinčio kūdikio oda buvo praradusi baisųjį violetinį atspalvį. Burnytė prasivėrė kaip iš vandens ištrauktos mažos žuvelės. Rankytės ir kojytės vos vos sukrutėjo. Sara metė pro petį Izabelei:

— Sušildykit jam prieš ugnį vystyklus!

Senelė nedelsdama pakluso. Jos akys dar buvo pilnos ašarų, bet jau švytėjo.

— Gyvas! — sušnibždėjo ji. — Ačiū Dievui!

Suklupusi prie lovos, Katrina ir verkė, ir juokėsi. Mišelis greitai atsigavo; Sara vis dar nesmarkiai jį plekšnojo. Galų gale ši procedūra mažyliui ėmė labai nepatikti. Jis visas išraudo, plačiai išsižiojo ir garsiai užbliovė. Šią akimirką gražesnės muzikos susižavėjusiai Katrinai negalėjo būti visame pasaulyje. Sara tuoj pat paėmė iš Izabelės rankų šiltus vystyklus ir vikriai suvystė į juos besispardantį mažylį. Katrina griebė savo senos draugės ranką, prisispaudė prie jos šlapiu nuo ašarų veidu ir apibėrė ją bučiniais.

— Tu jį išgelbėjai! — vapėjo ji. — Tu jį man grąžinai! Dėkoju tau, mieloji! O, dėkoju, dėkoju tau!

Sara žvilgtelėjo į jaunąją moterį švelnumo sklidinu žvilgsniu. Greitai palinkusi ji pabučiavo ją į kaktą ir atitraukė ranką.

— Na, užteks, — suniurnėjo ji. — Nereikia verkti! Viskas praėjo.

Ji vikriai suvystė kūdikį ir atidavė jį motinai. Katrina netverdama džiaugsmu paėmė Mišelį ant rankų. Sūnus buvo tarsi šilta jos esybės ugnelė. Ji jautėsi taip, tarsi jai būtų grąžinę patį gyvenimą, ir šis gyvenimas dabar veržėsi šilta kunkuliuojančia srove. Katrina išbučiavo baltus šilkinius sūnaus plaukus, ir jos žvilgsnis staiga virš vaiko galvos susitiko su Izabelės žvilgsniu. Ši stovėjo kitame lovos gale, nuleidusi rankas ir stebėjo motiną ir vaiką tokia išsikankinusi, kad Katrinai jos pagailo. Ne, per daug ji dabar laiminga, kad nebūtų kilniaširdė. Žavingai šypsodamasi Katrina ištiesė kūdikį Izabelei.

— Imkite jį, — pasakė ji švelniai. — Jis jūsų!

Kažin kas suvirpėjo sustingusiame senosios damos veide. Ji ištiesė į Mišelį rankas ir pažvelgė į akis Katrinai, pravėrė burną, bet netarė nė žodžio. Ji trūkčiojamai nusišypsojo, priglaudė mažylį prie širdies tarsi brangenybę ir lėtai nuėjo prie židinio. Katrina gėrėjosi šituo juodaplaukės madonos, palinkusios prie knirkiančio kūdikio, paveikslu. Paskui nusisuko nuo Izabelės ir nusivilko šlapią suknelę, pakeisdama ją kita. Dabar ji apsivilko vilnonę su juodais aksomo kaspinais, tą pačią, kurią dėvėjo savo vestuvių dieną. Paskui Katrina susitvarkė plaukus: susipynė kasas ir susisuko juos vainiku aplink galvą. Po to užsimetė apsiaustą. Sara netardama nė žodžio ją stebėjo. Katrinai baigus rengtis čigonė paklausė:

— Kur tu eini?

— Suvesti sąskaitų. Tai, kas atsitiko šiandien, daugiau neturi pasikartoti.

Sara dėbtelėjo į Izabelę, po to vėl į Katriną. Ji prislopino balsą:

— Su kuo tu nori suvesti sąskaitas? Su ta mergužėle?

— Ne. Ją pakaks išsiųsti. Aš noriu šį reikalą aptarti su Arno. Būtinai reikia jam papasakoti, kas mums atsitiko, Mišeliui ir man. Tikiuosi, šįkart jis manim patikės. Šiaip ar taip, bent jau nepabėgs nuo manęs, kaip kad daro paskutiniu metu.

Nuoskauda Katrinos balse sujaudino Sarą. Ji prisitraukė jaunąją moterį ir suspaudė ją glėbyje taip stipriai, kad Katrina pajuto savo ištikimosios draugės smarkų ir tolygų širdies tuksėjimą. Ji nuleido galvą į paslaugiai atkišto peties lankstą ir leido išsilieti savo susikaupusiai širdgėlai.

— Aš nežinau, Sara! Kuo man tikėti? Ką galvoti? Paskutiniu metu jis pasidarė toks keistas. Ką aš jam padariau? Ko jis manęs vengia?

— Manau, jis bėga ne tik nuo tavęs.

— Na, labiausiai nuo manęs, o aš per daug jį myliu, kad nejusčiau to visa širdimi. Bet kodėl?.. Kodėl jis toks?

Akimirką Sara tylėjo. Jos veidas buvo persmelktas nuoširdžiausios užuojautos. Staiga ji ėmė ir skambiai pabučiavo jaunąją moterį į smilkinį. Paskui atsiduso:

— Galbūt jis bėga visai ne nuo tavęs. Matai, Katrina, viskas kur kas rimčiau. Jis bando pabėgti nuo savęs!

Dvidešimt ketvirtas skyrius

Priešas

Karlos pirtis buvo senovinė. Nė lyginti jos negalėjai su erdviais, freskomis ištapytais kambariais, kur poliruoto alavo ar kalto sidabro voniose maudydavosi Burgundijos rūmų gyventojai. Čia reikėjo tenkintis vienu žemaskliaučiu kambariu, kurio centre stovėjo akmeninė vonia. Šalia vonios ant geležinio trikojo pastatytame katile kaito vanduo. Kitame kampe ant ožių patiesta obliuota lenta buvo naudojama masažui. Pirtyje buvo visiškai tamsu. Į ją galėjai nusileisti trimis uoloje iškirstais laipteliais, o apšvietė ją ant metalinių grotelių pastatytas anglių puodas.

Kai Katrina prisiartino prie pirties, pro pusiauviras duris šmurkštelėjo kūninga raudonveidė merga, matyt, pirtininkė. Susidūrusi su Katrina ji dar labiau paraudo.

— Kur tu? — paklausė jos Katrina. — Sakė, kad mano vyras čia maudosi. Ar jis jau baigė?

Merguželė, baimingai dirsčiodama į duris, dar labiau sutriko. Prieš atsakydama ji žengė keletą žingsnių atatupsta.

— Ne, kilmingoji ponia! Jis vis dar čia.

— Na ir ką?

Pirtininkė nunarino galvą. Storais savo pirštais ji nervingai pešiojo šlapią mėlyną prijuostę. Šelmiškai pažvelgusi į Katriną, ji greitakalbe išrėžė:

— Jauna ponia davė man sidabrinį, kad užleisčiau jai savo vietą ir palikčiau ją įtrinti poną aliejais. Ji... ji pasislėpė ten, už didžiosios kolonos.

Dabar raudonis išmušė Katriną — ir ne iš drovumo, o iš įniršio, ir merga išsigandusi prisidengė ranka veidą, lyg laukdama antausio. Bet Katrina tepasakė:

— Mauk šalin!.. Ir laikyk liežuvį už dantų!

Merga negaišdama spruko. Katrina nuėjo prie pravirų pirties durų. Iš vidaus nebuvo girdėti nė garso, tik čiurleno į vonią tekantis vanduo. Katrina dirstelėjo vidun. Tai, ką ji išvydo, privertė ją atšokti atgal, ir tik begalinėmis pastangomis ji susivaldė nesurikusi. Katrinai magėjo sužinoti, kas bus toliau.

Arno tysojo ant pilvo, pasidėjęs galvą ant sunertų rankų. Mari stovėjo šalia ir varvino jam ant nugaros aliejų iš mėlyno stiklinio buteliuko. Paskui ji ėmė lėtai trinti aliejų į visą Arno kūną. Jis nejudėjo. Siauros įdegusios merginos plaštakos jautriai klaidžiojo raumenų kontūrais, ryškiai išsiskiriančiais rausvoje anglių šviesoje. Oda švytėjo lyg rudas atlasas, ir Katrina negalėjo atplėšti nuo jo akių. Ji aštriai, tiesiog skausmingai jautė, kaip šitos rankos glamonėdamos slenka Arno kūnu. Prakaito lašeliai, nubėrę Mari veidą ir kaklą, nuo šviestuvo liepsnos blizgėjo lyg karoliukai. Mergina kvėpavo tankiai ir alsiai. Geidulinga aistra, kurią jai sukėlė priešais išsitiesęs vyriškis, buvo tokia begėdiškai akivaizdi, kad graužiama pavydo Katrina sudrebėjo. Ji matė, kaip liežuvio galiuku Mari apsilaižė išdžiūvusias lūpas...

Staiga aistros pastūmėta Mari palinko į priekį ir lūpomis prilipo prie kairiojo Arno peties... Tai pamačius Katrinos galvoje plykstelėjo aklo įsiūčio liepsna, ir ji metėsi kaip katė išskėtusi nagus. Arno apstulbęs pašoko, ir Katrina puolė Mari. Ji atplėšė merginą nuo Arno ir tėškė ant žemės. Mari suinkštė ir bandė stotis, bet Katrina užgriuvo ją visu kūnu. Pasiutusi lyg laukinė Katrina visiškai prarado savitvardą. Ji talžė kumščiais varžovės veidą, taikydama į gerklę arba į akis, pasiryžusi užmušti.

Viena tik mintis liepsnojo įkaitusiose Katrinos smegenyse: suknežinti šitą begėdišką veidą, išdraskyti šitas žalias akis, sutriuškinti bjaurybę visiems laikams. Bet Mari po patirto šoko atsipeikėjo ir dabar jau ėmė gintis.

Iš pažiūros trapi, mergina turėjo elastingos vytelės jėgą. Pakėlusi kojas, Mari taip bakstelėjo keliais Katrinai į krūtinę, kad ši vos atgavo kvapą. Jos gniaužtai atsileido. Vikriu šuoliu Mari pašoko ant kojų ir puolė Katriną...

Atsikėlęs Arno iš pradžių nustebęs žiūrėjo į įnirtingas dviejų moterų grumtynes, bet greitai susivokė, čiupo nuo stalo numestą audeklo atraižą ir apsivyniojo ja klubus. Paskui paprasčiausiai pakėlė už pakarpos Mari, tuokart atsidūrusią viršuje, ir pastūmė šalin. Ne švelniau jis pastatė ant kojų ir Katriną. Šias dvi furijas buvo apakinusi tokia neapykanta, jog Arno turėjo sutelkti visas jėgas, kad jas sutramdytų.

— Gana! — sušuko jis. — Ar nelabasis jus apsėdo? Mari, ką tu čia veiki?

— Šita šliundra nusipirko teisę pasikloti tave kaip vanotoja. Kol tu maudeisi, ji slėpėsi už kolonos... — vietoj Mari atsakė Katrina.

Monsalvi ši situacija pasirodė tokia komiška, kad jis nusikvatojo. Pirmą kartą per dvi savaites Katrina išgirdo jo juoką, kuris, deja, tik dar labiau pabrėžė Arno veido išsekimą. Juokas nepralinksmino jo akių, ir jos tebebuvo liūdnos ir blausios. Katrina pasijuto įskaudinta.

— Tau linksma? Ar juoksies, jei pasakysiu, kad šiandien ji bandė mane nužudyti? Iš pradžių mane, o paskui Mišelį... Jei ne Gotjė, manęs jau nebūtų tarp gyvųjų. Jei ne Sara, tu jau neturėtum ir sūnaus!

Arno išblyško, bet Mari neduodama jam atsakyti suriko:

— Kad aš bandyčiau ją nužudyti? Norėčiau sužinoti, kaip? Jeigu tu vis dar abejoji, kad tavo žmona beprotė, tai įsitikink pagaliau tuo pats!

— Nesirūpink, aš jam papasakosiu...

Prisivertusi bent kiek nusiraminti, Katrina papasakojo Arno viską, kas atsitiko, pradėdama nuo to momento, kai į kambarį jos pakviesti atbėgo kareivis. Ji nieko nepraleido. Kai Katrina užsiminė apie Eskornebjefo prisipažinimą, Mari gūžtelėjo pečiais ir paniekinamai tėškė:

— Tas žmogus — melagis. Jis pasakytų ką nori, kad tik išgelbėtų savo kailį. O kai dėl istorijos bokšte, tai tu geriau išklotum visą teisybę.

— Kokią teisybę? — šūktelėjo Katrina.

— Tik tokią, — atrėmė Mari klastingai šaipydamasi, — kad bokšte tu turėjai pasimatyti su tuo juodnugariu. Visi žino, kad jis tavo meilužis!

Arno paleido Katriną ir abiem rankom čiupo Mari. Jo veidas nuo pykčio pajuodo.

— Nedrįsk šitaip kalbėti, — iškošė jis, — jeigu nenori, kad tave pasmaugčiau!

— Tai pasmauk! Kas nuo to pasikeis? Visi žino, kad teisybė akis bado.

— Palik ją man, — šaižiu lyg ne savo balsu suriko Katrina. — Prisiekiu tau, kad priversiu ją paspringti šlykščiu melu! Aš...

— Liaukis! — sustabdė ją Arno. — Pats išsiaiškinsiu visą teisybę. Aš išplėšiu ją iš šito niekingojo Eskornebjefo, net jeigu man tektų jį svilinti ant laužo.

— Jeigu nori sužinoti tiesą, — įsiterpė Katrina, — atiduok kankinti Eskornebjefą, bet neužmiršk ir jo bendrininkės! Ant suolo ji viską prisipažins!

— Ach tu! — sukliko Mari. — Jeigu ant jo paguldytų tave... tai išaiškėtų viskas, kas dedasi tavo kambaryje nuo to laiko, kai tavo lovoje nustojo lankytis vyras!

Isteriškas merginos balsas perėjo į spigų juoką, tokį veriantį, kad nemalonu buvo jo klausytis. Staigiai atsivedėjęs Arno tėškė Mari tokį antausį, kad ji parpuolė į telkšančią prie akmeninės vonios balą.

— Nešdinkis! — suriko jis gniauždamas kumščius. — Nešdinkis, nes aš tave pritrėkšiu. Tu dar už tai atsakysi!

Mari, visa purvina, sunkiai pasikėlė, ištiesė ranką, norėdama pasilaikyti už Arno, bet jis pačiupo ją aukščiau riešo, privertė užkopti tris laiptelius aukštyn ir be ceremonijų išstūmė ją lauk. Sunkios durys prasivėrė ir vėl užsitrenkė... Arno lėtai priėjo prie Katrinos, sėdinčios ant akmeninės vonios krašto ir taisančios per grumtynes susilamdžiusią suknelę. Arno elgesys su Mari sugrąžino Katrinai sielos ramybę ir ji į vyrą pakėlė šypsena pražydusį veidą. Paėmusi skudurėlį suvilgė jį kibirėlyje vandens ir nusivalė kraujo srovelę, kurią ant kairiojo skruosto buvo palikę varžovės nagai. Arno, atsistojęs keletą žingsnių nuo Katrinos, niauriai stebėjo visa tai ant krūtinės sukryžiavęs rankas.

— Kas atsitiko Mišeliui?

— O, mylimasis... Maniau, išeisiu iš proto!

Vos besulaikydama plūstančias ašaras, Katrina papasakojo, kaip rado kūdikį jau beveik mirusį ir kaip Sara jį atgaivino. Skausmingi prisiminimai buvo dar tokie gyvi, kad Katrina neišlaikiusi pašoko ir pribėgo prie vyro, norėdama jį apkabinti ir rasti jo glėbyje nusiraminimą. Bet Arno ją švelniai atstūmė ir sušuko:

— Ne! Nesiliesk prie manęs!

Katrina sustojo lyg perkūno trenkta. Jos veidas sustingo, nustebusios akys išsiplėtė lyg kareivio, perverto strėlės ir į mirties glėbį įstumto tuo metu, kai jis jau manė pakilęs į pačią šlovės viršūnę. Arno šaltumas sužeidė

ją iki pat širdies gelmių. Po to stojusioje spengiančioje tyloje Katrina ilgai dar klausėsi blėstančio šių neįtikėtinų žodžių aido.

— Tu sakei... "nesiliesk prie manęs?"

Ir vėl tyla! Žudanti, nepakeliama! Arno nusisuko, susirinko savo drabužius, sumestus į krūvą ant taburetės, ir ėmė rengtis. Katrina sekė kiekvieną jo judesį nenuleisdama akių ir laukė, kad jis prakalbėtų, ką nors paaiškintų... Bet jis nepasakė nieko, nė vieno žodžio! Jis net nepažvelgė į Katriną.

— Kodėl? — tyliai paklausė ji.

Jis atsakė ne iš karto. Nuleidęs galvą, vieną koją užkėlęs ant laiptelio, segiodamasis odinį striukės diržą jis, rodos, kažką svarstė. Pagaliau pakėlė galvą.

— Aš negaliu tau nieko pasakyti... dabar! Visa tai, kas šiandien įvyko, tiesiog neįtikėtina.

— Argi tu manimi netiki?

— Šito aš nesakiau! Bet man reikia viską apsvarstyti! Būtent todėl turiu pabūti vienas.

Katrina visa įsitempė ir išdidžiai pakėlė galvą. Kur dingo švelnus jų artumas, jų žavingas pasitikėjimas vienas kitu? Dabar tarp jų atsivėrė praraja, kurios gylis buvo neišmatuojamas ir kuri atrodė grėsminga. Arno su Katrina kalbėjo kaip su svetima. Jis dar nori kažką svarstyti?.. Šitą dvigubos žmogžudystės bandymą, už kurį derėtų tučtuojau nubausti pačia negailestingiausia bausme! Katriną perliejo kartaus nusivylimo banga, bet ji atsispyrė pagundai duoti valią savo jausmams.

— O šita mergužėlė, Mari? Ką tu manai su ja daryti?

— Ir apie tai aš turiu pagalvoti!

— Tu turi pagalvoti! — su panieka tarė Katrina. — Na ką gi, galvok, bet pirma išklausyk manęs: šita mergužėlė turi dingti dar šį vakarą, antraip aš pasiimsiu savo kūdikį ir išvyksiu iš čia.

— Kur tu gali išvykti?

— Tai mano reikalas. Kad ir kaip ieškotum, tu manęs jau nesurasi! Nė dienos neketinu daugiau gyventi po vienu stogu su šita žmogžude!

Arno žengė prie Katrinos. Geriau apšviestas jo veidas apstulbino Katriną: įdubusiose jo akyse glūdėjo didžiulis sielvartas.

— Palauk iki rytojaus, labai prašau! Tik iki rytojaus! Tada aš pasakysiu. Aš apsispręsiu. Duok man dar vieną naktį!

Drebančia nuo susijaudinimo ranka Arno nuo kaktos nusibraukė staiga išsimušusį prakaitą. Netikėtai jis jai pasirodė toks prislėgtas, kad Katrina

akimirksniu pamiršo visą savo išdidumą. Meilė jam siūbtelėjo iš jos širdies karšta banga. Katrina maldaujamai ištiesė į Arno rankas:

— Mielasis! Jau daug dienų tu vaikštai kaip nesavas, o aš gyvenu lyg baisiame sapne. Nejaugi tu viską užmiršai? Aš, tavo žmona, myliu tave labiau už viską pasaulyje! Nejaugi tu pamiršai mūsų meilę, mūsų bučinius... mūsų aistringas naktis? Tą paskutiniąją naktį, kai tavo glėbyje aš šaukiau iš pasitenkinimo?

Arno staigiai nusisuko, tarsi jam būtų nepakeliamai sunku į ją žiūrėti, ir virpančiomis rankomis užsidengė ausis.

— Patylėk, Katrina! Patylėk... ir dėl Dievo meilės, palik mane vieną! Taip, ir tu! Rytoj, garbės žodis, aš išsklaidysiu visas tavo abejones... Aš apsispręsiu! Prižadu tau! O kol kas palik mane!

Katrinos rankos suglebo ir nevalingai nusviro.

— Gerai, aš palauksiu iki rytojaus. Pakviesk, kai norėsi mane matyti! Bet ne vėliau kaip rytoj, Arno! Ilgiau aš nelauksiu!

Visą naktį Katrina nesumerkė akių. Klausėsi, kaip aplink tvirtovės sienas šėlsta audra. Susisupusi į antklodę ji nejudėdama sėdėjo priešais židinį ant akmeninių grindų. Parietusi po savimi kojas, rankomis apsikabinusi kelius, nieko nereginčiomis akimis spoksojo į židinio liepsną. Audra įnirtingai šėlo po plačią erdvę. Kartkartėm, pritilus veriančiam vėjo kauksmui, buvo girdėti, kaip girgžda langinės, braška medžių šakos, kaip nuo stogo krenta žemyn čerpės. Šitą naktį į laisvę buvo paleisti turbūt visi dangaus ir žemės demonai, bet Katrinai patiko šita sumaištis, tokia panaši į tą, kuri siautėjo jos širdyje. Ji kamavosi, ieškodama atsakymų į visus klausimus, kuriuos pati sau užduodavo. Sara girdėjo, kaip Katrina murma sau po nosimi:

— Kodėl?.. Bet kodėl?..

Jos skruostais be garso sruvo karčios ašaros ir krito ant žalios suknelės. Šitas nebylus skausmas buvo toks slegiantis, kad Sara ryžosi nors kiek jį išblaškyti.

— Be reikalo tu kankiniesi, Katrina, — sušnibždėjo ji, — neįmanoma suvokti nesuvokiamo. Kodėl gi tau ramiai nepalaukus rytojaus?

— Rytojaus? O ką daugiau atneš man rytojus, jei ne dar didesnį sielvartą? Taip taip, aš žinau!.. Aš jaučiu, — pasakė ji prispaudusi delną prie širdies. — Aš noriu sužinoti, kas atsitiko, kodėl Arno taip netikėtai pasikeitė. Juk jis mylėjo mane. Esu tuo tikra. O! Kaip jis mane mylėjo! Ir vis dėlto jis nuo manęs nusigręžė, tarsi mes būtume svetimi. Mes buvome vienas kūnas ir vienas kraujas... O dabar?

— Dabar, — atsakė Sara ramiai, — tu duodi valią savo vaizduotei. Argi tavo vyras sakė, kad daugiau tavęs nemyli?

— Jo elgesys tai byloja, o tai dar blogiau.

— Bet prisimeni, kaip jis vos nepasmaugė Mari už tą nesąmonę tarp Gotjė ir tavęs, surengė šito prakeikto niekšo Eskornebjefo paieškas ir nori jį pakarti? Beje, jis vėl kažkur dingo. Jeigu tai ne pavydas...

— Taip, jis mėgsta suvedinėti sąskaitas, bet tai visai kas kita!

Sara atsiduso ir priėjo prie lango. Dar prieš vakarinius varpus ji pastebėjo į koplyčią nuskubėjusią ponią Monsalvi, matyt, paskutinei maldai. Tai buvo ne mažiau kaip prieš tris valandas. Ir štai dabar čigonė vėl pamatė aukštą senosios damos siluetą.

— Tavo anyta tik dabar grįžta iš koplyčios, — tarė Sara. — Keista, ką ji ten taip ilgai veikė?

Katrina priėjo prie Saros ir pažvelgė į kiemą. Tiesą sakant, niekas jos nebedomino, bet Izabelės elgesys iš tikrųjų buvo keistokas. Ji ėjo zigzagais lyg girta. Dukslus jos apsiaustas plaikstėsi vėjuje kaip vėliava. Vualį nuplėšė vėjas, bet Izabelė to net nepastebėjo. Katrina pamatė, kaip anyta rankomis stvarstosi už galvos. Kai Izabelė priėjo prie namo, pro švininėmis grotomis aptaisytus sargybinių langus ant jos raukšlėto veido krito šviesos atšvaitai. Veidas buvo pelenų spalvos, akys sustingę lyg neregės. Izabelė įsitvėrė sienos ir akimirką prie jos prigludo. Atrodė, kad šitie trūkčiojantys judesiai reikalauja iš jos nežmoniškų pastangų.

— Padėk jai, — pasakė Katrina. — Atrodo, ji nesveikuoja.

Bet Izabelė jau dingo už durų. Po minutės moterys išgirdo, kaip gretimame kambaryje nuo sunkaus kūno svorio sugirgždėjo lova. Pasigirdo nenumaldoma rauda. Katrina ir Sara tylėdamos klausėsi.

— Nueik pažiūrėti! — paliepė Katrina. — Jai kažkas atsitiko.

Netarusi nė žodžio Sara išėjo ir neilgai trukus sugrįžo. Jos veidas buvo apniukęs, tarp antakių įsirėžė gilios raukšlės. Atsakydama į klausiamą Katrinos žvilgsnį ji tik gūžtelėjo pečiais.

— Ji nenori nieko kalbėti! Manau, ją priveikė visas šios dienos siaubas. Matyt, ji tikėjosi atgauti ramybę bažnyčioje, bet nepavyko...

Tylus Saros balsas nenustelbė per sieną sklindančių garsų... Izabelė de Monsalvi savo kambaryje vis dar raudojo. Bet netikėtai Katrina liovėsi jaudintis. Galų gale, šitų ašarų priežastis jai, Katrinai, gali nieko nereikšti... Kiekvienam savo, tik Dievas visiems! Pakankamai ji turėjo ir savų rūpesčių. Katrina lėtai pasisuko ir norėjo vėl įsitaisyti senoje vietoje prie židinio. Praeidama pro lopšį, ji akimirką žvilgtelėjo į Mišelį. Miegantis mažylis

buvo panašus į angelą... Katrinos širdyje sukilo švelnumas, ir kartu jos galvoje susiklostė planas. Jei Arno ja nepatikės, jei jis atsisakys išvyti Mari, ji, kaip ir žadėjo, iš čia išvažiuos! Ji sugrįš į savo namus... Į Burgundiją!

Vos pagalvojusi apie Burgundiją, Katrina tuoj pat išsigando savo minčių. Burgundija! Katrina taip stipriai susiejo savo gyvenimą su vyru, taip užsikrėtė jo mintimis, jo neapykanta, kad Burgundija tapo jai priešiška šalimi... O juk ten gyveno jos motina, sesuo ir dėdulė Matjė. Jau treji metai jie nesimatė, ir Katrina staiga pajuto neapsakomą ilgesį. Šitoje pilyje, purtomoje įnirtusių vėtrų, Katrina akimirką pabandė įsivaizduoti krautuvėlę Grifono gatvėje Notr Dam de Dižono bokšto paunksnėje; prie žemės prigludusį namelį laukuose, tarp vešlių ir dosnių vynuogynų; pilkai žydrą Dižono dangų, permainingą Burgundijos dangų, į kurį Dižonas kilo savo stogais, bokštais ir bažnyčių smaigaliais, — juodais, mėlynais ir auksiniais. Katrina užmerkė akis ir vėl išvydo mielą, skaistų motinos veidą, siaurą, blyškų sesers Loizos, vienuolės profilį. Katrinos akys priplūdo ašarų — taip jai norėjosi vėl juos visus pamatyti, vėl turėti saugų prieglobstį motinos glėbyje. Apie ką dabar galvoja Žaketė Legua, taip seniai nesulaukianti žinelės iš dukters? Ji turbūt tik verkia ir meldžiasi... Ir staiga už motinos paveikslo, kurį su švelniu liūdesiu ji prisiminė, iškilo kitas siluetas: aukštas, liesas ir rūstus vyriškis — hercogas Pilypas, teisingas, bet pasipūtęs žmogus! Ar tik jis nelieja pamesto meilužio pagiežos ant nekaltų žmonių galvų? Katrina vylėsi, kad ne. Staiga jai labai parūpo sužinoti, koks dabar jų visų likimas... Ermengardos de Šatovilen, pilnos, įspūdingos ir žavios su savo mėgstamais aviečių spalvos rūbais, elegantiškojo Žako de Rusė, jauno gvardijos kapitono, taip švelniai mylėjusio Katriną, Jano van Eiko, nusisagsčiusio auksu ir brangakmeniais, kerinčio Žano de San Remi, Katrinos draugo, tapusio Aukso vilnos ordino kavalieriumi ir Burgundijos heroldu.

Bet štai išdygo kiek trapesnių kontūrų vizija su mėlyno šilko mantija, su didžiuliu turbanu, spalva ir apimtimi primenančiu nemažą moliūgą. Ryškios akys, balta kaip sniegas barzda... Tai Abu al Chairas, mažasis Mauritanijos gydytojas, filosofas ir puikus draugas.

Kartą jis pasakė: “Tikros meilės kelias grindžiamas kūnu ir krauju. Ir jeigu kas juo ryžtasi eiti, turi pasikelti padurkus” O Dieve! Ar gali būti labiau akmenuotas ir erškėčiuotas meilės kelias negu jos? Šitiek kraujo ir skausmo! Štai ir dabar: kokią naują žaizdą jai padarys vyras, dėl kurio ji atsisakė turto ir šlovės, vyras, kurio ji turbūt niekada nesiliaus dievinusi?

Pavargusiu judesiu Katrina atmetė tankią plaukų sruogą, užkritusią ant veido, ir pro ašaras pažvelgė į Sarą.

— Sara, — sušnibždėjo, — aš noriu namo. Noriu vėl pamatyti motutę, ir dėdulę Matjė, ir visus... kitus.

— Ir hercogą Pilypą?

Katrina puolė Sarai prie kojų ir ėmė graudžiai raudoti:

— Nežinau! Aš daugiau nieko nebežinau!.. Aš tokia nelaiminga. Noriu, kad šita kankynė greičiau baigtųsi ir mes vėl būtume tokie kaip anksčiau!

Sara nieko neatsakė. Ji klausėsi prislopintų garsų, sklindančių iš už durų. Tai buvo tarsi ašaringas motinos ir žmonos dialogas. Abi raudojo dėl to paties žmogaus, ir Sara žinojo, kad abiejų moterų sielvarto priežastis ta pati. Ji žinojo Arno paslaptį, kurią jis atskleidė jai vieną naktį, prisaikdinęs neišduoti jos niekam pasaulyje. Jei nuo to palengvėtų Katrinos kančios, Sara su džiaugsmu sulaužytų savo priesaiką, bet čigonė žinojo: šitą paslaptį atskleidus liūdesį pakeistų juoda neviltis. Geriau netrukdyti įvykių eigos, meldžiant Dievo, kad vargšė mergaitė taip baisiai nesikamuotų.

— Dieve mano, — mintimis meldėsi Sara, — Dieve mano, teisingas ir geradari. Ji nepadarė nieko blogo, ji tik myli šitą žmogų — labiau už viską, labiau už save, netgi labiau už tave! Nesudaužyk jos širdies!

Kaip tik tuo momentu sustaugė vėjas ir taip garsiai užriaumojo kamine, kad židinio liepsna plykstelėjo ir privertė Sarą atšokti į šalį. Jos prietaringa širdis liepsnos liežuviuose išskaitė atsakymą į savo maldą. Turbūt tai — pikta lemiantis ženklas? Sara greitai persižegnojo, laisva ranka nesiliaudama glostyti Katrinos plaukus.

Kai lygumą nurausvino šalta aušra, atėjo Fortūnatas ir tyliai pabarbeno į Katrinos duris. Sara atidarė. Mažasis gaskonas, rankoje laikydamas skrybėlę, prasmuko į vidų ir ant pirštų galiukų per visą kambarį patraukė prie Katrinos, tarsi eitų prie altoriaus. Buvo matyti, kad šiąnakt jis irgi neilgai miegojo. Jo veidas, nežiūrint įdegimo, buvo papilkėjęs, lūpų kampučiai nulinkę, nuovargis merkė akis, jis vos laikėsi ant kojų. Nusilenkęs Fortūnatas pasakė:

— Ponia, mesiras Arno atsiuntė mane sužinoti, ar patogu jums būtų susitikti su juo apie devintą valandą ryto, po mišių?

Procedūros manieringumas sukėlė Katrinai karčią šypseną. Nejaugi jiedu su Arno tegali bendrauti per pasiuntinius? Mažytė viltis, kurią, atrodė, sužadino Sara, Katrinos širdyje vėl užgeso.

— O kodėl man turėtų būti nepatogu? Tuo laiku ar kuriuo nors kitu... Kur aš susitiksiu su vyru? Jis ateis čia?

Nesunku buvo pastebėti išblyškusio ginklanešio sutrikimą. Jis nunarino galvą, o pirštais pašė skrybėlės kraštą.

— Ne, jūsų pasiimti jis atsiųs mane. Patekėjus saulei laukuose buvo pastebėtas įtartinas sujudimas, ir ponas negal' palikti įtvirtinimų be priežiūros.

Šitas pagarbiai oficialus atsakymas išvedė Sarą iš kantrybės. Ji įtūžusi čiupo Fortūnatą už pečių, supurtė jį ir pasuko veidu į save:

— Gana tų ceremonijų. Aš ir pati turiu tau keletą klausimų. Manau, tu buvai su šeimininku nuo pat vakar vakaro?

— Taip.

— Ką jis veikė po to, kai grįžo iš pirties?

— Jis apėjo įtvirtinimus ir davė nurodymus nakčiai. Paskui nuėjo į savo kambarį, ir aš jam patiekiau truputį šaltos elnienos. Po to koplyčioje susitiko su motina. Apie ką jiedu kalbėjo, aš nežinau, bet kalbėjo ilgai.

Sara linktelėjo. Paskui pasakė:

— Pasakok toliau... Išėjęs iš koplyčios jis susitiko su madmuazele de Komborn?

— Taip, — atsakė Fortūnatas, nuleidęs balsą ir neramiai idairydamasis. — Jis pasiuntė mane jos pašaukti, kai tik grįžo iš koplyčios pasikalbėjęs su motina. Madmuazelė miegojo, ir man teko ją pažadinti. Apie ką jie kalbėjo, aš taip pat nežinau, bet girdėjau raudant.

— Raudant? Kas raudojo?

— Jaunoji panelė! Aš, žinoma, tada nežinojau, koks reikalas, bet viską supratau po akimirkos, kai atsidarė durys ir išėjo ponas. Rankoje jis laikė rimbą... ir jis, matyt, juo kaip reikiant pasidarbavo, nes jaunoji panelė buvo susigūžusi kambario kampe; jos drabužiai buvo suplyšę, o pati ji drebėjo lyg epušės lapelis. Ponas parodęs į ją man įsakė: "Uždaryk ją Gijo bokšte, — pasakė. — Ji turi gauti viską, ko reikia, bet jokia dingstimi neišleisk jos iš ten. Pastatyk prie durų du sargybinius. Nieko prie jos neprileisk..."

Katrina su Sara klausiamai susižvalgė. Tokį žiaurų Arno elgesį su Mari paaiškinti nebuvo sunku, ypač po to, kas įvyko, bet kodėl jis ją įkalino, ar ne papraščiau būtų buvę su sargyba išsiųsti į Kombornq?

— Matyt, jis nori laikyti ją čia! — nepatenkinta svarstė Katrina.

— Fortūnatas sakė, kad slėnyje pastebėtas įtartinas sujudimas, — greitai įsiterpė Sara. — Vargu ar ponas Arno gali išsiųsti ją šiandien arba skirti žmonių palydai!

— O kodėl jam nepasiuntus jos vienos? — niršo Katrina. — Kam tokios atsargumo priemonės žudikei? Tegul joja sau... šėtono globojama, o jeigu kas atsitiks, tai bus jai kaip tik pagal nuopelnus!

Ginklanešys tik skėstelėjo rankomis. Katrinos pyktis jam atrodė visiškai motyvuotas, bet jis per daug dievino savo poną, kad galėtų nors truputėlį suabejoti jo teisumu. Fortūnatas dar kartą nusilenkęs pasakė:

— Devintą valandą po mišių, — ir išėjo.

Katrina ėmė greitai žingsniuoti po kambarį, sunkiai valdydama savo įsiaudrinusius jausmus. Ji troško išlieti juos kokiu nors pašėlusiu būdu — surikti, prapliupti prakeiksmais, lyg prasčiokė apipilti keiksmažodžiais viską pasaulyje, palengvinti širdies gėlą, sukelti aplinkinių pasmerkimą bei pasipiktinimą.

— Žinau, apie ką tu galvoji, — pasakė Sara skaitydama jos mintis, — bet moterims dera gelbėtis ašaromis arba tylėjimu. Dabar žiūrėk mažylio, o paskui aš tau padėsiu išsiruošti į mišias.

Pilyje budo gyvybė. Nuo tvirtovės sienų aidėjo sargybinių šūksniai. Triukšmingai vėrėsi arklidžių ir karvidžių durys. Arklininkai vedė maudyti arklius. Vidinis kiemas skardėjo nuo vištų kudakavimo ir riebių dvariškių juokelių. Kalvis jau kalė į priekalą, o koplyčios varpas šaukė rytinėms pamaldoms.

Katrinai patikdavo rytinis sambrūzdis, bet šiandien jis ją erzino. Jau geriau būtų tylu, taip tylu, kad girdėtum vien savo širdies plakimą. Pamaitinusi Mišelį, Katrina paprašė atnešti geldą karšto vandens ir pasinėrė į ją, tikėdamasi atsikratyti bemiegės nakties nuovargio. Sara trynė Katriną šepečiu tol, kol ji pajuto visame kūne malonią šilumą. Po kelių tokios procedūros minučių Katrina atsipalaidavo, grįžo pasitikėjimas savo jėgomis ir pirmykštė kovos dvasia, o kartu ir troškimas išsiveržti iš slogaus sąstingio, į kurį ji buvo įstumta ne savo noru. Bet grįžti namo viską metus dar buvo per anksti. Katrina dabar tvirtai pasiryžo kautis iki pergalingos pabaigos.

Katrinos nuotaikos pokyčius Sara pastebėjo iš to, kaip ji dėjosi plono siuvinėto batisto kyką, pritvirtintą prie trumpos pastandintos juostelės. Liauno Katrinos kaklo posūkis buvo didingas, didžiulės akys blakstienų šešėlyje degė kovinga ugnimi.

— Na, dabar jau geriau, — pasakė Sara nepaaiškindama, ką ji turi galvoje: galvos apdangalą ar Katrinos nuotaikos pasikeitimą. — O dabar eik! Aš liksiu čia su mažyliu.

Katrina užsivilko savo didžiulį juodą apsiaustą. Koplyčioje kaip tik suskambėjo mišių varpai. Nusileidusi laiptais ir perėjusi sargybinių patalpą, kur Fortūnatas dalykiškai valė ilgą kalaviją, o du kiti kareiviai bandė įdegti blėstančią ugnį, ant slenksčio ji stabtelėjo įkvėpti tyro ryto oro. Audra praėjo, ir dangus buvo visiškai giedras, malonus akiai savo perregima

žydryne. Viskas buvo kuo švariausiai išprausta — oras, pritvinkęs jaunos žolės ir šlapių medžių aromato, kiemas, netgi senas kartuvių ąžuolas. Akimirką Katrina gėrėjosi šiuo vaizdu, paskui lėtai nuėjo į koplyčią. Ji pažvelgė į šventojo Jono bokštą, dabar tylų ir be gyvybės, o paskui į Gijo bokštą, kur viešpatavo lygiai tokia pat tyla. Tarnai prasiskyrė, kad duotų kelią savo poniai.

Koplyčioje buvo drėgna, trenkė pelėsiais lyg požemyje. Pro storas netašyto akmens sienas sunkėsi vanduo, ant geležies įtvarų palikdamas rūdžių pėdsakus ir ilgas pajuodavusias pelėsių nuotėkas ant negrabiai tašyto kryžiaus. Priėjusi prie altoriaus ji persižegnojo ir įsitaisė savo vietoje. Mišias pradėjo Karlos kunigas, smulkus drovus senukas, kuris, regis, nuolatos saugojosi kažin kokios grėsmės, tik akys jo buvo geros ir gailestingos. Katrina eidavo pas jį išpažinties ir žinojo, kad senukas tikras šventasis, kurio širdis kupina meilės vargšams mirtingiesiems, sulinkusiems po nuodėmių našta.

Katrina atsiklaupė, atvertė sunkų sidabriniais viršeliais maldyną ir prisivertė sekti mišias. Bet jos mintys skrajojo toli. Ji galvojo apie Arno, apie įkalintą Mari ir ypač apie anytą. Kas sutrukdė tokiai pamaldžiai moteriai dalyvauti mišiose? Katrinai atrodė, kad ji ir dabar girdi senosios damos kukčiojimą. Tai buvo širdgėlos ir nevilties ašaros... Bet kodėl, kodėl?

Katriną apėmė nekantrus kovos ilgesys, kovos, į kurią jai netrukus teks leistis, ir žodžius Ite, Missa est* ji išklausė su palengvėjimo atodūsiu.

Persižegnojusi Katrina ryžtingai atsistojo ir išėjo iš koplyčios. Lauke ten ir atgal žingsniavo Fortūnatas. Pasitikdamas Katriną jis tarė:

— Mesiras laukia jūsų, ponia...

— Gerai, aš einu paskui tave, — nutraukė jį jaunoji moteris.

Pakeliui Katrina nesišnekėjo su Fortūnatu bijodama išeikvoti tas jėgas, kurias sukaupė per šį rytą, ruošdamasi būsimam pokalbiui. Ji pusbalsiu meldėsi, ir visai galimas daiktas, jog jos malda buvo gana nerišli. Bet jeigu Dievas negalėtų įžvelgti, kas dedasi žmogaus sieloje, tai kas tada įstengtų tai padaryti?

Su savo vedliu Katrina perkirto vidinį kiemą ir ėmė kilti siaurais akmens laiptais, kurie vedė ant pilies sienų. Greitai jie atsidūrė dengtoje perėjoje, kuri jungė visus bastionus, glausdamasi prie sienų ir bokštų ir juosdama visą tvirtovę. Pagaliau jie pamatė Arno. Jis buvo su šarvais ir prigludęs prie šaudymo angos niūriai žvalgėsi po apylinkę. Besisklaidantis ryto rūkas

---

* Ite, Missa est — “Eikite, mišios pasibaigė” — paskutiniai katalikų mišių žodžiai.

atvėrė jo akims aksominį laukų žalumą ir poromis sukinkytus rudus jaučius, ariančius žemę.

Išgirdęs Fortūnato ir Kristinos žingsnius jis neatsisuko ir net nepajudėjo. Gal jis vis dar įtemptai mąstė, gal dar nebuvo pasirengęs akis į akį susitikti su mylimąja?

Fortūnatas priėjęs tyliai jam kažką sušnibždėjo. Ir štai Arno lėtai atsisuko į Katriną, o Fortūnatas paskubėjo dingti. Katrina pamatė, kaip šviečia tamsios vyro akys iš po pakelto antveidžio. Arno žvelgė į ją nieko netardamas. Katrina, pasitelkusi visą savo ryžtą, nutraukė slogią tylą, švelniai pasakydama:

— Tu siuntei manęs pakviesti? Štai aš...

Arno nepajudėjo. Jis stovėjo laikydamas rankose durklą su Monsalvi herbu ant rankenos, o saulė grėsmingai blykčiojo ant jo šalmo. Bet štai Arno pasiryžo. Jis pakėlė galvą ir pažvelgė į žmoną.

— Aš pakviečiau tave, kad atsisveikintume.

— Atsisveikintume? Tu nori, kad išvykčiau?

— Ne, Katrina, noriu, kad liktum čia! Išvažiuoti turiu aš. Išvažiuoti ir niekad negrįžti. Noriu, kad žinotum...

— Tu nori palikti mus? Išvykti? — ji pakartojo šiuos žodžius, lyg nesuvokdama prasmės. Mirtinas nuovargis prislėgė jos kūną, tarsi pripildė švino. Pagaliau tikrasis Arno pareiškimo turinys prasimušė pro tirštą rūką, temdantį jos sąmonę.

— Išvykti? — pakartojo ji. — Bet kodėl? Kur tu trauksi?

Arno nusisuko ir vėl įsmeigęs akis į plytinčią lygumą gūžtelėjo pečiais.

— Kol kas nežinau kur... bet tikriausiai į Provansą! Ten gera gyventi prie mėlynos jūros, mėlynesnės net už dangų. Ten baltos pilys, skęstančios tarp nematytų gėlių.

— Bet jeigu tu nori ten gyventi, tai ir aš noriu! Jeigu tu nori išvažiuoti, galime važiuoti kartu. Aš pasirengusi.

Arno liūdnai nusišypsojo, paskui nulenkė galvą. Jo balsas skambėjo sielvartingai:

— Žinau, kad elgiuosi su tavimi rūsčiai. Bet privalai būti tvirta, Katrina. Žinau, tu narsi. Jeigu du žmonės padarė klaidą, manau, jie privalo sukaupti drąsą ir ištaisyti tą klaidą, kol dar ne vėlu. Drauge aš pasiimsiu ne tave, o Mari!

Apstulbusi Katrina atsišliejo akmens sienos. Arno veidas buvo išsekęs ir sulysęs nelyginant kankinio krikščionio, kuris atiduotas sudraskyti liūtams. Bet jo balsas skambėjo nepaprastai tvirtai. Jis pasakė "Aš pasiimsiu

Mari" visiškai ramiai ir šaltakraujiškai. Tai buvo gerai apgalvotas sprendimas.

— Mari! — klumpančiu liežuviu ištarė Katrina. — Tu nori pasiimti Mari? Bet kodėl?

Atsakymas pervėrė ją kaip durklo smūgis:

— Aš myliu ją!

Katrina buvo taip apstulbinta, kad negalėjo ištarti nė žodžio, o Arno tvirtai tęsė:

— Klausyk, žmonėms būdinga daryti klaidas; o mes su Mari seniai pažįstame vienas kitą... ir aš visuomet galvodavau apie ją kaip apie mažą mergaitę. Tu apakinai mane, ir aš ėmiau trokšti tavęs... Bet... kai grįžome, pamačiau, jog Mari pasikeitė. Ji ir aš — vienodo kraujo. Privalai suprasti, Katrina.

Baisaus įniršio banga, plūstelėjusi Katrinai į širdį, privertė ją atsipeikėti. Siaubingi žodžiai griaudėjo galvoje lyg griaustinis. Tai negalėjo būti tiesa, negalėjo! Tai net skambėjo neįtikinamai. Katrina pakėlė rankas.

— Sakai, myli ją? Drįsti tai sakyti man? Argi užmiršai viską, kas siejo mus ištisą dešimtį metų? Gal išėjai iš proto ar nesuvoki, ką kalbi. Jeigu tai tiesa, jeigu tu tikrai myli ją, tai keista tavo maniera reikšti meilę rimbo smūgiais!

Arno pabalo, jo šnervės išsipūtė, o lūpos susispaudė taip stipriai, kad atrodė kaip plona linija.

— Ir šunį muša, jei jis neklauso šeimininko, bet nepaisant to myli! Juk sakiau tau — mes vienodo kraujo. Ji suprato, kodėl turėjo būti nubausta. Todėl, kad nepaklausė manęs. Aš liepiau jai palikti tave ramybėje.

Katrina pradėjo juoktis ir negalėjo nustoti... Ją purtė šaižus nesulaikomas kikenimas, šlykštus kikenimas, baisesnis už raudą.

— Tai, kad jinai mėgino nužudyti manė ir Mišelį, tu vadini nepaklusnumu, taip? Ką gi, tada judu tikrai vieno kraujo. Tu neturi širdies! Jokios! Šių sienų akmenys ir vilkai, naktimis kaukiantys miškuose, turi daugiau žmogiškumo, negu bet kuris iš judviejų. Tu nori išvykti? Puiku, mano pone! Keliauk iš čia su savo naująja meile! O aš grįšiu pas savąją!

Net jeigu nuo to priklausytų jos gyvybė, Katrina neįstengtų paaiškinti, kuo paremta ši frazė. Ją pagimdė vien aklas troškimas atsakyti smūgiu į smūgį, įžeidimu į įžeidimą. Karčiai džiūgaudama ji įsitikino, kad strėlė pataikė į taikinį, — Arno žengė žingsnį atgal tarsi nuo smūgio.

— Ką tu pasakei? — įniršęs paklausė jis. — Pas ką tu grįši?

— Pas tą, kurio man apskritai nereikėjo palikti: pas hercogą Pilypą. Aš irgi iškeliausiu iš čia, Arno de Monsalvi. Aš grįšiu į savo namus, į Burgundiją, kur manęs laukia mano žemės, mano pilys, mano brangenybės...

— Ir puolusios moters šlovė!

— Puolusios? — Katrina trumpai ir be galo liūdnai nusijuokė. — Ar nepakankamai daug savo gyvenimo aš pragaišinau čia? Nejaugi tikiesi, kad liksiu šitoj pusiau sugriuvusioj pilyje ir eikvosiu savo jaunystę bei grožį melsdamasi drauge su tavo motina ir tuščiai laukdama, kada gi dangus grąžins man tave, kada gi praeis tavo meilė tam kaulų maišui? Ne, mano pone, klystate, jeigu to tikitės! Aš išvyksiu namo... ir pasiimsiu drauge sūnų!

— Ne!

Arno balsas nuskambėjo taip skardžiai, kad vienas iš sargybinių, žingsniuojantis ant kaimyninio bokšto, sustojo su paremta ietimi ir įsiklausė iš kur atsklido balsas... Paskui tyliau, bet su nuožmiu ryžtingumu Arno pakartojo:

— Ne, Katrina! Tu neiškeliausi. Tu liksi čia, nori to ar nenori.

— O tu išvyksi su ja! Matyt, išėjai iš proto! Aš neliksiu čia nė dienos. Vakare drauge su savo žmonėmis paliksiu šią nelaimingą vietą. Pasiimsiu Sarą, Gotjė... ir savo kūdikį!

Tariant paskutinius žodžius Katrinos balsas užlūžo. Ji jau įsivaizdavo, kaip išvyksta — arklių kanopų kaukšėjimas ir tolstanti pilis, kuri pamažu dingsta migloje... lyg išsisklaidantis sapnas, sapnuotas dešimtį ilgų metų.

— Taigi tau nereiks nutraukti ryšių su savo praeitimi, — tarė ji. — Gali pasilikti čia su savo motina ir ta... bent jau nereikės sutepti savo riteriškos garbės!

— Kas gali pakenkti mano garbei? — šaltai paklausė Arno.

— Tu palieki pilį, kurią tau patikėjo draugas. Tu privalai saugoti Karlą! Tikriausiai labai myli tą savo merginą, jeigu gali taip elgtis su manimi ir išduoti savo draugą!

Katrina tai sakydama visa drebėjo, o Arno labiau negu bet kada priminė plieno statulą. Pakeltas antveidis metė šešėlį ant jo veido, tad Katrina negalėjo matyti nevilties jo akyse. Kad paslėptų savo tikruosius jausmus, Arno pasitraukė nuo Katrinos dar per keletą žingsnių.

— Paklausyk manęs, Katrina, — tarė jis kažkokiu bespalviu balsu, — patinka tau ar ne, bet tu — ponia Monsalvi, mano sūnaus motina, ir nė vienas Monsalvi niekuomet negyvens Burgundijoje. Ištikimybė — šventa pareiga.

— Išskyrus tuos atvejus, kai ištikimam reikia būti savo žmonai, — karčiai atsakė Katrina. — Gal tu ir paleistum mane, jeigu būčiau viena, bet

tau užtenka negarbingumo pasinaudojant sūnumi paversti mane belaisve — prieš mano valią, nepaisant nieko, net tavo paties išdavystės... Ir tu nori, kad likčiau viena čia, svetimame krašte, kur iš visų pusių gresia pavojai, o tu išvyksi ir gyvensi su savo meiluže...

Užplūdęs liūdesys išsklaidė Katrinos pyktį. Ji pribėgo prie vyro ir apkabino jo kaklą rankomis, prisispausdama šlapiu nuo ašarų skruostu prie jo šalto plieninio antkrūtinio.

— Visa tai, matyt, košmariškas sapnas. Aš greitai pabusiu. O galbūt tu nori įsitikinti, ar aš tau iš tikrųjų ištikima? Taip, ko gero, taip ir yra! Savo šmeižtu ta mergiotė pažadino tavo pyktį, ir tu nusprendei įsitikinti... Bet dabar tu neabejoji, juk neabejoji, kad aš tave myliu? Maldauju, liaukis kankinęs mane, liaukis elgęsis su manim taip žiauriai... juk matai, kaip man skaudu! Gyvenimas be tavęs man neturi prasmės... Aš kaip vaikas, pasiklydęs miške per audrą. Pasigailėk manęs, lik su manimi... mes taip mylėjome vienas kitą...

Prisiglaudusi prie Arno krūtinės, Katrina girdėjo, kaip po plieno šarvu plaka jo širdis. Ji plakė stipriai — dusliais galingais tvinksniais, tačiau... per daug greitai? Nejaugi širdis, kurios dūžių ji taip dažnai klausydavosi prieš užmigdama, liovėsi plakusi dėl jos? Iš širdgėlos jai norėjosi garsiai šaukti. Ji pamėgino stipriau suspausti Arno savo glėbyje, tačiau jis atsargiai atplėšė jos rankas.

— Kam žadinti tai, kas jau mirė, Katrina? Aš nieko nebegaliu pakeisti, ir tu taip pat. Vis dėlto mudu nebuvom sukurti vienas kitam. O dabar klausyk, nes tai paskutiniai mano žodžiai. Aš nepalieku šios pilies likimo valiai. Aš pasiunčiau žmogų pas Bernarą su prašymu atleisti mane iš vado pareigų ir tučtuojau atsiųsti kapitoną... Kai tik jis atvyks, o tai bus greitai, aš iškeliausiu. Tau pavedu savo sūnų, savo giminės vardą, savo motiną.

— Tai yra viską, kas galėtų būti našta tau! Bet tu neįstengsi sulaikyti manęs čia... nei tu, nei kas nors kitas. Kai tik tu pasisuksi į mane nugara, aš išvyksiu! Ir Monsalvi vardas netrukus suspindės Burgundijos herbe! Burgundijos, ar girdi! Aš išmokysiu Mišelį neapkęsti Armanjakų, padarysiu jį hercogo Pilypo pažu, Burgundijos kariu, kuris nepažins kito pono, be didžiojo krikščioniškojo pasaulio hercogo!

— Greitai aš padarysiu tam galą!.. — grasinamai tarė Arno.

— Niekam niekuomet nepavyko sutrukdyti man padaryti tai, ką aš noriu, — net Pilypui Burgundiečiui, o jis buvo galingesnis už tave!

— Sargyba!

Šis žodis nuskambėjo kaip šūvis. Vyras ir žmona, stovintys vienas priešais kitą, staiga tapo priešais.

Pribėgo sargybiniai, stovėję netoliese. Arno parodė į savo žmoną, stovinčią nugara į šaudymo angą. Ji buvo išblyškusi nuo pykčio ir kančios.

— Palydėkite ponią Monsalvi į jos kambarį. Ji neturi iš jo išeiti jokia dingstimi. Būkite budrūs. Tai įsakymas, ir už jo vykdymą atsakote savo galvomis. Pastatykite du žmones prie jos durų ir vieną kambaryje. Jeigu ponia Monsalvi pageidaus nueiti pas mano motiną, jie turi sekti paskui ją. Niekur kitur eiti jai negalima. Pas ponią gali būti įleidžiami jos tarnai Sara bei Gotjė. Dabar eikite ir pasakykite ponui de Kabanui, jog kviečiu jį.

Jis pasisuko į Katriną.

— Apgailestauju, kad esu priverstas elgtis su jumis taip rūsčiai, ponia, tačiau jūs privertėte mane. Bent jau duokite man žodį, kad nemėginsite bėgti.

— Niekuomet! Geriau uždarykite mane į kalėjimą, mano pone. Tai apvainikuos malones, kuriomis apipylėte mane.

Žengdama tiesiai ir aukštai iškėlusi galvą, Katrina pasuko laiptų link. Sargybiniai nusekė jai įkandin. Ji ėjo kaip lunatikė, jos protas drumstėsi, akis degino ugnis, skaudėjo galvą. Ji jautėsi taip, lyg jai jau būtų įvykdyta mirties bausmė, o ji jau mirusi, vis dėlto žengia ešafoto laiptais... Katriną ištikusi tragedija buvo tokia baisi, kad ji neįstengė įsisąmoninti jos iki galo. Ji jautėsi sutrypta, apstulbinta... ir žinojo, kad kai praeis šis išganingas sąstingis, skausmas užgrius su dviguba jėga. Šią akimirką, be pykčio ir įniršio, Katrina jautė dar ir panieką, nuo kurios jos sielai buvo šiek tiek lengviau.

Pasiekusi savo kambario tarpdurį ji sustojo. Sara, rymojusi prie Mišelio lopšio, atsisuko ir pamatė Katriną, išblyškusią lyg šmėkla, atlydėtą dviejų ginkluotų sargybinių. Sara riktelėjo ir puolė prie jos:

— Katrina! Viešpatie, pasigailėk!

Katrina maldaujamai ištiesė rankas ir pravėrė burną kažką sakyti... bet staiga karščio banga užliejo jos galvą, Katrinai pasirodė, kad jos smegenys dega kaip ugnyje. Klaikus skausmas sugniaužė visą jos kūną ir ji suaimanavusi griuvo po Saros kojomis, tampoma siaubingų konvulsijų. Katrinos akys užvirto aukštyn, ant lūpų pasirodė putos, rankos ir kojos trūkčiojo. Katrina nusirito šaltomis akmens plokštėmis, baisiausiai išgąsdindama šarvuotus sargybinius. Katrina negirdėjo nervingo Saros riksmo, nematė, kaip į kambarį įsiveržė Gotjė, kaip subėgo kiti tarnai. Katriną surakinęs fizinis skausmas buvo toks kankinantis, kad bent jau šiomis akimirkomis ji nereagavo į išorinį pasaulį. Ji buvo išvaduota nuo suvokimo, kad jos meilei atėjo

galas. Galbūt taip pasireiškė Dievo gailestingumas, ir Sara negalėjo atsikratyti minties, kad mėgindami suteikti Katrinai pagalbą visi tik prailgins jos kančias.

Dvidešimt penktas skyrius

Monsalvi durklas

Kiek laiko Katrina išbuvo nugrimzdusi į užsimiršimo bedugnę, į juodas skausmo ir siaubo bangas, kurios tyko moters, įstumtos į baisią neviltį? Net Sara, nė akimirkai nepasitraukusi nuo guolio tos, kurią brangino labiau už savo gyvybę, nebūtų galėjusi atsakyti į šį klausimą. Čigonė prisiminė tą klaikų vakarą, kai įsišėlę maištininkai niokojo Paryžių ir Barnabi Kriauklininkas atėjo pas ją prašyti, kad paslaugytų vaiką. Vėl matė Sara mažytį nejudrų kūnelį, blyškų veidą, baugiai tuščią žvilgsnį... Sara plėšė kūdikį iš mirties ir beprotybės glėbio atkakliai, nenuleisdama rankų nei dieną, nei naktį. Tai buvo naktis, kai Katrina pamėgino išgelbėti Mišelį de Monsalvi nuo minios ir už tai jos pačios tėvas užmokėjo savo gyvybe. Nejaugi viskas pasikartos, nejaugi Katrinai lemta atsidurti ant pražūties slenksčio kiekvieną sykį, kai Monsalvi išeina iš jos gyvenimo? Kaipgi ištverti moteriai, kurią taip baisiai įskaudino?

Tuo metu Katrina tebeglūdėjo miglotoje karštinės karalystėje ir tik kartkartėmis atsigaudavo. Ji pažindavo Sarą, taip pat ir tamsią juodą figūrą, tyliai į ją žiūrinčią ir liejančią ašaras. Tai Katriną stebino labiausiai — ko poniai de Monsalvi verkti prie jos lovos? Gal Katrina iš tikrųjų mirė ir ją rengiamasi laidoti? Ši mintis, saldi ir teikianti ramybę, pasklido Katrinos sieloje, akimirkai leisdama atsikvėpti, o paskui demonai vėl sugrįžo, ir ji vėl nugrimzdo į tamsą.

Iš tikrųjų, kol Katrina visai atgavo sąmonę, praėjo penkios dienos. Ji pravėrė akis ir išvydo saulėtą mėlyną dangų už praviro lango. Ant Katrinos kaktos gulėjo kažkieno ranka, ir pasukusi galvą ligonė įsitikino, kad ir šį kartą viskas yra taip, kaip būdavo kiekvieną sykį, kai ji atgaudavo sąmonę: Izabelė de Monsalvi, vilkinti juodais drabužiais, stovėjo prie jos lovos galvūgalio.

— Karštinė praėjo! — Saros balse skambėjo džiugus susijaudinimas.

— Dėkui Dievui! — atsiliepė moteris prie galvūgalio ir palinko ties lova. Ir tuomet atsitiko keistas, beveik neįsivaizduojamas dalykas: Izabelė de

Monsalvi paėmė glebią Katrinos ranką, bejėgiškai gulinčią ant antklodės, ir prispaudė ją prie savo lūpų. Paskui nusisuko ir atsitraukė toliau lyg bijodama per daug sujaudinti ligonę. Kurį laiką Katrina tiesiog traukė į save kvepiantį šiltą orą, plūstantį pro langą, ir mėgavosi nuostabia auksine saulės šviesa bei žavingu mažylio Mišelio burbuliavimu: jis gulėjo savo lopšyje, saviškai džiaugdamasis puikia diena... Koks jis buvo mielas ir šaunus!

Bet štai netikėtai tiesa apie tai, kas įvyko, siūbtelėjo Katrinai į galvą ir apgaubė ją visą kankinančiu liūdesiu. Ligonė pamėgino atsisėsti, tačiau Sara sudraudė ją:

— Gulėk ramiai. Tu per daug silpna.

— Arno, — ištarė Katrina užtirpusiom lūpom. — Arno... Kur jis? O, aš prisiminiau... viską prisiminiau! Jis nebemyli manęs! Jis niekada manęs nemylėjo! Jis myli kitą... kitą.

Katrinos balse skambėjo veriantis skausmas, ir Izabelė de Monsalvi bijodama, kad neatsinaujintų liga, priėjo prie marčios. Ji paėmė permatomą ranką, virpančią ore lyg balandės sparnas.

— Nusiraminkite, mano kūdiki... tau negalima kalbėti... pagalvok geriau apie save, apie savo sūnų!

Katrina, laikydamasi Izabelės rankų, pakilo nuo pagalvės. Gaubiamas spindinčių aukso plaukų Katrinos veidas degė raudoniu, akyse spindėjo pranašiška šviesa:

— Jis išvyko, taip? Sakykite man, maldauju. Jis išvyko? Oo!.. — staiga ji paleido anytos rankas ir atvirto ant pagalvės. — Nesakykite man nieko, — tęsė ji skausmingo liūdesio kupinu balsu, — aš žinau, kad jis išvyko! Jaučiu iš to, kaip tuščia aplinkui... jis išvyko... su ja!

— Taip, — sumurmėjo Sara, — jis išjojo vakar.

Katrina neatsakė. Iš visų savo silpnų jėgų ji grūmėsi su gerklę veržiančiom ašarom. Užmerkė akis.

— Čia per daug šviesos, Sara, — pasiskundė ji. — Man tai nepatinka. Kodėl šviečia saulė? Matyt, ji irgi mano priešas...

Bet ir pro užmerktus vokus Katrina vis tiek matė saulę. Ji nušvietė kelią dviem raiteliams, kurie jojo greta vienas kito tarp žalių kalvų, užlieti kurtinančio paukščių čiulbėjimo, stelbiančio arklių pasagų dundesį. Abu raiteliai labai skubėjo, jie bėgo, kad greičiau pasislėptų su savo nusikalstama, pavogta laime. Ir atrodė, kad ir kanopos, ir kelio akmenys negailestingai užgriūna vargšės jaunosios moters galvą. Sara pamatė, kaip Katrina sudėjo blyškias rankas ant krūtinės ir silpnai sugniaužė jas, tarsi norėdama išplėšti

sau širdį. Iš kur Sara galėjo žinoti, kad sudaužytą širdį taip baisiai skauda? Sara išgirdo, kaip Katrina šnibžda:

— Man taip norisi jį pamatyti... nors vieną kartą! Vėl išgirsti jo balsą... dar kartą pajusti, kaip jis lūpomis paliečia mano skruostą — ir paskui numirti! Dar nors kartą...

Katrina atrodė tokia silpna ir nelaiminga tardama šiuos nužemintus žodžius, kad Sara atsiklaupė šalia jos, apkabino ir prisiglaudė skruostu prie jos skruosto.

— Mano mažyte, nesikankink veltui. Pasistenk nugalėti... visa tai... dėl savo kūdikio... dėl manęs! Ką be tavęs darytų vargšė senoji Sara? Pasaulyje liko dar tiek daug visko, tiek laimės, kuri laukia tavęs. Gyvenimas nesibaigia.

— Jis buvo mano gyvenimas...

Dar niekad duotas pažadas taip sunkiai neslėgė Saros. Ji troško papasakoti Katrinai, ką matė per šias penkias dienas ir naktis. Apie vyriškį, kuris sugniuždytas skausmo stovėjo nejudėdamas lango nišoje, ten, kur ligonė negalėjo jo pastebėti. Jis stovėjo sugniaužęs rankas, nevalgęs, nemiegojęs... Jis nepajudėjo visą tą laiką, kol Katrinos gyvybei grėsė pavojus. Bet paskui, kai vaistininkas iš Oriljako paskelbė, kad Katrina išgelbėta, jis neatsisukdamas išėjo iš kambario. Ir jo akys buvo sausos. Po valandos jis išjojo iš pilies, vesdamas už pavadžio kitą arklį, ant kurio sėdėjo susisupusi į apsiaustą Mari de Komborn. Kad pasektų, kaip jie išvyksta, Sara pakilo į Juodąjį bokštą, palikusi Katriną anytos globoje. Visą kelią, kol dingo iš akių, Arno nė karto nepažvelgė į savo palydovę, neištarė jai nė žodžio. Ji jojo greta nuleidusi galvą ir buvo labiau panaši į belaisvę negu į moterį, jojančią pasitikti laimingo likimo... Bet Sara nieko neprasitarė Katrinai, nes žinojo, kad jai tai išgirdus būtų dar sunkiau.

Dar ilgai abi moterys nepaleido viena kitos iš glėbio, ir jų ašaros susimaišė. Pagaliau Katrinai kiek palengvėjo. Ašaros truputį sušvelnino skausmą, o motiniškas Saros švelnumas turėjo tiesiog gydomąją galią. Padėjusi galvą ant draugės krūtinės, Katrina jautėsi kaip mažas žvejų laivelis, per stebuklą pasiekęs uostą audringoje jūroje.

— Sara, — ištarė Katrina, — kai aš visai pasitaisysiu, mes grįšime namo, į Dižoną!

Čigonė nieko neatsakė, nes kaip tik tą akimirką vidiniame pilies kieme pasigirdo neįprasta, keistoka melodija. Jaudinantys šaižūs garsai kėlė mintis apie rūkus ir lietų. Muzika, rodės, erzino nervus, o drauge turėjo nesuprantamos jėgos ir gyvybinės energijos. Katrina klausėsi apstulbusi.

— Kas tai galėtų būti? — paklausė ji. — Panašu į fleitą, kuria vargšas Etjenas griežė Monsalvi...

Ji sunkiai ištarė šį pavadinimą: rodės, jis strigo jos gerklėje. Sara, tikėdamasi, kad ligonė nors trumpam išsiblaškys, skubiai paaiškino:

— Tai ne fleita. Škotai, kurie groja šiuo instrumentu, vadina jį dūdmaišiu. Tai odinis maišas su keletu styrančių dūdelių — jomis muzikantas ir groja. Muzika gana keista, o jų drabužiai dar keistesni. Škotai kaunasi plikomis kojomis, dėvėdami keistus trumpus languotus sijonėlius, o visa jų išvaizda gana barbariška.

— Škotai? — nustebusi paklausė Katrina. — Škotai — čia?

— Jau dvi dienos, — atsakė Sara. — Naujasis kapitonas, atsiųstas grafo Bernaro, atsivedė drauge nedidelį šių žmonių būrį. Jie visi apačioje.

Katrina dažnai matydavo škotus karaliaus Karolio dvare — tuos, kurie atvyko tarnauti Prancūzijai paskui Stiuartus ir konetablį Biušaną, de Rišmono pirmtaką... Arno rodė škotus Katrinai, keletas jų buvo Žanos, Orleano Mergelės, svitoje. Bet staiga Katrinos susidomėjimas užgeso. Mintys apie škotus priminė jai Arno, prikėlė nuostabius prisiminimus, kurie dabar tik žeidė ją. O Sara tebepasakojo apie naująjį Karlos šeimininką, ir Katrina, norėdama, kad ji liautųsi, paklausė:

— Kuo jis vardu?

— Kenedis, — atsakė Sara. — Mesiras Hjū Kenedis. Atrodo jis keistokai, bet yra tikras riteris.

Raiškūs dūdmaišio garsai apačioje pritilo ir greitai tapo ne garsesni už vėjo ūkavimą. Jie ir užmigdė Katriną.

Liga atsitraukė taip pat staiga, kaip ir užgriuvo. Karštinė iš dalies buvo sukelta išsekimo ir poilsis greitai išgydė Katriną.

Po dviejų dienų ligonė persikėlė prie židinio, kur dabar ir sėdėjo didžiuliame krėsle tarp daugybės pagalvėlių. Bet kai Sara atnešė Katrinai raudonai rudą suknelę, ji ją atstūmė.

— Ne! Nuo šiol aš rengsiuosi juodai!

— Juodai? Bet kodėl?

Menka šypsena greičiau iškreipė negu nušvietė išblyškusį Katrinos veidą.

— Aš kaip ir anksčiau ponia de Monsalvi, bet vyro dabar neturiu. Vadinasi, esu našlė. Atnešk man juodą suknelę.

Sara neatsakė. Ji nuėjo suknelės, kurios pareikalavo Katrina, širdies gilumoje jausdama, jog juoda spalva tik pabrėš jaunosios moters grožį. Taigi su juodo aksomo suknele ir dygsniuota medžiagos kepuraite, nuo kurios

driekėsi muslino vualis, Katrina laukė pasirengusi priimti naująjį pilies komendantą. Ji pakvietė jį ne iš smalsumo, o kad užduotų keletą klausimų apie savo pačios padėtį. Išgyvenimai galėjo laikinai nustumti kasdieninius rūpesčius į antrąjį planą, bet Katrina buvo įpratusi drąsiai juos sutikti, todėl negalėjo ilgai vengti šeimininkės pareigų. Be to, jai buvo labai svarbu nusitverti ko nors gyvenime. Ji žinojo, kad nieko neveikdama ir tik stebėdama, kaip bėga laikas, ji šioje pilyje tiesiog išeitų iš proto.

Kenedžiui įėjus į kambarį, Katrina prisiminė, kad šį įspūdingą vyrą matė karaliaus Karolio rūmuose. Škotas buvo beveik vieno ūgio su Gotjė, tokios pats sveikatingos veido spalvos, tik jo plaukai priminė tamsiai rusvą kriaušės medžio spalvą ir derėjo su įdegusiu veidu. Kenedžio bruožai buvo stambūs, o akių išraiška linksma. Truputį riesta nosis ir žydros kaip rugiagėlės akys nuteikė Katriną svečio atžvilgiu palankiai. Tačiau kapitono šypsena, atidengusi puikius baltus dantis, išėjo truputį dirbtinė, ir Katrina suprato, jog ne visada galės pasikliauti šio žmogaus geraširdiškumu.

Iš tikrųjų Hjū Kenedis, kuris atvyko iš kalnuotosios Škotijos drauge su Džeimsu Stiuartu, buvo rūstus karys ir nuotykių ieškotojas. Jis visuomet įnirtingai kovojo su anglais dėl įgimtos neapykantos jiems, ir darė tai iki šiol... Po laukinio gyvenimo gimtuosiuose kalnuose Prancūzijos žemė, nors ir nuniokota, pasirodė jam pakankamai patraukli ir jis panoro likti joje. Stiuartai valdė karaliaus dovanotą Obinji leną, esantį į šiaurę nuo Buržo, ir šis lenas tapo traukos centru visiems kitiems škotams. Padoriems Luaros slėnio gyventojams tai reiškė gyventi nuolat bijant Kenedžio ir panašių į jį išpuolių, mat šis Prancūzijos draugas elgėsi su jais taip pat blogai kaip ir anglų grobikai.

Visa tai akimirksniu prabėgo Katrinos galvoje, kai komendantas lenkėsi jai — pakankamai grakščiai, turint omeny jo sudėjimą. Kenedis vilkėjo škotiškais drabužiais: trumpu ryškiu languotu sijonėliu ir didžiule vilnos pečiajuoste, susegta ant vieno peties masyvia sidabro sage. Kirasa buvo uždėta ant buivolo odos liemenės, dengiančios plačius škoto pečius. Ant pečiajuostės kabėjo kalavijas, panašus į Romos gladiatoriaus kardą, ir keistas ožio odos maišelis. Įėjęs į Katrinos kambarį Kenedis pastatė kampe savo dviašmenį palašą, kurio pavadinimą škotai vartojo kaip kovos šūkį per mūšius. Nors kardas pasižymėjo įspūdingu dydžiu ir svoriu, Kenedis su juo darbuodavosi stulbinamai lengvai.

— Ponia, atvykdamas čia nesitikėjau, kad man bus suteikta garbė vėl pasveikinti pačią gražiausią Prancūzijos damą, — kitaip būčiau atskubėjęs dar greičiau.

Prancūziškai jis kalbėjo beveik be akcento. Tai liudijo, kad jis turi nemažą bendravimo su Prancūzijos valstiečiais patirtį! Katrinos lūpos susiklostė į šypseną, tačiau jos akyse tai neatsispindėjo.

— Dėkoju, jūs esate labai malonus. Atleiskite, kad negalėjau priimti jūsų anksčiau, tačiau mano sveikata...

— Žinau, ponia. Nereikia atsiprašinėti. Aš dėkingas už garbę, kurią man suteikėte. Šiandien vakare mano žmonės jūsų garbei koplyčioje sugiedos Te Deum.

Kol Kenedis kalbėjo, Katrinos viltys darėsi vis tvirtesnės. Ji bijojo, kad susidurs su nepermaldaujamu kalėjimo sargu, tačiau škoto elgesys tarsi rodė, kad jis nebus jai labai rūstus. Katrina draugiškai paspaudė jam ranką ir gestu pasiūlė sėstis. Paskui ji tęsė pokalbį:

— Nežinau, pone, ką jums sakė grafas Bernaras, siųsdamas čia ar ką kalbėjo ponas de Monsalvi, kai atvykote, bet norėčiau žinoti, kokia mano padėtis. Aš — belaisvė?

Kenedžio akys išsiplėtė po pakeltais antakiais ir priminė du mėlynus rutuliukus.

— Belaisvė? Kaip galima, ponia? Jūsų vyras, kurį pažįstu daugelį metų, patikėjo man globoti šią tvirtovę ir jus, paaiškinęs, jog turi išvykti daugeliui mėnesių. Dėl to, ponia, aš turiu garbės ginti jus ir malonumo rūpintis jumis.

— Puiku! — tarė Katrina. — Tada jūs turėtumėt jaustis laimingas, padarydamas man paslaugą. Žinote, gana greitai aš norėčiau trumpam išvykti. Ar nebūtumėt malonus lydėti mane?

Katrinai pavyko visa tai pasakyti su žavia šypsena, tačiau Kenedis neatsakė tuo pačiu. Jo linksmumas išnyko akimirksniu, veidas ištįso, o kaktoje susimetė gili raukšlė.

— Maloningoji ponia, — tarė jis prisiversdamas, — tai... deja, vienintelis jūsų pageidavimas, kurio aš negalėsiu patenkinti. Jūs negalite palikti Karlos jokiu pretekstu... nebent norėtumėt aplankyti Monsalvi. Tokiu atveju privalėčiau pavesti jus garbiojo tėvo abato rūpesčiui ir paskirti du savo žmones garantuoti jūsų saugumą.

Katrinos pirštai suspaudė krėslo atramas, akys sužėrėjo.

— Jūs suprantate, ką ir kam sakote?

— Savo brangaus draugo žmonai, — tyliai ištarė škotas. — Tai, kuria rūpintis man buvo patikėta ir kuri brangesnė man už savo paties gimines. Net jeigu taip užsitrauksiu jūsų pyktį, vis tiek negaliu atsisakyti pareigų, kurias man pavedė Monsalvi, ar sulaužyti jam duotą žodį. Jūsų vyras — mano ginklo draugas.

Katrinos šnervės išsipūtė nuo pykčio. Nejaugi jai visuomet trukdys šis nepaaiškinamas vyriškas solidarumas? Jie susiję vienas su kitu kaip vienos rankos pirštai ir, atrodo, niekas negali nutraukti jų ryšių. Katrinai, be abejo, teks griebtis klastos... ar net šiurkščios jėgos. Škotas stiprus, bet koks vyras galėtų įveikti jos ištikimąjį normandą?

Katrina grakščiu galvos linktelėjimu pasišaukė Sarą.

— Eik ir surask man Gotjė, — tarė ji neįprastai švelniai. — Noriu jam kai ką pasakyti.

— Atleiskite, ponia, — paaiškino Sara, — bet Gotjė auštant išėjo į medžioklę.

— Į medžioklę? O kas jį išleido?

Čia įsiterpė komendantas.

— Aš, maloningoji ponia. Vieną vakarą, kai atvykome čia, mano vyrai nudobė lokį. Dabar įniršusi patelė bastosi po apylinkes, vienas žmogus jau žuvo. Jūsų tarnas... beje, tikras šaunuolis... paprašė manęs, kad leisčiau jam sumedžioti lokę. Atrodo, jis geriausiai išmano, kaip tai daroma. Manau, jam pasiseks.

Katrina atsiduso. Gotjė aistra medžioklei nebuvo jai naujiena. Ją truputį pralinksmino mintis, jog dabar, kai jos gyvybei niekas negresia, milžinas nesugalvojo nieko kito, kaip tik klajoti miško keliais ir takeliais.

— Iš tikrųjų, pone, jūs visiškai teisus. Mano ginklanešys — tikras miško gyventojas ir puikus medžiotojas. Tikėsimės, kad jis sutiks jūsų lokę...

Katrina ištiesė ranką, leisdama suprasti, jog audiencija baigta. Kenedis paėmė jaunosios moters pirštus ir priglaudė prie lūpų.

— Ar nieko daugiau nenorite manęs paprašyti? Aš pasirengęs dėl jūsų padaryti viską, išskyrus...

Jis nespėjo baigti. Durys atsilapojo ir ant slenksčio pasirodė Gotjė su keistu nešuliu ant peties. Normandas buvo neapsakomai purvinas, o jo veidas įraudęs nuo įtampos.

Gotjė akimirkai sustojo, žvelgdamas tai į Kenedį, tai į Katriną. Šioji smarkiai išblyško. Paskui jis nuleido savo naštą ir, nespėjus Katrinai ištarti nė žodžio, paguldė po jos kojomis Mari de Kombom kūną.

— Aš radau ją prie upės, — tarė Gotjė, — brūzgynuose. Kūnas nebūtų aptiktas iki vasaros vidurio, kol irimo kvapas nebūtų nurodęs, kur jis paslėptas.

Katrina pasibaisėjusi žvelgė į juodas garbanas, pasklidusias ant grindų. Negyvose Mari akyse sustingo siaubas ir įtūžis. Matyt, ji ir mirė taip, kaip gyveno, — keikdama visą pasaulį. Ant jos krūtinės rudavo sudžiūvusi kraujo

dėmė. Kenedis apstulbęs pakėlė akis nuo lavono į Gotjė, kuris stovėjo šalimais sukryžiavęs rankas ant krūtinės. Įgimtas škoto šaltakraujiškumas čia pasirodė esąs kaip tik vietoje.

— Oho! — tarė jis, rodydamas į kūną. — Atrodo, tai nelabai panašu į lokę.

— Ji buvo ragana, — metė normandas, — kurios prakeiktą sielą demonai nusitempė į požemio karalystę.

Katrina pasilenkė, kad geriau apžiūrėtų mirusiąją. Jos veide jau pasirodė violetinės irimo dėmės. Mėlynos lūpos atidengė dantenas. Mirtis siaubingai subjaurojo Mari de Komborn, ir Katrina krūptelėjusi persižegnojo. Ji pažvelgė į Gotjė.

— Kas ją užmušė? Tu ką nors žinai?

Užuot atsakęs Gotjė išėmė iš savo odinės striukės kišenės durklą ilgais ašmenimis ir numetė jį Katrinai ant kelių. Durklas buvo išteptas sukrešėjusiu krauju.

— Radau jos krūtinėje, ponia Katrina. Žmogus, kuris ją nužudė, turėjo svarbių priežasčių.

Katrina žiūrėjo, kaip durklas spindi ant juodos suknelės. Arno durklas. Paskutinį kartą šį ginklą vyro rankose Katrina matė ten, ant tvirtovės sienos... jis vartė jį rankose, pranešdamas Katrinai, jog myli savo pusseserę ir nori išvykti drauge su ja. Ir štai Mari guli negyva, ir ją nužudė Monsalvi.

— Arno! — sušnibždėjo Katrina. — Tikriausiai man sapnuojasi. To negali būti!

— Ne, gali! — patvirtino Sara, prieidama arčiau. — Be abejonės, užmušė ją būtent tavo vyras.

— Bet kodėl.... jis sakė man, kad myli ją?

Sara palingavo galvą. Ji paėmė į rankas durklą, ant kurio ašmenų laikėsi sukrešėjęs kraujas, ir apžiūrėjo jį.

— Ne, — švelniai tarė ji, — jis niekada nemylėjo Mari! Jis tik norėjo, kad tuo patikėtum tu. Jis negalėjo ilgiau iškęsti ir todėl nužudė ją.

Katrina pašokusi sugriebė Sarą už pečių.

— Tu kažką slepi nuo manęs! Kas tau žinoma? Kodėl tylėjai, kai aš miriau iš nevilties? Kaip galėjai dalyvauti šitoje žiaurioje komedijoje? Tai varo mane iš proto! Kalbėk! Turiu sužinoti teisybę, net jeigu teks išplėšti žodžius tau iš gerklės, net jeigu teks...

Bet čia, nors ir apimta pykčio, Katrina nutilo ir susigėdo: juk ji vos nepagrasino kankinimais Sarai, savo seniausiai, pačiai ištikimiausiai draugei! Kraujas pašėlusiai tvinksėjo Katrinos galvoje, vien užsiminus apie Arno

ją buvo galima privesti iki beprotybės. Sara nuleido galvą kaip atgailaujanti nusidėjėlė.

— Daryk ką nori, — sumurmėjo ji. — Aš neturėjau teisės tau pasakyti... Prisiekiau Madona ir savo sielos išganymu.

— Ačiū! Tu išlaikei savo žodį, Sara...

Išgirdusi šį balsą Katrina riktelėjo ir staigiai atsisuko. Kad neparkristų, ji griebėsi už krėslo atkaltės. Ant slenksčio stovėjo Arno de Monsalvi, išblyškęs ir liesas, vilkintis juodais drabužiais. Katrinai užgniaužė gerklę. Ji buvo tikra, kad mato vaiduoklį, bet tas vaiduoklis buvo gyvas! Arno lėtai artinosi prie jos, o jo tamsiose akyse švietė begalinė meilė žmonai. Niekad anksčiau jo žvilgsnyje nebuvo tokios beviltiškos aistros.

— Tu! — sušnibždėjo Katrina. — Tai tu! Dievas išgirdo mano maldą. Jis leido pamatyti tave dar sykį!

Dabar, kai Arno buvo čia, niekas daugiau neturėjo jai reikšmės, visa kita išnyko: kambarys, kur ji gulėjo mirdama iš meilės, Gotjė, škotas, net Sara, net apgailėtini jos varžovės palaikai. Nieko nebuvo, tik jis... vyriškis, kurį ji mylėjo labiau už viską pasaulyje!

Katrina žengė link Arno ištiesusi rankas. Bet jis vėl sulaikė ją.

— Ne, mano meile... nesiartink prie manęs! Niekada daugiau negali liesti manęs! Ponai, dabar prašom palikti mus vienus. Dėkoju už viską, ką padarėte!

Kenedis nusilenkė ir išėjo. Gotjė priklaupė ant kelio, įsmeigęs savo liūdnų akių žvilgsnį į žmogų, kurį jis dabar pirmą kartą pripažino savo šeimininku.

— Mesire Arno, — tarė jis. — Jūs pasielgėte teisingai. Atleiskite, kad nepasitikėjau jumis. Nuo dabar aš — jūsų tarnas.

— Dėkoju, — liūdnai atsiliepė Arno, — bet tavo tarnyba tęsis neilgai. Ir man gaila, drauguži, kad šį sykį negaliu paspausti tau rankos.

Gotjė irgi išėjo, o Sara nuskubėjo pas Mišelį, kurį prižiūrėjo senelė. Katrina ir Arno liko vieni.

— Kodėl? — nutirpusiom lūpom ištarė ji. — Kodėl tu pasakei... kad niekad neturiu liesti tavęs? Kam šis šlykštus spektaklis? Kam privertei mane patikėti, kad myli moterį, kurios neapkentei? Kam privertei mane taip kentėti?

— Privalėjau tai padaryti! Aš buvau pasirengęs bet kuria kaina išsiskirti su tavimi. Katrina, aš nebeturiu teisės mylėti tave... ir kartu niekad nemylėjau tavęs taip stipriai kaip dabar.

Ji užmerkė akis, kad geriau pajustų šitų kelių žodžių stebuklingą skambesį. Juk ji jau buvo praradusi viltį dar kartą išgirsti juos iš Arno lūpų. Galingasis Dieve! Maloningasis Dieve! Arno myli ją kaip ir anksčiau! Jis dega ta pačia aistra, kurią jaučia ir ji. Bet kam tuomet tie keisti žodžiai? Kodėl Arno taip atkakliai stumia ją nuo savęs? Rodės, paslaptis, taip ilgai gaubusi Arno, pagaliau išaiškės, bet dabar... Katrinai tapo baisu! Ji drebėjo tarsi jausdama visą paslapties siaubą.

— Tu daugiau neturi teisės liesti manęs? — nesuprasdama pakartojo Katrina. — Bet kas tau gali sutrukdyti?

— Liga, mano liga, mylimoji. Liga, kurią norėjau nuslėpti nuo tavęs, nes labai bijojau, jog ji sukels tau siaubą. Bet dabar supratau, kad dar labiau bijau tavo neapykantos ir paniekos. Man buvo baisu — taip baisu, kad tu sugrįši pas tą... kitą! Žinoti, kad esi su juo, įsivaizduoti tavo kūną jo glėbyje, tavo lūpas, susiliejusias su jo lūpomis... tai būtų pragaras! Aš to neįstengiau pakelti. Geriau grįžti... geriau papasakoti tau viską.

— Bet ką? Dėl Dievo meilės, Arno, kalbėk! Aš galiu susitaikyti su viskuo... išskyrus tavo netekimą.

— Ir vis dėlto tu mane jau praradai, Katrina! Manyje glūdi mirtis — aš jau pusiau miręs!

— Ką tu kalbi? Ar išėjai iš proto? Tu — miręs?

Arno staiga nusisuko negalėdamas ilgiau žiūrėti į kančios kupiną Katrinos veidą.

— Geriau būčiau miręs. Dievas būtų buvęs man maloningas leisdamas žūti Azenkūre ar Orleane, kaip žuvo daugelis kitų...

Visa įsitempusi Katrina sušuko:

— Kalbėk, maldauju!

Ir Arno prabilo. Jis ištarė du žodžius, du siaubingus žodžius, kurie nuo šiol persekios Katriną net sapnuose, kiekvieną kartą ji pabus sukrėsta, išpilta šalto prakaito, o tie žodžiai vėl draskys jos širdį.

— Aš raupsuotasis! Raupsuotasis!

Arno vėl atsisuko į Katriną ir vos susilaikė sielvartingai nesušukęs, nes dar niekad nematė veido, taip iškreipto skausmo. Katrina užmerkė akis, ir didžiulės ašaros ritosi jos blyškiais skruostais. Ji stovėjo prispaudusi rankas prie lūpų ir, rodės, sunkiai išlaikė pusiausvyrą. Ji atrodė tokia trapi, tokia bejėgė... Arno ištiesė rankas — bet tučtuojau vėl atitraukė. Iš jų atimta net paskutinė paguoda — paverkti vienas kito glėbyje. Katrina alsavo tankiai ir paviršutiniškai lyg užvaikyta danielė. Arno girdėjo, kaip ji šnibžda: "O, negali būti! Negali būti!"

Tylą nutraukė paukščio riksmas, drauge su juo į kambarį plūstelėjo žemės kvapas, gyvybės šauksmas. Katrina atsimerkė, ir Arno, kuris bijojo tos akimirkos, kai jos švelnios, žibuoklių spalvos akys vėl sustos ties juo, pajuto, kaip susigniaužė širdis. Spindinčioje Katrinos žvilgsnio gelmėje nebuvo nei siaubo, nei pasibjaurėjimo... vien meilė, beribė kaip žydras dangus meilė. Jos žavingos lūpos pražydo šypsena, kuri akino savo švelnumu.

— Kokią tai turi reikšmę? — meiliai ištarė Katrina. — Daugelį metų mirtis tykojo mūsų diena iš dienos. Kokią mums turi reikšmę jos pavidalas? Tavo liga taps mano liga. Jeigu tu raupsuotasis, aš irgi tapsiu raupsuotąja: kad ir kur tu eitum, aš eisiu paskui tave, kad ir koks likimas mūsų lauktų, jis bus geidžiamas, jeigu bus abiem vienodas. Vienodas abiem — amžinai! Atskirti nuo pasaulio, atstumti, net niekinami ir keikiami — bet abu drauge!

Šią akimirką Katrinos grožis, nušviestas jos begalinės meilės, buvo toks akivaizdus, jog Arno užmerkė akis. Jis nematė, kaip Katrina ištiesė rankas ir pribėgo prie jo. Tik kai ji prisispaudė visu kūnu abiem rankom apsikabinusi kaklą, Arno nusileido į žemę ir pamėgino atstumti ją. Bet ji įsikirto į jį, ir šis mielas veidas, aistringos lūpos, atsidūrusios taip arti, buvo saldi, bet siaubinga kankynė.

— Mieloji, mylimoji mano, — sukrėstas murmėjo Arno, — tai neįmanoma. Jeigu pasaulyje būtume tik tu ir aš, ištiesčiau tau rankas ir neklausyčiau nieko, išskyrus tavo meilės šauksmą. Aš nusineščiau tave į tolimą ir apleistą vietą, kur niekas ir niekada negalėtų mūsų rasti. Bet mes turime kūdikį... Mišelis negali likti vienas pasaulyje.

— Jis turi senelę!

— Ji sena, silpna ir taip pat vieniša. Ji negalės jam niekuo padėti, tik apverks jo vargus. Katrina, tu dabar — paskutinioji Monsalvi, mūsų vienintelė viltis. Tu drąsi ir stipri... tu kovosi už mūsų sūnų, tu prikelsi Monsalvi giminę naujam gyvenimui!

— Be tavęs? Aš niekada neįstengsiu to padaryti! O tu, kas laukia tavęs?

— Manęs? — jis nusisuko ir priėjo prie lango. Akimirką jis žvelgė į saulės užlietą lygumą, o paskui ištiesė ranką į pietus. — Ten, pusiaukelėje tarp mūsų ir Monsalvi, Oriljako vienuoliai senų senovėje pastatė prieglaudą tiems, kurie nuo šiol taps mano broliais. Kažkada jų buvo daug, o dabar liko keliolika žmonių. Juos prižiūri vienuolis benediktinas. Aš keliausiu tenai.

Bukas skausmas prislėgė Katrinos krūtinę.

— Tu — į leprozoriumą? Tu su savo... — ji vos nepridūrė “su savo išdidumu, savo aistringumu, savo valdingumu”, — tu, kuris esi pats gyvenimas, dabar pasmerktas lėtai mirčiai, pačiai baisiausiai iš visų mirčių!

Bet sielvartas Katrinos balse skambėjo taip aiškiai, kad Arno viską suprato ir švelniai nusišypsojo jai.

— Taip, ten būdamas aš kvėpuosiu tuo pačiu oru kaip ir tu. Iki pat mirties aš iš tolo matysiu savo gimtinės kalnus, tuos pačius medžius ir dangų, kurį matysi ir tu. Aš mielai numirčiau už tave, Katrina... bet galbūt tu vis tiek panorėsi išvažiuoti...

— Argi gali dabar taip manyti...

— Ne. Žinau, kad liksi čia. Pažadėk, kad būsi Mišeliui ir motina, ir tėvas, kad gyvensi dėl jo, kaip būtum gyvenusi dėl manęs. Sakyk, tu pažadi?

Ašaros vėl užliejo Katrinos akis. Ji užsidengė rankomis veidą, kad atsitvertų nuo to kilnaus juodo silueto lange, rodos, jau priklausančio kitam gyvenimui. Rauda draskė jai krūtinę. Praėjo keletas akimirkų, kol Katrinai pavyko vėl sukaupti jėgas.

— Aš myliu tave, — ištarė ji, — aš myliu tave, Arno.

— Aš myliu tave, Katrina. Net tapęs pabaisa, žmogaus griuvėsiais, per daug atstumiančiais, kad juos galėtų matyti kiti žmonės, aš mylėsiu tave kaip ir anksčiau, ir prisiminimai apie mūsų meilę, apie visą jos puikumą guos mane. Norėčiau sutikti mirtį svetimoje žemėje, su kalaviju rankose, bet jeigu tokia Dievo valia — ką gi, gerai, mirsiu čia, šitoj žemėj, kuri priklauso man ir į kurią aš sugrįšiu...

Arno balsas skambėjo silpnai, rodės, sklido iš toli.

Katrinos rankos nusviro, ji atsimerkė, ir veriantis klyksmas išsiveržė iš jos krūtinės:

— Arno!

Tačiau Arno nebebuvo. Jis tyliai išėjo iš kambario.

Tą naktį Sarai teko užsirakinti drauge su Katrina jos kambaryje, liepus Gotjė atsigulti prie durų. Pamiršusi vyro prašymus susitaikyti su likimu, Katrina norėjo tik vieno: pabėgti su juo, vėl būti drauge. Arno išėjo ieškoti prieglobsčio pas gerąjį Karlos kleboną. Baisi naujiena pasklido pilyje ir kaime žaibo greitumu, ir dabar visi drebėdami stengėsi prisiminti, ar kada nors lietėsi prie ligonio. Už pilies sienų girdėjosi triukšmas. Vyrai garsiai protestavo, reikalaudami, kad raupsuotasis tučtuojau išeitų iš Monsalvi. Senasis klebonas turėjo parodyti ryžtą ir prisiekti, kad numirs drauge su Arno, jeigu kas nors pamėgins padaryti ligoniui ką nors blogo. Ligos baimė

buvo tokia didelė, kad mirtinai išsigandę valstiečiai galėjo padegti namą, kuriame rado prieglobstį nelaimingasis. Tik klebonijoje buvo kiek saugiau.

Tik dabar pirmą sykį Katrinai buvo pristatytas senasis Žanas de Kabanas. Jis pagarbiai nusilenkė sielvarto prislėgtai jaunai moteriai ir pranešė jai, kad kitą dieną, kaip to reikalauja įstatymas, užkrėstąjį patalpins į Kalvė leprozoriumą. Bet prieš tai kaimo bažnyčioje už jį bus atlaikytos mišios. Ponas de Kabanas norėjo žinoti, ar ponia de Monsalvi ketina dalyvauti šioje žiaurioje ceremonijoje.

— Manau, dėl to negali kilti abejonių, — ryžtingai atsakė Katrina. Tam, kad vėl pamatytų Arno, nors akimirką pabūtų su juo, ji buvo pasirengusi pereiti patį pragarą.

Ir štai atėjo naktis. Karlos gyventojai užsibarikadavo savo namuose, ant klebonijos durų kreida buvo nupieštas geltonas kryžius. Sargybiniai užsirakino sargybinėje, nedrįsdami išeiti ant sienų. Gal jie bijojo, jog iš tamsos pasirodys baisi raudonosios mirties šmėkla? Tas keletas, kuriuos Kenedžio grasinimai privertė stovėti sargyboje, gūžėsi iš baimės. Katrina stovėjo prie lango sukryžiavusi rankas ant krūtinės ir stengdamasi tamsoje įžiūrėti namą, tapusį paskutiniu Arno prieglobsčiu. Jos akys buvo sausos, veidas degė. Ji tylėjo.

Izabelė de Monsalvi, sėdinti netoliese krėsle irgi tylėjo. Blyškūs senosios damos pirštai vieną po kito lietė rožančiaus karoliukus. Katrina jau nebeįstengė melstis. Dievas per daug aukštai, per daug toli, kad jį pasiektų paprastų mirtingųjų maldos. Dievas išpildė Katrinos norą dar kartą pamatyti mylimąjį ir paliesti jo ranką. Bet kokią kainą teko jai užmokėti už šią malonę!

Dabar Katrina žinojo tai, kas anksčiau atrodė nepaaiškinama. Jau nebesaistoma priesaikos Sara papasakojo, kaip kartą naktį Arno prikėlė ją ir parodė baltą gruoblėtą dėmę ant savo rankos, į kurią su siaubu įsispoksojo čigonė. Ir buvo ko išsigąsti: tokia dėmė — pirmasis baisios ligos pranašas, prakeikta raupsuotojo žymė. Sara papasakojo, kaip Arno privertė ją prisiekti, kad tylės. Jis buvo kupinas ryžto atstumti nuo savęs Katriną, kad paskui galėtų be apgailestavimų pradėti naują gyvenimą. Bet jis neapskaičiavo, kokia beprotiška Katrinos meilė jam ir kaip jis pats myli Katriną. Jo kilnus planas sužlugo, ir dabar Katrina viską sužinojo... taip pat kaip sužinojo Izabelė — tą naktį koplyčioje!

Katrina atsisuko į anytą ir nustebo: ši atrodė sugniuždyta baisaus sielvarto, prilygstančio pačios Katrinos skausmui. Nejaugi dar kas nors kenčia taip pat kaip ji?..

Gilią naktį sustaugė vilkas. Buvo meilės metas, ir jis šaukė savo draugę. Katrina krūptelėjo. Jos meilės laikas pasibaigė... Liko tik pareiga — rūsti ir neišvengiama, vienintelis užsiėmimas širdžiai, pasmerktai nugrimzti į juodą liūdesį...

Ateis laikas, ir Katrina taip pat pasens, kaip ir ši moteris, taip nebyliai liejanti ašaras. Katrina bus vieniša, paskirs visą savo gyvenimą sūnui, o tas irgi kada nors ją paliks, o paskui ateis laikas ir jos amžinam poilsiui.

Staiga Katriną pagavo begalinis gailestis šitai senai moteriai, kuri žingsnis po žingsnio lipo į savo siaubingąją Golgotą ir vis dar nepasiekė savo kryžiaus. Madam de Monsalvi vyras mirė, kai ji buvo dar jauna moteris, paskui — siaubinga Mišelio mirtis. O dabar — ši baisi Arno liga. Kiekviena nelaimė buvo išgraviruota senosios damos veide naujomis raukšlėmis. Argi gali moters širdis pakelti tiek sielvarto ir nesudužti, neprarasti ryžto?

Katrina priėjo prie Izabelės ir drovėdamasi padėjo ranką jai ant peties. Į ją pažvelgė gailios, nuo ašarų paraudusios akys. Katrina sunkiai prisivertė prabilti. Jos balsas visai nusilpo ir skambėjo vos garsiau už šnabždesį.

— Mišelis liks su jumis... — pradėjo ji, — ir aš taip pat... jeigu esu reikalinga. Aš nemoku kalbėti tokių dalykų ir žinau, kad jūs niekada nemylėjote manęs. Tačiau esu pasirengusi atiduoti jums visą tą pagarbą ir švelnumą, kurių jau nebereikės Arno!

Katrinos jėgos baigėsi, skausmas užtvindė ją visą. Suklupusi priešais anytą, ji padėjo galvą jai ant kelių ir įsikibo į juodą jos suknelę. Izabelė de Monsalvi apkabino ją ir priglaudė prie savęs.

Katrina nustebusi pajuto, kad jai ant kaktos laša karštos nesulaikomos ašaros.

— Dukra, — ištarė senoji dama. — Tu tapai mano dukra!

Ilgai dar jos išbuvo apsikabinusios, susietos bendro skausmo taip glaudžiai, kaip nesusietų jų visas gyvenimas, nugyventas drauge džiaugsme ir palaimoje. Toli praeity liko ta naktis, kai Izabelė parodė panieką prasčioko Gošė Legua dukrai. Bendras skausmas sulaužė visus Arno motiną ir žmoną skiriančius barjerus ir sutvirtino šias vienišas ir sielvarto sugniuždytas moteris gilia, švelnia tarpusavio meile.

Vilkas miško tankmėje tebekaukė. Izabelės ranka ne taip smarkiai laikė apkabinusi Katriną, kad marti nepajustų, kaip jos virpa.

— Vilkai! — liūdnai ištarė Katrina. — Nejaugi šiame pasaulyje tik vilkai turi teisę mylėti?

Dvidešimt šeštas skyrius

Tuščias kelias

Kenedžio škotai ir negausios įgulos kareiviai stovėjo išsirikiavę abipus kelio, stačia nuokalne vedančio žemyn nuo pilies į kaimą. Lengvas vėjelis kedeno šalmų plunksnas ir languotus pledus. Saulė buvo pakilusi aukštai ir skaisčiai spindėjo atsimušdama nuo nušveistų antkrūtinių ir ginklų. Visas šis apiforminimas galėjo tikti šventei, jei ne niūrūs, suakmenėję visų veidai ir iš apačios sklindantis laidotuvių varpų skambėjimas.

Išėjusi drauge su Arno motina, pasirėmusia į jos ranką, ant kalvos viršūnės Katrina sukaupė jėgas. Ji norėjo atrodyti tvirta šiomis paskutinėmis paskutinio pasimatymo su vyru akimirkomis. Apleisdamas pasaulį jis turi didžiuotis ja. Katrina išdidžiai pakėlė galvą, nenuleisdama žvilgsnio nuo akmenuoto tako. Ji žengė į priekį. Izabelė suklupo, prarasdama paskutines jėgas, bet Katrina sulaikė ją:

— Nepraraskite drąsos, motule, — sušnibždėjo ji. — Jūs turite būti tvirta... dėl jo!

Senoji dama stipriai įsikibo į Katrinos ranką. Dvi juodos figūros ėjo akinančioje ryto saulėje. Garavo laukai ir skardeno paukščiai, nieko nenumanantys apie vykstančią dramą.

Paskui jas sekė Kenedis, laikydamas rankose savo milžinišką kalaviją, senasis Kabanas, besiramstantis ietimi, akmeniniais veidais ėjo Sara ir Gotjė. Vargšas Fortūnatas nesurado savyje jėgų dalyvauti šioje niūrioje ceremonijoje, skirtoje jo šeimininkui, — jis užsidarė rūsyje ir verkė.

Kai nedidelė procesija prisiartino prie bažnyčios, Katrina pamatė netvarkingą valstiečių minią, iš baimės susispietusią į krūvą per nepavojingą atstumą nuo šventojo pastato, kuris šiam laikui tapo nešvarus. Kai viskas baigsis, bažnyčią išsmilkys smilkalais ir išslakstys šventu vandeniu, kad panaikintų raupsuotojo buvimo pėdsakus. Visi — vyrai ir moterys, vaikai ir seniai — klūpėjo ant kelių dulkėse nuleidę galvas ir iškilmingais balsais giedojo šermenų giesmes. Jos skambėjo niūriai ir aidžiai, pabrėždamos gedulingus varpų dūžius.

— Dieve mano! — sušnibždėjo Izabelė. — Dieve, suteik man jėgų!

Nors senosios damos veidas buvo uždengtas vualiu, Katrina pajuto, kad iš vargšės Izabelės akių tuoj pasipils ašaros, ir iš visų jėgų pasistengė susilaikyti nuo jų pati. Ji paskubino žingsnį, kad greičiau įveiktų paskutinius kelis sieksnius, likusius iki bažnyčios durų. Katrina nesiteikė net pažvelgti

į klūpančius valstiečius. Jie buvo atstumiantys dėl savo baimės ir kėlė jai pyktį. Katrina nenorėjo jų matyti, o jie vogčia apžiūrinėjo ją, nuostabiausią iš moterų, kurios trapius pečius, rodės, prislėgė viso pasaulio liūdesys.

Bažnyčia buvo nedidelė, tačiau Katrinai ji atrodė kaip ilgas juodas tunelis, kurio gale skaisčiai švietė geltona šviesa. Ant altoriaus, prie kurio laukė juodai vilkintis klebonas, liepsnojo žvakės. Priešais jį, pakopų papėdėje, klūpėjo juodas siluetas. Katrinos širdis akimirkai apmirė, o paskui ėmė pašėlusiai daužytis. Ji paėmė Izabelę už parankės, lėtai privedė ją prie suolo ir pasodino, o pati liko stovėti, žiūrėdama į klūpantį žmogų.

Ar pajuto Arno Katrinos žvilgsnį, įsmeigtą į jį? Jis vos vos pasuko galvą. Akimirką Katrina matė pažįstamą išdidų profilį. Ar atsisuks Arno, kad pažiūrėtų į ją? Ne... jo akys vėl nukrypo į altorių. Nėra abejonių, jis neleis sau nieko, kas galėtų palaužti jo tvirtumą.

— Mylimasis mano! — vos girdimai, su vargu ištarė Katrina. — Mano vargše mylimasis!

Pasigirdo virpantis klebono balsas, silpnas ir graudus: "Requiem aeternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis"*

Kaip košmariškame sapne stebėjo Katrina tai, kas vyksta, klausėsi šių gedulingų mišių už gyvą žmogų.

Dar truputį — ir Arno de Monsalvi liausis egzistavęs lygiai taip pat negrįžtamai, kaip kad jeigu jam būtų nukirsta galva. Jis taps leprozoriume įkalintu nežinomuoju, būtybe vis dar gyva, bet jau netekusia vardo, pasmerkta kentėti už vartų, kurie jau niekada neatsivers į pasaulį. O Katrina... Katrina taps našle! Ją apėmė troškimas sukilti, pasipriešinti, ji pajuto netikėtą norą sutrikdyti šias gedulingas mišias ir išplėšti dievinamą vyrą iš vienuolių rankų, kaip kažkada išplėšė jo brolį Mišelį iš Paryžiaus minios nagų. Taip, štai jis, sprendimas... čiupti Arno už rankos ir pabėgti! Bet dabar Katrina negali pasikliauti Landri sėkme ir gudrumu ar sveiku Barnabi protu. Kas jai padės... kas supras ją? Gal Gotjė? Bet milžinas liko lauke, atsisakęs eiti į bažnyčią. O tie valstiečiai, susibūrę kaip gyva siena? Jiedu su Arno neprasibraus pro juos. Ir be to, argi Arno sutiks bėgti paskui Katriną? Jis, kuris visą gyvenimą pats gynė ją?

Savo pačios bejėgiškumo suvokimas nugalėjo Katrinos ryžtą. Deginančios ašaros suplūdo jai į akis ir ji vaikiškai ištiesė rankas tartum priekaištaudama joms už silpnumą. Rankos, kurios neįstengė išlaikyti meilės, nemokėjo mylimam kūne aptikti siaubingos ligos pėdsakų, ligos, kurią jis,

---

* Amžiną atilsį duok jiems, Viešpatie, ir amžinoji šviesa jiems tešviečia (lot.).

be abejo, gavo užkratu knibždančiame la Tremujo kalėjime. La Tremujis! Pagalvojusi apie šį riebų šiurkštų žmogėną, Katrina suliepsnojo keršto troškimu. Kas žino, kaip ilgai Katriną kankins šios meilės skausmas, tačiau žmogus, tapęs visų jų nelaimių priežastimi ir persekiojęs Katriną su nesuvaldoma beprasmiška neapykanta, turės už viską sumokėti. Ir tada Monsalvi vardas vėl bus išaukštintas, prieš Mišelį atsivers puiki ateitis, o pati Katrina galės pagaliau ramiai numirti.

— Aš atkeršysiu už tave, — sušnibždėjo Katrina. — Prisiekiu, kad atkeršysiu... Dievas liudininkas...

Mišios artėjo į pabaigą. Šventikas kalbėjo maldą apie nuodėmių atleidimą. Smilkalai draikėsi aplink klūpantįjį, kuris daugeliui jau nustojo egzistuoti. Štai jį apšlakstė šventu vandeniu ir paskutinį kartą palaimino. Katrinos širdis skausmingai krūptelėjo. Tai Arno balsas suskambo po bažnyčios skliautais. Jis giedojo rekviem sau pačiam.

Nuostabu, bet Katrina retai girdėdavo Arno giedant. Jo balsas buvo žemas, skambus ir turėjo tragiško grožio, kuris sukrėtė jos sielą. Tai buvo nevilties kupinas atsisveikinimas su gyvenimu, atsisveikinimas žmogaus, kuris karštai mylėjo tą gyvenimą... Katrinos ausyse ūžė, dar akimirka, ir ji būtų kritusi be sąmonės, tačiau sugriebė ranka medinį suolo atlošą, tokį šiurkštų, kad jai į delną įsmigo rakštis. Skausmas privertė Katriną atsipeikėti... Greta nesiliaudama raudojo Arno motina, klūpanti ant akmens grindų.

Šviesos Katrina jau nematė. Ašaros ir vualis visai paslėpė ją. Katrina greičiau pajuto, negu pamatė, kaip pakilo Arno — juodas siluetas — ir tebegiedodamas vienišas pasuko išėjimo link. Tada Katrina nusiplėšė savo vualį, kaip paskutinę dovaną siūlydama jam savo nepridengtą, ašaromis paplūdusį veidą — tikrą kančios įsikūnijimą. Arno sustojo, prieš savo valią trokšdamas dar sykį pažvelgti į tas didžiules akis, į tą atvirą veidą. Giesmė nuščiuvo jo lūpose. Paskutinį sykį jo žvilgsnis pasinėrė į tuos ašarotus violetinius ežerus. Jis buvo taip arti Katrinos, kad ji girdėjo alsavimą. Bet štai jis žengė į priekį, jai pro šalį — ir ant šaltų gruoblėtų bažnyčios grindų pasiliejo spindinčio aukso srovė, šiltos šilkinės bangos prigludo prie Arno kojų. Tai buvo Katrinos plaukai, kurių akinančiu grožiu taip didžiavosi ji pati, kuriais taip žavėjosi jos vyras. Auštant šiai sielvartingai dienai Katrina be gailesčio juos nusikirpo. Tai buvo paskutinė Katrinos dovana savo mylimajam.

Arno išblyško ir kluptelėjo. Ašara nusirito jo skruostu ir nukrito ant juodo apsiausto. Jis užmerkė akis ir vieną akimirką Katrinai pasirodė, kad jis neišsilaikys ant kojų. Bet ne... Arno lėtai atsiklaupė, abiem rankom susėmė

šią plaukų gausybę ir priglaudė prie krūtinės kaip brangenybę. Paskui jis atsistojo ir neatsisukdamas nuėjo durų link. Arno pasirodė saulėje, ir ji sukibirkščiavo jo surinktame meilės derliuje. Valstiečiai atšoko apimti siaubo, bet Arno jų nepastebėjo. Jis žingsniavo šypsodamasis, pakėlęs akis į mėlyną dangų ir net neatkreipė dėmesio į rudu abitu vilkintį vienuolį, kuris laukė prie kelio posūkio. Vienuolis laikė rankose raudoną kepurę ir pilkus trinyčius, kurie turėjo tapti vieninteliais nelaimingo raupsuotojo drabužiais. Daugiau nebus spindinčių šarvų ir kalavijų, prabangių kario ir didiko drabužių — tik šitie vargani skarmalai ir tarškynė, iš tolo įspėjanti, kad ateina atstumtasis. Iš bažnyčios varpinės vėl pasigirdo gedulingi garsai.

Pamiršusi Izabelę Katrina kaip sapne ėjo Arno iš paskos. Prie slenksčio ji atsirėmė į sieną — jos kojos taip drebėjo, jog, rodės, jas tuoj pakirs, — bet Katriną sulaikė stipri ranka.

— Susiimkite, ponia Katrina, — maldaujamai kreipėsi į ją Gotjė. — Nedera rodyti silpnumo šitai miniai.

Katrina nieko nematė, net juodo silueto vyriškio, einančio vis tolyn ir tolyn ir nusinešančio saulę rankose. Iš bastiono į gedulingų varpų dūžius atsiliepė trimitas, o paskui nuo uolos viršūnės atsklido raiški laukinė dūdmaišio rauda, kurios tragiškuose garsuose skambėjo ir karingos, drąsinančios gaidos. Tai kapitonas Kenedis atsisveikino su savo ginklo draugu.

Arno priėjo prie vienuolio. Dūdmaišio garsai privertė jį paskutinį kartą atsisukti: Arno pažvelgė į kaimą, pilį, stūksančią ant didingos uolos, paskui nukreipė akis į blyškų gailestingą benediktino veidą.

— Sudie, gyvenime, — sušnibždėjo jis. — Sudie, meile!

— Mano sūnau, — tyliai ištarė vienuolis, — tu privalai dėti viltis į Dievą.

Dievas? Jis taip toli... Beviltiškas įniršis užliejo Arno krūtinę. Jo balsas sugriaudėjo taip, kad per lygumą nuvilnijo aidas:

— Sudie, Katrina! — sušuko jis.

Tas balsas... tai Katrinos mylimojo balsas! Ar gali ji neatsiliepti į savo vyro šauksmą! Tas pats paskutinis maištingas protestas, kuris pagimdė šį galingą riktelėjimą Arno krūtinėje, dabar uždegė Katrinos širdį. Ji ištrūko iš Gotjė rankų ir nubėgo akmenuotu keliu ištiesusi rankas į Arno, kurį vedėsi vienuolis.

Katrina suklupo ant akmens ir parpuolė į kelio dulkes.

Vienuolis ir raupsuotasis jau dingo už posūkio. Prieš Katriną driekėsi tuščias kelias...